

Annotation

Всесвітньо відомого фахівця з релігійної символіки Роберта Ленґдона терміново викликають до Швейцарії, щоб дослідити загадковий знак, випалений на грудях по-звірячому вбитого фізика. Він робить приголомшливе відкриття: це справа рук давнього ворога Церкви – таємної організації ілюмінатів. Крім того, у Ватикані закладено надпотужну бомбу, яку має знайти саме Ленґдон разом із чарівною жінкою-науковцем Вітторією Ветрою. На них чекає шалена пригода: йдучи по сліду безжального вбивці, збирати трупи, видератися на собори, спускатися в підземелля, щоб знайти нарешті лігво ілюмінатів і врятувати Святий престол.

Ден Браун

Янголи і демони

Присвячую Блайт

Дякую за те, що завдяки тобі «Код да Вінчі» став таким гучним бестселером. Книжка, яку ти тримаєш у руках, – це передісторія «Коду да Вінчі». У ній описані пригоди Роберта Ленґдона у Ватикані, що трапилися за рік до його доленосних відвідин Лувру.

У романі «Янголи і демони» я вперше створив образ Роберта Ленґдона з його невинною пристрастю до мистецтва, символів, кодів, таємних товариств і сірої зони між добром і злом. Сподіваюся, загадки в «Янголах і демонах» будуть для тебе такими ж захопливими, як приховані коди в картинах да Вінчі. Крім мистецтва, у цій книжці на тебе чекають численні головоломки, маловідомі історичні факти, сенсації й несподівані повороти сюжету.

Щиро надіюсь, що ти читатимеш мій перший роман про Роберта Ленґдона з такою ж насолодою, з якою я його писав.

З найтеплішими побажаннями

У найбільшій у світі науково-дослідній установі – Швейцарському центрі ядерних досліджень (ЦЕРН) – недавно було створено перші частинки антиматерії. Антиматерія ідентична з матерією за винятком того, що складається з частинок, чий електричний заряд протилежний зарядам частинок звичайної матерії.

Антиматерія – найпотужніше з усіх відомих людині джерел енергії. Вона вивільняє

енергію зі стовідсотковою ефективністю (коефіцієнт корисної дії ядерного поділу – півтора відсотка). Антиматерія не забруднює й не опромінює довкілля, і лише кілька грамів її могли б жити енергією місто Нью-Йорк цілу добу.

Проте є одне «але»...

Антиматерія дуже нестабільна. Вона вибухає від контакту з чим завгодно... навіть із повітрям. Один грам антиматерії містить стільки ж енергії, скільки й двадцятикілотонна атомна бомба – гака, яку скинули на Хіросіму.

Донедавна антиматерію створювали тільки в дуже малих кількостях (по кілька атомів одночасно). Однак із новим сповільнювачем антипротонів ЦЕРН зробив якісний прорив у цій сфері – новий пристрій обіцяє продукувати антиматерію у значно більших обсягах.

Тривожить одне: невідомо, чи ця надзвичайно нестабільна субстанція врятує світ, чи за її допомогою буде створено най-смертоноснішу зброю на світі?

Conseil Europeen pour la Recherche Nucleaire (фр.) (Тут і далі прим, перекп.).

ПРИМІТКА АВТОРА

Усі твори мистецтва, надгробки, підземні ходи й архітектурні споруди в Римі, що згадані в цій книжці, насправді існують, їхнє місцеперебування теж відповідає дійсності. Їх і сьогодні можна побачити у зазначених місцях.

Братство ілюмінатів теж не вигадане.

ПРОЛОГ

Фізик Леонардо Ветра почув запах паленого м'яса і зрозумів, що це горить його власне тіло. Із жахом дивився він на темну постать, що нависла над ним.

– Чого вам треба?

– La chiave! – відповів різкий голос. – Пароль!

– Але., я не...

Нападник сильніше притиснув білий розпечений предмет Ветрі до грудей.

Зашкварчала, обвуглюючись, шкіра.

– Пароля немає! – скрикнув Ветра, корчачись від несамовитого болю. Він відчув, що впадає в забуття.

Незнайомець ледь помітно посміхнувся.

– Ne avevo раига.Цього я й боявся.

Ветра з усіх сил намагався не зомліти, але свідомість невблаганно огортала темрява. Втішало одне: нападник у жодному разі не дістане того, по що прийшов. Однак за мить той витягнув ножа й підніс його Ветрі до обличчя. Лезо блиснуло перед самими очима.

– На милість Бога! – закричав Ветра. Але було запізно.

Із вершечка великої піраміди в Гізі до нього сміється й гукає якась молода жінка.

– Роберте, швидше! Я так і знала, що треба було пошукати собі молодшого чоловіка! – Її усмішка зачаровує.

Він намагається не відставати, але ноги немов налиті свинцем.

– Зачекай, – благає він. – Будь ласка...

Він видирається нагору, в очах темніє. У вухах дзвенить. Я мушу її наздогнати!Знову підводить голову, але жінки уже немає. На її місці стоїть і дивиться на нього, презирливо скрививши губи, якийсь дідуган із гнилими зубами. Не тямлячи себе з горя, він кричить страшним криком, що безліч разів відлунює в пустелі.

Здригнувшись, Роберт Ленгдон прокинувся. На тумбочці біля ліжка дзвонив телефон. Збентежений, він узяв слухавку.

– Алло?

– Мені потрібний Роберт Ленгдон, – сказав чоловічий голос.

Ленгдон сів на ліжку і спробував зібратися з думками.

– Я і є... Роберт Ленгдон. – Він глянув на цифровий годинник, що світився в темряві. 5:18.

– Мені треба негайно з вами зустрітись.

– А хто ви?

– Мене звати Максиміліан Колер. Я фізик, спеціалізуюся на елементарних частинках.

– Хто? – Ленгдон не міг нічого второпати. – Ви впевнені, що я саме той Ленгдон, який вам потрібний?

– Ви професор релігійної символіки в Гарвардському університеті. Ви написали три книжки на цю тему і...

– Вам відомо, яка зараз година?

– Пробачте. Я мушу щось вам показати. Це не телефонна розмова.

Ленґдон мимоволі застогнав. Таке вже траплялося не раз. Хочеш писати книжки про релігійну символіку – мусиш бути готовий до дзвінків від усяких фанатів, які вимагають, аби ти тлумачив знаки, що їх посилає їм Господь. Минулого місяця якась стриптизерка з Оклахоми пообіцяла Ленґдонові найкращий у світі секс, якщо він прилетить до неї й підтвердить автентичність хреста, який дивом проступив на її постелі. «Тапсівська плащаниця» 1, хай їй грець, подумав було Ленґдон.

– Звідки ви взяли мій телефон? – Ленґдон намагався говорити ввічливо, попри невідповідну годину.

– З Інтернету. На сайті, де можна замовити вашу книжку.

Ленґдон наморщив чоло. Він був на сто відсотків упевнений, що на тому сайті немає номера його домашнього телефону. Незнайомець явно бреше.

– Мені треба з вами зустрітися, – наполягав той. – Я добре заплачу.

Ленґдон почав втрачати рівновагу.

– Перепрошую, алея справді...

– Якщо ви вилетите негайно, то будете в мене до...

– Нікуди я не полечу! П'ята година ранку! – Ленґдон жбурнув слухавку і впав назад у ліжко. Заплющив очі, намагаючись знову заснути. Марно. У пам'ять міцно вкарбувався щойно бачений сон. Неохоче він одягнув халат і спустився вниз.

Роберт Ленґдон бродив босоніж по своєму порожньому вік-торіанському будинку в Масачусетсі, стискаючи в руках традиційний засіб від безсоння – горнятко гарячого «Несквіку». Світло квітневого місяця лилося у вікна в глибоких нішах й утворювало на східних килимах чудернацькі візерунки. Колеги Ленґ-дона часто жартували, що його помешкання більше нагадує антропологічний музей, аніж людське житло. Полиці були заставлені релігійними пам'ятками з усього світу: екуабаз Ґани, золотий хрест з Іспанії, ідол з островів Кіклади в Егейському морі і навіть рідкісний плетений бокусмолодого воїна з Борнео, символ вічної юності.

Ленґдон сів на мідну скриню східного гуру і, насолоджуючись теплом шоколадного напою, раптом побачив своє відображення у вікні. Обличчя витягнуте й бліде... наче в привида. Підстаркуватий привид, похмуро подумав, він, вкотре усвідомивши, що його юна душа живе в смертній оболонці.

Сорокап'ятирічний Ленґдон не був красенем у класичному розумінні, але мав те, що колеги-жінки називали «шармом науковця»: срібні пасма в густому темному волоссі, проникливі сині очі, заворожливий низький голос і щирі безтурботну посмішку спортсмена-аматора. У школі й коледжі Ленґдон захоплювався стрибками у воду і дотепер перебував у чудовій фізичній формі, яку старанно підтримував, долаючи щодня п'ятдесят разів довжину університетського басейну.

Друзі завжди вважали Ленґдона трохи загадковим чоловіком, що загубився десь між століттями. У вихідні його можна було застати зі студентами в університетському дворі у джинсах, він розмовляв із ними чи то про комп'ютерну графіку, чи про історію релігії. Його також можна було побачити на фотографіях в поважних мистецьких часописах у твідовому піджаку й жилеті з малюнком пейслі на відкритті якоїсь музейної виставки, куди його запросили виступити з лекцією.

Ленґдон був строгим викладачем і неухильно вимагав дисципліни, однак завжди першим підтримував те, що сам називав «забутим мистецтвом доброї невинної забави». Із фанатичним завзяттям він пропагував активний відпочинок, чим завоював собі глибоку довіру серед студентів. Прізвисько Дельфін йому дали водночас і за добродушність, і за легендарну здатність під час гри у водне поло пірнути глибоко, до самого дна, й обійти цілу команду суперника.

Ленґдон самотньо сидів у порожньому будинку і розсіяно дивився в темряву, аж раптом тишу знову порушив дзвінок – тепер факсу. Сердитися він не мав сили, тож тільки втомлено хмикнув.

Божі люди, подумав. Дві тисячі років чекають на свого месію і ні на мить не втрачають надії.

Відніс до кухні порожнє горня і неквапно пішов до кабінету, обшитого дубовими панелями. Зітхнувши, відірвав отриманий факс і подивився на нього.

Раптом йому стало млясо.

На папері був зображений труп. Із жертви зірвали весь одяг і скрутили ший так, що було видно тільки потилицю. На грудях чорніло тавро. Одне-єдине слово... Це слово Ленґдон знав дуже добре. Надто добре. У німому заціпенінні дивився він на химерний напис.

– Ілюмінати, – вимовив, запинаючись. Серце шалено калатало. Не може бути...

Дуже повільно, наче не наважуючись побачити те, що на нього чекає, Ленґдон повернув факс на сто вісімдесят градусів. Подивився на слово знову.

Йому перехопило подих. Він не міг отямитись. Насилу вірячи власним очам, він обернув факс іще раз, знову прочитав витав-руване слово, тоді ще раз...

– Ілюмінати, – прошепотів.

Приголомшений, Ленґдон упав на стілець. Якусь мить він сидів, геть ошелешений. Тоді погляд його випадково натрапив на червоний індикатор, що блимав на факсовому апараті. Той, хто надіслав цей факс, був і досі на лінії... хотів з ним розмовляти. Ленґдон довго дивився на червону лампочку.

Тоді тремтячою рукою взяв слухавку.

– Ну що, тепер ви готові мене вислухати? – запитав той самий чоловічий голос.

– Готовий, чорт забирай. Ви можете пояснити, що це все означає?

– Я намагався це зробити. – Голос звучав жорстко й незворушно. – Я фізик. Керівник науково-дослідного центру. У нас сталося вбивство. Труп ви бачили.

– Як ви мене знайшли? – Ленґдон силівся зосередитись. З голови не йшло зображення на факсі.

– Я ж уже вам сказав. Через Інтернет. Через сайт вашої книжки «Мистецтво ілюмінатів».

Ленґдон намагався зібратись із думками. У широких літературних колах ця книжка була майже невідома, зате її досить жваво обговорювали в Інтернеті. І все одно щось тут не клеїлось.

– На цьому сайті немає контактної інформації, – знайшовся нарешті Ленґдон. – Я в цьому впевнений.

– У мене в лабораторії працюють люди, які досконало вміють витягати з всесвітньої павутини потрібну інформацію.

– Схоже, ваша лабораторія знає про мережу дуже багато, – скептично зауважив Ленґдон.

– Аякже, адже це ми її винайшли. – Щось у голосі співрозмовника переконало Ленґдона, що він не жартує. – Мені треба з вами зустрітись, – наполягав той. – Це не телефонна розмова. Від Бостона до нашої лабораторії лише година льоту.

Ленґдон стояв у напівтемряві кабінету й розглядав факс, який досі тримав у руці. Це зображення мало для нього величезне значення. Можливо, воно стане епіграфічною знахідкою століття, яка підтвердить результати десяти років його наукової праці.

– Це терміново, – не відступався співрозмовник.

Ленґдон не відводив очей від тавра на грудях убитого. Ілюмінати, перечитував він знову і знову. Його наукові пошуки завжди ґрунтувалися на символічних відповідниках викопних останків – старовинних документах і давніх віруваннях – але це фото було сьогоденням. Сучасністю. Ленґдон почувався палеонтологом, що сам на сам зіткнувся з живим динозавром.

– Я наважився вислати по вас літак, – сказав голос. – Він буде в Бостоні за двадцять хвилин.

У Ленґдона пересохло в горлі. Година льоту...

– Пробачте мою самовпевненість, – вів далі співрозмовник, – але ви мені потрібні тут.

Ленґдон знову подивився на факс – живе підтвердження -давнього міфу. Про наслідки страшно було й подумати. Він розсіяно глянув у вікно. Крізь гілля беріз на подвір'ї просочувалися перші промені світанку, але знайома картина за вікном тепер виглядала якось інакше. Ленґдона охопило дивне змішане відчуття страху й радісного збудження, і він зрозумів, що вибору в нього немає.

– Ваша взяла, – здався він. – Кажіть, де шукати ваш літак.

3

За тисячі миль від будинку Ленґдона відбувалася інша розмова. Двоє чоловіків сиділи в темній кам'яній келії, як у Середньовіччі.

– Benvenuto! – сказав один із них владним тоном. Він сидів у темному куті, майже невидимий, – Усе пройшло добре?

– Si, – відказав інший. – Perfettamente. – Голос його звучав різко.

– І ні в кого не виникне сумнівів, хто за це відповідальний?

– Ні в кого.

– Чудово. Ти приніс те, що я просив?

Чорні як смола очі вбивці блиснули. Він поставив на стіл важкий електронний прилад.

– Молодець. – Чоловік, що сидів у тіні, здавався задоволеним.

– Служити братству для мене честь, – відказав убивця.

– Скоро розпочнеться другий етап. Відпочинь трохи. Сьогодні до півночі ми змінимо світ.

4

«Сааб 900S» Роберта Ленґдона вилетів із тунелю Келлагана й опинився на східному боці бостонського порту, неподалік від аеропорту Логана. Згідно з наданими йому вказівками, Ленґдон знайшов вулицю Авіейшн-роуд і звернув ліворуч за колишнім офісом авіакомпанії «Істерн ейрлайнз». Ярдів за триста попереду у світанковій імлі виднівся ангар. На ньому фарбою було виведено велику цифру «4». Ленґдон заїхав на стоянку і вийшов з авта.

Із-за ангара з'явився кругловидий чоловік у синьому однострої.

– Роберт Ленґдон? – привітно гукнув він із незнайомим акцентом.

– Так, це я, – відіззався Ленґдон, замикаючи авто.

– Ви дуже вчасно. Я щойно приземлився. Прошу йти за мною. '

Ідучи за пілотом уздовж ангара, Ленґдон занервував. Він не звик до загадкових телефонних дзвінків і таємних зустрічей із незнайомцями. Не знаючи, що на нього чекає, він убрався так, як зазвичай одягався в університет – бавовняні штани, светр із гольфом і твідовий піджак. Із голови не йшов факс, який тепер лежав у кишені піджака. Він і досі не міг остаточно повірити в реальність того, що було на ньому зображено.

Пілот, здається, відчув стривоженість Ленґдона.

– Сподіваюся, сер, літати для вас не проблема?

– У жодному разі, – відказав Ленґдон. Трупи з тавром на грудях – оце для мене пробґіема. А літати – це дурниця.

Зайшовши за ріг, вони опинилися на початку злітної смуги.

Побачивши літальний апарат, що стояв на майданчику перед ангаром, Ленґдон вкляк на місці.

– Ми що, полетимо на цьому?

Пілот широко всміхнувся.

– Подобається?

Ленґдон дивився кілька секунд, нічого не розуміючи.

– Подобається? – перепитав нарешті. – Це що за чортівня?

Літальний апарат, що постав перед ними, був величезний. Він трохи нагадував космічний корабель, от тільки ніс мав абсолютно плаский, наче зрізаний. Незвичний літак, що стояв на початку злітної смуги, більше скидався на велетенський клин. Ленґдо-нові на мить здалося, що він бачить сон. На вигляд цей засіб був не більше придатний для польотів, ніж якийсь «б'юїк». Крил у нього практично не було – лише два коротенькі стабілізатори на задній частині фюзеляжу. Над ними стриміли ще два кілі'. Усе решта – суцільний корпус, завдовжки приблизно двісті футів, без жодних ілюмінаторів.

– Двісті п'ятдесят тисяч кілограмів з повною заправкою, – гордо повідомив пілот, наче батько, що нахваляється своїм новонародженим сином. – Працює на рідкому водні. Корпус із титану з карбідокремнієвим волокном. Співвідношення тяги й ваги – 20:1. У більшості реактивних літаків це лише 7:1. Директорові, мабуть, нетерпиливиться з вами зустрітися. Зазвичай він не висилає по своїх гостей цього велетня.

– Ця штука літає 7.– здивувався Ленґдон.

– Ще й як! – усміхнувся пілот. Він підвів Ленґдона ближче до літака. – Виглядає страшнувато, згоден, але краще вже тепер звикати до цих літаків. Років через

п'ять тільки вони й залишаться – швидкісний цивільний авіатранспорт. Наша лабораторія придбала такий літак одна з перших.

Схоже, ваша лабораторія не бідує, подумав Ленгдон.

– Це прототип «Боїнга X-33», – вів далі пілот, – але є й десяток інших моделей – наприклад, «Національний Аерокосмічний літак»; росіяни мають «Скремджет», британці – «ГОТОЛ».

Майбутнє за ними, потрібно лише трохи часу, щоб вони стали доступними для загального користування. Зі звичайними реактивними літаками можете попрощатися.

Ленгдон боязко подивився вгору на літак майбутнього.

– Я б краще летів на звичайному.

Пілот показав рукою на трап.

– Сюди, будь ласка, містере Ленгдон. Обережно, не спіткніться.

За кілька хвилин Ленгдон уже сидів у порожньому салоні. Пілот всадив його в передньому ряду, сам застібнув йому пасок безпеки і зник у носовій частині літака.

Дивовижно, але салон був майже такий самий, як у звичайному пасажирському літаку, тільки без ілюмінаторів, через що Ленгдон почувався дуже незатишно. Усе життя він страждав від легкої форми клаустрофобії – наслідок одного випадку в дитинстві, – позбутися якої так і не зміг.

Відраза до замкненого простору аж ніяк не позначалась на здоров'ї Ленгдона, але часто виводила його з рівноваги. Виявлялась вона у дрібницях. Він не любив спортивних ігор у закритому приміщенні, як-от рекетбол чи сквош, й охоче виклав кругленьку суму за свій просторий вікторіанський будинок із височенними стелями, хоч університет міг забезпечити його значно дешевшим житлом. Ленгдонові часто спадало на думку, що потяг до мистецтва виник у нього в юності від любові до величезних музейних залів.

Десь під ногами запрацювали двигуни, і корпус літака затремтів. Ленгдон нервово ковтнув і застиг в очікуванні. Він відчув, як літак зрушив з місця. Над головою неголосно зазвучала музика у стилі кантрі.

Двічі пікнув телефон на стіні. Ленгдон узяв слухавку.

– Алло?

– Як чуєтеся, містере Ленгдон?

– Препаскудно.

– Розслабтеся. За годину будемо на місці.

– А де це «на місці»? – поцікавився Ленгдон, усвідомивши, що поняття не має, куди його везуть.

– У Женеві, – відповів пілот, і двигуни заревіли. – Наша лабораторія в Женеві.

– Женева, – повторив Ленгдон, трохи заспокоєний. – На півночі штату Нью-Йорк. У мене там живуть родичі, біля озера Сенека. Я й не знав, що в Женеві є фізична лабораторія.

Пілот розсміявся.

– Не та Женева, що в штаті Нью-Йорк, містере Ленгдон. Женева у Швейцарії.

Зміст останніх слів пілота дійшов до Ленгдона не відразу.

– У Швейцарії?! – серце шалено закалатало. – Ви, здається, сказали, що ми летітимемо лише годину?!

– Так і є, містере Ленгдон, – зі сміхом відповів пілот. – Цей літак летить зі швидкістю п'ятнадцять махів.

5

Убивця маневрував поміж натовпом на людній вулиці європейського міста. Це був дужий чолов'яга. Смагливий і дивовижно спритний. М'язи в нього й досі були напружені після недавньої важливої зустрічі.

Усе пройшло добре, казав він собі. Хоч працедавець так і не відкрив йому свого обличчя, убивця вважав за честь бути в його товаристві. Невже від їхнього першого контакту проминуло лише п'ятнадцять днів? Убивця досі пам'ятав кожне слово з тієї телефонної розмови...

– Мене звуть Янус, – відрекомендувався незнайомиць. – Ми з тобою майже побратими. У нас спільний ворог. Я чув, твої послуги можна купити.

– Залежить, кого ви представляєте, – відповів убивця.

Незнайомиць сказав.

– Це ви так жартуєте?

– Бачу, ти про нас чув.

– Звичайно. Про це братство ходять легенди.

– То чому ж ти мені не віриш?

– Усім відомо, що браття давно відійшли в небуття.

– Це наша тактика. Найнебезпечніший ворог – той, кого не бояться.

Убивця не дуже вірив.

– Ви хочете сказати, братство існує донині?

– Саме так, тільки тепер воно в іще глибшому підпіллі. Ми можемо проникнути куди завгодно... навіть у священну фортецю нашого найзаклятішого ворога.

– Це' неможливо. Вони недосяжні.

– У нас довгі руки.

– Таких довгих рук не має ніхто.

– Дуже скоро ти пересвідчишся. Світ от-от побачить неспростовний доказ могутності братства. Очевидний акт зради.

– Що ви зробили?

Співрозмовник розповів.

Убивця був вражений.

– Не може бути!

Наступного дня новина з'явилася в газетах по всьому світі. Убивця повірив.

За п'ятнадцять днів його віра зміцніла так, що не залишилося й тіні сумніву. Братство живе, триумфував він. Сьогодні вони вийдуть із підпілля й відкриють світові свою силу.

Із зловісним блиском у чорних очах убивця протискався крізь натовп по вулицях. Одне з найпотаємніших і найстрашніших товариств на землі звернулось до нього по послугу. Вони зробили правильний вибір, подумав він. Його вміння берегти таємниці поступалося хіба що вмінню вбивати.

Наразі він служив їм бездоганно. Убив, кого належало, й привіз Янусові потрібний предмет. Тепер Янус має застосувати весь свій вплив і доправити цей предмет у належне місце.

Доправити...

Цікаво, застановлявся убивця, як Янус упорається з таким неймовірним завданням? Очевидно, він має спільника всередині. Влада братства, схоже, й справді безмежна.

Янус, думав убивця. Зрозуміло, що це кодове ім'я. У кого він його запозичив – у дволикого римського бога... чи в супутника Сатурна? Хоча – яка різниця... Янус мав величезну владу. Він однозначно це довів.

Убивця йшов і уявляв, як із неба йому всміхаються предки. Адже сьогодні він продовжує їхню справу – бореться з тим самим ворогом, з яким вони воювали багато віків, починаючи з одинадцятого століття... коли орди хрестоносців уперше ринули на його землю; вони ґвалтували й убивали його співвітчизників, називаючи

нечестивцями, оскверняли їхні храми й богів.

Щоб дати відсіч загарбникам, його предки створили невеличку, однак грізну армію, бійці якої незабаром стали відомі всюди як захисники. Ці вправні воїни мандрували країною, безжально вбиваючи усякого ворога, що-траплявся їм на шляху. Вони прославилися не лише жорстокими вбивствами, а ще й тим, що святкували свої перемоги, поринаючи в наркотичний дурман. Перевагу вони надавали одному потужному засобу, який називали гашишем.

Слава про них множилась, і незабаром цих нещадних убивць почали називати одрим-єдиним словом – гашишин– дослівно «шанувальник гашишу». Слово гашишинстало синонімом смерті майже в кожній мові на землі. Його вживають дотепер, воно є в сучасній англійській мові... але, як і саме мистецтво вбивати, набуло з часом нової форми.

Сьогодні воно звучить як асасин –найманий убивця.

6

Через шістдесят чотири хвилини Роберт Ленґдон, якого трохи нудило від польоту, зійшов з трапа на залиту сонцем злітну смугу, недовіжливо роззираючись. Свіжий вітерець тріпотів у лацканах твідового піджака. Чудово було знову опинитися на відкритому просторі. Примружившись, він розглядав укриту буйною зеленню долину і засніжені гірські вершини, що обступали їх з усіх боків.

Я бачу сон,казав він собі. Щомиті я можу прокинутись.

– Ласкаво просимо до Швейцарії, – голосно сказав пілот, намагаючись перекричати ревіння двигунів X-33, що поступово стихали.

Ленґдон подивився на годинник. 7:07.

– Ви перетнули шість часових поясів, – нагадав пілот. – Тут уже початок другої.

Ленґдон перевів годинник.

– Як чуєтеся?

Він потер живіт.

– Так, наче наївся пенопласту.

Пілот кивнув.

– Висотна хвороба. Ми піднімалися на шістдесят тисяч футів. На такій висоті вага зменшується на тридцять відсотків. Вам пощастило, що летіти треба було недалеко. От якби ми прямували до Токіо, то довелося б піднятися набагато вище – на сотню

миль. Від цього справді вивертає кишки.

Ленґдон вимучено кивнув і погодився, що йому пощастило. Загалом, політ був достатньо буденний. Якщо не зважати на шалене прискорення під час злету, від якого ламало кістки, то все інше було здебільшого таким, як звично, – час до часу незначна турбулентність, зміна тиску під час набирання висоти... Ніщо не свідчило, що вони мчать крізь простір із приголомшливою швидкістю одинадцять тисяч миль за годину.

По злітній смузі до літака вже бігло кілька техніків. Пілот повів Ленґдона до чорного «пехо», що стояв на автостоянці позаду диспетчерської вежі. За кілька хвилин вони вже мчали по шосе, що простягалося через долину. Попереду бовваніла купка будівель. Рівнини за вікном тільки мигтіли.

Ленґдон збентежено дивився, як стрілка спідометра сягнула ста сімдесяти кілометрів за годину – понад сто миль. Цей хлопець просто помішаний на швидкості, подумав він.

– До лабораторії – п'ять кілометрів, – повідомив пілот. – Доїдемо за дві хвилини.

Ленґдон марно намагався знайти пасок безпеки. Чи не краще доїхати за три, але живими?

– Любите Рібу? – запитав пілот, вставляючи в магнітофон касету.

«Страшно залишитися самотньою...» – заспівав жіночий голос.

Нічого страшного, розсіяно думав Ленґдон. Колеги-жінки часто підсміювалися з нього, кажучи, що колекція музейних цінностей, яку він зібрав під своїм дахом, – це лише відверта спроба заповнити тоскную порожнечу будинку. Насправді ж цей будинок, наполягали вони, дуже виграв би від присутності жінки. Ленґдон завжди віджартовувався, нагадуючи, що вже має три великі кохання в житті – символіку, водне поло і парубоцьке життя. Останнє означало свободу, завдяки якій він міг подорожувати світом, спати скільки завгодно, хоч і до обіду, і насолоджуватися спокійними вечора вдома з бренді та хорошою книжкою.

– У нас тут ціле містечко, – сказав пілот, відвертаючи Ленґдона від його роздумів. – Не тільки лабораторії. Супермаркети, лікарня, навіть кінотеатр.

Ленґдон машинально кивнув і подивився на комплекс сучасних будівель, що розлягався попереду.

– До речі, – додав пілот, – наша машина – найбільша у світі.

– Справді? – Ленґдон уважно подивився навколо.

– Так ви її не побачите, – усміхнувся пілот. Вона під землею на глибині шести поверхів.

Ленґдон не встиг більше нічого запитати. Пілот без попередження натиснув на гальма, і авто різко зупинилося перед броньованою будкою охоронця.

Ленґдон побачив попереду знак: SECURITE. ARRfITEZ 2 . Раптом усвідомивши, де

він, Ленґдон запанікував.

– О Господи! Я ж не взяв із собою паспорта!

– Він вам не потрібний, – заспокоїв його пілот. – Ми маємо постійну домовленість зі швейцарським урядом.

Приголомшений, Ленґдон дивився, як його водій дає охоронцеві своє посвідчення. Той протягнув його через електронний ідентифікаційний пристрій. Загорілась зелена лампочка.

– Ім'я пасажира?

– Роберт Ленґдон, – відповів водій.

– Хто його запросив?

– Директор.

Охоронець звів брови. Відвернувся й подивився спочатку у комп'ютерний роздрук, тоді на екран комп'ютера. За кілька секунд знову підійшов до віконця.

– Приємного перебування в Швейцарії, містере Ленґдон.

Авто знову рвонуло вперед і на швидкості проїхало ще ярдів зо двісті широким колом, що вело до головного входу в лабораторію. Попереду з'явилась ультрасучасна прямокутна будівля зі сталі й скла. Незвичний дизайн, завдяки якому ця споруда здавалася легкою й прозорою, справив враження на Ленґдона. Він завжди був небайдужий до архітектури.

– Скляний собор, – пояснив його супутник.

– Церква?

– Та ні, ну що ви! Чого-чого, а церкви в нас немає. Єдина релігія, яку тут сповідують, – це фізика. Можете згадувати всує ім'я Господа скільки завгодно, – зі сміхом додав пілот, – не опоганюйте лишень кварків і мезонів.

Пілот розвернув авто й зупинив просто перед входом до скляної будівлі. Ленґдон сидів геть спантеличений. Кварки й мезони? Жодного паспортного контролю? Літак, що летить зі швидкістю п'ятнадцять махів? Хто вони, у біса, ці люди? Відповідь була викарбувана на гранітній плиті перед входом:

(CERN)

Conseil Européen pour la Recherche Nucleaire

– Ядерні дослідження? – перепитав Ленґдон, хоч і був певний, що правильно переклав назву.

Водій не відповів: нахилившись уперед, він зосереджено крутив регулятори магнітофона.

– Ви приїхали. Директор зустріне вас тут, біля входу.

Ленґдон побачив, що з будинку виїжджає якийсь чоловік в інвалідному кріслі. На вигляд йому було років шістдесят. Кістлявий, геть лисий, з жорстким, підборіддям. Він був одягнений у білий халат, ноги в парадних туфлях твердо впиралися в підніжку крісла. Навіть на відстані його очі здавалися холодними – наче два сірі камінці.

– Це він? – запитав Ленґдон.

Водій підвів голову.

– Оце так! – Він повернувся до Ленґдона з похмурою посмішкою. – Про вовка промова.

Не знаючи, чого й чекати, Ленґдон вийшов з авта.

Чоловік в інвалідному кріслі заспішив Ленґдонові назустріч і простягнув холодну вогку руку.

– Містер Ленґдон? Це я вам телефонував. Мене звуть Максиміліан Колер.

7

Генерального директора ЦЕРНу Максиміліана Колера за спиною називали Королем. Такий титул пояснювався передусім страхом, а не поклонінням перед особою, яка правила своїми володіннями з трону на колесах. Мало хто був знайомий з ним особисто, зате всі в ЦЕРНі знали страшну історію про те, як він став калікою, і ніхто не докоряв йому за жорсткість... так само, як і за фанатичну відданість чистій науці.

Пробувши в товаристві Колера лише кілька хвилин, Ленґдон відчув, що директор – людина стримана, яка нікого близько до себе не підпускає. Інвалідне крісло з електродвигуном безшумно котилося до головного входу, і Ленґдон, щоб не відставати, мусив майже бігти за ним. Він іще зроду не бачив такого крісла – устаткованого купою електронних приладів, включно з багатоканальним телефоном, системою пошукового виклику, комп'ютерним екраном і навіть невеличкою переносною відеокамерою. Такий собі мобільний командний пункт короля Колера.

Услід за директором Ленґдон увійшов крізь автоматичні двері до просторого холу ЦЕРНу.

Скляний собор, згадав Ленґдон, подивившись угору.

• У сяйві пообіднього сонця скляна стеля мерехтіла блакиттю, створюючи атмосферу суворої величі; сонячні промені заломлювались і креслили в повітрі геометрично правильні візерунки. Мармурова підлога й стіни, оздоблені білим кахлем, були змережані нерівними тінями. Повітря здавалося неймовірно чистим. Ленґдон побачив кількох науковців, кожен поспішав у своїх справах. Кроки дзвінко відлунювали в просторому приміщенні.

– Прошу сюди, містере Ленґдон. – Голос директора лунав рівно, майже штучно. Чітка й правильна вимова дуже пасувала до його жорсткого обличчя. Колер закашлявся, витер рот білою хустинкою і пильно подивився на Ленґдона своїми холодними сірими очима. – Покваптеся, будь ласка. – Інвалідне крісло швидко покотися мармуровою підлогою.

Ленґдон поспішив за ним повз безліч коридорів, що відгалужувалися від центрального холу. У кожному відбувався якийсь рух. Побачивши Колера, науковці здивовано витріщалися і з цікавістю розглядали Ленґдона, ніби застановляючись, кого це директор удостоює такої честі.

– Мені соромно зізнатися, – спробував зав’язати розмову Ленґдон, – але я ніколи раніше не чув про ЦЕРН.

– Не дивно, – сухо відказав Колер. – Більшість американців не визнають за Європою першості в наукових дослідженнях. Для них ми просто оригінальний торговельний район – дивне уявлення, якщо зважати на національність таких людей, як Айн-штайн, Галілей чи Ньютон.

Ленґдон не знав, як на це реагувати. Він витяг із кишені факс.

– Це чоловік на фотографії – чи не могли б ви...

– Прошу вас! – Колер жестом його зупинив. – Не тут. Ми якраз до нього йдемо. – Він простягнув руку. – Дайте-но краще це мені.

Ленґдон віддав факс і пішов далі мовчки.

Колер різко звернув ліворуч і в’їхав до широкого коридору, де на стінах красувалося безліч похвальних грамот і дипломів. Відразу біля входу в очі впадала одна особливо велика бронзова Табличка. Ленґдон сповільнив крок, щоб прочитати напис:.

PRIX ARS ELECTRONICA за інновацію в галузі культури в еру електроніки присуджена Тімові Бернерсу Лі та Європейському центру ядерних досліджень за винахід ВСЕСВІТНЬОЇ ПАВУТИНИ.

Ще ж треба! подумав Ленґдон, цей чоловік і справді не жартував. Ленґдон завжди думав, що всесвітню павутину винайшли в Америці. Щоправда, його знайомство з мережею обмежувалося візитами на сайт власної книжки та ще нечастими віртуальними екскурсіями в Лувр чи музей Прадо на старенькому «Макінтоші».

– Всесвітня павутина, – Колер знову закашлявся і приклав до вуст хустинку, – народилася тут як локальна мережа. Завдяки їй науковці з різних відділів змогли обмінюватися результатами щоденної праці. А світ традиційно думає, що всесвітню павутину винайшли в Америці.

– То чому ж ви не відкриєте світові очі? – поцікавився Ленґдон.

Колер байдуже знизав плечима.

– Чи варто здійсмати галас через таке дрібне непорозуміння? ЦЕРН – це набагато більше, ніж глобальна комп’ютерна мережа. Наші науковці творять чудеса чи не щодня.

Ленґдон запитально подивився на Колера.

– Чудеса? – Це слово безумовно не належало до лексики гарвардських професорів природничих наук. Чудесавони залишали богословам.

– Чому так скептично? – здивувався Колер. – Я думав, ви займаєтесь релігійними символами. І не вірите в чудеса?

– Щодо чудес я не маю чіткої позиції, – відповів Ленґдон. Особливо про ті, що відбуваються в наукових лабораторіях.

– Можливо, я вжив не те слово. Я просто намагався говорити вашою мовою.

– Моєю мовою? – Ленґдонові раптом стало неприємно. – Мені шкода вас розчаровувати, сер, але я вивчаю релігійну символіку– я науковець, а не священик.

Колер різко загальмував і повернувся, його погляд пом’якшав.

– Ну звісно! Як я міг мислити так примітивно? Справді, щоб досліджувати симптоми раку, не конче самому хворіти на нього.

Ленґдон ніколи не чув цієї ідеї саме в такому формулюванні. Вони рушили далі. Колер задоволено кивнув.

– Думаю, ми з вами чудово порозуміємося, містере Ленґдон. Ленґдон чомусь не був у цьому впевнений.

З якоїсь миті Ленґдон почув десь попереду глухий гуркіт. Із кожним кроком він гучнішав, відлунюючи у стінах. Гуркіт начебто долинав із протилежного кінця коридору.

– Що це? – нарешті не витримав Ленґдон, змушений майже кричати. Йому здавалося, що вони наближаються до діючого вулкана.

– Камера вільного падіння, – коротко відповів Колер, нічого більше не пояснюючи.

Ленґдон вирішив не допитуватися. Він утомився, а Мак-симіліан Колер, схоже, зовсім не прагнув виявляти гостинність. Ленґдон нагадав собі, для чого прибув сюди. Ілюмінати. Десь у цьому величезному будинку лежить труп... із тавром, заради якого він щойно подолав три тисячі миль.

Наприкінці коридору гуркіт перетворився на заглушливе ревіння, підлога під ногами вібрувала. Вони повернули за ріг, і праворуч з’явилась оглядова галерея. Чотири вікна з грубим склом в округлій стіні нагадували ілюмінатори в субмарині. Ленґдон зупинився і зазирнув в одне з вікон.

Професорові Роберту Ленґдону доводилося бачити в житті всілякі дивні речі, але такої дивовижі він іще не бачив ніколи. Він навіть кілька разів змигнув, щоб упевнитися, що це не галюцинація. Він дивився у величезну круглу шахту. Там, наче в невагомості, висіли в повітрі люди. Троє. Один помахав йому рукою і зробив у повітрі сальто.

О Боже, подумав він. Я потрапив до Країни Оз.

Дно шахти затягувала дрібна сітка. Крізь отвори в сітці виднів-ся велетенський пропелер, що обертався з шаленою швидкістю.

– Камера вільного падіння, – пояснив Колер, зупинившись біля Ленґдона. – Те саме, що затяжні стрибки з парашутом, тільки в закритому приміщенні. Для зняття стресу. Це вертикальна аеродинамічна труба.

Вражений, Ленґдон не міг відвести погляду від трьох літунів. Одна з них – доволі огрядна жіночка – підлетіла до вікна. Хоч її хлистали потужні струмені повітря, вона широко всміхнулася й показала Ленґдонові двома руками «це чудово!». Той слабо усміхнувся у відповідь і повторив її жест, застановляючись, чи знає вона, що це – давній фалічний символ чоловічої сили.

Ця товстенька жіночка, зауважив Ленґдон, єдина з трьох мала щось на кшталт мініатюрного парашута. Клаптик тканини, що тріпотів над нею, здавався іграшковим.

– Навіщо їй цей парашутик? – поцікавився Ленґдон. – Він має не більше ярда в діаметрі.

– Опір, – пояснив Колер, – зменшує її аеродинаміку, щоб потік повітря міг її підняти. – Він знову рушив по коридору. – Один квадратний ярд поперечної поверхні сповільнює падіння тіла майже на двадцять відсотків.

Ленґдон розсіяно кивнув.

Він і гадки не мав, що ще до ранку в одній країні, розташованій за сотні миль від Швейцарії, ця інформація врятує йому життя.

8

Коли Колер і Ленґдон вийшли через інші двері з головної будівлі ЦЕРНу на яскраве швейцарське сонце, Ленґдонові на мить здалося, що він перенісся на батьківщину. Картина, що постала перед ним, дуже нагадувала кампус якогось із найпрестижніших університетів у Новій Англії.

Зелений схил збігав до широкої рівнини, де на прямокутних галявинах поміж охайними гуртожитками купками росли клени. Вимощеними стежками діловито

крокували особи з ученим виглядом і книжками в руках. Схожості з університетським кампусом додавали двоє довговолосих гіпі, які кидали один одному фрізбі під звуки Четвертої симфонії Малера, що линули з вікна гуртожитку.

– Це наші гуртожитки, – пояснив Колер, виїхавши на стежку, що вела до будинків.
– У нас працює понад три тисячі фізиків. ЦЕРН зібрав під своїм дахом понад половину всіх фахівців з елементарних частинок у світі – це найсвітліші розуми планети. Німці, японці, італійці, голландці – усіх не перелічити. Наші фізики представляють понад п'ятсот університетів і шістдесят національностей.

Ленґдон був вражений.

– Як же вони спілкуються?

– Англійською, звичайно. Це універсальна мова науки.

Ленґдон завжди думав, що універсальна мова науки – це математика, але надто втомився, щоб сперечатися. Він слухняно йшов стежкою за Колером.

Десь на півдорозі назустріч їм пробіг молодий чоловік у футболці з написом: NO GUT, NO GLORY!

Спантеличений, Ленґдон подивився йому вслід.

– Gut? З

– Теорія Великого Об'єднання 4 , – насмішкувато відповів Колер. – Теорія всього.

– Зрозуміло, – сказав Ленґдон, насправді нічого не розуміючи.

– Ви маєте хоч якесь уявлення про фізику елементарних частинок, містере Ленґдон?

Ленґдон знизав плечима.

– Я маю уявлення про фізику загалом – падіння тіл і таке інше. – Тривале захоплення стрибками у воду сповнило його глибоким благоговінням перед силою тяжіння і прискоренням вільного падіння. – Фізика елементарних частинок – це наука про атоми, правда?

Колер похитав головою.

– Порівняно з тим, чим ми займаємося, атоми здаються планетами. Нас цікавить ядроатома, яке в десять тисяч разів менше від нього самого. – Він знову закашлявся, цього разу сильніше. – Чоловіки й жінки, що працюють у ЦЕРНі, шукають відповідей на одвічні запитання, які турбували людство з найдавніших часів. Звідки ми взялися? З чого створені?

– І що, відповіді на ці запитання можна знайти у фізичній лабораторії?

– Вас це дивує?

– Звичайно. Мені здається, що це питання духовного плану.

– Містере Ленґдон, усі питання колись були духовного плану. З давніх-давен

людство зверталось до духовності й релігії, щоб заповнити ті прогалини, яких не могла пояснити наука. Схід і захід сонця колись приписували Геліосу і його вогненній колісниці. Землетруси й цунамі вважали гнівом Посейдона. Сьогодні наука довела, що ці боги були фальшивими ідолами. І незабаром доведе, що такими є всі боги. Наука вже дала відповіді майже на всі запитання, які тільки можуть цікавити людину. Залишилося декілька, щоправда, найскладніших. Звідки ми взялися? Що тут робимо? У чому сенс життя і всесвіту?

Ленґдон був вражений.

– І що, – на ці запитання ЦЕРН намагається знайти відповіді?

– Уточнення: ми не намагаємося, а знаходимо відповіді на ці запитання.

Ленґдон замовк, і вони продовжили свій шлях поміж гуртожитків. Над головами в них плавно пролетіло фрізбі і впало просто перед ногами. Колер, наче не помітивши, попрямував далі.

Ззаду хтось загукав:

– S'il vous plait!'

Ленґдон озирнувся. Йому махав сивий літній чоловік у футболці з довгими рукавами і написом COLLEGE PARIS. Ленґдон підняв фрізбі і спритно метнув назад. Чоловік спіймав його на палець, кілька разів крутонув і так само вправно перекинув ч: ерез плече партнерові.

– Мегсі! – крикнув він Ленґдонові.

– Вітаю! – сказав Колер, коли той його наздогнав. – Ви щойно перекинулися фрізбі з Нобелівським лауреатом Жор-жем Шарпаком, винахідником багатбпроводної пропорційної камери.

Ленґдон кивнув. Як же мені пощастило!

За три хвилини Ленґдон і Колер прийшли до місця призначення – великого охайного гуртожитку, обсаженого осиками. Порівняно з іншими гуртожитками, цей здавався просто розкішним. На кам'яній плиті перед фасадом було вирізьблено: КОРПУС С.

Вигадлива назва, подумав Ленґдон.

Однак, попри примітивну назву, з архітектурного погляду корпус С Ленґдонові сподобався – він виглядав консервативно й надійно. Фасад із червоної цегли, ошатна балюстрада, з боків – два симетричні ряди скульптур. Ідучи кам'яною стежкою до входу, Ленґдон і Колер проминули ворота, утворені двома мармуровими колонами. До однієї з них хтось приліпив записку:

ЦЯ КОЛОНА ІОНІЧНА

Це що – графіті по-швейцарськи? з гумором подумав Ленґдон і, придивившись до колони, хмикнув.

– Приємно побачити, що навіть найвидатніші фізики іноді помиляються.

Колер озирнувся.

– Ви про що?

– Той, хто це написав, помилився. Ця колона не іонічна. Іонічні колони мають однаковий діаметр по всій висоті. Ця ж догори звужується. Вона дорична – грецький аналог. Багато хто так помиляється.

Колер не усміхнувся.

– Автор цієї записки хотів пожартувати, містере Ленгдон. Він мав на увазі, що ця колона містить іони 5^- – частинки з електричним зарядом. Вони є в більшості об'єктів.

Ленгдон іще раз подивився на колону і тихо застогнав.

Усе ще сердячись на себе за ляпсус, Ленгдон вийшов із ліфта на найвищому поверсі корпусу С і попрямував услід за Колером ошатним коридором. Інтер'єр виявився несподіваним – у традиційному французькому колоніальному стилі: темно-червона канапа, порцелянова ваза на підлозі, на стінах – дерев'яні панелі і химерним різьбленням.

– Ми намагаємося створити для наших науковців максимальний комфорт, – пояснив Колер.

Це очевидно, подумав Ленгдон.

– Отже, той чоловік із ф'єксу – він жив тут? Це був один із наших найцінніших працівників?

– Саме так, – відповів Колер. – Сьогодні вранці він не з'явився на зустріч зі мною і не відповідав на виклики по пейджеру. Тож я прийшов сюди сам і знайшов його у вітальні мертвим.

Ленгдонові раптом стало лячно, коли він усвідомив, що от-от побачить покійника. Він ніколи особливо не вирізнявся міцними нервами. Цю слабкість він виявив у собі ще в студентські роки, коли якось на лекції викладач розповів, що Леонардо да Вінчі вивчав будову людського тіла на трупах, які викопував із землі, щоб ретельно дослідити м'язи.

Колер попрямував у дальній кінець коридору. Там були одні-єдині двері.

– Пентхауз, як кажуть у вас. – Він витер хустинкою піт із чола.

На дубових дверях висіла табличка з написом:

ЛЕОНАРДО ВЕТРА

– Леонардо Ветра, – прочитав уголос Колер. – Наступного тижня йому б виповнилося п'ятдесят вісім. Це був один із най-видатніших науковців нашої доби. Його смерть

– непоправна втрата для науки.

На якусь мить Ленґдонові здалося, що на жорсткому обличчі Колера промайнуло якесь людське почуття. Але воно зникло так само швидко, як і з'явилося. Колер витягнув з кишені велику зв'язку ключів і почав перебирати їх, шукаючи потрібний.

Ленґдонові прийшла до голови несподівана думка. Будинок здавався зовсім порожнім. Це було дивно, якщо зважати на те, що вони майже прибули на місце злочину.

– А де всі? – запитав він.

– У лабораторіях, зрозуміло, – відповів Колер, знайшовши нарешті ключ.

– Я маю на увазі поліцію, – пояснив Ленґдон. – Вони що, вже поїхали?

Рука з ключем завмерла на півдорозі до замка.

– Поліцію?

Ленґдон подивився Колерові у вічі.

– Так, поліцію. Ви прислали мені факс із фотографією убитого. Ви що, не викликали поліції?

– Ні.

– Що?

Сірі очі Колера пожорсткішали.

– Не все так просто, містере Ленґдон.

Ленґдона охопила тривога.

– Але... про це, безумовно, повідомили ще когось!

– Так. Прийомну дочку Леонардо. Вона теж фізик, працює у нас в ЦЕРНі. Вони мали спільну лабораторію і працювали разом. Цього тижня міс Ветра була у відрядженні. Я сповістив її про смерть батька, і вона вже їде сюди.

– Але ж скоєно убивство...

– Формальне розслідування, – сказав Колер твердим голосом, – буде проведено. Однак воно, найімовірніше, розпочнеться з обшуку лабораторії Леонардо Ветри, а вони з дочкою не пускали туди сторонніх. Тому з розслідуванням доведеться зачекати до приїзду міс Ветри. Думаю, це найменше, що я можу зробити зі свого боку на знак поваги до неї.

Колер повернув ключ у замку.

Двері відчинилися, з кімнати зі свистом вирвалася хвиля крижаного повітря і вдарила Ленґдонові в обличчя. Від несподіванки він відсахнувся.

За порогом був чужий світ. Помешкання оповив густий білий туман. Він клубочився довкола меблів і застилав кімнату молочною імлою.

– Що це за... – запинаючись, вимовив Ленґдон.

– Фреон, – коротко пояснив Колер. – Я охолодив кімнату, щоб зберегти тіло.

Ленґдон машинально застібнув піджак, щоб не змерзнути, Я в країніОз, подумав він. Але я забув чарівні капці.

Труп лежав на підлозі й мав жахливий вигляд. Покійний Леонардо Ветра лежав на спині, голий, і його шкіра набула синювато-сірого відтінку. Шийні хребці в місці перелому стирчали назовні, а голова була повністю скручена назад. Притиснутого до підлоги обличчя видно не було. Убитий лежав у замерзлій калюжі власної сечі, волосся довкола зіщулених геніталій вкрилося памороззю.

Стримуючи раптову нудоту, Ленґдон перевів погляд на груди покійного. Хоч він уже безліч разів розглядав цю симетричну рану на фотографії, яку одержав факсом, у дійсності тавро справляло набагато сильніше враження. Випалені на тілі літери були дивовижно чіткі... і бездоганно склалися в страшний символ.

Ленґдон не міг зрозуміти, від чого його так трясє: від дикого холоду чи від усвідомлення всього значення того, що він зараз бачить.

Він обійшов тіло й прочитав слово з іншого боку, щоб зайвий раз пересвідчитися в дивовижній симетрії тавра. Серце калатало. Тепер, коли він бачив цей символ так близько, він здавався ще незбагненнішим.

– Містере Ленґдон? – покликав Колер.

Ленґдон його не чув. Він перенісся в інший світ... у власний світ, у свою стихію, світ, де зіштовхувалися історія, міфи й факти... і від цього почувся впевненіше. Думка запрацювала.

– Містере Ленґдон? – Колер запитально дивився на нього.

Ленґдон не підвів голови. Він уже повністю опанував себе й зосередився.

– Що вам відомо на цей момент?

– Тільки те, що є на вашому сайті. Ілюмінатиозначає «просвітлені». Так називалося одне давнє братство.

Ленґдон кивнув:

– Ви чули цю назву колись раніше?

– Ніколи. Уперше я її побачив на грудях містера Ветри.

– І спробували знайти якусь інформацію в Інтернеті?

– Так.

– І, поза сумнівом, знайшли сотні посилань?

– Тисячі, – уточнив Колер. – Однак на вашому сайті були посилання на Гарвард, Оксфорд, на одне солідне видавництво, а також був перелік публікацій на цю тему. Як науковець, я розумію, що цінність інформації зумовлюється її джерелом. Ви видалися мені гідним довіри.

Ленґдон усе ще не відводив погляду від трупа.

Колер змовк. Тепер він тільки дивився на Ленґдона, чекаючи, що той проллє якесь світло на загадкове вбивство.

Ленґдон підвів голову і роззирнувся в замороженому помешканні.

– А ми не могли б порозмовляти в якомусь теплішому місці?

– Тут теж нормально. – Колерові холод начебто зовсім не дошкуляв. – Поговорімо тут.

Ленґдон наморщив чоло. Історія ілюмінатів була аж ніяк не проста. Я тут задубію, доки щось поясню. Він іще раз подивився на тавро, і йому знову стало моторошно.

Хоч про емблему ілюмінатів було написано чимало, жодний науковець так ніколи її й не бачив. У старовинних документах цей символ називали амбіграмою – від латинського кореня *ambi*, який означає «обидва». Амбіграма прочитується в обох напрямках. Символи-амбіграми не така вже й рідкість – це, наприклад, свастика, інь і ян, зірка Давида, простий хрест, однак те, що амбіграму можна зробити зі слова, здавалося абсолютно неймовірним. Сучасні символи довгий час намагалися написати слово «ілюмінати» так, щоб воно було повністю симетричним, але всі їхні зусилля виявилися марними. І тому більшість науковців дійшли висновку, що цей символ – просто черговий міф.

– То хто ж такі ці ілюмінати? – допитувався Колер.

Справді, подумав Ленґдон, хто вони такі? І почав розповідати.

– Із давніх-давен наука й релігія ворогували між собою, – почав Ленґдон. – Учених, які відверто висловлювали свої погляди, таких як Джордано Бруно...

– Убивали, – перервав його Колер. – За оприлюднення наукових відкриттів їх знищувала Церква. Релігія завжди переслідувала науку.

– Так. Проте у шістнадцятому столітті група мешканців Рима вирішила дати Церкві відсіч. Деякі найученіші мужі Італії – фізики, математики, астрономи – почали таємно зустрічатися й обмінюватися думками про хибність учення Церкви. Вони боялися, що монополія Церкви на «істину» загрожує науковому просвітленню в усьому світі. Так вони заснували перший у світі науковий центр і назвали себе «просвітленими».

– Тобто ілюмінатами.

– Саме так, – підтвердив Ленґдон. – Це були найвидатніші голови Європи... щиро

віддані пошукові наукової істини.

Колер мовчав.

– Звичайно, ілюмінатів жорстоко переслідувала католицька церква. Тільки завдяки суворій конспірації ці науковці залишалися в безпеці. Чутки про ілюмінатів поширилися в академічних колах, і до братства почали вступати науковці з усієї Європи. Вони організовували зустрічі в Римі в потаємному лігві, яке називали храмом Просвітлення.

Колер закашлявся і засовався в кріслі.

– Багато хто з ілюмінатів, – вів далі Ленгдон, – поривався боротися проти тиранії Церкви насильницькими методами, але найавторитетніший серед них відмовив їх від цього. Це був один із найзнаменитіших науковців в історії людства.

Ленгдон був певний, що Колер здогадається, про кого йде мова. Навіть далекі від науки люди чули про цього злочасного астронома, якого Церква посадила під домашній арешт і мало не стратила, коли він заявив, що центром Сонячної системи є не Земля, а Сонце. Хоч його докази були неспростовні, астронома суворо покарали за те, що він посмів припустити, що Бог розташував людство не в центрівсесвіту, а десь-інде.

– Його звали Галілео Галілей, – сказав Ленгдон.

Колер підвів голову.

– Галілей?

– Так. Галілей був ілюмінатом. І водночас ревним католиком. Він намагався пом'якшити ставлення Церкви до науки, наполягаючи, що наука не тільки не підриває віри в Бога, а й навпаки зміцнює її. Якось він написав, що, спостерігаючи в телескоп за рухом планет, чує в небесній музиці голос Бога. Він доводив, що наука й релігія – не вороги, а радше союзники; це дві різні мови, що розповідають ту саму історію – про симетрію й рівновагу... про рай і пекло, про ніч і день, про спеку й холод, про Бога й Сатану. І наука, й релігія мають в основі створену Богом симетрію... вічне протистояння світла й тьми. – Ленгдон замовк, притупцюючи на місці, щоб зігрітися.

Колер мовчки дивився на нього.

– На жаль, – додав Ленгдон, – Церква аж ніяк не прагнула об'єднувати науку з релігією.

– Ще б пак! – перервав його Колер, – Адже таке об'єднання спростувало б тезу Церкви про те, що лише через неї людина може зрозуміти Бога. Тож церковники звинуватили Галілея в ересі й засудили до довічного домашнього арешту. Історію науки я знаю, містере Ленгдон. Але все це відбулося багато століть тому. Як воно стосується Леонардо Ветри?

Питання на мільйон доларів. Ленгдон перейшов до фактів.

– Арешт Галілея збурих ілюмінатів. Вони припустилися кількох помилок, і Церква викрила чотирьох членів братства. Їх схопили й допитували. Однак ці вчені нічого

не розповіли... навіть під тортурами.

– їх кували?

Ленґдон кивнув:

– Розпеченим залізом. Випалили кожному на грудях хрест.

Зіниці Колера розширились, він тривожно глянув на понівечене тіло Ветри.

– Тоді цих учених жорстоко стратили, а їхні тіла кинули на вулицях Рима як застереження всім охочим приєднатися до братства. Церква підступалася до братства щораз ближче, і решта ілюмінатів були змушені залишити Італію. – Ленґдон зробив паузу, щоб підкреслити важливість наступних слів. Він подивився Колерові просто у вічі. – Ілюмінати пішли в глибоке підпілля й почали змішуватися з іншими вигнанцями, що рятувалися від католицьких чисток, – містиками, алхіміками, окультистами, мусульманами, юдеями. Із часом лави ілюмінатів поповнилися новими членами. Виникли нові ілюмінати. Темні ілюмінати. Запеклі вороги християнства. Вони стали дуже могутніми, ретельно конспірувалися, запровадили таємні обряди й заприсяглися колись помститися католицькій церкві. їхня влада зросла настільки, що Церква оголосила їх найнебезпечнішою антихристиянською силою на землі. Ватикан назвав це братство Шайтаном.

– Шайтаном?

– Це з ісламу. Означає «противник»... противник Бога. Церква взяла цю назву з ісламу, бо вважала мову мусульман брудною. – Ленґдон повагався. – Від цього слова походить англійське слово... Сатана. – У Колера на обличчі промайнула тривога. – Містере Колер, – жорстко сказав Ленґдон, – я не знаю ні як це тавро з'явилося на грудях покійного... ні чому воно там з'явилося... але зараз ви бачите перед собою давно втрачений символ найстарішого й наймогутнішого в світі культу Сатани.

І Тровулок був вузький і безлюдний. Убивця йшов швидким кроком, чорні очі горіли нетерпінням. Наближаючись до місця призначення, він згадав прощальні слова Януса. Скоро розпочнеться другий етап. Відпочинь трохи.

Убивця посміхнувся. Він не спав усю ніч, однак про сон і не думав. Сон – це для слабких. Він же, як і його предки, воїн. Його співвітчизники ніколи не спали після того, як розпочиналася битва. Ця битва, поза сумнівом, розпочалася, і йому надали честь пролити першу кров. Тепер він має дві години, щоб відсвяткувати першу перемогу, перш ніж повернутися до роботи.

Спати? Є набагато кращі способи відпочити...

Смак до земних утіх він успадкував від предків. Вони захоплювалися гашишем, а от він любив насолоду іншого типу. Він пишався своїм тілом – цим відлагодженим, смертоносним механізмом – і не хотів, на відміну від прашурів, труїти його наркотиками. Він пристрастився до чогось здоровішого й ефективнішого, ніж наркотики...

Відчуваючи, як усередині наростає знайоме збудження, убивця пришвидшив ходу. Зупинився перед нічим не примітними дверима й подзвонив. Крізь вічко у дверях його зміряла пара карих очей. Двері широко відчинилися.

– Ласкаво прошу, – привітала його елегантно одягнена жінка.

Вона провела його до вишуканої вітальні з м'яким освітленням.

У повітрі чувся легкий аромат дорогих парфумів і мускусу.

– Як тільки визначитеся, подзвоніть. – Жінка дала йому альбом із фотографіями й зникла.

Убивця всміхнувся.

Сів на розкішну канапу і, поклавши альбом на коліна, відчув, як його охоплює хіть. Хоч на його вітчизні не святкують Різдва, він подумав, що так само, мабуть, відчувається дитина, коли бачить перед собою гору різдвяних подарунків і збирається подивитися, що за дива сховані там під обгортками. Він розгорнув альбом і почав розглядати фотографії. Вони уособлювали най-сміливіші сексуальні фантазії...

Маріса. Італійська богиня. Гаряча й пристрасна. Молода Софі Лорен.

Сашіко. Японська гейша. Гнучка й м'яка. Винятково вправна.

Канара. Розкішна чорношкіра красуня. Мускулиста. Екзотична.

Він уважно переглянув увесь альбом двічі і зробив вибір. Тоді натиснув кнопку на столику поруч із канапою. За хвилину з'явилась та сама жінка, що привела його сюди. Він Показав їй фотографію. Вона всміхнулася.

– Ходімо.

Коли фінансові питання були залагоджені, жінка подзвонила по телефону і, вичекавши кілька хвилин, повела його крученими мармуровими сходами нагору до розкішного холу.

– Золоті двері в самому кінці, – сказала вона. – У вас вишуканий смак.

Аякже, подумав він. Я ж експерт.

Убивця крався коридором нечутно, наче пантера на запах довгожданої здобичі. Наблизившись до дверей, усміхнувся. Вони були прочинені – ніби запрошували його досередини. Він штовхнув двері, й ті безшумно відчинилися.

Побачивши обраницю, він зрозумів, що не помилився. Усе було саме так, як він просив... Вона лежала на спині, гола, руки прив'язані до бильця оксамитовими мотузками.

Він підійшов і провів смаглявим пальцем по ніжному перламутровому животі. Вчора я убив, подумав він. Ти мій приз.

– Сатани? – Колер витер рот і неспокійно засовався. – Це символ культу Сатани?

Ленґдон ходив туди-сюди по кімнаті, щоб не змерзнути.

– Ілюмінати були сатаністами. Але не в сучасному розумінні цього слова.

Він швидко пояснив, що, хоч більшість людей уявляє сатаністів як одержимих недоумків, що поклоняються дияволу; первинно сатаністами називали освічених людей, які виступали проти Церкви. Шайтан. Чутки про чорну магію й приношення в жертву тварин, про пентаграми й темні ритуали сатаністів були всього-на-всього брехнею, яку поширювала Церква, щоб очорнити своїх недругів. Проте з часом інші противники Церкви, що прагнули перевершити ілюмінатів, повірили в ці вигадки й самі втілили їх у життя. Так народився сучасний сатанізм.

– Усе це історія, – різко обірвав його Колер. – Я хочу знати, як цей символ опинився тут.

Ленґдон глибоко вдихнув повітря.

– Цей символ створив у шістнадцятому столітті невідомий художник-ілюмінат на знак пошани до Галілея, який обожнював симетрію. Він став чимось на кшталт таємного логотипа ілюмінатів. Братство тримало його в таємниці, начебто збираючись відкрити тільки тоді, коли стане достатньо могутнім, щоб вийти з підпілля й досягнути кінцевої мети.

– То цей символ означає, що ілюмінати збираються вийти з підпілля? – стривожився Колер.

– Ні, – Ленґдон наморщив чоло, – це не можливо. В історії ілюмінатів є ще один етап, про який я не встиг розповісти.

– Просвітіть мене. – Прохання Колера пролунало як наказ.

Ленґдон потер долоні, перебираючи подумки сотні документів стосовно ілюмінатів, що він читав або написав сам.

– Ілюмінатам насилу вдалося вижити, – пояснив він. – Залишивши Рим, вони мандрували Європою, шукаючи безпечного місця, де б можна було відновити діяльність. Їх прихистило інше таємне товариство – братство заможних баварських мулярів, які називали себе масонами.

– Масони? – Колер був вражений.

Ленґдон кивнув, зовсім не дивуючись, що Колер чув про цю організацію. Сьогодні у світі налічується понад п'ять мільйонів масонів: половина мешкає в Сполучених Штатах і понад пів-мільйона – в Європі.

– Ви що, хочете сказати, що масони – теж сатаністи? – недовіжливо запитав Колер.

– У жодному разі. Масони постраждали від власного добросердя. У вісімнадцятому столітті, давши притулок науковцям, яких переслідувала Церква, масони мимоволі стали для ілюмінатів прикриттям. Ілюмінати зміцнили й поступово перебрали владу в масонських ложах. Мало-помалу вони відновили в середовищі масонів своє наукове братство – утворилося щось на кшталт таємного товариства всередині іншого таємного товариства. А тоді ілюмінати скористалися зв'язками між масонськими ложами в усьому світі й поступово розширили свій вплив. – Ленґдон глибоко вдихнув холодного туману і продовжив: – Головним завданням ілюмінатів було знищення католицизму. Братство вважало, що хибна догма, яку насаджує Церква, – найбільше зло для людства. Якщо Церква й надалі пропагуватиме релігійні міфи як 'неспростовну істину, боялися вони, науковий прогрес застопориться і людство буде приречене на невігластво й безглузді «священні» війни.

– Дуже схоже на те, що ми бачимо сьогодні.

Ленґдон спохмурнів. Колер мав рацію. Релігійні війни тривають дотепер. Мій Бог кращий за твого. Здається, так було в усі, часи: чим більше правовірних – тим більше людських жертв.

– Продовжуйте, – сказав Колер.

Ленґдон зібрався з думками й заговорив знову:

– Ілюмінати зміцнили позиції в Європі й почали зазіхати на Америку, де багато лідерів були масонами, наприклад Джордж Вашингтон чи Бен Франклін – чесні побожні люди, які й гадки не мали про те, що масони перебувають під серйозним впливом ілюмінатів. Через масонські ложі ілюмінати проникали всюди й допомагали створювати банки, університети та підприємства – з думкою про свою кінцеву мету. – Ленґдон на мить замовк. – Створення єдиної глобальної світської держави – Нового світового ладу.

Колер уважно слухав.

– Нового світового ладу, – повторив Ленґдон, – який би ґрунтувався на науковому просвітленні. Вони назвали цю ідею «доктриною Люцифера». Церква каже, що Люцифер – це ім'я диявола, братство ж заявило, що має на увазі буквальне значення цього слова. Люцифер перекладається з латини як «той, що дарує світло». Або ж «ілюмінат».

Колер зітхнув і сказав дуже серйозно:

– Сідайте, будь ласка, містере Ленґдон.

Ленґдон невпевнено сів на вкритий памороззю стілець.

Колер на своєму кріслі присунувся ближче.

– Не впевнений, що зрозумів усе з того, що ви розповіли. Але знаю одне: Леонардо Ветра був одним із найцінніших працівників ЦЕРНу. Крім того, він був моїм другом. Ви мусите допомогти мені знайти ілюмінатів.

Ленґдон не знав, що й казати. Він що, жартує?

– Знайти ілюмінатів? Боюся, сер, це неможливо.

Колер звів брови.

– Що ви хочете сказати? Ви не...

– Містере Колер, – Ленґдон нахилився ближче, не впевнений, як краще пояснити Колерові те, що має на увазі. – Я не закінчив розповіді. Попри будь-що, дуже мало ймовірно, що це тавро – справа рук ілюмінатів. За останні півстоліття не виявлялося жодних ознак їх існування, і науковці здебільшого погоджуються, що ілюмінати вже давно відійшли в небуття.

Запала мовчанка. Колер втупився в туман зі змішаним виразом здивування і гніву.

– Як ви можете стверджувати, що клятого братства не існує, якщо на грудях цього чоловіка випалена його емблема?!

Над цим питанням Ленґдон ламав голову весь ранок. Поява амбіграми ілюмінатів була загадкою. Символоги в усьому світі будуть приголомшені. Утім, як науковець Ленґдон розумів, що тавро, по суті, нічого не доводить про самих ілюмінатів.

– Символи, – сказав він, – аж ніяк не підтверджують існування своїх первинних творців.

– Що ви маєте на увазі?

– Я маю на увазі те, що, коли організації з певною ідеологією, на зразок ілюмінатів, перестають існувати, їхні символи залишаються... і їх переймають інші товариства. Таке трапляється доволі часто. Нацисти запозичили свастику в індусів, християни взяли хрест у ЄГИПТЯН...

– Коли я сьогодні вранці вніс слово «ілюмінати» в комп'ютер, – різко перервав його Колер, – пошукова система видала тисячі посилань. Очевидно, багато хто вважає, що це братство існує дотепер.

– Авжеж, поціновувачі сенсацій, – фirkнув Ленґдон. Його-завжди дратували безглузді гіпотези про існування таємних організацій, що циркулюють у сучасній поп-культурі. Засоби масової інформації просто жити не можуть без сенсацій, і самозвані «експерти з таємних культів» досі заробляють на ажіотажі довкола кінця тисячоліття й байках про те, що ілюмінати живі-здорові й успішно будують Новий світовий лад. Не так давно газета «Нью-Йорк тайме» приписала до масонів величезну кількість відомих людей: сера Артура Конан Дойля, герцога Кентського, Пітера Селлерса, Ірвінга Берліна, принца Філіпа, Луї Армстронґа, а також безліч сучасних промислових магнатів

і банкірів.

Колер гнівно показав на тіло Ветри.

– А що ви скажете на це? Може, поціновувачі сенсацій не такі вже й далекі від істини?

– Я усвідомлюю, як це все виглядає, – Ленґдон намагався говорити якомога дипломатичніше. – Однак мені здається вірогіднішим те, що якась інша організація заволоділа емблемою ілюмінатів і використовує її задля власних цілей.

– Яких цілей? Чого вони хотіли домогтися цим вбивством?

Гарне запитання, подумав Ленґдон. Він не уявляв, де можна було відкопати емблему ілюмінатів через чотириста років.

– Можу сказати лише одне: якби навіть ілюмінати існували дотепер – а я практично впевнений, що їх не існує, – то вони нізащо не вбивали Леонардо Ветри.

– Чому так?

– Можливо, ілюмінати й прагнули ліквідувати християнство, але для цього вони використовували передусім політичні й фінансові ресурси і ніколи не вдавалися до терористичних актів. Крім того, ілюмінати дуже чітко розрізняли своїх ворогів. До людей науки вони ставилися з найглибшою пошаною і нізащо не відібрали б життя в колеги-науковця такого, як Леонардо Ветра.

Погляд Колера ще більше похолоднішав.

– Мабуть, я забув вам сказати, що Леонардо Ветра не був звичайним ученим.

– Містере Колер, – терпляче мовив Ленґдон, – у мене немає жодних сумнівів, що Леонардо Ветра був блискучим науковцем, але це не змінює того факту...

Раптом Колер, нічого не сказавши, розвернув своє крісло й швидко поїхав геть із кімнати, залишаючи за собою клуби збуреного туману.

На милість Бога, подумки застогнав Ленґдон і поспішив за ним. Колер чекав у невеличкому алькові в кінці коридору.

– Це кабінет Леонардо, – сказав він, показавши на двері. – Можливо, коли ви його оглянете, то зміните думку. – Колер іще щось пробурчав, тоді ринувся вперед, і двері безшумно розсунулися.

Ленґдон зазирнув досередини, і в нього мороз пішов по шкірі. Матір Божа, мимоволі вихопилося в нього.

12

В іншій країні молодий охоронець терпляче сидів перед довгим рядом моніторів. Він дивився на безперервну вервечку зображень – їх передавали сотні бездротових відеокамер, розкиданих по величезному комплексу.

Парадний хол.

Кабінет.

Величезна кухня.

Картинки змінювали одна за одну, й охоронець з усіх сил намагався не втрачати пильності. Його зміна вже закінчувалася, однак він не розслаблявся. Служба – це справа честі. Колись він одержить належне.

Він на мить замріявся, аж раптом на одному з екранів з'явилося щось дивне. Інстинктивно він натиснув кнопку на панелі керування. Картинка застигла.

Стривожений, він нахилився ближче до монітора. Напис свідчив, що це зображення передає камера номер вісімдесят шість, яка мала б стежити за одним із коридорів.

Однак на екрані він бачив зовсім не коридор.

13

Ленґдон дивився в кабінет Ветри у повній розгубленості.

– Що це все означає? – Хоч із дверей приємно повіяло теплом, переступаючи поріг, він тремтів, наче з холоду.

Колер нічого не відповів і в'їхав слідом.

Ленґдон розглядав кабінет, нічого не розуміючи. Такої дикої суміші символів він ще не бачив зроду. На дальній стіні висіло величезне дерев'яне розп'яття. Ленґдон визначив, що виготовлене воно в Іспанії приблизно в чотирнадцятому столітті. Над розп'яттям зі стелі звисала металічна модель Сонячної системи. Ліворуч був портрет Діви Марії, написаний олійними фарбами, поряд із ним – періодична система хімічних елементів. На бічній стіні між двома іншими мідними розп'яттями висів плакат з Альбертом Айнштайном і його відомим висловом: «ГОСПОДЬ БОГ НЕ ГРАЄ В КОСТІ».

Спантилений, Ленґдон підійшов ближче. На робочому столі Ветри лежала Біблія в шкіряній палітурці, пластикова модель атома і мініатюрна копія статуї Мойсея роботи Мікеланджело.

Дивне поєднання, що й казати, подумав Ленґдон. У кабінеті було тепло, однак від незвичного інтер'єру його знову пройняв мандраж. Було відчуття, що тут зішлися в сутичці два титани філософії... неприродно сплелися дві протилежні сили. Він глянув на корінці книжок, що стояли на полиці:

«Божа частинка»

«Тао фізики»

«Бог: лише факти»

На одному з книготримачів була вигравірувана цитата:

СПРАВЖНЯ НАУКА ЗА КОЖНИМИ ДВЕРИМА ВИЯВЛЯЄ БОГА

ПАПА ПІЙ XII

– Леонардо був католицьким священиком, – сказав Колер.

Ленґдон повернувся до нього.

– Священиком? Здається, ви казали, він був фізиком.

– Він був і тим, і іншим. В історії траплялися випадки, коли людина присвячувала себе водночас і науці, і релігії. Леонардо був одним із таких. Він вважав фізику «Божим законом природи» і казав, що в будові всесвіту всюди відчутна рука Бога. Він сподівався за допомогою науки переконати тих, хто вагається, в існуванні Бога. Себе він називав теофізиком.

Теофізиком? Для Ленґдона це прозвучало, як оксиморон.

– У фізиці елементарних частинок, – вів далі Колер, – останнім часом було зроблено низку приголомшливих відкриттів... відкриттів, які мають духовний вимір. Леонардо був автором багатьох із них.

Ленґдон, усе ще не оговтавшись у незвичному кабінеті, здивовано подивився на директора ЦЕРНу.

– Духовність і фізика? – Усе свідоме життя Ленґдон вивчав історію релігії, і якщо в цій сфері була якась постійна теза, то це те, що наука й релігія – як олія й вода... непримиренні вороги, які ніколи не зійдуться.

– Ветра був в авангарді досліджень у фізиці елементарних частинок, – пояснив Колер. – Він почав поєднувати науку й релігію... доводячи, що вони доповнюють одна одну найнесподіванішим способом. Він назвав цей напрям новою фізикою. – Колер узяв із полиці якусь книжку і простягнув Ленґдонові.

«Бог, чудеса і нова фізика», прочитав Ленґдон на обкладинці. Автор – Леонардо Ветра.

– Це вузька галузь, – сказав Колер, – але вона дає нові відповіді на деякі старі запитання – про походження всесвіту і про сили, що зв'язують усіх нас. Леонардо вірив, що його наукова праця може повернути мільйони до значно духовнішого життя. Торік він переконливо довів існування певної енергії, яка всіх нас об'єднує. Фактично, він продемонстрував, що всі ми фізично пов'язані... що молекули у вашому тілі переплетені з моїми... що всіх нас пронизує одна сила.

Ленґдонові все це не вкладалося в голову. І сила Бога всіх нас об'єднає.

– Невже містер Ветра справді спромігся продемонструвати зв'язок між частинками?

– Він навів неспростовні докази. Нещодавно «Сайнтифік аме-рикан» опублікував статтю, автор якої називає нову фізикупрямішим шляхом до Бога за саму релігію.

Ці слова влучили в ціль. Раптом Ленґдон згадав про антирелі-гійність ілюмінатів і змусив себе на мить уявити неможливе. Якби ілюмінати й справді існували дотепер, то чи могли б вони убити Леонардо, аби не допустити поширення його поглядів на релігію? Ленґдон швидко відігнав цю думку. Дурниці! Ілюмінатів давно немає! Це знають усі науковці!

– Ветра мав чимало ворогів серед наукової громади, – знову заговорив Колер. – Навіть тут, у ЦЕРНі. Його недолюбливали поборники чистоти науки. Вони вважали, що використання аналітичної фізики для захисту релігійних принципів – це зрада науки.

– А хіба сучасні науковці не ставляться до Церкви дещо толерантніше?

Колер презирливо фиркнув.

– З якої б це расії? Так, Церква більше не спалює учених на вогнищі, але якщо вам здається, що вона залишила науку в спокої, запитайте себе, чому чв половині шкіл у вашій країні не дозволено викладати теорію еволюції. Запитайте себе, чому Американська спілка християн – найзапекліший противник наукового прогресу у світі. Жорстока битва між наукою й релігією триває дотепер, містере Ленґдон. Вона лише перенеслася з відкритих майданів до залів засідань, от і все.

Ленґдон знав, що Колер каже правду. Тільки минулого тижня в Гарварді студенти факультету богослов'я влаштували демонстрацію біля кафедри біології на знак протесту проти експериментів із застосуванням генної інженерії, що є частиною магістерської програми. Керівник кафедри біології, відомий орнітолог Річард Аароніан, на захист своєї навчальної програми вивісив з вікна кабінету величезний плакат із зображенням християнського символу – риби, якій, утім, прималювали чотири маленькі лапки на честь виходу на сушу африканської дводишної риби. Під рибою замість слова «Ісус» великими літерами було виведено «ДАРВІН!»

Раптом щось різко запищало. Ленґдон здригнувся. Колер витягнув з футляра пейджер і прочитав повідомлення.

– Чудово! Дочка Леонардо за мить буде на гелікоптерному майданчику. Зустрінемо її там. Думаю, краще їй не йти сюди й не бачити батька в такому вигляді.

Ленґдон погодився. Звичайно, це було б надто жорстоко.

– Я попрошу міс Ветру розповісти про той проект, над яким вони працювали разом із батьком... можливо це щось прояснить.

– Ви гадаєте, що Ветру вбили через його роботу?

– Цілком можливо. Леонардо казав мені, що працює над чимось грандіозним. І більше – ані слова. Він тримав цей проект у великій таємниці. Мав окрему лабораторію і просив, щоб йому дозволили працювати там на самоті. Я охоче пішов йому назустріч, адже він був непересічним науковцем. Останнім часом на його експерименти йшла величезна кількість електроенергії, але я нічого не розпитував. – Колер розвернувся й поїхав до дверей. – Перш ніж ми звідси підемо, я мушу сказати вам ще дещо.

Ленґдон не був певний, що хоче це чути.

– Убивця викрав у Ветри одну річ.

– Яку?

– Ідіть за мною.

Директор рушив назад до вітальні, наповненої крижаним туманом. Ленґдон пішов за ним, не знаючи, чого й сподіватися. Колер під'їхав майже впритул до тіла Ветри й зупинився. Жестом підкликав Ленґдона. Той неохоче підійшов, пересилюючи приступ нудоти від запаху замерзлої сечі вбитого!

– Подивіться на його обличчя, – сказав Колер.

Подивитися на обличчя? здивувався Ленґдон. Ви, здається, сказали, що убивця щось украв.

Повагавшись, Ленґдон став навколішки. Він спробував поглянути на обличчя Ветри, але в того голова була скручена на сто вісімдесят градусів, а обличчя притиснуте до килима.

Колер ціною неймовірних зусиль спромігся нахилитися й обережно повернути замерзлу голову Ветри. Почувся голосний хрускіт, і з'явилося спотворене стражданням обличчя вбитого. Колер потримав його так якось мить.

– О Боже милосердний! – скрикнув Ленґдон і з жахом відсахнувся. Обличчя Ветри було все закривавлене. З нього на Ленґдона дивилося одне-єдине згасле око. Друга очна яма була пошматована й порожня. – Вони що – вкрали його око...

14

Ленґдон вийшов з корпусу С. на свіже повітря неймовірно щасливий опинитися подалі від помешкання Ветри. Сонце допомогло відволіктися від жахливого образу порожньої очної ями, що міцно вкарбувався в пам'ять.

– Сюди, будь ласка. – Колер звернув на стежку, що круто йшла вгору. Інвалідне крісло з електродвигуном набирало швидкість без жодних зусиль. – Міс Ветра буде тут з хвилини на хвилину.

Ленґдон наддає ходи, щоб не відставати.

– Ну що, – запитав Колер, – ви й досі не переконалися, що це справа рук ілюмінатив?

Ленґдон уже не знав, що й думати. Релігійні погляди Ветри, безумовно,

насторожували, однак він не міг змусити себе відкинути численні наукові факти. І до того ж це око...

– Я й далі вважаю, – рішуче сказав Ленґдон, – що ілюмінати непричетні до цього вбивства. Викрадене око – зайвий доказ.

– Що?

– Безглузда жорстокість дуже. ..не в традиціях ілюмінатів, – пояснив Ленґдон. – Фахівці, що знаються на культурах, кажуть, що калічити жертв задля розваги властиво передусім недосвідченим маргінальним сектам – усіляким фанатам, що стихійно коять насильство. Ілюмінати ж завжди діяли надзвичайно виважено.

– Виважено? Із хірургічною точністю вирізати людині око – це що ж, не виважено?

– Не зрозуміло, який у цьому сенс! Це не слугує ніякій вищій меті.

Інвалідне крісло різко зупинилося на вершині пагорба. Колер повернувся.

– Повірте, містере Ленґдон, це око справді слугує вищій меті... набагато вищій меті.

Ідучи через зелений пагорб, чоловіки почули з заходу стрекотіння гелікоптера. За мить з'явився й він сам – пролетів над долиною, зробив віраж і завис над злітно-посадковим майданчиком, позначеним на траві.

Ленґдон розсіяно спостерігав за гелікоптером, застановляючись, чи повноцінний нічний сон допоміг би йому впорядкувати думки, що кружляли, наче лопаті гвинта гелікоптера. Він не був у цьому впевнений.

Шасі торкнулося землі. Пілот вистрибнув з кабіни й почав викладати багаж: вовняні спортивні костюми, пластикові сумки, балони зі стиснутим повітрям і ящики з чимось, схожим на найсучасніше обладнання для підводного плавання.

Ленґдон був спантеличений.

– Це все спорядження міс Ветри? – прокричав він Колерові через ревіння двигунів.

Той кивнув і теж прокричав у відповідь:

– Вона проводила біологічні дослідження у Балеарському морі.

– Але ви ж, здається, казали, що вона фізики.

– Так і є. Точніше, вона біофізик. Вивчає взаємозв'язок між різними біологічними системами. Її праця тісно пов'язана з батьковими дослідженнями в галузі фізики елементарних частинок. Нещодавно, спостерігаючи за допомогою атомарно синхронізованих камер за зграйкою тунців, вона спростувала одну з фундаментальних теорій Айнштейна.

Ленґдон пильно подивився на Колера, намагаючись зрозуміти, чи той не жартує. Айнштейн і тунці? Він уже почав підозрювати, що космічний літак Х-33 випадково закинув його на якусь іншу планету.

За хвилину з гелікоптера вийшла Вітторія Ветра, і Роберт Ленгдон зрозумів, що сьогодні його чекає сюрприз за сюрпризом. Жінка в шортах кольору хакі й білій майці аж ніяк не скидалася на того занудного науковця, якого він очікував побачити. Висока, тоненька й граційна, вона мала смагляву шкіру й довге чорне волосся, яке розвівав вітер від гвинта гелікоптера. Обличчя явно італійське – не прекрасне в класичному розумінні, зате з виразними земними рисами; навіть за двадцять ярдів здавалося, що воно випромінює щире тепло. Від вітру одяг обліпив її тіло, підкреслюючи тоненьку талію і маленькі тугі груди.

– Міс Ветра – жінка величезної сили духу, – зауважив Колер, наче відчувши захоплення Ленгдона. – Вона по кілька місяців поспіль працює в небезпечних екосистемах. Крім того, вона суворий вегетаріанець і місцевий гуру з хатха-йоги.

Хатха-йога? здивувався Ленгдон. Давнє буддистське мистецтво медитації через розтягування м'язів – дивне захоплення для фізика й доньки католицького священика.

Вітторія швидко наближалася до них. Було видно, що вона недавно плакала, у глибоких чорних очах застигло почуття, якого Ленгдон не зміг визначити. Проте йшла вона впевнено й енергійно. Сильні гарні ноги з рівною здоровою засмагою свідчили про тривале перебування на щедрому середземноморському сонці.

– Вітторіє, – звернувся до неї Колер. – Мої найщиріші співчуття. Це величезна втрата для науки... для всіх нас у ЦЕРНі.

Вітторія вдячно кивнула.

– Уже з'ясували, хто це зробив? – Голос в неї був приємний, глибокий.

– Ще ні. Працюємо над цим.

Вона повернулася до Ленгдона і простягнула йому гарну тонку руку.

– Мене звуть Вітторія Ветра. Ви, я так розумію, з Інтерполу?

Ленгдон обережно потис її руку, на мить потонувши в очах, повних сліз.

– Роберт Ленгдон. – Він не знав, що ще додати.

– Містер Ленгдон не з поліції, – пояснив Колер. – Він експерт зі Сполучених Штатів. Прилетів, щоб допомогти нам з'ясувати, хто винен у тому, що сталося.

– А де ж поліція? – розгубилася Вітторія. Колер видихнув повітря і нічого не відповів. – Де тіло? – рішуче запитала Вітторія.

– Ним займаються.

Ця невинна брехня здивувала Ленгдона.

– Я хочу його бачити!

– Вітторіє, твого батька вбили... вбили по-звірячому. Хіба не краще тобі запам'ятати його таким, яким він був за життя? – спробував переконати її Колер.

Вітторія зібралась було відповісти, але раптом неподалік хтось загукав:

– Гей, Вітторіє! З поверненням додому!

Вона озирнулася. Від майданчика для гелікоптерів їй радісно махали руками кілька науковців.

– Спростувала ще якусь теорію Айнштейна? – крикнув один із них.

– Ото вже татусь, мабуть, тобою пишається! – додав інший.

Вітторія незграбно помахала їм у відповідь, а тоді подивилась на Колера, нічого не розуміючи.

– Як – ніхто ще не знає?

– Я вирішив, що. обережність – понад усе.

– Ви не сказали колегам, що мого батька вбили? – Тепер здивування в її голосі змінилось гнівом.

Тон Колера вмить став суворим.

– Ти, мабуть, забула, Вітторіє Ветра, що, як тільки я заявлю в поліцію про вбивство твого батька, у ЦЕРНі почнеться розслідування. Включно з ретельним обшуком його лабораторії. Твій батько волів тримати останній проект у таємниці, і я ставився до цього з розумінням. Мені він сказав лише дві речі. По-перше, що в наступні десять років цей проект може принести ЦЕРНу ліцензійних контрактів на мільйони франків. А по-друге, що його зарано оприлюднювати, бо технології ще недосконалі, а отже, небезпечні. Саме з цих міркувань я б не хотів, щоб у його лабораторії нищпорили сторонні люди й або викрали результати його праці, або постраждали під час обшуку, а ЦЕРН зробили б винним. Я чітко висловився?

Вітторія мовчки дивилась на нього. Ленґдон відчув, що вона змушена погодитися з логікою Колера.

– Перш ніж звертатися до поліції, – вів далі Колер, – я мушу знати, над чим ви вдвох працювали. Прошу, заведи нас до вашої лабораторії.

– Лабораторія тут ні до чого, – сказала Вітторія. – Ніхто не знав, що ми з батьком робимо. Його вбивство ніяк не може бути пов'язане з цим проектом.

Колер хрипло видихнув.

– Факти свідчать про інше.

– Факти? Які факти?

Ленґдон теж хотів би це знати.

Колер знову приклав до вуст хустинку.

– Мусиш просто повірити мені на слово.

З того, як Вітторія на нього подивилась, стало зрозуміло, що вона не вірить.

15

Ленґдон мовчки йшов за Вітторією й Колером назад до головної будівлі ЦЕРНу, звідки розпочався його незвичний візит. Вітторія рухалась плавно й упевнено, неначе олімпійська чемпіонка зі стрибків у воду. Ленґдон подумав, що ця гнучкість і самоконтроль – результат постійних занять йогою. Він чув, як вона повільно й зосереджено дихає, ніби намагаючись упоратись зі своїм горем.

Ленґдонові хотілося щось їй сказати, якимось розрадити. Йому теж колись довелося відчувати гірку порожнечу від несподіваної втрати батька. Найбільше він запам'ятав похорон – сірий і дощовий. Це сталося через два дні після його дванадцятих уродин. У будинку було повно батькових товаришів у сірих костюмах. Усі вони надто сильно потискали його дитячу руку і весь час щось бурмотіли – найчастіше він чув слова «серцевий» і «стрес». Мати жартувала крізь сльози, що завжди могла стежити за фондовим ринком, просто тримаючи батькову руку... слухаючи його пульс.

Якось, коли батько був іще живий, Ленґдон почув, як мама олагала його «зупинитися й нюхати троянди». Того року Ленґдон купив батькові на Різдво маленьку скляну троянду. Нічого гарнішого він іще в житті не бачив... Особливо, коли на неї потрапляло снце – тоді квітка спалахувала веселкою кольорів.

– Яка чудова! – сказав батько, розгорнувши обгортку, і поцілував Роберта в чоло.
– Знайдімо для неї безпечне місце. –

І обережно поставив троянду на високу полицю, усю в пилюці, у найтемнішому куті вітальні. Через кілька днів Ленґдон присунув стілець, зняв троянду і відніс назад до крамниці. Батько так і не зауважив, що вона зникла.

Дзвінок ліфта повернув Ленґдона до реальності. Вітторія з Ко-лером зайшли досередини. Ленґдон тупцював перед відчиненими дверима.

– Щось негаразд? – запитав Колер не так з турботою, як з нетерпінням.

– Та ні, усе гаразд, – відказав Ленґдон, змушуючи себе зробити крок у бік тісної кабіни. Він їздив ліфтом тільки тоді, коли це було абсолютно необхідно. А загалом надавав перевагу сходам, де значно більше простору.

– Лабораторія доктора Ветри під землею, – пояснив Колер.

Чудово, подумав Ленґдон, переступаючи поріг ліфта. З глибини шахти потягнуло крижаним холодом. Двері зачинилися, і ліфт ковзнув униз.

– Шість поверхів, – повідомив Колер без жодних емоцій, наче робот.

Ленґдон на мить уявив темну порожню шахту в них під ногами. Він наказав собі не.

думати про неї та спробував зосередитися на табло, де висвітлювалися номери поверхів. Дивно, на ньому було тільки дві зупинки: ПЕРШИЙ ПОВЕРХ і ВАК.

– А що таке ВАК? – поцікавився Ленгдон, намагаючись говорити спокійно.

– Великий адронний колайдер, – відповів Колер. – Прискорювач частинок.

Прискорювач частинок? Цей термін Ленгдонові був знайомий. Уперше він почув його якось на вечері з колегами. на кампусі в Кембриджі. їхній друг-фізик Боб Бравнелл одного разу з'явився несамовитий від люті.

– Негідники його зарубали! – з порога випалив Бравнелл.

– Зарубали?! Кого?! – сторопіли всі.

– НСК!

– Що?

– Будівництво надпровідного суперколайдера!

Хтось знизав плечима.

– Я й не знав, що Гарвард щось таке будує.

– Та не Гарвард! – роздратовано заперечив Бравнелл. – Сполучені Штати! Це мав бути найпотужніший у світі прискорювач частинок! Один з найграндіозніших наукових проектів століття! Вклали вже два мільярди доларів, і ось тобі маєш! Сенат закриває проект! Чорт би забрав усіх цих затурканих лобістів!

Трохи вгамувавшись, Бравнелл розповів, що прискорювач частинок – це велика замкнена кругла труба, у якій розганяють субатомні частинки. Усередині вмонтовані магніти, які часто вмикаються й вимикаються, «підганяючи» частинки вперед і вперед, доки ті не досягають величезної швидкості. Максимально прискорені частинки мчать трубою зі швидкістю понад 180 000 миль за секунду.

– Але ж це майже швидкість світла! – вигукнув хтось із професорів.

– Саме так, – похмуро підтвердив Бравнелл. Далі він пояснив, що, розганяючи дві частинки в протилежних напрямках, а тоді зіштовхуючи, науковці розбивають їх на складові й мигцем «бачать» найфундаментальніші компоненти природи.

– Без прискорювачів частинок, – заявив Бравнелл, – у науки нема майбутнього. Зіштовхування частинок – це ключ до розуміння будови всесвіту.

Гарвардський поет – спокійний чоловік на ім'я Чарлз Претт – слухав Бравнелла доволі скептично.

– Здається мені, – сказав він, – що це якийсь неандертальський підхід до науки... Те саме, що трошити один об інший два годинники, щоб подивитися, як вони всередині працюють.

Бравнелл кинув виделку і вибіг геть.

Отже, у ЦЕРНі є прискорювач частинок, думав Ленґдон, їдучи в ліфті. Кругла труба, у якій частинки розбиваються на друзки. Цікаво, чому вони сховали його під землею?

Коли ліфт нарешті зупинився, Ленґдон був страшенно щасливий знову відчутти під ногами твердий ґрунт. Однак щойно двері розсунулися, від його щастя не залишилося й сліду. Роберт Ленґдон знову опинився в зовсім чужому світі.

Коридор в обох напрямках простягався в безмежність. Це був широченний тунель із голими бетонними стінами, у якому легко б умістився багатотонний трейлер. Там, де вони стояли, горіло яскраве світло, але вже за кілька кроків і праворуч, і ліворуч коридор поглинала чорна пітьма. Вологість, яка віяла з темряви, неприємно нагадувала, що вони перебувають глибоко під землею. Ленґдон майже фізично відчував тяжіння землі й каміння, що нависало у нього над головою. На якусь мить він знову став дев'ятирічним хлопчиком... Темрява тягла його назад... до тих жахливих п'яти годин, які він провів у гнітючій чорноті... Спогад про них досі не давав йому спокійно жити. Він стиснув кулаки і змусив себе викинути його з голови.

Вікторія мовчки вийшла з ліфта і впевнено рушила в темряву, залишивши їх позаду. Там, де вона йшла, на стелі автоматично вмикалися лампи денного світла. Ленґдонові стало моторошно. Здавалося, що тунель живий... і знає про кожний її наступний крок. Вони з Колером пішли за нею, тримаючись на деякій відстані. За ними лампи автоматично гасли.

— Цей прискорювач частинок, — упівголоса запитав Ленґдон, — він десь тут, у цьому тунелі?

— Та ось він, — Колер показав ліворуч на гладеньку хромовану трубу, що тяглася вздовж внутрішньої стіни тунелю.

— Оцеприскорювач частинок? — Ленґдон здивовано витріщився на трубу. Він уявляв його зовсім інакшим. Труба здавалася ідеально прямою. Вона мала близько трьох футів у діаметрі й тяглася горизонтально по всій видимій довжині тунелю. Більше схоже на якусь надсучасну каналізацію, подумав Ленґдон. — Я думав, прискорювачі частинок мають форму кола.

— Так і є, — підтвердив Колер. — Цей прискорювач тільки здається прямим. Це оптична ілюзія. Тунель настільки довгий, що його кривина непомітна — як і кривина Землі.

Ленґдон був вражений. Оце — коло?

— Але ж... тоді він мусить бути просто-таки велетенський!

— Наш прискорювач частинок — найбільший у світі. — Тут Ленґдон згадав, що пілот, коли віз його сюди, згадував якусь величезну машину, сховану під землею. Але... — Його діаметр — понад вісім кілометрів... довжина — двадцять сім кілометрів.

— Двадцять сім кілометрів? — У Ленґдона голова пішла обертом. Він здивовано подивився спочатку на директора, тоді в тем-и ий тунель перед собою. — Цей тунель тягнеться на двадцять сім кілометрів? Це ж... це ж понад шістнадцять миль!

Колер кивнув.

– Він має форму правильного кола і частково проходить під територією Франції. За мить до зіткнення частинки розганяють-ї я до такої швидкості, що облітають тунель понад десять тисяч разів за секунду.

Ленґдон ще раз подивився в чорноту перед собою і відчув, що її нього підгинаються ноги.

– Ви хочете сказати, ЦЕРН витягнув нагору ці мільйони тонн юмлі тільки для того, щоб трошити крихітні частинки?

Колер знизав плечима.

- Іноді, щоб відкрити істину, доводиться звертати гори.

16

Ч.І сотні миль від Женеви з рації крізь тріскіт почувся голос:

Я вже на місці.

Охоронець, що спостерігав за моніторами, натиснув кнопку, щоб відповісти.

– Шукайте камеру номер вісімдесят шість. Вона має бути десь у самому кінці коридору.

На якийсь час запала тиша. Він напруженого чекання охоронець аж спітнів. Нарешті в рації клацнуло.

– Камери тут немає, – повідомив голос. – Я знайшов місце, де вона була встановлена. Очевидно, хтось її звідси виніс.

Охоронець важко видихнув повітря.

– Дякую. Зачекайте, будь ласка, ще хвилику.

Зітхнувши, він перевів погляд на ряд моніторів. Величезні ділянки комплексу були відкриті для публіки, тож бездротові камери зникали й раніше. Зазвичай їх крали хулігани, щоб потім мати щось на згадку. Однак, коли камеру виносили за межі комплексу й вона опинялася поза зоною досяжності, сигнал зникав

і екран чорнів. Спонтелечений, охоронець дивився на монітор. Від камери номер вісімдесят шість і далі надходило ідеально чітке зображення.

Якщо цю камеру викрали, міркував він, то чому від неї досі йде сигнал? Він, звісно ж, знав, що пояснення може бути тільки одне. Камера й досі перебуває на території комплексу. Хтось просто переніс її в інше місце. Але хто? І навіщо?

Він довго дивився на монітор, тоді знову взяв рацію.

– Там поблизу є якісь шафи? Може, якісь комірки чи ніші?

– Немає. А що? – У голосі чулося здивування.

Охоронець наморщив чоло.

– Та ні, нічого. Дякую за допомогу. – Він вимкнув рацію і закопив губи.

Охоронець знав, що в цьому величезному, з посиленою охороною, комплексі з тридцяти двох окремих будівель, розташованих у радіусі півмилі, невеличка бездротова камера може бути захована практично, де завгодно. Єдиною підказкою було те, що вона перебуває в якомусь темному приміщенні. Звичайно, користі від цієї інформації було небагато. У комплексі безліч темних місць: комори, канали теплотраси, будки садівників, гардероби, навіть лабіринт підземних тунелів. Камеру номер вісімдесят шість можна шукати тижнями.

Але Бог з нею, з камерою, думав охоронець.

Где, що камеру хтось переніс на інше місце, було ще півбіди. Охоронець дивився на зображення, яке вона передавала. Це був якийсь стаціонарний об'єкт – з вигляду, складний пристрій, але нічого схожого охоронець раніше не бачив. Знизу на пристрої блимали електронні індикатори.

Хоч охоронець пройшов спеціальний курс навчання, як поводитися в надзвичайних ситуаціях, серце в нього й досі калатало. Піп наказав собі не панікувати. Мусить бути якесь пояснення.

Цей ідозрілий об'єкт був дуже малий і навряд чи становив серйозну ш грозу. Однак його поява на території комплексу непокоїла. Ще її як непокоїла!

А особливо сьогодні, подумав охоронець.

Для його працедавця безпека завжди мала першочергове значення, але сьогодні, як у жодний інший день за минулі дванадцять років, безпека важила понад усе. Охоронець довго дивився на незнайомий об'єкт, відчуваючи, що над обрієм скупчуються гро-уші хмари.

Тоді, обливаючись потом, набрав номер начальника.

Мало хто з дітей може похвалитися, що пам'ятає той день, коли познайомився з власним батьком, а от Вікторія Ветра могла. Їй було тоді вісім років, і жила вона там, де й завжди – в «Орфа-потрофіо ді Сієна», католицькому сиротинці

поблизу Флоренції. Рідні батьки її покинули, і вона їх не пам'ятала. Того дня йшов дощ. Монахині вже двічі кликали її вечеряти, а вона, як завжди, вдавала, що не чує. Дівчинка лежала на подвір'ї та дивилася на краплі дощу... відчувала, як вони вдаряються об її тіло... намагалася вгадати, де впаде наступна. Монахині покликали знову, пригрозивши, що запалення легенів швидко зменшить цікавість до природи навіть у нестерпно впертої дитини.

Я вас не чую, думала Вітторія.

Коли по неї прийшов молодий священик, вона вже змочла до нитки. Цього священика вона не знала, у сиротинці він був новеньким. Вітторія чекала, що зараз він її схопить і потягне до будинку. Але нічого такого не сталося. Натомість, на її подив, він ліг поруч із нею, геть намочивши рясу в калюжі.

— Мені сказали, ти весь час про щось запитуєш, — мовив молодик.

— А що в цьому поганого? — насупилась Вітторія.

— Бачу, мені сказали правду, — розсміявся він.

— Що ви тут робите на дощі?

— Те, що й ти... Роздумую, чому з неба падають краплі дощу.

— Я зовсім не роздумую, чому вони падають! Я це вже знаю!

— Та невже? — здивувався священик.

— Сестра Франциска каже, що краплі дощу. — це сльози ангелів, які падають на землю, щоб змити наші гріхи.

— Он як! — втішився священик. — Ну тоді все зрозуміло.

— А от і ні! — заперечила дівчинка. — Краплі дощу падають, бо всепадає! Всепадає! Не тільки дощ!

Спантеличений, священик почухав потилицю.

— А знаєш, юна леді, ти маєш рацію. Справді, усе падає. Мабуть, це через тяжіння.

— Через що?

Він подивився да неї здивовано.

— Ти що ніколи не чула про тяжіння?

— Ні.

— Дуже шкода. — Священик скрушно похитав головою. — Тяжіння пояснює багато загадок.

Вітторія аж сіла.

– Що таке тяжіння? – запитала рішуче. – Розкажіть мені!

Священик підморгнув їй.

– Може, я краще розповім тобі це за вечерею?

Молодого священика звали Леонардо Ветра. Колись він вивчав в університеті фізику і був одним із найкращих студентів, однак за якийсь час почув інше покликання і вступив до семінарії.

У пронизаному самотністю світі монахинь і суворих правил Лео-пардо й Вітторія стали нерозлучними друзями. Вітторія часто смішила Леонардо, й він узяв її під своє крило. Він навчав її, що такі прекрасні речі, як веселка й річки, мають багато пояснень. Розповідав про світло, планети, зірки й інші природні явища – тлумачив, як їх бачить релігія і як їх бачить наука. Завдяки вродженому інтелектові й допитливості Вітторія виявилась надзвичайно здібною ученицею. Леонардо опікувався нею, як рідною донькою.

Вітторія була неймовірно щаслива. Вона ніколи не знала тепла оатківської любові. Зазвичай дорослі відповідали на її запитаним роздратовано або й просто відмахувались. Леонардо ж міг цілими годинами показувати їй мудрі книжки. Він навіть цікавився, що вона сама думає з того чи іншого приводу. Вітторія молила Бога, щоб Леонардо залишився з нею назавжди. Але одного дня її найгірші побоювання справдилися: отець Леонардо повідомив, що залишає сиротинець.

– Я переїжджаю до Швейцарії, – сказав їй Леонардо. – Мені дали грант, щоб вивчати фізику в Женевському університеті.

– Фізику? – вигукнула Вітторія. – А я думала, ви любите Нога!

– Я дуже люблю Бога. І саме тому хочу вивчати Його божественні правила. Закони фізики – це полотно, яке Бог розстелив, щоб малювати на ньому свій шедевр.

Вітторія була пригнічена. Але отець Леонардо мав ще одну новину: він переговорив із начальством, і йому дозволили удочерити її.

– Хочеш, щоб я тебе удочерив? – запитав Леонардо.

– А що це означає? – поцікавилась Вітторія.

Отець Леонардо пояснив.

Вітторія кинулась йому на шию і хвилини зо п'ять плакала від щастя.

– Хочу! Дуже хочу!

Леонардо сказав, що мусить на якийсь час її залишити, щоб і влаштуватися в Швейцарії, але обіцяв, що забере через шість місяців. Ці шість місяців були найдовшими в її житті, однак Леонардо дотримав слова. За п'ять днів до того, як їй вивірився дев'ять років, Вітторія переїхала до Женевы. Удень вона ходила до Женевської міжнародної школи, а вечорами вчилася. від батька.

Три роки по тому Леонардо Ветру запросили працювати до ЦЕРНу. Вітторія і Леонардо перенеслися до країни чудес, про яку юна Вітторія не могла навіть і

мріяти.

Вітторія Ветра крокувала тунелем, неначе в заціпенінні. Дивлячись на своє нечітке відображення в блискучій трубі прискорювача, вона гостро відчувала відсутність батька. Зазвичай Вітторія перебувала в стані глибокого спокою, у гармонії з навколишнім світом. А тепер усе якось раптом утратило сенс. Останні три години були як страшний сон.

Коли зателефонував Колер, на Балеарських островах була десята ранку. Вашого батька вбили. негайно повертайтеся додому. Хоч на палубі катера було неймовірно спекотно, від цих слів її пройняло холодом аж до самих кісток. Від бездушного тону, яким Колер вимовив ці слова, було так само боляче, як і від їхнього змісту.

І от вона повернулась додому. Але до якого дому? ЦЕРН, який від дванадцяти років був її світом, раптом видався чужим. Батька, що перетворив це місце на країну чудес, не стало.

Дихай глибоко, наказала вона собі, але це не допомагало впорядкувати думки. Питання кружляли в голові швидше й швидше. Хто вбив батька? Чому? Хто цей «експерт» з Америки? Чому Колер так прагне побачити лабораторію?

Колер сказав, якісь факти свідчать, що вбивство батька пов'язане з їхнім останнім проектом. Що за факти? Ніхто не знав, над чим вони працюють! Але навіть якби хтось і довідався, то для чого вбивати батька?

Наближаючись до їхньої лабораторії, Вітторія усвідомила, що от-от оприлюднить найбільше батькове досягнення без нього самого. Вона ж бо уявляла цю мить зовсім інакше. Думала, що батько скличе до лабораторії найвидатніших науковців ЦЕРНу

і продемонструє їм своє відкриття. А потім, сяючи батьківською гордістю, розповість, що це Вітторія підказала йому, як реалізувати цей проект... що це завдяки його доньці став можливий такий величезний науковий прорив. Сльози навернулися їй на очі. Цю мить триумфу вона мала розділити з батьком. А тепер вона тут сама. Ні колег, ні радісних облич. Лише якийсь незнайомець з Америки та Максиміліан Колер.

Максиміліан Колер. Король.

І його чоловіка Вітторія не любила з дитинства. З часом вона навчилася поважати його потужний інтелект, однак його холодність завжди здавалася їй нелюдською. Він був цілковитою протилежністю батька, який просто-таки випромінював тепло. Колер уподобав науку за її бездоганну логіку... Батько ж благоговів перед її вишуканою красою. Проте, хоч як це не дивно, обидва вони завжди глибоко поважали один одного. Геній, як хтось їй колись пояснив, завжди приймає іншого генія без-шстеречно.

Геній, думала вона. Мій батько... Тато. Неживий.

До лабораторії Леонардо Ветри вів довгий стерильний коридор, суцільно викладений білим кахлем. Ленґдонові на мить ідалося, що він заходить до якоїсь підземної лікарні для душевнохворих. На стінах висіло безліч дивних чорно-білих фотографій у рамках. І хоч Ленґдон усе свідоме життя вивчав символи й зображення, ці знімки були йому абсолютно незрозумілі. Вони скидалися на негативи з безладними рисками

й спіралями. Сучасне мистецтво?з гумором подумав він. Джексон Поллок на іімфетаміні?

— Це треки частинок, — пояснила Вітторія, зауваживши погляд Ленґдона. — Комп'ютерні моделі зіткнення частинок. Оце — Z-частинка, — вона показала на ледь помітну риску п;і знімку. — Батько відкрив її п'ять років тому. Чиста енергія — жодної маси. Цілком можливо, що це найменший структурний елемент природи. Матерія — не що інше, як сконденсована енергія.

Матерія — це енергія?Ленґдон замислився. Дуже схоже на буддизм:Він іще раз подивився на тонесеньку риску на фотографії й подумав: цікаво, як відреагують приятелі з кафедри фізики в Гарварді, коли він розповість їм, що минулого вікенду вештався біля великого адронного колайдера і споглядав Z-час-тинки.

— Вітторіє, — заговорив Колер, коли вони підійшли до важких сталевих дверей. — Мушу зізнатися, що сьогодні вранці я вже спускався сюди в пошуках твого батька.

— І що? — Вітторія ледь-ледь почервоніла.

— І уявіть моє здивування, коли я побачив, що він замінив стандартний кодовий замок ЦЕРНу чимось іншим. — Колер показав на складний електронний пристрій на стіні біля дверей.

— Пробачте, — сказала вона. — Ви ж знаєте, як батько до цього ставився. Він хотів, щоб до лабораторії мали доступ тільки він та я.

— Добре, — сказав Колер. — Відчини двері.

Вітторія якусь мить повагалася, тоді глибоко вдихнула і підійшла до пристрою на стіні.

Того, що сталося потім, Ленґдон аж ніяк не чекав.

Вітторія стала навпроти апарата й обережно наблизилася праве око до лінзи, що виступала, немов телескоп. Тоді натиснула кнопку. Усередині механізму щось клацнуло, і з лінзи вирвався промінчик світла. Він методично зарухався туди-сюди, скануючи її око, як копіювальний апарат.

— Це сканер сітківки, — пояснила вона. — Стовідсоткова надійність. Запрограмований тільки на дві сітківки — на батькову й мою.

Від страшної здогадки Роберт Ленґдон уляк на місці. У пам'яті знову сплив страхітливий образ Леонардо Ветри — закривавлене обличчя, одне невидяче око і порожня очна яма. Він спробував відкинути очевидну істину, але наступної миті щось побачив... під сканером на білій кахельній підлозі... маленькі темно-червоні краплини. Засохла кров.

Вітторія, на щастя, нічого не зауважила.

Сталеві двері відчинилися, і вона ввійшла досередини.

Колер похмуро глянув на Ленґдона. Погляд був красномовний. Казав я вам... викрадене око слугує вищій меті.

Руки жінки були зв'язані. Зап'ястя, туго стягнуті мотузкою, по-і ипіли й розпухли. Смаглявий убивця лежав поруч, спустошений, і милувався своєю оголеною винагородою. Цікаво, думав він, попа справді заснула чи лише так удає, щоб уникнути подальшої роботи?

Зрештою, йому це байдуже, бо він достатньо наситився. Задомлений, убивця сів на ліжку.

У його країні жінки – це власність. Слабкі створіння. Засіб для і примання насолоди. Товар, яким торгують, як худобою. І там вони шлють своє місце. Тут же, у Європі, жінки вдають, що вони сильні і незалежні. Це його потішало і водночас збуджувало. Він завжди діставав особливе задоволення, змушуючи їх до фізичної покори.

Тепер, задовольнивши плоть, убивця відчув, як у ньому наростає інше бажання. Минулої ночі він убив. Убив і скалічив кортву, а вбивство діяло на нього, як наркотик... Кожна нова сутичка задовольняла лише ненадовго, а потім з'являлася ще оіж. ша потреба вбивати. Відчуття ейфорії минуло. Жага вбивати повернулася.

Він уважно подивився на жінку, що спала поруч, провів рукою по тонкій шиї. Думка, що він може вмити позбавити її життя, туджувала. Але яка від цього користь? Адже це істота нижчого порядку, створена, щоб служити й давати насолоду. Сильні пальці обхопили ніжне горло, убивця відчув її пульс. Однак, переси-ппиши бажання, забрав руку. На нього чекає робота. Служіння иицій меті важливіше за особисті бажання.

Уставши з ліжка, убивця знову подумав про велич своєї місії. Кін і досі не міг досягнути всього масштабу влади цього чоловіка на ім'я Янус і давнього братства, яке той очолює. Дивовижно, що братство обрало його. Якимсь чудом вони довідалися про його ненависть... і про майстерність. Як вони це зуміли – назавжди залишиться для нього таємницею. Янус сказав, у них довгі руки.

Тепер вони удостоїли його найвищої честі. Він буде їхніми руками й голосом. їхнім месником і посланцем. Тим, про кого його співвітчизники кажуть Малк аль-хак –Янгол істини.

Лабораторія Ветри нагадувала науково-фантастичне кіно.

Абсолютно, біле приміщення, заставлене по периметру комп'ютерами та іншим електронним обладнанням, трохи скидалося на операційну. Цікаво, що за таємниці криються тут, думав Ленґдон, що заради них хтось наважився вирізати іншій людині око?

Опинившись усередині, Колер насторожено роззирнувся, ніби сподіваючись застати злодія. Але в лабораторії було порожньо. Вітторія теж ішла повільно... начебто без батька лабораторія стала їй чужою.

Увагу Ленґдона відразу привернули невисокі сталеві стовпчики у центрі приміщення. Їх було близько десятка, і стояли вони колом – такий собі Стоунхедж у мініатюрі. Приблизно три фути заввишки, вони нагадали Ленґдонові вітрини, на яких у музеях викладають дорогоцінні камені. Однак ці стовпці були призначені аж ніяк не для демонстрування дорогоцінних каменів. На кожному з них стояв грубий прозорий контейнер формою приблизно як коробка для тенісних м'ячів. На вигляд усі контейнери були порожні.

Колер здивовано подивився на цю конструкцію, однак вирішив, очевидно, розмову про неї відкласти на потім. Він повернувся до Вітторії.

– Нічого не зникло?

– Зникло? Як? Сканер сітківки дозволяє доступ тільки нам двом.

– Просто подивися, чи все на місці.

Вітторія зітхнула і кілька хвилин оглядала кімнату. Тоді зникала плечима.

– Усе виглядає так, як звук залишати батько. Упорядкований хаос.

Ленґдон відчув, що Колер зважає, як діяти далі. Наскільки сильно тиснути на Вітторію... скільки варто їй розповідати. Схоже, він вирішив поки що облишити цю тему. Виїхав у своєму кріслі на середину лабораторії і якусь мить споглядав загадкове і купчення начебто-порожніх контейнерів.

– Таємниці, – мовив він нарешті, – це розкіш, якої ми більше не можемо собі дозволити.

Вітторія мовчки кивнула. Вона здавалася схвильованою, так п.ічебто тут на неї раптом навалилася ціла лавина спогадів.

Дай їй час оговтатися, подумав Ленґдон.

І Іемов збираючись з духом перед тим, як відкрити таємницю, Нітторія заплющила очі й глибоко вдихнула повітря. Тоді ще раз. І ще раз. І ще...

Дивлячись на неї, Ленґдон занепокоївся. З нею все гаразд? Він глянув на Колера. Той був незворушний, так ніби йому не вперше дшюдилося спостерігати цей ритуал. Минуло десять секунд, і Віт-трія розплющила очі.

Ленґдон не повірив очам. Вітторія Ветра разюче змінилася.

І Іонні вуста посвіжіли, плечі розслабилися, очі пом'якшали. Зда-імлося, вона перелаштувала кожнісінький м'яз тіла на те, щоб ширитися з горем. Біль і образа сховалися під глибоким холодним спокоєм.

З чого ж почати?.. – рівним голосом спитала вона швидше і.іма себе.

З початку, – підказав Колер. – Розкажи нам про батькові експерименти.

Усе життя батько мріяв удосконалити науку за допомогою релігії, – почала Вітторія. – Він сподівався довести, що наука й релігія цілком сумісні – як два різні шляхи, що ведуть до тієї самої істини. – Вона замовкла, наче сама була нездатна досягнути те, що збирається сказати. – І нещодавно... він здогадався, як це можна зробити. – Колер мовчав. – Він задумав один експеримент, який мав би врегулювати найгостріший конфлікт між наукою й релігією.

Цікаво, який саме конфлікт вона має на увазі, подумав Ленгдон. Історія знає їх чимало.

– Міф про настання світу, – уточнила Вітторія. – Суперечку про те, як з'явився всесвіт.

Он як! Найголовніший конфлікт.

– Біблія, як відомо, каже, що світ створив Бог, – пояснила Вітторія. – Бог сказав: «Нехай буде світло», і з безмежної пустки виникло все, що ми бачимо навколо. На жаль, один із фундаментальних законів фізики свідчить, що матерію неможливо створити з нічого.

Ленгдон читав про цей глухий кут. Ідея, що Бог начебто створив «щось із нічого», повністю суперечить загальновизнаним законам сучасної фізики, і тому науковці стверджують, що біблійний міф про настання світу з погляду науки – абсурд.

– Містере Ленгдон, – звернулася до нього Вітторія, – сподіваюся, ви чули про теорію великого вибуху?

– Щось чув. – Ленгдон знизав плечима. Великий вибух – це визнана наукою модель утворення всесвіту. До кінця її Ленгдон не розумів, знав лише, що, згідно з цією теорією, всесвіт утворився з неймовірно стиснутої в одній точці енергії, яка вибухнула й розширилася в усі боки. Або щось у такому дусі.

– Коли 1927 року католицька церква висунула теорію великого вибуху, – вела далі Вітторія, – то...

– Перепрошую? – перебив її Ленгдон. – Ви хочете сказати, що ідея великого вибуху належить католицькій церкві?

Питання здивувало Вітторію.

– Звичайно. Її висунув 1927 року монах-католик на ім'я Жорж Леметр.

– А я думав... – він завагався. – Хіба автор цієї ідеї не гарвардський астроном Едвін Габбл?

– Ось іще один приклад американської самовпевненості, – сердито зауважив Колер.

– Габбл опублікував свою статтю 1929 року, тобто на два роки пізніше від Леметра.

Ленґдон наморщив чоло. Усім відомо про телескоп Габбла, сер. Я ніколи не чув, щоб існував ще й телескоп Леметра!

– Містер Колер каже правду, – мовила Вітторія, – ця ідея належала Леметру. Габбл лише підтвердив її, зібравши дані, які свідчили, що великий вибух теоретично можливий.

– Он як, – мовив Ленґдон, застановляючись, чи шанувальники Габбла з кафедри астрономії в Гарварді бодай мимохідь згадують Леметра у своїх лекціях.

– Коли Леметр уперше висунув теорію великого вибуху, – вела далі Вітторія, – науковці заявили, що це цілковита нісенітниця. Наука каже, що матерію неможливо створити з нічого. І тому, коли Габбл приголомшив світ, підтвердивши науково, що великий вибух можливий, Церква тріумфувала й оголосила це доказом істинності Святого Письма. – Ленґдон кивнув. Тепер він слухав дуже уважно. – Звісно, науковці були, не в захваті від того, що Церква використовує їхні відкриття для пропаганди релігії. Тому вони швидко математизували теорію великого вибуху, позбавили її всього релігійного підтексту і присвоїли. Однак, на прикрість для науки, у математичних рівняннях дотепер залишається одна істотна вада, на яку любить вказувати Церква.

– Сингулярність, – пробурчав Колер. Він вимовив це слово так, наче це було найбільше зло в його житті.

– Саме так, – підтвердила Вітторія. – Сингулярність. Мить, створення. Нульовий час. – Вона подивилася на Ленґдона. – Навіть сьогодні наука не може пояснити первинної миті виникнення всесвіту. Наші рівняння доволі переконливо описують ранні фази існування всесвіту, проте, коли ми наближаємося до нульового часу, математика раптом розсипається і все втрачає сенс.

– Усе правильно, – нетерпляче мовив Колер. – І Церква трактує це як доказ чудодійного Божого втручання. А тепер, будь ласка, ближче до суті.

Обличчя Вітторії набуло відстороненого виразу.

– Суть у тому, що батько завжди вірив, що великий вибух не обійшовся без Божого втручання. Хоч наразі наука не здатна досягнути божественної миті настання світу, він вірив, що колись вона доросте до цього. – Із сумом дівчина показала на гасло, видрукуване на лазерному принтері і прикріплене до стіни над батьковим столом. – Щоразу, як я починала втрачати впевненість, тато розмахував мені перед очима оцим.

Ленґдон прочитав:

НАУКА Й РЕЛІГІЯ НЕ СУПЕРЕЧАТЬ ОДНА ОДНІЙ.

ПРОСТО НАУКА ЩЕ НАДТО МОЛОДА,

ЩОБ ЗРОЗУМІТИ ЦЕ.

– Тато хотів піднести науку на вищий рівень, – сказала Вітторія, – де б вона

прийняла концепцію Бога. — Вона меланхолійно провела рукою по довгому волоссю. — Він замірився зробити щось таке, що досі не спадало на гадку жодному науковцеві. Щось таке, для чого досі не існувало навіть технологій. — Вона змовкла, наче не наважуючись договорити. — Він задумав експеримент, який мав справдити біблійну версію настання світу.

Біблійний міф про настання світу? здивувався Ленґдон. Нехай буде світло? Матерія з нічого?

Колер подивився на неї холодними очима.

— Пробач, як ти сказала?

— Батько створив усесвіт... абсолютно з нічого.

— Що?! — Колер різко підвів голову.

— Точніше, він відтворив великий вибух.

Здавалося, Колер зараз зірветься на ноги.

Ленґдон уже нічого не розумів. Створив усесвіт? Відтворив великий вибух?

— Звичайно, у значно меншому масштабі, — поспішно додала Вітторія. — Експеримент був дивовижно простий. Батько розігнав у прискорювачі два ультратонкі пучки частинок у протилежних напрямках. Вони зіштовхнулися на величезній швидкості, взаємопроникли, і вся їхня енергія стиснулася в точку. Щільність цієї енергії була надзвичайно висока. — Вона почала швидко називати цифри, і в директора щораз більше круглишали очі.

Ленґдон намагався стежити за розповіддю. Отже, Леонардо Ветра змодельював точку зі стиснутою енергією, з якої начебто утворився всесвіт.

— Результат без перебільшення можна назвати дивом, — сказала Вітторія. — Коли його опублікують, він струсоне самі основи сучасної фізики. — Тепер вона заговорила повільно, ніби насолоджуючись грандіозністю відкриття. — У цю мить, коли вся енергія стиснулася до точки, у прискорювачі раптом з нічого почали з'являтися частинки матерії.

Колер ніяк не відреагував. Він тільки мовчки дивився на Вітторію.

— Матерії,— повторила вона. — Яка виникла з порожнечі. Це був дивовижний феєрверк субатомних частинок. У нас на очах народжувався мініатюрний всесвіт. Батько довів не тільки те, що матерія може утворюватися з нічого, а й те, що великий вибух і біблійну версію походження світу можна пояснити просто присутністю надзвичайно потужного джерела енергії.

— Тобто Бога? — уточнив Колер.

— Бога, Будди, Сили.-Єгови, сингулярності, одиничної точки... Називайте це, як хочете, результат залишається незмінний. Наука й релігія стверджують ту саму істину: всесвіт утворився з чистої енергії.

Коли Колер нарешті заговорив, голос його звучав сумно.

– Не знаю, що й думати, Вітторіє. Ти стверджуєш, що твій батько створив матерію... з нічого?

– Так. І ось доказ. – Вітторія показала на прозорі контейнери. – У цих контейнерах – зразки матерії, яку він створив...

Колер відкашлявся і попрямував до контейнерів. Він був насторожений, як звір, що інстинктивно чує небезпеку.

– Я, мабуть, чогось не дочув, – сказав він. – Чому хтось має вірити, що в цих банках зберігаються частинки матерії, яку ваш батько створив сам? Ці частинки можуть бути взяті звідки завгодно.

– Не можуть, – упевнено відповіла Вітторія. – Ці частинки унікальні. Такого виду матерії на Землі не існує... отже, її мусив хтось створити.

– Про який вид матерії ти говориш, Вітторіє? – Колер спохмурнів. – Існує лише один вид матерії, і це... – Колер змовк на півслові.

Вітторія тріумфувала:

– Ви ж самі нас учили, директоре. У всесвіті є два види матерії. Це науковий факт. – Вона повернулася до Ленґдона. – Містере Ленґдон, що каже Біблія про настання світу? Що Бог створив?

Ленґдон розгубився, не розуміючи, до чого тут це запитання.

– Гм... Бог створив... світло і тьму, рай і пекло...

– Саме так, – перебила його Вітторія. – Він усе створив парами. Симетрично. У повній рівновазі. – Вона знову обернулася до Колера. – Директоре, наука твердить те саме, що й релігія: усе, що створив великий вибух, має у всесвіті свою протилежність.

– У тому числі й матерія, – прошепотів ніби сам до себе Колер.

Вітторія кивнула.

– І в результаті батькового експерименту, зрозуміло, виникло два види матерії.

Цікаво, що це означає, думав Ленґдон. Леонардо Ветра створив протилежність матерії?

– Речовина, про яку ти говориш, – сердито мовив Колер, – існує деінде у всесвіті. На Землі її напевно немає. Можливо, її немає навіть у всій Нашій галактиці!

– Саме так, – підтвердила Вітторія. – І це доводить, що частинки в цих контейнерах мусили бути створені штучно.

– Вітторіє, – обличчя Колера пожорсткішало, – ти серйозно стверджуєш, що тут лежать зразки цієї екзотичної речовини?

– Ще й як серйозно! – Вона з гордістю подивилася на прозорі контейнери. –

Директоре, перед вами перші у світі зразки антиматерії.

20

Другий етап розпочався, думав убивця, крокуючи темним тунелем.

Смолоскип у руці був непотрібний. Він це знав. Смолоскип був лише для того, щоб справити враження. А враження – понад усе. Він давно зрозумів, що страх – його союзник. Страх паралізує краще, ніж будь-яка зброя.

У тунелі не було дзеркала, у якому він міг би помилуватися новим убранням, однак тінь від широкої рясини переконувала, що виглядає він ідеально. Проникнення до табору ворога було частиною змови... найціннішою деталлю плану. У найсміливіших мріях він не уявляв себе в цій ролі.

Ще два тижні тому він подумав би, що місія, яка чекає на нього по той бік тунелю, нездійсненна. Рівнозначна самогубству. Це все одно, що опинитися беззбройним у- ліві лева. Однак Янус змусив його переглянути поняття нездійсненого.

Упродовж минулих двох тижнів Янус відкрив йому чимало таємниць... Однією з них був цей тунель. Давній, утім, і досі цілком придатний для використання.

Наближаючись до цитаделі ворога, убивця застановлявся, чи завдання, що чекає на нього там, буде й справді таким простим, як обіцяв Янус. Янус запевнив, що хтось усередині про все подбає. Хтось усередині. Неймовірно. Що більше він думав про свою місію, то простішою вона йому здавалася.

Вахад... тінтаїн... тхалатха... арбаа, подумки сказав він арабською, дійшовши до кінця тунелю. Один... два... три... чотири...

– Здається, ви чули про антиматерію, містере Ленгдон? – Вітторія уважно дивилась на нього. Її смаглява шкіра різко контрастувала з білими стінами.

Ленгдон звів очі. Раптом він відчув себе невігласом.

– Можна так сказати... У певному сенсі.

– Ви дивилися «Стар трек». – Вона ледь помітно всміхнулася. Ленгдон почервонів.

– Мої студенти люблять цей серіал... – Він наморщив чоло. – Здається, антиматерія слугує паливом для «Ентерпрайза»?

– Добра наукова фантастика черпає ідеї зі справжньої науки.

– То антиматерія реально існує?

– Це закономірність природи. Усе має свою протилежність. Протони мають електрони, «верхні» кварки мають «нижні» кварки. На субатомному рівні панує досконала симетрія. Матерія й антиматерія – це інші янфізики. Антиматерія забезпечує фізичну рівновагу. – Ленгдон пригадав про дуальність Галілея. – Науковцям відомо ще з 1918 року, що в результаті великого вибуху утворилося два види матерії. Один із них – це та матерія, яку ми бачимо навколо. З неї створені гори, дерева, люди – все на Землі. Другий вид – протилежність знайомої нам матерії. Вона ідентична з нею в усьому, за винятком того, що її частинки мають протилежний заряд.

– Добре, але ж зберігати антиматерію практично неможливо, – нарешті отямився Колер. У його голосі забриніли нотки сумніву. – Як вам із батьком вдалося її нейтралізувати?

– Батько сконструював вакуумний контейнер з протилежною полярністю, щоб витягувати позитрони антиматерії з прискорювача, перш ніж вони зникнуть.

– Але ж вакуум витягував би і матерію! – сердито вигукнув Колер. – Відділити ці частинки одні від інших неможливо!

– Батько розділив їх за допомогою магнітного поля. Матерія перемістилася вправо, антиматерія – вліво. Вони, як відомо, мають протилежні заряди.

Стіна невіри, якою оточив себе Колер, схоже, нарешті дала тріщину. Він подивився на Вітторію з німим подивом і раптом сильно закашлявся.

– Неймо... вірно, – вимовив, витираючи вуста, – однак... – Здавалося, його здоровий глузд усе ще опирається. – Добре, припустімо, що ідея з вакуумом спрацювала, але ж самі контейнери створені з матерії. Антиматерію неможливо зберігати всередині матерії. Від контакту вона вмиєть...

– Антиматерія не торкається стінок контейнера. – Вітторія, очевидно, чекала, що він про це запитає. – Вона висить у вакуумі. Ці контейнери називаються «пастками для антиматерії», бо вони втримують антиматерію в центрі на безпечній відстані від стінок і дна.

– Утримують? Як?

– За допомогою двох магнітних полів, що перетинаються. Ось, подивіться.

Вітторія перейшла через усю кімнату і взяла якийсь великий електронний прилад. Ленгдонові він нагадав променеву гармату з мультфільмів – широченна труба з оптичним прицілом і безліч електронних причандалів. Вітторія встановила прилад на рівні одного з контейнерів, подивилася в окуляр і покрутила якісь регулятори. Тоді відступила вбік, запрошуючи Колера. Той розгубився.

– Ви що, зібрали видимий обсяг?

– П'ять тисяч нанограмів, – відповіла Вітторія. – Це рідка плазма, що містить мільйони позитронів.

– Мільйони? Але ж досі ще нікому й ніде не вдавалося виявити більше, ніж кілька частинок...

– Ксенон, – спокійно пояснила Вітторія. – Батько пускав пучок частинок у струмінь ксенону і так відривав електрони. Усіх подробиць він мені не розповідав. Знаю лише, що він одночасно пускав у прискорювач ще й вільні електрони.

Ленґдон перестав будь-що розуміти і навіть засумнівався, чи розмова й досі ведеться англійською. Колер замислився, зморшки в нього на чолі поглибшали. Раптом він уривчасто зітхнув і обм’як, наче в нього влучила куля.

– У результаті цього всього мало б залишатися...

Вітторія кивнула:

– Саме так. Чимало частинок антиматерії.

Колер знову подивився на прозорий контейнер. Тоді невпевнено витягнувся в своєму кріслі і приклав око до окуляра мікроскопа. Він довго дивився, ніяк не реагуючи. Коли ж нарешті відірвався від окуляра і знову опустився в крісло, на чолі в нього був піт. Зморшки на обличчі розгладилися.

– О Боже, – прошепотів він. – Ви справді це зробили...

Вітторія кивнула.

– Це зробив мій батько.

– Я... не знаю, що й казати.

Вітторія повернулась до Ленґдона.

– Не хочете подивитися? – Вона показала на мікроскоп.

Не певний, чого сподіватися, Ленґдон підійшов. За два фути контейнер здавався порожнім. Усередині мусило бути щось надзвичайно мале. Ленґдон приклав око до окуляра. За якусь мить картинка набула чіткості.

І тоді він це побачив.

Об’єкт був не на дні контейнера, як він очікував, а плавав десь у центрі – блискуча крапелька рідини, схожої на ртуть. Вона плавно підскакувала в повітрі, і по її поверхні пробігали металічні хвильки. Це видовище нагадало Ленґдонові відеосюжет про те, як поводить себе крапля води в невагомості. Він знав, що кулька плазми в контейнері мікроскопічна, однак бачив кожну ямку й кожну опуклість, що утворювались на її поверхні від руху.

– Воно... плаває, – вимовив він.

– Так і має бути, – сказала Вітторія. – Антиматерія дуже нестабільна. В енергетичному плані, антиматерія – це дзеркало матерії, тож при контакті обидві вмиють зникають. Ізолювати антиматерію від матерії, звичайно, – надскладне завдання, бо всена Землі утворене з матерії. Антиматерію можна зберігати тільки так, щоб вона не торкалася нічого – навіть повітря.

Ленґдон був вражений. І скажіть після цього, що неможливо працювати у вакуумі!

– А ці пастки для антиматерії, – втрутився Колер, зацікавлено водячи пальцем по одному з контейнерів, – теж спроектував твій батько?

– Насправді це була моя ідея, – скромно відповіла Вітторія. Колер звів на неї очі. – Батько створив перші частинки антиматерії, але не знав, як їх зберігати. Я запропонувала йому цю схему – герметична оболонка з нанокompозитів, на кінцях – магніти з протилежними полюсами.

– Схоже, тобі передався батьків геній. '.

– Геній тут ні до чого. Я запозичила цю ідею в природи. Фізалії ловлять щупальцями рибу за допомогою електричних зарядів. Такий самий принцип діє і тут. Контейнер має з кожного боку по одному електромагніту. Два магнітні поля протилежної дії перетинаються в центрі контейнера й утримують антиматерію посеред вакууму.

Ленґдон іще раз подивився в мікроскоп. Антиматерія плавала у вакуумі й не торкалася абсолютно нічого. Колер мав рацію. Це було геніально.

– Звідки надходить електрика для цих магнітів? – поцікавився Колер.

– Зі стовпців під контейнерами. Кожний контейнер прикручений до джерела живлення і постійно підзаряджається, – пояснила Вітторія.

– А що, як магнітне поле зникне?

– Це ж очевидно. Антиматерія впаде на дно контейнера, і відбудеться анігіляція.

Ленґдон нашорошив вуха. Останнього слова він не зрозумів.

– Анігіляція?

– Матерія й антиматерія при контакті взаємно знищуються. Фізики називають це явище «анігіляцією», – спокійно мовила Вітторія.

– Зрозуміло, – кивнув Ленґдон.

– Це найпростіша реакція в природі. Частинка матерії з'єднується з частинкою антиматерії, й утворюються дві нові частинки – їх називають фотонами. Фотон – це, по суті, мікроскопічний спалах світла.

Про фотони Ленґдон читав – це частинки світла, найчистіша форма енергії. Він стримався й не запитав про фотонні ракети, що їх капітан Кірк застосовує проти клінґонів у «Стар трек».

– Отже, якщо антиматерія впаде, ми побачимо крихітний спалах світла?

Вітторія знизала плечима.

– Залежить, що вважати крихітним. Зараз я вам покажу. – Вона почала відкручувати контейнер від підставки.

Колер раптом злякано скрикнув, кинувся вперед і відштовхнув Вітторію від

контейнера.

– Вітторіє! Ти що, збожеволіла?!

22

Сталося неймовірне. Колер підвівся і якусь мить, хитаючись, стояв на німічних ногах. Обличчя сплотило від страху.

– Вітторіє! Облиш контейнер на місці!

Ленґдон мовчки спостерігав, спантеличений раптовою панікою директора.

– П'ятсот нанограмів! – вигукнув Колер. – Якщо магнітного поля не стане...

– Директоре, немає жодної небезпеки, – заспокоїла його Вітторія. – Кожний контейнер має альтернативне джерело живлення – батарею. Навіть якщо я зніму його з підставки, антиматерія й надалі висітиме там само.

Колера це начебто не дуже переконало. Проте він таки невпевнено опустився назад у крісло.

– Магніти автоматично перемикаються на батарею, якщо від'єднати контейнер від основного джерела струму, – пояснила Вітторія. – Батареї вистачає на двадцять чотири години. Це як запасний бак бензину. – Вона повернулася до Ленґдона, ніби відчувши його тривогу. – Антиматерія має деякі незвичні властивості, містере Ленґдон, і тому доволі небезпечна. У десяти міліграмах – це розмір піщинки – гіпотетично міститься стільки ж енергії, скільки й у двохстах метричних тоннах звичайного ракетного палива.

У Ленґдона знову голова пішла обертом.

– Це енергія майбутнього. У тисячі разів потужніша за ядерну. Коефіцієнт корисної дії – сто відсотків. Жодних відходів. Жодної радіації. Жодної шкоди для довкілля. Кількох грамів антиматерії достатньо, щоб забезпечувати енергією велике місто цілий тиждень.

Грамів? Ленґдон інстинктивно відступив подалі від контейнерів.

– Не бійтеся, – заспокоїла Вітторія, – У цих пастках зберігаються мільйонні частки грама. Така кількість відносно безпечна. – Вона знову почала відкручувати контейнер.

Колер зіщулювався, але цього разу не втручався. Коли Вітторія зняла контейнер з підставки, почувся короткий сигнал, і на ньому засвітився маленький дисплей. Заблимали червоні цифри – почався зворотний відлік часу.

24:00:00

23:59:59

23:59:58

Ленґдон уважно подивився на цей лічильник, він нагадав йому бомбу сповільненої дії.

– Батареї вистачає на двадцять чотири години. Її можна під-зарядити, поставивши назад на підставку. Вона виконує функцію запобіжника, а крім того, дає змогу переміщати контейнер.

– Переміщати? – налякався Колер. – Ви що, виносили антиматерію за межі лабораторії?

– Звісно, ні, – сказала Вітторія. – Але мобільність контейнерів дає змогу краще її дослідити.

Вітторія повела Ленґдона з Колером у дальній кінець лабораторії. Там вона відсунула завісу, за якою виявилось вікно до суміжної, доволі великої, кімнати. Її стіни, підлога й стеля були суцільно обшиті сталлю. Ця кімната нагадала Ленґдонові цистерну нафтового танкера, на якому він якось плавав до Нової Гвінеї, щоб вивчати татуювання тамтешніх аборигенів ханта.

– Це анігіляційна камера, – повідомила Вітторія.

Колер підвів голову.

– Ви справді спостерігаєте за анігіляціями?

– Батько захоплювався фізикою великого вибуху: коли з мікроскопічних крупинок матерії утворюється величезний обсяг енергії. – Вітторія витягла з-під вікна сталеву шухляду, поклала на неї контейнер з антиматерією і засунула назад. За мить контейнер з'явився по той бік вікна – він повільно котився широкою металевою дугою на металевій підлозі і нарешті зупинився майже в самому центрі кімнати. – Вітторія слабо усміхнулась. – Увага! Зараз ви вперше в житті спостерігатимете анігіляцію матерії й ан-тиматерії. Кілька мільйонних грама. Обсяг відносно мізерний.

Ленґдон подивився на контейнер з антиматерією, що самотньо лежав на підлозі посеред величезної камери. Колер теж невпевнено повернувся до вікна.

– За звичайних умов нам довелося б чекати цілих двадцять чотири години, доки батарея сяде, але у цій камері під підлогою є потужні магніти, які можуть нейтралізувати пастку. Коли антиматерія торкнеться матерії...

– Відбудеться анігіляція, – прошепотів Колер.

– І ще одне, – сказала Вітторія. – При анігіляції вивільняється чиста енергія. Усі сто відсотків маси перетворюються на фотони. Тож не дивіться просто на контейнер. Прикрийте очі.

Ленґдон трохи нервувався, але зараз йому здалося, що Вітторія надто все

драматизує. Не дивитися просто на контейнер? Пристрій лежить на відстані добрих тридцять ярдів і до того ж за грубою стіною із затемненого плексигласу. Тим паче крупинка антиматерії в контейнері невидима, 'мікроскопічна. Прикрити очі? Дивувався Ленґдон. Скільки енергії може утворитися від такого...

Вітторія натиснула кнопку.

Ленґдон ментально осліп. У контейнері з'явилася малесенька блискуча цятка, яка вибухнула навсібіч сліпучим спалахом. Ударна хвиля струснула скло з неймовірною силою. Від вибуху завібрувала стеля, і Ленґдон мимоволі відступив від вікна. Якусь мить світло яскраво сяяло, потім швидко стягнулося знову в крихітну цятку, а тоді й зовсім зникло. Очі в Ленґдона боліли, зір повертався повільно. Він знову зазирнув до сталеві камери. На підлозі було порожньо. Від контейнера не залишилося й сліду. Ніби він просто випарувався.

Ленґдон був ошелешений.

— О... Боже!

Вітторія з сумом кивнула.

— Те саме сказав і мій батько.

23

Колер з німим подивом дивився на те, що відбувається в анігіляційній камері. Роберт Ленґдон стояв поруч, ще більше вражений.

— Я хочу бачити батька, — рішуче сказала Вітторія. — Я показала вам лабораторію. Тепер поведіть мене до батька.

Колер повільно повернувся. Останніх слів він начебто й не чув.

— Чому ви так довго чекали, Вітторіє? Вам із батьком треба було розповісти мені про це відкриття одразу.

Вітторія здивовано подивилась на нього. Скільки ще причин тобі назвати?

— Директоре, про це ми можемо обговорювати пізніше. Зараз я хочу бачити батька.

— Ти розумієш, що означає ця технологія?

— Аякже, — різко відповіла Вітторія. — Гроші для ЦЕРНу. Чимало грошей. Тепер я хочу...

— І саме через це ви тримали її в таємниці? — допитувався Колер, явно провокуючи дівчину. — Ви боялися, що рада директорів і я захочемо її запатентувати?

– Її обов’язково треба патентувати, – запально сказала Вітторія, усвідомлюючи, що таки дала втягнути себе в суперечку. – Виробництво антиматерії – важлива технологія. Але поки що небезпечна. Ми з батьком хотіли спершу вдосконалити цей процес і зробити його безпечним.

– Інакше кажучи, ви не вірили, що рада директорів здатна поставити науку вище фінансової наживи.

Байдужий тон Колера здивував Вітторію.

– Були й інші міркування, – сказала вона. – Батько хотів представити антиматерію у належному світлі.

– Тобто?

Невже не зрозуміло?

– Матерія з енергії? Щось із нічого? Фактично, це доводить, що біблійна версія настання світу, з наукового погляду, можлива.

– Тобто він хотів, щоб під натиском комерціалізації не втратився релігійний підтекст цього відкриття?

– Можна так сказати.

– А ти?

Хоч як це парадоксально, Вітторія боялася якраз протилежного. Комерційний успіх має вирішальне значення для будь-якого нового джерела енергії. Технологія використання антиматерії як потужного й екологічно чистого джерела енергії має величезний потенціал, однак якщо оприлюднити її передчасно, то є загроза, що вона стане заручницею політики й чорного піару, як свого часу ядерна й сонячна енергії. Ядерну енергію почали широко використовувати, перш ніж вона стала безпечною, і у світі трапилося кілька аварій. Сонячну енергію почали використовувати, перш ніж вона стала економічно вигідною, і люди втратили гроші. Обидві технології мали погану репутацію і «всохли на пні».

– Мої інтереси були трохи приземленіші, – відповіла Вітторія. – Об’єднувати науку з релігією я не прагнула.

– Довкілля? – здогадався Колер.

– Антиматерія – невичерпне джерело енергії. Ніякої експлуатації земних надр. Ніякої шкоди для довкілля. Ніякої радіації. Вона може врятувати планету.

– Або знищити, – саркастично зауважив Колер. – Залежно від того, хто її використовує і з якою метою. – Від його скоюбленої фігури раптом повіяло крижаним холодом. – Хто ще про це знав?

– Ніхто. Я ж вам уже казала.

– Тоді чому твого батька вбили, як ти гадаєш?

– Поняття не маю. – Вітторія напружилася. – Він мав ворогів тут, у ЦЕРНі, ви ж знаєте, але це не може бути пов'язано з ан-тиматерією. Ми запрягнулися одне одному тримати це в таємниці ще кілька місяців, доки не будемо готові.

– І ти впевнена, що батько не порушив обітниці мовчання?

Вітторія почала втрачати рівновагу.

– Батько ніколи не порушував обітницю, навіть значно серйозніших!

– А ти сама нікому не казала?

– Ну звісно, ні!

Колер видихнув і якусь мить мовчав, наче ретельно добираючи слова для наступного запитання.

– Якщо припустити, що хтось таки довідався і якось зумів проникнути до лабораторії. Як ти думаєш, що саме його б тут цікавило? Може, твій батько тримав тут якусь документацію? Опис технологічних процесів?

– Директоре, я терпіла довго. Тепер я хочу пояснень. Ви весь час натякаєте на крадіжку, але ж ви бачили сканер сітківки. Батько дуже серйозно ставився до питань безпеки.

– Зроби мені ласку, – різко перервав її Колер, чим дуже здивував. – Скажи лише, що б звідси зникло?

– Поняття не маю. – Вітторія сердито оглянула лабораторію. Усі контейнери з антиматерією були на місці. Батьків стіл наче теж в порядку. – Ніхто сюди не заходив, – упевнено сказала вона. – Тут, нагорі, все виглядає, як завжди.

– Нагорі? – насторожився Колер.

Вітторія сказала це машинально.

– Ну так, у верхній лабораторії.

– А ви користуєтеся ще й нижньою?

– Ми там дещо зберігаємо.

Колер під'їхав ближче і знову закашлявся.

– Ви щось зберігаєте в камері для небезпечних матеріалів? Що саме?

Небезпечні матеріали, що ж іще! Вітторія почала втрачати терпіння.

– Антиматерію.

Колер сперся руками на поруччя крісла й трохи підвівся.

– Є ще й інші зразки? Якого дідька ти не сказала відразу?!

– Уже сказала, – відрізала Вітторія. – Раніше ви не давали мені такої можливості!

– Треба перевірити, чи ці зразки на місці, – сказав Колер. – Негайно.

– Зразок, – уточнила Вітторія. – Один-єдиний. З ним усе нормально. Ніхто не міг...

– Лише один? – здивувався Колер. – То чому він не тут?

– Батько волів, щоб він про всяк випадок зберігався під скельною основою. Він більший від інших.

Вітторія зауважила стривожені погляди, якими обмінялися Колер із Ленгдоном. Колер знову під'їхав до неї.

– Ви створили зразок, більший за п'ятсот нанограмів?

– Ми мусили це зробити, – переконувала Вітторія. – Треба було довести, що поріг витрати/випуск легко долається.

Вона знала, що, розглядаючи нові потенційні джерела енергії, перше питання, яке має принципове значення, – це співвідношення витрат до обсягу здобутої енергії. Немає жодного сенсу споруджувати бурову вежу заради видобутку однієї барелі нафти. Але якщо з тієї самої вежі можна дістати мільйони барелей, лише трохи збільшивши витрати, то така інвестиція, безумовно, вигідна. Так само і з антиматерією. Щоб створити в шістнадцятиміль-ному прискорювачі крихітний зразок антиматерії, потрібно більше енергії, ніж міститиме сама ця антиматерія. Аби довести економічну доцільність цієї технології, треба створити значно більший зразок.

Батько не дуже поспішав створювати більший зразок, але Вітторія його переконала. Щоб антиматерію сприйняли серйозно, твердила вона, їм потрібно довести дві речі. По-перше, що можливо виготовляти такі обсяги антиматерії, які виправдають витрати. І по-друге, що антиматерію можна безпечно зберігати. Урешті-решт він таки здався, але поставив дві суворі умови. Він наполіг, щоб, по-перше, цей зразок зберігався в камері для небезпечних матеріалів – невеличкій гранітній печері на глибині сімдесят п'ять футів під лабораторією. І по-друге, щоб про нього знали тільки вони двоє. І щоб тільки вони двоє мали до нього доступ.

– Вітторіє? – не відступався Колер. – Наскільки великий той зразок, що зберігається внизу?

У глибині душі Вітторія мимоволі відчула зловтіху. Вона знала, що цей обсяг приголомшить навіть великого Максиміліана Колера.

І Іодумки вона побачила антиматерію в нижній камері. Неймовірне мидовище! У такій самій пастці висить досконало видима для неозброєного ока крихітна блискуча сфера; Не якась там мікроскопічна крупинка – крапля завбільшки як кулька від підшипника.

Вітторія набрала повні груди повітря.

– Ціла чверть грама.

– Що! – Колер сполотнів. Він сильно закашлявся. – Чверть грама?! Це прирівнюється до... майже п'яти кілотонн!

Кілотонни. Це слово Вітторія ненавиділа. Вони з батьком ніколи його не вживали. Кілотонна дорівнює тисячі метричних тонн тротилу. Кілотонни – це для зброї. Корисне навантаження. Руйнівна сила. Вони ж із батьком послуговувалися електрон-вольтами та джоулями, і енергія, яку вони створювали, призначалася для мирних цілей.

– Така кількість антиматерії може знищити абсолютно все її радіусі півмилі! – вигукнув Колер.

– Так, якщо анігілювати все відразу, – погодилась Вітторія, – але ж цього ніхто не робитиме!

– Хіба що хтось матиме особливі міркування! Або джерело живлення дасть збій! – Колер уже їхав до ліфта.

– Саме тому батько й зберігав цей зразок у камері для небез-і ієчних матеріалів з безперебійним живленням і додатковою системою безпеки.

Колер повернувся з надією в очах.

– Ви поставили там додаткову систему безпеки?

– Так. Іще один сканер сітківки.

Колер вимовив тільки два слова:

– Униз. Негайно.

Вантажний ліфт летів униз, наче камінь.

Ще сімдесят п'ять футів у глиб землі.

Вітторія явно відчувала в обох чоловіках страх, який зростав тим більше, чим глибше вони опускалися. Обличчя Колера, зазвичай абсолютно байдуже, тепер було напружене. Я знаю, думала Вітторія, цей зразок величезний, але ж із такою системою безпеки.

Ліфт зупинився.

Двері розсунулися, і Вітторія пішла вперед тьмяно освітленим коридором, який закінчувався величезними сталевими дверима. НЕБЕЗПЕЧНІ МАТЕРІАЛИ. Сканер сітківки біля дверей був ідентичний з тим, що нагорі. Вітторія підійшла. Обережно наблизилася око до лінзи.

Раптом вона відсахнулася. Щось було не так. Завжди бездоганно чиста лінза була заляпана... вимазана чимось, схожим на... кров? Збентежена, вона повернулася до чоловіків і побачила їхні воскові обличчя. Колер із Ленгдоном, неймовірно бліді, дивилися в одну точку на підлозі біля її ніг.

Вітторія простежила за їхніми поглядами...

– Ні! – закричав Ленґдон. Але було запізно.

Вітторія вже встигла побачити те, що там лежало. Цей предмет здався їй зовсім чужим і водночас дуже знайомим.

Потрібна була тільки мить.

І тоді, охоплена жахом, вона збагнула. З підлоги, викинуте, як непотріб, на неї дивилося око. Цю світло-кару зіницю вона упізнала б де завгодно.

24

Охоронець затамував подих, доки начальник, перехилившись через його плече, вивчав зображення на довгому ряді моніторів. Минула хвилина.

Те, що начальник мовчить, нічого дивного, думав охоронець. Начальник завжди суворо дотримується інструкції. Він ніколи в житті не дослужився б до поста керівника однієї з найелітарніших світі служб безпеки, якби звик спершу говорити, а тоді думати.

Цікаво тільки, що він думає?

Таємничий об'єкт на моніторі був схожий на скляну банку. Класне це визначити було нескладно. Складним було все інше.

Усередині цієї банки якимось чудодійним способом плавали в повітрі крапля рідини, схожої на ртуть. Вона то з'являлася, то зникла в блиманні маленького червоного дисплея, що вів зворотний відлік секунд. Від цього дисплея охоронцеві чомусь було лячно.

– Зменшіть, будь ласка, контраст, – попросив начальник, чим здивував охоронця.

Він виконав наказ, і зображення трохи зблідло. Начальник і нахилився ближче, придивляючись до чогось знизу на загадковій (>анці, чого раніше не було видно.

Охоронець простежив за його поглядом. Поряд із дисплеєм ледь помітно блищала якась аббревіатура. Чотири літери.

– Залишайтеся тут, – наказав начальник. – Нікому ні слова. Я сам цим займаюся.

25

Камера для небезпечних матеріалів. П'ятдесят метрів під землею.

Вітторія Ветра заточилася й мало не впала на сканер сітківки. Вона відчула, як американець кинувся їй на допомогу, підхопив і втримав від падіння. З підлоги на неї дивилося батькове око. Вітторія хапала повітря ротом. Вони вирізали йому око! Її світ розколовся. Колер позаду щось говорив. Ленгдон підтримував її. Наче уві сні, вона усвідомила, що дивиться в сканер сітківки. Пристрій пікнув.

Двері відімкнулися.

Вітторія, напівпритомна від щойно побаченого, відчувала, що за дверима на неї чекає нове жахиття. Крізь туман, що заступав очі, вона побачила приміщення й пересвідчилася, що найгірші сподівання справдилися. Самотній стовпець із зарядним пристроєм усередині був порожній.

Антиматерія зникла. Вони вирізали батькові око, щоб викрас :ти її. Усе відбулося надто швидко, й Вітторія ще не встигла осягнути всіх можливих наслідків. Усе пішло шкереберть. Зразок, який мав довести, що антиматерія – безпечне й доступне джерело енергії, зник. Але ж ніхто не знав навіть про існування цього зразка! Однак заперечувати очевидне було неможливо. Хтось про все довідався. Вітторія не уявляла, хто б це міг бути. Навіть усомогутній Колер, якому начебто було відомо все, що відбувається в ЦЕРНі, явно нічого не знав про цей проект.

Батька вбили. Знищили за його геній.

Серце Вітторії розривалося від горя, а в свідомості тим часом з'явилося нове відчуття. Значно гірше. Воно мучило, штрикало, наче ніж. Цим відчуттям була провина. Страшна, жадлива провина. Вітторія знала, що це вона переконала батька створити цей зразок. Усупереч його волі. І за це його вбили.

Чверть грама...

Антиматерія, як і будь-яка інша технологія – вогонь, порох чи двигун внутрішнього згоряння, – у невідповідних руках ставала небезпечною. Дуже небезпечною. Антиматерія – смертоносна зброя. Потужна й неспинна. Щойно контейнер знято з зарядного пристрою в ЦЕРНі, відлік часу почався. І хвилини невблаганно спливали.

А коли час вийде...

Сліпуче світло. Заглушливий грім. Самозагорання. Лише один спалах... і порожній кратер. Великий порожній кратер.

Думка, що батьків геній хочуть використати як знаряддя знищення, ятрила душу. Антиматерія – ідеальна зброя для терористів. Вона не містить ні металевих частин, щоб її могли виявити металопрошукачі, ні хімічних елементів, щоб її могли винюхати пси. Не має вона й вибухового пристрою, який можна було б знешкодити, якби поліція знайшла контейнер. Відлік почався...

Ленгдон не знав, що ще зробити. Він витяг з кишені хустинку і накрив нею око Леонардо Ветри на підлозі. Вітторія стояла у дверях

З виразом горя й паніки. Ленґдон знову інстинктивно рушив до неї, але Колер його спинив.

— Містере Ленґдон? — Обличчя Колера не виражало жодних емоцій. Він знаком відкликав Ленґдона вбік. Той неохоче скорився, залишивши Вітторію саму. — Ви фахівець, — настійливо зашепотів Колер. — Скажіть мені, що ці негідники-ілюмінати збираються робити з антиматерією?

Ленґдон спробував зосередитися. Попри все божевілля, що коїлося навколо, перша його реакція була логічною. Як науковець, він не міг погодитися з неймовірним припущенням Колера.

— Ілюмінати вимерли, містере Колер. Я не відступлюся від цього. Цей злочин міг скоїти хто завгодно — хоч би й хтось із працівників ЦЕРНу. Можливо, хтось довідався про відкриття містера Ветри й вирішив, що проект надто небезпечний.

— То ви вважаєте, що цей злочин продиктований міркуваннями морального плану, містере Ленґдон? — здивувався Колер. — Дурниці! Убивця Леонардо хотів одного — добути антиматерію. І, поза сумнівом, для конкретної мети.

— Тобто, по-вашому, це терористи?

— Сто відсотків.

— Але ж ілюмінати не були терористами!

— Розкажіть це Леонардо Ветрі.

Ленґдон мусив визнати, що це таки вагомий аргумент. Леонардо Ветрі й справді випалили на грудях символ ілюмінатів. Звідки ній узявся? Підробити легендарну амбіграму дуже непросто. Малоймовірно, щоб хтось удався до таких зусиль, лише щоб замести сліди й кинути підозру на інших. Мало бути якесь інше пояснення.

Ленґдон іще раз змусив себе припустити неможливе. Якби ілюмінати й досі існували і якби це вони викрали антиматерію, то якими були б їхні наміри? Що було б їхньою мішенню? Відповідь прийшла миттєво, але Ленґдон так само швидко її відкинув. Ілюмінати справді мали одного заклятого ворога, але широкомасштабний терористичний акт проти цього ворога був абсолютно неможливий. Це було б зовсім не в традиціях братства. Так, ілюмінати часом убивали людей, але це були окремі особи, чітко визначені заздалегідь. Масове знищення було для них надто огидним і примітивним. Ленґдон замислився. І раптом подумав, що, з іншого боку, це виглядало б дуже символічно — за допомогою антиматерії, найбільшого здобутку науки, стерти з обличчя землі...

Він не міг повірити в таке недоладне припущення.

— Крім тероризму, є ще й інше логічне пояснення, — сказав несподівано.

Колер мовчки чекав.

Ленґдон хотів спочатку впорядкувати нову ідею в голові. Величезна влада ілюмінатів завжди спиралася на фінансові ресурси. Вони контролювали банки. Вони володіли золотом у злитках. Подейкували навіть, що їм належить найдорогоцінніший коштовний камінь на світі — так званий «діамант ілюмінатів», величезний алмаз

без жодного дефекту.

– Гроші, – нарешті мовив Ленґдон. – Антиматерію могли викрасти заради фінансової наживи.

– Фінансової наживи? – недовіжливо перепитав Колер. – Кому, скажіть на милість, можна продати чверть грама антиматерії?

– Не саму антиматерію, – заперечив Ленґдон. – Технологію. Технологія виготовлення антиматерії коштує, мабуть, півру грошей. Можливо, зразок викрали, щоб дослідити й навчитися її виготовляти.

– Промисловий шпіднаж? Але ж батареї вистачить лише на двадцять чотири години. Дослідники вибухнуть разом з антиматерією, перш ніж устигнуть хоч щось довідатися.

– Вони можуть її підзарядити. Можуть сконструювати такий самий зарядний пристрій, як тут, у ЦЕРНі.

– За двадцять чотири години? – вигукнув Колер – Та навіть якби вони викрали всі схеми, на виготовлення такого зарядного пристрою пішло б кілька місяців, а не годин!

– Він каже правду, – тремтячим голосом підтвердила Вітторія.

Чоловіки обернулися. Вітторія йшла до них. Вона насилу трималася на ногах.

– Він каже правду. Ніхто не зможе відтворити зарядний пристрій за такий короткий час. Тільки на інтерфейс пішло б кілька тижнів. Фільтри потоку, сервокатушки, блок регулювання потужності – і все це має бути підлаштоване під електроенергію па місці встановлення.

Ленґдон наморщив чоло. Суть він зрозумів. Контейнер з ан-тиматерією не можна підзарядити від першої-ліпшої розетки. За стінами ЦЕРНу він може проіснувати максимум двадцять чотири години, а тоді неминуче перетвориться на ніщо.

А в такому разі залишалась одна-єдина, дуже невтішна, версія.

Треба дзвонити в Інтерпол, – сказала Вітторія. Власний голос ідався їй якимсь далеким. – Мусимо негайно повідомити належні органи.

Колер похитав головою:

– У жодному разі.

– Як? – здивувалась Вітторія. – Чому це?

– Ви з батьком поставили мене в дуже складне становище.

– Директоре, нам потрібна допомога. Треба розшукати цей контейнер і повернути сюди, доки ніхто не постраждав. Це наша відповідальність!

– Наша відповідальність – думати, – жорстко сказав Колер. – Те, що сталося, може мати дуже й дуже серйозні наслідки для ЦЕРНу.

– То ви турбуєтеся про репутацію ЦЕРНу?! Ви уявляєте, що може наробити така кількість антиматерії в якійсь міській зоні? Її радіус вибуху – цівмили! Дев'ять кварталів!

– Мабуть, вам із батьком варто було подумати про це перед тим, як створювати цей зразок.

Для Вітторії це був удар у серце.

– Але ж... ми вжили всіх запобіжних заходів.

– Виявилось, що їх недостатньо.

– Але ж ніхто не знав про наш проект. – Вона, звичайно, розуміла, що цей аргумент уже не має сенсу. Звичайно, хтось таки інав. Хтось якимсь чином довідався.

Сама Вітторія не розповідала нікому. Отже, залишалося тільки два пояснення. Або батько комусь довірився, не розповівши про це їй, – що було дуже мало ймовірно, оскільки це власне віннаполіг, щоб вони запряглися одне одному тримати проект в таємниці – або ж за ними хтось стежив. Може, хтось прослуховував мобільні телефони? За той час, що Вітторія подорожувала, вони кілька разів розмовляли. Можливо, у якійсь із розмов вони сказали щось зайве. Крім того, була ще електронна пошта. Але ж вони були обережні... А може, це служба безпеки ЦЕРНу? Може, за ними таємно стежили? Зрештою, це вже не мало жодного значення. Що зроблено, те зроблено. Батько загинув.

Ця думка підштовхнула її до дій. Вона витягла з кишені шортів мобільний телефон.

Колер, сильно кашляючи, поїхав до неї. Очі в нього палали гнівом.

– Кому... ти дзвониш?

– На комутатор ЦЕРНу. Вони можуть з'єднати нас з Інтерполом.

– Подумай добре! – прохрипів крізь кашель Колер і різко загальмував просто перед нею. – Невже ти й справді така наївна? Тепер цей контейнер може бути де завгодно. Жодна розвідувальна служба у світі не здатна знайти його за такий короткий термін.

– То ви пропонуєте не робити нічого?! – Вітторії було неприємно сперечатися з людиною в такому жалюгідному стані, але директор поведився так неадекватно, що вона його просто не впізнавала.

– Я пропоную робити те, що мудро, – відповів Колер. – Навіщо ставити під загрозу репутацію ЦЕРНу і втягувати в це поліцію, якщо вона й так нічим не допоможе? Зачекай. Подумаймо.

Вітторія знала, що в аргументах Колера є певна логіка, однак знала й те, що логіка, вже за визначенням, не має нічого спільного з моральною відповідальністю. Для її батька моральна відповідальність була понад усе – сумлінне ставлення до науки, чесність, віра в людське добро. Вітторія теж у це все вірила, але розглядала ці речі через призму карми. Відвернувшись від Колера, вона відкрила мобільник.

– Облиш це, – сказав він.

– Спробуйте мене зупинити.

Колер не ворухнувся.

Уже за мить Вітторія зрозуміла чому: так глибоко під землею подзвонити з мобільного неможливо. Шаленіючи з люті, вона швидко закрокувала до ліфта.

26

Убивця стояв у кінці кам'яного тунелю. Смолоскип у його руці й досі яскраво горів, дим змішувався із запахом моху й затхлого повітря. Довкола стояла тиша. Залізні двері на його шляху здавалися такими ж давніми, як і сам тунель. Заіржавілі, проте й досі міцні. Він чекав у темряві, вірячи, що його не підведуть.

Час майже настав.

Янус пообіцяв, що хтось відчинить йому двері зсередини. Така ірада вбивцю вражала. Щоб виконати завдання, він би прочекав під цими дверима й цілу ніч, однак відчував, що в цьому не буде потреби. Він мав справу з рішучими людьми.

За кілька хвилин, точно в призначений час, по той бік дверей голосно забряжчали важкі ключі. Метал скреготів об метал – старовинні замки піддавалися. Один за одним всі три величезні засуви відсунулися. Замки скрипіли так, наче їх ніхто не чіпав кілька століть поспіль.

Тоді настала тиша.

Убивця терпляче вичекав п'ять хвилин, як йому й наказали. Тоді, тремтячи від збудження, штовхнув важкі двері.

27

Вітторіє, я забороняю тобі це робити! – задихаючись, мовив Колер.

Ліфт їхав догори, директорів ставало дедалі гірше.

Вітторія його не чула. їй хотілося спокою, такого звичного в цьому місці, яке більше не здавалося рідним. Вона знала, що ЦЕРН вже ніколи не буде для неї тим, чим був раніше. Зараз треба зціпити зуби і діяти. Передусім дістатися до телефону.

Роберт Ленгдон був поруч і, як звичайно, мовчав. Вітторії набридло вгадувати, хто цей чоловік. Експерт? Більш непевно годі й висловитись. Містер Ленгдон може допомогти нам знайти вбивцю твого батька. Допомоги від Ленгдона не було жодної. Його доброта й турботливість, щоправда, здавалися щирими, але він явно щось приховував. Вони обидва щось приховували.

Колер не відступався.

— Як директор ЦЕРНу, я відповідальний за майбутнє науки. Якщо ти перетвориш це на міжнародний скандал і ЦЕРН постраждає...

— Майбутнє науки? — перебила його Вітторія. — Ви що, справді сподіваєтесь уникнути відповідальності, не зізнавшись, що цю антиматерію створено в ЦЕРНі? Вам начхати на життя людей, які ми поставили під загрозу?

— Не ми, — уточнив Колер. — А ви. Ти і твій батько. — Вітторія відвела очі. — Що ж стосується загрози для життя, — провадив Колер, — то, власне, про життя і йдеться. Тобі відомо, що опанування антиматерії має величезне значення для життя на цій планеті. Якщо ЦЕРН збанкрутує через скандал, постраждають усі. Майбутнє людства залежить від таких установ, як ЦЕРН, і від таких науковців, як ти і твій батько, що працюють сьогодні над вирішенням проблем майбутнього.

Вітторія вже не раз чула лекцію Колера про епохальну роль науки, але та ніколи не справляла на неї враження. Наука сама створює половину тих проблем, які намагається вирішити. «Прогрес» — це найбільше зло для матері-землі.

— Науковий поступ загалом пов'язаний із ризиком, — переконував Колер. — Так було завжди. Дослідження космосу, генна інженерія, медицина — в усіх сферах допускалися помилки. Наука мусить переживати власні невдачі й рухатися далі. Задля блага всіх.

Вітторію завжди вражало вміння Колера з науковою безсторонністю зважувати моральні питання. Здавалося, його інтелект відділяє від душі величезна холодна безодня.

— По-вашому, ЦЕРН такий необхідний для майбутнього Землі, що моральна відповідальність на нас не поширюється?

— Тільки не тороч мені зараз про мораль! Ви з батьком переступили межу, виготовивши цей зразок, і поставили під загрозу весь наш центр. Я ж намагаюся врятувати не тільки робочі місця трьох тисяч науковців, які тут працюють, а й добре ім'я твого батька. Подумай про нього. Такий чоловік, як твій батько, не заслуговує на те, щоб його запам'ятали як винахідника зброї масового знищення.

Вітторія відчула, що цього разу удар влучив у ціль. Це я намовила батька виготовити той зразок. Це моя вина.

Коли ліфт зупинився й двері відчинилися, Колер усе ще говорив. Вітторія вийшла, витягнула мобільник і знову спробувала набрати номер.

Досі немає мережі. Чорт забирай! Вона попрямувала до дверей.

— Вітторіє, зупинись. — Директор важко дихав і ледве встигав за нею. — Зачекай, нам треба поговорити.

— Bast a di parlare!

— Подумай про батька, — вмовляв Колер. — Що він би зробив на твоєму місці? — Вітторія не зупинялася. — Вітторіє, ти не все знаєш. — Вітторія відчула, як ноги самі зупиняються. — Не знаю, про що я думав. Я лише намагався захистити тебе. Скажи мені, чого ти хочеш. Ми мусимо діяти спільно.

Вітторія зупинилася на півдорозі, але не обернулася.

— Я хочу знайти антиматерію. І хочу дізнатися, хто вбив батька.

Вона чекала. Колер зітхнув.

— Вітторіє, ми вже знаємо, хто вбив твого батька. Пробач.

Вітторія повернулася до нього обличчям.

— Що?

— Я не знав, як тобі сказати. Це дуже важко...

— Ви знаєте, хто вбив батька?

— У нас є одна версія. Убивця залишив своєрідну візитівку. Саме тому я й запросив містера Ленґдона. Він знає все про організацію, яка взяла на себе відповідальність за вбивство.

— Організацію? Це терористична організація?

— Вітторіє, вони викрали чверть грама антиматерії.

Вітторія подивилася на Роберта Ленґдона, що стояв оддалік.

Тепер усе ставало зрозуміло. Це частково пояснює всю цю таємничість. Дивно, як це не спало їй на думку раніше. Зрештою, Колер таки звернувся до органів правопорядку. До найвідповідніших цій ситуації. Тепер це здавалося очевидним. Роберт Ленґдон — американець, підтягнутий, консервативний, мабуть, дуже компетентний. Хто ж іще це міг бути? Вітторія мала б здогадатися відразу. Вона повернулася до нього з новою надією.

— Містере Ленґдон, я хочу знати, хто вбив мого батька. І ще скажіть, чи ваше агентство може розшукати антиматерію.

Ленґдон розгубився.

— Моє агентство?

— Я так розумію, ви з американської розвідки?

– Узагалі-то... ні.

– Містер Ленгдон викладає історію мистецтва в Гарвардському університеті, – втрутився Колер.

Вітторія почулася так, наче на неї вилили відро холодної води.

– Викладає мистецтво?

– Він фахівець із символіки культів. – Колер зітхнув, – Вітторіє, ми думаємо, що твого батька вбили прибічники одного сатанинськ. ого культу. – Вітторія чула ці слова, але вони не доходили до її свідомості. Сатанинського культу... – Організація, що взяла на себе відповідальність за скоєне, називає себе ілюмінатами.

Вітторія подивилася спершу на Колера, потім на Ленгдона. Це що – якийсь неадаптивний жарт?

– Ті самі ілюмінати? – перепитала вона. – Баварські ілюмінати?

– Ти про них чула? – Колер був приголомшений.

Із розпачу Вітторія готова була розплакатися.

– «Баварські ілюмінати: Новий світовий лад» – комп'ютерна гра Стіва Джексона. Половина наших техніків грає в неї в Інтернаті. – Її голос надломився. – Але я не розумію...

Колер розгублено глянув на Ленгдона. Той кивнув:

– Це популярна гра. Давнє братство завойовує світ. Вона частково відображає історію ілюмінатів. Не знав, що в Європі в неї теж грають.

Вітторія нічого не розуміла.

– Ви про що говорите? Ілюмінати? Це комп'ютерна гра!

– Вітторіє, – сказав Колер, – організація з назвою «Ілюмінати» взяла на себе відповідальність за вбивство твого батька.

Вітторії потрібна була вся сила волі, щоб стримати сльози. Вона опанувала себе і спробувала логічно оцінити становище. Лє чим більше вона думала, тим менше розуміла. Батька вбили. (.истема безпеки ЦЕРНу виявилась ненадійною. Хтозна-де лежить бомба сповільненої дії, і лічильник невблаганно відлічує секунди. І відповідальна за це вона.А директор запросив викладача мистецтв, щоб той допоміг йому знайти якесь таємниче (іратство сатаністів.

Раптом Вітторія почулася страшенно самотньою. Вона повернулася, щоб іти геть, але Колер заступив їй шлях. Він витягнув щось і:і кишені і простягнув їй. Зім'ятий аркуш факсового паперу.

Побачивши, що на ньому, Вітторія з жахом відсахнулася.

– Негідники випалили йому тавро, – хрипло сказав Колер. –

11 а грудях.

28

(Ісекретарка Сильвія Боделок у паніці металась під дверима порожнього кабінету директора. Куди він, у біса, подівся? Що робити?

Цей день був ненормальний з самого ранку. Щоправда, на службі в Максиміліана Колера кожний день мав шанс стати дивним, однак сьогодні директор перевершив сам себе.

– Знайдіть мені Леонардо Ветру! – зажадав він, щойно Сильвія прийшла на роботу.

Вона слухняно набрала телефон Леонардо Ветри, послала повідомлення йому на пейджер і на електронну скриньку.

Нічого.

Роздратований, Колер забрався геть – очевидно, шукати Ветру сам. Коли за кілька годин він повернувся, то вигляд мав явно кепський... Не те, щоб Колер загалом колись виглядав добре, але тоді це було гірше, ніж звичайно. Він замкнувся в себе кабінеті, і було чути, як він там дзвонить по модему, розмовляє по телефону, надсилає факси. Потім директор знову кудись зник і відтоді більше не повертався.

Спочатку Сильвія вирішила не звертати уваги на всі ці вибрики як просто на чергову виставу Колера, та коли він у належний час не з'явився для щоденної ін'єкції, вона не на жарт стривожилася: фізичний стан директора потребував постійного лікування, і коли той наважувався випробовувати долю, це завжди закінчувалось погано – респіраторним шоком, нападами кашлю і шаленим напруженням для медперсоналу. Іноді Сильвії здавалося, що Максиміліан Колер підсвідомо бажає смерті.

Вона послала б йому нагадування на пейджер, та вже добре затирила, що самолюбство Колера не зносить жалості. Минулого тижня він так розлютився на одного заїжджого науковця, який недоречно йому поспівчував, що схопився на ноги й побурив йому в голову важкий пюпітр. У люті король Колер був дивовижно спритний.

Однак зараз Сильвію найбільше турбувало навіть не здоров'я директора. Перед нею постала інша, ще нагальніша дилема. П'ять хвилин тому їй подзвонила ошаліла чергова з комутатора ЦЕРНу

і сказала, що директора терміново просять до телефону.

– Його зараз немає, – відповіла Сильвія.

Тоді чергова повідомила, хто саме хоче говорити з директором.

Сильвія мало не розсміялася вголос.

– Ти що, жартуєш? – Вона слухала й не йняла віри. – І ти пересвідчилась, що він саме той, за кого... – Сильвія посерйоз-пішала. – Зрозуміло. Добре. Запитай, у якій справі... – Вона

її тхнула. – Ні. Усе нормально. Скажи, хай зачекає на лінії. Я зараз розшукаю директора. Так, я все розумію. Постараюсь якнайшвидше.

Але знайти директора Сильвії так і не вдалося. Вона тричі набирала номер його мобільного телефону і щоразу чула те саме: «Наш абонент перебуває поза зоною досяжності». Поза зоною досяжності? Як далеко він міг заїхати? Сильвія подзвонила на пейджер. Двічі. Жодної реакції. Дуже на нього не схоже. Вона паніть послала електронного листа на його мобільний комп'ютер.

І нічого. Так начебто чоловік просто провалився крізь землю.

70 що ж робити?

Сильвія знала: якщо відкинути перспективу самотужки обшукувати весь комплекс ЦЕРНу, залишається тільки один спосіб, як привернути увагу директора. Йому це навряд чи сподобається, але того добродія, що хоче з ним говорити, не випадає довго тримати на лінії. І він, схоже, аж ніяк не налаштований почути, що директора немає на місці.

І Сильвія, здивована власного сміливістю, зважилась. Вона увійшла до кабінету Колера і наблизилась до металевої скриньки на стіні за його столом. Відчинила дверцята, уважно подивилась на кнопки і знайшла потрібну.

Тоді набрала в груди повітря й узяла мікрофон.

29

Вітторія не пам'ятала, як вони дійшли до головного ліфта. Та ось поїш їдуть угору. Колер ззаду, вона чує його важке дихання. Стурбований погляд Ленгдона проходить крізь неї, наче привид. Він іабрав факс і поклав собі до кишені подалі з її очей, але страшна картина міцно вкарбувалася їй у пам'ять.

Ліфт піднімався, а світ Вітторії закрутився в темряві. Тату! Вона намагалась уявити його живим. І на коротку мить, в оазі пам'яті, знову опинилася з ним. Їй дев'ять років, вона скочується з зелених пагорбів, укритих едельвейсами, а над головою крутиться швейцарське небо.

Тату! Тату!

Радісний Леонардо Ветра сміється поруч.

– Що, янголятко?

– Тату! – Вона хихоче й ластиться до нього. – Спитай мене, що таке квітка?

– Але ж ми з тобою, сонечко, знаємо, що таке квітка. Навіщо я буду запитувати?

– А ти просто запитай.

– Ну добре. – Він знизує плечима. – Що таке квітка?

Вона голосно сміється.

– Квітка – це матерія! Усе навколо – матерія! Гори! Деревя! Атоми! Навіть мурахоїди! Усе – матерія!

Він сміється.

– Мій маленький Айнштейн.

Вона супиться.

– Він мав смішне волосся. Я бачила його фотографію.

– Але дуже мудру голову, дитинко. Я розповідав тобі, що він довів, пам'ятаєш?

Її очі розширюються з жаху.

– Тату! Ні! Ти ж обіцяв!

– $E = mc^2$ – Він її лоскоче. – $E = mc^2$

– Ніякої математики! Я ж тобі казала! Я її терпіти не можу!

– Це добре, що ти не любиш математики. Я навіть радий, бо дівчаткам узагалі заборонено займатися математикою.

Вітторія сторопіла.

– Як це?

– Так. Заборонено. Усі це знають. Дівчаткам – ляльки. Хлопцям – математика. Я навіть не маю прав розмовляти з маленькими дівчатками про математику.

–. Але ж це не справедливо!

– Правила є правила. Ніякої математики маленьким дівчаткам. >.

Вітторія була вражена.

– Але ж бавитися ляльками нудно!

– Нічого не вдієш! – відказав батько. А тоді додав; – Я міг (>и розповісти тобі про математику, але якщо мене застукать... – Він нервово озирнувся на безлюдні пагорби.

Вітторія зауважила його погляд.

– Ну гаразд, – прошепотіла, – розкажи мені потихеньку.

Легкий поштовх ліфта вивів її з задуми- Вітторія розплющила очі. Батька не стало.

Дійсність захльостувала її, стискаючи душу холодними лещатами. Вона подивилась на Ленґдона. Від щирої турботи в його очах ставало тепліше, наче з нею поруч перебував янгол-охоро-иєць, особливо в присутності нелюдного Колера.

У свідомості невблаганно застугоніла одна-єдина думка.

Де антиматерія?

Від страшної відповіді її віддаляла лише мить.

30

Максиміліане Колер. Будьте ласкаві, негайно подзвоніть своїй секретарці.

Двері ліфта відчинилися в центральному холі, і в очі Ленґдо-пові вдарило яскраве світло. Ще допоки стихла луна від оголошення, що прозвучало з динаміків, всі електронні прилади на інвалідному кріслі Колера одночасно почали пищати або дзижчати. Пейджер. Телефон. Комп'ютер. Колер розгублено витріщився на блимаючі індикатори. Він піднявся з підземелля і знову був у зоні досяжності.

Директоре Колер. Будь ласка, подзвоніть секретарці.

Колеру було дивно чути з динаміка власне ім'я.

Він глянув угору з сердитим виразом, який майже відразу змінився тривогою. Ленґдон зустрівся поглядом з цим, тоді з Віт-торією. Усі троє на мить завмерли, так наче все напруження між ними враз зникло і натомість з'явилося спільне передчуття лиха.

Колер узяв мобільник і набрав номер секретарки. У нього почався черговий напад кашлю.

– Це... директор Колер, – прохрипів він. – Так? Я був під землею, там немає зв'язку. – Він слухав, що каже секретарка, і його сірі очі дедалі більше й більше розширювались. – Хто?Так, з'єднайте мене. – Пауза. – Алло? Це Максиміліан

Колер. Директор ЦЕРНу. З ким я розмовляю?

Вітторія з Ленґдоном мовчки чекали, доки Колер слухав співрозмовника.

— Не варто обговорювати це по телефону, — нарешті вимовив він. — Я зараз же буду у вас. — Він знову закашлявся. — Зустрінемося... в аеропорту Леонардо да Вінчі. Через сорок хвилин. — Колер почав задихатися. Тепер він кашляв без перерви і насилу видушував із себе окремі слова. — Знайдіть контейнер якнайшвидше... Я вже лечу. — На цьому розмова закінчилась.

Вітторія кинулась до Колера, але той уже не міг говорити. Ленґдон бачив, як вона витягнула мобільник, як дзвонить у лікарню ЦЕРНу. Він почувався, наче човен, що опинився на узбіччі шторму: хвилі його трохи гойдають, але загалом усе відбувається без його участі, і йому залишається тільки спостерігати.

У голові луною відбилися останні слова Колера. Зустрінемося в аеропорту Леонардо да Вінчі.

Невиразні тіні, що весь ранок затьмарювали Ленґдонові розум, умить викристалізувалися в чіткий образ. Він стояв, охоплений сум'яттям, і відчував, як усередині нього відчинилися якісь двері... ніби він щойно переступив містичний поріг. Амбіграма: Вбитий священник-науковець. Антиматерія. А тепер от... мішень. Аеропорт Леонардо да Вінчі міг означати лише одне. Ленґдон раптом побачив усе дуже чітко і зрозумів, що перетнув межу. Він більше не мав сумнівів.

П'ять кілотонн. Нехай буде світло.

А тим часом до них уже бігло двоє медиків у білих халатах. Вони стали біля Колера навколішки і прислали йому до обличчя кисневу маску. Науковці, що випадково опинилися в холі, зупи*-палися й мовчки спостерігали.

Колер зробив два глибокі вдихи, відштовхнув маску і, все ще задихаючись, подивився на Вітторію й Ленґдона.

— Рим.

— Рим? — перепитала Вітторія. — Антиматерія в Римі? Хто це дзвонив?

Обличчя в Колера було перекошене, очі сльозилися.

— Швейцарський... — Він поперхнувся, і медики знову притиснули йому до обличчя маску. Доки вони лаштувалися везти його до лікарні, Колер отямився й схопив Ленґдона за руку.

Ленґдон кивнув. Він зрозумів, що той хоче йому сказати.

— Летіть... — прохрипів Колер під маскою. — Летіть... подзвоніть мені. — І медики повезли його геть.

Вітторія стояла як укопана і дивилася йому вслід. Тоді повернулась до Ленґдона.

— Рим? Але... що він мав на увазі, коли сказав «швейцарський»?

Ленґдон поклав руку їй на плече і ледь чутно прошепотів:

– Швейцарський гвардієць. Це одвічні вартові міста Ватикан.

31

Космічний літак X-33 з ревом злетів у небо й повернув на південь у бік Рима. Ленґдон мовчав. Останні п'ятнадцять хвилин проминули, як у маячні. І тільки тепер, коли він закінчив розповідати Вітторії про ілюмінатів та їхні плани щодо Ватикану, до його свідомості почало доходити все значення того, що сталося.

Що це я роблю, чорт забирай? думав Ленґдон. Треба було летіти додому, коли була можливість! Однак у глибині душі він знав, і що такої можливості в нього не було ніколи.

Здоровий глузд Ленґдона волав, що треба повертатися до Бос-тона. Але науковий інтерес таки переважив розсудливість. Усі начебто неспростовні факти, які досі переконували його, що ілюмінатів давно не існує, раптом здалися блискучою підробкою. Допитливий розум науковця жадав доказу. Підтвердження. Крім того, Ленґдон відчував ще й моральну відповідальність. Тепер, коли Колера підкосила хвороба і Вітторія залишилась сама, він розумів: якщо його знання про ілюмінатів можуть хоч якось допомогти, то він просто зобов'язаний бути тут.

Була й третя причина. Хоч Ленґдон соромився в цьому зізнатися, але, почувши, де знаходиться викрадена антиматерія, він інстинктивно злякався не лише за життя людей у місті Ватикан, а й за дещо ще.

Мистецтво.

Найбільша у світі колекція творів мистецтва опинилась на бомбі сповільненої дії. У музеї Ватикану в тисяча чотирьохсот семи залах зберігається понад шістдесят тисяч безцінних шедеврів – Мікеланджело, да Вінчі, Боттічеллі. Ленґдон замислився, чи можна було б за потреби евакуювати відразу всю колекцію. Він знав, що це неможливо. Передусім тому, що серед експонатів є чимало скульптур, кожна з яких важить не одну тонну. Не кажучи вже про те, що найбільший скарб – це самі архітектурні споруди – Сікстинська капела, собор Святого Петра, славнозвісні спіральні сходи роботи Браманте, що ведуть до Museo Vaticano – безцінні плоди творчого генія людини. Цікаво, на скільки ще часу вистачить батареї, роздумував Ленґдон.

– Дякую, що полетіли зі мною, – тихо мовила Вітторія.

Ленґдон виринув із задуми й підвів голову. Вітторія сиділа через прохід. Навіть у різкому світлі салону її оточувала аура спокою – дивний, майже магічний ореол цілісності. Дихала вона тепер глибше, немов у ній зажевіла іскра самозбереження... жага справедливості й покарання, підживлена дочірньою любов'ю.

Вітторія не мала часу перевдягнутися й полетіла, у чому була – у шортах та

майці, і тепер у прохолодному салоні літака її засмагли ноги вкрилися гусячою шкірою. Ленґдон машинально зняв піджак і запропонував їй.

– Американська галантність? – Вона взяла піджак і подякувала йому поглядом.

Літак потрапив у зону турбулентності, і Ленґдона раптом охопив неспокій. Салон без вікон знову здався тісним, і він спробував уявити себе на відкритому просторі, хоч і усвідомлював, що це нелогічно. Адже та страшна пригода трапилася з ним саме на відкритому просторі. Нудотна темрява. Він відігнав від себе нав'язливий спогад. Давня історія.

Вітторія дивилась на нього.

– Містере Ленґдон, ви вірите в Бога?

Такого запитаннячка він зовсім не чекав. Щирість у голосі Віт-торії обеззброювала навіть більше, ніж суть її слів. Чи вірю я в Бога? Нін сподівався на легшу тему для розмови під час польоту.

Духовна загадка, подумав Ленґдон. Так називають мене друзі. Ленґдон багато років вивчав релігію, однак сам не був релігійною людиною. Він поважав глибину віри, добродійність церков, силу, що її релігія дає стільком людям... Однак щоб по-справжньому «повірити», треба беззастережно відкинути сумніви, а це для його аналітичного розуму завжди було понад силу.

– Я хочувірити, – почув він свій голос.

– То чому ж не вірите? – У запитанні Вітторії не прозвучало пі докору, ні виклику.

– Не все так просто, – хмикнув він. – Щоб вірити, треба розумом прийняти чудеса – непорочні зачаття і божественні втручання. Крім того, є ще норми поведінки. Біблія, Коран, священні книги буддистів... Усі релігії вимагають здебільшого того самого – і обіцяють однакову кару за недотримання вимог. Тобто якщо я не житиму за певними правилами, то потраплю до пекла. Не уявляю Бога, який би керував саме так.

– Сподіваюсь, ви не дозволяєте своїм студентам так само безсоромно ухилятися від запитань.

– Що? – сторопів Ленґдон.

– Містере Ленґдон, я не запитувала, чи вірите ви в те, що говорять про Бога люди. Я запитала, чи ви вірите в Бога. Це різ-і її речі. Святе Письмо – це оповіді... легенди й історія намагань людини зрозуміти власну потребу в сенсі буття. Я не прошу вас коментувати писемні джерела. Я запитую, чи вірите ви в Бога. Коли лежите під зоряним небом, чи відчуваєте присутність вищої сили? Чи вірите усім єством, що у вас перед очима – творіння руки Господа? – Ленґдон задумався. – Я занадто цікава, – вибачилась Вітторія.

– Та ні, я просто...

– Ви ж, мабуть, обговорюєте зі своїми студентами проблеми віри.

– Безперервно.

– І, здається мені, завжди постає в ролі адвоката диявола? Весь час підливаєте оливи до вогню?

– Ви, мабуть, теж викладачка, – усміхнувся Ленґдон.

– Ні, але я вчилася в майстра. Мій батько міг обстоювати обидві сторони стрічки Мьобіуса.

Ленґдон розсміявся, уявивши хитромудру фігуру, яку називають стрічкою Мьобіуса, – перекручену смужку паперу зі склеєними до купи кінцями, яка насправді має лише одну сторону. Уперше Ленґдон бачив цю однобоку конструкцію на гравюрах Ешера.

– Можна вас про щось запитати, міс Ветро?

– Називайте мене Вітторією. Від міс Ветри я почуваюся старою.

Він подумки зітхнув, раптом відчувши власний вік.

– Вітторіє, мене звуть Роберт.

– Ви хотіли щось запитати.

– Так. Як науковець і донька католицького священика, що ви самі думаєте про релігію?

Вітторія замислилась, відкинула з очей пасмо волосся.

– Релігія – це як мова або одяг. Ми тяжіємо до тих традицій, у яких нас виховали. Хоч урешті-решт усі проголошуємо те саме. Що життя має сенс. Що ми вдячні тій силі, яка нас створила.

Таке трактування Ленґдона заінтригувало.

– То ви стверджуєте, що релігія залежить тільки від місця народження?

– Хіба це не очевидно? Подивіться на зони поширення різних релігій у світі.

– Отже, віра – це випадковість?

– Не думаю. Віра універсальна. Випадкові тільки способи її інтерпретації. Хтось із нас молиться Ісусові, хтось вирушає до Мекки, а хтось досліджує субатомні частинки. Так чи інакше, усі ми шукаємо істини – тієї, що більша від нас.

Ленґдон хотів би, щоб його студенти вміли висловлюватися так само чітко. Та що там студенти! Він і сам був би не проти висловлюватися так само чітко.

– А як же Бог? – запитав він. – Ви вірите в Бога?

Вітторія довго мовчала.

– Наука каже мені, що Бог мусить існувати. Мій розум каже, що я ніколи не зрозумію Бога. А серце каже, що я й не повинна розуміти.

Коротко і ясно, подумав Ленґдон.

– Отже, ви вірите, що Бог існує, але ми ніколи Його не зрозуміємо.

– Її, – усміхнувшись, уточнила вона. – Ваші корінні американці мали рацію.

–, Матінка Земля, – хмикнув Ленґдон.

– Гея. Планета – це організм. Усі ми – клітини, що мають різне призначення. І, однак^усі ми пов’язані. Служимо одне одному. Служимо цілому.

Дивлячись на неї, Ленґдон відчув, як у нього в душі щось ворухнулось. Щось, чого він не відчував уже довгий час. У її очах була заворожлива ясність... а в голосі дивовижна чистота. Він був зачарований.

– Містере Ленґдон, дозвольте запитати вас іще щось.

– Роберт, – нагадав він. Від містера Лен/дона я почуваюся старим. Я й справді старий!

– Скажіть, Роберте, якщо не секрет, як так сталося, що ви зацікавилися ілюмінатами?

Ленґдон на хвилю задумався.

– Насправді це сталося через гроші.

Вітторія була розчарована.

– Гроші? Тобто ви маєте на увазі консультації?

Ленґдон розсміявся, усвідомивши, як це пролунало.

– Ні, ні. Я мав на увазі гроші в сенсі банкноти. – Він поліз до кишені і витягнув кілька банкнот. Знайшов серед них один долар. – Ілюмінати мене заінтригували, коли я довідався, що американські банкноти рясніють їхніми символами.

Вітторія примружилась, очевидно, не знаючи, чи варто сприймати це серйозно.

Ленґдон простягнув їй однодоларову купюру.

– Подивіться на зворотний бік. Бачите ліворуч велику державну печатку?

Вітторія перевернула купюру іншим боком.

– Тобто піраміду?

– Піраміду. Знаєте, що спільного між пірамідами й історією США? – Вітторія знизала плечима. – Отож. Анічогісінького.

Вітторія наморщила чоло.

– То чому центральний символ на вашій державній печатці – піраміда?

– Темний епізод історії, – відповів Ленґдон. – Піраміда – це окультний символ, який означає сходження вгору, до найвищого джерела просвітлення. Бачите, що зображено над нею?

Вітторія уважно подивилась на банкноту.

– Око всередині трикутника.

– Це має назву трінакрія. Скажіть, ви бачили таке око в трикутнику ще десь?

Вітторія помовчала.

– Здається, бачила, але я не впевнена-.

– Його можна побачити в масонських ложах по всьому світу.

– То це масонський символ?

– Насправді навіть не масонський. Це символ ілюмінатів. Вони називають його «сяючою дельтою». Це щось на кшталт заклику до просвітленої зміни. Око символізує здатність ілюмінатів усюди проникати і за всім спостерігати. Сяючий трикутник (пачає просвітлення. І, крім того, трикутник – грецька літера дельта, математичний символ, який означає...

– Зміну. Перехід.

Ленґдон усміхнувся:

– Я забув, що розмовляю з науковцем.

– Тобто ви хочете сказати, що велика державна печатка США – і є закликом до просвітленої, всевидючої зміни?

– Дехто називає це новим світовим ладом.

Вітторія була вражена. Вона знову подивилась на банкноту.

– Під пірамідою написано Novus... Ordo...

– Novus Ordo Seclorum, – підказав їй Ленґдон. – Це означає новий світський лад.

– Світський, тобто нерелігійний?

– Нерелігійний. Ці слова не тільки чітко окреслюють мету ілюмінатів, а й різко суперечать фразі, що поряд. Ми віримо в Бога.

– Але як усі ці символи могли опинитися на наймогутнішій валюті світу? – занепокоїлась Вітторія.

– Більшість науковців вважають, що це сталося завдяки віце-президентові Генрі Воллесу. Він був масоном вищого рангу і, безумовно, мав зв'язки з ілюмінатами. Ніхто не знає, чи він зронив це свідомо як один з ілюмінатів, чи несвідомо,

просто під їхнім впливом. Але такий зразок державної печатки запропону-наїі президентові саме Воллес.

– Як? Як міг президент погодитися...

– Цим президентом був Франклін Рузвельт. Воллес просто і казав йому, що Novus Ordo Seclorumозначає новий курс.

– І Рузвельт більше нікого не попросив подивитися на цей символ, перш ніж доручити скарбниці його друкувати? – Вітторія не дуже вірила.

– Не було такої потреби. Вони з Воллесом були як брати.

– Брати?

– Зазирніть до підручника історії, – усміхнувшись, порадив Ленґдон. – Франклін Рузвельт був відомим масоном.

Ленґдон затамував подих: X-33 спіраллю заходив на посадку в римський аеропорт Леонардо да Вінчі. Вітторія заплющила очі, наче намагаючись зусиллям волі взяти ситуацію під контроль. Колеса торкнулися землі, і літак покотив до одного з приватних ангарів.

– Вибачте за довгий політ, – сказав пілот, вийшовши з кабіни. – Над населеними районами доводилось летіти повільніше, щоб не перевищувати встановлених норм шуму.

Ленґдон подивився на годинник. Вони летіли рівно тридцять сім хвилин.

Пілот швидко відчинив зовнішні двері.

– Ніхто не хоче пояснити, що відбувається?

Вітторія й Ленґдон промовчали.

– Що ж, добре, – сказав пілот, потягуючись. – Я буду в кабіні з кондиціонером і музикою. Тільки я й Гарт.

Під яскравим пообіднім сонцем Ленґдон перекинув піджак через плече. Вітторія підвела обличчя до неба й глибоко вдихувала повітря, неначе сонячні промені передавали їй якусь чудодійну енергію.

Середземноморці, подумав Ленґдон, відчуючи, що вже спітнів.

– Трохи невідповідний вік для мультфільмів, як ви вважаєте? – сказала Вітторія, не розплющуючи очей.

– Перепрошую?

– Ваш годинник. Я побачила його в літаку.

Ленґдон злегка почервонів. Він уже звик виправдовуватись за свій годинник. Цю колекційну модель із Міккі-маусом подарували йому в дитинстві батьки. І хоч Міккі-маус із випростаними руками, що виконували функцію стрілок, виглядав трохи

дурнувато, іншого годинника Ленґдон ніколи не носив. Він був водонепроникний і світився в темряві – ідеальний для змагань із плавання та пізніх прогулянок неосвітленими стежками кампусу. Коли студенти звертали увагу на його дивне уявлення про моду, Ленґдон відповідав, що Міккі-маус допомагає йому залишатися н душі молодим.

– Шоста година, – сказав він.

Вітторія кивнула, все ще не розплющуючи очей.

– А ось, схоже, і наш транспорт.

Ленґдон почув удалині якийсь гуркіт, подивився вгору, і його мало не занудило. З півночі, опустившись низько над злітною смугою, до них наближався гелікоптер. Ленґдон один раз літав на гелікоптері над долиною Пальпа в Андах, розглядаючи загадкові малюнки пустелі Наска на піску, і йому це аніскілечки не сподобалось. Пітючий черевик. Після двох перельотів за день Ленґдон мав-надію, що Ватикан вишле по них авто.

Очевидно, він помилявся.

Гелікоптер сповільнився в них над головами, якусь мить повисів у повітрі, тоді почав швидко спускатися на злітну смугу. Він був білий, а з одного боку мав герб – два тонкі ключі навхрест і папська тіара на тлі щита. Цей символ Ленґдон знав дуже добре. Це була традиційна печатка Ватикану – священний символ папського престолу, причому сам «престол» був у прямому сенсі давнім тронм святого Петра.

Святий гелікоптер, подумки зітхнув Ленґдон, спостерігаючи, як той приземляється. Він і забув, що Ватикан має власний повітряний флот у складі одного гелікоптера, яким Папу доправляють до аеропорту, на зустрічі, а також до його літньої резиденції в Ґандольфо. Ленґдон однозначно волів би їхати автом.

Пілот вистрибнув із кабіни і пішов до них. Тепер настала черга Вітторії занервувати.

– Оце наш пілот?

Ленґдон поділяв її занепокоєння.

– Летіти чи не летіти? Ось у чім запитання.

Пілот виглядав так, наче його нарядили для якоїсь шекспірів-ської п'єси – жакет у блакитно-золоту смужку з пишними рукавами, такі самі панталони і гетри. На ногах він мав чорні туфлі без підборів, дуже схожі на домашні капці. На додаток до всього на голові в нього був чорний фетровий берет.

– Це традиційний однострій швейцарський гвардійців, – пояснив Ленґдон. – Його змодельював свого часу сам Міке-ланджело. – Коли пілот підійшов ближче, Ленґдон скривився. – Треба визнати, що він неналежить до його найкращих творінь.

Попри маскарадну зовнішність, було видно, що пілот налаштований серйозно. У його ході відчувалось не менше впевненості й гідності, ніж у морського піхотинця США. Ленґдон багато разів читав, які суворі вимоги висувають до тих, хто хоче вступити до елітної швейцарської гвардії. Рекрутів набирають в одному з чотирьох

католицьких кантонів Швейцарії, і вони мусять бути громадянами Швейцарії чоловічої статі віком від дев'ятнадцяти до тридцяти років, зростом щонайменше п'ять футів шість дюймів, неодруженими і відслужити в швейцарській армії. У світі це блискуче військо було предметом заздрості – мало чи не кожна держава хотіла б мати таку саму надійну й ефективну службу безпеки.

– Це ви з ЦЕРНу? – холодно запитав гвардієць, зупинившись перед ними.

– Так точно, – відповів Ленґдон.

– Ви долетіли на диво швидко, – сказав гвардієць і спантеличено глянув на Х-33. Тоді повернувся до Вітторії. – Скажіть, шановна пані, у вас немає іншого одягу?

– Перепрошую?

Він показав на її ноги.

– У Ватикані не дозволено ходити в шортах.

Ленґдон подивився на ноги Вітторії і спохмурнів. Він геть забув. У Ватикані суворо заборонено виставляти напоказ ноги вище колін – і чоловікам, і жінкам. Таке правило запроваджено як вияв поваги до святості Божого міста.

– Це все, що в мене є з собою, – відповіла Вітторія. – Ми дуже поспішали.

Гвардієць кивнув, явно незадоволений. Тоді звернувся до Ленґдона:

– Маєте при собі якусь зброю?

Зброю? здивувався Ленґдон. Та я не маю при собі навіть запас-ного комплекту спідньої білизни! Він похитав головою.

Гвардієць присів біля Ленґдонових ніг і почав його обмацувати, починаючи зі шкарпеток. Довірливий хлопець, що й казати, подумав Ленґдон. Сильні руки пересувалися все вище по ногах Ленґдона, неприємно наблизившись до паху. Нарешті перейшли догори – до грудей і плечей. Пересвідчившись, очевидно, що Ленґдон «чистий», гвардієць повернувся до Вітторії. Пройшовся поглядом по її ногах і фігурі.

Вітторія спалахнула.

– Навіть не думайте про це!

Гвардієць зміряв її суворим поглядом, явно бажаючи залякати. Вітторія й оком не зморгнула.

– Це що? – Гвардієць показав на невеличкий квадратний горбок на передній кишені її шортів.

Вітторія витягла ультратонкий мобільний телефон. Гвардієць узяв його, відкрив, зачекав на гудок, тоді, очевидно пересвідчившись, що це й справді тільки телефон, віддав їй. Вітторія запхала його назад до кишені.

– Поверніться, – попросив гвардієць.

Вітторія послухалась – випростала руки вгору й повернулась на всі триста шістдесят градусів.

Гвардієць уважно її оглядав. Ленґдон уже визначив, що обтислі шорти й майка Вітторії не випирають ніде, де не повинні. Гвардієць, очевидно, дійшов такого самого висновку.

– Дякую. Ідіть, будь ласка, за мною.

Пропелер гелікоптера Ватикану крутився на неробочому ході, Вітторія, як загартований профі, зайшла до кабіни перша, тільки ледь пригнувшись під пропелером. Ленґдон на мить завагався.

– А в автомобілі доїхати ніяк не можна? – напівжартома прокричав він пілотові, який саме сідав на своє місце.

Той нічого не відповів.

Знаючи навіжених римських водіїв, Ленґдон усвідомлював, що літати в Римі, мабуть, безпечніше, ніж їздити. Він глибоко вдихнув і теж зайшов досередини, обережно пригнувшись під пропелером.

Коли гвардієць увімкнув двигун, Вітторія гукнула йому:

– Ви вже знайшли контейнер?

Гвардієць подивився через плече, очевидно, нічого не розуміючи.

– Знайшли що?

– Контейнер. Ви ж телефонували до ЦЕРНу через контейнер?

– Не розумію, про що ви говорите. – Гвардієць знизав плечима. – У нас сьогодні море роботи. Командир наказав мені вас привезти. Це все, що я знаю.

Вітторія занепокоєно подивилась на Ленґдона.

Пристебніться, будь ласка, – попросив пілот. Двигун запрацював гучніше.

Ленґдон пошукав свій пасок безпеки і застібнув. Здавалося, крихітна кабіна стискається довкола нього. Гелікоптер із ревом піднісся в небо і різко звернув на північ, у бік Рима.

Рим... *saput mundi*, де колись правив Цезар і де розіп'яли святого Петра. Колиска сучасної цивілізації. І в самому його серці... бомба сповільненої дії.

З повітря Рим виглядає як лабіринт – складна плутанина старовинних вуличок, що закручуються довкола будинків, фонтанів і давніх руїн.

Гелікоптер Ватикану летів низько над містом, розтинаючи прошарок смогу, який «викашлювали» численні транспортні засоби, що скупчилися внизу. Ленґдон із цікавістю дивився на мопеди, туристичні автобуси й безліч «фіатів-седанів», що рухалися в усіх напрямках. Кояніскаці, подумав він, згадавши слово, яким індіанське плем'я хопі називає «життя без рівноваги».

Вітторія сиділа поруч, сповнена мовчазної рішучості.

Раптом гелікоптер сильно нахилився на один бік.

Щоб стримати нудоту, Ленґдон подивився вдалечінь. Його очі розрізнили напіврозвалені стіни римського Колізею. Ленґдон завжди вважав Колізей одним із найбільших парадоксів історії. Сьогодні це – величний символ розквіту людської культури й цивілізації. Однак первинно знаменитий амфітеатр спорудили як арену для варварських видовищ, чим він і був багато століть – тут голодні леви роздирали на шматки в'язнів, тут раби забивали один одного на смерть на потіху глядачам, тут гвалтували жінок, захоплених у полон в далеких екзотичних краях, тут відрубували голови й кастрували. І треба ж було так статися, подумав Ленґдон, – а може, це й не випадково, – що саме Колізей послужив архітектурною моделлю для Солдатського поля в Гарварді – футбольного стадіону, де щоосені відроджуються варварські традиції... Оскаженілі фанати голосно жадають крові, доки Гарвард грає з Елем.

Гелікоптер тримав курс на північ, і незабаром Ленґдон розгледів Римський форум – серце дохристиянського Рима. Зруйновані колони нагадували перекинуті надгробки на цвинтарі, що дивом уцілів посеред галасливого мегаполіса.

На заході широке русло річки Тібр описувало величезні дуги. Навіть із такої висоти Ленґдон бачив, що вода в річці глибока. Коричневий бурхливий потік, каламутний і пінистий від сильних дощів.

– Дивіться вперед, – сказав пілот і підняв гелікоптер вище.

І тут Ленґдон з Вітторією побачили. Неначе гора, що виринає з ранішнього туману, над містом височів грандіозний купол – собор Святого Петра.

– А оце те, – сказав Ленґдон Вітторії, – що вдалося Міке-ланджело на славу.

Ленґдон ніколи не бачив собору Святого Петра з повітря. У пообідньому сонці мармуровий фасад палав вогнем. Велетенський храм має ширину як два футбольних поля, довжину, як цілих шість і прикрашений сто сорока статуями святих, мучеників і янголів. Усередині нього може одночасно вміститися понад шістдесят тисяч вірян: у сто разів більше, ніж усе населення міста Ватикан – найменшої держави у світі.

Неймовірно, але навіть така велична цитадель не може затьмарити п'яца, що розкинулась перед нею. Величезний, вистелений гранітом майдан Святого Петра – благословенний відкритий простір у тісно забудованому Римі, як класичний Сентрал-парк. Перед фасадом собору обабіч п'яца чотирма концентричними арками

вишикувались двісті вісімдесят чотири колони... Архітектурний задум, призначений ще більше підкреслити її велич.

Дивлячись на цей розкішний храм, Ленґдон подумав: цікаво, що сказав би святий Петро, якби зараз опинився тут. Святий прийняв мученицьку смерть – його, розіп'яли догори ногами на цьому самому місці. Тепер він покоїться в найсвятішій із могил – на глибині п'ять поверхів під землею, точнісінько під центральною банею собору.

– Місто Ватикан, – сказав пілот аж ніяк не гостинно.

Ленґдон подивився на високі кам'яні бастіони, що виднілися попереду, – непроникні мури довкола міста... дивовижно земний захист для духовного світу секретів, влади і таїнств.

– Дивіться! – раптом вигукнула Вітторія і схопила Ленґдона за руку. Вона збуджено показувала вниз на майдан Святого Петра просто під ними. – Он там, – сказала.

Ленґдон подивився туди, куди вона показувала. З протилежного боку від собору п'яца нагадувала автостоянку, на якій припаркувалося з десяток чи й більше автофургонів. На дахах стриміли величезні тарілки супутникових антен зі знайомими назвами:

TELEVISOR EUROPEA VIDEO ITALIA BBC

UNITED PRESS INTERNATIONAL

Ленґдон не знав, що й думати. Невже інформація про антиматерію так швидко просочилася назовні?

Вітторія стривожилась.

– Чому тут преса? Що відбувається?

Пілот здивовано подивився на неї через плече.

– Що відбувається? А ви що, не знаєте?

– Ні, – відрізала вона.

– II Conclave, – пояснив пілот. – Приблизно за годину двері опечатають. Весь світ спостерігає.

II Conclave.

Це слово довго звучало Ленґдонові в голові, доки не впало каменем на дно свідомості. II Conclave. Ватиканський конклав. І як він міг забути? Останнім часом про нього згадували в новинах.

П'ятнадцять днів тому після винятково успішного дванадцятирічного перебування на Святому престолі Папа відійшов у кращий світ. Усі газети розповідали, що в Папи уві сні стався інсульт, від якого той помер. Смерть була раптовою й несподіваною, і декому вона навіть видалась підозрілою. Але, хоч як би там було,

дотримуючись священної традиції, через п'ятнадцять днів після смерті Папи Ватикан скликав конклав. Це давня церемонія, суть якої полягає в тому, що всі сто шістдесят п'ять кардиналів – найвпливовіші люди у християнському світі – збираються у Ватикані, щоб обрати нового Папу.

Кожен суций кардинал сьогодні тут, думає Ленгдон, коли гелікоптер пролітає над собором Святого Петра. Унизу його очам відкрилася простора територія міста Ватикан. Отже, уся владна верхівка Римської католицької церкви опинилась на бомбі сповільненої дії.

34

Кардинал Мортаті дивився на розкішну стелю Сікстинської капели і намагався зібратися з думками. Від розписаних фресками стін відлунювали голоси кардиналів із різних куточків світу. Вони тіснилися в освітленому свічками святилищі, схвильовано перешіптувались і радились один з одним численними мовами, спільними з яких були англійська, італійська та іспанська.

Зазвичай освітлення в Сікстинській капелі чудове – довгі, з різнокольоровими відтінками промені сонця розтинають темряву, неначе світло з самого раю. Але сьогодні все було інакше. Згідно з традицією всі вікна каплиці були затягнуті чорним оксамитом. Це робилося для того, щоб ніхто всередині не міг подавати якихось сигналів чи якимось чином спілкуватися із зовнішнім світом. І тому тут панувала темрява, яку розганяли лише свічки. Здавалося, їхнє мерехтливе сяйво очищає кожного, кого торкається, і робить безтілесним... таким, як святі.

Яка честь, думає Мортаті, що мене призначили наглядати за цим священним дійством. Кардинали, яким поза вісімдесят, вважаються застарими для обрання на посаду Папи і не беруть участі в конклаві. Сімдесятидев'ятирічний Мортаті був найстаршим серед присутніх кардиналів, і йому доручили наглядати за процедурою.

Як завжди, кардинали зібралися тут за дві години до початку конклаву, щоб зустрітися з друзями, щось наостанок обговорити. О сьомій вечора сюди прийде камерарій покійного Папи, прочитає вступну молитву й піде. Тоді швейцарський гвардієць опечатає двері й замкне всіх кардиналів усередині. І саме в цю мить розпочнеться найстаровинніший і найтаємніший політичний ритуал у світі. Кардиналів не випустять із каплиці, доки вони не вирішать, хто з них стане наступним Папою.

Конклав. Навіть сама ця назва передбачає таємницю. «Conclave» дослівно означає «замкнений на ключ». Кардиналам не дозволено в жодний спосіб спілкуватися із зовнішнім світом. Ні телефонувати. Ні обмінюватися повідомленнями. Ні перешіптуватися крізь двері. Конклав має відбуватися у вакуумі, без жодного впливу ззовні. Приймаючи доленосне рішення, кардинали мусять мати *Solum Dum prae oculis*...перед очима тільки Бога.

А під стінами каплиці, звісно ж, чекають журналісти, намагаючись спрогнозувати,

хто з кардиналів відтепер правитиме мільярдом католиків по всьому світі. Конклави створюють напружену політичну атмосферу, і впродовж століть вони не раз чакінчувались трагічно: усередині священних стін траплялись отруєння, кулачні бійки і навіть убивства. Це все давно минуло, думав Мортаті. Сьогоднішній конклав буде злагоджений, мирний/', понад усе... короткий.

Принаймні так він спочатку сподівався.

Але зараз сталося дещо непередбачене. З незрозумілих причин у каплиці не було чотирьох кардиналів. Мортаті знав, що всі виходи з міста Ватикан охороняються, отже, відсутні кардинали не могли відійти далеко. Однак до вступної молитви залишалося менше години, і він почувався неспокійно. Зрештою, ці четверо були не звичайними кардиналами.

Чотири обранці.

Як уповноважений наглядати за конклавом, Мортаті вже поінформував про зникнення чотирьох кардиналів швейцарських гвардійців. Відповіді він поки що не дістав. Інші кардинали вже зауважили дивну відсутність чотирьох колег і почали перешіптуватись. З-поміж усіх кардиналів кому-кому, а цим чотирьом належало б бути вчасно! Кардинал Мортаті вже почав побоюватись, що вечір, зрештою, може й затягнутися.

Хтозна.

35

З міркувань безпеки і щоб не створювати шуму, гелікоптерний майданчик Ватикану розташований у крайній північно-західній точці міста, якнайдалі від собору Святого Петра.

– Terra firma, – оголосив пілот, коли вони приземлилися. Він вийшов із кабіни й відчинив двері Ленґдонові й Вітторії. Ленґдон зійшов на землю перший і повернувся, щоб допомогти Вітторії, але та вже легко зіскочила сама. Здавалося, кожний м'яз у її тілі налаштований на одне – знайти антиматерію, доки не сталося трагедії.

Натягнувши на скло кабіни захисний брезент, пілот повів їх до величезного електричного авта, що чекало поблизу майданчика. Авто безшумно повезло їх уздовж західного кордону держави – бетонного валу заввишки п'ятдесят футів, достатньо товстого, щоб встояти навіть перед танками. З внутрішнього боку стіни через кожні п'ятдесят метрів стояв, пильно оглядаючи територію, швейцарський гвардієць. Авто різко звернуло праворуч на віа делла Оссерваторіо. На роздоріжжі стояли дороговкази:

PALAZZO GOVERNATORATO COLLEGIO ETIOPE BASILICA SAN PIETRO CAPELLA SISTINA

Водій збільшив швидкість, і вони поїхали далі тією самою охайною дорогою повз присадкуватий будинок із написом RADIO VATICANA. Саме з цього приміщення, усвідомив Ленґдон, най-ї популярніше у світі радіо – Радіо Ватикану– транслює слово < Боже мільйонам слухачів по всій землі.

– Attenzione, – сказав пілот, різко звернувши на кільце.

Коли авто повернуло, Ленґдон насилу повірив власним очам.

Giardini Vaticani, подумав він. Серце міста Ватикан. Просто перед ними була задня стіна собору Святого Петра. Ленґдон подумав, що більшість людей ніколи не бачила собору Святого Петра з цього боку. Праворуч виднівся Палац трибуналу – розкішна резиденція Папи у стилі бароко, позмагатися з якою в оздобленні міг хіба що Версаль. Суворий на вигляд будинок Governatorato, у якому міститься адміністрація міста Ватикан, тепер був позаду. А ліворуч попереду височіла прямокутна будівля музею Ватикану. Ленґдон знав, що в цей приїзд не буде часу на відвідання музею.

– А де всі? – поцікавилась Вітторія, оглядаючи порожні галявини й тротуари.

Гвардієць подивився на свій чорний військовий годинник – дивний анахронізм під його пишним рукавом.

– Кардинали зібралися в Сікстинській капелі. Конклав розпочинається менш ніж за годину.

Ленґдон кивнув, невиразно пригадуючи, що перед конклавом кардинали проводять дві години в Сікстинській капелі у спокійних роздумах і спілкуванні з колегами-кардиналами з різних куточків світу. Ця традиція має на меті поновити стару дружбу між кардиналами і полегшити процес виборів.

– А інші мешканці й персонал?–

– Задля безпеки і збереження таємниці їм заборонено бути и місті, доки не закінчиться конклав.

– А коли він закінчиться?

Гвардієць знизав плечима.

Бог один знає. – Слова його прозвучали надивовижу буквально.

Припаркувавши авто на широкій галявині позаду собору Святого Петра, гвардієць повів Ленґдона з Вітторією нагору кам'яною гежкою на викладений мармуром майдан. Перетнувши його, попи впритул наблизились до стіни собору і пішли вздовж неї через трикутне подвір'я, віа Бельведере до купки будівель, що і у по тулились одна до одної. Вивчаючи історію мистецтв, Ленґдон ді істатньо «нахапався» італійської, щоб зрозуміти написи на бу-чи 11 ках: Друкарня Ватикану, Лабораторія з відновлення gobelenів, Управління поштита Церква Святої Анни. Вони перетнули ще один невеличкий майдан і досягнули мети свого маршруту.

Присадкувата кам'яна будівля, у якій міститься офіс швей-і юрської гвардії, розташована біля II Corpo di Vigilanza, на північний захід від собору Святого Петра. Обабіч входу, наче дві кам'яні і гатуї, стояло двоє вартових.

Ленґдон мусив визнати, що ці вартові зовсім не виглядають комічно. Хоч вони теж були одягнуті в блакитно-золотий одно-і грій, кожний мав традиційного «довгого ватиканського меча» – і остреного списа завдовжки вісім футів. Подейкують, що в п'ятнадцятому столітті під час хрестових походів від таких мечів загинуло безліч мусульман.

При наближенні Ленґдона з Вітторією вартові зробили крок уперед і схрестили списи, заступивши вхід. Один збентежено подивився на пілота.

– Ipantaloni, – мовив, показуючи на шорти Вітторії.

– II comandante vuole vederli subito. – Пілот жестом наказав їм відступити.

Вартові з невдоволеним виглядом відступили вбік.

Усередині було прохолодно. Ленґдон ніколи б не подумав, що адміністративний офіс служби безпеки може виглядати саме так. В ошатних і бездоганно обставлених холах висіли полотна, що їх будь-який музей у світі, поза всяким сумнівом, виставив би в най-почеснішому місці.

Пілот показав на білі мармурові сходи, що круто спускалися вниз.

– Сюди, будь ласка.

Обабіч сходів стояли скульптури, що зображали оголених чоловіків. Кожна мала фіговий листок, світліший за кольором, ніж решта тіла.

Велика кастрація, подумав Ленґдон.

Це була одна з найжахливіших трагедій для мистецтва епохи Відродження. 1857 року Папа Пій IX вирішив, що точне відтворення чоловічого тіла може викликати хіть у мешканців Ватикану. І тому він узяв різець і молоток і відрубав геніталії усім без винятку чоловічим статуям на території міста Ватикан. Понівечені місця прикрили фіговими листками з алебастру. Папа попсував роботи Мікелан-джело, Браманте і Берніні. Сотні статуй зазнали кастрації. Ленґдон часто застановлявся, куди поділися відрубані пеніси. Може, вони й досі зберігаються в якійсь величезній скрині десь у Ватикані?

– Прийшли, – сказав гвардієць.

Сходи впиралися у важкі сталеві двері. Гвардієць набрав код, і двері відімкнулися. Ленґдон і Вітторія ввійшли досередини.

Усередині панувала неймовірна метушня. ()фіс швейцарської гвардії.

Ленґдон стояв у дверях і дивився на зіткнення епох у нього перед очима. Преплетіння часів. Приміщення було розкішно оздобленою бібліотекою в стилі Відродження з інкрустованими книжковим полицями, східними килимами й кольоровими гобеленами... І водночас тут стояла маса надсучасного обладнання: комп'ютери, факси, електронні карти комплексу Ватикан і телевізори, налаштовані на Сі-ен-ен. Чоловіки в смугастих панталонах гарячковито стукали по клавіатурах, уважно слухаючи інформацію у футуристичних навушниках.

– Зачекайте тут, – сказав гвардієць.

Залишивши їх, він попрямував через усю кімнату до винятково високого й худорлявого чоловіка в темно-синій військовій формі. Той розмовляв по мобільному телефону й тримався так рівно, що аж вихилявся назад. Гвардієць щось йому сказав, той швидко глянув на Ленґдона й Вітторію і кивнув. Тоді повернувся до них спиною і продовжив телефонну розмову.

Гвардієць повернувся до них.

– Командир Оліветті за хвилину підійде до вас.

– Дякуємо.

Гвардієць рушив назад до сходів.

Ленґдон із цікавістю розглядав командира Оліветті, розуміючи, що це, по суті, головнокомандувач збройних сил цілої держави. Вітторія з Ленґдоном чекали, спостерігаючи за тим, що відбувалося в кімнаті. Гвардійці в маскарадних костюмах бігали туди-сюди, вигукуючи накази італійською.

– Continua cercando! – прокричав один у телефон.

– Probasti il museo? – запитав інший.

Ленґдонові не потрібно було досконало знати італійську, щоб ірозуміти, що служба безпеки Ватикану зайнята енергійними пошуками. Це втішало. Засмучувало те, що, вочевидь, вони іще пізнали антиматерію.

– Як ви? – спитав Ленґдон Вітторію.

Та знизала плечима і втомлено усміхнулась.

Командир нарешті закінчив розмову і пішов через кімнату до них. Здавалося, що із кожним кроком він стає ще вищий. Ленґдон сам був доволі високий і не звик дивитись на інших угору, але командир Оліветті цього вимагав. Ленґдон одразу відчув, що командир – чоловік бувалий, який пережив за вік чимало бур. Обличчя він мав жорстке й енергійне. Темне волосся було підстрижене по-військовому коротко, а очі палали тією твердою рішучістю, яка приходить тільки за роки суворой дисципліни. У всіх його рухах відчувалась військова точність, а навушник, старанно схований за вухом, робив його більше схожим на офіцера секретної служби США, ніж на головнокомандувача швейцарської гвардії.

Командир звернувся до них англійською з сильним італійським акцентом. Попри величезний зріст, говорив він на диво тихо, майже пошепки. Однак у кожному його слові відчувалась військова чіткість і категоричність. -

– Доброго дня, – сказав він. – Я командир Оліветті – Capitano-dante Principale швейцарської гвардії. Це я телефонував вашому директору.

Вітторія подивилась на нього знизу вгору.

– Дякую, що зустрілися з нами, сер.

Командир не відповів. Він показав жестом, щоб вони йшли за ним., і повів їх

через лабіринт електронних пристроїв до дверей у бічній стіні приміщення.

– Заходьте, – сказав, притримуючи двері.

Ленґдон і Вітторія опинилися в напівтемній кімнаті, де стояв довгий ряд моніторів. На них безперервно змінювались чорно-білі зображення різних місць комплексу. Перед моніторами сидів і уважно стежив за картинками молодий гвардієць.

– Fuori, – наказав Оліветті.

Гвардієць встав і вийшов за двері.

Оліветті підійшов до одного з моніторів. Показуючи на екран, сказав:

– Це зображення йде від камери, що схована десь у місті Ватикан. Поясніть мені, будь ласка, що це означає.

Ленґдон і Вітторія подивились на екран і разом охнули. Зображення було дуже чітке й не викликало, жодних сумнівів. На екрані був контейнер з антиматерією. Усередині зловісно виблискувала крапля металічної рідини, підсвітлювана ритмічним блиманням цифрового годинника. Дивно, але довкола контейнера було майже зовсім темно, так начебто антиматерія знаходилась у якійсь коморі або в затемненій кімнаті. Угорі на моніторі світився напис: ПРЯМА ПЕРЕДАЧА – КАМЕРА № 86.

Вітторія подивилась на індикатор на контейнері і сплотніла.

– Менше шести годин, – шепнула вона Ленґдонові.

Ленґдон подивився на годинник.

– Отже, маємо час до... – Він змовк, у грудях похололо.

– До півночі, – понуро сказала Вітторія.

До півночі, думав Ленґдон; Для більшого ефекту. Очевидно, той, хто минулої ночі викрав антиматерію, все чітко розрахував. І Іередчуття лиха стиснуло Ленґдонові серце, коли він усвідомив, що перебуває на вершині вулкана, який от-от вивергнеться.

Шепіт Оліветті тепер нагадував тихе шипіння.

– Цей об'єкт належить вашій установі?

Вітторія кивнула.

– Так, сер. Його в нас викрали. У ньому міститься надзвичайно вибухова речовина з назвою «антиматерія».

На Оліветті її слова не справили враження.

– Я добре знаюся на запальних засобах, міс Ветро, однак про антиматерію ніколи не чув.

– Це нова технологія. Треба знайти її негайно або ж евакуювати всіх із Ватикану.

Оліветті повільно заплющив і розплющив очі, начебто сфокусувавши погляд на Вітторії наново, він міг зрозуміти суть сказаного якось інакше.

– Евакуювати? Ви знаєте, що тут сьогодні відбувається?

– Так, сер. І життя ваших кардиналів у небезпеці. Маємо близько шести годин. Наскільки просунулись ваші пошуки контейнера?

Оліветті похитав головою.

– Ми ще не починали його шукати.

– Як? – Вітторія мало не задихнулась. – Але ж ми виразно чули, як ваші гвардійці говорили між собою, що шукають...

– Шукають – так, але не ваш контейнер, – сухо сказав Оліветті. – Мої люди розшукують дещо, що вас не обходить.

– То ви навіть не починали шукати контейнер? – надломленим голосом спитала Вітторія.

Здавалося, зіниці в Оліветті зараз зовсім сховаються десь у нього в голові. Його погляд не виражав нічого, як погляд комахи.

– Міс Ветро, так, здається, вас звати? Дозвольте щось вам пояснити. Ваш директор відмовився розповідати мені будь-що про цей об'єкт по телефону. Сказав тільки, що треба негайно його знайти. Ми сьогодні дуже зайняті, і я не можу собі дозволити кидати людей на завдання, доки не дістану якихось конкретних фактів.

– Зараз, сер, важливий тільки один факт, – мовила Вітторія. – Якщо ви не знайдете цього пристрою, то через шість годин місто Ватикан злетить у повітря.

Оліветті залишався незворушний.

– Міс Ветро, мушу сказати вам іще щось. – У його тоні почулися нотки зверхності. – Попри архаїчний вигляд міста Ватикан, кожен вхід сюди – і громадський, і приватний – устатковано надсучасними датчиками. Якби хтось спробував пронести до міста якийсь вибуховий пристрій, його б миттєво виявили. У нас є сканери радіоактивних ізотопів, фільтри запахів, що виявляють навіть найслабкіший хімічний слід вибухових речовин і токсинів. Крім того, ми маємо найдосконаліші металошукачі і рентгенівські сканери.

– Усе це все Дуже вражає, – холодно сказала Вітторія у тон Оліветті. – На жаль, антиматерія не радіоактивна, її хімічний склад – це чистий водень, а контейнер виготовлений з пластику. Жоден із перелічених вами пристроїв його б не виявив.

– Але цей контейнер має блок живлення, – Оліветті показав на червоний індикатор.

– Навіть найменший кадмієво-нікелевий акумулятор...

– Батареї теж пластикові.

– Пластикові батареї? – Терпіння Оліветті явно почало вичерпуватись.

– Електроліт із полімерного гелю й тефлону.

Оліветті нахилився до неї, наче бажаючи підкреслити перевагу свого високого зросту.

– Signorina, до Ватикану щомісяця надходять десятки повідомлень з погрозою вибуху. Я особисто навчаю швейцарських гвардійців основ сучасних вибухових технологій. І я чітко знаю, що немає на землі речовини, здатної зробити те, що ви кажете. Для цього щонайменше потрібна ядерна боеголовка з активною зоною завбільшки як бейсбольний м'яч.

– У природи є ще багато нерозкритих таємниць. – Вітторія подивилась на нього з люттю.

Оліветті нахилився до неї ще ближче.

– А можна вас запитати, хтови така? Яку посаду ви займаєте в ЦЕРНі?

– Я старший дослідник і вповноважена підтримувати контакт із Ватиканом до врегулювання цієї кризи.

– Пробачте за прямоту, але якщо справді йдеться про кризу, то чому я маю справу з вами, а не з вашим директором? І що ви хотіли показати тим, що з'явилися до Ватикану в шортах?

Ленґдон подумки застогнав. Неймовірно, що в такому стані цей чоловік здатний турбуватися про одяг. Але Ленґдон вчасно згадав: якщо кам'яні пеніси здатні викликати в мешканців Ватикану хтиві думки, то Вітторія Ветра в шортах однозначностановить загрозу для державної безпеки.

– Командире Оліветті, – втрутився Ленґдон, намагаючись відвернути конфлікт. – Мене звати Роберт Ленґдон. Я професор релігієзнавства у Сполучених Штатах і не маю нічого спільного: т ЦЕРНОм. Я бачив, як вибухає антиматерія, і можу підтвердити слова міс Ветри, що це надзвичайно небезпечна речовина. Ми маємо підстави припускати, що до Ватикану вона потрапила стараннями одного антирелігійного культу, який сподівається зірвати конклав.

Оліветті повернувся й витріщився на Ленґдона.

– Жінка в шортах каже мені, що якась крапля рідини здатна знищити місто Ватикан, а професор з Америки заявляє, що проти нас щось затіває якийсь антирелігійний культ. І що, по-вашому, я повинен робити?

– Знайти антиматерію, – сказала Вітторія. – Негайно.

– Це неможливо. Ваш контейнер може бути де завгодно. Місто Ватикан величезне.

– Ваші камери не мають зв'язку з глобальною системою орієнтування?

– Зазвичай їх не крадуть. Зниклу камеру можна шукати багато днів.

– У нашому розпорядженні не дні, – твердо сказала Вітторія, – а шість годин.

– І що станеться через шість годин, міс Ветро? – Оліветті раптом заговорив голосніше. Він показав на індикатор на контейнері. – Цей відлік добіжить кінця? Місто Ватикан зникне? Повірте, я не цяцькаюся з тими, хто лізе в мою систему безпеки. І мені зовсім не подобається, що в стінах міста загадковим чином з'являються незнайомі пристрої. Я занепокоєний. Це мій обов'язок бути занепокоєним. Але те, чого ви від мене вимагаєте, неможливо.

– Ви чули про ілюмінатів? – Це запитання вихопилося в Ленгдона, перш ніж він устиг подумати.

Від цих слів залізна витримка командира нарешті дала тріщину. Його очі побіліли, наче в акули, що збирається напасти на жертву.

– Попереджаю вас. Я не маю на це часу.

– Отже, ви таки чули про ілюмінатів?

– Я вірний захисник католицької церкви. – Очі Оліветті стали гострі, як ножі. – Звичайно, я чув про ілюмінатів. Вони вимерли багато років тому.

Ленгдон витягнув з кишені факс із зображенням убитого Леонардо Ветри з тавром на грудях і простягнув Оліветті.

– Я вивчав історію ілюмінатів, – сказав Ленгдон, доки Оліветті розглядав фотографію. – Мені самому важко повірити, що ілюмінати досі існують, однак це тавро та ще й той факт, що ілюмінати мають давні рахунки з містом Ватикан, змусили мене змінити думку.

– Комп'ютерна підробка. – Оліветті повернув факс Ленгдонові.

– Підробка?! – Ленгдон здивовано витріщився на нього. – Та ви подивіться на цю симетрію! Ви, як ніхто, мали б усвідомлювати автентичність...

– Автентичність – це саме те, чого тут бракує! Можливо, міс Ветра вам не розповіла, що науковці ЦЕРНу десятиліттями критикують політику Ватикану. Вони постійно чіпляються до нас із вимогами, щоб ми спростували біблійну теорію настання світу, щоб формально вибачились за Галілея й Коперника, щоб припинили засуджувати небезпечні й аморальні дослідження. Що для нас більше схоже на правду: те, що сатанинський культ чотирьохсотрічної давнини ожив і заволодів зброєю масового знищення, чи те, що якийсь жартівник у ЦЕРНі намагається зірвати священний ватиканський обряд за допомогою блискуче виконаної підробки?

– Це фотографія мого батька, – сказала Вітторія голосом, що аж бринів від гніву. – Його вбили. Думаєте, я б так жартувала?

– Не знаю, міс Ветро. Але знаю інше: я не заб'ю на сполох, доки не дістану пояснення, яке лунатиме переконливо. Мій обов'язок – бути пильним і обережним... щоб духовні справи тут творилися з чистим розумом. А надто сьогодні.

– Принаймні відкладіть конклав, – сказав Ленгдон.

– Відкласти? – здивувався Оліветті. – Яка самовпевненість! Конклав – це вам не бейсбольний матч, який можна відкласти через дощ. Це священна процедура з

суворим регламентом. Що:і того, що мільярд католиків по всьому світі чекають на лідера! 111,0 з того, що під каплицею зібралися журналісти! Правила проведення цього заходу священні й не підлягають змінам. З 1179 року конклави відбувалися, незважаючи на землетруси, голод і навіть чуму. Затямте: конклав аж ніяк не відкладуть через убивство якогось науковця і краплю бозна-чого.

– Відведіть мене до того, хто тут головний, – зажадала Вітторія.

– Він перед вами, – спалахнув Оліветті.

– Ні, – заперечила Вітторія. – До когось із духовенства.

В Оліветті на чолі набрякли вени.

– Духовенства тут зараз немає. За винятком швейцарських гвардійців, цієї миті у Ватикані перебуває тільки колегія кардиналів. А вони зібралися в Сікстинській капелі.

– А куди подівся камерарій? – спокійно поцікавився Ленґдон.

– Хто?

– Камерарійпокійного Папи. – Ленґдон упевнено повторив це слово, відчайдушно сподіваючись, що пам'ять його не зраджує. Колись він начебто читав про дивне правило стосовно переходу верховної влади у Ватикані після смерті Папи. Якщо Ленґдон не помилявся, то в період між смертю одного Папи і обранням іншого уся влада в державі тимчасово переходить до особистого помічника покійного Папи – його камерарія – простого клерка, який має наглядати за конклавом, доки кардинали не оберуть нового понтифіка. – Наскільки я розумію, зараз головний тут – камерарій.

– II camerlengo? – сердито перепитав Оліветті. – Камерарій – простий священник. Це слуга покійного Папи.

– Але він тут. І ви йому підпорядковуєтесь.

– Містере Ленґдон, – Оліветті схрестив на грудях руки, – це правда, що за правилами Ватикану під час конклаву вся виконавча влада переходить до камерарія, але це тільки тому, що він особа незацікавлена, оскільки сам не може бути обраним Папою. Це так, ніби ваш президент помер, і один із його помічників тимчасово зайняв Овальний кабінет. Камерарій – чоловік молодий. У питаннях безпеки – та, зрештою, і в усіх інших – він розуміється дуже поверхово. Так що, фактично, керую тут я.

– Відведіть нас до нього, – сказала Вітторія.

– Це неможливо. Конклав починається за сорок хвилин. Камерарій зараз у кабінеті Папи, готується. Я не турбуватиму його питаннями безпеки.

Вітторія розтулила було рот, щоб відповісти, але її перебив стукіт у двері. Оліветті відчинив.

За дверима стояв швейцарський гвардієць при всіх регаліях і показував на годинник.

– E Goga, comandante.

Оліветті подивився на свій годинник і кивнув. Тоді повернувся до Ленґдона й Вітторії з виглядом судді, що вирішує їхню долю.

– Ідіть за мною. – Він вивів їх з пункту стеження і повів через увесь зал до маленького прозорого кубрика при задній стіні. – Мій кабінет. – Оліветті запросив їх досередини. Кімнатка була нічим не примітна – стіл, завалений паперами, полиці з теками, складані стільці, водоохолоджувач. – Я за десять хвилин повернуся. Раджу вам за цей час подумати, що ви робитимете далі.

– Ви не можете отак узяти й піти! – підскочила до нього Вітторія. – Цей контейнер...

– Я не маю на це часу, – відрізав Оліветті. – Можливо, мені варто затримати вас до закінчення конклаву, коли я матимучас.

– Signore, – знову звернувся гвардієць, показуючи на годинник. – Spazzare di cappella.

Оліветті кивнув і зібрався йти.

– Spazzare di cappella? – перепитала Вітторія. – Ви йдете прибирати капелу?

Оліветті повернувся і гостро подивився на неї.

– Так, міс Ветро, йду перевіряти, чи немає там електронних жучків. Це називається завбачливість. – Він показав на її ноги. – Навряд чи ви здатні це зрозуміти.

Із цими словами він голосно грюкнув дверима, аж затремтіло грубе скло. Тоді одним блискавичним рухом витягнув ключ, вставив його в замкову щілину і двічі повернув.

– Idiota! – крикнула Вітторія. – Ви не можете тримати нас тут!

Крізь скло Ленґдон бачив, як Оліветті щось сказав гвардійцю.

Той кивнув. Оліветті вийшов з кімнати, а гвардієць повернувся і втупився в них, схрестивши руки на грудях. На поясі в нього висів великий пістолет.

Чудово, подумав Ленґдон. Оце так уклепались!

Вітторія злостиво поглядала на швейцарського гвардійця, що стояв за зачиненими дверима кабінету Оліветті. Той зиркав так само неприязно. Кольоровий костюм аж ніяк не узгоджувався з його відверто ворожим настроєм.

Che fiasco, думала Вітторія. У полоні у клоуна з пістолетом!

Ленґдон мовчав. Вітторія сподівалась, що він у цю мить напружує свій мозок гарвардського науковця, шукаючи якогось виходу. Однак з виразу його обличчя було очевидно, що він більше приголомшений, ніж замислений. Вітторія шкодувала, що так сильно втягнула його в це все.

Першим її поривом було витягнути мобільник і подзвонити Ко-лерові, але вона швидко збагнула, що це без сенсу. По-перше, гвардієць, мабуть, увійде й відбере в неї телефон. По-друге, якщо приступ у Колера проходить так само, як завжди, то він, мабуть, і досі не спроможний говорити. Зрештою, це не має значення... Схоже, Оліветті зараз так чи інакше не налаштований нікому вірити на слово.

Згадай!наказувала вона собі. Згадай розв'язок цієї задачі!

Згадування— це один із трюків буддистської філософії. Замість того, щоб просити розум знайти вихід із, на перший погляд, безвихідного становища, Вітторія просто намагалася згадати його. Упевненість, що колись вона знала відповідь, налаштовувала розум на те, що ця відповідь мусить існувати...ї рятувала від відчаю. Вітторія часто вдавалася до цієї тактики, вирішуючи проблеми в науці, які, на думку багатьох, не мали розв'язку.

Але зараз трюк зі згадуванням не спрацьовував. Тоді вона оцінила свої можливості... свої потреби. Треба було когось попередити. Хтось у Ватикані мусив сприйняти її слова серйозно. Але хто б це міг бути? Камерарій? Як із ним зв'язатися? Вона зачинена у скляній коробці, яка має тільки одні двері.

Засоби,казала вона собі. Завжди є якісь засоби. Ще раз оціни середовище.

Вона інстинктивно опустила плечі, заплющила очі і тричі гли- (кжо вдихнула. Відчула, як серце почало битися повільніше, м'язи розслабилися. Паніка минула, думки впорядкувались. Усе добре,казала вона собі, тепер подумай спокійно. Що в цьому становищі позитивного? Які я маю переваги?

У спокійному стані аналітичний розум Вітторії Ветри був потужною силою. За лічені секунди вона зрозуміла, що їхнє ув'язнення — це насправді ключ до свободи.

— Я зателефоную, — раптом сказала вона.

Ленґдон підвів голову.

— Я саме збирався порадити вам зателефонувати Колеро-ні, але...

— Не Колерові. Декому іншому.

— Кому?

— Камерарію.

— Ви зателефонуєте камерарію? Як? — Ленґдон зовсім розгубився.

— Оліветті сказав, що камерарій зараз у кабінеті Папи.

— То й що з того? Ви знаєте, як зателефонувати до кабінету Папи?

— Ні. Але я не дзвонитиму зі свого телефону. — Вона показала на надсучасну телефонну систему в Оліветті на столі. Тут було оєзліч кнопок швидкого набору. — Керівник служби безпеки муситьмати прямий зв'язок із кабінетом Папи.

– Аякже. А ще він має громила з пістолетом, що стирчить за шість футів звідси.

– Але ж ми тут замкнені.

– Про це я не забув.

– Я маю на увазі, що не тільки ми не можемо вийти, а й гвардієць не може до нас увійти. Це особистий кабінет Оліветті. На-пряд чи ще хтось має до нього ключ.

Ленґдон подивився на гвардійця.

– Це скло доволі тонке, а пістолет у нього доволі великий.

– І що він зробить? Вистрелить у мене за те, що я скористаюся телефоном?

– А чорт його знає! Це місце досить дивне, і те, як вони тут поведуться...

– Вибір у нас невеликий, – сказала Вітторія. – Або я спробую зателефонувати, або ми проведемо найближчі п'ять годин і сорок вісім хвилин у ватиканській в'язниці. Принаймні з цього місця буде найкраще спостерігати за вибухом.

Ленґдон зблід.

– Але, щойно ви знімете слухавку, гвардієць покличе Оліветті. Крім того, тут двадцять кнопок. І жодних написів. Ви що, збираєтесь натискати всі по черзі, сподіваючись, що рано чи пізно вам пощастить?

– У жодному разі, – відповіла вона, підійшовши до телефону. – Тільки одну. Вітторія взяла слухавку і натиснула верхню кнопку. – Номер перший. Закладаюсь на один із тих доларів з символікою ілюмінатів, які у вас в кишені, що це телефон до Папи. Хто б іще міг бути найважливішим для головнокомандувача швейцарської гвардії?

Ленґдон не встиг відповісти. Гвардієць по той бік дверей почав стукати по склу рукояткою пістолета. Він показав Вітторії, щоб облишила телефон.

Та йому підморгнула. Гвардієць аж почервонів з люті.

Ленґдон відійшов від дверей і знову повернувся до Вітторії.

– Дай Бог, щоб ви не помилялися, бо цей хлопець явно не в захваті!

– Чорт забирай! – вилаялась Вітторія, тримаючи слухавку біля вуха. – Це автовідповідач.

– Автовідповідач? – здивувався Ленґдон. – У Папи в кабінеті автовідповідач?

– Це не був кабінет Папи, – сказала Вітторія, поклавши слухавку. – Це було кляте тижневе меню клятого ватикансь-кого буфету!

Ленґдон слабо усміхнувся гвардійцеві за дверима, який сердито дивився на них крізь скло, викликаючи по рації Оліветті.

Комутатор міста Ватикан розташований в уфіцію ді комунакаціонепозаду пошти. Це

відносно невеличке приміщення з восьмиканальним комутатором Cogeico 141. Через нього проходить понад дві тисячі дзвінків на день, більшість із яких автоматично перемикають інформаційну систему на записування.

Єдиний сьогодні черговий оператор зв'язку сидів і спокійно попивав міцний чай. Йому було приємно усвідомлювати, що він належить до небагатьох працівників, яким цього вечора дозволено залишатися в місті. Щоправда, настрої трохи псувало те, що під його дверима постійно стирчать швейцарські гвардійці. Ескорт до туалету, думав оператор. Яке приниження доводиться терпіти заради святого конклаву!

На щастя, дзвінків цього вечора було небагато. А може, це не так уже й на щастя, думав він. Останнім часом світ дедалі менше цікавиться подіями у Ватикані. Журналісти телефонують рідше, і навіть усякі психи вже не так докучають. Прес-служба сподівалась, що довкола сьогоднішнього конклаву здійсниться більше святкової метушні. На жаль, так не сталося. Хоч на майдані Святого Петра стояло повно автофургонів преси, усе це були здебільшого стандартні італійські та європейські видання. І серед них тільки декілька інформаційних агентств світового масштабу... та й ті, поза всяким сумнівом, послали сюди своїх *giornalisti secondari*.

Оператор, стиснувши в долонях горнятко з чаєм, застановився, як довго сьогодні все триватиме. Мабуть, десь до півночі, думав він. У наш час більшість кардиналів ще задовго до початку конклаву знає, хто має найвищі шанси стати наступним Папою, тож сам конклав більше нагадує тричотиригодинний ритуал, ніж реальні вибори. Звичайно, завжди є ризик, що в останню мить між кардиналами виникне незгода і тоді церемонія може іатягнутися до світанку... або й ще довше. 1831 року конклав тривав п'ятдесят чотири дні. Не сьогодні, сказав собі оператор. Ходили чутки, що цей конклав буде максимально коротким і репортери ще сьогодні побачать білий дим.

Роздуми оператора перервав дзвінок на одній із внутрішніх ліній. Він подивився на блимання червоної лампочки і почухав потилицю. Дивно, подумав. Нульова лінія. Хто б це сьогодні в місті міг дзвонити по інформацію? Хто взагалі зараз є в місті?

— Citta del Vaticano, prego? — відповів він.

У телефоні хтось швидко говорив італійською. Акцент невиразно нагадав операторові вимову швейцарських гвардійців — правильна італійська з легким нальотом швейцарського варіанта французької. Однак особа, що дзвонила, аж ніяк не могла бути швейцарським гвардійцем.

Почувши жіночий голос, оператор від несподіванки аж встав і мало не розлив чай. Він іще раз подивився на комутатор. Так і є, він не помилився. Внутрішній номер. Дзвонять із міського телефону, це мусить бути якась помилка! подумав він. Жінка у Ва-тикані? Сьогодні ввечері?

Жінка говорила швидко й схвильовано. Оператор пропрацював на комутаторі не один рік і чітко розрізняв, коли розмовляє з *razzo*..Ця жінка не була схожа на божевільну. Вона говорила настійливо, але логічно. Спокійно й чітко. Збентежений, оператор слухав, про що вона його просить.

— II camerlengo? — перепитав він, усе ще намагаючись визначити, звідки ж це,

чорт забирай, вона дзвонить. – Боюсь, що не можу вас з'єднати... так, я знаю, що він в кабінеті Папи, але... скажіть іще раз, хто ви така?., і ви хочете попередити його про... – Оператор зовсім розгубився. Усі в небезпеці?Як? – І звідки ви телефонуєте? Може, я краще повідомлю швейцарських... – Оператор заговір на півслові- Ви сказали, де ви знаходитесь? Де?

Приголомшений, він слухав, тоді прийняв рішення.

– Не кладіть слухавку, – сказав і, не дочекавшись відповіді, перемкнув жінку на режим очікування. Тоді подзвонив на прямий номер командира Оліветті. Неможливо, щоб вона дзвонила з...

Слухавку взяли моментально.

– Per lamor di Dio! – вигукнув знайомий жіночий голос. – З'єднайте ж мене, чорт забирай!

Двері офісу швейцарської гвардії з тихим шипінням відсунулися. Гвардійці розступилися, даючи дорогу командирі Олі-нетті, який влетів, неначе ракета. Зайшовши за ріг і побачивши свій кабінет, він пересвідчився, що гвардієць, якому він доручив наглядати за бранцями, казав по радіо правду: Вітторія Ветра стояла біля його столу й розмовляла по його приватному телефону.

Che coglioni che ha questa!подумав він. Ну зараз я їй дам!

Червоний з люті, він швидко підійшов до дверей і з розгону мстромив ключ у замок. Відчинив двері й з порога запитав:

– Ви що робите?

Вітторія не звернула на нього уваги.

– Так, – казала вона в слухавку. – І я мушу попередити...

Оліветті вирвав від неї слухавку і підніс до вуха.

– Хто це, чорт забирай?!

Але вже наступної миті його негнучке тіло якимось обм'якло.

– Так, камерарію... – сказав він. – Правильно, сеньйоре... але питання безпеки вимагають... звичайно, ні... я затримав її тут, щоб... – Кілька секунд він слухав, що каже йому камерарій. – Слухаюсь, сер, – вимовив нарешті. – Я негайно приведу їх до вас.

Папський палац — це комплекс будівель, розташованих поблизу Сікстинської капели в північно-східній частині міста Ватикан. З палацу очі милує чудовий краєвид на майдан Святого Петра. Тут містяться й апартаменти Папи, і його кабінет.

Вітторія й Ленґдон мовчки йшли за командиром Оліветті, який вів їх довгим ошатним коридором. Від люті в командира на шиї набрякли вени, і було видно, як у них пульсує кров. Зійшовши сходами на три поверхи, вони опинилися в просторому, тьмяно освітленому холі.

Побачивши твори мистецтва, які прикрашали цей хол, Ленґдон не повірив власним очам. Тут були розкішні бюсти, гобелени, фризи вартістю сотні тисяч доларів. Подолавши дві третини довжини холу, вони натрапили на алебастровий фонтан. Оліветті звернув ліворуч в альков і попрямував до найбільших дверей, які Ленґдонові доводилося бачити в житті.

— Ufficio di Papa, — оголосив командир, подивившись на Вітторію нищівним поглядом. Та навіть оком не змигнула, натомість простягнула руку і з-за спини Оліветті голосно постукала в двері.

Кабінет Папи, думав Ленґдон, насилу вірячи, що стоїть під дверима однієї з найсвятіших кімнат в усьому християнському світі.

— Avanti! — сказав хтось із середини.

Коли двері відчинились, Ленґдонові довелося прикрити очі рукою. Сонячне світло засліплювало. Мало-помалу картина набула чіткості.

Кабінет Папи більше нагадував танцювальну залу, аніж робочий кабінет. Підлога викладена червоним мармуром, стіни прикрашені кольоровими фресками. Зі стелі звисає величезна люстра, а за нею з вікон під арками постає запаморочлива панорама майдану Святого Петра, залитого сонцем.

Боже милостивий, подумав Ленґдон. Оце так краєвид!

У дальньому кінці зали за різьбленим столом сидів чоловік і щось швидко писав.

— Avanti, — ще раз запросив він, відклав ручку і помахав їм, щоб підійшли ближче.

Оліветті пішов попереду, чітко карбуючи крок.

— Signore, — винувано почав він. — Non ho potuto.

Чоловік жестом його обірвав. Він встав і з цікавістю подивився на двох відвідувачів.

Камерарій зовсім не був схожий на тих хирлявих блаженних дідуганів, які, як уявляв Ленґдон, мали б жити у Ватикані. Він по мав ні вервиці, ні амулетів. І не носив пишної ряс. Натомість па ньому була проста чорна сутана, яка підкреслювала атлетизм мого солідної статури. На вигляд йому було під сорок — юнацький вік за ватиканськими стандартами. Він мав дивовижно привабливе обличчя, жорсткі темні кучері й променисті зелені очі, що світилися так, неначе черпали енергію з таємниць усесвіту. Коли ж чоловік підійшов ближче, Ленґдон відчитав у його очах глибоку втому — це були очі людини, якій довелося пережити п'ятнадцять

найважчих днів у житті.

– Мене звуть Карло Вентреска, – сказав чоловік досконалою англійською. – Я камерарій покійного Папи. – Говорив він просто і доброзичливо із ледь помітним італійським акцентом.

– Вітторія Ветра, – відрекомендувалась вона. Потім ступила крок уперед і простягла камерарієві руку. – Дякую, що погодились зустрітись з нами.

Камерарій потис Вітторії руку. Оліветті аж пересмикнуло.

– Це Роберт Ленґдон, – сказала Вітторія. – Професор історії релігії з Гарвардського університету.

– Padre, – сказав Ленґдон, з усіх сил намагаючись дотримуватись італійської вимови. Він простягнув руку, низько схиливши голову.

– Ні, ні, – заперечив камерарій, утримуючи Ленґдона від поклону. – Від перебування в кабінеті Його Святості сам я не став і мятим. Я простий священик – камерарій, що виконує свій службовий обов'язок.

Ленґдон випростався. '

– Прошу, – мовив камерарій, – усі сідайте. – Він присунув до столу кілька стільців. Ленґдон і Вітторія сіли. Оліветті, очевидно, вирішив стояти.

Камерарій сів за стіл, склав долоні, зітхнув і вичікувально подивився на гостей.

– Signore, – звернувся Оліветті, – те, що жінка так одягнена, – це моя вина. Я...

– Її одяг мене зараз зовсім не турбує, – утомленим голосом перебив його камерарій. – Коли телефоніст повідомляє мене за півгодини до початку конклаву і каже, що якась жінка телефонує з вашого особистого кабінету, щоб повідомити про серйозну небезпеку, про яку я нічого не знаю, – ось що мене турбує.

Оліветті стояв струнко, як солдат на параді.

Ленґдона камерарій зачарував. Цей молодий і втомлений священик створював враження якогось міфічного героя – здавалося, він випромінює силу і впевненість.

– Signore, – не відступався Оліветті. – Вам не варто відволікатися на питання безпеки. У вас є інші обов'язки.

– Я добре пам'ятаю про всі свої обов'язки. А крім того, пам'ятаю, що як direttore intermediario, я відповідальний за безпеку кожного на цьому конклаві. Отже, що відбувається?

– У мене все під контролем.

– Схоже, що не все.

– Отче, – втрутився Ленґдон, витягнувши з кишені зім'ятий факс і простягнувши камерарію. – Прошу.

Командир Оліветті вийшов уперед, намагаючись перешкодити.

– Отче, не займайте голову...

Камерарій узяв факс, не звертаючи уваги на Оліветті. Подивився на фото вбитого Леонардо Ветри і злякано охнув.

– Що це?

– Це мій батько, – тремтячим голосом сказала Вітторія. – Він був священиком... і науковцем. Минулої ночі його вбили.

Обличчя камерарія вмить пом'якшало. Він співчутливо подивився на Вітторію.

– Бідне дитя. Мені дуже шкода. – Камерарій перехрестився і знову глянув на факс. В очах у нього проступила відраза. – Хто на таке... і це тавро в нього на... – Він змовк і пильніше придивився до фотографії.

– Там написано ілюмінати, – сказав Ленґдон. – Ви, безумовно, чули цю назву.

На обличчі камерарія промайнув дивний вираз.

– Так, я її чув, але...

– Ілюмінати вбили Леонардо Ветру, щоб викрасти новий винахід, над яким...

– Signore, – перебив його Оліветті. – Цього не може бути. Ілюмінати? Це явно якась фальсифікація.

Камерарій, схоже, задумався над словами Оліветті. Тоді повернувся й подивився на Ленґдона так пильно, що тому стало ніяково.

– Містере Ленґдон, я все життя провів у католицькій церкві. Я знаю історію ілюмінатів... у тому числі й те, як чотирьом із них випалили на грудях хрести. Однак мушу вас попередити: я живу в теперішньому часі. Християнство має достатньо реальних ворогів, аби ще й оживляти привидів.

– Цей символ автентичний, – палко заперечив Ленґдон, навіть надто палко, як йому здалося. Він узяв факс від камерарія і повернув його іншим боком.

Побачивши незвичну симетрію, камерарій змовк.

– Навіть сучасні комп'ютери, – додав Ленґдон, – не змогли створити симетричної амбіграми цього слова.

Камерарій склав долоні та довго нічого не відповідав.

– Ілюмінати відійшли в небуття, – нарешті сказав він. – Давно. Це історичний факт.

Ленґдон кивнув.

– Ще вчора я б із вами погодився.

– Учора?

– До того як сьогодні це сталося. Думаю, ілюмінати вийшли з підпілля, щоб виконати давню обітницю.

– Пробачте, я трохи підзабув історію. Про яку таку давню обітницю ви говорите?

Ленґдон глибоко вдихнув.

– Знищити місто Ватикан.

– Знищити місто Ватикан? – Здавалося, камерарій не так злякався, як розгубився. – Але ж це неможливо.

Вітторія похитала головою.

– Боюся, у нас є ще деякі погані новини.

– Це правда? – запитав здивований камерарій, повернувшись до Оліветті.

– Сеньйоре, – сказав той, – мушу визнати, що в нас тут справді є якийсь пристрій. Його видно на одному з моніторів на пульті безпеки, але те, що міс Ветра каже про потужність цієї речовини, аж ніяк не може...

– Стривайте-но, – перебив його камерарій. – Ви що, бачитецю річ?

– Так, сеньйоре. На бездротовій камері номер вісімдесят шість.

– То чому ж ви її досі не знайшли? – Тепер голос камерарія забринів гнівом.

– Це дуже складно, сеньйоре. Пояснюючи що й до чого, Оліветті стояв, витягнувшись струнко.

Камерарій слухав, і Вітторія відчувала, як зростає його занепокоєння.

– Ви впевнені, що цей пристрій у Ватикані? – допитувався камерарій. – А може, хтось виніс камеру за межі міста і сигнал надходить звідти?

– Це неможливо, – відказав Оліветті. – На зовнішніх стінах встановлено електронне обладнання, що захищає внутрішній зв'язок. Цей сигнал може надходити тільки з міста. Інакше ми б його просто не мали.

– Отже, я так розумію, – мовив камерарій, – що ви вже всіма силами шукаєте цю зниклу камеру?

Оліветті покрутив головою.

– Ні, сеньйоре. На пошуки цієї камери може піти сотні люди-но-годин. Зараз у нас є низка інших проблем, пов'язаних із безпекою, і при всій повазі до міс Ветри треба визнати, що та крапля речовини, про яку вона говорить, дуже незначна. Вона не може становити великої загрози.

Терпець у Вітторії увірвався.

— Цієї краплі достатню, щоб від міста Ватикан не залишилося й сліду! Ви, схоже, зовсім не слухали того, що я вам казала!

— Шановна пані, — холодно сказав Оліветті, — я достатньо інак про вибухові речовини.

— Ваші знання застаріли, — відрізала Вітторія так само суворо. — Попри те, як я одягнена, — а я розумію, що для вас це серйозна проблема, — я фізик вищого рангу в найпрогресивнішому світі центрі ядерних досліджень. Це саме я спроектувала контейнер для антиматерії, який не дає їй вибухнути просто:іараз. І я вас попереджаю: якщо ви не знайдете цього контейнера протягом наступних шести годин, то в наступні сто років вашим гвардійцям тут нічого буде охороняти — хіба що одну велику яму!

Оліветті різко повернувся до камерарія.

— Сеньйоре, я не можу дозволити, щоб це тривало далі. Ви марно гаєте час. Про що йдеться? Про ілюмінатів? Про якусь краплю, що всіх нас знищить?

— Basta, — сказав камерарій. Він вимовив це тихо, однак було враження, що луна від його голосу прокотилася по всій залі. І запала тиша. Він продовжив пошепки: — Небезпечно це чи ні, ілюмінати чи не ілюмінати, чим би ця річ не була, їй явно не місце к стінам Ватикану... а тим паче під час конклаву. Я хочу, щоб її знайшли й винесли геть. Негайно організуйте пошуки.

Оліветті не здавався.

— Сеньйоре, навіть якщо кинути на пошуки всіх гвардійців до одного, однаково за кілька годин цю камеру не знайти. На це може піти не один день. Крім того, після розмови з міс Ветрою я доручив одному з моїх людей пошукати інформацію про речовину з назвою антиматеріяв нашому найновішому довіднику з балістики. Виявилось, що там про неї ні слова. Анічогісінько.

Самовдоволенний бовдур,подумала Вітторія. У довіднику з балістики? А ти не пробував пошукати в енциклопедії? На літеру А!

Оліветті говорив далі.

— Сеньйоре, якщо ви пропонуєте нам просто так, навмання, шукати цю річ по всьому місту Ватикан, то я мушу заперечити.

— Командире, — камерарій насилу стримував гнів, — дозвольте вам нагадати, що, звертаючись до мене, ви звертаєтесь до Святого престолу. Я розумію, ви мене не сприймаєте серйозно. Проте, за законом, саме я тут зараз за все відповідаю. Якщо не помиляюся, кардинали цієї миті перебувають у Сікстинській капелі, де їм нічого не загрожує, і до закінчення конклаву ваші обов'язки мінімальні. Не розумію, чому ви так упираєтесь і не хочете пошукати цей пристрій. Якби я вас не знав, то міг би подумати, що ви навмисне наражаєте конклав на небезпеку.

Оліветті подивився на камерарія з презирством^.

— Як ви смієте! Я прослужив вашому Папі дванадцять років! А попередньому — чотирнадцять! Від 1438 року швейцарські гвардійці...

Раптом в Оліветті на поясі голосно затріщала рація.

– Comandante?

Оліветті схопив її й натиснув на передачу.

– Sono occupato! Cosa voi...

– Scusi, – сказав у рації швейцарський гвардієць. – Яз комутатора. Ми щойно дістали інформацію про закладену бомбу, і я вирішив сповістити вас.

На Оліветті це повідомлення не справило ніякого враження.

– То дійте згідно з інструкцією! Вистежте зловмисника й про-звітуйте.

– Ми спробували, сер, але той, хто телефонував... – Гвардієць на мить замовк. – Командире, я б вас не турбував, але він згадав ту речовину, яку ви просили мене пошукати в довіднику. Антиматерію.

Усі в кабінеті здивовано презирнулися.

– Що, ти кажеш, він згадав? – запинаючись, перепитав Оліветті.

– Антиматерію, сер. Доки ми намагалися визначити, звідки він телефонує, я шукав якусь інформацію, щоб перевірити, наскільки серйозна ця погроза. Антиматерія... щиро кажучи, виявляється, це доволі небезпечна субстанція.

– Здається, ти сказав, у довіднику з балістики про неї нічого ненаписано.

– Я знайшов інформацію в Інтернеті.

Алілуя, подумала Вітторія.

– Написано, що ця речовина дуже вибухонебезпечна, – вів далі гвардієць. – Важко повірити, що це справді так, але тут сказано, що порівняно з ядерною боеголовкою, антиматерія має в сто разів більшу вибухову силу.

Оліветті здався. Це виглядало так, наче раптом у всіх на очах обвалилась гора. Вітторія тріумфувала, але, побачивши вираз жаху на обличчі камерарія, відразу посуворішала.

– Ви визначили, звідки телефонували?

– Це не можливо. Дзвінок із мобільника і дуже зашифрованого. Супутникові лінії сплутані, тож триангуляція неможлива. І Іроміжна частота свідчить, що він десь у Римі, але точніше визначити не вдається.

– Він чогось вимагав? – спокійно спитав Оліветті.

– Ні, сер. Тільки попередив, що десь на території комплексу схована антиматерія. Здивувався, що я про це нічого не знаю. І Іоцікавився, чи я її вже бачив. Ви мене запитували про антиматерію, тож я вирішив вас повідомити.

– Ти правильно зробив, – сказав Оліветті. – Я вже йду до вас. Дай знати, якщо

він зателефонує ще раз.

На якусь мить у рації запала тиша.

– Він іще тут, сер, на лінії.

– Як на лінії?! – Оліветті наче громом ударило.

– Так, сер, на лінії. Ми вже десять хвилин намагаємося його вистежити, і все безрезультатно. Він, очевидно, знає, що ми його не дістанемо – каже, що не відімкнеться, доки не поговорить із камерарієм.

– Перемкніть його сюди! – наказав камерарій. – Негайно!

– Отче, ні! – аж підскочив Оліветті. – Спеціально навчений швейцарський гвардієць впорається з цим значно краще.

– Я що сказав!

Оліветті віддав відповідний наказ.

За мить на столі в камерарія Вентрески задзвонив телефон. Камерарій натиснув на кнопку «динамік».

– Ким ви, на милість Бога, себе уявили?

41

Голос, що лунав із динаміка, був холодний і металічний, з нотками зверхності. Усі слухали, затамувавши подих.

Ленґдон намагався визначити акцент. Мабуть, із Близького Сходу?

– Я посланець давнього братства, – повідомив голос із чужоземною вимовою. – Братства, яке ви століттями кривдили. Я посланець ілюмінатів.

Ленґдон весь напружився. Рештки сумніву розвіялись. На якусь мить його знову охопило те дивне змішане відчуття захоплення, тріумфу і водночас смертельного жаху, що його він пережив уранці, коли вперше побачив амбіграму.

– Чого ти хочеш? – запитав камерарій.

– Я представляю людей науки. Людей, що, як і ви, шукають істину. Про долю людини, про її призначення, про творця.

– Хто б ти не був, – сказав камерарій, – я...

– SilenziolКраще слухай. Дві тисячі років ваша Церква утримувала пріоритетне право на істину. Ви знищували противників за допомогою брехні та пророцтв про Страшний суд. Ви маніпулювали правдою, дбаючи про власні інтереси, убивали всіх, чий відкриття суперечили вашій ідеології. То Чи варто дивуватися, що ви стали мішенню для просвітлених людей на всій землі?

– Просвітлені люди, щоб досягти мети, не вдаються до шантажу.

– Шантажу? – Незнайомець розсміявся. – Це не шантаж. Ми нічого не вимагаємо. Знищення Ватикану – справа вирішена й обговоренню не підлягає. На цей день ми чекали чотириста років. Опівночі вашого міста не стане. І ви нічого не вдієте.

Оліветті кинувся до телефону.'

– Це місто для вас недоступне! Ви ніяк не могли закласти тут пибухівку!

– Ти говориш з тупою відданістю швейцарського гвардійця. А може, ти навіть начальник? Тобі, безумовно, відомо, що ілюмінати століттями проникали в елітні організації по всьому світу.

І Ієвже ти й справді вважаєш, що Ватикан такий неприступний?

О Боже, подумав Ленгдон. Вони мають когось тут, усередині. Нін знав, що ілюмінати традиційно здобували владу, проникаючи в інші впливові організації. Свого часу вони проникли її товариство масонів, у найбільші банківські мережі, у державні установи. Черчилль навіть якось сказав журналістам, що якби англійські шпигуни проникли в лави нацистів такою ж мірою, як ілюмінати в англійський парламент, то війна закінчилася б:іа місяць.

– Це відвертий блеф, – роздратовано сказав Оліветті. – Наша влада не може сягати аж так далеко.

– Чому? Тому що ви, швейцарські гвардійці, такі пильні? І стережете кожний клаптик свого приватного світу? А як же самі швейцарські гвардійці? Вони що ж, по-твоєму, не люди? Ти й справді вважаєш, що вони життя готові покласти за байку про чоловіка, який ходив по дод^Запитай себе сам, як інакше цей контейнер міг потрапити до вашого міста. Або як сталося так, що чотири ваші найбільші цінності цього вечора зникли.

– Наші цінності? І– Оліветті насупив брови. – Ти про що?

– Один, два, три, чотири. Ви що й досі не помітили, що їх немає?

– Якого дідька ти торочиш!.. – Оліветті змовк на півслові:і таким виразом, наче дістав удар між ребра.

– Ну от, схоже, до тебе починає доходити, – сказав незнайомець. – Назвати їхні імена?

– Про що він говорить? – запитав збентежений камерарій.

Незнайомець розсміявся.

– Командир тебе ще не поінформував? Який гріх! Не дивно. Така пиха. Уявляю, яка

це для нього ганьба – розповісти правду... що чотири кардинали, яких він запрягся оберігати, взяли та й зникли...

Оліветті вибухнув.

– Звідки ти про це знаєш?

– Камерарію, – триумфував незнайомець, – запитай свого командира, чи всі кардинали зібралися в Сікстинській капелі.

Камерарій запитально подивився на Оліветті.

– Сеньйоре, – прошепотів Оліветті камерарію на вухо, – це правда: четверо кардиналів іще не з'явилися до Сікстин-ської капели, але немає причин хвилюватися. Кожен із них сьогодні вранці зареєструвався, отже, ми знаємо, що вони в місті і їм нічого не загрожує. Та ви самі кілька годин тому пили з ними чай. Вони просто запізнюються. Ми їх шукаємо, але я впевнений, що вони просто десь загулялися й забули про час.

– Загулялися? – Камерарій підвищив голос. – Вони мали бути в Сікстинській капелі годину тому!

Ленґдон презирнувся з Вітторією. Зникли кардинали? То ось, виявляється, що вони шукали!

– їхні імена, – сказав незнайомець, – справлять на тебе враження. Це кардинал Ламассе з Парижа, кардинал Ґідера з Барселони, кардинал Ебнер із Франкфурта...

Із кожним новим іменем Оліветті неначе меншав.

Незнайомець помовчав, ніби відтягуючи задоволення, пов'язане з останнім іменем.

– Із Італії... кардинал Бадджіа.

Камерарій весь обм'як, неначе корабель, що з натягнутими вітрилами раптом потрапив у повний штиль. Його сутана заколивалась, і він упав на стілець.

– I preferiti, – прошепотів він. – Чотири улюбленці... Бадджіа в тому числі... найімовірніший наступник... як таке можливо?

Ленґдон достатньо прочитав про сучасні вибори Папи, щоб зрозуміти відчай камерарія. Теоретично Папою може стати будь-який кардинал, якому не виповнилося вісімдесяти років, однак насправді тільки декілька мають достатній авторитет, щоб зібрані дві третини голосів у цьому надзвичайно упередженому голо-гуманні. Цих небагатьох називають preferiti.

І всі вони зникли.

У камерарія по обличчю котився піт.

– Що ти збираєшся з ними зробити?

– А ти як думаєш? Я нащадок шанувальників гашишу.

Від цих слів Ленґдонові мороз пішов по шкірі. Він чудово зро-іумів, що вони означають. За віки Церква нажила кількох заклятих ворогів, зокрема так званих «шанувальників гашишу» і тамплієрів. Одних Ватикан переслідував, інших зрадив.

– Відпусти кардиналів, – попросив камерарій. – Хіба недостатньо погрози знищити Святе місто?

– Забудь своїх чотирьох кардиналів. Уважай, що їх уже немає. Ллє зятям: їхню смерть запам'ятають... мільйони. Про що ще може мріяти мученик? Я їх прославлю на весь світ. Кожного по черзі. До півночі про ілюмінатів почують усі. Навіщо змінювати і піт, якщо світ про це не знає? Публічні вбивства жахають і водночас збуджують, ти так не вважаєш? Ви довели це давним-давно... інквізиція, тортури над тамплієрами, хрестові походи. – Він па мить замовк. – І звісно ж, la purga. – Камерарій мовчав. – І Тригадуєш la purga?. – запитав незнайомиць. – Куди там, ти ж іще дитина! Священники загалом погано знають історію. Може, і (є тому, що історія їх ганьбить?

– La purga, – машинально сказав Ленґдон. – Тисяча шістсот шістдесят восьмий рік. Церква випалила розпеченим залізом чотирьом ученим-ілюмінатам на грудях хрест. Щоб очистити їх під гріха.

– Хто це говорить? – поцікавився незнайомиць не так стур-оовано, як зацікавлено. – Хто там іще є?

– Як мене звуть, немає значення. – Ленґдонові стало моторошно, але він намагався стримати тремтіння в голосі. Розмовляти з живим ілюмінатом було дивно... Все одно, що розмовляти і Джорджем Вашингтоном. – Я науковець, вивчаю історію вашого братства.

– Чудово, – відповів голос. – Приємно чути, що є ще люди, які пам'ятають про злочини, скоєні проти нас.

– Такі люди вважають вас покійниками.

Хибне уявлення. Братство доклало немалих зусиль, щоб усі вважали саме так. А що ще ти знаєш про la purga?

Ленґдон завагався. Що я ще знаю? Що вся ця вистава – суцільне божевілля, ось що я знаю!

– Після того, як кожному з учених випалили тавро, їх убили, а тіла покидали в людних місцях у Римі як пересторогу іншим, охочим приєднатися до ілюмінатів.

– Точно. Ми зробимо те саме. Око за око. Вважайте це символічною відплатою за наших загиблих побратимів. Ваші четверо кардиналів помиратимуть по одному щогодини, починаючи з восьмої. До півночі весь світ буде в захваті.

Ленґдон зробив крок до телефону.

– Ти що, справді збираєшся випалити цим чотирьом чоловікам тавра і вбити їх?

– Історія ж повторюється. Звичайно, ми діятимемо вишукані-ше й сміливіше, ніж Церква. Вони вбили потайки і підкинули тіла, коли ніхто не бачив. Це так боягузливо.

– До чого ти ведеш? – запитав Ленґдон. – Хочеш сказати, що ти вб'єш кардиналів привселюдної.

– А ти здогадливий! Хоч залежно що вважати «привселюдно». Здається, сьогодні вже небагато людей ходить до церкви.

Ленґдон не був упевнений, що зрозумів правильно.

– Ти що, збираєшся вбивати їх у церквах?

– Задля їхнього ж блага. Так Бог зможе швидше доправити їхні душі до раю. Що тут поганого? Та й пресі це, мабуть, сподобається.

– Ти блефуєш, – холодно сказав Оліветті, нарешті опанувавши себе. – Ти не можеш убити людину в церкві і сподіватися, що тобі це зійде з рук.

– Блефую? Ми ходимо поміж твоїх швейцарських гвардійців, наче привиди, викрадаємо з ваших стін чотирьох кардиналів, закладаємо вибуховий пристрій у саме серце вашої найбільшої святині, і ти вважаєш, що це все блеф? Коли почнуться вбивства і ми знайдемо першого кардинала, журналісти не забаряться. До німіючі світ дізнається про місію ілюмінатів.

– А якщо ми виставимо в кожній церкві варту? – запитав і Оліветті.

Незнайомець розсміявся.

– Боюся, розмах вашої релігії дуже ускладнить вам це завдання. Ти ніколи не рахував, скільки в Римі католицьких храмів? їх понад чотириста. Собори, каплиці, скінії, абатства, монастирі, парафіяльні школи...

Обличчя в Оліветті залишалося рішучим.

– Усе почнеться через півтори години, – сказав незнайомець, і хоже, на прощання.
– По одному щогодини. Математична промісність смерті. А зараз – бувайте.

– Зачекай! – вигукнув Ленґдон. – Скажи, яке тавро ти збираєшся поставити кожному з них?

Убивці це запитання, схоже, сподобалось.

– Мені здається, ти знаєш відповідь. Чи ти сумніваєшся? Скоро і ям усе побачиш. Переконаєшся, що давні легенди не брешуть.

Ленґдонові запаморочилося в голові. Він чітко зрозумів, на що натякає незнайомець. З пам'яті сплило тавро на грудях Леонардо Ветри. У легендах про ілюмінатів згадано всього п'ять імбіграм. Залишилось чотири, думав Ленґдон, і зникло четверо кардиналів.

– Я зобов'язаний дати сьогодні світові нового Папу, – мовив камерарій. – Перед Богом зобов'язаний.

– Камерарію, – сказав незнайомець, – світові не потрібний новий Папа. Після півночі цьому Папі в спадок не залишиться нічого, крім купи каміння. Католицькій

церкві кінець. Ваше панування на землі скінчилось.

Запала тиша.

Камерарій здавався щиро засмученим.

– Ти помиляєшся. Церква – це не лише споруда з цегли й бе-тну. Неможливо отак просто викреслити два тисячоліття віри... оудь-якої віри. Не можна вбити віру, лише знищивши її земні СИМВОЛИ. Католицька церква житиме – з Ватиканом чи без нього.

– Шляхетна брехня. Але все одно брехня. Ми обидва знаємо правду. Скажи, чому Ватикан – це фортеця, оточена мурами?

– Служителі Бога живуть у небезпечному світі, – відповів камерарій.

– Скільки тобі років? Ватикан – це фортеця, бо католицька церква зберігає половину свого багатства в його стінах – рідкісні полотна, скульптури, коштовні камені, безцінні книжки... Крім того, у сейфах банку Ватикану зберігаються золоті злитки й документи на нерухомість. Ваші експерти оцінюють вартість Ватикану приблизно в сорок вісім з половиною мільярдів доларів. Непогану суму ви собі відклали на чорний день! Завтра все це перетвориться на попіл. Усе ваше майно піде прахом. Ви станете банкрутами. Навіть духовні, особи не можуть працювати задарма.

Точність названої цифри підтверджувалась виразом жаху на обличчях Оліветті й камерарія. Ленґдон не знав, з чого більше дивуватись: з того, що католицька церква володіє таким багатством, чи з того, що ілюмінати якимось чином про це довідались.

Камерарій важко зітхнув.

– Церква тримається на вірі, а не на грошах.

– Ще одна брехня, – заявив незнайомець. – Торік ви витратили сто вісімдесят три мільйони доларів на підтримку своїх кволих єпархій по всьому світу. Сьогодні церкву відвідує так мало людей, як ніколи – на сорок шість відсотків менше, ніж десять років тому. Пожертви лише за сім років зменшилися вдвічі. Дедалі менше чоловіків вступає до семінарії. Твоя Церква вмирає, хоч ти цього й не визнаєш. Отже, вважай це нагодою піти ефектно.

Оліветті ступив крок уперед. Вигляд він мав тепер не такий бойовий – мабуть, відчув усю серйозність становища. Здавалося, він відчайдушно шукає виходу. Бодай якогось.

– А що, як трохи цих золотих злитків піде на вашіпотреби?

– Не принижуй ні мене, ні себе.

– У нас є гроші.

– І в нас вони є. Більше, ніж ти уявляєш.

Ленґдон раптом згадав, що легенди приписували ілюмінатам казкові статки:

старовинне багатство баварських масонів-му-лярів, гроші Ротшильдів, Більдербергерів, легендарний діамант ілюмінатів.

– Ipreferiti, – сказав камерарій, змінюючи тему. У його голо-д чулося благання. – Відпусти їх. Вони старі. Вони...

– Це будуть незаймані жертви. – Незнайомець засміявся. – Скажи, ти справді віриш, що вони незаймані? Чи замекають маленькі ягнята, коли вони вмиратимуть? Sacrifici vergini neIG altare ili scienza.

Камерарій довго мовчав.

– Вони чоловіки віри, – нарешті сказав. – І не бояться смерті.

Незнайомець презирливо фиркнув.

– Леонардо Ветра теж був чоловіком віри, однак учора вночі я бачив у його очах страх. Страх, якому я поклав край.

Вітторія, яка досі мовчала, раптом уся напружилась. У її очах запалала ненависть.

– Asino! Він був моїм батьком!

– Твоїм батьком? – У динаміку почувся регіт. – А це ще що таке? У Ветри була донька? – То знай, що наприкінці твій батько скиглив, як дитина. Це виглядало так жалюгідно!

Вітторія відхитнулась, неначе дістала ляпаса. Ленгдон хотів її підтримати, але вона вже опанувала себе і, не зводячи очей з телефону, мовила:

– Присягаюсь життям: до ранку я тебе знайду. – Голос її став гострий як лезо. – І тоді...

Убивця знову розреготався.

– Жінка з силою волі. Це мене збуджує. Можливо, я перший тебе до ранку знайду. І тоді...

Останні слова повисли у повітрі. Він відімкнувся.

Кардинал Мортаті у своїй чорній мантиї обливався потом. Не тільки через те, що в Сікстинській капелі вже стало парко, як у сауні, а ще й тому, що конклав мав розпочатися через двадцять хвилин, а про чотирьох зниклих кардиналів і досі нічого не було відомо. Перешіптування серед присутніх уже переросло на

неприховану тривогу.

Мортаті не уявляв, куди могли подітися ці прогуляники. Може, й досі сидять із камерарієм? Він знав, що камерарій, за традицією, вже пив сьогодні по обіді чай із чотирма *preferiti*, але це було ще кілька годин тому. Може, вони захворіли? Щось не те з'їли? Щодо цього Мортаті був певен. Навіть якби *preferiti* були при смерті, то однаково прийшли б сюди. Тільки раз у житті – а переважно ніколи – кардиналові випадає нагода бути обраним Папою, але згідно з законом Ватикану, під час голосування цей кардинал мусить бути присутній у Сікстинській капелі. Інакше він втрачає право на Святий престол.

Хоч *preferiti* було четверо, мало хто з кардиналів мав сумніви щодо того, хто буде наступним Папою. В останні п'ятнадцять днів усі активно обмінювалися факсами й дзвонили один одному, обговорюючи потенційних кандидатів. Як завжди, обрали чотирьох *preferiti*, кожен із яких відповідав неписаним вимогам, що їх висували до майбутнього Папи.

Знання італійської, іспанської й англійської мов.

Жодних темних плям у минулому.

Вік від шістдесяти п'яти до вісімдесяти років.

Як завжди, один із *preferiti* вирізнявся з-поміж інших, і саме його кардинали мали намір обрати Папою. Цього разу це був кардинал Альдо Бадджіа з Мілана. Бездоганна репутація, виняткове володіння мовами і здатність доносити до інших ідеали духовності – усе це зробило його безумовним фаворитом.

І де він тепер, чорт забирай? думав Мортаті.

Мортаті більше від інших нервувався через відсутність чотирьох кардиналів, бо саме йому доручили наглядати за конклавом. Тиждень тому колегія кардиналів одностайно обрала Мортаті на цю посаду, яка має назву головний виборець – тобто присутній на конклаві розпорядник. Хоч найвище в церковній ієрархії в цей момент стоїть камерарій – він лише священик і погано розуміється на складній процедурі виборів Папи, Тому одному з кардиналів доручають наглядати за церемонією зсередини Сікстинської капели.

Кардинали часто жартують, що бути призначеним на роль головного виборця – це найжорстокіша честь, якої може удостоїтись кардинал. Обранець випадає з числа кандидатів на посаду Папи і, крім того, мусить багато днів гортати *Universi Domini* (ієрегис, запам'ятовуючи всі тонкощі таємних ритуалів, щоб забезпечити належне проведення виборів).

Однак Мортаті не нарікав – розумів, що найбільше підходить на цю роль. Він був не тільки найстаршим серед кардиналів, а й довіреною особою покійного Папи, що додавало йому авторитету. Теоретично вік ще дозволяв йому претендувати на Святий престол, однак насправді Мортаті був уже трохи застарий, щоб його розглядали як серйозного кандидата. У свої сімдесят дев'ять він уже перетнув ту неофіційну межу, за якою конклав вважає людину фізично неспроможною витримувати напружений режим. Зазвичай Папа працює по чотирнадцять годин на добу сім днів на тиждень і вмирає від виснаження в середньому через шість і тридцятих років. У Ватикані жартують, що папство для кардинала – «найкоротший шлях на небо».

На думку багатьох, Мортаті міг стати Папою, коли був молодший, якби не відзначався такою широтою поглядів. У боротьбі за папський престол важить свята трійця – консервативність, консервативність і ще раз консервативність.

Мортаті завжди потішався з того, як попередній Папа – упокой Господи його душу – щойно заступивши на престол, усім на подив, зарекомендував себе великим лібералом. Мабуть, він відчув, що сучасний світ відходить від Церкви, і намагався налагодити стосунки з науковою громадою, пом'якшивши ставлення Церкви до природничих наук і навіть жертвуючи кошти на деякі дослідження. Прикро, але це виявилось політичним самогубством. Консервативні католики заявили, що він «втратив здоровий глузд», а пуристи-науковці звинуватили його в намаганні і юширити вплив Церкви туди, де їй не місце.

– Ну і де вони?

Мортаті обернувся. Один із кардиналів нервово плескав його по плечу. -

– Ви ж знаєте, де вони, правда?

Мортаті намагався приховати занепокоєння.

– Мабуть, і досі в камерарія.

– О цій порі? Це було б дуже оригінально! – Кардинал недовіжливо наморщив чоло.
– Може, камерарій забув про час?

Мортаті щодо цього мав сумніви, але промовчав. Він добре знав, що більшість кардиналів не дуже шанує камерарія, уважаючи його надто молодим, щоб бути так наближеним до Папи. Мортаті підозрював, що неприязнь кардиналів зумовлена насамперед заздрістю. Сам же він захоплювався цим молодим чоловіком і потайки схвалював вибір покійного Пали. Дивлячись камерарію в очі, Мортаті бачив тільки глибоку віру. На відміну від багатьох кардиналів, той завжди ставив на перше місце Церкву, а не свої вузькі інтереси. Він був воістину людиною Божою.

За роки служби в Папи самозабутня відданість камерарія стала легендарною. Багато хто пов'язував її з чудесним випадком, який стався з ним у дитинстві... Такий випадок назавжди залишив би слід у серці будь-кого. Чудо і захоплення ним, думав Мортаті, часто шкодуючи, що з ним у дитинстві не трапилось нічого такого, що дало б йому таку саму непохитну віру.

Мортаті знав, що, на прикрість для Церкви, камерарій ніколи не стане Папою. Для цього потрібні певні політичні амбіції, яких у молодого чоловіка, очевидно, не було й близько; Папа не раз пропонував йому підвищення в церковній ієрархії, але той завжди відмовлявся, кажучи, що воліє служити Церкві як простий чоловік.

– І що далі? – Кардинал знову постукав Мортаті по плечу.

Мортаті підвів голову.

– Перепрошую?

– Вони запізняються! Що робитимемо?

– А що ми можемо зробити? – відповів Мортаті. – Чекатимемо. З вірою в серці. lie

вдовольнившись такою відповіддю, кардинал зник у су-і інках.

Мортаті якусь мить постояв, потираючи скроні і намагаючись упорядкувати думки. А й справді, що ми робитимемо? Він дивився повз вітвар на славнозвісну фреску Мікеланджело «Страшний суд». Величезна картина аж ніяк не зменшила його іривоги. На ній Ісус Христос відділяв праведників від грішників і виганяв останніх до пекла. Там з них здирали шкіру, підсмажували; Мікеланджело навіть зобразив у пеклі одного п своїх суперників з осячими вухами. Їі де Мопассан якось написав, що ця картина виглядає так, наче її намалював якийсь неотесаний кочегар, щоб прикрасити карнавальний павільйон для боротьби.

І кардинал Мортаті з ним погоджувався.

43

Ленґдон нерухомо стояв біля куленепробивного вікна в кабінеті І Іапи і дивився на скупчення автопричепів з емблемами інформаційних агентств на майдані Святого Петра. Після телефонної розмови він почувався якось дивно... був наче сам не свій.

Ілюмінати виринули, немов змії, із якихось глибоких надр історії й обплелися довкола давнього ворога. Жодних вимог. Жодних переговорів. Тільки кара. Усе неймовірно просто. І жодних шансів. Помста, що визривала чотириста років. Здавалось, що після кількох століть переслідування наука взяла реванш.

Камерарій стояв біля столу, утупившись відсутнім поглядом у телефон. Оліветті першим порушив мовчанку.

– Карло, – звернувся він до камерарія на ім'я. Тепер він говорив радше як втомлений друг, аніж як керівник служби безпеки. – Колись я запрягнувся життям захищати Ватикан і двадцять шість років гідно виконував цей святий обов'язок. А сьогодні, схоже, я зганьбився. '.

Камерарій похитав головою.

– Ми з вами служимо Богові по-різному, але служіння – це завжди честь.

– Те, що сталося... Не уявляю, як це можливо... – Оліветті був приголомшений.

– Ви розумієте, що нам залишається тільки одне. Я відповідаю за безпеку колегії кардиналів.

– Боюсь, це була моя відповідальність.

– Тоді нехай ваші люди організують негайну евакуацію.

– Як ви сказали? І

– Усім іншим займатися пізніше: пошуками цього пристрою,] пошукам зниклих кардиналів і тих, хто їх викрав. Але спершу ' треба вивезти кардиналів у безпечне місце. Людське життя свя- ї щенне і важить понад усе. Ці люди – фундамент Церкви.

– Ви пропонуєте зараз же відкласти конклав?

– Хіба я маю вибір?

– А як же ваш обов'язок дати світові нового Папу?

Молодий камерарій зітхнув, відвернувся до вікна і подивився на Рим, що розкинувся внизу.

– Його Святість якось сказав мені, що Папа розривається між двома світами... світом земним і світом небесним. Він застерігав: та Церква, що ігноруватиме земну дійсність, не виживе й не зможе втішатися світом небесним. – У його словах чулася глибока мудрість, не властива його віку. – Сьогодні земний світ обернувся проти нас. Ми не можемо на це не зважати. Гордість і традиція не повинні затьмарювати здорового глузду.

Оліветті кивнув. Слова камерарія справили на нього враження.

– Я вас недооцінював, сеньйоре.

Камерарій наче його й не чув. Він дивився крізь вікно у далечінь.

– Я говоритиму відверто, сеньйоре. Земний світ – це мій світ. Щодня я занурююся в його огидність, щоб інші могли спокійно шукати чогось чистішого. Дозвольте порадити вам, як діяти в цій ситуації. Власне, це мій службовий обов'язок. Ваші міркування хоч і гідні похвали... можуть виявитись нищівними.

Камерарій повернувся. Оліветті зітхнув.

– Евакуювати колегію кардиналів із Сікстинської капели – це 11.їй гірше, що ви зараз можете зробити.

Камерарій не обурився, лише розгубився.

– Що ж ви пропонуєте?

– Не кажіть кардиналам нічого. Опечатайте конклав. Так ми ииграємо час.

Камерарій виглядав стурбованим.

– Ви радите, щоб я замкнув усю колегію кардиналів на бомбі і повільненої дії?

– Так, сеньйоре. Поки що. Пізніше, якщо буде потрібно, ми іможемо організувати евакуацію.

Камерарій похитав головою.

– Навіть якщо ми відкладемо конклав до початку, то це й так мидаватиметься достатньо підозріло; коли ж двері опечатають, ніщо не зможе його перервати.

Правила проведення конклаву...

– Земнийсвіт, сеньйоре. Сьогодні ви перебуваєте в ньому. (ліухайте уважно. – Оліветті заговорив швидко й чітко, як належить бойовому офіцерові. – Виводити в Рим сто шістдесят п'ять кардиналів, непідготовлених і незахищених, було б зараз пкрай нерозважливо. Дехто з найстарших не на жарт би пере-первувався. Щиро кажучи, достатньо нам цього місяця й одного інсульту.

Одного інсульту.Ці слова нагадали Ленґдонові статтю в газеті, яку він читав за вечерею на кампусі Гарварда з кількома студентами: ПАПА РИМСЬКИЙ ПОМИРАЄ У СНІ ВІД ІНСУЛЬТУ.

– До того ж, – додав Оліветті, – Сікстинська капела – це фортеця. Ця будівля має міцні укріплення і може встояти проти будь-чого, за винятком хіба що ракет, хоч ми цього й не афішуємо. Сьогодні по обіді, готуючись до конклаву, ми обшукали там кожний дюйм. Підслуховувальних пристроїв у каплиці немає, це я гарантую. І впевнений, що антиматерії там теж немає. Зараз для кардиналів немає безпечнішого місця. Ми завжди зможемо організувати термінову евакуацію, якщо до цього дійде справа.

Ленґдон був вражений. Холодна, чітка логіка Оліветті нагадала йому Колера.

– Командире, – схвильовано сказала Вітторія, – треба взяти до уваги ще одне. Досі ніхто ще не створював стільки антиматерії. Радіус вибуху я можу визначити тільки приблизно. Якась частина Рима, суміжна з Ватиканом, теж може постраждати. Якщо контейнер знаходиться в одній із ваших центральних будівель, то наслідки вибуху поза цими стінами будуть мінімальними. Якщо ж він десь поблизу периметра... скажімо, хоч би й у цьомубудинку... – Вона з острахом визирнула у вікно на людей, що зібралися на майдані Святого Петра.

– Я чітко усвідомлюю свої обов'язки перед зовнішнім світом, – відповів Оліветті, – і від цього ситуація не стає загрозливішою. Понад двадцять років захист цієї святині був моєю єдиною турботою. Я не допущу, щоб цей пристрій вибухнув.

Камерарій Вентреска підвів голову.

– Думаєте, можливо його знайти?

– Дозвольте, я переговорю зі своїми інженерами. У мене є одна ідея. Якщо відімкнути в усьому Ватикані електрику, то зникне радіочастотне фонове випромінювання і, можливо, тоді нам вдасться зафіксувати магнітне поле цього контейнера.

Вітторія спочатку здивувалась, але вже за мить оцінила винахідливість Оліветті.

– То ви хочете залишити весь Ватикан без світла?

– Мабуть. Іще не знаю, чи це можливо, але хочу перевірити, чи з цього щось вийде.

– Кардинали, звичайно ж, зацікавляться, що трапилось, – зауважила Вітторія.

Оліветті покрутив головою.

– Конклави відбуваються при свічках. Кардинали нічого не знатимуть. Коли конклав буде опечатано, я зможу скерувати на пошуки всіх гвардійців, за винятком тих, що стоять по периметру. Сто осіб за п'ять годин можуть обшукати чималеньку територію.

– За чотиригодини, – поправила його Вітторія. – Я мушу що відвезти контейнер з антиматерією назад до ЦЕРНу. Якщо по підзарядити батарею, він вибухне так чи інакше.

– А що, тут її підзарядити ніяк не можна?

Вітторія похитала головою.

– Інтерфейс дуже складний. Я привезла б його з собою, якби ЦС було МОЖЛИВО.

– Що ж, нехай за чотиригодини, – сказав Оліветті, морщачи чоло. – Часу достатньо. Від паніки нікому немає користі. (Існьоре, у вас залишилося десять хвилин. Ідіть до Сікстинської капели, опечатайте конклав. Дайте моїм людям час. Ближче до іііночі вирішимо, як бути далі.

Цікаво, як задовго до півночі Оліветті планує щось вирішувати, подумав Ленгдон.

Камерарій занепокоївся:

– Але ж кардинали питатимуть про *preferiti*... особливо про І '-а дджіа... питатимуть, де вони.

– Тоді вам доведеться щось вигадати, сеньйоре. Скажіть, що

і.і чаєм ви їх чимось пригостили, і це їм зашкодило.

Камерарій обурився.

– Стояти перед вівтарем Сікстинської капели і брехати колегії кардиналів?!

– Задля їхньої ж безпеки. *Una Bigia veniale*. Невинна брехня. Наше завдання – зберігати спокій. – Оліветті рушив до дверей. – А тепер вибачте – я мушу розпочати пошуки.

– Командире, – гукнув йому вслід камерарій, – ми не можемо кинути напризволяще зниклих кардиналів!

Оліветті зупинився у дверях.

– Наразі Бадджіа й інші перебувають поза зоною нашого впливу. Мусимо про них забути... щоб урятувати інших. Військові називають це пріоритетністю.

– Тобто зрадою?

І олоос Оліветті бринів металом.

– Якби була хоч якась можливість, сеньйоре... хоч мізерний шанс знайти цих чотирьох кардиналів, я б життя поклав, але зробив би це. Однак... – Він показав у вікно, де вечірнє сонце вигравало золотом на незліченних дахах римських

будинків. – Обшукати п'ятимільйонне місто мені понад силу. Я не витрачатииму дорогоцінного часу на безнадійні пошуки, лише щоб заспокоїти сумління.

– Але якби ми спіймаливбивцю, – раптом заговорила Вітторія, – хіба б ви не розв'язали йому язика?

– Солдати не можуть собі дозволити бути святими, міс Ветро. Повірте, я розумію вашу особисту зацікавленість у тому, щоб спіймати цього чоловіка.

– Це не тільки особиста зацікавленість, – заперечила Вітторія. – Убивцязнає, де антиматерія... і де кардинали. Якби ми змогли якось його знайти...

– Зіграти їм на руку? – спитав Оліветті. – Вивести з Ватикану всіх гвардійців, щоб виставити варту в сотнях церков? Повірте, ці ілюмінати тільки на це й сподіваються... що ми втратимо дорогоцінний час замість того, щоб шукати... або ще гірше – залишимо Банк Ватикану зовсім без охорони. Не кажучи вже про решту кардиналів.

Останній аргумент влучив у ціль.

– А як щодо римської поліції? – запитав камерарій. – Ми могли б звернутися до них по допомогу. І вони б організували пошуки злочинця в масштабі цілого міста.

– Ще одна помилка, – відповів Оліветті. – Ви знаєте, як римські карабінери ставляться до нас. Вони зроблять вигляд, що допомагають, а самі тим часом розтереვენять про всі наші проблеми журналістам. Саме цього й треба нашим ворогам. Нам і так незабаром доведеться мати справу з журналістами, якщо так піде далі.

Я їх прославллю на весь світ, думав Ленгдон, згадуючи слова вбивці. Тіло першого кардинала з'явиться о восьмій вечора. Наступного – через годину, і так далі. Преса тішитиметься неймовірно.

Камерарій заговорив знову. У його голосі чувся гнів.

– Командире, ми не маємо права кинути зниклих кардиналів напризволяще!

Оліветті подивився камерарію в очі.

– Молитва святого Франциска, сеньйоре. Пригадуєте її? Молодий священник із болем у голосі проказав лише один рядок:

– Господи, дай мені силу прийняти те, чого я не можу змінити.

– Повірте, – сказав Оліветті, – це, власне, те, чого ви не можете змінити.

Із цими словами він вийшов.

Головний офіс Бі-бі-сі розташовано в Лондоні поблизу Пікаділлі. 'Гам задзвонив телефон, і одна з молодших редакторок відділу новин взяла слухавку.

— Бі-бі-сі, — сказала вона, одночасно гасячи сигарету «Дан-хіл» об дно попільнички.

Голос додзвонювача був різкий, із близькосхідним акцентом.

— У мене є гаряча інформація, що може зацікавити ваше пентство.

Редакторка взяла ручку й аркуш паперу.

— Про що?

— Про вибори Папи.

Вона втомлено зітхнула. Вчора Бі-бі-сі вже передавала репортаж на цю тему, і реакція на нього була доволі стримана. Схоже, публіка втратила інтерес до Ватикану.

— Що саме про вибори Папи?

— У вас є в Римі репортер, що стежить за конклавом?

— Думаю, що так.

— Мені треба переговорити з ним особисто.

— Вибачте, я не можу дати вам його номера, доки не знатиму хоч приблизно...

— Конклав опинився в небезпеці. Це все, що я можу сказати. Редакторка записала. Лили мені час. До побач.

— Хвилинку, — сказала вона. — Можете почекати на лінії?

Редакторка перевела дзвінок у режим очікування й потягнулась. «Вираховувати» по телефону всяких психів дуже непросто, але цей інформатор щойно пройшов два неформальні тести на достовірність інформації. По-перше, він відмовився назвати своє ім'я, а по-друге, готовий був якнайшвидше закінчити розмову. Шукачі слави чи наживи зазвичай скиглять і вмовляють.

На її щастя, репортери живуть у постійному страху пропустити сенсацію, і тому колеги рідко сварили її за те, що інколи вона давала їхній телефон якомусь маніяку. Змарнувати п'ять хвилин — для репортера невелика біда. А пропустити сенсацію — ка-..! тастрофа.

Позіхаючи, вона подивилась у комп'ютер і набрала ключове '

іслово «Ватикан». Побачивши ім'я репортера, що стежив за ї конклавом, усміхнулась. Це був новачок, Бі-бі-сі перетягнула ЙОГО З ЯКОЇСЬ низькопробної ЛОНДОНСЬКОЇ газетки, щоб ВІН вів І деякі буденні репортажі. Зарплату йому

стовідсотково дали | найнижчу. І.

Він там, мабуть, змусився до смерті, чекаючи весь цей час, щоб записати свій десятисекундний сюжет. Напевно буде радий тро- | хи урізноманітнити програму. |.

Редакторка записала з екрана номер телефону репортера Бі-] бі-сі у Ватикані. Тоді запалила нову сигарету і продиктувала, номер незнайомцеві, що чекав на телефоні. j

- Із цього нічого не вийде, – сказала Вітторія, нервово міряючи кроками кабінет Папи. Вона подивилась на камерарія. – Нехай навіть швейцарські гвардійці мінімізують електронні перешкоди – щоб уловити хоч якийсь сигнал, вони мусять опинитися практично насамому контейнері. І це за умови, що він нічим не відгороджений... Що, як його поклали в металеву скриньку і закопали десь на території комплексу? Або ж запхали в якусь металеву вентиляційну трубу? Тоді вони його ніяк не вирахують. А крім того, що, як серед самих швейцарських гвардійців є зрадник? Хто може гарантувати, що в цих Пошуках усе буде чисто?

Камерарій був> такий виснажений, що навіть не мав сили сперечатися.

– То що ви пропонуєте, міс Ветро?

Вітторія мало не скипіла. Хіба це не очевидно!

– Япропоную, сер, щоб ви вжили інших заходів безпеки невідкладно. Ми можемо сподіватися всупереч усьому, що Оліветті зі своїми людьми таки знайде антиматерію. Але визирніть у вікно. Бачите цих людей? Бачите будинки по той бік п'яца? Фургони преси? Туристів? Цілком можливо, що вони перебувають у радіусі вибуху. Треба діяти зараз.

Камерарій розсіяно кивнув.

Вітторія була у відчаї. Оліветті всіх переконав, що часу в них удосталь. Проте Вітторія знала: щойно інформація про загрозу Ватикану просочиться назовні, на майдані за лічені хвилини ніде буде яблуку впасти. Вона вже якось спостерігала щось ехоже під швейцарським парламентом, коли терористи тримали в ньому заручників і погрожували вибухом. Тоді на'май-дані перед будівлею парламенту зібралися тисячі цікавих, яким кортіло побачити, чим усе закінчиться. Попри попередження поліції про небезпеку, натовп тільки густішав і присувався щораз ближче до стін. Ніщо так не збуджує людську цікавість, як людська трагедія.

– Сеньйоре, – не відступалась Вітторія, – убивця мого батька ходить десь по Риму. Кожна клітина мого тіла рветься туди, щоб його знайти. Але я стою тут, у вашому офісі... тому що відчуваю відповідальність перед вами. Перед вами й іншими. Життя людей у небезпеці, сеньйоре. Чи ви мене чуєте?

Камерарій не відповідав.

Вітторія відчувала, як у неї калатає серце. Чому швейцарські гвардійці не можуть вистежити клятого вбивцю? Цей покидьок – ключ до всього! Він знає, де антиматерія... Чортзабирай, він знає, де кардинали! Достатньо його спіймати – і всі проблеми вирішаться.

Вітторія відчувала, що починає втрачати контроль над собою. Цей жахливий стан –

безсилля й розпач — вона лише невиразно пам'ятала з дитинства, із часів, проведених у сиротинці. У тебе є засоби, казала вона собі, у тебе завжди є засоби. Але це не допомагало. Думки заважали, душили. Вона була дослідницею і вмila розв'язувати задачі. Але ця задача не мала розв'язку. Яка інформація тобі потрібна? Чого ти хочеш? Вона наказувала собі дихати глибоко, але вперше в житті не могла. Вона задихалася.

Голова в Ленґдона розколювалась; йому здавалось, що він балансує на межі божевілля. Він дивився на Вітторію й камерарія, але зір заступали якісь жахливі картини: вибухи, натовп журналістів, відеокамери, чотири людські тіла з таврами на грудях...

Шайтан... Люцифер... Носій світла... Сатана...

Зусиллям волі він викинув із голови ці диявольські образи. Усе це — ретельно спланований терористичний акт, нагадав він собі, чіпляючись за дійсність. Навмисне створений хаос. Йому пригадався семінар у Редкліфському інституті перспективних досліджень, який він відвідав, коли вивчав символіку преторіанців. Відтоді він почав сприймати тероризм по-іншому.

— Тероризм, — казав професор, — має єдину мету. Що це за мета?

— Убивати невинних людей? — припустила одна студентка.

— Ні. Убивство — тільки побічний продукт тероризму.

— Продемонструвати силу?

— Ні. Навряд чи існує слабший аргумент.

— Викликати страх?

— Правильно. Усе дуже просто: мета тероризму — сіяти страх і паніку. Страх підриває віру в інститути влади. Він ослаблює ворога зсередини... і спричиняє неспокій у масах. Запишіть це. Тероризм не є виявом люті. Тероризм — це політична зброя. Бачачи, що влада безсила, люди втрачають віру.

Утрата віри...

Чи, власне, про це тут ідеться? Цікаво, думав Ленґдон, як від-реагують християни в усьому світі, дізнавшись, що кардиналів винищують, як нікчемних собак. Якщо навіть віра священнослужителя не здатна захистити від злодіянь сатани, то на що ж сподіватися всім нам — простим смертним? Біль у голові застугонів сильніше. Ленґдонові здавалося, що він чує голоси, які переконують його кожен у своєму.

Віра тебе не врятує. Медицина і пневмоподушки — ось що тебе врятує. Бог тебе не захистить. Тебе захистить лише розум. Просвітлення. Вір у щось таке, що дає реальні результати. Скільки часу минуло відтоді, як хтось ходив по воді? Сучасні дива творить наука... комп'ютери, вакцини, космічні станції... навіть божественне чудо настання, світу. Матерія з нічого... у лабораторії. Кому потрібний Бог? Нікому! Наука — ось наш бог.

Голос убивці луною відбивався Ленґдонові в голові. Опівночі... Математична прогресія смерті... *sacrifici vergini ne l'altare di scienza.*

Раптом, наче від звуку пострілу, усі голоси враз затихли.

Роберт Ленґдон зірвався на ноги, перекинувши стілець, той гучно вдарився об мармурову підлогу.

Вітторія й камерарій від несподіванки аж підскочили.

– І як я не збагнув цього раніше? – прошепотів Ленґдон, наче и якомусь трансі. – Адже це було так очевидно...

– Не збагнули чого? – запитала Вітторія.

Ленґдон повернувся до священика.

– Отче, три роки поспіль я звертався до Його Святості з проханням про доступ до архівів Ватикану. Мені відмовляли сім разів.

– Пробачте, містере Ленґдон, але зараз, здається, невідповідний момент для таких скарг.

– Я мушу потрапити туди негайно! Йдеться про чотирьох кардиналів. Можливо, м, ені вдасться визначити, де саме їх планують убивати.

Вітторія дивилась на нього здивовано, впевнена, що щось не так зрозуміла.

Камерарій розгубився, очевидно, побоюючись, що його хочуть просто дочити в дурні.

– І ви хочете, щоб я повірив, що ця інформація є в наших архівах?

– Не можу обіцяти, що знайду її вчасно, але якщо ви мене туди впустите.

– Містере Децґдод. за чотири хвилини я мушу бути в Сікстинській капелі. Архіви розташовані на іншому боці Ватикану.

– Ви це говорите серйозно? – запитала Вітторія, пильно дивлячись Ленґдонові в, очі. Здавалось, вона відчула його схвильованість.

– На, вряд чи зараз вдалий час для жартів, – відповів Ленґдон.

– Отче, – звернулась Вітторія до камерарія, – якщо є хоч найменший шанс з'ясувати, де плануються ці вбивства... то ми могли б. улаштувати там засідки і...

– Але до чого тут архіви? – допитувався камерарій. – Як ви можете знайти там підказку?

– Щрб пояснити це, потрібно більше часу, ніж у вас залишилося. Але якщо я не помиляюся, то ця інформація може допомогти нам спіймати вбивцю.

У камерарія був, такий вигляд, ніби він дуже хоче в. це вірити, але чомусь не може.

– У цих архівах зберігаються священні рукописи християнства. Скарби, побачити

які навіть я не маю права.

– Знаю.

– Доступ туди можливий лише, за письмової згоди куратора й Бібліотечної ради Ватикану.

– Або ж, – урочисто додав Ленґдон, – за папськогоре> крипту. Так було зазначено в усіх відмовах, які надіслав мені и.іш куратор.

Камерарій кивнув.

– Не хочу видатися нахабним, – додав Ленґдон, – але, якщо in' помиляюся, папський рескрипт виходить із цього кабінету.

І. наскільки розумію, сьогодні саме ви його господар. З огляду на і с становище...

Камерарій витягнув з кишені годинник і подивився на нього.

– Містере Ленґдон, щоб урятувати Церкву, я готовий сьогодні піддати життя, у. буквальному сенсі.

У його очах Ленґдон прочитав тільки щирість.

– Цей документ, – вів даді камерарій, – ви впевнені, що він, иісрігається в наших архівах? І що. він може допомогти нам ви-нмчити ці чотири церкви?

– Якби я не був упевнений, то не звертався б стільки разів про допуск до архівів. Італія далеченько від Америки, аби прос-ю так, задля розваги, літати туди-сюди на платню викладача. Документ, про який я говорю, – це давній...

– Прошу вас, – перервав його камерарій. – Моя голова вже нічого не сприймає. Ви знаєте, де розташовані таємні архіви?

Ленґдона охопило радісне збудження.

– Біля воріт Свя тої Аннк.

– Я вражений. Більшість науковців вважає, що до них треба п ти через потаємні двері за тронм святого Петра.

– Ні. Ці двері ведуть до Archivio della Reverenda di Fabbrica dis' Pietro.Inn ато хто так помиляється.

– Відвідувачів завжди супроводжує хтось із бібліотекарів. Але ираз бібліотекарів у місті немає. Отже, мені доведеться хіба що іюнністю вам довіритись. Навіть наші кардинали не заходять і уди без супроводу.

– Я обходитимусь із вашими скарбами максимально обережно.

І ибліотекарі навіть не зауважать, що в архівах хтось побував.

Десь над головами задзвонили дзвони собору Святого Петра. К.імерарій подивився на годинник.

– Я мушу йти. – Якусь мить він мовчав, тоді поглянув ну Ленґдона й мовив: – Я накажу, щоб хтось із швейцарських гвардійців зустрів вас біля входу до архівів. Я покладаюсь на вас, містере Ленґдон. А зараз ідіть.

Ленґдон занімів.

Тепер йому здавалося, що молодий священник має якусь надлюдську витримку. Той підніс руку і з несподіваною силою стиснув Ленґдонові плече.

– Бажаю вам знайти те, що ви шукаєте. І то якнайшвидше.

46

Таємні архіви Ватикану розташовані на пагорбі в дальньому кінці двору Бельведера за воротами Святої Анни. У них зберігається понад двадцять тисяч праць, серед яких, за чутками, є навіть такі скарби, як зниклі щоденники Леонардо да Вінчі й неопубліковані євангелія.

Ленґдон енергійно крокував під гору порожньою віа де'лла Фондамента в напрямку архівів, насилу вірячи в те, що його от-от впустять досередини. Вітторія йшла поруч, без зусиль витримуючи взятий темп. Вітер легко ворухив її волосся, що ледь чутно пахло мигдалем. Ленґдон з приємністю вдихав цей аромат, відчуваючи, що думки його починають блукати. Він змусив себе знову зосередитись.

– Ви не хочете сказати мені, що саме ми шукатимемо? – поцікавилась Вітторія.

– Одну книжечку, яку написав хлопець на ім'я Галілей.

Вітторія здивувалась.

Не дражніться. Що такого є в цій книжечці?

– У ній має бути щось, що називають *il segno*.

– Знак?

– Знак, ключ, сигнал... залежно як перекладати.

– Знак про що?

Ленґдон пришвидшив крок.

– Знак, який вказує на одне таємне місце. За часів Галілея імянітам доводилось ховатися від Ватикану, і тому вони иілишли собі в Римі місце для таємних зустрічей. Вони назвали мого храмом Просвітлення.

– Доволі зухвало з їхнього боку називати храмомлігво

> итаністів.

Ленґдон дохитав головою.

– У ті часи ілюмінати не були сатаністами. Це були вчені, що і >і южнювали просвітлення. А сховище було їм потрібне лише для юї о, щоб збиратися й спокійно говорити на теми, які забороняв Н. ггикан, Хоч нам достеменно відомо, що таке потаємне місце іустрічей існувало, дотепер ніхто не знає, де саме воно було.

– Схоже, ілюмінати вміють берегти таємниці.

– Ще б пак! По суті, вони так і не відкрили свого сховку нікому зі сторонніх. Така таємничість захищала їх, але водночас

і.і нажала набирати нових членів.

– Тобто вони не могли зростати без реклами, – сказала Віт-юрія, легко встигаючи і за кроком, і за думкою Ленґдона.

– Саме так. Чутки про братство Галілея почали поширювати-гн в 30-х роках сімнадцятого століття, і вчені з усієї Європи таємно вирушали до Рима, сподіваючись вступити до лав ілюмінатів, їм кортіло подивитися в телескоп Галілея й почути ідеї видатного мислителя. Однак, опинившись у Римі, ці вчені не знали ні куди йти, ні до кого звертатися. Ілюмінатам була потрібна свіжа кров, але вони не могли відкрити місце своїх таємних зустрічей і тим самим наразитися на небезпеку.

Вітторія наморщила чоло.

– Схоже на situazione senza soluzione.

– Атож. Закляте коло.

– І що ж вони зробили?

– Це були вчені. Вони проаналізували проблему і знайшли розв’язок. Блискучий розв’язок, що й казати. Ілюмінати створили щось на кшталт хитромудрої карти, яка вказувала вченим шлях до їхнього храму.

Вітторія так здивувалася, що навіть сповільнила крок.

– Карти? – недовірливо перепитала вона. – Але ж це так леї' коважно! Якби хоч один її примірник потрапив до чужих рук...

– Такого статися не могло, – заперечив Ленґдон. – Жодних примірників не існувало. Цю карту неможливо було зобразити на папері. Вона була величезна. Такий собі маршрут із вказівниками через усе місто.

Вітторія сповільнила ходу.

– У вигляді стрілок на тротуарах?

– Щось типу того, але вказівники були старанно замасковані. Карта складалася з низки символів, розташованих у громадських місцях по всьому місту і не зрозумілих для невтаємничених. Один символ вів до наступного... той іще до наступного... і так далі. Закінчувався маршрут у храмі ілюмінатів.

– Щось схоже на гру в пошуки скарбу, – недовірливо зауважила Вітторія.

Ленґдон хмикнув.

– У певному сенсі так і є. Ілюмінати називали свій ланцюжок символів «стежкою світла», і кожен, хто хотів долучитися до братства, мусив пройти її від початку до кінця. Це було своєрідне випробування.

– Але ж якби Ватикан захотів вистежити ілюмінатів, – сказала Вітторія, – то теж міг би пройти цією стежкою!

– Не міг би. Стежка була замаскована. Це була головоломка, складена так, що тільки окремі люди були спроможні розпізнати вказівники й здогадатися, де знаходиться храм ілюмінатів. Ілюмінати задумали її як своєрідне посвячення – не тільки як засіб захисту, а й як іспит, скласти який могли тільки найталановитіші вчені.

– Як на мене, все це звучить не дуже переконливо. У сімнадцятому столітті духовенство належало до найосвіченіших людей у світі. Якщо ці вказівники були в громадських місцях, то у Ватикані напевно були люди, здатні їх розшифрувати.

– Безперечно, – погодився Ленґдон, – якби вони про них знали. Але вони нічого не здогадувались, бо ілюмінати створили такі вказівники, що клірики нізащо б їх не розпізнали.

Попи вдалися до Методу, який сучасні символи називають іні симуляцією.

– Тобто камуфляжем.

Ленґдон був вражений.

– Ви знаєте цей термін?

– Dissimulazione, – сказала вона. – Найкращий спосіб захис-і у в природі. Спробуйте побачити рибу-флейторила, що плаває псртикально в морських водоростях.

– Зрозуміло, – сказав Ленґдон. – Ілюмінати діяли за таким і,іним принципом. Вони створили знаки, що нічим не вирізня-мися на тлі давнього Рима. Скористатися амбіграмами чи науко-иими символами ілюмінати не могли, бо це надто впадало б в очі.

І тому вони запросили митця – того самого анонімного генія, що створив амбіграму їхньої назви, – і замовили йому чотири ікультири.

– Скульптури ілюмінатів?

– Так, скульптури, які мали відповідати двом обов'язковим вимогам. По-перше, вони мали виглядати так само, як і решта іворів мистецтва в Римі... щоб Ватиканові й на гадку не спало, що їх виготовлено на замовлення ілюмінатів.

– Релігійне містечко.

Ленґдон кивнув і, захопившись, заговорив швидше.

– Друга вимога полягала в тому, що ці чотири скульптури мали відповідати дуже конкретним темам. Кожна мала непомітно прославляти один із чотирьох елементів науки.

– Чому лише чотирьох? – здивувалася Вітторія. – Їх понад сто.

– Не забувайте, що йдеться про сімнадцяте століття, – нагадав Ленґдон. – Перші алхіміки вважали, що всесвіт складається лише з чотирьох елементів; Землі, Повітря, Вогню і Води.

Ленґдон знав, що колись у давнину хрест був найпоширенішим символом чотирьох стихій – чотири рамена відповідали Землі, Повітрю, Вогню й Воді. А крім цього, історія знає буквально десятки інших символічних зображень Землі, Повітря, Вогню й Води – піфагорові цикли життя, китайський гонг-фан, чоловічі й жіночі рудименти Юнґа, квадранти зодіаку... Навіть мусульмани вшановували чотири давні стихії, хоч в ісламі вони були відомі як «квадрати, хмари, блискавки та хвилі». Однак на Ленґдона найбільше враження справляло одне сучасніше трактування цієї концепції – чотири містичні ступені масонів на шляху до Абсолютної Ініціації: Земля, Повітря, Вогонь і Вода.

Вітторія була заінтригована.

– Отже, цей скульптор-ілюмінат створив чотири скульптурні композиції, що здавалися релігійними, а насправді символізували Землю, Повітря, Вогонь і Воду?

– Саме так, – підтвердив Ленґдон, швидко звертаючи на віа Сентінел до архівів. – Вони розчинилися в морі релігійних скульптур, що розкидані по всьому Риму. Подарувавши анонімно ці композиції відповідним церквам і застосувавши свій політичний вплив, братство домоглося, щоб їх установили у конкретних, наперед визначених храмах у Римі. Кожна скульптура слугувала знаком... що непомітно вказував на наступну церкву... де чекав наступний знак. Утворився такий собі ланцюжок вказівників, замаскованих під релігійні Скульптури. Якщо кандидат в ілюмінати знаходив першу церкву із символом Землі, то міг іти далі до Повітря... тоді до Вогню... до Води... і нарешті, до храму Просвітлення.

Вітторії здалося, що Ленґдон дедалі більше відхиляється від того, що насправді важливо.

– І як це все може допомогти нам спіймати убивцю?

Ленґдон усміхнувся. Головного аргументу він іще не виклав.

– Я забув сказати, що ілюмінати дали цим чотирьом храмам дуже цікаву назву. Оптарі науки.

Вітторія не зрозуміла.

– Пробачте, але це ще нічого не означає... – Вона змовкла на півслові. – *Laltare di scienza?* – вигукнула. – Той убивця-ілюмі-нат. Він сказав, що кардинали будуть

незайманими жертвами на олтарях науки!

Ленґдон знову усміхнувся.

– Чотири кардинали. Чотири храми. Чотири олтарі науки.

Вітторія була вражена.

– То ви вважаєте, що чотири церкви, у яких планують убивати кардиналів, – це ті самі чотири храми, що слугували вказівниками на стежці світла?

– Думаю, що так.

– Але навіщо тоді убивця дав нам цю підказку?

– А чому б і ні? – відповів Ленґдон. – Дуже мало хто з істориків знає про ці скульптури. Ще менше вірять, що вони справді існують. А їхнє розташування залишалося таємницею чотириста років. То невже хтось розкриє цю таємницю за наступні п'ять годин? До того ж ілюмінатам більше не потрібна їхня стежка світла. Таємного місця зустрічей, мабуть, і так уже давно немає. Тепер ілюмінати живуть у сучасному світі. Зустрічаються на засіданнях рад директорів банків, у фешенебельних клубах, на приватних полях для гри в гольф. Сьогодні вони хочуть відкрити свої таємниці світові. Їхній час настав. Вони виходять із підпілля.

Ленґдон боявся, що триумфальна з'ява ілюмінатів супроводжуватиметься особливою симетрією, про яку він іще не сказав. Чотири тавра. Убивця дав зрозуміти, що кожному кардиналові випалять інший символ. Ти переконаєшся, що давні легенди не брешуть, сказав він. Легенда про чотири символи-амбіграми була настільки ж давня, як і самі ілюмінати: «земля», «повітря», «вогонь», «вода» – чотири слова, складені повністю симетрично. Так само, як «ілюмінати» на грудях у Леонардо Ветри. Кожному кардиналові випалять на тілі назву одного з давніх елементів науки. Чутки про те, що ці чотири амбіграми були написані англійською, а не італійською – рідною мовою ілюмінатів – залишалися предметом суперечки серед істориків. Англійська видавалася випадковим відхиленням від норми... А ілюмінати, як відомо, нічого не робили випадково.

Ленґдон звернув на вимощену цеглою доріжку перед будинком архівів. У голові швидко змінювали одна одну страхітливі картини. Грандіозний план ілюмінатів почав відкриватися йому в усій своїй величчі. Братство запряглося мовчати стільки, скільки буде потрібно, і терпляче чекало, доки здобуде достатньо влади, щоб вийти з підпілля без страху й відкрито обстоювати свої ідеї. Ілюмінати більше не збираються ховатися. Тепер вони хочуть продемонструвати світові свою владу й довести, що міфи про них правдиві. Сьогодні вони покажуть такий трюк, що прославить їх на весь світ.

– Ось наш супровід, – сказала Вітторія. Ленґдон побачив швейцарського гвардійця, що поспішно йшов навпростець через га/щвдену до входу в архів.

Побачивши їх, гвардієць вкляк на місці й витріщився так, наче побачив якусь мару. Не вимовивши ні слова, він відвернувся й витяг рацію. Очевидно, засумнівавшись, що правильно зрозумів наказ, він швидко заговорив у мікрофон. Сердитого гаркоту, що почувся у відповідь, Ленґдон не розібрав, але суть його це залишала сумнівів. Гвардієць знітився, сховав рацію і з незадоволенням виглядом

підійшов до них.

За той час, що вони йшли до архівів, ніхто не вимовив ані слова. Вони проминули четверо сталевих дверей, два ізодьовані тамбури, спустилися довгими сходами й опинились у холі з двома цифровими панелями на стіні. Проминувши складну систему електронних детекторів, вони вийшли в довгий коридор, що закінчувався подвійними дубовими дверима. Гвардієць зупинився, ще раз прискіпливо їх оглянув і, щось бурмочучи собі під ніс, Підійшов до металевої скриньки на стіні. Відчинив її кдючем і набрав усередині код. У дверях щось загуділо, і масивний замок відімкнувся.

Гвардієць повернувся і вперше за весь час заговорив до них:

– Архіви – за цими дверима. Мені наказано супроводжувати вас до цього місця, а тоді повернутися для інструктажу з іншого питання.

– Ви залишаєте нас самих? – здивувалася Вітторія.

– Швейцарським гвардійцям не дозволено заходити до таємних архівів. Ви тут лише тому, що мій командир дістав прямий наказ від камерарія.

– Але як ми звідси вийдемо?

– Система безпеки діє лише в одному напрямку. Назовні ви иийдете без проблем. – Із цими словами гвардієць розвернувся і швидко закрокував до виходу.

Вітторія щось сказала з цього приводу, але Ленґдон її не чув. Нін не зводив погляду з важких подвійних дверей і думав про

і.ісмниці, що криються за ними.

47

Камерарій Карло Вентреска знав, що часу в нього обмаль, однак не поспішав. Він хотів хоч трохи побути на самоті, щоб зібратися з думками перед вступною молитвою. Стільки всього трапилось одразу! Повільно йдучи порожнім північним крилом, камерарій відчував, що втома від останніх п'ятнадцяти днів пронизала все його тіло і віддається болем аж у кістках.

Він сумлінно виконував усі свої священні обов'язки до найменшої дрібниці.

Згідно з традицією, коли Папа помер, камерарій особисто підтвердив факт смерті – приклав пальці до сонної артерії покійного, пересвідчився, що той не дихає, і тричі голосно проказав його ім'я. За законом, розтину не робили. Тоді камерарій опечатав спальню Папи, знищив папську печатку з образом святого Петра, розбив форми для виготовлення свинцевих печаток і розпорядився щодо похорону. Покінчивши з цією частиною своїх обов'язків, він почав готувати конклав.

Конклав, думав він. Останнє випробування. Одна з найдавніших традицій християнства. Нині, коли результат конклаву за-іпичай відомий заздалегідь, цей ритуал критикують як застарілий. Кажуть, що він більше нагадує фарс, ніж справжні вибори.

11 роте камерарій знав, що такі заяви свідчать лише про нерозуміння суті конклаву. Конклав — це не вибори, а. старовинний містичний ритуал передавання влади. Він не може застаріти... уся ця таємничість, згорнуті папірці, спалювання результатів, змішування старовинних хімікатів, димові сигнали...

Цікаво, як почувается кардинал Мортаті, думав камерарій, наближаючись до лоджій Григорія XIII. Адже він не міг не зауважити відсутності *preferiti*. Без них голосування триватиме до ранку. Це добре, що головним виборцем призначили Мортаті, заспокоював себе камерарій. Цей кардинал відзначається широкими поглядами і здатний висловлюватися широко. Сьогодні конклав потребуватиме лідера, як ніколи.

Зупинившись перед Королівськими сходам, камерарій мав таке відчуття, наче він стоїть на межі провалля. Гомін з-за стін Сікстинської капели долинав аж сюди, нагору — стривожені голоси ста шістдесяти п'яти кардиналів.

Ста шістдесяти одного кардинала, виправився він.

На якусь мить камерарію здалося, що він падає, охоплений полум'ям, стрімко летить у пекло, а навколо кричать люди і з неба ллється дощ із крові й каміння.

А тоді настала тиша.

Прокинувшись, хлопчик побачив, що він на небесах. Навколо все було біле. Світло було неймовірно яскраве і дуже чисте. Хтось міг би сказати, що десятирічна дитина не здатна збагнути, що таке небо, проте юний Карло Вентреска все розумів чудово. Він був на небі. Де ж іще це могло бути? За ті десять років, що їх він провів на землі, Карло встиг пізнати велич Бога — її відчував він у чистих звуках органа, у височенних маківках, у піднесеному співі церковних хорів, у кольорових вітражах, у блискучому золоті й бронзі. Мати Карло, Марія, водила його на службу Божу щодня. І церква стала для нього домівкою.

— Чому ми ходимо на службу щодня? — запитав якось Карло, хоч насправді нічого не мав проти цього.

— Тому що я так пообіцяла Богові, — відповіла. мати. — А обіцянка, яку даєш Богові, — найважливіша з усіх обіцянок. Ніколи не порушуй обіцянок Богові.

Карло дав їй слово, що ніколи не порушуватиме обіцянок Ііогові. Матір він любив понад усе на світі. Вона була його янголом. Іноді він називав її *Maria Benedetta*— Марія Блаженнії — хоч їй це й не подобалось. Коли вона молилася, він ставав навколішки поруч із нею, вдихав аромат її тіла і слухав, як вона шепоче молитву, перебираючи вервицю. Діво Маріє, Богородице наша... помолись за нас грішних... і нині, і в час нашої смерті.

— А де мій батько? — запитував інколи Карло, знаючи наперед, що той помер іще до його народження.

– Тепер Бог тобі батько, – завжди відповідала вона. – Ти дитя Церкви.

Карло це страшенно подобалось.

– Якщо тобі колись буде страшно, – казала йому мати, – згадай, що твій батько – Бог. Він завжди тебе бачить і оберігає. Бог має великі плани щодо тебе, Карло. – Хлопчик знав, що вона має рацію. Він уже відчував Бога у своїй крові.

Кров...

Кривавий дощ!

Потім тиша. А тоді – небо.

Насправді його небо виявилось реанімаційним відділенням /і ж карні Святої Клари під Палермо. Карло це зрозумів, коли згасло оте сліпуче світло. Він був єдиним, хто вижив після вибуху, від якого розлетілась на друзки каплиця, куди вони з матір'ю ходили молитися під час відпустки. Загинуло тридцять сім осіб, і тред них і його мати. Те, що хлопчик вижив, газети назвали чудом святого Франциска. За кілька хвилин до вибуху Карло невідомо чому залишив матір і зайшов у глибокий альков – помилуватися гобеленом зі сценами життя святого Франциска.

Це Бог мене туди покликав, вирішив він. Він хотів мене врятувати.

Від болю Карло почав марити. Він бачив матір. Ось вона стоїть навколішках і посилає йому повітряний поцілунок, а вже за мить її пахуче тіло рветься на шматки під страшний гуркіт. Він пізнав людське зло. Він запам'ятав той кривавий дощ. Це була кров його матері! Блаженної Марії!

Бог завжди тебе бачить і оберігає, казала йому мати.

То де ж Він тепер?

А тоді, неначе на підтвердження материних слів, до лікарні прийшов священнослужитель. І то не простий священик, а єпископ, Він помолився за Карло. Чудо святого Франциска. Коли хлопчик одужав, єпископ влаштував його в невеличкий монастир при соборі, у якому сам був настоятелем. Карло жив і вчився разом із монахами, а за якийсь час навіть почав прислужувати у вітварі своєму новому покровителю. Єпископ радив Карло піти до світської школи, але той відмовлявся. Він був щасливий у своїй новій домівці. Нарешті він по-справжньому жив у Домі Божому.

Щоночі Карло молився за матір.

Бог урятував мене не просто так, думав він. Яку ж долю Вігі мені готує?

Коли Карло виповнилось шістнадцять, він, за італійським законом, мав відслужити два роки у війську. Єпископ сказав, що якщо Карло вступить до семінарії, то його звільнять від військової служби. На це хлопець відповів, що планує вступити до семінарії, але спершу мусить пізнати зло.

Єпископ його не зрозумів.

Карло пояснив: якщо він збирається присвятити життя Церкві й боротися зі злом,

то спочатку він мусить зрозуміти, що це таке. А кращого місця, ніж військо, для цього не знайти. У війську стріляють з автоматів і кидають бомби. Моя Блаженна мати загинула від бомби!

Єпископ спробував його переконати, але Карло вже вирішив.

— Будь обережний, сину, — сказав йому на прощання єпископ. — І пам'ятай: Церква чекає твого повернення.

Два роки військової служби стали для Карло жахіттям. Юність він провів у тиші й глибоких роздумах. У війську ж для роздумів не було місця. Невпинний галас. Усюди величезні машини. Ані хвилини спокою. Щоправда, раз на тиждень солдати відвідували службу Божу, однак Карло не відчував присутності Бога в душі жодного зі своїх товаришів. Їхні голови були надто забиті хаосом, щоб вони могли побачити Бога.

Карло ненавидів своє нове життя і мріяв про повернення додому. Але він твердо вирішив, що мусить дотерпіти його до кінця. Нін іще так і не зрозумів зла. Стріляти зі зброї він відмовлявся, тож військові навчили його керувати гелікоптером медичної служби. Карло терпіти не міг ні звуку пропелера, ні смороду пального, зате на гелікоптері він міг злітати високо в небо і бути ближче до матері. Довідавшись, що курс підготовки пілота передбачає стрибки з парашутом, Карло вжахнувся. Проте вибору в нього не було.

Бог мене захистить, сказав він собі.

Перший стрибок став для Карло найзахопливішою пригодою її життя. Це було все одно, що літати з Богом. Карло не міг досхочу насолодитися цим станом. Тиша... політ... і обличчя матері в білих клубках хмар. Бог має плани щодо тебе, Карло. Повернувшись із війська, Карло вступив до семінарії.

Це було двадцять три роки тому.

І тепер, спускаючись Королівськими сходами, камерарій Карло Вентреска намагався досягнути весь ланцюжок подій, що привів його до цього незвичайного роздоріжжя.

Облиш увесь страх, казав він собі, і віддай цю ніч Богові.

Він побачив перед собою великі бронзові двері Сікстинської капели, обабіч яких стояло четверо швейцарських гвардійців. Вони відімкнули замок і відчинили двері. Усі присутні всередині разом повернули голови. Камерарій дивився на чорні мантиї й червоні пояси. Він зрозумів нарешті, що планував для нього Ііог. Доля Церкви опинилася в його руках.

Камерарій перехрестився і ступив через поріг.

Кореспондент Бі-бі-сі Гюнтер Глік обливався потом у мікроавто-оусі, припаркованому на східному боці майдану Святого Петра, і проклинав редактора, який доручив йому цю місію. Хоч після першого місяця роботи в Бі-бі-сі його характеристика рясніла позитивними епітетами – винахідливий, кмітливий, надійний, – | саме його заслали у Ватикан пильнувати конклав. Він нагадав ' собі, що бути репортером у Бі-бі-сі набагато почесніше, ніж складати небилиці для «Брітіш тетлер», однак такі репортажі його аж і ніяк не приваблювали.:

Завдання Гліка було просте. Образливо просте. Він мусить; сидіти тут, доки вся ця компанія старих пердунів. не обере собі 1наступного проводиря. Щойно це станеться, він має вийти з автобуса і на п'ятнадцять секунд з'явитися в, прямому ефірі з відповідним повідомленням на тлі Ватикану.

Блискуче.

Глік не міг повірити, що Бі-бі-сі й досі посилає спеціальних кореспондентів стежити за такою дурнею. Американських медій тут сьогодні не побачиш. І не сподівайся. Тому що акули інформаційного простору дурницями не займаються. Вони дивляться Сі-ен-ен, опрацьовують їхній сюжет, а тоді записують свій «прямий репор таж» на тлі голубого екрана. Компанія Ен-бі-сі навіть ставить у студії машини, що імітують вітер і дощ, аби репортаж виглядав природніше. Глядачі більше не хочуть правди. Вони хочуть розваг.

Глік дивився крізь вітрове скло, і йому ставало дедалі сумніше. Велична будівля собору Святого Петра пригнічувала як суворо нагадування, чого можуть досягнути люди, коли щось твердо задумують.

– А чого я досягнув у житті? – запитав він уголос. – Нічого.

– То й розслабся, – почувся з-за спини жіночий голос.'

Він несподіванки Глік аж здригнувся. Він мало не забув, що знаходиться в автобусі не сам. Ззаду сиділа телеоператори Чиніна Макрі й мовчки протирала окуляри. Вона завжди протирала окуляри. Чиніта була чорна, але воліла називатися аф- :роамериканкою. Вона була дещо повнувата й розумна, як диявол. Про це вона теж не давала забути. Чиніту вважали дивакуватою особою, але Глікові вона подобалась. До того ж у її товаристві було трохи веселіше.

– Що тебе мучить, Гюнте? – запитала Чиніта.

– Що ми тут робимо?

Чиніта далі протирала окуляри.

– Стежимо за цікавою подією.

– Старці, яких замкнули в темряві, – це, по-твоєму, цікаво?

– Ти, мабуть, знаєш, що тобі пряма дорога до пекла?

– Таке враження, що я вже там.

– Розкажи мені, що тебе не влаштовує. – Вона сказала це, майже як мати.

– Розумієш, я хотів би залишити якийсь слід у житті.

– Ти ж писав статті для «Брітіш тетлер».

– Так, але жоден з моїх матеріалів так і не став резонансним.

– Та ну що ти! Я чула, ти написав якусь приголомшливу статтю про таємні стосунки королеви з інопланетянами.

– Дякую.

– Не сумуй. Не все так погано. Сьогодні відбудеться твій де-інот на екрані.

Глік застогнав. Він уже уявляв слова ведучого новин: «Дякую, І юнтере, чудовий репортаж». Після цього ведучий чарівно усміхнеться й перейде до погоди.

– Мені треба було подаватися на посаду ведучого.

Макрі розсміялась.

– Без жодного досвіду? З такою бородою? Це несерйозно.

Глік провів долонею по рудому жмуткові волосся на підборідді.

– З бородою я начебто здаюся розумнішим.

У мікроавтобусі задзвонив мобільний телефон, перервавши і трагедію Гліка.

– Напевно, це з редакції, – сказав той із раптовою надією и голосі. – Може, вони хочуть показати в прямому ефірі, що тут кіраз відбувається?

– Опустися на землю! – розсміялась Макрі. – Це не та тема.

Глік узяв слухавку і мовив тоном телеведучого:

– Гюнтер Глік, Бі-бі-сі, Ватикан.

Чоловік на іншому кінці лінії говорив із сильним арабським акцентом.

– Слухай мене уважно. За мить я зміню твоє життя.

Ленгдон і Вітторія залишилися самі перед подвійними дубовими дверима, що вели всередину таємних архівів Ватикану. Колонида, у якій вони стояли, була розкішно оздоблена: килими на стінах, мармурова підлога, на стелі – фігурки херувимів, з-за яких виглядають зовсім недоречні тут камери стеження. Ленгдон називав цей стиль стерильним ренесансом. Біля дверей на стіні висіла невелика бронзова табличка:

ARCHIVIO VATICANO Curatore, Padre Jaqui Tomaso

Отець Жакі Томазо. Це ім'я Ленгдон знав із листів з відмовами, що назбиралися в нього на столі. Шановний містере Ленгдон, на жаль, змушений відмовити Вам..

На жаль. Дурниці. Відколи куратором таємних архівів Ватикану став Жакі Томазо, Ленґдон не чув, щоб туди пустили хоч одного американського науковця-некатолика. II *guardiano* – так прозвали Жакі Томазо історики. Це був найнепоступливіший бібліотекар на землі.

Відчиняючи важкі двері й проходячи попід арковим склепінням до приміщення архівів, Ленґдон почасті сподівався побачити там отця Жакі у повній військовій амуніції, ще й з базукою в руках. Однак усередині було порожньо.

Тиша. М'яке світло.

Archivio Vaticano. Мрія його життя.

Роззирнувшись у цьому священному приміщенні, Ленґдон трохи розгубився. Зрозумів, яким він був наївним романтиком. Він уявляв архіви Ватикану зовсім інакше. Сподівався побачити тут довгі ряди полиць із потріпаними томами, укритими пилюкою, священників, що складають каталоги при світлі свічок, монахів, що вивчають старовинні пергаменти, вітражі...

Нічого подібного.

На перший погляд кімната нагадувала затемнений авіаційний ангар, у якому хтось побудував із дюжину кортів для гри в рекетбол. Ленґдон знав, звичайно, для чого тут ці скляні камери. Вони його не здивували. Волога й тепло шкодять старовинним пергаментам, тому зберігати їх належить у герметичних сховищах, що не пропускають вологи й природних кислот, які містяться в повітрі. Ленґдонові не раз доводилося працювати в герметичних сховищах, і при цьому він завжди почувався незатишно... Це все одно, що зайти до герметичного контейнера, де подача кисню залежить від чергового бібліотекаря.

У скляних сховищах було доволі темно, світло йшло тільки від маленьких лампочок, вмонтованих у кінці кожного стелажа. У чорноті кожної камери Ленґдон уявляв довгі ряди полиць, ущертъ заповнених історичними документами. Оце колекція, гак колекція!

Вітторія теж була вражена. Вона стояла поруч і в німому захопленні дивилась на величезні прозорі бокси.

Часу було обмаль, і Ленґдон швидко оглянув напівтемне приміщення у пошуках каталогу – товстої енциклопедії, де перелічувалися б усі книжки, що зберігаються в бібліотеці. Але замість неї він побачив лише кілька комп'ютерів, розставлених по всій залі.

– Схоже, каталог у них комп'ютеризований.

Вітторія зраділа.

– Це мало б заощадити нам час.

Ленґдон хотів би поділяти її надію, але насправді відчував, нічого доброго в цьому немає. Він підійшов до одного з комп'ютерів і натиснув кілька клавіш. Його побоювання миттю підтвердилися.

– Старий добрий метод був би набагато кращий.

– Чому?

Він відійшов від комп'ютера.

– Тому що на звичайних каталогах немає пароля. А може, усі фізики – вроджені хакери?

Вітторія похитала головою:

– Я вмю відкривати устриці, оце й усе.

Ленґдон зітхнув і повернувся до чудернацького скупчення прозорих камер. Підійшов до найближчої і придивився, що в ній всередині. Розпливчаті образи набули форми звичайних книжкових полиць, шухляд для зберігання пергаментів і столів для роботи з архівними матеріалами. Він глянув на таблички, що світилися в кінці кожного ряду. Як в усіх бібліотеках, на цих табличках був зазначений зміст кожного ряду. Повільно йдучи вздовж скляної стіни, Ленґдон читав:

ПЕТРО САМІТНИК... ХРЕСТОВІ ПОХОДИ... УРВАНО ІІ... ЛЕВАНТ...

– Тут є позначення, – сказав він, не зупиняючись. – Книжки складені не в алфавітному порядку. – Це його не здивувало. Старовинні архіви майже ніколи не укладають в алфавітному порядку, тому що багато авторів невідомі. Упорядковувати колекцію за назвами книжок теж неможливо, оскільки багато історичних документів не має назви, а від деяких пергаментів взагалі залишилися тільки уривки. Найчастіше такі каталоги складають у хронологічному порядку. Однак цей порядок, очевидно, не був хронологічний.

Ленґдон відчував, що дорогоцінний час втікає.

– Схоже, Ватикан має власну систему.

– Оце так диво.

Він іще раз придивився до написів. Документи на одній полиці датувалися різними століттями, але всі ключові слова були між собою пов'язані.

– Думаю, це тематичний каталог.

– Тематичний? – недовірливо перепитала Вітторія. – Це ж дуже незручно.

Насправді...подумав Ленґдон, зваживши все краще, це, можливо, найдосконаліший каталог з усіх, які мені доводилося бачити. Він завжди казав студентам, щоб ті не зациклювались на запам'я-юванні дат і назв творів, а намагалися натомість зрозуміти загальні тенденції й мотиви того чи іншого періоду в мистецтві. Каталог архівів Ватикану, схоже, був укладений за таким самим принципом. Загальні штрихи...

– Усе, що лежить у цьому сховищі, – сказав Ленґдон, почувшись дещо впевненіше, – усі ці документи, датовані різними століттями, стосуються хрестових походів. Це – тема цього сховища. – Давні розповіді очевидців, листи, твори мистецтва, соціально-політичні відомості, сучасний аналіз. Усі зібрано в одному місці... щоб дослідник міг глибше зрозуміти тему. Блискучий підхід.

Вітторія наморщила чоло.

– Але та сама інформація може стосуватися одночасно кількохтем.

– Саме тому тут є ще й перехресні відсилання. – Ленґдон показав крізь скло на кольорові пластикові таблички, вставлені між документами. – Тут зазначено додаткові документи, що зберігаються в інших сховищах, відповідно до їхньої основної теми.

– Зрозуміло, – відповіла Вітторія, очевидно, вирішивши облишити цю тему. Вона приклала долоні до вуст і оглянула величезну залу архівів. Тоді подивилась на Ленґдона. – Отже, професоре Ленґдон, як називається праця Галілея, яку ми шукаємо?

Ленґдон не міг стримати усмішки. Йому досі не вірилось, що він стоїть у приміщенні архівів Ватикану. Це тут, думав він. Десь у темряві, чекає.

– Ходімо, – мовив Ленґдон. – Він енергійно пішов уздовж першого проходу, читаючи таблички на книжкових полицях. –

І Іам'ятаєте, що я казав вам про стежку світла? Як ілюмінати випробовували охочих вступити до братства?

– Пошуки скарбу, – відповіла Вітторія.

– Розмістивши в Римі вказівники, ілюмінати мусили якось поінформувати учене товариство про існування таємної стежки.

– Логічно, – сказала Вітторія. – Інакше нікому б і на думку не спало її шукати.

– Отож-бо. Але навіть якби учені довідались, що така стежка існує, то однаково не знали б, де вона починається. Рим величезний.

– Зрозуміло.

Ленґдон перейшов у наступний прохід і, читаючи написи, продовжив розповідь.

– Близько п'ятнадцяти років тому я та ще кілька істориків із Сорбонни виявили листи ілюмінатів, у яких неодноразово згадується segno.

– Знак. Повідомлення про стежку й про те, де вона починається.

– Саме так. І відтоді багато науковців, що вивчають історію ілюмінатів, у тому числі й я, знайшли ще й інші посилання на segno. Сьогодні всі згодні у тому, що ключ існує і ілюмінати знайшли-таки спосіб поінформувати про нього вчене товариство потайки від Ватикану.

– Як?

– Точно ми не знаємо, але найімовірніше – через друковані видання. Галілей опублікував чимало книжок і наукових бюлетенів.

– Які Ватикан, поза сумнівом, читав. Це було б небезпечно.

– Погоджуюсь. Але segnotaки дійшов до адресата.

– Однак ніхто з сучасних науковців його так і не знайшов?

– Ні. Але ось що дивно. Хоч би згадувався segno— у щоденниках масонів, давніх наукових журналах, листах ілюмінатів, — його часто позначають цифрою.

– 666?

Ленґдон усміхнувся.

– 503.

– І що це означає?

– Ніхто з науковців досі цього не розшифрував. Мене це число захопило, і, щоб віднайти його прихований зміст, я перепробував усе: нумерологію, географічні координати... — Ленґдон дійшов до кінця проходу і звернув в інший, швидко читаючи написи. — Багато років єдиною зачіпкою здавалося те, що 503 починається з цифри п'ять... однієї зі священних цифр ілюмінатів. — Він змовк.

– Щось мені підказує, що недавно ви розшифрували це число, і і аме тому ми тут.

– Це правда, — підтвердив Ленґдон, переживаючи один із 11 (. 'частих у його професійній діяльності моментів гордості. — Чи і маєте ви книжку Галілея з назвою Dialogo?

– Звичайно. Науковці знають її як класичний приклад зради наукових принципів.

Ленґдон не називав би це аж так різко, але зрозумів, що мала на увазі Вітторія. На початку тридцятих років сімнадцятого століття Галілей хотів опублікувати книжку про геліоцентричну модель Сонячної системи, яку запропонував Ко-іюрник. Але Ватикан дозволив йому видати цю книжку тільки іа однієї умови: якщо він вмістить у ній такі самі переконливі докази і на користь геоцентричної моделі, яку обстоювала Цер-к па і яка, на думку Галілея, була абсолютно хибна. Галілеєві не залишалося нічого іншого, як скоритися й опублікувати книжку, у якій однакова увага приділялась як істинній, так і хибній моделі.

– Вам, мабуть, відомо, — сказав Ленґдон, — що, попри цей компроміс, Dialogoусе ж визнали єрессю і Галілея посадили під домашній арешт.

– Добрі справи не залишаються безкарними.

Ленґдон усміхнувся:

– Справді. Але Галілей не здавався. Сидячи вдома під арештом, він потайки написав іншу, менш відому книжку, яку науковці часто плутають з Dialogo. Вона має назву Discorsi.

Вітторія кивнула.

– Я чула про неї. «Дискурси про припливи».

Ленґдон зупинився, вражений, що вона чула за маловідомий і нір Галілея про рух планет і його вплив на морські припливи.

– Гей! – мовила Вітторія. – Не забувайте, що ви розмовляєте з фахівцем із фізики моря. До того ж мій батько обожнював Галілея.

Ленґдон розсміявся. Однак Discorsi була не тією книжкою, яку нони шукали. Ленґдон пояснив, що під домашнім арештом Галілей написав не лише її. Історики вважають, що він іще написав одну маловідому брошуру з назвою *Diagramma*.

– *Diagramma della Verita*, – сказав Ленґдон. – «Діаграма істини».

– Ніколи про неї не чула.

– Не дивно. *Diagramma* була найтаємнішою працею Галілея – своєрідним трактатом про наукові факти, які він уважав істинними, але не міг оприлюднювати. Так само, як і деякі попередні рукописи Галілея, «Діаграму» потайки вивезли з Рима і без зайвого галасу опублікували в Голландії. Брошура стала страшенно популярною в європейському науковому підпіллі. Але згодом про неї довідався Ватикан і розгорнув кампанію зі спалювання книжок.

Вітторія була заінтригована.

– І ви думаєте, що в «Діаграмі» міститься ключ? *Segno*. Інформація про стежку світла.

– За допомогою цієї брошури Галілей передав інформацію в зовнішній світ. У цьому я переконаний. – Ленґдон перейшов уже в третій ряд сховищ, читаючи написи на полицях. – Архіваріуси шукали примірники «Діаграми» багато років. Але, враховуючи зусилля Ватикану, спрямовані на її знищення, й низький ступінь тривкості цієї брошури, є всі підстави припускати, що вона зникла з поверхні землі.

– Ступінь тривкості? І

– Тобто міцності. Архіваріуси поділяють усі документи за І ступенем міцності на десять категорій. «Діаграму» надрукували на папірусі з осоки. Це щось на кшталт сучасних серветок. Така книжка може протриматися щонайбільше сто років.

– Чому не взяли чогось міцнішого?

– Так захотів Галілей. Щоб захистити своїх послідовників. Якби якогось науковця спіймали з «Діаграмою», він міг просто вкинути її у воду, і вона б умить розчинилася. Чудова ідея для знищення доказів, але лихо для архіваріусів. Уважають, що тільки один примірник «Діаграми» пережив вісімнадцяте століття.

– Один? – перепитала вражена Вітторія. Вона розглянулась навколо. – І він тут?

– Невдовзі після смерті Галілея Ватикан конфіскував його і! Нідерландах. Я багато років просив Ватикан дозволити мені подивитися на нього. Відколи збагнув, що в ньому.

Неначе прочитавши думки Ленґдона, Вітторія перейшла на другий бік проходу й почала читати написи на полицях у сусідньому сховищі, що вдвічі пришвидшило

пошуки.

– Дякую, – сказав Ленґдон. – Шукайте таблички, що хоч якось пов’язані з Галілеєм, наукою, науковцями. Ви їх відразу впізнаєте, шойно побачите.

– Добре, але ви так і не розповіли мені, як здогадалися, що підказка міститься саме в «Діаграмі». Це якось пов’язано з тим числом, що ви постійно зустрічали в листах ілюмінатів? 503?

– Так, – усміхнувся Ленґдон. – За якийсь час я збагнув, що 503 – це простий код. Він чітко вказує на «Діаграму».

На якусь мить Ленґдон знову відчув цей стан несподіваного осяяння. Два роки тому шістнадцятого серпня він стояв на березі ставка. Це було на весіллі сина колеги. На поверхні води відбивалися звуки волинок, молоде подружжя пливло до берега на барці. Судно було прикрашене квітами й вінками. На борту красувалися великі римські цифри – DCII.

Заінтригований, Ленґдон поцікавився в батька нареченої:

– А що означає 602?

– 602?

– DCII, – Ленґдон показав на барку, – римськими цифрами означає 602.

– Це не римські цифри, – розсміявся той. – Це назва барки.

– DCII?

Чоловік кивнув.

– «Дік і Конні II».

Ленґдон знітився. Дік і Конні – це були імена наречених. Барку, зрозуміло, назвали на їхню честь.

– А що сталося з «DCI»?

– Затонула вчора під час репетиції, – зітхнув той.

– Співчуваю. – Ленґдон розсміявся. Він знову подивився на барку. «DCII», подумав. Наче «QEII» 7в мініатюрі. І тут його осяяло.

Ленґдон повернувся до Вітторії.

– 503 – це, як я вже сказав, код. Таким способом ілюмінати зашифрували римське число. Римськими цифрами 503 – це...

– DIII.

Ленґдон насторожився.

– Швидко ж ви зорієнтувалися. Тільки не кажіть мені, що ви ілюмінатка.

Вона розсміялась.

– Я класифікую океанські пласти за допомогою римських чисел.

Ну звичайно, подумав Ленґдон. Усі ми так робимо.

– То що ж означає DIII?

– DI, DII, DIII – дуже дивні скорочення. Давні вчені таким чином розрізняли три праці Галілея, які найчастіше плутають.

– Dialogo... Discorsi... Diagramma, – здогадалась Вітторія.

– D-один. D-два. D-три. Усі ці твори – наукові. Усі суперечливі. 503 – це DIII. «Діаграма». Третя з книжок Галілея.

Вітторія занепокоїлась.

– Але одне мені таки не зрозуміло. Якщо цей segno, цей ключ, це повідомлення про стежку світла справді був у Галілеєвій «Діаграмі», чому Ватикан його не побачив, коли конфіскував усі примірники?

– Можливо, вони його бачили, але не зауважили. Пам'ятаєте, як ілюмінати встановили свої вказівники? Сховали на видному місці? Пам'ятаєте дисимуляцію? Segno, мабуть, замаскували так само – на видному місці. Зробили невидимим для тих, хто його спеціально не шукав. А також для тих, хто не розумів.

– Тобто?

– Тобто Галілей його добре заховав. За однією давньою інформацією, segno був написаний мовою, яку ілюмінати називали lingua riga.

– Чистою мовою?

1 Queen Elizabeth II – «Королева Єлизавета II», океанський лайнер.

– Так.

– Мовою математики?

– Я так думаю. Це здається доволі очевидним. Зрештою, Галілей був ученим і писав для учених. Було б логічно, якби він зашифрував ключ за допомогою математики. Брошура називається «Діаграма», отже, математичні діаграми теж могли бути частиною коду.

– Сподіваюся, Галілей здатний був створити такий математичний код, який клірики не помітили, – зі слабкою надією в голосі сказала Вітторія.

– Бачу, я вас не переконав, – мовив Ленґдон.

– Не переконали. Передусім тому, що ви самі не переконані. Якщо ви були абсолютно впевнені щодо DIII, то чому не опублікували свого відкриття? Тоді б хтось, хто мав доступ до архівів Навіану, міг прийти сюди вже давно і

перевірити, чи ваша здогадка правильна.

– Я не хотів цього публікувати, – сказав Ленґдон. – Мені нелегко було знайти цю інформацію і... – Він змовк на півслові й знітився.

– Ви хотіли, щоб уся слава дісталася вам.

Ленґдон відчув, що почервонів.

– Можна так сказати. Я просто...

– Чому ви так знітилися? Ви ж розмовляєте з науковцем. Опуб-лікуй або вми. Ми в ЦЕРНІ кажемо: «Доведи або задушись».

– Річ не тільки в тому, що я хотів бути першим. Я боявся, що якщо про «Діаграму» довідаються ті, кому не слід, то вона може зникнути.

– Ті, кому не слід, це Ватикан?

– Не те, щоб я мав щось проти Ватикану, але Церква завжди применшувала значення ілюмінатів. На початку двадцятого століття Ватикан дійшов до того, що назвав ілюмінатів витвором нездорової уяви. На думку кліриків – і, мабуть, вони мали в цьому рацію – християнам ні до чого було знати про існування дуже потужної антихристиянської організації, члени якої втрапляли в їхні банки, політичні установи й університети. – Вживай теперішній час, Роберте, нагадав він собі. Ця потужна антихристиянська організація існує дотепер, і її члени й сьогодні втрапляють у банки, політичні установи й університети.

– То ви думаєте, Ватикан знищив би всі докази на користь існування ілюмінатів?

– Цілком можливо. Будь-яка загроза, справжня чи уявна, підриває віру в силу Церкви.

– Останнє запитання. – Вітторія подивилась на нього, як на прибульця з космосу.

– Ви це серйозно?

Ленґдон зупинився.

– Тобто?

– Ви справді вірите, що це реально зробити?

Ленґдон не був упевнений, що саме промайнуло в її очах – жалість, іронія чи страх?

– Що зробити – знайти «Діаграму»?

– Знайти «Діаграму», розшифрувати сегночотирьохсотлітньої давнини у вигляді якогось математичного коду і пройти давньою стежкою світла, виявити яку вдавалося тільки най-видатнішим науковцям в історії... і все це за наступні чотири години.

Ленґдон низав плечима.

– А ви маєте кращу ідею?

50

Роберт Ленґдон стояв біля сховища номер дев'ять і читав написи на стелажах.

БРАГЕ... КЛАВІЙ... КОПЕРНИК... КЕПЛЕР... НЬЮТОН Він перечитав усі прізвища ще раз, і щось його занепокоїло. Тут усі вчені... а де ж Галілей?

Він повернувся до Вітторії, яка перевіряла вміст сусіднього сховища.

– Я знайшов потрібну тему, але Галілея тут чомусь немає.

– Немає тому, – сказала Вітторія, перейшовши до наступного сховища, – що він тут. Сподіваюсь, ви прихопили з собою окуляри, бо всеце сховище присвячене Галілеєві.

Ленґдон підбіг до неї. Вітторія сказала правду. На всіх вказів-пиках у сховищі номер десять було написано:

IL PROCESSO GALILEANO

ІІенґдон аж присвиснув, коли збагнув, чому Галілеєві відвели ціле сховище.

– «Справа Галілея», – захоплено мовив він, вдивляючись крізь скло в темні ряди полиць. – Найдовший і найдорожчий судовий процес в історії Ватикану. Чотирнадцять років і шістсот мільйонів лір. І все це тут.

– Така от невеличка колекція юридичних документів.

– Здається, юристи не дуже змінилися за всі ці століття.

– Так само, як і акули.

Ленґдон підійшов до великої жовтої кнопки збоку на сховищі. І Іатиснув її, і всередині на стелі загорівся ряд темно-червоних ламп. Сховище перетворилось на багрянний куб із темним лабіринтом книжкових полиць усередині.

– О Господи, – злякалась Вітторія. – Ми що тут засмагатимемо?

– Пергамент від світла вицвітає, тому в книжкових сховищах світло завжди приглушене.

– Там збожеволіти можна.

Якщо не гірше, подумав Ленґдон, йдучи до єдиного входу в сховище.

– Мушу вас попередити. Кисень – це окислювач, тому в герметичних сховищах його дуже мало. Усередині частковий вакуум. Дихати буде важко.

– Гей, якщо навіть старці-кардинали це витримують...

Справді, подумав Ленгдон. Дасть Бог, і ми витримаємо.

Входом до сховища слугували одні-єдині двері-вертушка. У їхній шахті Ленгдон зауважив звичні чотири кнопки, по одній у кожному відсіку. Коли хтось натискав на кнопку, двері робили стандартні півоберта й зупинялися: Таким чином атмосфера всередині сховища залишалася практично незмінною.

– Коли я увійду, – сказав Ленгдон, – натисніть на цю кнопку і заходьте теж. Вологість усередині тільки вісім відсотків, тож можливо, ви відчуватимете сухість у роті й горлі.

Ленгдон зайшов у відчинений відсік дверей і натиснув на кнопку. Двері голосно загуділи і почали обертатися. Ленгдон подумки приготувався до фізичного шоку, який людина зазвичай переживає в перші кілька секунд у герметичному сховищі. Увійти до опечатаного архіву – це все одно, що вмиць перенестися з рівня моря на висоту двадцять тисяч футів. Нерідко це супроводжується нудотою і запамороченням. В очах двоїться, спина болить, пригадав він приказку архіваріусів. Ленгдон відчув, що в нього заклало вуха. Зашипіло повітря, й двері зупинилися.

Він був у сховищі.

Першою думкою Ленгдона було те, що атмосфера всередині ще більше розріджена, ніж він сподівався. Ватикан, схоже, ставиться до своїх архівів трохи серйозніше, ніж інші. Ленгдон поборов інстинктивне бажання вдихнути якомога глибше і розслабив груди. За кілька секунд капіляри в легенях розширилися і дихати стало легше. Ставай дельфіном, казав він собі, з вдячністю згадуючи ті п'ятдесят дистанцій, які долав щодня в басейні. Коли дихання майже в нормувалося, він роззирнувся. Хоч стіни сховища були зі скла, Ленгдон відчув знайомий неспокій. Я в камері, подумав. У криваво-червоній камері.

Двері ззаду загуділи, і Ленгдон повернувся. Вітторія увійшла досередини. У неї відразу почали сльозитись очі, і вона задихалась.

– За хвилику стане легше, – заспокоїв її Ленгдон. – Якщо паморочиться в голові, нахиліться вперед.

– У мене... таке відчуття, – хапаючи повітря ротом, вимовила Вітторія, – наче я... пірнаю з аквалангом... а в балонах... не та суміш газів.

Ленгдон чекав, доки вона оговтається. Він був пеаен – з нею псе гаразд. Вітторія Ветра мала чудову форму, не те-що та під-

< і аркувата випускниця Редкліфа, яку Ленгдон якомсь водив до і ерметичного сховища Вайднерівської бібліотеки. Закінчилося псе тим, що Ленгдон мусив робити штучне дихання «рот у рот» і тарій жінці, яка мало не вдавилася своїми вставними зубами,

– Ну що, полегшало? – запитав він.

Вітторія кивнула.

— Через вас я мусив летіти на тому клятому літаку, тож і подумав, що мушу віддячити.

Вона слабо всміхнулась.

— Тепер ми квити.

Ленґдон витягнув із коробки біля дверей білі бавовняні рукавиці.

— Формальності? — запитала Вітторія.

— Кислота на пальцях. Не можна торкатися документів без рукавиць. — Ви теж надягніть.

Вітторія послухалась.

— Скільки в нас часу?

Ленґдон подивився на свій годинник із Міккі-маусом.

— Лише початок восьмої.

— Мусимо впоратись за годину.

— Насправді, — сказав Ленґдон, — часу в нас значно менше. — Він показав угору на отвір, прикритий фільтром. — Зазвичай, коли хтось є всередині сховища, куратор вмикає подачу кисню. Лє сьогодні не той випадок. Двадцять хвилин, і ми почнемо задихатись.

Навіть у тьмяному червонуватому світлі було помітно, як Віт-і'орія зблідла.

Ленґдон усміхнувся і розгладив рукавиці.

— Доведи або задушися — так у вас, здається, кажуть, міс Ветро? Час пішов.

Репортер Бі-бі-сі Ґюнтер Ґлік секунд із десять спантеличено дивився на мобільник і лише тоді відімкнув його.

Чиніта Макрі уважно спостерігала за ним із заднього сидіння.

— Що трапилось? Хто це був?

Ґлік повернувся, почуваячись, як дитина, яка щойно отримала різдвяний подарунок і боїться, що його можуть відібрати.

— Мені дали цікаву інформацію. У Ватикані дещо відбувається.

— Це називається конклав, — сказала Чиніта. — Теж мені інформація!

— Ні, там відбувається ще щось. — Щось серйозне. Невже те, що сказав йому незнайомець, правда? Ґлікові стало соромно, коли він усвідомив, що потайки

бажає, щоб так і було. – Що ти скажеш на те, що чотирьох кардиналів викрали і планують убити сьогодні в різних церквах?

– Скажу, що тебе взяв на понт хтось із головного офісу з нездоровим почуттям гумору.

– А якщо я скажу, що нам повідомлять точне місце першого вбивства?

– Спочатку скажи, що це за дідько дзвонив.

– Він не назвався.

– Може, це тому, що його інформація – повна фігня?

Глік був готовий, що Макрі поставиться до цього скептично, але вона забула про те, що за час роботи в «Брітіш тетлер» він достатньо наспілкувався з психами й брехунами. Цей інформатор не був ні тим, ні іншим. Він говорив чітко й тверезо. Логічно. Я зателефоную тобі перед восьмою, сказав він, і скажу, де відбудеться перше вбивство. Кадри, які ти відзнімеш, зроблять тебе знаменитим. Коли Глік поцікавився, чому незнайомиць дає йому цю інформацію, той відповів незворушно з близькосхідним акцентом. Медії – правиця анархії.

– Він сказав іще щось, – додав Глік.

– Що? Що Елвіса Преслі щойно обрали Папою?

– Будь така добра, зв'яжися з базою даних Бі-бі-сі. – Глік відчув приплив адреналіну. – Хочу дізнатися, що ще ми подавали про цих хлопців.

– Яких хлопців?

– Зроби мені ласку.

Макрі зітхнула і почала під'єднуватись до бази даних.

– Мусиш трохи зачекати.

У Гліка голова йшла обертом.

– Інформатор дуже хотів з'ясувати, чи є в мене оператор.

– Відеографіст.

– І чи зможемо ми вести передачу в прямому ефірі.

– Елементарно. На частоті одна ціла п'ятсот тридцять сім тисячних мегагерців. А про що йдеться? – Комп'ютер пікнув. –

І Іу от, маємо базу даних. Кого шукати?

Глік назвав їй ключове слово.

Макрі здивовано підвела голову.

– Сподіваюсь, ти жартуєш?

52

Внутрішня організація архівного сховища номер десять виявилась не такою простою, як сподівався Ленґдон, і «Діаграми» серед інших аналогічних праць Галілея чомусь не було. Без доступу до комп'ютерного каталогу і системи пошуку Ленґдон і Вітторія розгубилися.

– Ви впевнені, що «Діаграма» саме тут? – запитала Вітторія.

– Абсолютно. Таку інформацію має i Ufficio della Propaganda ilclle Fede...

– Добре. Якщо ви впевнені, то все нормально. – Вона пішла ліворуч, а Ленґдон попрямував у протилежний бік.

Ленґдон почав витягувати й оглядати кожну книжку. Він на-і илу стримувався від того, щоб не зупинятися й не читати кожного скарбу, який опинявся в нього в руках. «Досліди»... «Зоряний посланець»... «Листи про сонячні плями»... «Лист до великої герцогині Крістіни»... Apologia pro Galileo...I так далі.

Пощастило нарешті Вітторії.

– Diagramma della Verita! – почувся її схвильований голос.

Ленґдон кинувся до неї крізь червоний туман.

– Де?

Вітторія показала, і Ленґдон відразу зрозумів, чому вони не побачили її раніше. Рукопис лежав не на полиці, а в шухляді, у спеціальному контейнері, у яких зазвичай зберігають незшиті сторінки. Напис на шухляді не залишав сумніву щодо її вмісту.

DIAGRAMMA DELLA VERITA Galileo Galilei, 1639

Ленґдон упав на коліна, серце шалено калатало.

– «Діаграма». – Він розплився в широкий усміщці. – Молодчина. Допоможіть мені витягнути цей контейнер.

Вітторія стала навколішки поруч із ним, і разом вони потягнули контейнер на себе. Шухляда, на якій він лежав, легко висунулась на роликах.

– Без замка? – здивувалась Вітторія, побачивши просту застібку.

– Без. Документи з архівів іноді треба швидко евакуювати. У разі повені чи

пожежі.

– Розгортайте ж.

Умовляти Ленґдона не було потреби. Опинившись за крок від мрії всього свого академічного життя і до того ж усвідомлюючи, що кисню в сховищі стає дедалі менше, він не збирався зволікати. Відстібнув заціпку і підняв кришку. На дні контейнера лежав чорний полотняний мішечок. Для збереження архівних документів принципово важливо, щоб матеріал, у якому вони лежать, пропускав повітря. Ленґдон узяв мішечок обома руками і, тримаючи горизонтально, витягнув із контейнера.

– Я думала, це буде щось на кшталт скриньки для коштовностей, – сказала Вітторія, – А це якась наволочка.

– Ходімо, – мовив Ленґдон. Тримаючи мішечок перед собою, як безцінний скарб, Ленґдон попрямував у центр сховища, де і гояв стандартний архівний стіл зі скляним верхом. Розташований у центрі мало на меті скоротити до мінімуму відстань, па яку переноситимуться документи. А дослідників, своєю чергою, влаштовувало те, що стіл з усіх боків оточували стелажі: і документами. У найвідоміших архівах світу відбувалися епохальні відкриття, і науковці не хотіли, щоб суперники зазирали крізь скло їм під руки.

Ленґдон поклав мішечок на стіл і розстебнув на ньому кнопки. Вітторія стояла поруч і мовчки спостерігала. Порившись у лотку: і архівним приладдям, Ленґдон знайшов невеличкі щипці з дисками на кінцях, обтягнутими м'яким фетром. Архіваріуси називають їх кастаньєтами. Ленґдон дедалі більше хвилювався. Бо-мнєся, що от-от прокинеться в Кембриджі і побачить на столі купу студентських робіт, які треба перевіряти. Затамувавши подих, він розкрив мішечок. Сягнув щипцями досередини. Руки в багнов'яних рукавицях тремтіли.

– Спокійно, – сказала Вітторія. – Це ж не плутоній, а лише папір.

Ленґдон обережно затиснув щипцями сторінки, що лежали середині. Тоді, замість того щоб витягнути їх назовні, легко стягнув із них мішечок – так роблять архіваріуси, щоб не пошкодити цінних документів. Лише поклавши сторінки на стіл і увімкнувши знизу спеціальну підсвітку, він знову почав дихати.

У темному світлі, що йшло з-під стола, Вітторія скидалася на привида.

– Зовсім невеличкі сторінки, – мовила вона з благоговінням у голосі.

Ленґдон кивнув. Аркуші на столі були схожі на вирвані сторінки і якогось невеличкого роману в м'якій палітурці. Верхній був титульним – на ньому орнаментальними літерами було виведено назву твору, дату, а також стояло ім'я Галілея, написане його рукою.

У цю мить Ленґдон забув про тісноту сховища з розрідженим повітрям, забув про втому й ті жахливі події, що привели його сюди. Він зачудовано дивився на рукопис. Дотик до історії завжди справляв на Ленґдона величезне враження... Це було все одно, що бачити мазки пензля на портреті «Мони Лізи».

Вицвілий жовтий папірус не залишав сумнівів щодо віку й автентичності документа. Однак, якщо не зважати на неминучі ознаки старіння, він чудово зберігся. Трохи

зблякла фарба. Сторінки дещо потерлися й позлипалися. Але загалом... у дуже доброму стані. Ленґдон розглядав філігранні написи на обкладинці, і від браку вологи в нього почали сльозитися очі. Вітторія мовчала.

– Подайте, будь ласка, лопатку. – Ленґдон показав на лоток з архівним приладдям з іржостійкої сталі. Вітторія знайшло лопатку й дала йому. Інструмент був дуже якісний... Ленґдон провів по ньому пальцями, щоб усунути залишки статичної електрики, а тоді – надзвичайно обережно – підсунув лопатку під обкладинку й перегорнув її.

Перша сторінка була написана від руки дрібним каліграфічним почерком, розібрати який було майже неможливо. Ленґдон відразу зауважив, що на ній немає ні діаграм, ні чисел. Лише текст.

– Геліоцентризм, – переклала Вітторія заголовок. Вона швидко продивилася текст. – Здається, тут Галілей раз і назавжди відкидає геоцентричну модель усесвіту. Але це давня італійська, тому точного перекладу не гарантую.

– Переклад нам не важливий, – сказав Ленґдон. – Нам потрібна математика. Чиста мова. – Він перегорнув лопаткою наступну сторінку. Знову текст. Ні діаграм, ні формул. У Ленґдона почали пітніти руки під рукавицями.

– Рух планет, – прочитала Вітторія заголовок. Ч Ленґдон наморщив чоло. За інших умов він із захопленням прочитав би це все. Неймовірно, але сучасна модель планетних орбіт НАСА, створена за допомогою потужних телескопів, майже ідентична з первинними розрахунками Галілея.

– Знову немає математики, – сказала Вітторія. – Тут ідеться про зворотний рух і еліптичні орбіти чи щось подібне.

Еліптичні орбіти. Ленґдон згадав, що проблеми в Галілея почалися здебільшого після того, як він заявив, що планети рухаються еліптичними орбітами. Ватикан прославляв досконалість кола й наполягав, що небесні тіла можуть рухатися тільки по колу. Ілюмінати ж вбачали досконалість теж і в еліпсі, захоплючись математичною дуальністю двох його полюсів. Еліпс ілюмінатів можна впізнати навіть сьогодні в деяких сучасних символах масонів.

– Перегортайте, – сказала Вітторія.

Ленґдон перегорнув сторінку.

– Фази місяця й припливи, – прочитала Вітторія. – Ні чисел, ні діаграм.

Ленґдон перегорнув іще одну сторінку. Знову нічого. Почав перегортати без зупинки. Нічого. Нічого. Нічого.

– Я думала, цей чоловік був математиком, – сказала Вітторія. – А тут тільки текст.

Ленґдон уже відчував нестачу повітря. Надія танула. Аркушів залишалось дедалі менше.

– Знову нічого, – сказала Вітторія. – Математики немає. Кілька дат; кілька стандартних чисел, але нічого схожого на ключ до загадки.

Ленґдон перегорнув останню сторінку й зітхнув. На ній теж і був сам текст.

– Коротенька книжечка, – похмуро сказала Вітторія.

Ленґдон кивнув.

– Merda, як кажуть у Римі.

Справді, повне гімно, подумав Ленґдон. Здавалося, відображен-п л у склі кепкує з нього, так само як удома зранку. Підстаркуватий привид.

– Тут мусить щось бути, – хрипло вимовив він. Відчай у власному голосі здивував його. – Segnodесь тут. Я знаю!

– Може, DIII – це не «Діаграма»?

Ленґдон повернувся і тільки здивовано на неї подивився.

– Ну добре, – погодилась вона. – Таке розшифрування справді доволі переконливе. Але, може, ключ не математичний?

– Lingua рига. Що ще це може бути?

– Мистецтво?

– Але ж у книжці немає ні діаграм, ні ілюстрацій. Напевно можна сказати тільки те, що lingua рига – це не італійська. Логічно припустити, що це математика.

– Погоджуюсь.

Ленґдон не міг так легко змиритися з поразкою.

– Може, ці цифри й рівняння написані словами?

– Щоб усе перечитати, потрібен час.

– Якого в нас немає. Треба поділитися. – Він перекинув усю купку аркушів у первинне положення. – Я достатньо знаю італійську, щоб упізнати числа. – Лопаткою він перерізав купку, наче колоду карт, і поклав десяток перших сторінок перед Вітторією. – Ключ десь тут. Я переконаний.

Вітторія перегорнула рукою першу сторінку.

– Лопатка! – заблагав Ленґдон. Схопив з лотка іще одну лопатку і простягнув їй.
– Перегортайте лопаткою.

– Я ж у рукавицях, – спробувала заперечити Вітторія. – Що я можу тут пошкодити?

– Я вас прошу.

Вітторія взяла лопатку.

– Ви відчуваєте те, що й я?

– Неспокій?

– Ні. Нестачу повітря.

Ленґдонові теж почало відчутно бракнути повітря. Кисень вичерпався швидше, ніж він припускав. Треба було поспішати. Розв'язувати архівні головоломки йому було не вперше, але зазвичай він мав на це більше часу, а не якісь кілька хвилин. Ленґдон мовчки схилювся над столом і почав перекладати першу сторінку.

Ну покажися ж, чорт тебе забирай! Покажися!

53

До одного з підземних тунелів Рима кам'янистим схилом скрадалася темна постать. Давній перехід освітлювали тільки смолоскипи, від чого повітря в ньому було густе й гаряче. Попереду чулися голоси наляканих чоловіків, що марно кликали на допомогу. Звуки відчаю відлунювали від стін і заповнювали весь тісний підземний простір.

Завернувши за ріг, він їх побачив – точнісінько такими, якими залишив тут раніше – чотирьох старих чоловіків, до смерті наляканих, ув'язнених у крихітній кам'яній камері за іржавими ґратами.

– *Quietes-vous?* – запитав один із них французькою. – Чого нам від нас треба?

– *Hilfe!* – вигукнув інший німецькою. – Відпустіть нас!

– Вам відомо, хто ми такі? – запитав третій англійською з іспанським акцентом.

– Тихо, – скомандував різкий голос. Слово прозвучало, як остаточний безжальний вирок.

Четвертий полонений, італієць, мовчазний і задумливий, подивився в чорну порожнечу очей тюремника і міг заприсягтися, що побачив там саме пекло. Боже, допоможи нам, подумав він.

Убивця подивився на годинник, а тоді перевів погляд на бранців.

– Ну що, – спитав, – хто буде першим?

54

Н архівному сховищі номер десять Роберт Ленгдон згадував італійські числівники, насила орієнтуючись в нерозбірливому письмі. Mille... cento... uno, duo, tre... cinquanta. Де ж те число? Хоч якесь!

Дійшовши до низу, він узяв лопатку, щоб перегорнути сторінку. Підніс інструмент до купки аркушів і відчув, що його рука трем-і ить. За кілька хвилин він усвідомив, що гортає сторінки руками. (>це так, подумав, відчуваючись мало не злочинцем. Брак кисню почав даватися взнаки. Горітиму я в пеклі для архіваріусів.

– Давно б так, – сказала Вітторія і, побачивши, що Ленгдон і ортає сторінки руками, теж відклала лопатку.

– Є щось?

Вітторія похитала головою.

– Нічого такого, що б скидалося на чисту математику. Щоправда, я читаю не дуже уважно... але не бачу нічого схожого на ключ.

Перекладати Ленгдонові ставало щораз важче. Італійську він знав доволі поверхово, а давню італійську й поготів. Вітторія першою впоралась зі своєю частиною і невесело почала переглядати все ще раз від початку, тепер ретельніше.

Додивившись останню сторінку, Ленгдон тихо вилаявся й подивився на Вітторію. Вона, наморщивши чоло, придивлялась до чогось на одному з аркушів.

– Що там? – поцікавився він.

Вітторія не підвіла голови.

– У вас були якісь примітки?

– Ні. Принаймні я не зауважив. А що?

– На цій сторінці є примітка. Вона ледь помітна, бо тут складка.

Ленгдон спробував прочитати те, на що вона дивилась, але побачив тільки номер сторінки у верхньому правому куті. Сторінка 5. Вже за мить він усвідомив збіг, але навіть після цього зв'язок здавався сумнівним. Сторінка 5. П'ять, Піфагор, пентаграми, ілюмінати.Цікаво, чи справді ілюмінати вирішили сховати свій ключ на п'ятій сторінці? У червонуватому тумані, що їх оточував, блиснув слабкий промінчик надії.

– А в примітці є якісь цифри?

– Ні, – похитала головою Вітторія, – тільки текст. Один рядок. Дуже дрібним шрифтом. Майже нечитабельний.

Надія Ленгдона згасла.

– Це мала б бути математика. *Lingua riga*.

– Так, знаю. – Вона повагалась. – Але думаю, вам це буде цікаво. – У її голосі чулося хвилювання.

– Читайте.

Примружившись, Вітторія прочитала:

– Кризь Рим сюди прокласти світла путь.

Такого Ленґдон зовсім не чекав.

– Як ви сказали?

Вітторія повторила:

– Кризь Рим сюди прокласти світла путь.

– Світла путь? – Ленґдон мимоволі напружився.

– Так тут написано. Світла путь.

Коли ці слова дійшли до його свідомості, Ленґдон відчув, що туман у голові розкрііла мить ясності. Кризь Рим сюди прокласти світла путь. Він іще не знав, як це може їм допомогти, але рядок, схоже, чітко вказував на стежку світла. Путь світла. У нього було таке відчуття, що його мозок працює, як двигун на неякісному пальному.

– А ви впевнені, що це перекладається саме так?

Вітторія завагалась.

– Насправді... – Вона подивилась на нього якимось дивно. – Це не переклад. Цей рядок написано англійською.

На якусь мить Ленґдонові здалося, що акустика в сховищі позначилась на його слухові.

– Англійською?

Вітторія підсунула документ до нього, і Ленґдон прочитав унизу сторінки напис крихітними літерами:

– Кризь Рим сюди прокласти світна путь. Англійська? Що робить англійськав італійській книжці?

Вітторія знизала плечима. У неї теж почало паморочитися II голові.

– Можливо, англійська – це і є *lingua riga*? Її вважають міжнародною мовою науки. У ЦЕРНі ми тільки англійською й спілкуємося.

– Але ж це все було в сімнадцятому столітті, – не погоджу-иався Ленґдон. – Тоді в Італії ніхто не розмовляв англійською, навіть... – Він змовк на півслові,

усвідомивши, що збирався ска-іати. – Навіть... духовенство. – Розум науковця запрацював па повну силу. – У сімнадцятому столітті, – тепер Ленґдон заговорив швидко, – англійська належала до мов, якими Ватикан не послуговувався. Клірики розмовляли італійською, латиною, німецькою, навіть іспанською й французькою, але англійської у Натикані ніхто не знав. Англійську церковнослужителі вважали брудною мовою вільнодумців і таких нечестивців, як! Чосер і Шекспір. – Раптом Ленґдон згадав чотири тавра ілюмі-! натів – земля, повітря, вогонь і вода. Легенда про те, що ам-! біграми були написані англійською, тепер набула нового, не-; сподіваного змісту.

– Отже, по-вашому, Галілей міг назвати англійську чистою ї мовою, тому що нею не володів Ватикан? і

– Так. Або, можливо, написавши ключ англійською, Галілей ' мав на меті обмежити коло читачів загалом.

– Але ж це навіть не ключ, – заперечила Вітторія. – Кризь Рим сюди прокласти світла путь?Який це, у біса, ключ?

Вона має рацію, подумав Лецґдон. Від цього рядка не було: ніякої користі. Але, повторивши його подумки ще раз, він заува- і жив щось незвичне. Дивно, подумав. І наскільки це ймовірно?;

– Треба йти звідси, – сказала Вітторія хриплим голосом.

Ленґдон не слухав. Кризь Рим сюди прокласти світла путь.

– Це ж пентаметр, чорт забирай! П'ятистопний ямб! – раптом сказав він, і ще раз подумки порахував склади. – П'ять пар складів – ненаголошений, наголошений.

Вітторія не зрозуміла.

– П'ятистопний – хто?

На мить Ленґдон знову опинився на уроці англійської в Академії Філіпа в Екзетері. Справжнісіньке пекло. Зірка шкільної бейсбольної команди Пітер Ґрієр ніяк не може запам'ятати, скільки наголошених і ненаголошених складів є в рядку шекспірівсь-кого пентаметра. Вчитель – він же водночас і директор школи – енергійний містер Бісселл, вискакує на стіл і кричить:

– Пента-метр, Ґрієре! Згадай, скільки кутів має «дім» у бейсболі! Пентагон! П'ять кутів! Пента! Пента! Пента!;

П'ять пар складів, думав Ленґдон. Ненаголошений, наголошений. Неймовірно, але за всю свою наукову кар'єру він ніколи не помічав цього зв'язку. П'ятистопний ямб – це симетричний розмір вірша, що має в основі священні числа ілюмінатів – п'ять і два!

Ти притягуєш за вуха!казав собі Ленґдон, намагаючись більше ;про Це не думати. Це лише випадковий збіг!Але в голові вперто крутилися слова: п'ять... Піфагор і пентаграма; два... дуальність т ього сущого.

За мить свідомість осяяла ще одна здогадка. П'ятистопний ямб

і.і його простоту часто називають «чистим віршем» або ж «чистим розміром». La lingua рига? Можливо, це й є та чиста мова, про яку казали ілюмінати? Крізь Рим сюди прокласти світла путь.

– Ого, – сказала Вітторія.

Ленґдон повернувся й побачив, що вона крутить аркуш і розглядає його з різних боків. Усередині в нього похолело. Не дай Бог.

– Тільки не кажіть мені, що цей рядок – теж амбіграма!

– Ні, це не амбіграма... але це... – Вона повернула аркуш на дев'яносто градусів, потім ще і ще.

– Це що?

Вітторія підвела голову.

– Цей рядок тут не єдиний.

– Є ще один?

– По рядку з кожного краю. Згори, знизу, зліва і справа. Думаю, це віршик.

– Чотири рядки? – У Ленґдона перехопило подих. Галілей писав вірші? – Дозвольте глянути.

Вітторія не віддала сторінки. Зона сама придивлялась до крихітного тексту на полях.

– Явідразу не помітила цих рядків, бо вони написані на самих краях. – Вона нахилилась над останнім рядком. – Гм. Знаєте що? Це написав не Галілей.

– Що?

– Під віршем стоїть підпис: Джон Мільтон.

– Джон Мільтон? – Впливовий англійський поет, що написав «Утрачений рай», був сучасником Галілея і вченим. Багато дослідників підозрювали його в причетності до ілюмінатів чи т- в першу чергу. На думку Ленґдона, легенда про зв'язок Мільюна з ілюмінатами була правдою. Мільтон не тільки здійснив 38 року паломництво до Рима, «щоб поспілкуватися з про- іітленими людьми», яке зафіксоване документально, а й зустрічався з Галілеєм, коли той перебував під домашнім арештом, про що свідчить чимало картин епохи Відродження, у тому числі знамените полотно Аннібала Гатті «Галілей і Мільтон», що сьогодні висить у Музеї історії науки у Флоренції.

– Мільтон був знайомий з Галілеєм, правда? – запитала Вітторія, підсуваючи аркуш Ленґдонові. – Може, він написав цей вірш на прохання того?

Ленґдон, зціпивши зуби, взяв документ. Розправив його на столі й прочитав рядок угорі. Тоді повернув аркуш на дев'яносто градусів і прочитав рядок на полях праворуч. Ще один поворот – і рядок знизу. Ще поворот – ліворуч. Останній поворот – і аркуш опинився в первинному положенні. Усього рядків було чотири.

Той, який Вітторія зауважила першим, насправді виявився у вірші третім. Вражений, Ленґдон іще раз перечитав усі чотири рядки, один за другим, повертаючи аркуш за годинниковою стрілкою: згори, праворуч, знизу, ліворуч. Тоді схвильовано видихнув. Сумнівів не залишалося.

– Ви знайшли ключ, міс Ветро.

Вітторія втомлено всміхнулася.

– От і добре. То, може, ми нарешті звідси підемо?

– Я мушу переписати ці рядки. Треба знайти десь папір і ручку.

Вітторія похитала головою.

– Облиште, професоре. Немає часу бавитися в писців. – Вона взяла аркуш і попрямувала до дверей.

Ленґдон встав.

– Цього не можна виносити назовні! Це...

Але Вітторія вже вийшла зі сховища.

55

Ленґдон і Вітторія вибігли з таємних архівів у внутрішнє подвір'я. Свіже повітря, що лилося Ленґдонові в легені, діяло, як наркотик. Червоні плями перед очима швидко розтанули. Однак почуття провини не зникло. Він щойно став співучасником викрадення безцінної реліквії із найтаємнішого у світі сховища. А камерарій йому казав, я вам довіряю.

– Швидше, – сказала Вітторія. Досі тримаючи аркуш у руці, вона майже бігла через віа Бельведере до офісу Оліветті.

– Якщо на цей папірус потрапить вода.

– Заспокойтеся. Коли ми розшифруємо головоломку, то повернемо їхню дорогоцінну п'яту сторінку на місце.

Ленґдон пришвидшив крок, щоб не відставати. Почуваючись злочинцем, він, однак, не приховував захоплення новою інформацією, що випливала з цього документа. Джон Мільтон був ілюмінатом. Він склав цього вірша для Галілея, щоб умістити його на п'ятій сторінці... подалі від очей Ватикану.

Коли внутрішнє подвір'я лишилося позаду, Вітторія простягнула аркуш Ленґдонові.

– Чи зможете розшифрувати цей текст, як думаєте? Чи ми ибили свої мозкові клітини намарно?

Ленґдон обережно взяв документ і, не вагаючись, поклав до нагрудної кишені твідового піджака, подалі від вологи й сонячного світла.

– Я вже його розшифрував.

– Як ви сказали?

Від несподіванки Вітторія аж зупинилась. Ленґдон не зупинявся, тож Вітторія побігла за ним.

– Ви ж його тільки раз прочитали! Мені здавалося, це має бути щось складне!

Ленґдон знав, що вона має рацію, проте й справді розшифрував сегнопісля першого ж прочитання. Досконалий ритм п'ятистопного ямба і перший олтар науки відкрилися йому з абсолютною ясністю. Щоправда, його трохи непокоїло те, що він упорався з цим 'завданням так легко. Його виховали в пуританських традиціях. Він і досі чув, як батько проголошує давній афоризм, популярний у Новій Англії: Якщо щось вдалося тобі без зусиль, то ти схибив. Ленґдон сподівався, що цього разу це правило не спрацює.

– Я розшифрував його, – сказав він, пришвидшуючи крок. – Я знаю, де заплановано перше убивство. Треба попередити Оліветті.

Вітторія заступила йому дорогу.

– Як ви можете вже це знати? Дайте мені подивитися ще раз. – Із цими словами вона спритно запхала руку до його кишені й витягла аркуш.

– Обережно! – закричав Ленґдон. – Не можна...

Вітторія не звертала на нього уваги. Вона швидко йшла, тримаючи документ перед очима проти вечірнього сонця. Коли вона почала читати вголос, Ленґдон хотів було відібрати в неї аркуш, але зупинився, зачарований її глибоким голосом, що з легким акцентом промовляв склади точно в такт ході.

На якусь мить Ленґдонові здалося, що він перенісся назад у часі... став сучасником Галілея, що слухає цей вірш уперше... знаючи, що це – випробування, карта, ключ, що вказує шлях до чотирьох олтарів науки... чотирьох вказівників для визначення таємної стежки через Рим. Вірш лився з вуст Вітторії, наче пісня:

Земний гріб Санті, демона діра,–

Звідтіль стихіям тайним вже пора Кризь Рим сюди прокласти світла путь.

Хай янголи у пошуку ведуть! в

Вітторія прочитала його двічі і змовкла, неначе прислухаючись, як давні слова відлунюють самі собою.

Земний гріб Санті, подумки повторив Ленґдон. Зміст вірша був йому абсолютно зрозумілий. Стежка світла починалась від могили Санті. Там і треба шукати

першого вказівника.

Земний гріб Санті, демона діра,—

Звідтіль стихіям тайним вже пора...

Тайні стихії. Теж усе зрозуміло. Земля, Повітря, Вогонь, Вода. Стихії, вони ж елементи науки, чотири вказівники ілюмінатів, замасковані під релігійні скульптури.

— Схоже на те, — сказала Вітторія, — що перший вказівник

ii.i'сь біля гробу Санті.

Ленґдон усміхнувся.

— Я ж вам казав, що це було нескладно.

— А хто такий Санті? — запитала Вітторія, несподівано заінтригована. — І де його гріб?

Ленґдон хмикнув. Дивовижно, як мало людей знає, що Сан-іін — це прізвище одного з найвидатніших художників доби Відродження. Ім'я ж його відоме в усьому світі. Цей вундеркінд у двадцять п'ять років уже виконував замовлення Папи Юлія II, і коли помер — лише в тридцять вісім — то залишив після себе колекцію фресок, якої ще не бачив світ. У світі мистецтва Санті був титаном, а те, що його знають лише за ім'ям, означає, що він досягнув рівня слави небагатьох обраних... як, скажімо, Наполеон, Галілей чи Ісус... ну і, звісно ж, сучасні напівбоги, чий голо-і и сьогодні ллються з вікон гарвардських гуртожитків — Стінґ, Мадонна, Джуел, а також той співак, який раніше називався Принцом, а потім змінив це ім'я на символ, через що Ленґдон нарік його «Хрестом святого Антонія, що перетинається з гермафродитним анком».

— Санті, — сказав Ленґдон, — це прізвище великого майстра Відродження Рафаеля.

— Рафаеля? — здивувалась Вітторія. — Того самого Рафаеля?

— Єдиного й неповторного. — Ленґдон швидко прямував до офісу швейцарської гвардії.

— Тобто стежка починається від могили Рафаеля?

— Це здається цілком логічно, — відповів Ленґдон. — Ілюмінати вважали видатних художників і скульпторів почесними побратимами у справі просвітлення. Вони могли обрати могилу Рафаеля на знак ушанування. — Крім того, Ленґдон знав, що Рафаеля, як і багатьох інших художників, що писали на біблійні теми, підозрювали в таємному атеїзмі.

Вітторія обережно поклала аркуш назад Ленґдонові до кишені.

— І де він похований?

Ленґдон глибоко вдихнув повітря.

– Вірте чи ні, а Рафаель похований у Пантеоні.

– У тому самому Пантеоні? – недовіжливо перепитала Вітторія.

– Той самий Рафаель у тому самому Пантеоні. – Ленґдон мусив визнати: він аж ніяк не сподівався, що перший вказівник виявиться у Пантеоні. Він думав, що перший олтар науки буде в якійсь тихій непримітній церковці, розташованій подалі від туристських маршрутів. Пантеон же з його величезним куполом, у якому з'явив отвір, навіть у сімнадцятому столітті був одним із найвідоміших місць у Римі.

– А хіба Пантеон – це церква? – запитала Вітторія.

– Найстаріша католицька церква в Римі.

Вітторія похитала головою.

– Невже ви справді вірите, що першого кардинала збираються вбити в Пантеоні? Адже там завжди повно туристів.

Ленґдон знизав плечима.

– Здається, ілюмінати хочуть, щоб про них дізнався весь світ. Убивство кардинала в Пантеоні однозначно приверне загальну увагу.

– Але як той покидьок розраховує убити когось у Пантеоні й залишитися непоміченим? Це ж неможливо.

– А викрасти чотирьох кардиналів з Ватикану – це можливо? Вірш чітко вказує на Пантеон.

– А ви впевнені, що Рафаель похований у Пантеоні?

– Та я сто разів бачив його могилу!

Вітторія кивнула, хоч він її до кінця не переконав.

– Яка година?

Ленґдон подивився на годинник.

– Пів на восьму.

– Пантеон далеко звідси?

– Може, за милю. Ми встигаємо.

– У вірші сказано: земний гріб Санті. Як ви це розумієте?

Ленґдон пішов навпростець через двір Сентініел.

– Земний? Насправді у Римі немає, мабуть, більш земного місця, ніж Пантеон. Його назва походить від назви релігії, яку і ут первинно практикували, – пантеїзму. Ця релігія передбачає поклоніння всім богам, а передусім Матері-землі.

Іще студентом Ленґдон із подивом довідався, що величезний центральний зал Пантеону був присвячений Геї — богині Землі. І його пропорції такі точні, що величезний сферичний купол точно, до міліметра, підходить до стін.

— Ну добре, — сказала Вітторія, уже спокійніше. — А що таке діра демона? Земний гриб Санті, демона діра?..

Щодо цього Ленґдон не був певний.

— Мабуть, діра демона — це славнозвісний круглий отвір у куполі Пантеону, — припустив він.

— Але ж це церква, — не погоджувалась Вітторія, легко крокуючи поруч із ним. — З якої рації називати отвір у куполі дірою демона?

Над цим Ленґдон і сам ламав голову. Він ніколи не чув висло-ну «діра демона», але пригадував один відомий нарис про Пан-к'он із шостого століття, який зараз здавався дивовижно доречним. Беда Вельмишановний якось написав, що діру в куполі І Пантеону просвердлили демони — вони втікали з храму, коли І Іаца Боніфаций IV його освячував.

— А чому, — запитала Вітторія, коли вони зайшли на невеличкий внутрішній двір, — ілюмінати написали прізвище Санті, ікщо насправді художник був відомий як Рафаель?

— Ви дуже багато запитуєте.

— Те саме казав мій батько.

— Тут може бути дві причини. Перша — те, що слово «Рафа-і')іі>» має забагато складів. Воно б зруйнувало п'ятистопний ямб, нким написаний вірш.

— Не дуже переконливо.

Ленґдон мусив з нею погодитися.

— Ну тоді, можливо, вони написали «Санті», щоб ключ був пі- таким очевидним і щоб тільки дуже просвітлені вчені змогли ідогадатися, що йдеться про Рафаеля.

Це версія, схоже, теж Вітторію не переконала.

— ^ впевнена, що за життя Рафаеля його прізвище було дуже добре відоме. -

— Як не дивно, ні. Упізнавання за ім'ям свідчило про певний статус. Рафаель цурався власного прізвища приблизно так само, як це роблять сучасні поп-зірки. Наприклад, Мадонна ніколи не згадує власного прізвища — Чикконе.

Вітторію це потішило.

— Ви знаєте прізвище Мадонни?

Ленґдон уже пошкодував, що згадав Мадонну. Дивовижно, скільки різного сміття підхоплює розум, коли постійно живеш серед десяти тисяч ПІДЛІТКІВ. /

Проминувши останню браму перед офісом швейцарської гвардії, Ленгдон і Вітторія були змушені різко зупинитися.

– Para! – хтось голосно крикнув їм у спину.

Повернувшись, вони побачили дуло рушниці.

– Attento! – вигукнула Вітторія, відскочивши назад. – Обережніше зі зброєю...

– Non sparare! – гаркнув охоронець і звів курок.

– Soldato! – почувся владний голос з протилежного боку двору. На порозі центру безпеки виник Оліветті. – Пропусти їх!

Охоронець розгубився.

– Ma, signore, e una donna...

– Йди досередини! – крикнув командир.

– Сеньйоре, nonposso...

– Негайно! Дістанеш там новий наказ. За дві хвилини капітал Рошер проведе інструктаж. Ми організовуємо пошук.

Охоронець знітився і швидко пішов до центру безпеки. Оліветті, що аж кипів від злості, підійшов до Ленгдона.

– Ви були в наших найтаємніших архівах? Вам доведеться пояснити, що це все означає.

– У нас добрі новини, – сказав Ленгдон.

Оліветті примружився.

– Краще б вони були у бісадобрі!

Чотири нічим не примітних «альфа-ромео» з ревом мчали по та деї Коронарні, наче реактивні винищувачі, що збираються штати. У них сиділи дванадцятьоро перевдягнених у цивільне швейцарських гвардійців, озброєних напівавтоматичними піс-ю/іетами марки «Пардіні», балончиками з нервово-паралітич-іим газом і далекобійними гвинтівками з електрошоковими юлками. Троє снайперів тримали на колінах гвинтівки з лазерним прицілом.

Оліветті, що сидів поруч із водієм у головному автомобілі, роз-ш'рнувся назад до Ленгдона й Вітторії. Його очі палайи люттю.

– Ви запевняли, що наведете чіткі факти, і оцевсе, що ви можете сказати?

Ленгдонові було незручно сидіти в такому маленькому авті.

– Я розумію вашу.

– Нічого ви не розумієте! – Оліветті, який ніколи не підвищував голосу,

заговорив із потрійним притиском: — Я щойно избрав із Ватикану дванадцятьох найкращих гвардійців, і це під час конклаву. І я це зробив, щоб влаштувати засідку в Пантеоні, покладаючись на слова якогось американця, якого бачу вперше і її кий щойно розшифрував віршик чотирьохсотлітньої давності. До того ж я залишив пошук антиматерії на відповідальність по найкомпетентніших людей.

Ленґдон поборов бажання витягнути з кишені сторінку номер мить і помахати нею в Оліветті перед носом.

— Я знаю тільки те, що інформація, яку ми знайшли, вказує на могилу Рафаеля, а могила Рафаеля знаходиться в Пантеоні.

Гвардієць, що сидів за кермом, кивнув.

— Це правда, командире. Ми з жінкою.

— Крути кермо! — гаркнув Оліветті. Він знову повернувся до Чічіґдона. — Як можна вбити когось у такому людному місці і у текти непоміченим?

— Не знаю, — відповів Ленґдон. — Але ілюмінати, очевидно, дуже винахідливі. Проникли ж вони якось і в ЦЕРН, і у Ватикаї. Нам просто пощастило, що ми знаємо, де вони запланували перше вбивство. Пантеон — ваш єдиний шанс спіймати цього хлопця.

— Далі не розумію, — сказав Оліветті. — Єдиний шанс? Здається, ви говорили про якусь стежку, позначену вказівниками. Якщо ви визначили Пантеон правильно, то звідти ми зможемо пройти цією стежкою до інших вказівників. Тобто ми маємо чотири шанси спіймати цього хлопця.

— Спочатку я теж на це сподівався, — відповів Ленґдон. — Так би й було... років зо триста тому.

Зрозумівши, що перший олтар науки — це Пантеон, Ленґдон водночас і зрадів, і засмутився. Іноді історія жорстко кепкує з тих, хто її переслідує. Мало надії було на те, що за стільки років усі статуї, що слугували вказівниками на стежці просвітлення, залишилися на місці. Але навіть свідомий цього, Ленґдон потайки мріяв, що пройде цією стежкою до кінця й побачить лігво ілюмінатів. Пізніше він зрозумів, що цій мрії, на жаль, не судилося здійснитися.

— Наприкінці сімнадцятого століття Ватикан забрав усі статуї з Пантеону і знищив.

Вітторія вжахнулась.

— Чому?

— Ці статуї зображували поганських олімпійських богів. Прикро, але це означає, що першого вказівника більше не існує... а отже...

— І що, немає жодної надії знайти стежку світла й інші вказівники? — спитала Вітторія.

Ленґдон похитав головою.

– Маємо єдиний шанс. Це Пантеон. Після цього стежка зникне.

Якусь хвилину Оліветті уважно на них дивився, тоді відвернувся й наказав водієві:

– Зупинися.

Водій з'їхав на узбіччя і натиснув на гальма. Три інші «альфа-ромео» позаду теж різко загальмували, аж завищали колеса. Уся автоколона швейцарської гвардії зупинилася.

– Що ви робите! – здивувалась Вітторія.

– Виконую свою роботу, – крижаним тоном відповів Оліветті. – Містере Ленгдон, коли ви запевнили мене, що поясни-

І с все по дорозі, я вирішив, що допоки ми доїдемо до Пантеону, її чітко знатиму, що мої люди тут роблять. Так не сталося. Оскільки, щоб бути тут, я покинув надзвичайно важливі справи, і оскільки ваша розповідь про незайманих жертв і давню поезію не здається мені переконливою, я не можу дозволити собі далі (мвитися в ці ігри. Я негайно припиняю операцію. – Він витягнув рацію і натиснув кнопку.

Вітторія схопила його за плече.

– Ви цього не зробите!

Оліветті вимкнув рацію і подивився на неї лютим поглядом.

– Скажіть, міс Ветро, ви колись були в Пантеоні?

– Ні, але...

– Дозвольте дещо вам пояснити. Пантеон – це один великий іал. Кругла камера з камейю й цементу. Там один-єдинийвхід. Нікон немає. Один вузькийвхід. Біля цього входу постійно чергують щонайменше четверо озброєних римських поліцейських, нкі оберігають храм від вандалів, терористів і циґанів-шахраїв.

– І що ви цим хочете сказати? – холодно спитала Вітторія.

– Що я хочу сказати? – Оліветті вчепився пальцями в сидіння. – Я хочу сказати, що все те, чим ви мене тут страшите, ста-ся ніяк не може! Назвіть хоча б одий реальний сценарій, як можна вбити кардинала всерединіПантеону? Передусім, як убивця зможе провести заручника всередину повз охоронців? Не кажучи вже про те, щоб убити його й зникнути. – Оліветті перехилився через спинку, і Ленгдон почув запах кави в нього і рота. – Як, містере Ленгдон? Хоч одинреальний сценарій!

Ленгдонові здалося, що крихітний автомобіль стискається навколо нього ще більше. Поняття не маю! Я ж не вбивця! Не знаю, >ін він це зробить! Я знаю тільки.

– Одинсценарій? – незворушно перепитала Вітторія. – Ну хоча б такий. Убивця підлітає на гелікоптері і скидає напівживо-м кардинала з тавром На грудях крізь отвір у куполі. Той падає на мармурову підлогу і вмирає.

Усі в автомобілі повернулися і витріщилися на Вітторію. Ленгдон не знав, що й думати. У вас, леді, бурхлива уява, але зметували ви швидко.

Оліветті наморщив чоло.

– Що ж, це можливо... але навряд чи...

– Або ж убивця накачує кардинала наркотиками, – продовжувала Вітторія, – привозить його до Пантеону в інвалідному візку, як якогось літнього туриста. Завозить досередини, тихо перерізає йому горло і йде геть.

Цей сценарій, схоже, трохи привів Оліветті до тями.

Непогано! подумав Ленгдон.

– Або ж, – сказала Вітторія, – убивця може...

– Я чув, – зупинив її Оліветті. – Досить. – Він глибоко вдихнув і видихнув. У цьому мить хтось голосно застукав у шибку, і від несподіванки всі здригнулися. На вулиці стояв солдат з іншого авта. Оліветті опустив скло.

– Усе гаразд, командире? – Солдат був одягнений у цивільне. Він задер рукав джинсової сорочки і показав на чорний військовий годинник. – Сьома сорок, командире. Щоб зайняти позиції, потрібний час.

Оліветті кивнув, але нічого не відповів. Якусь хвилю він мовчки водив пальцем по панелі приладів, залишаючи на пилюці слід. Тоді уважно подивився на Ленгдона в бокове дзеркало, і Ленгдон почувся так, наче його міряють і зважують. Нарешті Оліветті знову повернувся до солдата і, ніби через силу, сказав:

– Я хочу, щоб усі під'їхали з різних напрямків: з п'яца делла Ро-тунда, віа деллі Орфані і п'яца Сент-Ігнасіо і Сент-Евстахіо. Ближче, як на два квартали, до Пантеону не наближатися. Коли припаркуєтесь, приготуйтеся і чекайте мого наказу. Три хвилини.

– Слухаюсь, сер. – Солдат пішов до свого авта.

Ленгдон захоплено подивився на Вітторію. Та йому всміхнулась у відповідь, і на якусь мить Ленгдон відчув несподіваний зв'язок... неначе між ними пролягла невидима ниточка.

Командир розвернувся і пильно подивився Ленгдонові в очі.

– Дай Бог, містере Ленгдон, щоб з вашої ідеї не вийшов пшик! Ленгдон нервово всміхнувся. Та ні, це неможливо.

Директор ЦЕРНу Максиміліан Колер розплющив очі, відчуваючи в тілі приємну прохолоду від кромоліну й лейкотрієну, що розширили його бронхіоли й легеневі судини. Він знову дихав нормально. Колер побачив, що лежить в окремій палаті лікарні ЦЕРНу, а його інвалідне крісло стоїть біля ліжка.

Він роззирнувся й швидко оцінив своє становище. На нього падали бавовняну сорочку, а його одяг лежав складений на стільці біля ліжка. За дверима чулися кроки медсестри, що обходила пацієнтів. Кілька хвилин він лежав, прислухаючись. Тоді якомога тихіше підтягнувся до краю ліжка і дістав одяг. Мучачись із паралізованими ногами, сьак-так одягнувся. Тоді перетягнув своє к поле тіло в інвалідне крісло.

Стримуючи кашель, Колер під'їхав до дверей. Він крутив колеса руками, не наважуючись увімкнути двигун. Тихо відчинив двері й визирнув у коридор. Нікого.

Не сказавши нікому ані слова, Максиміліан Колер вислизнув із лікарні.

58

Звірно годинники. Зараз сьома сорок шість тридцять... — Олі-нетті ніколи не підвищував голосу, навіть коли говорив по рації.

Ленґдон у своєму твідовому піджаку уже спитнів, сидячи на іадньому сидінні «альфа-ромео», за три квартали від Пантеону. Іїтторія була поряді уважно слухала Оліветті, який давав останні накази.

— Розташування у восьми точках по периметру з особливою увагою на вхід, — казав командир. — Об'єкт Може знати вас візуально, тому не показуйтесь. Вогнепальної зброї не застосовувати. Хтось нехай стежить за дахом. Пам'ятайте: головне — об'єкт. Заручник другорядний.

Нічого собі, подумав Ленґдон. Йому стало моторошно від того, як просто й чітко Оліветті дав своїм людям зрозуміти, що кардиналом можна пожертвувати. Заручник другорядний.

— Повторюю. Вогнепальної зброї не застосовувати. Об'єкт потрібний нам живим. Дійте. — Оліветті вимкнув рацію.

Вітторія була вражена, майже сердита.

— Командире, а що , усерединіне буде нікого?

Оліветті повернувся.

— Усередині?

– Усередині Пантеону! Там, де все це має відбутися!

– Attento, – холодно сказав Оліветті. – Якщо серед моїх людей з'явився шпигун, то їх усіх можуть знати в обличчя: Ваш колега щойно попередив мене, що Пантеон буде нашим єдиним шансом захопити об'єкта. Я в жодному разі не хочу його сполохати, пославши людей досередини.

– А що, як убивця вжевсередині?

Оліветті подивився на годинник.

– Об'єкт точно назвав час. Восьма година. Ми маємо ще п'ятнадцять хвилин.

– Він сказав, що вб'єкардинала о восьмій. Але цілком можливо, що він уже якось затягнув жертву досередини. Що, як ваші люди побачать об'єкта, коли той виходитиме назовні, але не знатимуть, що це він? Хтось мусить пересвідчитись, що всередині все чисто.

– Наразі це надто ризиковано.

– Жодного ризику, якщо цю людину неможливо буде впізнати.

– Гримування забирає багато часу і...

– Я мала на увазі себе, – сказала Вітторія.

Ленґдон витріщився на неї здивовано, а Оліветті похитан головою.

– У жодному разі.

– Він убив мого батька.

– У тім-то й річ, і він цілком може знати, хто ви така.

– Ви ж чули, що він казав по телефону. Він поняття не мав, що в Леонардо Ветра буладонька. Звідки йому знати, як я виглядаю? Я можу увійти туди, як туристка. Якщо побачу щось підозріле, то вийду на майдан і дам вашим людям знак.

– Даруйте, але на це я не можу погодитись.

– Comandante? – почулося з рації. – Ми зайняли позицію у північній точці. Фонтан заступає нам вхід. Щоб його бачи-и, ми мусили б переміститися на майдан, де нас буде з усіх (юків видно. То що нам робити? Залишатися сліпими чи ри-ікувати?

Для Вітторії це стало останньої краплею.

– Усе. Я йду. – Вона відчинила дверцята і вийшла з авта.

Оліветті впустив з рук рацію і вискочив за нею.

Ленґдон теж вийшов. Якого біса вона робить?

Оліветті заступив Вітторії дорогу.

– Міс Ветро, ваші наміри похвальні, але я не можу допустити, щоб у хід операції втручалась цивільна особа.

– Втручалась? Але ж ви дієте наосліп. Дозвольте мені допомогти вам.

-і- Я б залюбки послав розвідника всередину, але...

– Але що? – з викликом запитала Вітторія. – Вас не влаштовує те, що я жінка?

Оліветті нічого не відповів.

– Отож-бо, краще мовчіть, командире, бо ви, чорт забирай, добре розумієте, що це чудова ідея, і якщо через якісь допотопні тбобони...

– Дозвольте нам робити свою роботу.

– Дозвольте вам допомогти.

– Це надто небезпечно. У нас не буде зв'язку. Не можете ж ви и іяти з собою рацію. Це вас викаже.

– Багато туристів мають мобільні телефони. – Вітторія ви-і нгла з кишені мобільник.

Оліветті спохмурнів. Вітторія відкрила мобільник і вдала, що з кимсь розмовляє.

– Привіт, коханий. Я в Пантеоні. Ти мусиш тут побувати! – Вона різко закрила телефон і сердито подивилась на Оліветті. – Який дідько зрозуміє, про що я Говорю? Який тут ризик? Дозвольте, я стану вашими очима! – Вона показала на мобільник в Оліветті на поясі. – Який у вас номер?

Оліветті не відповів. Водій, що досі лише мовчки слухав, раптом вийшов з авта і відвів командира вбік. Очевидно, у нього з'явилась якась ідея. Десять секунд вони щось тихо між собою обговорювали. Нарешті Оліветті кивнув і повернувся.

– Уведіть цей номер. – Він почав диктувати цифри. Вітторія внесла їх у свій телефон. – Тепер спробуйте подзвонити. – Вітторія натиснула клавішу автоматичного набору. Телефон в Оліветті на поясі почав дзвонити. Він узяв його й заговорив у мікрофон: – Ідіть у будівлю, міс Ветро, подивіться, що там, і вийдіть назовні. Тоді подзвоніть мені і розкажіть, що ви бачили.

Вітторія швидко закрила телефон.

– Дякую, сер.

Ленґдон раптом відчув несподіване бажання її захистити.

– Зачекайте, – звернувся він до Оліветті. – Ви що ж, посилаєте її туди саму?

Вітторія кинула на нього невдоволений погляд.

– Роберте, зі мною все буде гаразд.

Водій знову щось сказав Оліветті.

– Це небезпечно, – сказав Ленґдон Вітторії.

– Він має рацію, – підтримав його Оліветті. – Навіть мої найкращі люди не працюють поодиноці. Лейтенант щойно мені підказав, що цей маскарад виглядатиме правдивіше, якщо ви підете вдвох.

Удвох? Ленґдон завагався. Насправді я мав на увазі..

– Удвох ви будете схожі на подружжя у відпустці, – сказав Оліветті. – Крім того, ви зможете підстрахувати одне одного. Так мені буде спокійніше.

Вітторія знизала плечима.

– Що ж, нехай так, але треба поспішити.

Чудовий хід, ковбою, подумки простогнав Ленґдон.

Оліветті показав у кінець вулиці.

– Перша вулиця, яка вам трапиться, буде віа деллі Орфані. ієрнете ліворуч і вийдете просто до Пантеону. Це максимум дві х пилини. Я буду тут – керуватиму людьми й чекатиму вашого д (нінка. Я б хотів, щоб ви могли себе захистити. – Він витягнув пістолет. – Хтось із вас вміє стріляти?

У Ленґдона підскочило серце. Навіщо нам пістолет?!

Вітторія простягнула руку.

– Я можу за сорок метрів поцілити в дельфіна, стоячи на носі і удна у хитавиці.

– Добре. – Оліветті віддав їй пістолет. – Мусите кудись його сховати.

Вітторія з сумнівом подивилась на свої шорти. Тоді перевела погляд на Ленґдона.

О ні, тільки не це! подумав Ленґдон, але Вітторія вже все зронила. Вона відхилила його піджак і запхала пістолет в одну з внутрішніх кишень. Він здався Ленґдонові важким, як камінь. Єдиною іп іхою було те, що в іншій кишені лежала «Діаграма».

– Вигляд у нас цілком невинний, – сказала Вітторія. – Ходімо. – Вона взяла Ленґдона під руку й потягла в напрямку, який показав Оліветті.

– Під руку – це добре, – крикнув їм наздогін водій. – І Іам'ятайте: ви туристи. Може, навіть молодята. А що, як узяти-ої за руки?

Коли вони завертали за ріг, Ленґдон міг заприсягтися, що на обличчі Вітторії промайнула ледь помітна усмішка.

Центр збору швейцарської гвардії, розташований біля казарм C orpo di Vigilanza, здебільшого використовувався для планування заходів безпеки під час публічних виступів Папи та інших важливих подій у Ватикані. Сьогодні ж у центрі обговорювали дещо інше.

Інструктаж проводив заступник головнокомандувача швейцарської гвардії капітан Ілаєс Рошер. Це був дужий чоловік з широченними грудьми й м'якими рисами. Він мав на собі традиційну капітанську уніформу, а на голові – червоний берет, зсунутий на бік. Його голос, на диво чистий, звучав, як музичний інструмент. Однак, попри чіткість вимови, очі в капітана Рошера були затуманені, наче в якогось нічного ссавця. Підлеглі називали його orso – тобто ведмідь-гризлі. Іноді вони жартома казали, що Рошер – це «ведмідь, що ходить в тіні гадюки 6 ». Гадюкою був командир Оліветті. Ведмідь не менш страшний, ніж гадюка, але ви принаймні знаєте, коли він наближається.

Солдати стояли «струнко», не наважуючись поворухнути жодним м'язом, хоч інформація, яку вони щойно почули* підвищила їхній сукупний кров'яний тиск на кілька тисяч пунктів.

Лейтенант Шартран стояв у кімнаті позаду і шкодував, що не опинився в числі тих дев'яноста дев'яти відсотків, які не пройшли відбору до швейцарської гвардії. Двадцятирічний Шартран був наймолодшим серед присутніх гвардійців. Він пробув у Ватикані лише три місяці. Як і будь-який інший солдат швейцарської гвардії, Шартран свого часу відслужив у швейцарському війську і витримав іще два роки додаткової муштри у Берні, щоб мати право на участь у складних випробуваннях, які Ватикан проводив у таємних казармах неподалік від Рима. Однак до такої кризи, як та, що виникла зараз, його ніколи не готували.

Спочатку Шартран подумав, що цей інструктаж – лише якесь новомодне навчання. Футуристична зброя? Давні культи? Викрадені кардинали? Але потім Рошер показав їм на екрані зброю, про яку йшла мова. І Рошер зрозумів, що це не навчання.

– Ми вимикатимемо електрику на окремих ділянках, – казав Рошер, – щоб усунути зовнішні магнітні перешкоди. Працюва-тимемо групами по чотири. Усі отримають окуляри нічного бачення. Шукатимемо за допомогою звичайних детекторів для виявлення «жучків», налаштованих на низьку потужність. Є запитання?

Запитань не було. '.

У Шартрана голова йшла обертом.

– А що, як ми вчасно не знайдемо цієї бомби? – запитав він і відразу ж пошкодував.

Ведмідь-гризлі пильно подивився на нього і нічого не відповів. Тоді віддав честь і відпустив усіх, похмуро побажавши:

– Успіху, друзі.

()станні два квартали Ленґдон і Вітторія йшли до Пантеону повз довгу вервечку таксівок, водії яких спали на передніх сидіннях. * Іас сну був вічним у Вічному місті – тотальна дрімота в публічних місцях була закономірним продовженням пообідньої сієсти, яку запозичили тут з давньої Іспанії.

Ленґдон намагався зібратися з думками, але становище було надто дивним, щоб можна було осмислити його раціонально. Ще вісім годин тому він спокійно спав у Кембриджі. А тепер він у Європі, тягнутий у сюрреалістичну битву давніх титанів, носить у кишені пістолет і тримає за руку жінку, з якою щойно познайомився.

Він глянув на Вітторію. Та дивилася просто вперед. Вона міцно стискала його руку – як незалежна й рішуча жінка. Її пальці обплелися довкола його, наче це було цілком природно. Ані тіні вагання. Ленґдон відчував дедалі сильніший потяг. Опустися на землю, сказав він собі.

Вітторія, здається, відчула його неспокій.

– Розслабтесь, – сказала вона, не повертаючи голови. – Ми ж маємо виглядати, як молодята.

– Я зовсім не напружений.

– То чому стискаєте мою руку так, ніби хочете розчавити? – Ленґдон почервонів і послабив потиск. – Дихайте очима, – порадила Вітторія.

– Як ви сказали?

– Це розслаблює м'язи. Цей прийом називається пранаяма.

– Піранья?

– Ні. Риба тут ні до чого. Пранаяма. Зрештою, це не важливо.

Вийшовши на п'яца делла Ротунда, вони побачили Пантеон.

Ленґдон завжди захоплювався цим величним храмом. Пантеон. Храм усіх богів. Поганських богів. Богів Природи й Землі. Ззовні споруда здавалась незграбнішою, ніж він її пам'ятав. Вертикальні колони і трикутний пронаос заступали круглий купол. Однак знайомий зухвалий напис над входом не залишав сумнівів, що вони втрапили правильно. AGRIPPA L F COS TERTIUM FECIT. Ленґдон переклав його, як завжди, з потіхою. Марк Аґріппа, обраний консулом утретє, спорудив це.

Скромніше не буває, подумав Ленґдон і роззирнувся навколо. На майдані гуляло чимало туристів із відеокамерами. Інші насолоджувались найкращою в Римі кавою глясе за літніми столиками кафе La Tazza di Oго. Біля входу в Пантеон, як і казав Оліветті, стояло четверо поліцейських.

– Наче все тихо, – сказала Вітторія.

Ленґдон кивнув, хоч на душі в нього було неспокійно. Тепер, коли він опинився тут, весь сценарій здавався йому фантастичним. Хоч Вітторія щиро вірила, що він не помиляється, Ленґдон усвідомлював, що взяв на себе величезну відповідальність. Він знову згадав віршик ілюмінатів. Земний гріб Санті, демона діра. ТАК, казав він собі. Це тут. Гріб Санті. Він бував тут безліч разів – стояв під отвором у куполі Пантеону перед могилою славного Рафаеля.

– Котра година? – запитала Вітторія.

Ленґдон подивився на годинник.

– Сьома п'ятдесят. До початку шоу залишилось десять хвилин.

– Сподіваюсь, ці люди – не терористи, – сказала Вітторія, оглядаючи туристів, що заходили до Пантеону. – Якщо щось трапиться всередині, усі ми опинимося під перехресним вогнем.

Ленґдон голосно видихнув повітря, і вони попрямували до виходу. У кишені він відчував вагу пістолета. Цікаво, що буде, якщо поліцейські надумать його обшукати і знайдуть зброю, подумав піп. Але ті не звернули на нього жодної уваги. Очевидно, маскарад удався на славу.

Ленґдон пошепки запитав Вітторію:

– Ви колись стріляли з чогось, окрім рушниці зі снодійними іарядами?

– Ви що, мені не довіряєте?

– Довіряти вам? З якої расії? Ми ж ледве знайомі.

Вітторія спохмурніла.

– А я вже подумала, що ми молодята.

61

Повітря в Пантеоні, вологе й прохолодне, було наскрізь просякнуте історією. Банювата стеля здіймалася вгору на сорок три метри, і, позбавлена будь-яких підпор, висіла над головами, наче невагома, хоч насправді в діаметрі перевищувала баню собору

< ліятого Петра. Зайшовши до просторої зали, що була дивовижним сплавом інженерного хисту й високого мистецтва, Ленґдон, як завжди, відчув легкий мандраж. Крізь славнозвісний круглий отвір у куполі лилися тонкі промені вечірнього сонця. Діра демона, подумав Ленґдон.

Отже, вони на місці.

Ленґдон кинув оком на округлу стелю, на стіни, прикрашені колонами і, нарешті, на мармурову підлогу під ногами. Під склепінням ледь чутно відлунювали кроки і стишені голоси людей. Ленґдон уважно подивився на групу туристів, що безцільно бродили в затінку стін. Чи ти вже тут?

– Схоже, тут усе тихо, – сказала Вітторія, все ще тримаючи його за руку.

Ленґдон кивнув.

– Де могила Рафаеля?

Ленґдон на мить задумався, намагаючись зорієнтуватися. Він обвів поглядом круглу залу. Могили. Олтарі. Колони. Ніші. Він показав рукою ліворуч, у протилежний бік храму, на багато оздоблений надгробок.

– Думаю, могила Рафаеля он там.

Вітторія ще раз уважно оглянула приміщення.

– Я не бачу нікого, схожого на вбивцю. Може, варто походити і все обдивитися?

Ленґдон кивнув.

– Тут небагато місць, де можна було б сховатися. Перевірмо краще rientranze.

– Ніші?

– Атож. Ніші в стінах.

По периметру зали поміж могилами виднілися півкруглі ніші у стінах. Вони були неглибокі, однак у їх тіні легко могла сховатись людина. Ленґдон із сумом подумав, що колись там стояли статуї олімпійських богів, але після того як Ватикан перетворив Пантеон на християнську церкву, усі поганські скульптури було знищено. Болісно усвідомлювати, що він стоїть біля першого олтаря науки, а вказівник назавжди втрачений. Цікаво, що це була за статуя і куди вона показувала, подумав Ленґдон. Він не уявляв більшої радості, ніж знайти вказівник ілюмінатів – статую, що непомітно визначала напрямок стежки світла. І цікаво, хтобув цим анонімним скульптором, що виконував замовлення ілюмінатів?

– Я огляну ліву стіну, – сказала Вітторія, показавши на лівий бік храму. – Ви огляньте праву. Зустрінемося через сто вісімдесят градусів.

Ленґдон похмуро всміхнувся.

Залишившись сам, він мимоволі знову подумав про весь жах становища, у якому опинився. Він рушив праворуч, і йому здалося, що в мертвому просторі навколо чується шепіт убивці. О восьмій годині. Незаймані жертви на олтарях науки. Математична прогресія смерті. О восьмій, дев'ятій, десятій, одинадцятій... і опівночі. Ленґдон подивився на годинник. 7:52. Вісім хвилин.

Ідучи до першої ніші, Ленґдон проминув могилу одного з католицьких правителів

Італії. Його саркофаг, як це нерідко буває в Римі, стояв під кутом до стіни. Кілька туристів, що зупинились біля нього, дивувалися з такого дивного розташування. Ленґдон не зупинився, щоб пояснити їм, у чому тут річ. Християнські могили часто не гармонують з архітектурою храмів через те, що, і за традицією, покійник мав бути повернутий обличчям на схід. І про цей давній забобон Ленґдон тільки минулого місяця розповідав на лекції з символіки.

— Але ж це зовсім нелогічно! — вигукнула одна зі студенток у першому ряду, коли Ленґдон пояснив, чим зумовлено таке розташування могил. — Навіщо християнам класти покійників обличчям до сходу сонця? Це ж християни... а не сонцепоклонники!

Ленґдон усміхнувся. Він ходив туди-сюди перед дошкою і жував яблуко.

— Містере Гітцрот! — гукнув.

Студент, що кунав в останньому ряду, здригнувся.

— Що! Ви мене?

Ленґдон показав на плакат на стіні з репродукцією картини епохи Відродження.

— Хто цей чоловік, що стоїть навколішках перед Ісусом?

— Гм... якийсь святий?

— Чудово. А чому ви вирішили, що це святий?

— Бо він має німб?

— Прекрасно. А цей золотий німб нічого вам не нагадує?

Гітцрот розплився в широкій усмішці.

— Нагадує. Ті єгипетські штуки, про які ми вчили минулого семестру. Як же їх... сонячні диски!

— Дякую, Гітцроте. Можете спати далі. — Ленґдон повернувся до аудиторії. — Німби, як і більшість християнських символів, були запозичені в давніх єгиптян, що поклонялися сонцю. У християнстві є безліч елементів сонцепоклонництва.

— Можна? — не вгадала студентка в першому ряду. — Я постійно ходжу до церкви, але не бачу там жодного вияву сонцепоклонництва!

— Невже? А що ви святкуєте двадцять п'ятого грудня?

Різдво. Народження Ісуса Христа.

— Але, згідно з Біблією, Ісус народився в березні. Чому ж ми святкуємо його народження наприкінці грудня?

Мовчання.

Ленґдон усміхнувся.

– Двадцять п'яте грудня, друзі, – це давнє поганське свято Непереможного сонця – sol invictus– яке збігається з зимовим сонцестоянням. Це той чудовий момент, коли сонце повертається і дні починають довшати.

Ленґдон відкусив яблуко.

– Нові релігії, – вів далі він, – часто присвоюють свята, що існували раніше, аби полегшити людям перехід до нової віри. Це називають трансмутацією. Віряни мають ті самі святкові дні, моляться в тих самих святих місцях, послуговуються тими самими символами... просто заміняють одного бога іншим.

Студентка в першому ряду обурилась:

– Ви що ж, хочете сказати, що християнство – це те саме сонцепоклонництво... тільки в новій оболонці?

– Зовсім ні. Християнство запозичило символи й ритуали не тільки від сонцепоклонників. Наприклад, християнський ритуал канонізації походить від давнього обряду «обожествлення» померлих видатних людей (філософів, жерців), про який писав, зокрема, грецький філософ Евгемер. Святе причастя запозичене в ацтеків. На думку деяких дослідників, навіть сама ідея, що Ісус помер за наші гріхи, не є суто християнською; самопожертва молодого чоловіка задля спокутування гріхів його народу фігурує в ранніх традиціях культу Кецалькоатля.

– Невже в християнстві немає нічого оригінального? – сердито спитала студентка.

– У будь-якій організованій релігії оригінального дуже мало. Релігії не народжуються на голому місці. Вони виростають одна з одної. Сучасна релігія – це своєрідний колаж... стилізована історія намагання людини зрозуміти божественну суть речей.

– Гм... зачекайте, – озвався Гітцрот. Тепер він остаточно про-кпнувся. – Я знаю, що в християнстві оригінальне. Це наш образ Ііога. Християни ніколи не зображали Бога у вигляді людини і головою яструба, як єгиптяни, чи так, як ацтеки, або ще якось дивно. У християн, Бог – це завжди дідусь із сивою бородою, іпачить, наш образ Бога оригінальний, правда?

Ленґдон усміхнувся.

– Коли перші християни відмовилися від своїх попередніх ()огів – поганських, римських, грецьких, бога сонця, Митри, кого іавгодно, – вони спитали в Церкви, як виглядає їхній новий християнський Бог. Церква повелася мудро – вона обрала найгрізні-ше, наймогутніше... і найзнайоміше обличчя в історії людства.

– Дідусь з довгою сивою бородою? – недовіжливо спитав Гітцрот.

Ленґдон показав на ієрархію давніх богів на стіні. На самому ісршечку сидів грізний дідусь з довгою сивою бородою.

– А Зевс вам нікого не нагадує?

На цьому час лекції закінчився.

– Добрий вечір, – почувся чоловічий голос.

Ленґдон здригнувся. Він знову був у Пантеоні. Повернувся й побачив літнього чоловіка в чорному плащі з червоним хрестом па грудях. Чоловік усміхнувся і показав сірі зуби.

– Ви англієць, правда? – Він говорив із сильним тосканським акцентом.

Збентежений, Ленґдон заморгав.

– Узагалі-то, ні. Я американець.

Чоловік знітився.

– Ой, пробачте, ради Бога. Ви так добре одягнені, що я подумав... Вибачте.

– Чим я можу вам допомогти? – запитав Ленґдон. Серце у нього закалатало.

– Насправді, я думав, що це я міг би чимось допомогти вам. Я тут чічероне. – Чоловік гордо показав на значок муніципалітету. – Мій обов'язок – зробити ваше перебування в Римі якомога цікавішим.

Ще цікавішим? Ленґдон був певний, що саме цей його візит до Рима й так цікавий, як жодний інший.

– Ви видаєтесь мені високоосвіченою людиною, – заподливо сказав гід, – яка, поза сумнівом, цікавиться культурою більше, ніж інші туристи. Якщо бажаєте, я міг би вам розповісти історію цієї незвичної будівлі.

Ленґдон ввічливо усміхнувся.

– Це дуже люб'язно з вашого боку, але насправді я сам займаюсь історією мистецтва...

– Чудово! – Очі в чоловіка загорілися так, наче він щойно виграв джек-пот. – Тоді вам це неодмінно сподобається!

– Дякую, але я б волів...

– Пантеон, – почав чоловік свою звичну, завчену напам'ять, промову, – збудував Марк Аґріппа 27 року до Різдва Христового.

– Так, – перебив його Ленґдон, – а перебудував Адріан 119 року після Різдва Христового.

– Це був найбільший у світі купол без підпор, аж доки в Новому Орлеані 1960 року не збудували величезний критий стадіон із назвою Супердоум.

Ленґдон подумки застогнав. Спинити чоловіка було неможливо.

– А один богослов у п'ятому столітті якось назвав Пантеон Домом диявола. Він уважав, що отвір у куполі – це вхід для демонів!

Ленґдон більше не слухав. Його погляд перенісся на круглий отвір над головою.

Він уявив сценарій убивства, який описала Вітторія, і в нього похолола в жилах кров... Кардинал із тавром на грудях падає крізь діру в куполі і голосно вдаряється об мармурову підлогу. Оце була б подія для преси! Ленґдон мимоволі пошукав очима репортерів. Жодного. Він глибоко вдихнув. Це була недоладна ідея. Практично виконати такий трюк було б навряд чи можливо.

Ленґдон пішов далі оглядати ніші, а Гід, що торочив без упину, дріботів слідом, як відданий цуцик. Ще один доказ, подумав Ленґдон, що немає на світі нічого гіршого, ніж фанатичний історик мистецтва.

І протилежного боку зали Вітторія була зайнята власним пошуком. Уперше залишившись сама відтоді, як довідалась про смерть (ііп ька, вона відчула тягар дійсності останніх восьми годин. Бать-к.і убили – жорстоко й несподівано. Майже так само болісно <>уло усвідомлювати, що батькове творіння осквернили – воно і тало зброєю в руках терористів. Вітторію терзало відчуття про-иіпи за те, що саме їївинахід дав змогу перевозити антиматерію... це їїконтейнер зараз відлічував секунди десь у Ватикані. Нама-і нючись допомогти батькові в його пошуках істини й простоти... нона мимоволі стала співучасницею змови, що має на меті хаос.

Дивно, але єдиним позитивним моментом у її житті в цей час пула присутність цілковитого незнайомця. Роберта Ленґдона. Його очі переконливо додавали їй якогось незбагненного спокою... так само, як гармонія океану, який вона покинула тільки і ьогодні вранці. Вітторія раділа, що Ленґдон був поруч. Мало гого, що він був для неї джерелом сили й надії – завдяки його шанням і кмітливості вони дістали цей єдиний шанс спіймати вбивцю батька.

Вітторія дихала глибоко, пересуваючись уздовж периметра й оглядаючи ніші. Усі її думки тепер були про помсту. Завжди, скільки себе пам'ятала, вона любила все живе... а тепер от жадала бачити цього ката мертвим. Жодні міркування про кармуіс могли її сьогодні змусити не відповідати злом на зло. Стриножена й збуджена, вона відчувала у своїй італійській крові щось таке, чого ще ніколи не знала... нашіптування сицилій-і і.ких предків, що захищали честь родини, чинячи жорстоку і праведливість. Вендетта, подумала Вітторія і вперше в житті ірозуміла, що це таке.

Картини помсти, що рділися в голові, змусили йти швидше. І ісабаром вона наблизилась до могили Рафаеля Санті. Навіть ідалеку Вітторія зауважила, що цього хлопця тут особливо шанують. Його гріб, на відміну від інших, стояв у спеціальній ніші і був захищений щитом із плексигласу. Вона прочитала напис на саркофазі:

Рафаель Санті, 1483–1520

Вітторія уважно оглянула могилу, а тоді прочитала речення, написане на табличці біля саркофага.

Тоді прочитала ще раз.

Тоді... ще раз.

За мить вона вже бігла щодуху в протилежний кінець зали і в паніці гукала:

– Роберте! Роберте!

62

Просуванню Ленґдона вздовж правої стіни Пантеону перешкоджав гід, що плівся за ним по п'ятах і безупинно тараторив. Ленґдон наблизився до останньої ніші.

– Бачу, вам подобаються ці ніші! – задоволено сказав гід. – А чи знали ви, що купол здається невагомим через те, що стіни догори поступово тоншають?

Ленґдон кивнув, хоч не чув жодного слова. Він приготувався оглянути наступну нішу. Раптом хтось схопив його ззаду за плече. Це була Вітторія. Вона важко дихала і тягнула його за руку. Вираз жаху на її обличчі міг означати тільки одне. Вона знайшла тіло, подумав Ленґдон. Йому стало страшно.

– А, ваша дружина! – вигукнув гід, зрадівши новій слухачці. Він показав рукою на її шорти й туристичні черевики. – От по вас зразу скажеш, що ви американка!

Вітторія примружилась.

– Я італійка.

Усмішка гіда згасла.

– О Боже.

Роберте, – прошепотіла Вітторія, намагаючись поверну-і іклі до гіда спиною. – Галілеєва «Діаграма». Я мушу на неї

ПОДИВИТИСЯ.

– «Діаграма»? – знову втрутився гід. – Це ж треба! Бачу, друзі, ви чудово знаєте історію! На жаль, цей документ побачити неможливо. Він зберігається в таємному архі...

– Ви нас пробачите? – Ленґдона збентежив вираз паніки на поличці Вітторії. Він відвів її вбік і обережно витягнув з кишені

і торінку «Діаграми». – Що сталося?

– Коли вийшла ця брошура? – запитала Вітторія, розглядаючи аркуш.

Гід знову підійшов до них і, роззявивши рот, витріщився на поживку сторінку.

– Не може бути... Це ж не...

– Репродукція для туристів, – сказав Ленґдон, насили стримуючи роздратування. – Дякую за допомогу. А тепер ми з дружиною хотіли б побути самі.

Гід позадкував, не відриваючи погляду від аркуша.

– Коли Галілей опублікував «Діаграму»? – знову запитала Кітторія.

Ленґдон показав на римське число внизу сторінки.

– Це дата опублікування. А в чому річ?

Вітторія розшифрувала число.

– 1639?

– Так. А в чому справа?

В очах Вітторії з’явилась тривога.

– Біда, Роберте. Причому серйозна. Дати не сходяться.

– Які дати не сходяться?

– На могилі Рафаеля. Його поховали тут тільки 1759 року. Через століття шля опублікування «Діаграми».

Ленґдон дивився на неї й ніяк не міг второпати, про що йдеться.

– Та ні, – сказав він. – Рафаель помер 1520 року, задовго до появи «Діаграми».

– Так, але спочатку його поховали не тут.

Ленґдон розгубився.

– Що ви таке говорите?

– Я щойно це прочитала. Прах Рафаеля, як одного з найвишдатніших італійців, перенесли до Пантеону 1759 року.

Коли зміст цих слів дійшов до Ленґдона, йому здалося, що під ним захиталась підлога.

– Коли писався цей вірш, – вела далі Вітторія, – Рафаель був похований десь-інде. У той час Пантеон не мав нічого спільного з Рафаелем!

Ленґдонові перехопило подих.

– Але це... означає...

– Так! Це означає, що ми не в тому місці!

Ленґдонові запаморочилося в голові. Неможливо... Я буи певний...

Вітторія побігла за гідом і притягнула його назад.

– Сеньйоре, пробачте нам. Де Рафаель був похований у сімнадцятому столітті?

– В Урб... Урбіно, – запинаючись, вимовив збентежений гід. – На його батьківщині.

– Неможливо! – Ленґдон тихо вилаявся. – Олтарі науки ілюмінатів були всі тут, у Римі. Це я знаю напевно!

– Ілюмінати? – перепитав вражений гід і ще раз подивився на документ у Ленґдона в руці. – Хто ви такі, люди добрі?

Вітторія взяла ініціативу у свої руки.

– Ми шукаємо те, що може називатися земним гробом Санті. Тут, у Римі. Ви не підкажете, що б це могло бути?

Гід розгубився.

– Це єдиний гріб Рафаеля в Римі.

Ленґдон намагався думати, але розум його не слухався. Якщо 1655 року Рафаель був похований не в Римі, то про що ж ідеться у вірші? Земний гріб Санті, демона діра. Що ж це за дідько? Думай!

– Може, був іще якийсь художник на прізвище Санті? – запитала Вітторія.

Гід знизав плечима.

– Принаймні я такого не знаю.

– Може, не художник, а просто хтось відомий? Може, якийсь учений, поет чи астроном мав прізвище Санті?

Гід уже був би радий спекатись їх якнайшвидше.

– Ні, мадам. Єдиний Санті, про якого я чув, це Рафаель, архітектор.

– Архітектор? – перепитала Вітторія. – Я думала, він був художником!

– Він був, звичайно, і тим, й іншим. Як і всі вони. Мікеланд-^ коло, да Вінчі, Рафаель.

Ленґдон не знав, що підказало йому цю ідею слова гіда чи иипіукані надгробки уздовж стіни, – але це не мало значення. Він іоагнув. Санті був архітектором. Від цього усвідомлення думки иосипались одна за одною, як доміно. Архітектори часів Відродження або уславляли Бога, будуючи великі церкви, або ж услав-п яли видатних осіб, споруджуючи їм розкішні надгробки. Гріб Санті. Чи може таке бути? Образи тепер з’являлися швидше...

«Мона Ліза» да Вінчі

«Латаття» Моне

«Давид» Мікеланджело

«Земний гріб» Санті...

– Санті створивцей гріб, – раптом сказав Ленґдон.

Вітторія повернулась.

– Що?

– У вірші йдеться не про могилу Рафаеля, а про надгробок, який він вирізьбив.

– Що ви таке говорите?

– Я неправильно зрозумів ключ. Треба шукати не місце поховання Рафаеля, а надгробок, який той вирізьбив для когось іншого. Не знаю, як я міг так помилитись. Половина скульптур у Римі часів Відродження й бароко виготовлялась для надгробків. – Ленґдон усміхнувся, Щасливий, що нарешті збагнув суть нірша. – Рафаель, мабуть, вирізьбив сотні надгробків!

Вітторія, схоже, не поділяла його радості.

– Сотні?

Усмішка в Ленґдона на обличчі згасла. – О...

– І серед них є земні, професоре?

Раптом Ленґдон почувся некомпетентним, і йому стало соромно. Про роботи Рафаеля він знав дуже мало. От якби мова зайшла про Мікеланджело, то він міг би щось порадити, а творчість Рафаеля його ніколи особливо не захоплювала. Ленґдон міг би назвати лише кілька більш-менш відомих надгробків роботи Рафаеля, але не знав точно, як вони виглядають.

Очевидно, відчувши розгубленість Ленґдона, Вітторія знову повернулась до гіда, який уже намагався непомітно зникнути. Вона схопила його за руку і притягнула назад.

– Мені потрібний надгробок. Роботи Рафаеля. Надгробок, який можна було б уважати земним.

Гід занервував.

– Надгробок роботи Рафаеля? Поняття не маю. Він виготовив їх чимало. Тут, мабуть, йдеться про каплицю роботи Рафаеля, а не просто надгробок. На місці поховання архітектори завжди споруджували каплицю.

Ленґдон зрозумів, що чоловік має рацію.

– Скажіть, якісь надгробки чи каплиці роботи Рафаеля називають земними?

Чоловік знизав плечима.

– Пробачте. Не розумію, про що ви. Слово «земний» мені ні про що конкретно не

говорить. Я мушу йти.

Вітторія, не відпускаючи його руки, прочитала верхній рядок з аркуша.

– Земний гріб Санті, демона діра. Це вам про щось говорить? 1

– Анічогісінько.

Ленґдон раптом стрепенувся. Він зовсім забув про другу частину цього рядка. Демона діра?

– Згадав! – Він звернувся до гіда: – Скажіть, якісь каплиці роботи Рафаеля мають отвір у даху?

Гід покрутив головою.

– Наскільки мені відомо, Пантеон у цьому унікальний. – Він помовчав. – Але...

Але що? – разом запитали Ленґдон з Вітторією.

Тепер гід, гордо задерши голову, сам підійшов до них ближче.

– Діра демона? – Він пробурмотів сам до себе: – Діра демо-тобто... buco diavolo?

Вітторія кивнула.

– Так, це дослівний переклад.

Гід ледь-ледь усміхнувся.

– Давно я не чув цього терміна. Якщо не помиляюсь, так наїм пали церковне підземелля.

– Підземелля? – перепитав Ленґдон. – Тобто крипту?

– Так, але специфічну крипту. Здається, «діра демона» – це д. тня назва великої порожнини для поховання... викопаної під іншою могилою в каплиці.

– Ви маєте на увазі осуарій? Прибудований склеп? – запитав Ленґдон, відразу зрозумівши, про що говорить гід.

– Так! – зрадів гід. – Саме цей термін я намагався згадати!

Ленґдон замислився. Прибудовані склепи були дешевим способом розв'язання однієї делікатної проблеми. Коли церкви ховали і ноїх найдостойніших парафіян усередині храму і споруджували їм розкішні надгробки, інші члени родини часто вимагали, щоб їх і еж поховали поряд... і таким чином здобували собі омріяне місце для вічного спочинку всередині церкви. Однак іноді Церква не мала достатньо місця або коштів, щоб зробити могили для всієї і >одини, і тоді поряд із могилою достойника викопували так званий і >с уарій – яму в підлозі, де ховали менш достойних членів родини. (>твір у підлозі прикривали чимось схожим на сучасну кришку люка. Хоч такі підземні склепи були зручним способом втрішення проблеми, вони швидко вийшли з моди через те, що часто з них у приміщення храму виходив сморід. Діра демона, подумав Ленґдон. Раніше він ніколи не чув цієї назви, але

мусив визнати, що нона дивовижно влучна.

Серце в Ленґдона сильно забилося. Земний гріб Санті, демона і Чра. Залишалося запитати тільки одне.

– Скажіть, якісь із каплиць роботи Рафаеля мають цю діру демона?

Гід почував потилицю.

– Насправді... я знаю тільки одну таку. -

Тільки одну 7. Про кращу відповідь Ленґдон і не мріяв.

– Де вона?! – майже закричала Вітторія.

Гід подивився на них із дивним виразом.

– Це каплиця Кіджі. Там поховані Августин Кіджі і його брат, заможні покровителі мистецтва й науки.

– Науки? – перепитав Ленґдон, презирнувшись із Вітторією.

– Де вона? – знову спитала Вітторія.

Гід не звернув уваги на запитання, радий, що знову може прислужитися.

– Не знаю, чи можна вважати цю могилу земною, але, безумовно, вона... якби це сказати... інакша.

– Інакша? – перепитав Ленґдон, – Що ви маєте на увазі?

– Не пасує до всього іншого оздоблення. Рафаель був там тільки архітектором. Інтер'єром займався якийсь інший скульптор. Не пам'ятаю, хто саме.

Ленґдон слухав, намагаючись не пропустити жодного слова. Інший скульптор? Може, це той анонімний митець-ілюмінат?

– Хто б не був цим скульптором, він однозначно мав поганий смак, – заявив гід. – Dio tío! Atrocita! Хто хотів би, щоб його поховали під пірамідами?

Ленґдон насилу вірив власним вухам.

– Під пірамідами? Каплиця – і піраміди?

– Жакливо, правда? – сказав гід.

Вітторія схопила його за руку.

– Сеньйоре, скажіть, деця каплиця Кіджі?

– Приблизно за милю звідси. У церкві Санта-Марія дель Пополо.

Вітторія полегшено видихнула.

– Дякую. Ходімо...

– Зачекайте хвилину, – гукнув наздогін їй гід. – Мені щойно прийшла ідея. Який же я дурень!

Вітторія зупинилась. г / і

– Тільки не кажіть, що ви помилились.

Він похитав головою.

– Ні, я не помилився. Я згадав іще щось. Каплицю Кіджі ко-пись називали інакше. Спочатку це була Капела делла Терра.

– Каплиця Землі? – переклав Ленґдон.

– Майже, – сказала Вітторія і рішуче попрямувала до виходу. – Земнакаплиця.

Вибігши на п'яца делла Ротунда, Вітторія швидко витягнула мобільник.

– Командире Оліветті, це неправильне місце!

Оліветті розгубився.

– Неправильне? Це як?

– Перший олтар науки ^-у каплиці Кіджі!

– Де? – Голос Оліветті тепер звучав сердито. – Але містер Ленґдон сказав...

– Санта-Марія дель Пополо: Одна миля звідси. Кажіть своїм людям негайно їхати туди! Залишилось чотирьох хвилин!

– Але мої люди вже зайняли позиції тут\Це не можливо...

– Робіть, що я кажу! – Вітторія різко закрила мобільник.

За нею з Пантеону вибіг Ленґдон.

Вона схопила його за руку й потягнула до вервечки таксівок, у яких не було видно водіїв. Голосно постукала по капоту першого авто в черзі. Водій, що куняв на передньому сидінні, умить прокинувся і сів рівно. Вітторія смикнула задні двері й штовхнула Ленґдона всередину. Тоді заскочила сама.

– Санта-Марія дель Пополо, – наказала вона водієві. – Presto!

Ошалілий і наляканий водій натиснув на газ. Авто різко зрушило з місця і помчало вулицею.

І юнтер Ґлік тепер сам сидів за комп'ютером, а Чиніта Макрі стояла, згорбившись у тісному мікроавтобусі, і спантеличено дивилася з-за плеча колеги на екран.

– Казав я тобі, – говорив Ґлік, набираючи щось на клавіатурі, – «Брітіш тетлер» – не єдина газета, що друкує статті про цих хлопців.

Макрі нахилилась ближче до екрана. Ґлік казав правду. У базі даних Бі-бі-сі виявилось шість статей про братство з назвою ілюмінати, які ця шанована мережа подавала за останні десять років. Чорт забирай, подумала Макрі.

– А що за журналісти подавали ці матеріали? – поцікавилась вона. – Якісь халтурники?

– Бі-бі-сі не наймає халтурників.

– Але ж тебенайняли.

– Не розумію, чому ти так скептично до цього ставишся? – ображено спитав Ґлік. – Існування ілюмінатів підтверджено великою кількістю документів.

– Так само, як існування відьом, НЛО і Лохнеського чудовиська.

Ґлік пробіг очима по заголовках статей.

– Чула про такого собі Вінстона Черчилля?

– Наче щось знайоме.

– Недавно Бі-бі-сі показувала біографічний фільм про Черчилля. Який, між іншим, був ревним католиком. Чи відомо тобі, що 1920 року Черчилль опублікував заяву/у якій засуджував ілюмінатів і попереджав британців про всесвітню змову проти моралі?

– Звідки ця інформація? – недовіжливо запитала Макрі. – З «Брітіш тетлер»?

Ґлік усміхнувся.

– «Лондон геральд». 8 лютого 1920 року.

– Бути не може.

– Ось, помилуйся.

Макрі придивилась уважніше. Так і є. «Лондон геральд», 8 лютого 1920 року. Не знала цього.

– Черчилль був параноїком.

– Він був не один, – сказав Ґлік, читаючи далі. – Здається, 1921 року Вудро Вільсон тричі виступав по радіо з попереджен-тін про посилення контролю

ілюмінатів над банківською системою США. Хочеш послухати цитату з його виступу?

– Та ні, дякую.

Глік, однак, зачитав:

– Він сказав: «Існує сила, така організована, така невловима, і така бездоганна й така всюдисуща, що коли надумаете її осуджу-м. гш, краще робіть це пошепки».

– Ніколи нічого такого не чула.

– Може, це тому, що 1921 року ти була ще дитиною.

– Дуже дотепно. – Макрі спокійно відреагувала на цю шпильку. Вона знала, що її вік починає даватися взнаки. Їй було сорок три, і в густих чорних кучерях уже проступила сивина. Фарбувати колосся було нижче її гідності. Мати, баптистка й уродженка Півдня, привчила її до терпимості й самоповаги. Якщо ти народилася чорною, казала мати, ніколи не приховуй своєї сутності. Щойно спробуєш це зробити – втратиш усе. Іди впевнено, смійся широко, і нехай усі здогадуються, у чому секрет твого гарного настрою.

– Знаєш такого Сесіла Родса? – запитав Глік.

Макрі підвела голову.

– Англійського фінансиста?

– Так. Того, що заснував стипендію Родса.

– Тільки не кажи, що він теж...

– Ілюмінат.

– Туфта.

– Це інформація Бі-бі-сі. 16 листопада 1984 року.

– Ми писали, що Сесіл Роде був ілюмінатом?

– Аякже. І якщо вірити нашій шановній корпорації, то стипендії Родса виплачують із коштів, зібраних ще кілька століть тому, щоб вербувати до лав ілюмінатів найталановитіших молодих людей з усього світу.

– Дурниці! Мій дядько був стипендіатом Родса!

– Білл Клінтон теж, – підморгнув їй Глік.

Макрі почала нервуватися. Її завжди дратували дешеві сенсаційні репортажі. Водночас вона знала, що Бі-бі-сі завжди ретельно перевіряє всю інформацію, яку випускає в ефір.

– А ось це ти мусиш пам'ятати, – сказав Глік. – Бі-бі-сі, 5 березня 1998 року. Голова парламентського комітету Кріс Мулліп зажадав, щоб усі члени британського

парламенту, що належать до масонів, публічно в цьому зізналися.

Макрі пам'ятала. Ця вимога згодом поширилася ще й на полі цейських і суддів.

– І що стало причиною, нагадай?

Глік зачитав:

–.. є небезпека, що таємні масонські фракції утримують значний контроль над політичною та фінансовою системами.

– Так, справді.

– Зчинився страшний галас. Масони в парламенті обурювались. І мали на це всі підстави. Переважна більшість із них виявилися ні в чому не винними людьми, які вступили до братства лише задля налагодження ділових контактів і доброчинної діяльності. Вони поняття не мали про минулі зв'язки масонів.

– Зв'язки, до речі, недоведені.

– Немає значення. – Глік швидко проглядав статті. – Подивись на це. У статтях ілюмінатів пов'язують ще з Галілеєм, французькими «Guerenets» та іспанськими «Alumbrados». Тут є навіть щось про Карла Маркса і російську революцію.

– Історію часто переписують.

– Добре, хочеш щось свіжіше? Поглянь на це. Про ілюмінатів згадано в одному з останніх випусків «Вол-стріт джорнал».

Це Макрі насторожило.

– «Вол-стріт джорнал»?

– Вгадай, яка комії'ютеїрна гра сьогодні найпопулярніша в Америці?

– «Причепи хвіст Намелі Андерсон».

– Майже вігадала. Вона називається «Ілюмінати: новий світовий лад».

Макрі подивилась через його плече на короткий анонс. «Компанія „Ігри Стіва Джексбна“ створила новий хіт:., квазіісторич-на пригодницька розповідь про те, як давнє сатанинське братство

і Баварії намагається захопити владу над світом. Гру можна чйти на...»Макрі підвела голову. їй стало зле.

– Чому ці ілюмінати так ненавидять християнство?

– Не лише християнство, – відповів Глік. – Вони постають проти релігії загалом.

– Глік гордо задер голову і вдоволено усміхнувся. – Однак із того, що я щойно почув, впливає, щодо Ватикану вони затаїли особливу любов.

– Та облиш. Невже ти й справді віриш, що той тип є тим, за кого себе видає?

– Посланцем ілюмінатів? Що збирається вбити чотирьох кардиналів? – Глік усміхнувся. – Я дуже на це сподіваюсь.

64

Таксі з Ленґдоном і Вітторією промчало одну милю широкою віа делла Скрофа практично за хвилину. Вони загальмували на південному боці п'яца дель Пополо перед самою восьмою годиною. Ленґдон не мав лір, тож переплатив водієві доларами. Вискочивши з авта, вони з Вітторією побачили, що на майдані порожньо й тихо, чути було тільки сміх кількох місцевих мешканців, що сиділи за літніми столиками популярного в Римі кафе «Роза-ті» – улюбленого місця італійських інтелектуалів. Вітерець доносив аромат кави й тістечок.

Ленґдон усе ще не міг отямитись від своєї помилки в Пантеоні.

І Проте, тільки-но глянувши на майдан, він відразу відчув, що цього разу вони втрапили правильно. П'яца здавалась пронизаною духом ілюмінатів. Мало того, що вона мала форму правильного еліпса, – у самому її центрі височів єгипетський обеліск – чотиригранний кам'яний стовп із виразно пірамідальною верхівкою. Привезені і Єгипту як військові трофеї, такі обеліски розкидані по всьому Риму. Символоги називають їх «величними пірамідами» – ці шпилі с вященної пірамідальної форми, що простягаються в небо.

Коли Ленґдон розглядав символічний моноліт, його погляд натрапив на щось більш значуще.

– Ми у правильному місці, – тихо сказав він, раптом насторожившись. – Подивіться он туди. – Він показав на Porta del Popolo – імпазантну кам'яну арку в дальньому кінці п'яца. Ця склепінчаста споруда височить над майданом багато століть. У центральній точці арки вирізьблене зображення. – Пригадуєте?

Вітторія подивилась на величезний символ.

– Зірка над трикутною купою каміння?

Ленґдон похитав головою.

– Джерело просвітлення над пірамідою.

Вітторія широко відкрила очі.

– Як... Велика державна печатка Сполучених Штатів.

– Саме так. Масонський символ на однодоларовій купюрі.

Вітторія глибоко вдихнула й оглянула майдан.

– І де ж вона, ця клята церква?

Церква Санта-Марія дель Пополо стояла біля підніжжя пагорба в північно-східній частині майдану й чимось нагадувала корабель, що прибився не до того берега. Через риштування, що заступало фасад, цей кам'яний храм одинадцятого століття здавався ще незграбнішим.

Коли вони бігли до церкви, думки в Ленґдона плуталися. Він здивовано розглядав храм і не міг повірити, що там от-от має відбутися вбивство. Краще б Оліветті поквапився! Носити пістолет у кишені було дивно й незвично.

Сходи, що вели до церкви, мали форму ventaglio– заокругленого віяла, що неначе запрошувало парафіян досередини. Однак зараз цей архітектурний задум виглядав недоречно, бо сходи були заблоковані риштуванням і будівельним обладнанням. Спереду стояв знак: «БУДІВЕЛЬНІ РОБОТИ. НЕ ЗАХОДИТИ».

Ленґдон збагнув: церква, зачинена на ремонт, – ідеальне місце для вбивства. Не те що Пантеон. Тут убивця не мусив удаватись до жодних карколомних трюків. Єдине, що було треба, – це якось проникнути досередини.

Вітторія, не вагаючись, прослизнула між двома дерев'яними козлами і побігла сходами догори.

– Вітторіє, – гукнув Ленґдон. – А якщо він усе ще там...

Вітторія наче й не чула. Вона підійшла до єдиних дерев'яних дверей церкви. Ленґдон поспішив за нею. Не встиг він вимовити її слова, як вона схопилась за ручку і потягла двері до себе. Ленґдон затамував подих. Двері не зрушили з місця.

– Мусить бути ще один вхід, – сказала Вітторія.

– Мабуть, – погодився Ленґдон, полегшено зітхнувши, – але і >ліветті буде тут з хвилини на хвилину. Заходити самим надто небезпечно. Ми стежитимемо за церквою звідси, доки....

Вітторія змріяла його гнівним поглядом.

– Якщо тут є інший вхід, то є й інший вихід. Якщо вбивця шикне, наші справи – ventaglio.

Ленґдон достатньо знав італійську, щоб зрозуміти, що вона має рацію.

У вузькому проході між стінами праворуч від церкви було і ємно й смерділо сечею – типовий запах для міста, у якому кількість барів переважає кількість громадських вбиралень у співвідношенні двадцять до одного.

Ленґдон і Вітторія рішуче пірнули в смердючу напівтемряву. Десь за п'ятнадцять ярдів Вітторія потягнула Ленґдона за руку і па щось показала.

Він уже й сам побачив. Трохи далі він розгледів непримітні дерев'яні двері на важких петлях. Ленґдон зрозумів, що це porta sacra– вхід, призначений тільки для духовенства. У більшості храмів ці бічні входи вже давно вийшли з ужитку, оскільки через інтенсивну забудову міст опинилися у вузьких щілинах між

будинками.

Вітторія підбігла до дверей і спантеличено витріщилась на

їх учку. Ленґдон підійшов до неї й побачив на місці ручки велике іалізне кільце.

Він узявся за це кільце й обережно підняв його. Тоді потягнув до себе. Усередині щось клацнуло. Вітторія нервово тупцювала па місці. Ленґдон почав повільно повертати кільце за годинниковою стрілкою. Воно легко повернулось на триста шістдесят градусів, але замок не відімкнувся. Ленґдон насупився. Спробу вав повернути в інший бік. Те саме.

Вітторія подивилася в кінець вузького проходу.

– Думаєте, є ще один вхід?

У цьому Ленґдон не був певен. У добу Відродження церкви будували з таким розрахунком, щоб у разі нападу на місто вони могли слугувати фортецями. І тому дверей робили якомога менше.

– Якщо й є ще один вхід, – сказав він, – то він захований десь ззаду і задуманий радше як потайний вихід, аніж вхід.

Вітторія вже бігла туди.

Ленґдон поспішив за нею. З обох боків провулок затискали височенні мури. Десь неподалік годинник почав відбивати восьму годину...

Ленґдон не відразу почув, що Вітторія його гукає. Зупинившисі. біля вітража з ґратами, він намагався зазирнути всередину храму.

– Роберте! – пошепки покликала Вітторія.

Ленґдон подивився в її бік. Вона вже стояла в кінці проходу і показувала на задню стіну церкви. Ленґдон неохоче пішов до неї. Біля підніжжя стіни виднівся невеличкий кам'яний бастіон, а під ним – вузький грот, що вів просто у фундамент церкви.

– Вхід? – запитала Вітторія.

Ленґдон кивнув. Точніше, вихід, але зараз це не важливо.

Вітторія стала навколішки і зазирнула в тунель.

– Ходімо. Подивимось, чи там відчинені двері.

Ленґдон розтулив було рота, щоб заперечити, але Вітторія вже тягла його за руку в грот.

– Зачекайте, – сказав він.

Вітторія нетерпляче озирнулась.

Ленґдон зітхнув:

– Я перший.

– Знову галантність? – здивувалась Вітторія.

– Спершу вік, тоді краса.

– Це що – комплімент?

Ленґдон усміхнувся і рушив повз неї в темряву.

– Обережно, тут сходи.

Він поволі просувався в темряві, тримаючись однією рукою за і гину. Камінь був шерехатий і дряпав пальці. Ленґдон пригадав д. ииій міф про Дедала, у якому юнак зайшов у лабіринт Міно-і.жра, тримаючись однією рукою за стіну. Він знав, що неодмінно дійде до кінця, якщо триматиметься стіни. Ленґдон просував-

І м вперед, не зовсім певний, що хоче дійти до кінця.

Тунель трохи звузився, і Ленґдон стишив ходу, відчувши, що Віт-юрія йде ззаду дуже близько. Тунель повертав ліворуч, і вони оп-иилися в напівкруглому алькові. Дивно, але сюди звідкись потрапляло світло. Ленґдон побачив контур важких дерев'яних дверей.

– О-о, – сказав він.

– Замкнені?

– Були.

– Були? – Вітторія стала поруч із ним.

Ленґдон показав на двері. У тьмяному світлі, що пробивалося ц-ередини, було видно, що вони напіввідхилені... а петлі вирвані і гнізд металевим шпичаком, що й досі стирчав у дереві.

Якусь мить вони постояли мовчки. Тоді Ленґдон відчув у темряві, як рука Вітторії обмацує його груди, ковзає під піджак...

– Спокійно, професоре, – сказала вона. – Я лише беру пістолет.

А у цей час у музеях Ватикану в усіх напрямках розбрелися швейцарські гвардійці. У будівлях було темно, і гвардійці мали на собі прилади нічного бачення, такі як у морських піхотинців СЦІА. ' Іерез ці великі окуляри весь світ набував дивного зеленкуватого підтінку. Кожен гвардієць мав навушники, під'єднані до антенопо-діїнього детектора, якими вони ритмічно махали перед собою – за допомогою таких самих приладів гвардійці двічі на тиждень шу-и.іли у Ватикані електронні жучки. Усі рухались методично – за-і мядали за статуї, у ніші, у шафи, під меблі. Якби вони натрапили \оч на мінімальне магнітне поле, у навушниках почувся б сигнал.

Однак цього вечора детектори не фіксували нічого.

У вечірньому присмерку церква Санта-Марія дель Пополо все-] редині скидалась на темну печеру. Вона нагадувала радше недо-! будовану станцію метро, аніж храм. Неф був суцільною смугою перешкод із вирваних з підлоги плит, цегли, куп землі, візків і навіть одного іржавого ковша. Склепіння підтримували велетенські колони. У повітрі ліниво пливли порошинки, ледь помітні у тьмяному світлі, що проникало крізь вітражі. Ленґдон і Вітторія стояли під величезною фрескою Пінтуріккіо і розглядали розорене святилище.

Жодного руху. Мертва тиша.

Вітторія тримала пістолет перед собою обома руками. Ленґдон подивився на годинник. 20:04. Тільки божевільний стояв би зараз тут, думав він. Це надто небезпечно. Проте він розумів: якщо убивця досі всередині, то він може вийти через будь-які двері, тому засідка назовні з одним-єдиним пістолетом абсолютно без сенсу. Спіймати його можна хіба що в церкві... звичайно, за умови, що він іще тут. Ленґдон відчував страшенну провину за свою помилку, через яку вони втратили стільки часу в Пантеоні. І тепер він не мав морального права наполягати на заходах безпеки, адже це саме через нього вони опинилися в цьому глухому куті.

Вітторія тривожно оглядала церкву.

— Ну і де ця каплиця Кіджі? — спитала пошепки.

У химерному присмерку Ленґдон уважно оглядав стіни храму. Усупереч загальному уявленню, у церквах епохи Відродження неодмінно є по кілька каплиць, а у великих соборах, як, приміром, Нотр-Дам, їх десятки. Найчастіше каплиці — це не окремі приміщення, а напівкруглі ніші з гробами по периметру церкви.

Кепські справи, подумав Ленґдон, побачивши, що в кожній бічній стіні є по чотири ніші. Загалом у храмі налічувалось вісім каплиць. Не те, щоб це було дуже багато, але кожну нішу через ремонт затуляв напівпрозорий поліуретан, який мав захистити гроби в альковах від будівельного пилу.

— Це може бути будь-яка з цих ніш, — сказав Ленґдон. — Щоб минатися, яка з них Кіджі, треба зазирнути в кожну. Може, вар-

іо все-таки зачекати на Оліветті?

— Де тут друга ліва апсида? — поцікавилась Вітторія.

Ленґдон уважно подивився на неї, здивований таким знанням

, і і іхітектурних термінів.

— Друга ліва апсида?

Вітторія вказала на стіну в нього за спиною. У стіну була вмонтована декоративна плита, на якій красувався той самий символ, що вони бачили на майдані — зірка над пірамідою. Біля неї висі-/м заяложена табличка:

ГЕРБ ОЛЕКСАНДРА КІДЖІ,

ЧИЯ МОГИЛА РОЗТАШОВАНА У ДРУГІЙ ЛІВІЙ АПСИДІ ЦЬОГО ХРАМУ

Мі-пґдон кивнув. Герб Кіджі – піраміда й зірка? Цікаво, невже ііможний покровитель мистецтв Кіджі теж був ілюмінатом,рантом подумав Ленґдон. Він схвально подивився на Вітторію.

– Молодець, агенте Скаллі.

– Хто?

– Не важливо. Не звертайте уваги. Я...

Раптом неподалік об підлогу брязнуло щось металеве – пуквально за кілька кроків від них. Луна пішла по всій церкві. Лаїґдон потягнув Вітторію за колону; та швидко підвела пістолет і націлила у бік джерела звуку. Тиша. Вони прислухались, (нову почувся звук – цього разу щось зашурхотіло. Ленґдон і.п амував подих. Як я міг допустити, щоб ми сюди зайшли?!иук наблизився – тепер це було якесь нерівномірне шаркання, неначе поблизу хтось кульгав. Раптом під колоною вони щось побачили.

– Figlio di puttana! – тихо вилаялась, відскочивши, Вітторія. Мспґдон теж відсахнувся.

Біля колони з’явився величезний щур. Він тягнув недоїдену ь,\папку, загорнуту в папір. Побачивши їх, створіння зупинилось, уважно подивилось на дуло пістолета і, очевидно, не зацікавив шись ним, потягнуло свій трофей кудись у глиб церкви.

– Сучий син, – видихнув Ленґдон. Серце в нього калатало.

Вітторія, швидко оговтавшись, опустила пістолет. Ленґдон зазирнув за колону й побачив на підлозі вщент розбиту пласти – кову валізку, у якій робітники зазвичай носять обіди. Раніше ї вона, мабуть, лежала десь нагорі, а винахідливий гризун зіштовхнув її на підлогу.

Ленґдон роззирнувся, У церкві було тихо. Більше жодних звуків.

– Якщо цей тип і досі тут, то він – сто відсотків – цечув. Ви точно не хочете зачекати на Оліветті?

– Друга ліва апсида, – повторила Вітторія. – Де це?

Ленґдон неохоче повернувся і спробував зорієнтуватися. Термінологія церковної архітектури цілком алогічна – так само як сценічні ремарки. Він повернувся обличчям до головного вівтаря Центр сцени.Тоді показав великим пальцем назад, через плече.

Вони обоє повернулись і подивились у напрямку його пальця.

Схоже, каплиця Кіджі була в третій із чотирьох ніш праворуч від них. Добре було те, що вони стояли на потрібному боціцеркви. Погано, що не з того краю.їм треба було перетнути увесь храм уздовж, повз три інші каплиці, кожену з яких так само, як і каплицю Кіджі, затуляв напівпрозорий пластик.

– Зачекайте, – сказав Ленґдон. – Я піду першим.

– У жодному разі.

– Це ж я схибив у Пантеоні.

Вона повернулась.

– Але в мене пістолет.

У її очах Ленґдон прочитав те, що вона насправді думала. ..Цс мого батька вбили. Це я допомогла створити зброю масового знищення. Цей хлопець – мій...

Ленґдон відчув, що переконувати її марно, і здався. Він обережно ступав поруч із нею уздовж східного боку базилики. Коли вони проходили повз першу нішу, Ленґдон весь напружився.

У нього було таке відчуття, наче він грає у якусь сюрреалістичну гру. Наша – завіса номер три, подумав він.

У церкві було тихо. Товсті кам'яні стіни не пропускали жодних жуків із зовнішнього світу. Ленґдон і Вітторія проминали одну каплицю за іншою і бачили за напівпрозорим пластиком невиразні бліді постаті, що скидались на привиди. Це лише статуї із мармуру, казав собі Ленґдон, сподіваючись, що не помиляється. Тіула 20:06. Невідомо, чи убивця був пунктуальним і вислизнув жідси, ще допоки Ленґдон і Вітторія увійшли. Чи він і досі тут? Моїґдон не був певний, чого б він хотів більше.

Вони проминули другу апсиду, що в сутінках здавалася зломи, пою. Ніч тепер насувалася швидко, через заяложені вітражі і нітла проникало дедалі менше. Вони пішли швидше, і поліуре-і ппова завіса поряд раптом зашелестіла, ніби від протягу. Цікаво, чи це хтось відчинив якісь двері? подумав Ленґдон.

Попереду завиднілася третя ніша. Вітторія сповільнила крок. Піднесла пістолет і показала очима на стелу, що стояла поряд і асидою. На граніті було вирізьблено два слова:

КАПЕЛА КІДЖІ

Нонґдон кивнув. Без жодного звуку вони підійшли до краю заві-і и і стали за широкою колоною. Вітторія націлила пістолет на пластик і жестом показала Ленґдонові відсунути завісу.

Саме час помолитися, подумав він. Неохоче випроставши руку і:іа її плеча, обережно потягнув завісу вбік. Та відсунулась на дюйм і раптом голосно скрипнула. Вони завмерли. Тиша. Почекали кілька секунд. Тоді Вітторія нахилилася й зазирнула у вузьку щілину. Ленґдон і собі заглянув через її плече.

Обоє затамували подих.

– Нікого, – нарешті сказала Вітторія й опустила пістолет. – Ми запізнилися.

Ленґдон ніби й не чув її. Охоплений благоговінням, він перенісся в інший світ. Ще ніколи в житті не бачив він такої каплиці. Від неї, викладеної брунатним мармуром, перехоплювало подих. Ленґдон стояв вражений і буквально пожирав очима і аплицю Кіджі. Вона була настільки земна, наскільки можна було уявити – так начебто її спроектували самі ілюмінати на чолі з Галілеєм.

Купол угорі був усіяний блискучими зірками, поміж якими красувалося сім відомих на той час астрологам планет. Нижче було зображено дванадцять знаків зодіаку – мирські символи, що походять з астрономії. Крім того, зодіак безпосередньо пов'язаний із чотирма стихіями – Землею, Повітрям, Вогнем і Водю... квадрантами, що символізують силу, розум, пристрасть і почуття. Земля означає силу, пригадав Ленґдон.

Ще нижче на стіні були знаки чотирьох земних пір року – primavera, estate, autunno, inverno. Проте найнеймовірнішими з усього здавалися дві величезні споруди, що відразу впадали в очі. Ленґдон споглядав їх із німим зачудуванням. Не може бути, думав він. Цього просто не може бути! Але це було. Із кожного боку каплиці, абсолютно симетрично, стояло дві мармурові піраміди, кожна заввишки десять футів.

– Не бачу кардинала, – прошепотіла Вітторія. – Убивці теж. – Вона відсунула завісу і зайшла до каплиці.

Ленґдон не міг відвести погляду від пірамід. Що роблять піраміди в християнській каплиці? Але й це ще було не все. На передній грані кожної піраміди, точно в центрі, виблискував золотий медальйон... Ленґдон не пригадував, щоб іще колись бачив у житті такі медальйони... правильні еліпси. Відполіровані диски мерехтіли у слабких променях вечірнього сонця, що пробивалося крізь баню. Еліпси Галілея? Піраміди? Баня з 'зірками? Ленґдон не уявляв, щоб одне невеличке приміщення могло вмістити відразу стільки символів ілюмінатів.

– Роберте, – схвилювано мовила Вітторія. – Дивіться!

Ленґдон повернувся в реальний світ. Він глянув на підлогу, куди показувала Вітторія.

– Прокляття! – скрикнув і мимоволі відсахнувся.

З підлоги на них глузливо дивився скелет – мистецьки виконаний мозаїчний малюнок «смерті в польоті». Скелет тримає у руках табличку із зображенням такої ж піраміди й зірок, які вони іцойно бачили. Однак Ленґдона налякав не сам скелет і: і мозаїки, а те, що він був викладений на круглому камені – сирег-mento, який хтось зсунув убік, як кришку каналізаційного люка.

Ід каменем з'явився темний отвір у підлозі.

– Діра демона, – охнув Ленґдон. Він так захопився банею, що і іавіть не зауважив її. Невпевнено підійшов до ями. У ніздрі йому ідарив страшний сморід.

Вітторія прикрила рот рукою.

– Cherupazza!

– Міазми, – сказав Ленґдон. – Випари від гниття кісток. – Дихаючи крізь рукав, він схилився над дірою і подивився всередину. Чорнота. – Нічого не видно.

– Думаєте, там хтось є?

– Хтозна.

Вітторія показала на трухляву дерев'яну драбину, що вела вниз. Ленґдон похитав головою:

– Це як пекло.

– Може, там серед інструментів є ліхтар? – Здавалося, – вона шукає приводу, щоб втекти від нестерпного смороду. – Піду подивлюся.

– Будьте обережні! – крикнув їй наздогін Ленґдон. – Невідомо, чи вбивця точно...

Але Вітторія вже побігла.

Оце так вольова жінка, подумав Ленґдон.

Він знову повернувся до ями, і від випарів йому запаморочило-і я в голові. Затамувавши подих, він опустив голову в отвір і спробував розгледіти ще щось у темряві. Мало-помалу очі призвичаїлись, і Ленґдон почав розрізняти якісь невиразні тіні. Внизу нині явилась невеличка камера. Діра демона. Цікаво, скільки поколінь Кіджі без церемоній скидали в цю шахту? Ленґдон заплющив очі і чекав, доки зіниці розширяться так, щоб він міг краще бачити у темряві. Коли він нарешті їх розплющив, то помітив унизу якусь одіду розпливчату постать. Ленґдонові стало моторошно, але він і тримався й не відсахнувся. Чи я справді це бачу? Це людина? По-і тать розтанула. Ленґдон знову заплющив очі, цього разу надовше, щоб вони змогли зафіксувати навіть найслабше світло.

Йому стало млясо, думки плутались. Ще кілька секунд. Він не знав, що на нього так подіяло – випари чи незвична поза – але його явно починало нудити. Коли він нарешті розплющив очі-, то побачив щось абсолютно незбагненне.

Крипта наповнилась дивним голубуватим світінням. Щось тихо шипіло, на стінах камери танцювали вогні. Раптом над ним нависла довга тінь. Наляканий, Ленґдон випростався.

– Обережно! – крикнув хтось у нього за спиною.

Ленґдон відчув пекучий біль ззаду шиї. Він різко обернувся й побачив, що Вітторія забирає від нього паяльну лампу, з якої з шипінням виривається блакитне полум'я.

Ленґдон схопився за шию.

– Якого це дідька ви виробляєте?

– Я хотіла вам посвітити. Ви відсахнулись просто на мене. – Ленґдон сердито подивився на портативний прилад у її руці. – Це найкраще, що вдалося знайти, – виправдовувалась вона. – Ліхтарів немає.

Ленґдон потер шию.

– Я не чув, як ви підійшли.

Вітторія простягнула йому лампу і знову скривилась від смороду, що йшов із

крипти.

– Як ви думаєте, ці випари можуть спалахнути?

– Сподіваймося, що ні.

Ленґдон узяв лампу і повільно рушив до діри. Обережно опустив її всередину й освітив бічну стіну. Крипта була кругла, близько двадцяти футів у діаметрі. Десь на глибині тридцяти футів світло натрапило на дно підземелля. Воно було темне й нерівне. Земляне. Тоді Ленґдон побачив тіло.

Йому Мало не стало зле.

– Він тут, – він ледь знаходив сили, щоб не відвернутися. На земляному дні було видно тільки блідий силует людини. – Здається, його роздягнули догола. – Ленґдон спрямував світло на труп.

– Це один із кардиналів?

Ленґдон не міг цього знати, але не уявляв, хто б це іще міг бути. Він придивився до світлої плями внизу. Не рухається. Жодних <>шак життя. Однак...Ленґдон завагався. Тіло перебувало в якійсь дуже дивній позі. Здавалося, воно.

Ленґдон гукнув.

– Гей там?

– Думаєте, він іще живий?

Відповіді не було.

– Він не рухається, – сказав Ленґдон. – Але в мене таке враження... Та ні, це неможливо.

– Яке враження? – Вітторія тепер теж зазірала в отвір.

Ленґдон примружився.

– У мене таке враження, наче він стоїть.

Вітторія затамувала подих і теж опустила голову в отвір, щоб краще бачити. За мить вона випросталась.

– Маєте рацію. Він і справді стоїть! Може, він іще живий і погребує допомоги! Агов?! – гукнула вона. – Mi pud sentire?

У відповідь – тиша. Від запліснявілих стін навіть не йшла луна.

Вітторія рішуче рушила до хисткої драбини. '

– Я лізу вниз.

Ленґдон схопив її за руку.

– Ні. Це небезпечно. Я сам полізу.

Цього разу Вітторія не наполягала.

66

11-річна Макрі лютувала. Тепер вона сиділа спереду в мікроавто-бусі Бі-бі-сі, який зупинився на одному з перехрестів на віа Тома-челлі. Гюнтер Глік вивчав карту Рима. Було зрозуміло, що він заблукав. Як Макрі й побоювалась, таємничий незнайомець подзвонив знову і надав нову інформацію.

– П'яца дель Пополо, – не здавався Глік. – Ось що нам потрібно. Там є якась церква. А в ній – доказ.

– Доказ. – Чиніта перестала протирати окуляри і повернувся до нього. – Доказ, що вбили кардинала?

– Так він сказав.

– А ти віриш усьому, що тобі кажуть? – Чиніта вкотре пошко дувала, що не вонатут керує. Відеооператори повністю залежать, від навіжених репортерів, з якими працюють. Якщо Гюнтер Глік хотів перевірити якусь інформацію, хоч і дуже недоладну, Макрі і була змушена йти за ним, як песик на мотузці. :

Вона дивилась, як Глік сидів на місці водія, рішуче виставивши вперед підборіддя. Його батьки напевно були якимись невдахами, і не позбавленими, однак, почуття гумору, думала вона. Це ж треба – дати синові таке ім'я. Гюнтер Глік. Не дивно, що хлопець постійно намагається щось комусь довести. Але, попри смішно: ім'я і нестримне прагнення прославитись, Глік був по-своєму милий... м'який і безпосередній... як Г'ю Гран, коли обкуриться.

– Може, краще повернутися до Святого Петра? – терплячі і. запитала Макрі. – Цю таємничу церкву ми можемо знайти й пізніше. Конклав розпочався годину тому. Що, як кардинали дійдуть згоди, коли нас там не буде?

Глік ніби не чув її.

– Думаю, зараз треба повернути праворуч, ось тут. – Він повернув карту іншим боком і знову втупився в неї. – Правильно, якщо зараз повернути праворуч... а тоді відразу ліворуч. – Він рушив, збираючись заїхати на вузьку вуличку попереду.

– Обережно! – закричала Макрі. Вона була відеооператором і швидко підмічала все, що відбувається навколо. На щастя, Глік теж не був роззяв'юю. Він різко натиснув на гальма, і мікроавтобус зупинився перед перехрестям в останню мить перед тим, як на нього невідомо звідки вилетіла одна за одною чотири «альфа-ромео». Автомобілі промчали на шаленій швидкості, але вже за квартал сповільнилися і різко звернули ліворуч – саме туди, куди збирався їхати Глік.

– Маніяки! – спересердя крикнула Макрі.

Глік був приголомшений.

– Ти бачила?

– Аякже! Вони нас мало не вбили!

– Та ні, я про автомобілі, – схвильовано сказав Глік. – Вони пули всі однакові.

– Це означає лише те, що в цих маніяків убога фантазія.

– В усіх автомобілях було повно людей.

– То й що?

– Чотири однакові авта, у кожному – по четверо пасажирів?

– Ти ніколи не чув про спільне користування автомобілем?

– В Італії? – На перехресті Глік подивився в обидва боки. – Та вони тут навіть не чули про неетилований бензин. – Він натиснув на газ і помчав услід за чотирма «альфа-ромео».

Макрі відкинуло назад.

– Що це ти виробляєш, чорт тебе забирай?!

На швидкості Глік проскочив квартал і звернув ліворуч.

– Щось мені підказує, що не тільки ми з тобою зараз поспішаємо до цієї церкви.

67

(’-пуск був повільний.

Щабель за щаблем Ленґдон сховався скрипучою драбиною... глибше й глибше в підземелля каплиці Кіджі. У діру демона, думав піти. Обернувшись обличчям до стіни, він розмірковував, скільки ще тісних темних камер йому судилося пережити за один день. Драбина при кожному кроці загрозливо скрипіла, від різкого смороду й вологи можна було задихнутись. Куди ж, чорт забирай, подівся Оліветті, думав Ленґдон.

Угорі він усе ще бачив силует Вітторії, що світила йому паяльною лампою. Чим нижче він спускався, тим слабшим ставало (ілакітне світло. Єдине, що посилювалось, то це сморід.

На дванадцятій сходинці ледь не сталося лихо. Нога Ленґдона натрапила на слизьке від плісняви місце, і він мало не впав. Ії останню мить якось устиг схопитися обома руками за драбину і тільки чудом не зірвався й не полетів на дно. Проклинаючи все на світі, Ленґдон налапав ногою наступний щабель і поліз далі.

Ще через три щаблі він знову мало не впав, але вже не через згниле дерево. Його пройняв жах. Просто перед собою він побачив заглиблення в стіні, у якому лежало кілька черепів. Трохи оговтавшись, він побачив, що на цьому рівні в камері вирубані погребальні ніші і у всіх них покояться скелети. У слабкому блакитному саяві порожні очні ями й напівзгнилі грудні клітки виглядали страхотно.

Скелети у світлі полум'я, скривився Ленґдон, згадавши, що тільки місяць тому йому довелося пережити щось схоже. Вечір кісток і вогню. Це була добродійна вечірня при свічках у Нью-Йоркському музеї археології – лосось із ромом у тіні скелета бронтозавра. Запросила його Ребекка Штросс – у минулому модель, а тепер експерт з питань мистецтва журналу «Таймз» – такий собі вихор з чорного оксамиту, цигарок і великих силіконових грудей. Відтоді вона телефонувала йому двічі. Ленґдон не віддзвонив їй у відповідь. Зовсім не по-джентльменськи, дорікнув він собі і застановився, як довго витримала б Ребекка Штросс у такій смердючій ямі.

Ленґдон відчув велике полегшення, коли замість чергового щабля його нога налапала м'яке вологе дно. Запевнивши себе, що стіни не зімнуться в нього над головою, він повернувся обличчям до крини. Вона була кругла і мала в діаметрі близько двадцяти футів. Знову прикривши ніс і рот рукавом, Ленґдон подивився на тіло. У напівтемряві воно розпливалося. Він бачив лише білий силует людини, повернутої в інший бік. Нерухомих. Мовчазний.

Обережно йдучи до цього силуету крізь темряву крини, Ленґдон намагався збагнути, що ж він таке насправді бачить. Людина була повернута до нього спиною, і її обличчя не було видно, але вона таки явно стояла.

– Гей? – покликав Ленґдон крізь рукав. Нічого. Наблизившись, він зауважив, що людина дуже низька. Неприродно низька...

– Що сталося? – гукнула згори Вітторія.

Ленґдон не відповів. Він уже підійшов достатньо близько, щоб бачити все. Тремтячи від страху й огиди, він зрозумів. Здавалося, стіни камери стискаються довкола нього. Над земляною підлогою, неначе демон, стирчало старече тіло... точніше, його половина. Чоловік, повністю голий, був до пояса закопаний у землю. Руки в нього були зв'язані за спиною червоним кардинальським паском. Тіло трималося більш-менш вертикально, а згорблена спина нагадувала потворну боксерську грушу. Голова була відкинута назад, а очі звернені до неба, неначе чоловік благав про допомогу самого Бога.

– Він мертвий? – голосно запитала Вітторія.

Ленґдон зробив ще кілька кроків до тіла. Сподіваюсь, що так, заради нього ж самого. Наблизившись майже впритул, він заглянув чоловікові в обличчя. Його очі були налиті кров'ю і вилізли: і орбіт. Ленґдон нахилився, щоб пересвідчитись, що той не дихає, кле відразу ж відсахнувся.

– О Боже!

– Що?!

Ленґдон насили міг говорити.

– Він мертвий, мертвий. Просто я побачив, від чого він помер. – Видовище було страхітливе. Рот у покійного був широко відкритий і набитий землею. – Хтось напхав йому в горло землі. Він задихнувся.

– Землі? – перепитала Вітторія.

Аж тепер Ленґдон збагнув. Земля. Він зовсім забув. Чотири тавра. Земля, Повітря, Вогонь, Вода. Убивця погрожував випалити кожній жертві на грудях символ одного з давніх елементів науки. Першим елементом була Земля. Земний гріб Санті, демона і Чра. Умліваючи від випарів, Ленґдон обійшов тіло. Символог у ньому рішуче відкидав можливість створення амбіграми з цього слова. Земля? Як? Але вже за мить він її побачив. У пам'яті раптом зринули всі давні легенди про ілюмінатів. На грудях у кардинала чорніло тавро. Шкіра обвуглилась, з рани ще сочилася кров. *La linguapura...*

Ленґдон прикипів очима до амбіграми, і стіни підземелля закружляли навколо нього.

– Земля, – прошепотів він. Тоді нахилив голову і прочитав слово з іншого боку. – Земля.

Охоплений жахом, він остаточно зрозумів, що це означає. Залишилося ще три.

68

У Сікстинській капелі горіли свічки. Попри їхнє м'яке світло, що навіювало спокій і затишок, кардинал Мортаті був дуже знервований. Офіційно конклав розпочався, але останні події не віщували нічого доброго.

Півгодини тому, точно у призначений час, камерарій Карло Вентреска увійшов до каплиці. Він став біля головного вівтаря і промовив вступну молитву, А тоді опустил руки і звернувся до них таким прямим і щирим тоном, якого Мортаті ще ніколи не чув із вівтаря Сікстинської капели.

– Усі ви добре знаєте, – сказав камерарій, – що цієї миті наших чотирьох *preferitina* конклаві немає. Во ім'я Його покійної Святості, я прошу вас, щоб ви діяли, як вам належить діяти... з вірою в серці і з відчуттям обов'язку. Нехай у вас перед очима буде лише Бог. – Із цими словами він повернувся й зібрався йти.

– Але, – не витримав один кардинал, – де ж вони?

Камерарій відповів не одразу.

– Цього я, на жаль, не можу вам сказати.

– Коли вони повернуться?

– Цього я не можу сказати.

– З ними все гаразд?

– Цього я не можу сказати.

– Але вони повернуться?..

Камерарій довго мовчав.

– Не втрачайте віри, – сказав нарешті і вийшов із каплиці.

Двері Сікстинської капели, за традицією, замкнули ззовні двома важкими ланцюгами. Поряд стало на варті четверо швейцарських гвардійців. Мортаті знав: тепер до обрання нового Папи двері можуть відчинити тільки в двох випадках – якщо комусь усередині стане дуже погано або ж якщо з'являться *preferiti*. Він молив Бога, щоб сталося останнє, хоч у глибині душі відчував, що це малоймовірно.

Діятимемо, як нам належить діяти, вирішив Мортаті, згадавши твердий голос камерарія. Тож він запропонував розпочати голосування. Нічого іншого йому й так не залишалося.

Ритуали, пов'язані з першим голосуванням, зайняли півгодини. Мортаті терпляче чекав біля головного віктаря, доки кожний кардинал, починаючи від найстаршого, підійде й проголосує.

І от нарешті до віктаря підійшов останній кардинал. Він став навколішки і повторив слово в слово те, що казали перед НИМ інші:

– Закликаю у свідки Ісуса Христа, Господа нашого. Нехай Він буде мені суддею і бачить, що голос я віддаю за того, кого перед Ііогом уважаю найдостойнішим.

Кардинал підвівся з колін і підніс свій бюлетень високо над головою, щоб усі могли його бачити. Тоді поклав на блюдо, що

11 рикривало велику чашу на віктарі. Узяв блюдо і скинув бюлетень у чашу. Ця процедура мала на меті не допустити, щоб хтось потайки вкинув у чашу відразу декілька бюлетенів.

Опустивши бюлетень у чашу, він поставив блюдо на місці', поклонився хресту і відійшов.

Ритуал голосування закінчився.

Тепер до роботи мав приступити Мортаті.

Не знімаючи блюда, Мортаті потрусив чашу, щоб бюлетені перемішалися. Тоді зняв блюдо і витягнув з чаші перший-ліпший бюлетень. Розгорнув його. Аркуш мав точнісінько два дюйми завширшки. Мортаті прочитав уголос, так щоб усі чули.

– «Eligo in summum pontificem...» –урочисто вимовив він слова, надруковані на кожному бюлетені. Обираю Верховним поп – тифіком...Тоді оголосив ім'я, написане знизу. Після цього взяв голку з ниткою, проколов бюлетень на слові Eligo і нанизав його на нитку. Відтак зробив запис у журналі.

Після цього Мортаті повторив усю процедуру знову. Витягнув з чаші бюлетень, прочитав його вголос, нанизав на нитку і зробив запис у журналі. Майже відразу він відчув, що перше голосування буде безрезультатним. Згоди не було й близько. У перших семи бюлетенях виявилось сім різних імен. За традицією їх вписували друкованими літерами або ж зміненням почерком, щоб голосування залишалось таємним. Однак у цьому випадку цей прийом був явно недоречний, бо й так усім було зрозуміло, що кардинали голосують самі за себе. Мортаті знав, що причиною цього були не надмірні амбіції. Це був спосіб відтягнути час, щоб жоден кардинал не набрав достатньої кількості голосів у першому голосуванні... і щоб голосування відбулося ще раз.

Кардинали чекали на своїх preferiti.

Нанизавши на нитку останній бюлетень, Мортаті оголосив голосування «безрезультатним».

Тоді узяв нитку з бюлетенями за обидва кінці та зв'язав їх до купи. Виклав аркуші кільцем на срібну тацю. Тоді додав відповідних хімікатів і відніс тацю до невеличкого каміна в себе за спиною. Там він підпалив бюлетені. Папір почав горіти, а додані хімікати зафарбували дим начорно. Дим здійнявся трубою до отвору в даху і з'явився над каплицею, де всі могли його побачити. Кардинал Мортаті щойно подав перший сигнал у зовнішній світ.

Одне голосування відбулося. Папи не обрали.

69

Чидихаючись від випарів, Ленґдон дерся драбиною до світла. Нагорі він чув якісь голоси, але нічого не розумів. У голові паморо-чилось. Перед очима стояв образ кардинала з тавром на грудях.

Земля... Земля...

Із кожним новим щаблем в очах щораз більше темніло, і він ооявся, що от-от знепритомніє. Коли залишилося подолати всього два щаблі, він утратив рівновагу. Інстинктивно рвонув угору і спробував схопитися за край отвору, але до нього було надто далеко. Він відпустив драбину і вже падав назад у темряву, аж раптом

під пахвами сильно заболіло. Ленґдон відчув, що висить у повітрі й несамовито розмахує ногами над чорною порожнечою.

Сильні руки двох швейцарських гвардійців підхопили його попід пахви і потягнули нагору. Наступної миті голова Ленґдона ішринула з діри демона; він задихався й хапав ротом повітря.

І вардійці витягнули його назовні й поклали горілиць на холодну мармурову підлогу.

Якийсь час Ленґдон не знав, де він. Над головою сяяли зорі... рухалися орбітами планети. Поряд кружляли якісь постаті й чулися крики. Він спробував сісти. Виявилося, що він лежить біля підніжжя кам'яної піраміди. У каплиці пролунав знайомий сердитий голос, і Ленґдон нарешті прийшов до тями.

Оліветті кричав на Вітторію.

– Якого дідька ви не визначили відразу, що це тут?!

Та намагалась йому пояснити, як усе сталося.

Оліветті обірвав її на півслові й заходився віддавати накази своїм людям:

– Витягніть тіло! Обшукайте весь храм!

Ленґдон спробував сісти. У каплиці Кіджі було повно швей царських гвардійців. Пластикову завісу, що затуляла вхід, зірва ли, і в легені Ленґдонові полилося свіже повітря. Свідомість по волі поверталася. Він побачив, як Вітторія підійшла до нього і стала навколішки. Обличчя в неї було, як у янгола.

– Як ви почуваетесь? – Вона ніжно взяла його руку й пома цала пульс.

– Дякую. – Ленґдон, нарешті, сів. – Оліветті шаленіє з люті.

Вітторія кивнула:

– Він має на це всі підстави. Ми схибили.

– Тобто ясхибив.

– То реабілітуйтеся. Допоможіть спіймати його наступного разу.

Наступного разу? Ленґдон подумав, що це прикрий жарт. Наступного разу не буде! Ми про/авили свій шанс!

Вітторія подивилась на його годинник.

– Міккі каже, що ми маємо сорок хвилин. Зберіться з думками й допоможіть мені вирахувати наступний вказівник.

– Я ж сказав вам, Вітторіє, тих скульптур більше немає. Стежка світла... – Ленґдон запнувся.

Вітторія ледь усміхнулась.

Заточуючись, Ленґдон, зірвався на ноги й витріщився на твори мистецтва, що оточували його з усіх боків. Піраміди, зірки, планети, еліпси. Раптом усе стало на свої місця. Це – перший олтар науки! Пантеон тут ні до чого! Він збагнув, що ця непримітна каплиця ідеально відповідала намірам ілюмінатів – значно більше, ніж відомий на весь світ Пантеон. Каплиця Кіджі була альковом, про який мало хто знав, буквально дірою в стіні – пам’ятником видатному покровителеві науки, оздобленим земними символами. Досконало.

Ленґдон сперся до стіни й уважно дивився на величезні піраміди. Вітторія, безперечно, мала рацію. Якщо ця каплиця були першим олтарем науки, то в ній могла й досі стояти скульптури ілюмінатів, що слугувала першим вказівником на стежці про світлення. Коли Ленґдон усвідомив, що не все ще втрачено, у нього знову прокинулася надія. Якщо вказівник і справді тут, то вони можуть знайти наступний олтар і схопити вбивцю там.

Вітторія підійшла до нього ближче.

– Я вже знаю, хто був невідомим скульптором ілюмінатів.

Ленґдон здивовано підвів голову.

– Що ви сказали?

– Залишилося тільки з’ясувати, яка зі скульптур...

– Зачекайте хвилику! Ви знаєте, хто був скульптором ілюмінатів? – Він сам намагався дізнатись про це багато років.

– Це Берніні, – усміхнулася Вітторія. Вона помовчала. – Той гамий Берніні.

Ленґдон відразу зрозумів, що вона помиляється. Це аж ніяк не міг бути Берніні. Джанлоренцо Берніні був другим найзнаменітішим скульптором за всі часи, славою він поступався хіба що Мікеланджело. У сімнадцятому столітті Берніні створив більше скульптур, ніж будь-який інший митець. Тим часом той, кого вони шукали, був невідомий, ніхто.

Вітторія спохмурніла.

– Щось ви не зраділи.

– Це не може бути Берніні.

– Чому? Берніні був сучасником Галілея. І видатним скульптором.

– Він був дуже знаменитий і до того ж католик.

– Знаю, – погодилась Вітторія. – Точнісінько, як Галілей.

– Ні, – заперечив Ленґдон. – Зовсім не як Галілей. Галілей був для Ватикану більшим на оці. Берніні ж був його гордістю. І [ерква була від нього в захваті. Ватикан оголосив Берніні найвизначнішим фахівцем у галузі мистецтва. Берніні практично усе життя прожив у стінах Божого міста!

– Чудове маскування. Лазутчик ілюмінатів у таборі ворога.

Ленґдон втомився переконувати.

– Вітторіє, ілюмінати називали свого таємного митця іі maestro ignoto– невідомим майстром.

– Атож, невідомим для них. Подумайте про масонів – у них тільки найвищі ешелони знали всю правду. Галілей міг тримати

ім'я Берніні в таємниці від більшості членів братства... задля без пеки самого ж Берніні. Тому Ватикан так нічого й не довідався.

Вона Ленґдона не переконала, але він мусив визнати, що в її словах є своєрідна логіка. Ілюмінати прославилися вмінням берегти таємниці. Усю правду знали лише декілька членів найвищого рангу. У цьому був секрет їхньої здатності залишатися в підпіллі.. Дуже мало хто знав усе.

– Зв'язок Берніні з ілюмінатами, – з усмішкою додала Вітторія, – пояснює, чому він створив ці дві піраміди.

Ленґдон подивився на величезні скульптури й похитав головою.

– Берніні був релігійнимскульптором. Ці піраміди аж ніяк не міг вирізьбити Берніні.

Вітторія знизала плечима.

– Скажіть це табличці, що у вас за спиною.

Ленґдон повернувся і прочитав:

КАПЛИЦЯ КІДЖІ Споруджена за проектом Рафаеля.

Усе внутрішнє оздоблення – робота Джанлоренцо Берніні.

Ленґдон двічі перечитав напис на табличці, але далі не вірив. Джанлоренцо Берніні прославився за вигадливі, витончені скульптури Діви Марії, янголів, пророків і Пап. З якого б це дива він різьбив піраміди?

Ленґдон знову подивився на ці величні пам'ятники й остаточно розгубився. Дві піраміди, кожна з блискучим овальним медальйоном. Із християнством вони не мали абсолютно нічого спільного. Піраміди, зірки на бані, знаки зодіаку. Усе внутрішнє оздоблення – робота Джанлоренцо Берніні. Якщо це правда, подумав Ленґдон, то Вітторія мусить мати рацію. Невідомим майстром ілюмінатів міг бути тільки Берніні, бо всі до єдиної скульптури в цій каплиці вирізьбив саме він! Коли Ленґдон це усвідомив, думки посипались одна за одною.

Берніні був ілюмінатом.

Берніні створив амбіграми ілюмінатів.

Берніні проклав стежку просвітлення.

Приголомшений, Ленґдон не міг вимовити ані слова. Чи може (іути таке, що в цій крихітній каплиці Кіджі всесвітньо відомий Ієрніні встановив скульптуру, яка вказує шлях крізь Рим до наступного олтаря науки?

– Берніні, – нарешті вимовив він. – Я б нізащо не здогадався.

– Хто іще, як не знаменитий ватиканський митець, мав достатній вплив, щоб розставити свої скульптури в конкретних католицьких каплицях по всьому Риму і створити стежку світла? І Іє не міг бути хтось невідомий.

Ленґдон задумався. Подивився на піраміди, застановляючись, чи була одна з них не є вказівником. А може, вони обидві?

– Піраміди повернуті в протилежні боки, – сказав нарешті, гак нічого й не надумавши. – Крім того, вони однакові, і я не знаю, котра...

– Думаю, нам потрібні не піраміди.

– Але ж інших скульптур тут немає.

Вітторія не дала йому договорити, а натомість показала в бік Оліветті та ще кількох гвардійців, що стояли біля діри демона.

Ленґдон простежив за напрямом її долоні аж до протилежної стіни. Спочатку він нічого не зауважив. Але тоді хтось із гвардійців відійшов, і він мигцем побачив те, на що вона вказувала. Білий мармур. Рука. Тулуб. А тоді й обличчя. Скульптура була напів-схована в ніші. Дві людські фігури в натуральний зріст. Серце н Ленґдона забилося швидше. Його так вразили піраміди й діра демона, що цієї скульптури він навіть не помітив. Ленґдон пішов до неї крізь юрму гвардійців. Трохи наблизившись, він безпомилково впізнав почерк Берніні – напруженість художньої композиції, витончені обличчя й плавні складки одержі – і все це з найкращого білого мармуру, який можна було купити за гроші Натикану. Лише опинившись перед самою скульптурою, Ленґдон, нарешті, впізнав її. Він захоплено дивився на два обличчя, і йому перехопило подих.

– Хто це? – запитала, наздогнавши його, Вітторія.

Ленґдон був зачарований.

– «Авакум і янгол», – ледь чутно відповів. Це була доволі відома робота Берніні, що згадувалась у деяких підручниках з історії мистецтва. Ленґдон зовсім забув, що вона стоїть тут.

– Авакум?

– Пророк, що передбачив загибель землі.

– Думаєте, це вказівник? – стривожилась Вітторія.

Ленґдон зачудовано кивнув. Ще ніколи в житті він не був так у чомусь впевнений. Це був перший вказівник ілюмінатів. Щодо цього він не мав жодних сумнівів. Хоч Ленґдон і очікував, що скульптура якось «вказуватиме» на наступний олтар науки, він не думав, що це буде так буквально. І янгол, і Авакум – кожен показував рукою кудись у далину.

Ленґдон мимоволі усміхнувся.

– Доволі очевидно, чи не так?

Вітторія раділа, але водночас була спантеличена.

– Я бачу, що вони обидва кудись указують, але вони суперечать один одному. Янгол указує в один бік, пророк в інший.

Ленґдон хмикнув. Вона казала правду. Фігури показували на різні боки. Але Ленґдон уже розв'язав цю задачу. Відчувши приплив енергії, він рушив до дверей.

– Куди ви йдете? – гукнула йому вслід Вітторія.

– На вулицю! – Ленґдон побіг до виходу, знов відчуваючи приємне збудження. – Хочу подивитися, куди вказує ця скульптура!

– Зачекайте! Звідки ви знаєте, яка з двох скульптур?

– Вірш, – вигукнув він через плече. – Останній рядок!

– Хай янголи у пошуку ведуть? – Вона розгублено подивилась на простягнутий палець янгола, і раптом її очі затуманилися. – Чорт забирай!

70

Гюнтер Ґлік і Чиніта Макрі сиділи в мікроавтобусі Бі-бі-сі, припаркованому в затінку на дальньому краю п'яца дель Пополо. Вони примчали сюди вслід за чотирма «альфа-ромео» і стали

і підками незбагненного ланцюжка подій. Чиніта, щоправда, досі не розуміла, що б це мало означати, однак сумлінно знімала все па камеру.

Щойно приїхавши, Чиніта і Ґлік побачили, як з автомобілів висипала ціла армія молодих хлопців. Вони оточили церкву. Дехто тримав наготові зброю. Один – високий, худорлявий чоловік, дещо старший від інших, – повів групу сходами до входу в церкву. Солдати витягли пістолети й пострілами збили замки: і парадних дверей. Макрі нічого не почула й вирішила, що пістолети з глушителями. Тоді солдати зайшли всередину.

Чиніта запропонувала сидіти тихо і знімати все з мікроавтобуса. Зрештою, зброя – це зброя, а з мікроавтобуса було й так непогано видно все, що відбувалося біля церкви. Ґлік не заперечував. З протилежного боку майдану хлопці то забігали до церкви, то знову вибігали на вулицю. Вони щось кричали один одному. Чиніта налаштувала камеру й знімала групу, що обшукувала територію довкола церкви. Усі були одягнені в цивільне, однак у рухах цих хлопців відчувалась військова

точність.

– Як ти думаєш, хто це? – запитала вона.

– Звідки я знаю? – Глік не відводив погляду від церкви. – Ти все знімаєш?

– Кожну деталь.

Глік пишався собою.

– Ти й досі вважаєш, що нам слід повертатися до Ватикану й пильнувати конклав?

Чиніта вагалась. Тут однозначно щось відбувалося, але вона не перший рік працювала в журналістиці і знала, що навіть най-захопливіші події іноді можуть пояснюватися дуже банально.

– Усе це може виявитися мильною бульбашкою, – сказала вона нарешті. – Можливо, ці хлопці дістали таку саму інформацію, як і ти, і просто її перевіряють. Не виключено, що це фальшива тривога.

Глік схопив її за руку.

– Дивися! Камеру! Швидше! – Він показав на церкву.

Чиніта знову спрямувала камеру на сходи церкви.

– Привіт, – сказала вона, побачивши на порозі чоловіка.

– Що це за франт?

Чиніта підкрутила об'єктив.

– Досі ще його не бачила. – Придивилась уважніше до обличчя й усміхнулась. – Але була б зовсім не проти побачити знову.

Роберт Ленгдон збіг зі сходів і кинувся до центру майдану. Надворі вже сутеніло, весняне сонце в південному Римі сідало пізно. Воно вже зайшло за будинки, і на майдан лягли довгі тіні.

– Гаразд, Берніні, – сказав він уголос сам до себе. – Куди ж, чорт забирай, показує твій янгол?

Він озирнувся й перевірів, у який бік дивиться церква. Уявив каплицю Кіджі всередині і скульптуру янгола. Не вагаючись, повернувся обличчям до заходу – туди, куди невблаганно опускалося сонце. Час танув.

– Південний захід, – упевнено сказав він і сердито глянув на крамниці й житлові будинки, що заступали вид на місто. – Наступний вказівник там.

Напружуючи пам'ять, Ленгдон згадував, сторінку за сторінкою, історію італійського мистецтва. Він доволі добре знав творчість Берніні, проте розумів: цей скульптор залишив після себе надто велику спадщину, щоб нефахівець міг знати її всю напам'ять. Однак, зважаючи на те, що перший вказівник виявився доволі відомим – «Авакум і янгол», Ленгдон сподівався, що другий буде принаймні не менш

відомим і він зможе вгадати його з пам'яті.

Земля, Повітря, Вогонь, Вода, думав він. Землю вони знайшли – у Каплиці землі – це Авакум, пророк, що передбачив загибель землі.

Наступне – Повітря. Ленґдон змушував себе думати. Скульптура Берніні, що якось пов'язана з повітрям. На думку нічого не спадало. Та однаково він відчував піднесення. Я на стежці світла! Вона збереглася!

Ленґдон напружено дивився на південний захід, сподіваючись побачити над будівлями шпиль або баню католицького храму. Але нічого не бачив. Йому потрібна була карта. Якби він з'ясував, які церкви розташовані на південний захід звідси, то, можливо, одна з них і наштовхнула б його на якусь думку. Повітря, повторював він собі. Повітря. Берніні. Скульптура. Повітря. Думай!

Ленґдон пішов назад по сходах до церкви. Під риштованням його перестріли Вітторія й Оліветті.

– Південний захід, – віддихуючись, сказав Ленґдон. – Наступна церква – на південний захід звідси.

– Цього разу ви знаєте напевно? – холодно перепитав Оліветті.

Ленґдон не відреагував на докір.

– Потрібна карта, на якій показані всі храми в Римі.

Командир пильно подивився на нього, не змінюючи виразу обличчя.

Ленґдон глянув на годинник.

– Залишилося півгодини.

Оліветті пройшов повз Ленґдона і рушив у бік авта, що стояло просто перед входом до церкви. Ленґдон сподівався, що він пішов по карті.

– Значить, янгол показує на південний захід? Не знаєте, які церкви є в тому напрямку? – мовила Вітторія схвильовано.

– Через ці кляті будинки я нічого не бачу. – Ленґдон знову повернувся обличчям до майдану. – Я не настільки добре знаю римські храми, щоб... – Він змовк.

– Що? – стривожено спитала Вітторія.

Ленґдон іще раз глянув на майдан. Зійшовши сходами вгору, він опинився вище і бачив тепер більше. Храму, як і раніше, видно не було, але Ленґдон зрозумів, що рухається в правильному напрямку. Він перевів погляд на хистке риштовання над головою. 'Ге тягнулося вгору на шість поверхів, майже до верху вікна-ро-зетки, і було значно вище за інші будинки на майдані. Наступної миті він уже знав, що робити.

На іншому боці майдану Чиніта Макрі та Ґюнтер Ґлік прикипіли до вітрового скла мікроавтобуса Бі-бі-сі.

– Ти все знімаєш? – запитав Гюнтер.

Макрі сфокусувала об'єктив на чоловікові, що ліз угору по будівельному риштованню.

– Як на мене, він занадто добре вдягнений, щоб зображувати Людину-павука.

– А хто ця Павучиха?

Чиніта глянула на привабливу жінку, що стояла під риштованням.

– Закладаюся, що ти б хотів це довідатись.

– Дзвонити до редакції?

– Зачекай іще. Подивимося ще трохи. Краще мати вже щось, реальне, перш ніж зізнаватися, що ми залишили конклав.

– Думаєш, там справді хтось порішив одного зі старих пердунів? Чиніта фиркнула.

– Тобі таки точнопряма дорога до пекла.

– Я прихоплю туди з собою Пулітцерівську премію.

71

Чим вище Ленґдон видивався, тим хиткішим ставало риштовання. Однак із кожним новим кроком його очам відкривалась дедалі ширша панорама Рима. І він ліз вище й вище.

Досягнувши останнього рівня, Ленґдон задихався набагато більше, ніж сподівався. Він переліз на платформу, обтрусив з одягу штукатурку й випростався. Висота його не лякала. Навпаки, вона його бадьорила й надихала.

Краєвид згори відкривався запаморочливий. Довкола простягався океан вогню – дахи, вкриті червоною черепицею, палали в багряному промінні вечірнього сонця. З цього місця Ленґдон уперше в житті побачив за метушнею, що завжди панує на римських вулицях, старовинне місто у всій його красі – Citta di Dio– Боже місто.

Мружачись від сонця, Ленґдон шукав очима шпиль храму або дзвіницю. Але в південно-західному, напрямку до самого обрію не було видно нічого. У Римі сотні храмів, думав він. На південний чіхід звідси мусить бути хоча б один! Хоч цілком можливо, що чого просто не видно, нагадав він собі. Чорт забирай, можливо ч таке, що його взагалі вже немає!

Ленґдон іще раз пройшовся поглядом у південно-східному напрямку, цього разу повільніше. Він, звісно, знав, що не всі храми мають високі шпилі – особливо

невеличкі церковки, розташовані подалі від широких вулиць і майданів. Не кажучи вже про те, що від сімнадцятого століття Рим разюче змінився – тоді церкви за законом були найвищими будівлями в місті. Тепер же Ленгдон бачив багатоповерхові житлові будинки, офісні центри, ітелевізійні вежі.

Удруге він сягнув поглядом обрію, так нічого й не побачивши. Жодного шпиля. Удалині, на самій межі Рима, на тлі багряного неба височіла маківка Мікеланджелового творіння – собору (Святого Петра. По суті, це вже було місто Ватикан. Ленгдон мимоволі подумав: цікаво, як там почуваються кардинали? І чи інайшли швейцарські гвардійці антиматерію? Щось підказувало йому, що не знайшли... і не знайдуть.

У голові знову залунав вірш. Він іще раз уважно його обдумав, рядок за рядком. Земний гріб Санті, демона діра...Гріб Санті вони нже знайшли. Звідтіль стихіям тайним вже пора...Тайні стихії – це Земля, Повітря, Вогонь і Вода. Крізь Рим сюди прокласти світна путь. Стежку світла, утворену скульптурами Берніні. Хай янголи у пошуку ведуть!

Янгол показував на південний захід...

– Сходи! – вигукнув Глік, збуджено тицяючи пальцем у вітрове скло мікроавтобуса Бі-бі-сі. – Там щось відбувається!

Макрі знову спрямувала камеру на вхід до церкви. Там явно щось відбувалося. Чоловік, схожий на військового, підігнав один:і автомобілів до сходів і відчинив багажник. Тепер він оглядав майдан, ніби побоюючись небажаних свідків. Якоїсь миті Макрі вже здалося, що він зауважив їхнє авто, але його погляд не затримався на них. Очевидно, вирішивши, що все гаразд, він витягнув рацію і щось сказав.

Майже миттєво з церкви виникла чи не ціла армія. Солдати, наче американські футболісти після наради на полі, вишикува! лись нагорі сходів у «стінку» й почали разом спускатися. За ними, і майже повністю прикриті живою загорожею, четверо солдаті щось несли. Щось важке й незручне.

Глік притиснувся чолом до скла.

– Вони що – крадуть щось із церкви?

Чиніта гарячковито шукала хоч мінімального отвору в людській стіні. Тільки на секунду,молила вона. Один кадр. Це все, що мені потрібно.Але чоловіки рухалися, як один. Ну ж бо!Макрі не здавалась і, нарешті, таки домоглася свого. Коли солдати почали запихати свою ношу в багажник, між ними з'явився просвіток. Сталося так, що схибив саме командир. Лише на мить, але цього виявилось достатньо. Макрі встигла відзняти свій кадр. Насправді він коштував десятка інших.

– Дзвони до редакції, – сказала вона. – Маємо труп.

А тим часом у ЦЕРНі Максиміліан Колер заїхав на своєму інвалідному кріслі до кабінету Леонардо Ветри й почав методично проглядати його документи. Не знайшовши того, що шукав, Колер переїхав до спальні. Верхня шухляда тумбочки була замкнена на ключ. Колер узяв із кухні ножа і зламав замок.

Усередині виявилось саме те, що він шукав.

Ленґдон зіскочив з риштовання й обтрисився. Вітторія чекала знизу.

– Нічого не побачили? – Він похитав головою. – Вони поклали тіло кардинала до багажника.

Ленґдон побачив, що Оліветті з кількома солдатами розстелили на капоті одного з автомобілів карту й уважно її розглядають.

Вони шукають у південно-західному напрямку?

Вітторія кивнула:

– Там не видно жодного храму. Перший звідси – собор Свя-того Петра.

Ленґдон скривився. Що ж, принаймні у цьому вони сходяться.

І пішов до Оліветті. Солдати розступилися, даючи йому дорогу.

Оліветті підвів голову.

– Нічого не знайшли. Але на цій карті є не всі церкви. Тільки найбільші. Усього – близько п'ятдесяти.

– Покажіть, де ми, – попросив Ленґдон.

Оліветті тицьнув на п'яца дель Пополо і прокреслив від неї пряму точно на південний захід. Пряма й близько не торкалася купчення чорних квадратів, якими були позначені найбільші храми. На жаль, найбільші храми Рима були водночас і його най-старішими храмами... власне, тими, що вже існували на початку і тринадцятого століття.

– Я мушу прийняти рішення, – сказав Оліветті. – Ви впевнені щодо напрямку?

Ленґдон уявив янгола, що показує пальцем на південний захід, і згадав, що час спливає.

– Так, сер. Абсолютно впевнений.

Оліветті знизав плечима і знову накреслив пальцем ту саму пряму на карті. Вона перетинала міст королеви Маргарити, віа Кола ді Рієнцо, п'яца дель Різорджіменто просто до центру майдану Святого Петра. Жодних інших церков на її шляху не було.

– А чим вам не догодить Святий Петро? – запитав один із солдатів. Під лівим оком він мав глибокий шрам. – Це теж церква.

Ленґдон похитав головою.

– Це мусить бути місце, доступне для публіки. Навряд чи і обор Святого Петра зараз відчинений для відвідувачів.

– Але пряма проходить через майдан Святого Петра, – ска-іала Вітторія, заглядаючи Ленґдонові через плече. – Майдан цілком доступний для публіки.

Ленґдон уже про це думав.

– Але на ній немає статуй.

– А хіба там посередині не стоїть обеліск?

Вона мала рацію. На майдані Святого Петра стояв єгипетський обеліск. Ленґдон подивився на обеліск, що височів на майдані перед ними. Велична піраміда. Дивний збіг, подумав він. Але відразу ж відкинув цю ідею.

– Обеліск на майдані Святого Петра виготовив не Берніні.

Його привіз з Єгипту Калігула. І він не має нічого спільного із Повітрям. – Була й інша проблема. – Крім того, у вірші сказано, що стежка прокладена крізь Рим. Майдан Святого Петра належить до Ватикану. Це вже не Рим. j

– Залежно кого спитати, – втрутився інший гвардієць.

Ленґдон підвів голову.

i

– Що ви сказали?

– Це спірне питання. На більшості карт майдан Святого Петра показано як частина Ватикану, але оскільки він розташований поза мурами міста, римські чиновники вже багато століть заяв- ляють, що він належить до Рима.

– Не може бути, – сказав Ленґдон. Він ніколи такого не чув.

– Я сказав це тільки тому, – додав гвардієць, – що командир Оліветті й міс Ветра запитували про скульптуру, яка б стосува^ лася повітря.

Ленґдон витріщився на нього.

– І ви знаєте таку скульптуру на майдані Святого Петра?

– Це не зовсім скульптура. Мабуть, не варто й говорити. ' Та ні, ти таки розкажи, – наполіг Оліветті.

Гвардієць знизав плечима.

– Я знаю це тільки тому, що зазвичай там чергую. На майдані і Святого Петра я знаю кожний куточок.

– Розкажіть про цю скульптуру, – попросив Ленґдон. – Як, вона виглядає? – Він уже почав підозрювати, що ілюмінатам вистачило нахабства встановити другий вказівник просто під собором Святого Петра.

– Я проходжу повз неї щодня, – сказав гвардієць. – Вона в самому центрі – якраз там, куди йде пряма. Тому я й подумав про неї. Насправді, як я вже сказав, це не зовсім скульптура. Це р.ідпіе... блок.

Оліветті вже готовий був розсердитись.

– Блок?

– Так, сер. Мармуровий блок, вмонтований у майдан. Біля підніжжя обеліска. Але він не прямокутний, а овальний. І на ш. ому зображений порив вітру. – Він помовчав. – Якщо ви-і /іовлюватись по-науковому, то, напевно, правильно сказати повітря.

Ленґдон збентежено дивився на молодого солдата.

– Рельєф! – раптом вигукнув він.

Усі подивились на нього.

– Рельєф, – сказав Ленґдон, – це другий різновид скульптури. Скульптура – це мистецтво створення об’ємних фігур, і також рельєфних зображень. Він безліч разів писав це визначення на дошці. Рельєф – це, по суті, двовимірна скульптура, як, приміром, профіль Авраама Лінкольна на одноцентовій монеті. Інший чудовий приклад – медальйони Берніні в каплиці Кіджі.

– Bassorelievo? – перепитав гвардієць. Він ужив італійський термін.

– Саме так! Барельєф! – Ленґдон легенько постукав кісточками пальців по капоту авта. – Я про це зовсім не думав! Плита, про яку говорите, називається West Ponente – тобто «Західний нітер». Ще її називають Respiro di Dio.

– Дихання Бога?

– Так! Повітря! І це зображення вирізьбив той самий архітектор, що спроектував увесь майдан.

Вітторія розгубилась.

– Хіба Святого Петра спроектував не Мікеланджело?

– Мікеланджело спроектував базиліку! – переможно вигукнув Ленґдон. – А майдан Святого Петра – це робота Берніні!

Кавалькада з чотирьох «альфа-ромео» вилетіла з п’яца дель Пополо на такій швидкості, що ніхто й не зауважив, як мікроавтобус Бі-бі-сі, що стояв на краю майдану, рушив услід за ними.

Гюнтер Глік щосили тиснув на газ і маневрував поміж транспортом, щоб не відстати від чотирьох «альфа-ромео», що переїжджали через Тібр по мосту Маргарити. Іншим разом він тримався б на певній відстані, щоб не привертати уваги, але сьогодні

був не той випадок. «Альфа-romeo» летіли так, що він насилу за ними встигав.

Макрі сиділа у задній частині автомобіля й закінчувала розмову з Лондоном. Поклавши слухавку, вона прокричала Ґлікові через галас вуличного руху:

– З якої новини починати – доброї чи поганої?

Ґлік наморщив чоло. Говорити з головним офісом завжди було непросто.

– Починай з поганої.

– Начальство лютує через те, що ми залишили наш пост.

– Оце так несподіванка.

– А ще вони вважають, що твій інформатор – брехун.

– Ну звичайно.

– Крім того, бос попередив мене, що ти трохи несповна розуму.

Ґлік спохмурнів.

– Чудово. Тепер давай добру новину.

– Вони погодилися переглянути кадри, які ми щойно відзняли.

Ґлік відчув, як вираз незадоволення на його обличчі змінюється широкою усмішкою. Ми ще подивимося, хто несповна розуму.

– То відішли їх їм.

– Не можу, доки ми не зупинимося й не матимемо стабільного зв'язку.

На шаленій швидкості Ґлік виїхав на віа Кола ді Рієнцо.

– Зараз ніяк не можу зупинитися. – Услід за «альфа-romeo» він різко звернув ліворуч на п'яца Різорджіменто.

Макрі міцно тримала комп'ютер, тимчасом як все інше попадало на підлогу.

– Візьми зараз розбий мій трансмітер, – сказала вона, – і допадеться посылати цей матеріал до Лондона голубами.

– Не хвилюйся, сонце. Щось мені підказує, що ми майже вже па місці.

Макрі підвела голову.

– Де?

Ґлік подивився на знайому баню, що здіймалася тепер просто перед ними. Він усміхнувся.

– Точно там само, звідки почали.

Чотири «альфа-ромео» спритно влилися в транспортний потік довкола майдану Святого Петра, розтягнулися по всьому її периметру й непомітно висадили гвардійців у наперед визначених місцях. Ті вмить стали невидимі, змішавшись із юрбою туристів і представників медій, які нудьгували біля своїх мікроавтобусів па краю майдану. Дехто з гвардійців сховався поміж колонами, що чотирма рядами оточують майдан. Складалося враження, що гвардійці просто випарувалися. Ленґдон дивився крізь вітрове скло й відчував, як довкола Святого Петра стискається невидиме кільце.

Дорогою сюди Оліветті зв'язався по телефону із Ватиканом і викликав до обеліску, де розташований «Західний вітер» Берніні, додатково гвардійців у цивільному. Ленґдон дивився на просторий відкритий майдан, і йому не давало спокою знайоме запитання. Як убивця розраховує залишитися безкарним? Як він проведе кардинала крізь увесь цей натовп і вб'є в усіх на очах? Ленґдон подивився на годинник. 20:54. Залишалося шість хвилин.

Оліветті, що сидів спереду, повернувся до Ленґдона й Вітторії.

– Я хочу, щоб ви підійшли просто до цього каменя чи блока Берніні... чи як ви там його називали. Ідея та сама. Ви туристи. Якщо щось побачите, телефонуйте.

Доки Ленґдон устиг щось сказати, Вітторія схопила його за руку і потягла з автомобіля.

Весняне сонце опускалося за собор Святого Петра, кинувши на майдан величезну тінь. У прохолодних сутінках Ленґдона охопив мандраж, як від передчуття лиха. Пробираючись крізь юрму, він заглядав у кожне обличчя, застановляючись, чи це бува не вбивця. Вітторія тримала його за руку. Долоня її була тепла.

Ідучи величезним майданом, Ленґдон подумав, що Берніні досконало вдалося створити саме той ефект, якого прагнув Ватикан, – «щоб усяк, хто опиниться тут, відчув власну нікчемність». Ленґдон у цей момент однозначно почувався мізерним. Я мізерний і голодний, усвідомив він, здивований, що в таку напружену мить йому до голови могла прийти така банальна думка.

– Ходімо до обеліска? – запитала Вітторія.

Ленґдон кивнув і рушив ліворуч через майдан.

– Час? – запитала Вітторія, крокуючи енергійно, але невимушено.

– За п'ять.

Вітторія нічого не сказала, але Ленґдон відчув, як вона міцніше стиснула його руку. Пістолет і досі був у нього в кишені. Він сподівався, що цього разу Вітторія не схоче ним скористатися. Він не уявляв, щоб вона вихопила зброю на майдані Святого Петра і почала стріляти по вбивці на очах у всієї світової преси. Хоч, зрештою, навіть така подія – ніщо порівняно з публічним тавруванням і вбивством кардинала.

Повітря, думав Ленґдон. Другий елемент науки. Він намагався уявити це тавро. А також спосіб убивства. Ще раз оглянув вистелений гранітом величезний майдан, і він видався йому пус телею, оточеною з усіх боків швейцарськими гвардійцями.

Якщо вбивця таки справді на це наважиться, думав Ленгдон, то просто неймовірно, щоб він зміг утекти.

У центрі п'яца височів тристап'ятдесятитонний єгипетський обеліск Калігули. Він простягався в небо на вісімдесят один фуї і закінчувався пірамідальною верхівкою, на якій стримів пусто тілий залізний хрест. Хрест був достатньо високо, щоб спіймати останні промені вечірнього сонця, і сяяв, немов чарівний. Ка жуть, що всередині нього зберігається частинка того хреста, їм якому розіп'яли Ісуса.

Обабіч обеліска абсолютно симетрично розташовані два фон-і,ши. Історики мистецтва знають, що ці фонтани позначають точні географічні фокуси майдану, якому Берніні надав форми еліпса,і/іе раніше Ленгдон ніколи не замислювався над цією архітектурною особливістю. А тепер йому раптом здалося, що у Римі повно ічіііісіів, пірамід та інших дивовижних геометричних фігур.

Ближче до обеліска Вітторія сповільнила крок. Вона голосно нидихнула повітря, ніби натякаючи Ленгдонові, щоб той теж за-і покоївся. Ленгдон спробував – опустив плечі і розслабив досі іціплєні щелепи.

Десь біля самого обеліска, поряд із найбільшим у світі собором, (іуи зухвало встановлений другий олтар науки – «Західний вітер» Ёсрніні – овальний блок на майдані Святого Петра.

Гюнтер Глік спостерігав за тим, що відбувалося на майдані Святого Петра, сховавшись у тіні його колон. У будь-який інший день чоловік у твідовому піджаку й жінка в шортах кольору хакі нізащо не привернули б його уваги. Вони виглядали як звичайні туристи, що милуються майданом. Але сьогодні був особливий день. Це був день загадкових телефонних дзвінків, мертвих тіл, нггомобілів, що мчать на шаленій швидкості то в один, то інший іі пець Рима, і чоловіків у твідових піджаках, що видираються по риштованню у пошуках бозна-чого. Глік вирішив постежити за цими двома.

Він подивився в інший бік майдану й побачив Макрі. Вона була нічно там, де він наказав їй бути – неподалік від знайомої пари. Макрі недбало несла камеру, вдаючи з себе змуджену представницю преси, і все одно привертала до себе більше уваги, ніж хо тілося б. У тій частині майдану інших репортерів не було, і туристи час до часу зацікавлено поглядали на її камеру зі знайомою аббревіатурою Bi-bi-ci.

Кадри з голим тілом, яке запхають у багажник, що їх Макрі іідзняла раніше, у цей момент прокручувались на трансмітері і іаду мікроавтобуса. Глік знав, що над його головою зараз летять чо Лондона електронні сигнали. Цікаво, що скаже начальство?

Він шкодував, що вони із Макрі не знайшли цього тіла раніше, доки туди не приїхала ціла армія солдатів у цивільному. Він знав, що ті самі люди зараз оточили майдан Святого Петра. От-от мали статися щось надзвичайне.

Медіі – правиця анархії,сказав убивця. Глік побоювався, що впустив свій шанс першим оприлюднити сенсаційну новину. Він подивився на мікроавтобуси інших інформаційних агентств по інший бік майдану, тоді знову на Макрі, що не відходила від за гадкової пари. Щось підказувало Глікові, що він і досі в грі...

Ленґдон побачив те, що шукав, ще за добрих десять ярдів. Білий мармуровий еліпс Берніні чітко вирізнявся на тлі сірих гранітних плит, хоч його постійно заступали туристи. Вітторія теж, очевид но, побачила. Вона міцніше стиснула Ленґдонові руку.

– Розслабтеся, – прошепотів Ленґдон. – Робіть свою піранью, Вітторія послабила руку.

Вони підійшли ближче. Усе навколо здавалося цілком звич ним. Майданом бродили туристи, під колонами стояли й про щось теревенили монахині, біля підніжжя обеліска якась дівчин ка годувала голубів.

Ленґдон утримався й не подивився на годинник. Він і так знай, що вже майже восьма.

Овальна плита незабаром опинилася під ногами, і вони зупи нилися – не виявляючи, утім, особливої зацікавленості – прої то двоє туристів, що розглядають чергову пам’ятку.

– West Ponente, – прочитала Вітторія напис на камені.

Ленґдон подивився під ноги на мармуровий барельєф і раптом почувся невігласом. Досі йому навіть на думку не спадало – ні коли читав книжки про мистецтво, ні під час численних візитів до Рима, – що West Ponенте може мати якесь особливе значення.

Лж тепер він це збагнув.

Мармуровий блок мав форму еліпса, був близько трьох футів їй ндовжки, а західний вітер був зображений на ньому у вигляді п< >л иччя янгола. З вуст янгола зривався потужний подих вітру і летів і г'п> від Ватикану... Дихання Бога. Так Берніні вшанував другий елемент... Повітря... Ефемерний зефір, що злітає з вуст янгола. Ленґдон унажно розглядав барельєф, і до нього поступово доходив увесь прихований зміст цієї скульптури. Берніні зобразив повітря у ви-і ляді п'ятиокремих клубів... п'яти! Щобільше, по краях медальйону сяяли двізірки. Ленґдон подумав про Галілея. Дві зірки, п'ять h нубів, еліпси, симетрія... Він почувався спустошеним. Голова боліла.

Вітторія раптом рушила далі й потягнула Ленґдона геть від (ирельєфа.

– Здається, за нами хтось стежить, – сказала вона.

Ленґдон підвів голову.

– Де?

Вітторія відповіла, аж коли вони відійшли від обеліска на добрих тридцять ярдів.

— Та сама особа пасла нас весь час, коли ми йшли через майдан. — Вітторія, ніби випадково, озирнулася. — Досі йде за нами. Не зупиняймося.

— Думаєте, це вбивця?

Вітторія похитала головою.

— Навряд чи. Хіба що ілюмінати наймають жінок з камерами Iii-bi-ci.

У соборі Святого Петра гучно задзвонили дзвони, і Ленгдон з Вітторією аж підскочили. Час настав. Вони відійшли від «Західного нітру», щоб відірватися від репортерки, але тепер поспішно крокували назад.

Попри гучний передзвін, на майдані панував повний спокій. Туристи гуляли. Біля підніжжя обеліска на сходах в недоладній нозі дрімав який бездомний п'яниця. Дівчинка годувала голубів. І Ієвже репортерка сполохала вбивцю? подумав Ленгдон. Навряд чи, вирішив він, згадавши, що той обіцяв. Я прославлю ваших кардиналів на весь світ.

Коли змовкла луна від дев'ятого удару дзвона, на майдані запанувала тиша.

А тоді... Дівчинка, що годувала голубів, дико закричала.

75

Ленгдон підбіг до дівчинки перший.

Бідна дитина сполотніла зі страху й показувала на сходи під обеліском, де примостився старий обідраний п'яниця. Вигляд він мав жалюгідний... Очевидно, це був римський бомж. Сиве волосся звисало на обличчя жирними пасмами, одягнений він був у якесь брудне лахміття. Дівчинка, не перестаючи кричати, побігла геть і зникла в юрбі.

Ленгдон кинувся до бідолашного і з жахом побачив, як у того на лахмітті розповзається велика темна пляма. Наступної миті він зрозумів, що це кров.

А тоді все відбулося дуже швидко.

Старий наче зламався в поясі та похилився вперед. Ленгдон підскочив, але було запізно: той повалився зі сходів, вдарився обличчям об граніт і більше не рухався.

Ленгдон став навколішки. Вітторія підбігла до нього. Навколо вже почали збиратися цікаві.

Вітторія помацала пальцями сонну артерію в старого.

– Є пульс, – сказала вона. – Переверніть його.

Ленґдон швидко взяв чоловіка за плечі і почав обережно перевертати на спину. При цьому лахміття, що було на ньому, відпало, як мертва шкіра. Обм'якле тіло повалилось на спину, і Ленґдон побачив на оголених грудях велику ділянку спаленої шкіри.

Вітторія зойкнула й відсахнулась.

Ленґдон уляк на місці, охоплений огидою і водночас благоговійним страхом. Символ був моторошно простий.

Повітря, – мало не задихнулась Вітторія. – Це... він.

Швейцарські гвардійці виникли, наче з-під землі. Почулися голосні накази, кілька солдатів кинулися на пошуки вбивці.

Один турист, що стояв неподалік, розповів, що буквально кілька хвилин тому якийсь темношкірий добряк змилювався над цим бідолашним п'яним бомжем і допоміг йому перейти через майдан.'... Він навіть кілька хвилин посидів з ним на сходах, а тоді:шову зник у юрбі.

Вітторія зірвала з тіла старого рештки лахміття, і з'ясувалося, що з боків від тавра, просто під грудьми, той має дві глибокі рани. Вона відкинула його голову назад і почала робити штучне дихання «рот у рот». До того, що сталося потім, Ленґдон був зовсім не готовий. Як тільки Вітторія зробила перший видих, у ранах старого щось зашипіло і з них, як із дихала на спині в кита, бризнула кров. Солоні рідини вдарила Ленґдонові в обличчя.

Вітторія підвела голову і з жахом вимовила:

– Його легені... проколені.

Ленґдон витер очі і подивився на дві рани. Там щось булькало. Легені в кардинала були знищені, тож вижити йому не судилося.

Вітторія прикрила тіло, і до нього підійшли швейцарські гвардійці.

Ленґдон стояв розгублений. І в цю мить він побачив її. Жінка, що переслідувала їх раніше, стояла неподалік, пригнувшись. З увімкненою відеокамерою з логотипом Бі-бі-сі на плечі. Вони з Ленґдоном зустрілися поглядами, і він зрозумів, що вона встигла все відзняти. Наступної миті жінка спритно, як кішка, відступила й зникла серед натовпу.

Чиніта Макрі бігла. Такого сенсаційного матеріалу вона ще не знімала, відколи живе.

Вона пробиралася крізь натовп на майдані Святого Петра, і відеокамера здавалась їй важкою, як камінь. Усі рухалися їй назустріч... домісця пригоди. Макрі ж

намагалася втекти звідти якнайдалі. Чоловік у твідовому піджаку її побачив, і вона відчу вала, що її вже шукають і невидимі солдати в цивільному вже обступили її з усіх боків.

Вона досі не могла отямитися від сцени, яку щойно відзняла на камеру. Невже убитий – це справді той, на кого вона думає? Загадковий телефонний дзвінок до Гліка уже не здавався їй таким сміховинним.

Вона швидко йшла до мікроавтобуса Бі-бі-сі, аж раптом перед нею із натовпу виник рішучий на вигляд молодик. Вони зустрілися поглядами і разом зупинилися. Він умить витягнув рацію і щось сказав у мікрофон. Тоді рушив до неї. Макрі круто повернула й побігла геть. Серце в неї шалено калатало.

Пробираючись крізь хащі з чужих рук та ніг, вона витягла з камери касету з відзнятою плівкою і запхала за пояс, ближче до спини, де ту не було видно з-під піджака. Золота целюлоза, подумала вона, уперше в житті радіючи, що несе зайву вагу. Де ж ти, Гліку, чорт тебе забирай!

Ліворуч виник іще один солдат. Макрі знала, що часу в неї обмаль. Вона знову відступила в натовп. Витягла чисту касету й на ходу вставила в камеру. Тоді почала подумки молитися.

До мікроавтобуса залишалося якихось тридцять ярдів, коли просто перед нею, як з-під землі, виросло двоє молодиків. Вони стояли, склавши руки на грудях. Утікати було нікуди.

– Плівку! – гаркнув один. – Зараз же!

Макрі позадкувала, обхопивши руками камеру.

– Нізащо.

Один із молодиків відхилив полу піджака і показав пістолет.

– Стріляйте, – сказала Макрі, дивуючись власній хоробрості.

– Плівку, – повторив перший.

Куди, чорт забирай, подівся Глік? Макрі тупнула ногою і голосно закричала.

– Я професійний оператор Бі-бі-сі! Згідно з дванадцятою статтею закону про вільну пресу, ця плівка є власністю Бі-бі-сі!

Молодики й оком не зморгнули. Той, що мав пістолет, зробив крок до неї.

– Я лейтенант швейцарської гвардії, і згідно зі Святою доктриною, що діє на цій території, вас належить затримати й обшукати.

Навколо них уже почав збиратися натовп.

Макрі заверещала.

– За жодних умов я не віддам вам плівки з цієї камери без дозволу мого начальника в Лондоні. Пропоную вам...

Гвардійці не дали їй договорити. Один вирвав камеру в неї:ї рук. Інший грубо схопив її за плече й потягнув до Ватикану.

– Grazie, – казав він людям, що розступалися, дяючи їм дорогу.

Макрі молила Бога, щоб вони не додумалися її обшукати. Якби

їй вдалося не віддавати плівку достатньо довго...

Раптом сталося неймовірне. Хтось із юрби запхав руку їй під піджак. Макрі відчула, як касета вислизнула з-під пояса. Вона різко повернулася... але проковтнула слова, що вже були готові зірватися з язика. Поруч, затамувавши подих, стояв Гюнтер Глік. Він підморгнув їй і зник у натовпі.

77

Роберт Ленґдон, заточуючись, зайшов до туалету, що біля кабінету Папи. Він змив з обличчя і вуст кров. Це була не його кров, а кардинала Ламасе, який щойно загинув страшною смертю на людному майдані, що межує з Ватиканом. Незаймані жертви на олтарях науки. Досі вбивця неухильно виконував свої погрози.

Ленґдон дивився у дзеркало з відчуттям безпорадності. Очі запали, обличчя витягнулось, на щоках з'явилася темна щетики. Туалет був розкішний і сяяв чистотою – чорний мармур, – золоті сантехніка, м'які рушники й пахуче мило.

Ленґдон намагався прогнати з-перед очей криваве тавро, яке щойно бачив. Повітря. Але страшний образ не йшов з голови. Від сьогоднішнього ранку він уже побачив три амбіграми... і знав, що попереду ще дві.

З-за дверей долинали гучні голоси. Оліветті, камерарій і капітан Рошер сперечалися, що робити далі. Антиматерії, вочевидь, знайти не вдалося. Або гвардійці не зауважили контейнера, або ж зловмисники проникли у Ватикан глибше, ніж бажав визнати Оліветті.

Ленґдон витер руки й обличчя. Тоді пошукав очима пісуар. Пісуара не було. Лише унітаз. Він підняв кришку.

Стоячи над унітазом, він відчував, як з його тіла виходить напруження і по ньому прокочується запаморочлива хвиля втоми. Його переповнювали дуже суперечливі відчуття. Він смертельно втомився, багато годин не їв і не спав; він ішов стежкою світла і став свідком двох жорстоких убивств. А від думки про можливий кінець цієї драми його пронизував жах.

Думай, казав він собі. Але в голові не було жодних ідей.

Він спустив воду, і йому прийшла несподівана думка. Це ж туалет Папи, промайнуло

в голові. Я щойно поціняв у папському туалеті. Він хмикнув. Святий трон.

78

Тим часом у Лондоні працівниця Бі-бі-сі швидко витягла касету з приймача супутникового зв'язку і промчала з нею крізь апаратну. Увірвалась до кабінету головного редактора, з розгону вставила касету в його програвач і натиснула play.

Доки касета крутилась, вона переповіла йому свою розмову з Гюнтером Гліком, що перебував у Ватикані. До того ж вона щой-по з'ясувала у фотоархівах Бі-бі-сі особу людини, яку вбито на майдані Святого Петра.

Додивившись матеріал, головний редактор вийшов з кабінету і задзвонив у дзвіночок. Усі разом припинили роботу.

– Прямий ефір через п'ять хвилин! – оголосив він. – Найкращого ведучого – до камери! Координатори зв'язків із медіа-ми, починайте переговори! Маємо матеріал для продажу! У тому числі фільм!

Координатори миттю похапали візитівники.

– Тривалість фільму? – крикнув один.

– Тридцять секунд, уже змонтований, – відповів головний редактор. '

– Суть?

– Убивство, зняте наживо.

– Ціна й умови? – пожвавились координатори.

– Мільйон доларів США.

– Що?! – Усі разом підвели голови.

– Ви що, не чули? Починайте з акул. Сі-ен-ен, Ем-ес-ен-бі-сі, годі велика трійця! Запропонуйте скорочений перегляд. Скажіть, що вони мають п'ять хвилин на роздуми. Тоді матеріал вийде на ІІ-бі-сі.

– Що ж такого сталося, чорт забирай? – не витримав хтось. – З прем'єра живцем здерли шкіру?

Головний редактор похитав головою.

– Ще краще.

А десь у Римі цієї ж миті вбивця насолоджувався короткою хвилиною відпочинку. Він сидів у зручному кріслі й захоплено розглядав легендарну кімнату. Я перебуваю в храмі Просвітлення, думав він. У сховищі ілюмінатів. Важко було повірити, що воно збереглося – через стільки століть.

Дотримуючись обіцянки, він набрав номер репортера Бі-бі-сі, із яким розмовляв раніше. Час настав. Але найприголомшливішу новину світ почує трохи згодом.

Вітторія Ветра відпила води зі склянки й машинально відкусила печива, яке щойно приніс якийсь швейцарський гвардієць. Вона знала, що треба поїсти, але апетиту не мала. У кабінеті Папи точилася напружена дискусія. Капітан Рошер, командир Оліветті й півдюжини швейцарських гвардійців оцінювали втрати й обмірковували наступний крок.

Роберт Ленгдон стояв неподалік і дивився у вікно на майдан Святого Петра. Вигляд він мав пригнічений. Вітторія підійшла до нього.

– Ідеї є?

Він похитав головою.

– Печива?

Побачивши їжу, він трохи пожвавився.

– Аякже! Дякую. – Він жадібно накинувся на печиво.

Розмова в них за спинами раптом стихла – до кабінету в супроводі двох гвардійців увійшов камерарій Вентреска. Якщо раніше він виглядав стомленим, подумала Вітторія, то тепер здавався просто спустошеним.

– Що сталося? – запитав він в Оліветті. Із виразу його обличчя було зрозуміло, що про найгірше йому вже доповіли.

Офіційний звіт Оліветті нагадував інформацію про жертви на полі бою. Він чітко, без емоцій, виклав факти:

– Кардинала Ебнера знайшли мертвим у церкві Санта-Марія дель Пополо кілька хвилин по восьмій. Він задихнувся. На грудях у нього було тавро у вигляді амбіграми слова «земля». Кардинала Ламассе вбили на майдані Святого Петра десять хвилин тому. Йому прокололи легені. На грудях він мав тавро зі слова «повітря», теж у вигляді амбіграми. В обох випадках убивці вдалося втекти.

Камерарій перетнув кабінет і втомлено сів за папський стіл. Похилив голову.

– Однак кардинали Гідера і Бадджіа ще живі.

Камерарій різко підвів голову. На обличчі в нього застиг вираз болю.

– І цим ми маємо себе заспокоювати? Двох кардиналів убито, командире. А двох інших, вочевидь, невдовзі чекає те саме, якщо тільки ви їх не знайдете.

– Ми їх знайдемо, – впевнено сказав Оліветті. – Я в це вірю.

– Вірите? Досі в нас були самі провали.

– Це неправда. Ми програли дві битви, але виграємо війну. Ілюмінати хотіли перетворити цей вечір на всесвітню виставу. Досі нам вдавалося зривати їхні плани. Тіла обох кардиналів було знайдено й вивезено без зайвого галасу. Крім того, – вів далі Оліветті, – капітан Рошер сказав мені, що пошуки антиматерії достатньо просунулись.

Капітан Рошер у червоному береті ступив крок уперед. Вітторії він здався людянішим від інших гвардійців, – суворим, але і їє таким жорстким. Голос у нього був глибокий і чистий, як звук скрипки.

– Я сподіваюся, ми знайдемо цей контейнер максимум за годину, сеньйоре.

– Пробачте, капітане, – відповів камерарій, – за те, що я налаштований не так оптимістично. У мене раніше склалося враження, що на обшук Ватикану потрібно значно більше часу, ніж у нас залишилося.

– На обшук усього Ватикану – так. Але, оцінивши ситуацію, я дійшов висновку, що контейнер з антиматерією мусить знаходитися в одній із білих зон – тобто в тій частині, що відкрита для публіки. Це передусім музеї та собор Святого Петра. Ми вже відімкнули електрику в цих зонах і ретельно їх обшукуємо.

– Тобто ви плануєте обшукати тільки маленьку частинку території Ватикану?

– Так, сеньйоре. Дуже мало ймовірно, щоб зловмисник зміг проникнути в закриті зони Ватикану. Те, що камеру викрали з білої зони – зі сходів одного з музеїв – свідчить, що зловмисник мав лише обмежений доступ до міста. Отже, максимум, що він міг зробити, – це перенести камеру й антиматерію в інше місце, теж доступне для публіки. Саме в таких місцях ми й шукаємо.

– Але ж зловмисник викрав чотирьох кардиналів. Це однозначно свідчить про глибше проникнення у Ватикан, ніж ми припускали.

– Не обов’язково. Не забуваймо, що кардинали сьогодні довго пробули в музеях Ватикану і в соборі Святого Петра, обираючи час, коли там не було туристів. Можливо, кардиналів викрали саме звідти.

– Але як їх вивели назовні?

– Цього ми ще не з’ясували.

– Зрозуміло. – Камерарій зітхнув, встав з-за стола й підійшов до Оліветті. – Командире, я хочу почути ваш план евакуації.

– Ми його ще остаточно не сформулювали, сеньйоре. Крім того, я впевнений, що капітан Рошер знайде антиматерію.

Рошер, на знак подяки за виказану довіру, виструнчився і клацнув підборами.

– Мої люди вже перевірили дві третини території білих зон. Шанси високі.

Камерарій, схоже, не поділяв такого оптимізму.

Цієї миті до кабінету зайшов гвардієць зі шрамом під оком. У руках він тримав карту Рима. Він рішуче підійшов до Ленґдона.

– Містере Ленґдон? Я вже маю інформацію щодо West Ponente, яку ви просили.

Ленґдон швидко прожував печиво.

– Чудово. Дозвольте глянути.

Гвардієць із Робертом розклали карту на столі. Вітторія підійшла до них. Інші продовжували розмову, не звертаючи на них уваги.

Солдат показав на майдан Святого Петра.

– Ми тут. Центральна лінія подиху West Ponentesпрямованії точно на схід – убік від Ватикану. – Гвардієць накреслив пальцем пряму від майдану Святого Петра через Тібр і далі – аж до самого серця Старого Рима. – Як бачите, ця пряма перетинає майже все місто. Поблизу неї розташовано понад двадцять католицьких храмів.

Ленґдонові стало зле.

– Двадцять?

– Може, й більше.

– А чи якісь із цих церков розташовані точнона цій прямій?

– Деякі розташовані ближче, інші – далі, – відповів гвардієць. – Перенести на карту точний напрям «Західного вітру» навряд чи можливо. Тому похибка тут неминуча.

Ленґдон подивився у вікно на майдан Святого Петра. Наморщив чоло, задумливо погладив підборіддя.

– А як щодо вогню? Не знаєте, чи в якомусь із цих храмів <: скульптура Берніні, що яось пов'язана з вогнем?

Мовчання.

– А обеліски? – знову запитав Ленґдон. – Якісь із цих храмів розташовані біля обелісків?

Гвардієць подивився на карту.

Вітторія побачила в очах Ленґдона проблиск надії і збагнула, що він має на увазі. Він має рацію! Перші два вказівники виявились розташованими на майданах із обелісками! Може, обеліски – це лейтмотив? Величні піраміди, що позначають стежку світла? Чим більше Вітторія про це думала, тим вірогіднішою здавалась їй ця ідея... Чотири маяки, що височать над Римом, позначаючи олтарі науки.

– Це тільки припущення, – пояснив Ленґдон, – але я знаю, що багато обелісків у Римі з'явилося саме за життя Берніні. Він, і юза сумнівом, брав участь у їхньому розташуванні.

– Або ж, – додала Вітторія, – Берніні міг поставити свої вказівники біля обелісків, що вже існувалина той час.

– Правда, – погодився Ленґдон.

– Мушу вас розчарувати, – сказав нарешті гвардієць. – На цій прямій немає жодного обеліска. – Він провів пальцем по карті. – Бачите? Навіть поблизу нічого такого немає.

Ленґдон зітхнув.

Вітторія теж засмутилась. Вона ж бо подумала, що це блискуча ідея. Очевидно, це не буде так легко, як вони сподівалися. Про-iv вона не хотіла складати рук.

– Подумайте, Роберте. Ви мусите знати якусь скульптуру Берніні, що пов'язана з вогнем.Хоча б щось.

– Повірте, я весь час про це думаю. Берніні створив неймовір но багато скульптур. Буквально сотні. Я сподівався, що Wesl Ponenteвказуватиме на якусь одну церкву. Яка про щось нагадас.

– Фуосо, – повторила вона. – Вогонь.Жодна робота Берніні не спадає на думку?

Ленґдон знизав плечима.

– У нього є знаменитий ескіз «Феєрверк», але це не скульптура, і він зберігається не в Римі, а в Ляйпцігу, у Німеччині.

Вітторія спохмурніла.

– Ви впевнені, що напрямок визначає саме дихання?

– Ви ж самі, Вітторіє, бачили цей барельєф. Він повністю си метричний. Єдине, що може визначати напрямок, – це дихання.

Вітторія знала, що він має рацію.

– Не кажучи вже про те, – додав він, – що оскільки Wcsl Ponentesимволізує Повітря,то найлогічніше орієнтуватися саме на напрям подиху.

Вітторія кивнула. Отже, мусимо йти за напрямом подиху. От тільки куди?

До них підійшов Оліветті.

– Ну що у вас?

– Надто багато церков, – відповів солдат. – Близько двох десятків. Думаю, можна виставити у кожній церкві по четверо людей...

– Це не серйозно, – сказав Оліветті. – Ми двічі проґавили цього хлопця, знаючи точно, де він має бути. Щоб організувати стільки засідок, ми мусили б залишити Ватикан практично бім охорони і припинити пошуки антиматерії.

– Нам потрібний довідник, – сказала Вітторія. – Перелік усіх робіт Берніні. Можливо, якась назва наведе на якусь думку.

– Не знаю, – сказав Ленґдон. – Якщо Берніні створив цю скульптуру спеціально для ілюмінатів, то вона, мабуть, малої дома. У довіднику її може й не бути.

Вітторія так не думала.

– Але ж дві інші скульптури були достатньо відомі. Ви їх обидві знали.

Ленґдон знизав плечима.

– Це правда.

– А раптом у якійсь назві трапиться слово «вогонь» чи щось у такому дусі і відповідна скульптура виявиться у потрібному напрямку?

Ленґдон, очевидно, погодився, що спробувати варто. Він звернувся до Оліветті:

– Мені потрібний перелік усіх робіт Берніні. У вас тут, хлопці, часом, не знайдеться альбому з ілюстраціями робіт Берніні?

– Альбому? – Оліветті, схоже, не вловив іронії.

– Не конче альбому. Згодиться будь-який перелік. У музеях Натикану мусять бути довідники робіт Берніні.

Гвардієць зі шрамом наморщив чоло.

– У музеях зараз немає електрики, а довідників там – море. І без допомоги персоналу...

– Ця скульптура Берніні, – перебив його Оліветті. – Ви думаєте, він створив її, доки працював тут, у Ватикані?

– Майже сто відсотків, – запевнив Ленґдон. – Він працював тут чи не все життя. А під час конфлікту Церкви з Галілеєм – то цеточно.

Оліветті кивнув.

– Тоді є ще один довідник.

– Де? – з надією в голосі спитала Вітторія.

Командир не відповів. Він відвів гвардійця вбік і щось йому пошепки сказав. Той наче завагався, але слухняно кивнув. Вислухавши наказ Оліветті, гвардієць повернувся до Ленґдона.

– Прошу сюди, містере Ленґдон. Уже чверть на десяту. Мусимо поспішати.

Вони рушили до дверей.

Вітторія кинулась було за ними.

– Я допоможу.

Олівері втримав її за руку.

– Ні, міс Ветро. Я мушу з вами переговорити. – Тон йот не допускав суперечок.!

Ленґдон із гвардійцем пішли. Оліветті з кам'яним обличчям [відвів Вітторію вбік. Але поговорити з нею йому так і не вдалося І На поясі в нього голосно затріщала рація. І.

– Командире?

Усі повернулися в його бік.

Голос із рації звучав похмуро.

– Раджу вам увімкнути телевізор.

80

Дві години тому, виходячи з таємних архівів Ватикану, Ленґдон і навіть подумати. не міг, що потрапить туди ще раз. Однак тепер, ;подолавши весь довгий шлях у супроводі швейцарського гвардійця, він знову опинився в знайомій будівлі.

Гвардієць зі шрамом вів його поміж рядами прозорих боксів і сховищ. Тиша в архіві тепер чомусь гнітила сильніше, і Ленґдон, був вдячний своєму супутникові, коли той її порушив. j

– Думаю, це тут, – сказав гвардієць, привівши Ленґдона в кімнату зали, де вздовж стіни стояли в ряд скляні бокси трохи менш ніж шого розміру. Він швидко проглянув написи на сховищах і пок.і і зав на одне з них. – Так, це тут. Саме там, де й казав командир.

Ленґдон прочитав напис. ATTIVIVATICANI. Майно Ватикану і Він пробіг очима перелік позицій. Нерухомість... валюта... банк Ватикану... антикваріат... І так далі.

– Документи на все майно Ватикану, – пояснив гвардієць.

Ленґдон придивився всередину скляного сховища. ?o.i/іс милосердний. Навіть у темряві було видно, що воно напакowane вщерть.

– Командир сказав: усе, що Берніні створив під опікою Ватикану, має бути тут, у переліку майна.

Ленґдон кивнув, зрозумівши, що розрахунок командира цілком може виявитися слушним. У часи Берніні все, що митець створював, перебуваючи під опікою Папи, за законом ставало власністю Ватикану. Щоправда, це більше нагадувало

феодалізм', -аніж опіку, іме видатні митці жили добре й рідко нарікали на долю.

– У тому числі й роботи, що знаходяться в храмах поза межами Ватикану?

Солдат подивився на нього здивовано.

– Звичайно. Усі католицькі храми в Римі є власністю Ватикану.

Ленґдон подивився на аркуш, який тримав у руці. На ньому були назви тих двадцяти чи й більше храмів, розташованих у напрямку подиху West Ponente. Один із них був третім олтарем науки, і Ленґдон сподівався, що встигне визначити, який саме. За піших умов він би з радістю оглянув кожний із цих храмів особисто. Але сьогодні він мав тільки двадцять хвилин, щоб знайти і те, що потрібно, – храм зі скульптурою Берніні, що якимось пов'язаний з вогнем.

Ленґдон підійшов до входу в сховище. Гвардієць не зрушив, з місця. Ленґдон подумав, що той вагається, і, усміхнувшись, сказав:

– Повітря всередині непогане. Кисню малувато, але дихати можна.

– Мені наказано провести вас сюди й негайно повертатися в офіс.

– Ви йдете?

– Так. Швейцарським гвардійцям не дозволено заходити до архівів. Я й так порушив правила, прийшовши з вами аж сюди. Командир мені про це нагадав.

– Порушили правила?! – Ви що, не розумієте, що тут сьогодні відбувається? – На чиєму боці ваш командир, чорт його їабирай?!

Від привітності на обличчі гвардійця не залишилося й сліду. Шрам під оком засмикався. Погляд став жорстким і раптом навідався самого Оліветті.

– Вибачте. – Ленґдон уже жалкував, що не стримався. – І Просто... мені може знадобитися допомога.

Гвардієць і оком не зморгнув.

– Мене вчили виконувати накази, а не обговорювати їх. Коли знайдете те, що потрібно, негайно зв'яжіться з командиром.

– Але як я з ним зв'яжусь? – захвилювався Ленґдон. Гвардієць витягнув рацію і поклав на найближчий стіл.

– Перший канал.

Із цими словами він зник у темряві.

Телевізор у кабінеті Папи – «Гітачі» з величезним екраном – був схований у спеціальній шафі, що стояла в ніші навпроти стола. Тепер дверцята шафи відчинили, і всі з'юрилися довкола. Вітторія й собі підійшла ближче. Коли екран нагрівся, на ньому з'явилась молода симпатична репортерка – брюнетка з карими очима.

– Ви дивитеся новини Ем-ес-ен-бі-сі, – оголосила вона. – Я Келлі Горан-Джонс, веду прямий репортаж із Ватикану. – Позаду неї було видно собор Святого Петра, що світився вогнями на тлі нічного неба.

– Це не прямий репортаж! – обурився Рошер. – Це архівний запис! Зараз світла в соборі немає.

Оліветті шикнув, щоб той замовк.

– Цього вечора під час виборів Папи у Ватикані відбулися жахливі події, – суворим тоном вела далі репортерка. – Нам повідомили, що в Римі по-звірячому вбито двох членів колегії кардиналів.

Оліветті тихо вилаявся. Раптом у дверях кабінету з'явився захеканий гвардієць.

– Командире, на центральному комутаторі обривають телс фони. Усі хочуть знати нашу офіційну позицію щодо...

– Поклади слухавку, – наказав Оліветті, не відводячи попія ду від екрана.

– Але, командире... – завагався гвардієць.

– Роби, що наказано!

Гвардієць зник.

Вітторії здалося, що камерарій хотів було щось сказати, але передумав. Натомість він подивився на Оліветті довгим, пильним поглядом, а тоді знову повернувся до телевізора.

Ем-ес-ен-бі-сі тепер прокручувала запис: швейцарські гвардійці виносять тіло кардинала Ебнера з церкви Санта-Марія дель І Іополо і пхають в «альфа-ромео». Запис на кілька секунд завмер: збільшеним планом показують оголене тіло кардинала. Наступної миті воно зникає в багажнику.

– Що за негідник усе це відзняв? – сердито спитав Оліветті.

А репортерка говорила далі:

– За нашою інформацією, це тіло кардинала Ебнера з Франкфурті. Люди, що несуть його, – швейцарські гвардійці Ватикану. – Складалося враження, що репортерка з усіх сил намагається здаватися засмученою. Оператор показав її обличчя великим планом, і вона спохмурніла ще більше. – А тепер Ем-ес-ен-бі-сі хоче попередити глядачів, що кадри, які ми піраз покажемо, дуже відверті і, можливо, не всім варто їх дивитися.

Вітторія фиркнула. Ця вдавана турбота про глядачів насправді була найпотужнішою рекламою – після такого «попередження» ще ніхто ніколи не перемикав каналу.

– Повторюю, наступні кадри можуть шокувати декого з глядачів, – іще раз наголосила репортерка.

– Які ще кадри? – запитав Оліветті, звертаючись до екрана. – Ви ж щойно показали...

На екрані з'явилося двоє. Вони пробиралися крізь натовп на майдані Святого Петра. Вітторія відразу впізнала себе з Робер-гом. У кутку дрібними літерами було написано: МАТЕРІАЛ НАПАЛА КОМПАНІЯ БІ-БІ-СІ. Чути було, як дзвонить дзвін.

– Ой ні, – вголос мовила Вітторія. – Ой... ні...

Камерарій розгубився. Повернувся до Оліветті.

– Здається, ви сказали, що конфіскували цю плівку!

Раптом почувся наляканий крик дитини. На екрані з'явилася дівчинка, вона показувала пальчиком на якогось закривавленого бомжа. Тоді в кадрі знову виник Роберт Ленгдон. Він намагався заспокоїти дитину. Зображення стало різкішим.

Усі, хто зібрався в кабінеті Папи, затамувавши подих, стежили за драмою, що розгорталася в них на очах. Кардинал падає обличчям на граніт. З'являється Вітторія. Вона щось кричить. Крон. Тавро. Жалюгідна спроба зробити штучне дихання.

– Ці страшні кадри, – вела далі репортерка, – відзнято линю кілька хвилин тому на майдані Святого Петра. Наше джерело повідомило, що це тіло кардинала Ламасе з Франції. Чому він не на конклаві і як опинився там у такому лахмітті – залишаєтеся таємницею. Ватикан наразі відмовляється будь-що коментувати. – Запис знову пішов з початку.

– Відмовляється коментувати? – обурився Рошер. – Та дай те ж нам хоч отямитися!

Репортерка заговорила знову, стурбовано наморщивши чоло:

– Мотиви цих убивств Ем-ес-ен-бі-сі мусить іще з'ясувати, однак наші джерела повідомляють, що відповідальність за зло чини взяла на себе організація із назвою «Ілюмінати».

– Що?! – вибухнув Оліветті.

–.. довідатись більше про цю організацію ви зможете, Відні давши наш сайт...

– Non e possibile! – заявив Оліветті та перемкнув телевізор на інший канал.

На новому каналі репортаж вів латиноамериканець.

–.. сатанинський культ із назвою «Ілюмінати», що на думку деяких істориків...

Оліветті почав гарячковито натискати кнопки на пульті дис танційного управління.

На всіх каналах ішов прямий репортаж із Рима. Більшість репортерів говорили англійською.

—.. швейцарські гвардійці виносять із церкви тіло. За нашою інформацією, це труп кардинала...

— ...світло в соборі і музеях відімкнули. Залишається здога дуватись...

—.. запросили фахівця з таємних організацій Тайлера Тінглі, щоб розпитати про це дивне відродження...

— ...чутки, що сьогодні заплановано ще два вбивства...

—.. тепер невідомо, чи не зник також і найімовірніший претендент на папський престол кардинал Бадджіа...

Вітторія відвернулась. Усе відбувалося надто швидко. За вікном уже майже стемніло, а людська трагедія, наче магніт, притягувала до Ватикану більше й більше людей. Натовп під вікнами папського палацу щосекунди густішав, у нього вливався потік перехожих. Тим часом на майдан прибували нові журналісти. Вони розвантажували свої мікроавтобуси й намагалися зайняти нигідні місця.

Оліветті відклав пульт дистанційного управління і повернувся до камерарія.

— Сеньйоре, не уявляю, як це все могло статися. Ми ж конфіскували плівку, що була в камері!

Камерарій був такий приголомшений, що не міг говорити.

Усі мовчали. Швейцарські гвардійці застигли, наче по команді «струнко».

— Виглядає на те, — нарешті втомлено сказав камерарій, — що, всупереч сподіванням, ми не спромоглися відвернути кри-ІІ. — Він подивився у вікно на море людей. — Я мушу виступити зі зверненням.

— Ні, сеньйоре, — похитав головою Оліветті. — Адже саме цього й домагаються ілюмінати — щоб ви підтвердили їхнє існування. Це зробить їх могутнішими. Ми мусимо мовчати.

— А як же ці люди? — Камерарій показав рукою у вікно. — Ще трохи — і тут будуть десятки тисяч. Тоді сотні. Якщо ми їй надалі відмовчуватимемося, то вони опиняться в небезпеці. Я мушу їх попередити. Крім того, треба евакуювати колегію кардиналів.

— Маємо ще трохи часу. Зачекайте, доки капітан Рошер знай-Ш' антиматерію.

Камерарій повернувся до Оліветті.

— Ви що — намагаєтесь мені наказувати?

— Ні, я вам лише раджу. Якщо ви непокоїтесь за життя людей, що на майдані, то ми можемо оголосити про витік газу й очистити територію. Але визнати, що ми стали чиймись заручниками, небезпечно.

– Командире, запам'ятайте раз і назавжди. Я ніколи не скористаюся своїми тимчасовими повноваженнями, щоб брехати світові. Якщо я щось оголошу, то це буде тільки правдою.

– Правдою? Ви розкажете, що терористи погрожують знищити Ватикан? Це лише послабить наші позиції.

Камерарій подивився на нього сердито.

– А вони можуть бути ще слабшими?

Раптом Рошер скрикнув, схопив дистанційне управління і збільшив гучність телевізора. Усі повернулися.

Репортерка Ем-ес-ен-бі-сі тепер здавалася стривоженою по-справжньому. Біля неї на екрані з'явилась фотографія покійного Папи.

– ... екстрене повідомлення. Цю інформацію ми щойно одержали від Бі-бі-сі... – Вона подивилась кудись убік, ніби бажаючи ще раз пересвідчитись, що справді має це оголосити. Очевидно, діставши підтвердження, вона знову повернулась до камери і похмуро продовжила: – Ілюмінати щойно взяли на себе відповідальність за... – Вона завагалася. – Вони взяли на себе відповідальність за смерть Папи, що сталася п'ятнадцяті, днів тому.

Камерарій сторопів.

Рошер випустив із рук пульт дистанційного управління.

Вітторія не могла отямитись.

– Згідно з законами Ватикану, – вела далі репортерка, – покійним Папам не роблять розтину. Тому заяву ілюмінатів не можливо ні справдити, ні спростувати. Проте ілюмінати стверджують, що причиною смерті Папи був не інсульт, як повідомляв Ватикан, а отруєння.

У кабінеті запала тиша.

– Це безумство! Безсоромна брехня! – вибухнув Оліветті.

Рошер знову почав перемикаєти канали. Екстрене повідомлення, немов чума, передавалося від станції до станції. Усі переповідали те саме. Заголовки змагалися в сенсаційності.

УБИВСТВО У ВАТИКАНІ ПАПУ ОТРУЇЛИ САТАНА ПРОНИКАЄ В ДІМ БОЖИЙ

Камерарій відвів погляд від екрана.

– Боже, допоможи нам.

Рошер, перемикаючись із каналу на канал, натрапив на Бі-бі-сі.

–.. дав мені інформацію про заплановане вбивство в Санта-Марія де Пополо...

– Зачекайте! – попросив камерарій. – Назад.

Рошер вернувся назад. На екрані з'явився поважний ведучий новин Бі-бі-сі. Поряд із ним була фотографія дивакуватого молодика з рудою борідкою. Під нею було написано: Г'ЮНТЕР І ЛІК – ПРЯМИЙ РЕПОРТАЖ З ВАТИКАНУ. Репортер, очевидно, говорив по телефону, і зв'язок був не дуже якісний.

–.. мій оператор зняла епізод, як кардинала виносять з каплиці Кіджі.

– Хочу нагадати нашим глядачам, – сказав ведучий із Лондона, – що репортер Бі-бі-сі Г'юнтер І Лік був першим, хто повідомив цю сенсаційну новину. Він двічі розмовляв по телефону і убивцею-ілюмінатом. Г'юнтере, ти кажеш, що вбивця телефонував тобі кілька хвилин тому і передав нове повідомлення від ілюмінатів?

– Атож.

– І він сказав, що ілюмінати якимось чином відповідальні за смерть Папи? – Запитання ведучого прозвучало доволі скептично.

– Саме так. Той, хто дзвонив, стверджував, що Папа помер невід інсульту, як вважає Ватикан. Насправді Папу отруїли ілюмінати.

Усі присутні заціпеніли. 1

– Отруїли? – перепитав ведучий. – Але... але як?!

– Подробиць вони не повідомили, – відповів Лік. – Скажи ли тільки, що вбили його препаратом, відомим як... – почувся! шурхіт паперів, – як гепарин.

Камерарій, Оліветті й Рошер збентежено переглянулися.

– Гепарин? – перепитав Оліветті. Він був явно стривожений. – Але хіба це не...

Камерарій сполотнів.

– Це ліки, які давали Папі.

– Папу лікували гепарином? – Вікторія була приголомшені

– У нього був тромбофлебіт, – пояснив камерарій. – Щодня йому робили одну ін'єкцію.

– Але ж гепарин – це не отрута. – мовив Рошер спантели чено. – Чому ілюмінати заявляють...

– У великих дозах гепарин небезпечний, – сказала Вікторія. – Це потужний засіб проти зсідання крові. Надмірні дози може спричинити сильну внутрішню кровотечу і крововилив у мозок.

Оліветті подивився на неї підозріло.

– Звідки ви це знаєте?

– Гідробіологи дають цей препарат морським ссавцям, яких тримають у полоні, щоб запобігти утворенню в них тромбів від недостатньої активності. Бували випадки,

коли тварини вмирали від передозування. — Вона помовчала. — У людини надмірна доза-гепарину спричинила б симптоми, які легко можна прийняти за інсульт... Особливо, якщо не вдаватися до розтину.

Камерарій був дуже занепокоєний.

— Сеньйоре, — звернувся до нього Оліветті, — хіба не очевидно, що все це — просто черговий рекламний трюк ілюмі натів? Неможливо припустити, щоб хтось передозував Пані ліки. Ніхто ж не мав до нього доступу. Але навіть якби ми клюнули на цю приманку і захотіли спростувати їхню заяву, то як ми б це зробили? Закони Ватикану забороняють розтин. Та на ні і якби ми наважилися зробити розтин, то й тоді нічого б не виявили. Ми побачили б у тілі лише сліди гепарину від щоденних ін'єкцій.

— Це правда. — Голос камерарія зазвучав-різкіше. — Однак мене турбує дещо інше. Ніхто поза межами Ватикану не знав, що І Його Святість приймає ці ліки.

На це ніхто нічого не відповів.

— Якщо він помер від передозування гепарину, — нарешті мовила Вітторія, — то в тілі мають бути відповідні ознаки цього.

Оліветті різко повернувся до неї.

— Міс Ветро, ви не чули, що я казав? Закони Ватикану забороняють автопсію Папи. Ми не осквернятимемо тіло Його Святості лише тому, що ворог зробив провокаційну заяву!

— Я не мала на увазі... — знітилась Вітторія. Вона зовсім не хотіла виявити неповагу до Папи. — Я в жодному разі не пропоную, щоб ви ексгумували тіло... — Вона змовкла. Раптом їй пригадалось щось, що Роберт казав у каплиці Кіджі. Він тоді мимохідь зауважив, що саркофаг з останками Папи завжди залишають на поверхні землі і ніколи не цементують. Цей звичай походить іще з часів фараонів, коли вважалося, що закопування труни в землю навечно ув'язнює душу померлого. Цемент змінило тяжіння— кришки саркофагів нерідко важили сотні фунтів. Отже, подумала вона, з практичного погляду, було б нескладно...

— Що це за ознаки? — несподівано запитав камерарій.

Вітторія відчула, як її серце підскочило від страху.

— Передозування може спричинити кровотечу слизової оболонки рота.

— Що це означає?

— У жертви кровоточать ясна. Після смерті кров запікається і ротова порожнина чорніє. — Вітторія якось бачила фотографію, іроблену в одному з акваріумів у Лондоні, де дресирувальник помилково дав двом дельфінам-косаткам завелику дозу гепарину. Бездиханні тіла тварин плавали по поверхні басейну, у відкритих пащах виднілися чорні як сажа язики.

Камерарій нічого не відповів. Він відвернувся й подивився у вікно.

— Сеньйоре, якщо ця заява про отруєння — правда... — почини Рошер. У його голосі

вже не чулося оптимізму.

– Це не може бути правдою, – відрізав Оліветті. – Ніхто:ii сторонніх не мав доступу до Папи.

– Якщо це правда, – повторив Рошер, – і нашого святого отця отруїли, то це докорінно змінює ситуацію з пошуком анти матерії. Убивство Папи означає, що ворог проник у Ватикан значно глибше, ніж ми припускали. У такому разі навряд чи розумію обмежувати пошук тільки білими зонами. Якщо нашу систему безпеки скомпрометовано аж настільки, то ми можемо й не знайти контейнера з антиматерією вчасно.

Оліветті зміряв капітана холодним поглядом.

– Капітане, я вам скажу, що ми робитимемо.

– Ні, – несподівано повернувшись, сказав камерарій. – І Іс я скажу вам, що ми робитимемо. – Він подивився Оліветті просто у вічі. – Усе це зайшло надто далеко. За двадцять хвилин я прийму рішення, чи слід переривати конклав і евакуювати Ватикан. Моє рішення буде остаточним. Зрозуміло? j

Оліветті не відреагував. Камерарій заговорив з притиском, наче відкрив у собі якесь приховане джерело енергії:

– Капітане Рошер, закінчуйте обшук білих зон. Про результат рапортуйте мені особисто.

Рошер кивнув, ніяково глянувши на Оліветті.

Тоді камерарій підкликав двох гвардійців.

– Я хочу якнайшвидше зустрітися з репортером Бі-бі-сі Гюптером Гліком. Якщо ілюмінати йому дзвонили, то він може нам допомогти. Знайдіть його й приведіть сюди. -

Двоє солдатів зникли за дверима.

Після цього камерарій звернувся до решти гвардійців.

– Панове, я не можу допустити нових жертв. До десятої і<> дини ви мусите знайти двох інших кардиналів і схопити вирока, винного в цих убивствах. Вам усе зрозуміло?

– Але, сеньйоре, – спробував сперечатися Оліветті, – ми не маємо поняття, де...

– Містер Ленгдон над цим працює. Я вірю, що він нам допоможе.

Із цими словами камерарій рішуче крокував до дверей. І Іе зупиняючись, він показав на трьох гвардійців.

– А ви троє – ходімо зі мною.

Гвардійці скорилися. У дверях камерарій затримався і звернувся до Вітторії:

– Міс Ветро, ви теж. Прошу, ходімо зі мною.

– Куди ми йдемо? – Вітторія завагалась.

Він вийшов за двері.

– Навідати одного старого друга.

82

('.екретарка директора ЦЕРНу Сильвія Боделок зголодніла й дуже хотіла додому. На її прикрість, Колер, схоже, швидко оговтався після візиту до лікарні; він подзвонив і зажадав – не попросив, і саме зажадав, – щоб Сильвія сьогодні затрималась довше. Жодних пояснень.

Сильвія вже давно навчилася не звертати уваги на несподівані її-репади настрою шефа та його різні дивацтва – гнітюче мов-ч.іння, прикру звичку потайки записувати зустрічі на портативну відеокамеру, прикріплену до інвалідного крісла. Потайки і Сильвія сподівалась, що одного дня Колер застрелиться на спор-і ивному стрільбищі ЦЕРНу, яке він відвідував щотижня; але вочевидь, шеф був до біса добрим стрільцем.

І тепер, сидячи самотньо за робочим столом, Сильвія прислухалась, як бурчить у неї в животі. Колер іще не повернувся. Якоїсь додаткової роботи на вечір він їй теж не дав. К бісу, подумала попа. Не збираюся тут нудитися і вмирати з голоду. Вона залишила шефові записку й рішуче попрямувала до їдальні, аби щось і нашвидку перехопити.

Вона туди таїк і не дійшла.

Проходячи повз suites de loisir –низку кімнат для відпочинку, з м'якими кріслами й телевізорами, – Сильвія зауважила, що в них зібралося повно працівників: вони, очевидно, пожертву- Ї вали вечерею заради того, щоб подивився новини. Відбувалося щось серйозне. Вона зайшла до першої-ліпшої кімнати. У ній були ї переважно байт-хеди– молоді завзяті програмісти. Побачивши на екрані телевізора заголовок, вона охнула.

ТЕРОР У ВАТИКАНІ

Сильвія слухала репортаж і не вірила власним вухам. Якесь давнє братство вбиває кардиналів? Що вони намагаються цим довести? Свою ненависть? Свою владу? Своє невігластво?

Проте, хоч як це не дивно, настрої у кімнаті був аж ніяк не траурний.

Двоє молодиків збуджено розмахували футболками з фотографією Біла Гейтса і написом: І ХАКЕРУСПАДКУЄ СВІТ!

– Ілюмінати! – крикнув хтось. – Казав я тобі, що це не вигадка!

– Неймовірно! Я думав, це лише гра!

– Вони вбили Папу! Чуєш? Папу Римського!

– Іде ж треба! Цікаво, скільки за це дають балів?

Зі сміхом вони вибігли з кімнати.

Сильвія дивилась на ці веселощі з німим подивом. Ревна ка- ї толичка, працюючи серед науковців, вона час до часу мусили] терпіти антирелігійні висловлювання, але те, що влаштували ці і хлопчаки, було поза межами її розуміння. Вони бурхливо раділи ^ непоправному нещастю Церкви. Як можна бути такими безсердечними? Звідки ця ненависть?

Для Сильвії Церква завжди була чимось абсолютно невинним... місцем єднання й самопізнання... іноді просто місцем, де: можна голосно співати і ніхто на тебе не витріщається. Із Церк-пою були пов'язані всі важливі віхи її життя – похорони, весілля, хрещення, свята – і Церква нічого не вимагала взамін. Навіть пожертви були добровільні. Її діти завжди поверталися з недільної школи піднесені, сповнені ідей, як допомагати іншим і бути добрішими. Що в цьому могло бути поганого?

Її завжди дивувало те, що так багато «блискучих голів» ЦЕРНу не здатні були збагнути значення Церкви. Невже вони справді вірять, що пересічну людину можуть надихати кварки й мезони? Чи що рівняннямозуть замінити комусь віру в божественну сутність всього?

Приголомшена, Сильвія пішла далі по коридору повз інші кімнати для відпочинку. В усіх було повно людей. Вона згадала про телефонний дзвінок Колерові з Ватикану. Простий збіг? Можливо. Ватикан час до часу телефонував до ЦЕРНу – начебто з ввічливості, перед тим, як черговий раз публічно засудити наукові програми ЦЕРНу. Останній раз критика Ватикану стосувалась досягнень ЦЕРНу у нанотехнологіях. Церква не схвалювала цих досліджень, бо вони могли пришвидшити розвиток генної інженерії. ЦЕРНові було байдуже. Щоразу після істерики Натикану телефон Колера розривався від дзвінків директорів компаній, охочих купити патент на нову технологію.

– Поганої реклами не буває, – любив казати Колер.

Сильвія подумала, що, може, варто послати Колерові – хоч би де він зараз був – повідомлення на пейджер і порадити подивити-ї я новини. Чи йому це важливо? А може, він уже все знає? Звичайно, знає. У цей момент він, мабуть, записує весь репортаж на свою чудернацьку мініатюрну відеокамеру і вперше за рік усміхається.

Сильвія йшла далі і нарешті натрапила на кімнату, де настрої у і ірисутніх був стриманий... майже пригнічений. Тут біля телевізора зібралися найстарші й найшанованіші працівники ЦЕРНу. Вони навіть не глянули на Сильвію, коли та тихенько увійшла н опустилася в крісло.

На іншому краю ЦЕРНу в замороженому помешканні Леонардо Не гри Максиміліан Колер щойно дочитав знайдений у тумбочці біля ліжка щоденник у шкіряній палітурці.

Тепер він дивився по телевізору новини. Через кілька хвилин Колер поклав щоденник на місце, вимкнув телевізор і залишив помешкання.

А у Ватикані кардинал Мортаті поніс до каміна в Сікстинській капелі наступну тачу з бюлетенями, підпалив їх – і з димаря т даху пішов чорний дим.

Два голосування. Папи не обрали.

83

Ручні ліхтарі аж ніяк не могли змагатися з величною темрявою собору Святого Петра. Чорна безодня над головою гнітила, як ніч без зірок. Вітторії здавалося, що з усіх боків її обступила порожнеча, як величезний безлюдний океан. Вона намагалася не відставати від камерарія і швейцарських гвардійців. Десь під куполом затуркотів голуб і, залопотівши крильми, полетів геть.

Немов відчувши її тривогу, камерарій затримався й поклав руку дівчині на плече. Через його дотик у неї влилася сила, немовби цей чоловік якимось дивом вселив спокій, що був їй по трибний, аби зробити те, по що вони сюди прийшли.

І по що ж ми прийшли? думала вона. Це божевілля!

Однак Вітторія знала: хоч би якою жадливою й неблаговидною здавалася їхня місія – вона була неминуча. Непросте рішення, яке мусив прийняти камерарій, вимагало інформації... інформації, що крилася в одному із саркофагів у підземеллі Ватикану. Цікаво, що вони там знайдуть? Невже ілюмінати справді отруїли Папу? Невже їхня влада простягається аж тик далеко? Невже я й справді стану очевидицею першої в історії автопсії Папи?

Вітторія з подивом усвідомила, що в цьому темному храмі воїм відчувається гірше, ніж у нічному океані поряд із морськими чу довиськами. Природа була її стихією. Природу вона розуміли

Лот проблеми людської душі були для неї загадкою. Журналісти, що чатували під мурами Ватикану, нагадували їй риб-хижаків, що кружляють у темряві навколо жертви. Кадри з тілами вбитих кардиналів знову нагадали їй батька... і різкий, моторошний смішок убивці. Цей покидьок бродить десь неподалік. Вітторія відчула, як гнів витісняє з її серця страх.

Вони обійшли колону – Вітторії вона здалася ширшою за і іайтовстішу секвою – і попереду з'явилося якесь жовтаве світіння. Здавалося, воно виходить з-під підлоги у центрі базилики. Коли вони підійшли ближче, Вітторія зрозуміла, що це таке. І попереду було знамените святилище під головним вівтарем – розкішна підземна камера, у якій зберігається найсвятіша реліквія Натикану. Коли вони опинилися над самим отвором у підлозі, Вітторія подивилася вниз і побачила золоту скриньку, оточену оезліччю лампад.

– Моці Святого Петра? – запитала вона, наперед знаючи, що так воно і є. Усяк, хто приходив до собору Святого Петра, шав, що саме зберігається в золотій скриньці.

– Взагалі-то, ні, – відповів камерарій. – Це типова помилка. Моцей тут немає. Насправді у цій скриньці зберігаються так івані палії– плетені паски, які Папа вручає новообраним кардиналам.

– Ая думала...

– Усі так думають. У путівниках це місце називають могилою і вятого Петра, але насправді Святий Петро покоїться на два поверхи нижче, у землі. У сорокових роках Ватикан розкопав його могилу. Туди нікого не пускають.

Вітторія була вражена. Острівець світла залишився позаду, і вони знову занурилися в пільму, а Вітторія тим часом згадувала розповіді про паломників, які долали тисячі миль, аби тільки побачити цю золоту скриньку. Вони були впевнені, що побували в товаристві Святого Петра.

– А може, Ватиканові варто розповісти людям правду?

– Дотик до божественного всім нам іде на користь... навіть КОЛИ він тільки уявний.

Як науковець, Вітторія не могла заперечувати цієї логіки. Вона читала безліч історій про так званий ефект плацебо – коли звичайний аспірин виліковував раку людей, які вірили, що вживають чудодійні ліки. Зрештою, що таке віра?

– Зміни, – знову заговорив камерарій, – у Ватикані відбуваються дуже важко. Визнання минулих помилок, модернізація – усього цього ми традиційно уникаємо. Його Святість намагався щось із цим зробити. – Він помовчав. – Покійний Папа хотів налагодити- контакт із сучасним світом. І шукав нових шляхів до Бога.

Вітторія кивнула в темряві.

– Таких як наука?

– Щиро кажучи, наука тут недоречна.

– Недоречна? – Вітторія знала чимало епітетів, які пасували до такого поняття, як «наука», однак у сучасному світі слова «недоречна» серед них бути аж ніяк не могло.

– Наука може як зціляти, так і вбивати. Усе залежить від душі людини, що займається наукою. Власне, душа мене й цікавить.

– Коли ви почули своє покликання?

– Ще до народження.

Вітторія подивилась на нього здивовано.

– Пробачте, але мені це питання завжди здається дивним.; Я хочу сказати: я завжди знав, що служитиму Богові. Відколи себе. ї пам'ятаю. Однак по-справжньому я зрозумів своє призначення і аж у війську.

– Ви були у війську? – здивувалась Вітторія.

– Два роки. Я відмовився стріляти, тож мене змусили літи > ти. На санітарних гелікоптерах. Щиро кажучи, я й досі час до часу літаю.

Вітторія спробувала уявити цього молодого священика у кабі і її гелікоптера. Як не дивно, їй це вдалося без зусиль. Камерарій Вентреска мав силу волі, яка не тільки не затьмарювала його віри, а навіть ще більше її підкреслювала.

– Ви колись були пілотом для Папи?

– Боронь Боже! Цей дорогоцінний вантаж ми довіряли тільки фахівцям. Його Святість інколи дозволяв мені брати гелікоптер у Гондольфо, до його літньої резиденції. – Він замовк і уважно подивився на неї. – Міс Ветро, я вдячний вам за допомогу. І щиро вам співчую, через втрату батька. Справді.

– Дякую.

– Я ніколи не знав свого батька. Він помер іще до мого народження. А мати загинула, коли мені було десять років.

Вітторія підвіла голову.

– Ви стали сиротою? – Вона відчула якусь несподівану спорідненість із цим чоловіком.

– Я вижив у катастрофі, що забрала життя моєї матері.

– І хто про вас піклувався?

– Господь Бог, – просто відповів камерарій. – Він буквально послав мені іншого батька. Біля мого лікарняного ліжка з'явився єпископ із Палермо. Він і забрав мене. Тоді я зовсім не дивувався цьому. Я змалечку відчував на собі турботу Бога. Поява єпископа лише підтвердила те, що я давно підозрював, – Бог обрав мене, щоб я служив Йому.

– Ви вірили, що Бог обрав вас?

– Вірив. І досі вірю. – У голосі камерарія не чулося пиhi – лише вдячність. – Я багато років працював під опікою єпископа. Врешті-решт він став кардиналом. Але мене ніколи не закував. Це єдиний батько, якого я пам'ятаю. – Світло від ліхтарика впало на обличчя камерарія, і в його очах Вітторія прочитала

і ІМОТНІСТЬ.

Вони прийшли до високої колони, і світло від усіх ліхтариків і і йшлося на отворі в підлозі. Вітторія подивилась на сходи, що шикали в темній порожнечі, і раптом їй захотілося повернути. І вардійці вже допомагали камерарію налапати ногою першу сходинку. Тоді вони підійшли до неї.

– Що з ним сталося? – поцікавилася вона, обережно йдучи ходами вниз. їй коштувало неабияких зусиль стримувати трем-і іпня в голосі. – Із тим кардиналом, що забрав вас до себе?

– Він залишив колегію кардиналів, щоб зайняти інший пост. – Вітторія зі здивуванням поглянула на нього. – А потім, на жаль, він помер.

– Мої співчуття, – сказала Вітторія. – Це сталося нещодавно?

Камерарій повернувся до неї. Тіні підкреслювали вираз болю на його обличчі. –

– Рівно п'ятнадцять днів тому. Саме до нього ми йдемо.

84

Тьмяне світло, що горіло всередині скляного боксу, нагрівало повітря. Це сховище було менше від попереднього. Менше кисню. Менше часу. Ленґдон шкодував, що не попросив Оліветті ввімкнути вентиляцію.

Він швидко знайшов секцію з каталогами Belle Arti. Оминати її було неможливо. Ця секція займала майже повних вісім стелажів. Католицькій церкві, належали мільйони шедеврів по всьому світу.

Ленґдон швидко пробіг очима по полицях у пошуках каталогу робіт Джанлоренцо Берніні. Він почав шукати приблизно від середини першого стелажу, де, на його думку, мала б починатися літера «Б». Він уже мало не запанікував, вирішивши, що каталог Берніні кудись зник, однак скоро зрозумів, що переписи розташовані не в алфавітному порядку. Це стривожило його ще більше.

Лише повернувшись до початку зібрання і вилізши по драбині знову до першої полиці, Ленґдон зрозумів, за яким принципом упорядковані матеріали в цьому сховищі. Верхні полиці прогиналися під вагою найгрубших томів, присвячених великим майстрам Відродження – Мікеланджело, Рафаелю, да Вінчі, Боттічеллі. Ленґдон нарешті збагнув: каталоги були впорядковані залежно від загальної вартості всіх робіт кожного художника, що було цілком логічно для сховища з назвою «Майно Ватикану». Між Рафаелем і Мікеланджело був затис-путий том, позначений як «Берніні». Він мав завтовшки понад п'ять дюймів.

Задихаючись від нестачі кисню, з важким каталогом у руках, Ленґдон зліз із драбини. Тоді, як хлопчисько, що розглядає комікси, ліг на підлогу і розгорнув першу сторінку.

Палітурка була з тканини й дуже гладка. Каталог був написаний від руки італійською. Кожна сторінка надавалась якійсь одній роботі і містила короткий опис, дату, розташування, вартість матеріалів, а іноді ще й грубий ескіз. Ленґдон подивився на загальну кількість сторінок... Понад вісімсот. Що й казати, Берніні байдиків не бив.

Студентом Ленґдон часто дивувався, як один митець устигав за життя створити стільки шедеврів. Пізніше він з великим розчаруванням дізнався, що насправді

знамениті митці власноруч створювали лише невеличку частку з усіх тих робіт, що були підписані їхнім ім'ям. Вони організовували майстерні, де вчили' молодих підмайстрів втілювати в життя свої ідеї. Такі скульптори, як Берніні, ліпили мініатюри з глини й наймали інших, щоб різьбили їх із мармуру. Ленґдон знав: якби Берніні довелося особистовиконати всі свої замовлення, то він працював би до сьогодні.

– Показчик, – сказав він голосно сам до себе, намагаючись викинути з голови недоречні думки. Перейшов у кінець КНИЖКИ, де містився показчик, із наміром переглянути під літерою F назви робіт зі словом/мосо – тобто «вогонь». Але виявилось, що роботи на літеру F розкидані по всьому показчику. Ленґдон тихо вилаявся. Що ці люди, чорт їх забирай, мають проти розташування за абеткою?

Роботи, очевидно, заносили до каталогу в хронологічній послідовності – одну за одною, одразу після створення їх Берніні. Від такого показчика користі було мало.

Доки Ленґдон дивився на цей перелік, йому прийшла до голови ще одна невесела думка. У назві скульптури, яку він шукав, могло взагалі не бути слова «вогонь». Адже у двох попередніх роботах – «Авакум і янгол» та «Західний вітер» – не було прямих посилань на землюта повітря.

Хвилину чи дві він наважання гортав каталог, сподіваючись, що якась ілюстрація щось йому та й підкаже. Але так не сталося. Він побачив десятки маловідомих робіт, про які ніколи в житті не чув, але й багато знайомих... «Даниїл і лев», «Аполон і Дафна», а ще з півдюжини фонтанів. При вигляді фонтанів його думки перескочили до наступного завдання. Вода. Цікаво, чи четвертий олтар науки – це фонтан? Фонтан здавався ідеальним символом четвертої стихії. Ленґдон сподівався, що убивцю спіймають раніше, ніж той перейде до Води – адже Берніні створив композиції для десятків фонтанів у Римі, і більшість із них стояли перед храмами.

Ленґдон повернувся до завдання, яке треба, було вирішити негайно. Вогонь. Гортаючи каталог, він згадав слова Вікторії. Перші дві скульптури були вам відомі... цю ви, мабуть, знаєте теж. Він знову подивився на показчик, шукаючи в ньому знайомі назви. Ідей не було. Ленґдон відчув, що якщо затримається тут іще трохи, то зомліє, й вирішив усупереч сумлінню винести каталог назовні. Це ж тільки перелік робіт, казав він собі. Я ж не виношу звідси оригінал якоїсь праці Гапілея. Сторінка з «Діаграми» досі лежала у нього в кишені, і він нагадав собі, що, перш ніж вийти з архіву, мусить повернути її на місце.

Ленґдон поспішно нахилився, щоб підняти важкий том з під логи, але раптом застиг. Хоч показчик ряснів примітками – та, що впала йому в очі, здавалася дивною.

У ній ішлося, що знамениту скульптуру Берніні «Екстаз святої Терези» невдовзі після урочистого відкриття перенесли з межі Ватикану. Але здивувало Ленґдона не це. Скандальне ми нуле цієї роботи було йому відоме. Хоч дехто вважав її шеденом, Папа Урбан VIII вирішив, що вона надто еротична для Ватикану, і відіслав до якоїсь непоказної каплички в протилежнотому кінці міста. Увагу Ленґдона привернуло те, що скульптуру, схоже, встановили в одному з п'яти храмів з його переліку. До того ж у примітці було сказано, що її туди перенесли per suggerimento dell'artista.

На пропозицію скульптора? Ленґдон нічого не розумів. З якої б це рації Берніні пропонував, щоб його шедевр сховали десь подалі від людських очей? Усі митці завжди прагнули, щоб їхні роботи встановлювали на видному місці, а не десь у чорта на...

Ленґдон завагався. Хіба що...

Він боявся навіть припустити таке. Невже це можливо? Невже Берніні навмисне створив композицію настільки відверту, що Ватикан був змушений сховати її десь на околиці міста? Можливо, Берніні сам і запропонував, де її поставити. Може, у якійсь церкві на лінії подиху «Західного вітру»?

Ленґдон розхвилювався, аж раптом згадав, що ця статуя начебто не має нічого спільного з вогнем. У кожному разі, цю скульптуру аж ніяк не можна було назвати науковою— радше порнографічною, але в жодному разі не науковою. Один англійський критик якось висловився про «Екстаз святої Терези», що це «най-і[.'відповідніша прикраса для християнського храму». Ленґдон, тісно ж, розумів, у чому тут річ. Блискуче виконана скульптура юбрала святу Терезу, що корчиться від бурхливого оргазму. (.'цена явно не для Ватикану.

Ленґдон швидко знайшов сторінку з описом цієї роботи. Ледь побачивши ескіз, він несподівано відчув надію. На малюнку свя-ї;і Тереза справді мліла від насолоди, але в композиції була ще одна фігура, про яку Ленґдон зовсім забув.

Янгол.

І тоді він згадав легенду...

Свята Тереза була черницею, яку канонізували після того, як попа заявила, що уві сні до неї навідався янгол. Пізніше критики дійшли висновку, що цей візит був не так духовний, як еротичний. Знизу на сторінці Ленґдон прочитав знайому цитату. Слова і.імої святої не залишали місця для сумніву:... його великий золотий спис... сповнив мене вогнем... пронизав кілька разів... сягнув нутрошів... це була така блаженна насолода, що я хотіла, щоб вона ніколи не припинялась.

Ленґдон усміхнувся. Якщо тут не йдеться про серйозний секс, то я вже й не знаю, що ще це може означати. Усміхнутися Ленґдона змусив ще й опис скульптури. Хоч він був італійською мовою, слово fuosотраплялося в ньому щонайменше п'ять разів:

...спис янгола з вогненним конечником...

.. голова янгола випромінює вогонь...

...жінка, охоплена вогнем пристрасті...

Ленґдон таки остаточно не впевнився, доки не подивився на ескіз іще раз. Вогненний спис янгола стримів, як дороговказ. Хай янголи у пошуку ведуть! Навіть тип янгола, що його зобразив Берніні, здавався не випадковим. Це ж серафим, збагнув Ленґдон. Дослівно серафим означає «вогненний».

Роберт Ленґдон був не з тих, хто чекає знаків згори, але про читавши назву церкви, де тепер перебувала статуя, подумав, що ладен повірити у вищу силу.

Санта-Марія делла Вітторія.

Вітторія, подумав він, широко усміхаючись. Чудово.

Підвівшись, Ленґдон похитнувся. У голові паморочилось. Він глянув угору на драбину й застановився, чи варто поставити каталог на місце. Чорт з ним, подумав. Нехай про це потурбується отець Жакі. Він згорнув книжку й акуратно поклав біля нижньої полиці.

Йдучи до виходу зі сховища, Ленґдон дихав коротко й часто. Однак успіх його окрилив, і він почувався сповненим енергії.

Але фортуна відвернулася від нього, ще допоки він дійшов до дверей.

Без жодного попередження сховище видало дивний звук. Світло згасло, кнопка біля дверей-вертушки також. За мить весь архівний комплекс занурився у пільму. Хтось відімкнув електрику.

Священні ватиканські готи розташовані під собором Святого Ієтра. Там ховають померлих Пап.

Вітторія сягнула останньої сходинки спіральних сходів й увійшла в грот. Темний тунель нагадав їй великий адронний ко-лайдер у ЦЕРНі. Тут було так само темно й холодно. У тьмяному світлі ліхтарів, що їх несли швейцарські гвардійці, тунель (давався химерним. З обох боків у стінах з'явили ніші. У глибині них, скільки сягало світло, виднілися чорні тіні від масивних саркофагів.

У Вітторії пішов мороз по шкірі. Це від холоду, казала вона собі, знаючи, що в цьому є тільки частка правди. У неї було відчуття, наче за ними хтось стежить, – але не істота з плоті й крові, а привиди, що причаїлися в темряві. На кожному гробі лежала скульптурна подoba покійного Папи в натуральну величину – це були статуї в папських шатах зі схрещеними на грудях руками. Здавалося, що ці розпростерті тіла постали з могил, підваживши мармурові кришки саркофагів, ніби у намаганні вирватися зі смертних пут. Процесія з ліхтарями просуvalася далі, і вздовж стін з'являлися нові й нові силуети давно померлих Пап; вони розтягувалися й зникали в моторошному танці тіней.

Усі мовчали, і Вітторія не могла б сказати напевно, чим це спричинено – повагою до мертвих чи страхом. Сама вона відчувала й те, й інше. Камерарій ішов із заплученими очима, так начебто. знав напам'ять кожний крок. Вітторія підозрювала, що від часу смерті Папи він неодноразово ходив цим страхітливим маршрутом... Можливо, щоб помолитися на могилі й попросити покійного наставити його на правильний шлях.

Я багато років працював під опікою кардинала, казав камерарій. Він був мені як батько. Вітторія пригадала, що ці слова і тосувалися кардинала, який «порятував» його від війська. Аж тепер вона збагнула, яким було продовження цієї історії. Очевидно, той самий кардинал, що взяв юнака під своє крильце, пізніше став Папою і зробив молодого протеже камерарієм.

Тепер усе зрозуміло, думала Вітторія. Вона завжди дуже тонко відчувала душевний стан інших людей, і щось у поведінці камерарія не давало їй спокою весь день. Від першої миті знайомства з ним їй здалося, що цей чоловік терпить якесь особисте горе, зумовлене не лише теперішньою кризою. За зовнішнім спокоєм вона розгледіла людину, чию душу терзають демони. Тепер вона пересвідчилася, що не

помилилась. Камерарій не тільки зіткнувся з найбільшою загрозою за всю історію Ватикану— він мусив протистояти їй сам-один... залишившись без наставника й друга.

Гвардійці сповільнили крок, наче не могли зорієнтуватися в темряві, де саме похований останній Папа. Камерарій упевнено йшов далі і нарешті зупинився перед мармуровим гробом, що виблискував сильніше від інших. Зверху була статуя покійного Папи. Коли Вітторія впізнала обличчя, яке бачила по телевізору, її пронизав страх. Що ми. робимо?

— Я знаю, що часу в нас небагато, — сказав камерарій, — і все ж прошу всіх помолитися.

Швейцарські гвардійці, не зрушивши з місця, похиляли голови. Вітторія зробила те саме, відчуваючи в тиші, як сильно калатає її серце. Камерарій опустився перед гробом навколішки і молився італійською. Прислухаючись до його слів, Вітторія раптом відчула глибоке горе... по обличчю потекли сльози... вона оплакувала власного наставника... свого святого батька. Слова камерарія здавалися такими ж відповідними для нього, як і для Папи.

— Отче, порадику й друже. — Голос камерарія глухо відлунював у тунелі. — Коли я був ще зовсім юним, ти сказав мені, що голос, який звучить у моєму серці, — це голос Бога. Ти сказав, щоб я слухався його, хоч би яких страждань мені це коштувало. Зараз я теж чую цей голос. Він хоче від мене неможливого. Дай мені силу й даруй прощення. Усе, що я роблю... я роблю во ім'я всього, у що ти вірив. Амінь.

— Амінь, — прошепотіли гвардійці.

Амінь, батьку. —Вітторія витерла очі.

Камерарій повільно підвівся і відступив від саркофага.

— Відсуньте кришку.

Гвардійці завагалися.

— Сеньйоре, — сказав один, — за законом, ми мусимо виконувати ваші накази. — Він помовчав. — Ми зробимо те, що ви кажете... '

Камерарій, схоже, прочитав його думки.

— Прийде день, і я попрошу у вас пробачення за те, що поставив у таке становище. Сьогодні ж прошу вас підкоритися. Закони Ватикану існують, щоб захищати цю Церкву. Власне, з таких міркувань я наказую вам зараз їх порушити.

На якусь мить запала тиша, а тоді старший серед гвардійців віддав наказ. Усі троє поставили ліхтарі на землю, і їхні тіні перескочили на стелю. Освітлені знизу гвардійці рушили до гроба. Обхопивши руками мармурову кришку з боку голови і міцно впершись ногами в землю, вони приготувалися її штовхнути. За сигналом усі троє налягли на важезний камінь. Але він не зрушив з місця, і Вітторія мимоволі відчула полегшення. Вона вже сподівалась на те, що кришка виявиться занадто важкою, їй раптом стало страшно від того, що вони могли побачити всередині.

Гвардійці налягли ще раз, але камінь не піддавався.

– Апсога, – сказав камерарій, закочуючи рукави сутани, приготувавшись штовхати з ними. – Oral– Усі разом штовхнули ще раз.

Вітторія уже збиралася прийти їм на допомогу, але якраз у цю мить кришка піддалася. Чоловіки налягли ще раз, і важкий камінь

із якимось первісним скрипом повернувся й ліг під кутом до саркофага. Мармурова голова Папи заїхала в глиб ніші, а ноги висунулися в коридор.

Усі відступили назад.

Один із гвардійців схилився і взяв із землі ліхтар. Тоді нерішуче спрямував його всередину кам'яної труни. Спочатку промінь тремтів, але вже за мить гвардієць опанував себе, і світло полилося рівно. Інші гвардійці, один за одним, і собі підійшли до гробу. Навіть у темряві Вітторія відчула, як їм це огидно. По черзі вони перехрестилися.

Камерарій заглянув до труни і здригнувся. Його плечі опустилися, як під величезною вагою. Він довго так стояв, тоді відвернувся.

Вітторія боялась, що щелепи в покійного можуть бути міцно стиснуті від rigor mortisi, щоб побачити язик, їх доведеться ламати. Тепер вона побачили, що в цьому немає потреби. Щоки в покійного запали, а рот був широко роззявлений.

Його язик був чорний як смерть.

86

Суцільна темрява. Ні звуку.

Таємні архіви поглинула пітьма.

Ленґдон раптом подумав, що страх – це потужний стимулятор. Задихаючись, він пішов навпомацки до дверей-вертушки. Знайшов кнопку на стіні і щосили натиснув на неї всією долонею. Нічого. Він натиснув іще раз. Двері не реагували.

У розпачі Ленґдон закричав, але в скляному боксі голос прозвучав глухо. Раптом він гостро відчув увесь жах свого становища. Від адреналіну серце забилося вдвічі швидше, легені відчайдушно жадали кисню. Він почувався так, наче дістав удар під дих.

Ленґдон кинувся на двері всім тілом, і на мить йому здалося, що вони почали обертатися. Штовхнув їх іще раз. В очах засвітилися свічки. Тоді він зрозумів, що це не двері крутяться, а вся кімната йде обертом. Заточуючись, він зробив кілька кроків назад і, перечепившись через драбину, незграбно упав на підлогу і

забив коліно об край стелажа. Вилаявшись, він підвівся і почав навромацки шукати ту саму драбину.

Він знайшов її доволі швидко. Сподівався, що це буде важке дерево або залізо, а вона виявилась алюмінієвою. Ленґдон схопив драбину і, піднявши обома руками над головою, кинувся з нею її суцільному мороці на скляну стіну. Стіна виявилась ближче, ніж він думав. Драбина глухо вдарилася об скло й відскочила. Зі звуку зіткнення Ленґдон зрозумів, що для цієї стіни треба щось значно, значно важче, ніж алюмінієва драбина.

Тут він згадав про пістолет, і в ньому спалахнула надія. Але вона швидко згасла. Пістолета в нього більше не було. У кабінеті І Іапи Оліветті відібрав його, пояснивши, що не личить у присутності камерарія носити заряджену зброю. Тоді це прозвучало переконливо.

Ленґдон крикнув знову, але цього разу звук був навіть іще тихіший, аніж раніше.

Тоді він згадав про рацію, яку гвардієць залишив на столі ззовні сховища. Якого дідька я не взяв її всередину! Перед очима в Ленґдона затанцювали пурпурові вогні, і він спробував змусити себе думати. Ти ж не вперше потрапляєш у пастку, казав він собі. Ти переживав і гірше. Ти був іще дитиною, і то не розгубився. Чорна п'ятьма огортала його зусібіч. Думай!

Ленґдон опустився на підлогу. Ліг на спину й витягнув руки вздовж тіла. Передусім треба було опанувати себе.

Розслабся. Побережи сили.

Не маючи більше потреби долати тяжіння, щоб перекачувати кров, серце Ленґдона забилося повільніше. До такого трюку вдаються плавці, щоб наситити кров киснем між двома запливами поспіль.

Тут достатньо повітря, переконував він себе. Цілком достатньо. Тепер думай. Він зачекав кілька секунд, почасти сподіваючись, що світло от-от з'явиться знову. Але воно не з'являлося. Лежачи дихати було трохи легше, і Ленґдон відчув якесь дивне упокорення. Його огорнув спокій. Він вирішив не піддаватися.

Треба щось робити, чорт забирай! Але що?..

Міккі-маус на зап'ястку безтурботно світився, немов радіючи темряві: 21:33. До Вогнюзалишилося півгодини. Ленґдонові здавалося, що в цьому скляному кубі він провів цілу вічність. Його розум, замість того щоб шукати виходу зі скрутного становища, раптом зажадав пояснення. Хто відімкнув електрику? Може, це Рошер розширив територію пошуків? Невже Оліветті його не попередив, що я тут? Утім, Ленґдон знав, що зараз це не має значення.

Широко розтуливши рот і закинувши голову назад, Ленґдон вдихав повітря так глибоко, як тільки міг. Із кожним вдихом у легенях пекло трохи менше. У голові прояснювалося. Він зібрався з думками й почав шукати виходу.

Стіни зі скла, казав він собі. Але з якого грубого скла!

Він застановився, чи бува не зберігаються тут якісь книжки у важких, вогнестійких металевих шафах. В інших архівах Ленґдон іноді бачив такі шафи, але

тут їх, схоже, не було. Утім, навіть якби вони й були, то розшукати таку шафу в суцільній темряві було б непросто. Та й невідомо, чи подужав би він її підняти, особливо в його теперішньому стані.

А може, стіл? Ленґдон знав, що в центрі цього сховища, як і в усіх інших, стоїть стіл для роботи з документами. То й що з того? Він знав, що однаково його не підніме. І навіть якби можна було тягнути його по підлозі, то все одно він далеко б із ним не заїхав. Стелажі стоять дуже щільно, проходи між ними надто вузькі.-

Проходи надто вузькі....

І раптом Ленґдон зрозумів, що треба робити.

Підбадьорений, він скочив на ноги – аж занадто швидко. У голові запаморочилось, і він пошукав у темряві, на що спертися. Рука налала стелаж. Він постояв хвилику і змусив себе мобілізуватися. Аби здійснити те, що він задумав, йому будуть потрібні всі сили.

Міцно впершись ногами в підлогу, він різко навалився всім тілом на стелаж із книжками. Якби мені вдалося його повали ти...Але стелаж тільки ледь-ледь похитнувся. Ленґдон штовхнув його ще раз. Ноги сковзнули назад. Стелаж заскрипів, але не ворухнувся.

Потрібний важіль.

Ленґдон знову налапав у темряві скляну стіну і, не відриваючи руки, пішов у дальній кінець сховища. Стіна закінчилася так несподівано, що він налетів на неї, боляче вдарившись плечем. Лаючись, Ленґдон обійшов стелаж і вчепився за нього приблизно на рівні очей. Тоді вперся однією ногою в скляну стіну, другою в нижню полицю і поліз угору. Книжки, шелестячи сторінками, падали на підлогу. Він не зважав. Інстинкт виживання вже давно переважив повагу до правил. Ленґдон відчув, що темрява вибиває його з рівноваги, і заплющив очі, щоб повністю абстрагуватись від зорових сигналів. І поліз швидше. Чим вище він видерався, тим гіршим ставало повітря. Наступаючи на книжки, він ліз до верхніх полиць, щоб зайняти якнайвигід-пішу позицію. Тоді, почувачись альпіністом, що підкоряє неприступну вершину, Ленґдон вхопився за верхню полицю і, упершись ногами у скло, він опинився у майже горизонтальному положенні.

Зараз або ніколи, Роберте, казав внутрішній голос. Уяви, що ти на тренажері в Гарварді.

Напружившись так, що аж запаморочилось у голові, він уперся грудьми у стелаж, ногами – в скляну стіну і щосили відштовхнувся. Нічого.

Хапаючи ротом повітря, він відштовхнувся ще раз. Стелаж ледь-ледь хитнувся. Він спробував іще раз, і стелаж нахилився приблизно на дюйм, а тоді знову став вертикально. Вдихаючи повітря, у якому майже не залишилося кисню, Ленґдон штовхав стелаж знову й знову. З кожним новим поштовхом той нахилився більше.

Це як. гойдалка, казав він собі. Підтримуй ритм. Ще трохи.

Ленґдон розхитував стелаж, витягуючи ноги щораз більше. М'язи плечей боліли несамоовито, але він терпів. Маятник гойдався. Ще три рази, заспокоював він себе.

Виявилося, що достатньо двох.

На мить Ленґдон завис у невагомості. Тоді, почувши, як з полиць полетіли книжки, він зі стелажем повалився вперед.

На півшляху до підлоги його стелаж уперся в сусідній. Ленґдон навалився всією вагою вперед, намагаючись пхнути його так, щоб він теж перекинувся. Якусь мить той тримався, і Ленґдон уже мало не запанікував, але тоді скрипнув під вагою і теж почав хилитися. Ленґдон знову падав.

Стелажі, як величезні плитки доміно, посунулися один за одним. Метал скреготів об метал, грубі книжки гучно падали на підлогу. Ленґдон міцно тримався за стелаж, а той хилився дедалі нижче. Цікаво, скільки всього стелажів у цьому сховищі? думав він. І скільки вони разом важать? Адже скло там у кінці доволі грубе...

Стелаж, на якому висів Ленґдон, упав майже горизонтально, коли почувся звук, якого він так чекав – звук, що знаменував інше зіткнення. Десять далеко. У кінці сховища. Різкий удар металу об скло. Скляні стіни затряслися, і Ленґдон зрозумів, що останній стелаж під вагою всіх інших повалився і з силою вдарився об стіну. А після цього настало те, чого Ленґдон боявся найбільше.

Тиша.

Не було звуку розбитого скла – тільки луна від глухого удару стелажів об стіну, яка тепер витримувала всю їхню вагу. Він лежав на купі книжок із широко розкритими очима. Десять далеко щось скрипнуло. Ленґдон затамував би подих, щоб прислухатись, але вже не мав що тамувати.

Секунда. Друга...

Тоді, вже на межі притомності, Ленґдон почув удалині якийсь хрускіт... начебто по стінах пробігла якась вібрація. І раптом скло вибухнуло. Стелаж, на якому розтягнувся Ленґдон, упав на підлогу.

Як благодатний дощ у пустелі, на Ленґдона посипалися з темряви уламки скла. До сховища з шипінням увірвалося повітря.

За тридцять секунд у Ватиканських гротах затріщала рація. Вітторія саме дивилась на труп понтифіка, коли тишу розірвав захеканий голос, що пролунав із динаміка.

– Це Роберт Ленґдон! Хтось мене чує?

Вітторія здригнулась. Роберт! Її раптом відчайдушно захотілося, щоб він опинився поруч.

Гвардійці здивовано переглянулися. Один зняв із пояса рацію.

– Містере Ленґдон? Це третій канал. Командир чекає від вас звістки на першому.

– Знаю, чорт забирай, що він на першому! Я не хочу говорити з ним. Я хочу говорити з камерарієм. Негайно! Знайдіть його якнайшвидше.

ІІенґдон стояв у таємних архівах Ватикану в суцільній темряві і віддихувався. На лівій долоні він відчував щось тепле і вогке і знав, що це кров. Камерарій відповів майже відразу, і Ленґдон дуже здивувався.

– Це камерарій Вентреска. У чому річ?

Ленґдон натиснув кнопку. Серце й досі калатало.

– Здається, хтось щойно намагався мене вбити!

На лінії запала тиша. Ленґдон спробував заспокоїтись.

– Крім того, я знаю, де заплановано наступне вбивство. Голос, що почувся у відповідь, належав не камерарію. Це був командир Оліветті.

– Містере Ленґдон, більше ані слова.

87

Коли Ленґдон біг через двір Бельведера до фонтана перед офісом швейцарської гвардії, його вимазаний кров'ю годинник показував 21:41. Кров зупинилась, але біль посилювався. Біля входу його зустріли всі відразу – Оліветті, Рошер, камерарій, Вітторія і кілька гвардійців.

Вітторія поспішила йому назустріч.

– Роберте, у вас кров.

Не встиг Ленґдон відповісти, як до нього підступив Оліветті.

– Містере Ленґдон, я радий, що з вами все гаразд. Пробачте. за перехресні сигнали в архівах...

– Перехресні сигнали? – сердито перепитав Ленґдон. – Ви чудово знаєте, чорт забирай...

– Це я винний, – знічено сказав Рошер. – Я поняття не мав, що ви в архівах. Частина наших білих зон має спільну електромережу з цією будівлею. Ми розширили територію пошуків. Це я відімкнув електрику. Якби ж то я знав...

– Роберте, – сказала Вітторія, узявши його поранену долоню у свої й оглядаючи рану, – Папу отруїли. Ілюмінати його вбили.

Ленґдон чув, що вона говорить, але зміст її слів не доходили до його свідомості. Він був занадто виснажений і здатний у цю мить сприймати лише тепло її рук.

Камерарій витягнув з кишені шовкову хустинку і простягнув Ленґдонові, щоб той

втер долоню. Він нічого не сказав. Здавалося, його зелені очі спалахнули новим вогнем.

— Роберте, ви сказали, що знаєте, де заплановано вбити наступного кардинала? — нагадала Вітторія.

Ленгдон захвилювався.

— Так, знаю. Це...

— Мовчіть! — перебив його Оліветті. — Містере Ленгдон, коли я попросив вас по рації не казати більше ані слова, на те була причина. — Він повернувся до гвардійців, що стояли Поруч. — Пробачте нас, панове.

Солдати зникли за дверима офісу. Жодної образи. Тільки дисципліна.

Оліветті знову повернувся до тих, що залишилися.

— Хоч як мені боляче це казати, але убивство Папи було можливе тільки з допомогою когось у цих стінах. А це означає, що ми нікому не можемо довіряти. У тому числі нашим гвардійцям. — Було видно, як болісно йому вимовляти ці слова.

— Зрада усередині означає... — стривожився Рошер.

— Саме так, — підтвердив Оліветті. — Результатам вашого пошуку більше не можна вірити. Однак тут ми нічого не вдіємо. Мусите шукати далі.

У Рошера був такий вигляд, наче він хотів щось сказати, але потім передумав. Він мовчки пішов.

Камерарій глибоко зітхнув. Досі він не вимовив ані слова, і Ленгдон відчув у ньому якусь нову упевненість, так ніби він уже все вирішив.

— Командире? — Тон камерарія був холодний. — Я збираюся перервати конклав.

— Не раджу вам цього робити. — Оліветті похмуро скопив губи. — У нас залишилося ще дві години й двадцять хвилин.

— Це ніщо.

— То що ви хочете зробити? — вигукнув Оліветті з викликом. — (Іамотужки евакуювати кардиналів?

— Я хочу використати владу, яку дав мені Бог, щоб урятувати цю Церкву. Як я це робитиму — більше вас не стосується.

Оліветті гордовито випростався.

— Хоч би що ви збиралися зробити... — Він змовк. — Я не маю права вас стримувати. Особливо тепер, коли система безпеки, якою я керую, так серйозно скомпрометована. Єдине, про що я вас прошу, — це зачекати. Двадцять хвилин... До десятої. Якщо інформація містера Ленгдона відповідає дійсності, то в мене залишається шанс упіймати цього вбивцю. У нас іще є можливість урятувати обличчя.

– Врятувати обличчя? – Камерарій різко розсміявся. – Ми вже давно перетнули межі всякої пристойності, командире. Чи ви й досі не зрозуміли, що це – г- справжня війна?

У дверях офісу з'явився швейцарський гвардієць. Він гукнув, звертаючись до камерарія.

– Сеньйоре, мені щойно сказали, що вдалося затримати репортера Бі-бі-сі Гюнтера Гліка.

Камерарій кивнув.

– Приведіть його й жінку-оператора до входу в Сікстинську капелу. Я зустрінуся з ними там.

Оліветті здивовано витріщився.

– Що ви збираєтесь робити?

– Двадцять хвилин, командире. Це моє останнє слово. – Він пішов геть.

«Альфа-ромео» Оліветті вилетіла з воріт Ватикану, але цього разу за нею вже не було ескорту з інших автомобілів. На задньому сидінні Вікторія перев'язувала Ленгдонові долоню бинтом із аптечки, яку знайшла в бардачку.

Оліветті дивився просто вперед.

– Кажіть, містере Ленгдон, куди їхати.

88

Попри заглушливу сирену й поліцейську фару на даху, «альфа-ромео» промчала через міст у серце старого Рима, не привертаючи нічиєї уваги. Весь транспорт рухався в протилежному напрямку – до Ватикану, так начебто Святий престол раптом став найбільшою атракцією в Римі.

Ленгдон сидів на задньому сидінні, і в голові у нього одне за другим виникали запитання. Він думав про вбивцю. Чи вдасться схопити його цього разу? Чи розповість він те, що їм потрібно знати? А може, вже запізно? Коли камерарій збирається оголосити людям, які зібралися на майдані Святого Петра, про небезпеку, що загрожує їм? Інцидент в архіві досі не давав спокою. Помилка.

За весь шлях Оліветті жодного разу не торкнувся гальм. Ленгдон знав, що за звичних обставин він би вже добряче перенервував. Тепер же він був наче під наркозом. Тільки пульсуючий біль у долоні нагадував, де він насправді перебуває.

Над головою пронизливо завивала сирена. І ми хочемо заскочити вбивцю зненацька, подумав Ленґдон. Зате їхали вони неймовірно швидко. Він вирішив, що ближче до церкви Санта-Марія делла Вітторія Оліветті вимкне сирену.

Тепер, коли нагодилась хвилинка, щоб спокійно подумати, до свідомості Ленґдона нарешті повністю дійшла новина про вбивство Папи. У це важко було повірити, хоч насправді все виглядало дуже логічно. Проникнення до табору ворога завжди було козирною картою ілюмінатів – вони перерозподіляли владу зсередини. До того ж це був не перший випадок в історії, коли Папа вмирав від руки вбивці. Чуток про зраду ходило безліч, однак за відсутності розтину нічого не можна було довести. Донедавна. І те так давно науковці домоглися дозволу просвітити рентгеном гріб Папи Селестина V, який, за чутками, помер від руки свого нетерплячого наступника, Боніфация VIII. Дослідники сподівалися виявити на знімках якийсь натяк на злочин – приміром, шаману кістку. Неймовірно, але рентген засвідчив, що в голову І Іапі забили десятидюймовий цвях!

Ленґдон пригадав газетні вирізки, що їх уже багато років тому прислали йому колеги, які теж цікавились ілюмінатами. Спершу він подумав, що з нього вирішили поглузувати, і пішов до гарвардської бібліотеки, щоб з'ясувати, чи ці статті автентичні. Неймовірно, але виявилось, що вони справжні. Відтоді він завжди тримав їх на видному місці як зразок того, що навіть респектабельні медії часом переймаються параноєю щодо ілюмінатів. Раптом підозри преси здалися йому зовсім не такими вже й параноїдальними;.. Ленґдон і досі чітко пам'ятав ці статті.

БРИТАНСЬКА РАДІОМОВНА КОРПОРАЦІЯ 7

14 червня 1998 року Папа Іван Павло I, що помер 1978 року, став жертвою змови масонської ложі Пі-2... Таємне товариство Пі-2 вирішило вбити Івана Павла I, зрозумівши, що він рішуче налаштований звільнити американського архієпископа Пола Марсінкуса з посади президента Банку Ватикану. Раніше банк підозрювали в сумнівних фінансових операціях з масонською ложею...

НЬЮ-ЙОРК ТАЙМС

24 серпня 1998 року Чому покійного Івана Павла I знайшли в ліжку одягненим у денну сорочку? Чому вона була розірвана? На цьому запитання не вичерпуються. Медичної експертизи не було. Кардинал Вілло не дозволив зробити розтин на тій підставі, що досі ще жодному Папі не проводили автопсії. Крім того, ліки, які вживав Іван Павло, загадково зникли з його тумбочки. Так само, як склянки, капці й заповіт.

ЛОНДОН ДЕЙЛІ МЕЙЛ

27 серпня 1998 року...за цією змовою стоїть підпільна масонська ложа, могутня й безжална, що простягла свої щупальця аж у Ватикан.

У Вітторії в кишені задзвонив мобільний телефон. Несподіваний звук прогнав з голови Ленґдона неприємні спогади.

Вітторія розгубилась, не здогадуючись, хто б це міг їй телефонувати. Вона відповіла, і Ленґдон навіть на відстані упізнав різкий голос, що звучав у слухавці.

– Вітторія? Це Максиміліан Колер. Ну що, знайшли антима терію?

– Макс? Ви вже відчуваєтесь нормально?

– Я дивився новини. У них нічого не згадували про ЦЕРН і антиматерію. Це добре. Що там у вас відбувається?

– Контейнера з антиматерією ми ще не знайшли. Станови ще складне. Роберт Ленґдон дуже нам допоміг. Можливо, нам вдасться спіймати того типа, що вбиває кардиналів. Зараз ми їдемо...

– Міс Ветро, – перебив її Оліветті, – ви вже сказали більше, ніж достатньо.

Вона прикрила телефон рукою і роздратовано відказала:

– Командире, це президент ЦЕРНу. Він однозначно має право...

– Він має право, – різко перервав її Оліветті, – бути тут і займатися цією проблемою особисто. Не забувайте, що ви на відкритій лінії. Ви й так сказали більше, ніж достатньо.

Вітторія зітхнула.

– Максе?

– Я маю для тебе інформацію, – сказав Макс. – Про твого батька. Здається, я знаю, кому він розповів про антиматерію.

Вітторія спохмурніла.

– Батько казав, що не розповідав про це нікому.

– Боюся, Вітторіє, твій батько таки з кимсь поділився. Я мушу ще перевірити деякі протоколи служби безпеки. Скоро подзвоню шову. – Він відімкнувся.

Вітторія сполотніла. Запхала телефон назад до кишені.

– Усе гаразд? – запитав Ленґдон.

Вітторія кивнула, але з тремтіння її рук він зрозумів, що це неправда.

– Ця церква біля п'яца Барберіні, – сказав Оліветті. Він вимкнув сирену і подивився на годинник. – Маємо ще дев'ять хвилин.

Коли Ленґдон зрозумів, де розташований третій вказівник, то місцезнаходження церкви пробудило в нього якісь невиразні асоціації. П'яца Барберіні. Ця назва здалася йому знайомою... От тільки невідомо, у зв'язку з чим він її чув. Раптом він ігадав. Двадцять років тому під цим майданом почали будувати станцію метро, а історики мистецтва забили на сполох. Кони побоювались, що внаслідок підземного будівництва п'яца Ііарберіні може провалитися під вагою багатотонного обеліска, що стояв у центрі. Міська влада вирішила перенести обеліск и інше місце, а на майдані встановити невеличкий фонтан із назвою «Тритон».

У часи Берніні, збагнув Ленґдон, на п'яца Барберіні стояв обеліск! Якщо досі в нього й залишались якісь сумніви щодо місцезнаходження третього вказівника, то тепер вони остаточно зникли.

За квартал до майдану Оліветті звернув у провулок, проїхав іще трохи й зупинився. Він зняв піджак, засукав рукави сорочки і зарядив пістолет.

– Ми не можемо ризикувати, бо вас упізнають, – сказав він. – Вас двох показували по телевізору. Сховайтесь десь на протилежному боці майдану і стежте за головним входом. Я зайду ззаду. – Він витягнув знайомий пістолет і простягнув Ленґдонові. – Про всяк випадок.

Ленґдон наморщив чоло. Удруге за сьогодні йому дають пістолет. Він поклав його до кишені і тут згадав, що досі носить із собою сторінку з «Діаграми». Як він міг про неї забути? Треба було залишити її в архіві. Він уявив, як лютуватиме куратор, коли довідається; що цю безцінну реліквію тягали по всьому Риму, наче якийсь туристичний довідник. Потім Ленґдон подумав про гору битого скла й розкидані книжки й вирішив, що кураторові й без цього буде чим перейматися. Якщо взагалі архіви переживуть цю ніч...

Оліветті вийшов з авта і показав назад – туди, звідки вони приїхали.

– П'яца Барберіні там. Стежте за всім уважно, а самі не показуйтеся. – Він постукав по телефону на поясі. – Міс Ветро, перевірьмо наш зв'язок.

Вітторія витягнула мобільник і натиснула кнопку, на якій було запрограмовано номер Оліветті. Телефон Оліветті беззвучно завібрував.

– Добре, – кивнув командир. – Якщо щось побачите, дайте мені знати. – Він звів курок. – Я чекатиму всередині. Цей виро док мій.

Цієї миті зовсім неподалік задзвонив інший мобільник. Убивця відповів.

– Говоріть.

– Це я, – сказав голос. – Янус.

- Вітаю, господарю, – посміхнувся убивця.
 - Твоє місцезнаходження може бути відоме. Хтось збирається тобі перешкодити.
 - Вони запізнались. Я вже про все подбав.
 - Добре. Не ризикуй життям. Треба ще дещо зробити.
 - Хто стане на моєму шляху – загине.
 - Ті, що стануть на твоєму шляху, дуже добре поінформовані.
 - Ви маєте на увазі американського професора?
 - Ти про нього знаєш?
 - Урівноважений, але наївний, – хмикнув убивця. – Недавно він говорив зі мною по телефону. З ним жінка. Здається, вона його цілковита протилежність. – Від згадки про гарячий темперамент дочки Леонардо Ветри убивця відчув легке збудження.
- На мить на лінії запала тиша. Уперше за весь час убивця відчув, що господар вагається. Нарешті Янус заговорив:
- Якщо буде потрібно, убий їх.
 - Вважайте, що вони вже покійники. – Убивця посміхнувся. Під думки про майбутню насолоду по тілу розлилося приємне тепло. Хоч жінку можна й приберегти як приз.

11а майдані Святого Петра спалахнула справжнісінька війна.

Усіх опанувала дика агресія. Автофургони медій, немов штурмові танки, наввипередки намагалися зайняти найвигіднішу позицію. Репортери, як солдати перед боєм, готували зброю – найсучасніші електронні засоби. По всьому периметру майдану інформаційні агентства захоплювали місця, щоб установити найновіше знаряддя медійних-війн – величезні дисплеї з плоскими екранами. /

їх можна встановлювати на даху автофургона або ж на портативних підмостках, вони слугують своєрідною вуличною рекламою, бо під час трансляції на екрані завжди присутній логотип відповідного інформаційного агентства. Якщо розташувати екран вигідно – наприклад, перед місцем подій, – то жодна мережа не зможе вести трансляцію, не рекламуючи водночас конкурента.

Незабаром майдан став не тільки ареною битви інформаційних агентств, а й місцем скупчення звичайної публіки. Глядачі стікалися сюди з усіх боків. Вільне місце на широченній п'яца стало ледь не розкішшю. Люди юрмилися довкола велетенських

екранів і, затамувавши подих, слухали прямі репортажі про останні події.

А за якихось сто ярдів від цієї метушні за товстими мурами собору Святого Петра панувала тиша. Лейтенант Шартран і ще троє гвардійців, споряджені приладами нічного бачення, безшумно рухалися в темряві. Вони розтягнулися по всій ширині нефа й розмахували перед собою детекторами. Обшук білих зон Ватикану наразі не дав результатів.

– Тут краще зніміть окуляри, – сказав старший.

Шартран і сам знав, що окуляри треба зняти. Вони наближалися до так званої ніші паліїв – заглиблення в центрі базиліки. Там горіло дев'яносто дев'ять лампад, і підсилене інфрачервоне випромінювання могло зашкодити очам.

Звільнившись від важких окулярів, Шартран відчув полегшення. Коли вони спускалися в нішу, щоб обшукати все й там, він і:і цікавістю витягнув шию. Раніше він ніколи тут не бував. Приміщення було прекрасне... Воно м'яко світилося золотом.

Відколи Шартран опинився у Ватикані, йому щодня відкривалась якась нова таємниця. Однією з них були ці лампади. їх було рівно дев'яносто дев'ять, і вони весь час горіли. Це була традиція. Священнослужителі ретельно доливали в них священної олії, так що жодна ніколи не догоряла до кінця. Вважалося, що ці лампади горітимуть до кінця світу.

Або принаймні до півночі, подумав Шартран, відчувши, як у ньо го знову пересохло в роті.

Шартран помахав детектором над лампадами. Там нічого не виявилось. Він не здивувався: адже на моніторі було видно, що контейнер з антиматерією захований у якомусь темномумісці.

У протилежному боці ніші в підлозі був отвір, прикритий металевими ґратами. Під ними було видно вузькі сходи, що вели круто вниз. Про те, що лежало там, глибоко під землею, ходили легенди. Дякувати Богу, вони не мусять туди спускатися. Рошер дістав чіткий наказ. Обшукати тільки територію, доступну дня публіки.

– Що це так пахне? – поцікавився він, відвернувшись від і рат. У ніші стояв запаморочливо солодкий аромат.

– Дим від лампад, – відповів йому один гвардієць.

– Більше схоже на одеколон, аніж на гас, – здивувався Шартран.

– Це не гас. Лампади стоять близько до папського вівтаря, і тому в них заливають спеціальну суміш – етанол, цукор, бутан і парфум.

– Бутан? – Шартран боязко подивився на лампади.

Гвардієць кивнув.

– Гляди, не розлий. Пахне божественно, а горить пекельно.

Гвардійці закінчили обшук ніші паліїв і вже вийшли нагору, коли в усіх затріщали

рації.

їм повідомляли останні новини. Гвардійці слухали, затамувавши подих.

Очевидно, виникли нові тривожні обставини, про які не можна було говорити по рації, бо камерарій вирішив, усупереч віковій традиції, увійти до Сікстинської капели й звернутися до кардиналів. Такого в історії Ватикану ще не відбувалося. Однак, подумав Шартран, іще ніколи за всю свою історію Ватикан не опинявся на атомній бомбі чи якомусь її надсучас-пому відповідникові.

Шартрана втішало те, що камерарій вирішив взяти ситуацію у свої руки. У всьому Ватикані не було людини, яку б Шартран поважав більше. Дехто з гвардійців думав, що камерарій – beat o, тобто релігійний фанат, у якого любов до Бога межує з одержимістю: тю, – але навіть вони погоджувалися... Коли треба було про тистояти ворогам Господа; камерарій першим приймав удар і діяв дуже твердо.

За останній тиждень швейцарські гвардійці неодноразово ба чили камерарія за приготуванням конклаву й усі зауважили, що він став якийсь різкіший, а погляд його зелених очей – напруженіший. Нічого дивного, вирішили гвардійці: мало того, що камерарій був відповідальний за проведення священного конклаву, він іще й мусив займатися цим відразу ж після смерті свого благодійника – Папи.

Шартран пробував у Ватикані лише кілька місяців, коли йому розповіли, що мати камерарія загинула від вибуху бомби па очах у маленького сина. Бомба в церкві... і от це трапилося знову. Прикро, але поліція так і не спіймала негідників, що заклали ту бомбу... Казали, що це якась антихристиянська організація... І все поступово забулося. Не дивно, що камерарій терпіти не міг байдужості.

Одного спокійного пообіддя кілька місяців тому Шартран наткнувся на камерарія, що прогулювався у садах Ватикану. Той, очевидно, впізнав у лейтенантові новачка і запропонував пройтися разом. Вони говорили про все потроху, і в товаристві камерарія Шартранові відразу ж стало легко й спокійно.

– Отче, – звернувся він, – можна, я поставлю вам одне незвичне запитання?

– Тільки якщо я матиму право дати на нього незвичну відповідь, – усміхнувся камерарій.

– Я запитував про це всіх знайомих священників, але однаково не розумію, – розсміявся Шартран.

– Що тебе непокоїть, сину? – Камерарій енергійно крокував попереду, і краї його сутани при ходьбі трохи відхилялися. Чорні туфлі на каучуковій підшві дуже йому пасують, подумав Шартран. Вони немовби відображають його сутність... сучасні, але скромні... і трохи зношені.

Шартран глибоко вдихнув повітря.

– Я не розумію цього всемогутній і милостивий.

– Ти читаєш Святе Письмо? – усміхнувся камерарій.

– Намагаюся.

– І ти спантеличений, тому що в Біблії сказано, що Бог всемогутній і милостивий?
– Атож.

– Всемогутній і милостивий означає лише те, що Бог все може і всім бажає добра.

– Я розумію, що це означає. Просто мені здається... що в цьому є суперечність.

– Так. Суперечність, по-твоєму, виявляється в тому, що у світі (тгато страждання. Голод, війни, хвороби...

– Саме так! – Шартран знав, що камерарій його зрозуміє. – У світі відбуваються жахливі речі. Людські трагедії є доказом того, що Бог аж ніяк не може бути водночас і всемогутнім, і милостивим. Якщо Він нас любить і має змогу змінити наше життя, то чому не робить цього? Чому не звільнить нас від страждань?

Камерарій наморщив чоло.

– Думаєш, Він мав би це зробити?

Шартран зніяковів. Може, він переступив межу? Може, це одне і тих запитань, які не заведено ставити?

– Ну... якщо Бог нас любить, то Він може нас захистити. Він мав би це зробити. Виглядає так, що Він або всемогутній, але байдужий, або милостивий, але безсилий.

– Ти маєш дітей, лейтенанте?

– Ні, сеньйоре, – почервонів Шартран.

– Уяви, що ти маєш восьмирічного сина... Ти б любив його?

– Звичайно.

– Чи робив б ти все, що у твоїх силах, аби вберегти його від і траждань?

– Звичайно.

– Ти б дозволив йому кататися на скейтборді?

Шартран задумався. Як на священнослужителя, камерарій іавжди здавався дивовижно земним.

– Мабуть, що так, – відповів Шартран. – Ну звичайніі, я б дозволив йому кататися на скейтборді, але наказав би буч м обережним.

– Отже, як добрий батько, ти дав би своєму синові найкрн щі настанови, а тоді відпустив би його вчитися на власних помилках?

– Я не ходив би за ним по п'ятах і не пестив би його, якщо ші це маєте на увазі.

– А якби він упав і розбив коліно?

- Це навчило б його в майбутньому бути обережнішим.
- Отже, – усміхнувся камерарій, – навіть маючи змогу втрутитися і вберегти свого сина від страждань, ти любив би його настільки, що дозволив би йому вчитися на власних помилках?
- Звичайно. Біль – це невіддільний компонент дорослішання. Саме так ми вчимося.
- Отож-бо, – кивнув камерарій.

90

Ленґдон і Вітторія спостерігали за п'яца Барберіні з темного провулка із західного боку майдану. Церква була від них навпроти – її маківка, що височіла над довколишніми будівлями, непомітно вирізнялася на тлі темного неба. Вечір подарував жадану прохолоду, і Ленґдонові було дивно, що на майдані нікого немає. Із відчинених вікон угорі долинав голосний звук телевізорів, і це нагадало йому, куди всі поділися.

«...Ватикан досі нічого не коментує... ілюмінати вбили двох кардиналів... у Римі з'явилися сатаністи... ходять чутки про глибше проникнення...»

Новина ширилась містом, як свого часу вогонь. Рим, як і все і. світ, затамувавши подих, стежив за розгортанням подій. Цікаво, думав Ленґдон, чи вдасться зупинити це божевілля? Оглядаючи майдан, він зауважив, що, попри наступ на його територію сучасних будівель, п'яца Барберіні зберегла первинну овальну форму. Високо вгорі на даху розкішного готелю, немов сучасний пам'ятник давньому героєві, блимав величезний неоновий напис. Вітторія перша його побачила. Напис здавався дивовижно доречним.

ГОТЕЛЬ БЕРНІНІ

– За п'ять десятків, – сказала Вітторія, уважно оглядаючи майдан. Раптом вона схопила Ленґдона за руку й потягла в тінь. Тоді показала очима на центр майдану.

Ленґдон простежив за її поглядом і заціпенів.

У світлі вуличного ліхтаря рухалися дві темні постаті. Обидві були загорнуті в довгі плащі, на головах мали темні каптури – традиційний убір католицьких вдів. Ленґдон сказав би, що це жінки, але в темряві не можна було знати напевно. Одна здавалася доволі старою – вона згорбилася і йшла ніби через силу.

,Пруга – вища й сильніша – її підтримувала.

– Дайте пістолет, – попросила Вітторія.

– Не можете ж ви...

Спритно, як кішка, Вітторія вдруге за цей день запхала руку до його кишені й видобула пістолет. Тоді, цілком безшумно, гак начебто її ноги й не торкалися бруківки, вийшла зі сховку, ірбила кілька кроків ліворуч і перебігла через майдан, набли-ішішись до дивної пари ззаду. Якусь мить Ленгдон стояв на місці, приголомшений. Тоді подумки вилаявся і поспішив за Вітторією.

Пара рухалась доволі повільно, і вже за півхвилини Ленгдон і Вітторія доганяли їх. Вітторія невимушено схрестила руки на і рудях, таким чином приховавши пістолет так, щоб його можна і іуло вихопити кожної миті. Чим більше скорочувалась відстань між ними, тим швидше йшла Вітторія, і Ленгдон мусив доклада-і и зусиль, щоб не відставати. Він ненароком спіткнувся об камінь, від чого той відлетів убік, і Вітторія сердито зиркнула на нього. Але двоє попереду, схоже, нічого не почули. Вони розмовляли.

Коли до них залишилося футів зо тридцять, Ленгдон став чути голоси. Слів він не розрізняв – чув лише тихе бурмотіння. Віт торія йшла щораз швидше. Вона послабила хватку так, що стало видно пістолет. Двадцять футів. Голоси лунали чіткіше – один був значно голосніший від іншого. Сердитий. Повчальний. Ленгдон збагнув, що цей голос належить старшій жінці. Різкий. Грубий. Ленгдон намагався розібрати, що вона говорить, аж раптом нічну тишу розітнув інший голос.

– Mi scusi! – Привітний тон Вітторії осяяв майдан, наче яскравий ліхтар.

Ленгдон напружився. Двоє у плащах різко зупинились і почали повертатися. Вітторія швидко йшла їм назустріч, так щоб вони не встигли опам'ятатись. Ноги в Ленгдона немов приросли до землі. Він помітив, як Вітторія звільнила руки. В одній блиснув пістолет. Тоді через її плече він побачив обличчя, на яке впало світло вуличного ліхтаря. Страх передався йому в ноги, і він кинувся вперед.

– Вітторіє, зупинися!

Однак Вітторія реагувала просто блискавично. Швидко й невимушено вона знову піднесла руки й обхопила себе так, як цс роблять жінки, коли мерзнуть. Пістолет зник з очей. Ленгдон підбіг до неї, мало не зіткнувшись із закутаними в плащі незнайомками.

– Buona sera, – бадьоро привіталась Вітторія, намагаючись приховати збентеження.

Ленгдон полегшено зітхнув. Перед ними, похмуро виглядаючи з-під чорних каптурів, стояли дві літні жінки. Одна була така стара, що насилу стояла на ногах. Друга її підтримувала. Обидві стискали в руках вервиці. Від несподіваної зустрічі вони розгубилися.

Вітторія усміхнулась, хоч було видно, що вона схвильована.

– Dov'è la chiesa Santa Maria della Vittoria? Підкажіть, будьте ласкаві, де церква...

Жінки разом показали на силует великої будівлі на одній із вулиць у тому напрямку, звідки вони прийшли.

– Eld.

– Grazie, – подякував Ленґдон, обнявши Вітторію за плечі й легко відтягнувши назад. Він не міг повірити, що вони мало не напали на двох літніх жінок.

– Non si pud entrare, – попередила одна. – E chiusa tempo-nineamente.

– Так рано зачинена? – здивувалась Вітторія. – Perché?

Обидві жінки заговорили одночасно. Вони були сердиті.

Ленґдон зрозумів тільки частину їхніх нарікань італійською. Виглядало на те, що п'ятнадцять хвилин тому вони були в церкві й молилися за Ватикан у цю важку для нього хвилину, аж раптом з'явився якийсь чоловік і сказав, що церква сьогодні починається раніше.

– Hanno conosciuto Гиото? – напруженим голосом запитала Вітторія. – Ви знаєте цього чоловіка?

Жінки заперечно похитали головами й пояснили, що чоловік був «неотесаним іноземцем». Він силою змусив усіх, у тому числі молодого священика і прибиральника, йти геть, а коли ті пригрозили, що викличуть поліцію, тільки розсміявся й сказав, що не має нічого проти за умови, що поліцейські принесуть із собою відеокамери.

– Відеокамери? – збентежено перепитав Ленґдон.

Жінки розлючено фиркнули і назвали негідника bar-arabo. Тоді, сердито щось бурмочучи, пішли далі своєю дорогою.

– Bar-arabo? – перепитав Ленґдон. – Це що – варвар?

– Не зовсім так, – мовила Вітторія стривожено. – Bar-arabo – це така зневажлива гра слів. Насправді, це означає Arabo...араб.

Ленґдонові мороз пішов по шкірі. Він повернувся до церкви. Йому здалося, що за кольоровими вітражами він щось бачить, і від цього видовища в нього застигла в жилах кров.

Вітторія нічого не зауважила. Вона витягнула мобільник і натиснула клавішу автоматичного набору.

– Я попереджу Оліветті.

Занімілий з жаху, Ленґдон торкнувся її плеча. Тоді тремтячою рукою показав на церкву. Вітторія охнула. За кольоровими вітражами, неначе очі самого диявола, палахкотіло й розгоралося полум'я.

Ленґдон і Вітторія кинулися до головного входу в церкву – дерев'яні двері були замкнені. Вітторія тричі вистрілила з пістолета Оліветті у старовинний замок, і він розвалився.

У церкві не було притвору, і, щойно важкі двері відчинилися, Ленґдон і Вітторія побачили відразу усю церкву. Картина, що постала перед ними, була настільки несподівана й настільки дика, що Ленґдон аж мусив заплющити очі, а тоді розплющити знову, щоб розум зміг досягнути побачене.

Церква була оздоблена в стилі бароко: стіни з позолотою, розкішний вівтар. У самому центрі під головним куполом, немов велетенське погребальне вогнище, палали поскладані на купу дерев'яні лави. Іскри злітали високо, аж під купол. Ленґдон простежив поглядом за велетенськими язиками полум'я і заціпенів з жаху.

Високо вгорі з правого й лівого боку стелі звисали два троси, на яких під час богослужінь підвішують кадило з благовонним ладаном. Однак тепер на цих тросах було не кадило...

Там висіла людина. Оголений чоловік. Він був прив'язаний за зап'ястя до двох тросів, які напнулися так сильно, що мало не розірвали бідлашного надвоє. Руки його були широко розкинуті, ніби він був розіп'ятий на якомусь невидимому хресті у Божому храмі.

Ленґдон, немов паралізований, стояв і дивився вгору. За мить він побачив найстрашніше. Розтягнутий на тросах чоловік був живий... він підвів голову. На Ленґдона з нимим благанням ди-пилися сповнені жаху очі. На грудях у чоловіка чорніло тавро. Ленґдон не бачив його виразно, але зміст тавра не залишав у нього сумнівів. Полум'я здіймалося вище і вже лизало чоловікові п'яти. Той голосно скрикнув і затремтів усім тілом.

Неначе під дією якоїсь невидимої сили, Ленґдон раптом кинувся по центральному проходу до величезного вогнища. Легені наповнились димом. За десять футів від пекельного вогню він на повній швидкості наткнувся на невидиму гарячу стіну. Жар обпik йому обличчя, він відсахнувся і, прикривши рукою очі, впав спиною на мармурову підлогу. Підвівся і, випроставши руки перед собою, як щит, знову пішов уперед.

За мить він зрозумів. Цей вогонь надто жаркий.

Ленґдон відійшов на кілька кроків. Оглянув стіни. Якийсь би важкий гобелен, подумав він. Якби чимось накрити цей...Однак він розумів, що гобелена тут бути не може. Це ж барокова церква, Роберте, а не якийсь клятий німецький замок! Думай!Він змусив себе знову подивитися на підвішеного чоловіка.

Дим уже клубочився під самим куполом. Троси, до яких були прив'язані зап'ястя чоловіка, йшли до стелі і, проходячи крізь шкiви, спускалися вздовж протилежних стін до металевих затисків. Ленґдон подивився уважніше на один із затисків. Він був високо на стіні, але Ленґдон зрозумів: якщо він зможе до нього дістатися й послабити один із тросів, підвішений кардинал гойднеться вбiк, подалі від вогню.

Язики полум'я раптом злетіли вище, і Ленґдон почув згори пронизливий крик. Шкіра на ступнях у бідлашного вкрилась пухирями. Кардинала підсмажували живцем. Ленґдон знову відшукав очима затиск і щодуху побіг до стіни.

Вітторія стояла неподалік від входу і, вхопившись руками за спинку лави, намагалась прийти до тями. Картина перед її очима була страшна. Вона змусила себе відвести погляд. Роби щось! Куди подівся Оліветті, думала вона. Чи бачив він убивцю? Чи схопив його? Де вони зараз? Вітторія рушила було вперед, щоб допомогти Ленґдонові, але раптом щось почула.

Вогонь тріщав щораз голосніше, але в церкві виразно чувся ще якийсь звук. Якесь металічне вібрування. Здавалося, цей ритмічний звук іде з-за ряду лав ліворуч від неї. Якесь глухе торохтіння, немов дзвонить телефон, тільки якось різкіше. Вона міцно стиснула в руці пістолет і рушила вздовж лав. Звук погучнішав. Увімкнувся. Вимкнувся. Ритмічне вібрування.

Дійшовши до кінця проходу, вона зрозуміла, що звук іде з підлоги відразу за останньою лавою. Тримавши в одній руці пістолет, вона рушила туди і раптом усвідомила, що в лівій руці вона теж щось тримає – мобільник. У паніці вона й забула, що ще на майдані набрала номер Оліветті... чий телефон був у режимі «вібратор». Вітторія піднесла телефон до вуха. Виклик ішов досі. Ко мандир не відповів на дзвінок. Раптом Вітторію пронизав жах. Вона зрозуміла, що означає цей звук. Тремтячи, вона ступила крок уперед.

Коли вона побачила бездиханне тіло, їй здалося, що мармурова підлога захиталася в неї під ногами. Ні крові. Ні слідів насильства. Тільки голова командира дивилася не в той бік. Вона була повернута назад на 180 градусів. Вітторія мимоволі згадала поні вечене тіло батька... Зусиллям волі вона змусила себе викинути з голови страшний образ.

Телефон на поясі в командира торкався підлоги і, вібруючи, стукотів по холодному мармуру. Вітторія скасувала виклик, і вібрування припинилося. Настала тиша, і раптом Вітторія почула новий звук. У темряві хтось дихав їй у спину.

Вона різко повернулася з пістолетом у руці, однак знала, що запізно. Лікоть убивці з силою вдарив по потилиці, і її всю, з голови до п'ят, пронизав гострий як ніж біль.

– Тепер ти моя, – сказав хтось.

І світ померк. щоб ніхто зі сторонніх їх не чіпав. Ленґдон знав, що священники мають спеціальні дерев'яні драбини – ріпоіі– щоб діставатись до цих затисків. Убивця стовідсотково скористався такою драбиною, щоб підвісити свою жертву. То де ж тепер ця чортова драбина? Ленґдон подивився на підлогу довкола лави. Йому здавалося, що десь він тут бачив драбину. Але де? Уже за мить пін згадав, і його охопив відчай. Він повернувся до лютого вогню. Звичайно ж, драбина лежала зверху на купі лав і була охоплена полум'ям.

Із підвищення Ленґдон у відчаї роззирався по всій церкві, шукаючи бодай чогось, що допомогло б йому дотягнутися до затиску. І тут він щось згадав.

Куди поділась Вітторія? Вона зникла. Може, побігла по допомогу? Ленґдон голосно покликав її, але ніхто не озвався. І де Оліветті?

Згори долинув страшний стогін, і Ленґдон зрозумів, що спізнився. Він подивився на кардинала, що повільно підсмажувався, і в голові застугоніла лише одна думка. Вода. Потрібно багато їюди. Щоб загасити вогонь. Або хоч трохи збити полум'я.

– Потрібна вода, чорт забирай! – щосили крикнув він.

– Вода – наступна, – прогримів від дверей голос.

Ленґдон різко повернувся і мало не впав.

Бічним проходом просто до нього йшов темношкірий монстр.

І Іавіть при світлі вогню його очі горіли чорним полум'ям. Ленґдон відразу впізнав пістолет, який той тримав у ріці. Цей пістолет півдня пролежав у нього в кишені... А коли вони заходили до церкви, він був у Вітторії.

Ленґдона охопила паніка. Становище було жахливе. Передусім піп злякався за Вітторію. Що цей виродок з нею зробив? Може, поранив її? Чи ще гірше? Тієї ж миті Ленґдон почув, що кардинал іаволав голосніше. Бідолашний мученик умирав. Його вже не врятувати. Тоді Ленґдон побачив, що вбивця націлив пістолет йому па груди, і вся його паніка спрямувалась усередину. Гримнув по-ї тріл. Він зреагував миттєво: стрибнув руками вперед на нескінченні ряди церковних лав.

Він забився сильніше, ніж очікував, і відразу ж скотився на підлогу. Мармур пом'якшив його падіння з усією ніжністю холодної сталі. Праворуч почулися кроки. Ленґдон поповз попід лавами у глиб церкви, рятуючи своє життя.

Високо над підлогою церкви кардинал Ґідера доживав останні нестерпні миті життя. На межі притомності він подивився вниз на своє оголене тіло і побачив, що шкіра на його ногах вкрилась пухирями і злазить. Я в пеклі, вирішив він. Господи, чому Ти мене покинув? Це точно було пекло, бо зверху він бачив у себе на грудях тавро... Однак завдяки якійсь диявольській магії слово було абсолютно зрозуміле:

92

Три голосування. Папи так і не обрали.

Кардинал Мортаті почав молитися про диво. Боже, пошли нам кардиналів! Куди вони запропастилися? Відсутність якогось одногокардинала Мортаті б іще зрозумів. Але всіх чотирьох? Ви ходу не було. За таких умов без Божого втручання двох третии голосів не набрати нікому.

Коли на дверях заскреготіли засуви, Мортаті і вся колегія кардиналів одночасно повернули голови до входу. Мортаті знав: такс вторгнення може означати лише одне. За законом, після початку конклаву двері Сікстинської капели можна відчиняти тільки з двох причин: або щоб випустити важкохворого, або щоб впустити кардиналів, які запізнилися.

Preferiti знайшлися!

Мортаті зрадив усім серцем. Конклав врятовано.

Двері відчинилися, і всі охнули, але аж ніяк не з радості. Мортаті здивовано витріщився на чоловіка, що увійшов до капели. Уперше за всю історію Ватикану камерарій переступив священний поріг після того, як опечатав конклав.

Що він собі думає!

Камерарій рішуче підійшов до віттаря і повернувся обличчям до приголомшених кардиналів.

— Сеньйори, — звернувся він, — я чекав, доки міг. Сталося дещо, про що вам належить знати.

93

Ленґдон поняття не мав, куди він повзе. Єдиним компасом йому була інтуїція, що допомагала йому уникати небезпеки. Від рачкування попід лавами лікті й коліна несамовито пекли, але він не спинявся. Внутрішній голос казав йому звернути ліворуч. Якщо дістатись до центрального проходу, то можна буде швидко перебігти до дверей. Утім, він знав, що це неможливо. Центральний прохід перегороджує стіна з вогню! Ленґдон повз наосліп, тимчасом як мозок гарячковито шукав виходу. Кроки тепер чулися праворуч.

Коли це сталося, Ленґдон був зовсім не готовий: він думав, і що до кінця ряду залишається ще футів з десять, але він помилився. Раптом укриття над головою закінчилось, і він завмер, напіввисунувшись з-під останньої лави. Ліворуч від нього у ніші знаходилося те, що-власне й привело його сюди. Він зовсім забув. Шедевр Берніні «Екстаз святої Терези» здавався величезним і нагадував якийсь порнографічний натюрморт: свята лежала на спині, розтуливши у стогоні вуста й корчачись від насолоди; над нею висів янгол і показував кудись своїм вогненным списом.

Над головою в Ленґдона просвистіла куля і влучила в лаву. Несподівано для себе самого, він зірвався з місця, немов спринтер зі старту. Під впливом адреналіну, ледь свідомий своїх дій, він, пригнувшись, побіг через усю церкву до правої стіни. Ззаду прогрімів іще один постріл, і Ленґдон знову кинувся на підлогу. Проїхав кілька метрів по слизькому мармуру і вдарився об перила, що відгороджували нішу в правій стіні храму.

І тоді він її побачив. Вона лежала нерухомо неподалік від дверей. Вітторія! Голі ноги були якось неприродно підігнуті, але Ленґдон чомусь був певний, що вона дихає. На те, щоб визволити її, часу не було.

Убивця швидко обійшов лави в дальньому лівому куті церкви й рушив до Ленґдона. Той зрозумів, що за мить усе буде скінчено. Убивця підняв пістолет, і Ленґдон зробив єдине, що йому залишалось — перескочив через перила і причаївся в ніші.

Тієї ж миті ніжний мармур здригнувся від шквалу куль.

Почуваючись зацькованим звіром, Ленґдон заповз глибше в напівкруглу нішу. Єдиний предмет, який там стояв, здався йому дивовижно доречним. Невеличкий саркофаг. Мабуть, мій, подумав Ленґдон. Навіть за розміром ця труна йому пасувала. Це була scatola— невеличка мармурова скриня без будь-яких прикрас. Скромне поховання. Саркофаг стояв на двох мармурових блоках, і Ленґдон уважно подивився на отвір під ним, застановляючись, чи зможе він туди втиснутися.

Кроки загупали зовсім близько.

Не бачачи інших варіантів, Ленґдон притиснувся до підлоги і поповз до саркофага. Обхопивши зсередини дві мармурові підпори, він підтягнувся, як плавець, і пропхав тіло в отвір під гробом. Гримнув постріл.

Наступної миті Ленґдон відчув щось таке, чого досі йому ще не доводилось відчувати... свист кулі, що пролетіла за кілька міліметрів від голови. Цей звук нагадував свист батога. Біля вуха повіяв вітер. Куля влучила в мармур, здійнявши хмарку пилу.

Кров кинулася Ленґдонові в обличчя; він втиснувся під саркофаг іще глибше і, ковзаючи по гладкій мармуровій підлозі, переповз на протилежний бік, Глухий кут.

Перед очима Ленґдона була задня стіна ніші. Він уже не мав сумнівів: цей вузький простір за чужим гробом стане йому могилою. І то скоро, зрозумів він, побачивши в отворі під саркофагом дуло пістолета. Убивця тримав зброю паралельно до підлоги і цілився просто Ленґдонові в груди.

Не влучити неможливо.

Не тямлячи себе зі страху, керуючись суто інстинктом самозбереження, Ленґдон ліг на живіт паралельно з саркофагом і вперся долонями в підлогу. Рана від скла відкрилася. Пересилиючи гострий біль, він відтиснувся на руках і в останню мить перед тим, як пролунали постріли, вигнувся, наче кіт. Він відчував, як кулі пролітають у нього під животом і кришать стіну з пористого італійського вапняку. Заплющивши очі й ледь долаючи біль у руках, Ленґдон молив Бога:, щоб цей страшний гуркіт припинився.

За кілька секунд так і сталося.

Замість чергового пострілу він почув, як глухо клацнув порожній патронник.

Ленґдон повільно розплющив очі, наче боячись, що рух повік створить шум. Переборюючи біль і тремтіння в руках, він застиг, не змінюючи пози. Не наважувався навіть дихати. Оглушений пострілами, він прислухався, намагаючись зрозуміти, чи вбивця справді пішов. Тиша. Від згадки про Вітторію в нього заболіло серце, адже він не може їй допомогти.

Тишу порушив неймовірний, дикий крик. Ленґдон почув майже нелюдське ричання — як від неймовірного напруження сил.

Саркофаг у Ленґдона над головою раптом нахилився. Ленґдон припав до підлоги й побачив, що на нього валяться сотні фунтів мармуру. Тяжіння пересилило тертя — кришка зсунулась і гучно грюкнула об мармур поряд із Ленґдоном. Саркофаг

перехилився сильніше і вже летів на нього догори дном.

Ленґдон умить збагнув: або він зараз опиниться під саркофагом і буде живцем похований, або ж мармуровий гріб просто його розчавить якимсь краєм. Ленґдон втягнув голову в плечі, підібгав ноги і витягнув руки вздовж тіла. Тоді заплющив очі й чекав страшного удару.

Підлога затряслася: верхній край саркофага вдарився об мармур за кілька міліметрів від його голови, від чого в Ленґдона аж застукотіли зуби. Права рука, яка, як він думав, неминуче потрапить під удар, дивом уціліла. Він розплющив очі і побачив смужку світла: то правий бік саркофага досі спирався на мармурові блоки. Коли ж Ленґдон глянув угору, то зрозумів, що буквально дивиться в обличчя смерті.

Як це часто трапляється з тілами, що розкладаються, приклеївшись до дна, над ним висів попередній мешканець саркофага. На якусь мить скелет завмер, наче нерішучий коханець, а тоді, піддавшись тяжінню, з огидним хрускотом повалився на Ленґдона. Гнилі кістки й прах посипалися йому в очі та в рот.

Не встиг Ленґдон отямитись, як у щілину під саркофагом пролізла чиясь рука і почала нищпорити довкола, наче голодний пітон. Вона металась, доки не налапала шию Ленґдона і не схопила за горло. Ленґдон спробував вирватись із залізних лещат, але виявив, що його лівий рукав притиснув край саркофага. Він мав тільки одну вільну руку, і боротьба видавалася явно безнадійною.

У вузькому просторі, що залишався під саркофагом, Ленґдон зігнув ноги, намагаючись впертися ними в дно. Нарешті йому це вдалося, і коли рука сильніше стиснула йому горло, він щосили штовхнув саркофаг ногами. Той ледь зсунувся, але цього виявилось достатньо.

Саркофаг зісковзнув з підпор і грюкнувся об підлогу. Край його притис руку вбивці, і до Ленґдона долинув приглушений крик болю. Рука відпустила його шию і, звиваючись, зникла в темряві. Коли вбивця остаточно вивільнився, саркофаг востаннє глухо вдарився об мармурову підлогу.

Суцільний морок. Знову.

І тиша.

Не було чути, щоб іззовні хтось у розпачі стукав по саркофагу. Ніхто не намагався його підважити. Не відбувалося нічого. Лежачи в темряві під купою кісток, Ленґдон спробував не думати про це жахіття, а натомість думати про неї.

Вітторія. Чи ти ще жива?

Якби Ленґдон знав усю правду – увесь той жах, який незабаром судилося пережити Вітторії, – він би волів, заради неї ж самої, щоб краще вона вмерла.

Кардинал Мортаті, приголомшений, як і всі інші присутні в Сікстинській капелі, намагався досягнути зміст почутого. При світлі свічок камерарій щойно повідав їм історію такої страшної ненависті й зради, що Мортаті всім тілом затремтів. Камерарій говорив про викрадених кардиналів, кардиналів із таврами на грудях, убитих кардиналів. Він розповів їм про ілюмінатів – ця назва пробудила в душах забутий страх – про відродження цього давнього ордену і про його обітницю помститися Церкві. І болем у голосі камерарій говорив про покійного Папу... що став жертвою отруєння. І насамкінець, майже пошепки, він розповів про новий небезпечний винахід – антиматерію, яка загрожувала менш ніж за дві години знищити весь Ватикан.

Коли він скінчив, було таке враження, наче сам сатана висмоктав із Сікстинської капели все повітря. Ніхто не ворухнувся. Слова камерарія повисли в темряві.

Єдиним звуком, який чув тепер Мортаті, було протиприродне в цих стінах гудіння телевізійної камери. Ще ніколи під час конклаву в Сікстинській капелі не з'являлось відеокамер. Але на цьому наполіг камерарій. На величезний подив кардиналів, він увійшов до каплиці в супроводі двох репортерів Бі-бі-сі – чоловіка й жінки – й оголосив, що його офіційне звернення транслюватимуть у прямому ефірі на весь світ.

Тепер камерарій вийшов уперед і промовив просто в камеру:

– Я звертаюсь до ілюмінатів і до всіх тих, хто займається наукою. – Він на мить замовк. Голос його лунав рішучо: – Слухайте мене уважно. Ви виграли війну.

Тиша, здавалося, сягнула найдальших куточків Сікстинської капели. Стало так тихо, що Мортаті чув розпачливі удари власного серця.

– Коліщата крутяться вже давно, – сказав камерарій. – Ваша перемога була неминуча. Ще ніколи це не було так очевидно, як тепер. Наука стала новим богом.

Що він верзе! вжахнувся Мортаті. Він що, збожеволів? Його ж слухає весь світ!

– Медицина, електронні системи зв'язку, польоти в космос, маніпуляції з генами... Саме про ці чудеса ми сьогодні розповідаємо своїм дітям. Ці чудеса ми вважаємо доказом того, що наука з часом відповість на всі наші запитання. Давні історії про непорочне зачаття, неопалиму купину та моря, що розступаються, більше нікому не потрібні. Бог безнадійно застарів. Наука перемогла. Ми здаємося.

По Сікстинській капелі прокотився збентежений гомін.

– Але перемога науки, – знову заговорив камерарій, уже упевненіше, – дорого коштувала кожному з нас.

Тиша.

– Можливо, наука й звільнила нас від хвороб та важкої виснажливої праці. Правда й те, що вона створила безліч технічних пристосувань нам для розваги і зручності. Але завдяки їй ми залишилися у світі, де не буває чудес. Ранкова зоря – це для нас просто хвилі й частоти. Безмежно складний всесвіт розпався на

математичні рівняння. І навіть наша людська гідність знищена. Наука заявляє, що планета Земля і всі її мешканці – це лише піщинка у величній схемі всесвіту. Космічна випадковість. – Він помовчав. – Навіть ті технології, що мали б нас об'єднувати, насправді роблять протилежне. Кожний із нас має електронний зв'язок з усією землею, однак ми відчуваємося страшенно самотніми. Ми всюди бачимо насильство, розколи, зраду. Скептичність стала чеснотою. Цинізм і вимагання доказів стали ознакою просвітленого мислення. То чи варто дивуватися, що тепер люди почуваються нещаснішими й безпораднішими, ніж будь-коли в історії? Хіба для науки є хоч щось святе? Наука шукає відповідей, досліджуючи наші ембріони. Наука навіть наважується змінювати нашу ДНК. У пошуках істини вона розбиває Божий світ на дедалі менші частинки... а знаходить тільки нові запитання.

Мортаті слухав з німим благоговінням. Камерарій його загіпнотизував. У всіх його жестах відчувалась така сила, якої Мортаті ще не бачив у Ватикані ні в кому. Голос звучав переконаністю і глибоким сумом.

– Вікова війна між наукою й релігією закінчилась, – казав камерарій. – Ви перемогли. Але перемогли нечесно. Ви перемогли не тому, що знайшли відповіді на одвічні запитання. Ви просто змінили наше суспільство так докорінно, що істини, які колись слугували нам дороговказом, утратили сенс. Релігія не встигає за наукою. Науковий поступ постійно прискорюється. Він, як той вірус, живиться сам собою. Кожний науковий прорив уможливує кілька нових проривів. Людству потрібні були тисячоліття, щоб перейти від колеса до автомобіля. Зате шлях від автомобіля до космічного корабля ми подолали лише за кілька десятиліть. Науковий поступ ми тепер вимірюємо тижнями. Процес виходить з-під контролю. Прірва між нами дедалі глибшає, і, відмовившись від релігії, люди опиняються в духовній пустці. Ми відчайдушно шукаємо точку опори. Повірте мені, ми справді гостро її потребуємо. Ми бачимо НЛО, встановлюємо контакт з істотами з інших світів, викликаємо духів, відсторонюємося від земних турбот – усі ці ексцентричні ідеї мають видимість науки, але ж насправді вони відверто нераціональні. Це крик відчаю сучасної душі, самотньої й стражденної, скаліченої власним просвітленням і нездатністю бачити сенс ні в чому, крім технологій.

Мортаті аж посунувся вперед на стільці. Він та інші кардинали, а також багато людей у цілому світі, затамувавши подих, слухали кожне слово цього молодого священика. Камерарій говорив без пафосу й без сарказму. Він не цитував Святого Письма й не згадував Ісуса Христа. Він говорив сучасною мовою, чистою й поприкрашеною. І здавалося, що ці слова ллються з вуст самого Бога. Камерарій проголошував давні істини сучасними словами. Цієї миті Мортаті зрозумів, чому покійний Папа так високо цінував цього молодого чоловіка. В епоху байдужості й цинізму, коли місце Бога зайняв технологічний поступ, такі люди, як камерарій, реалісти, що вміють достукатися до наших душ, були єдиною надією Церкви.

Камерарій заговорив із більшим запалом:

– Ви кажете, наука нас порятує. А я кажу, що наука нас зруйнувала. Від часів Галілея Церква завжди намагалася сповільнити нестримний поступ науки – іноді неналежними засобами, але завжди з добрими намірами. Однак спокуса надто велика, щоб людина змогла перед нею встояти. Прошу вас, люди, озирніться. Наука не дотримала своїх обіцянок. Вона обіцяла нам ефективність і простоту, а натомість ми маємо забруднене дон кілля й хаос. Ми зневірений і ошалілий вид... що котиться вниз назустріч загибелі. – Камерарій кілька хвилин помовчав, а тоді суворо подивився просто в камеру. – Що це за бог, який зветься наукою? Що це за бог, який дає людям владу над природою, але не каже, що з цією владою робити? Якими

моральними принципами керуватися? Що це за бог, який дає дитині вогонь, але не каже, як із ним поводитись? У мові науки немає таких понять, як добро і зло. Книжки з фізики кажуть нам, як створити ядерну реакцію, однак не містять розділу, який би нас запитував, добре це чи погано.

Науці я хочу сказати одне: Церква стомила. Нам дедалі важче наставляти вас на праведний шлях. Наші ресурси вичерпались від намагань зберегти рівновагу у світі, тимчасом як ви сліпо женетеся за дедалі меншими чипами й дедалі більшими прибутками. Ми не запитуємо, чому ви не керуєте собою. Ми знаємо, що це вже неможливо. Ваш світ рухається так стрімко, що варто нам зупинитися бодай на мить, щоб обміркувати наслідки своїх дій, як хтось спритніший миттю вас обжене. І тому ви не зупинитесь. Ви розповсюджуєте зброю масового знищення, а Папа йде по всьому світу і вмовляє керівників держав бути обачнішими. Ви клонуєте живих істот, а Церква просить нас подумати про моральні наслідки наших дій. Ви переконуєте людей спілкуватися за допомогою телефонів, відеоекранів і комп'ютерів, а Церква відчиняє вам свої двері та запрошує спілкуватися особисто, бо це для нас найприродніше. Ви навіть убиваєте ненароджених дітей буцімто задля досліджень, які згодом дадуть змогу рятувати їх життя. І знову-таки, саме Церква розвінчує цю злочинну аргументацію.

І, попри це все, ви звинувачуєте Церкву в невігластві? Але який більший невіглах? Той, хто не може пояснити наукової суті (ніскавки, чи той, хто не схиляється перед її божественною силою? Церква намагається до вас достукатися. До кожного з вас. Дізнайтеся чим більше ми намагаємося, тим сильніше ви нас відштовхуєте. Покажіть нам доказ, що Бог існує, кажете ви. А я вам ідновідаю: візьміть свої телескопи й подивіться на небо. А тоді

скажіть, хіба таке могло виникнути без Бога?! – В очах у камерарія мрія заблищала сльозами. – Ви запитуєте, як виглядає Бог. А я відповідаю те саме. Невже ви не бачите Бога у своїй науці? Як можете Його не помічати? Ви ж стверджуєте, що якби сила і істинність чи вага атома були хоч на йоту іншими, то всесвіт складався б лише з мертвого туману, а цих дивовижних небесних тіл не було б і сліду. І в цьому ви не вбачаєте руки Божої? Невже правді легше повірити, що ми просто витягнули з колоди щасливу карту? Одну на багато мільярдів? Невже ми так духовно убожіли, що ладні радше вірити в математичну неможливість, чим у силу, могутнішу від нас?

– Вірите ви в Бога чи ні. – Тепер камерарій ретельно добрав і кожне слово. – Послухайте те, що я зараз скажу. Якщо ми як біологічний вид перестанемо вірити, що існує сила, могутніша від нас, то водночас ми втратимо й почуття відповідальності.

Віра... будь-яка віра... – це переконання, що існує щось такс, чого ми ніколи не зрозуміємо і перед чим відповідальні... З шорохом ми відповідальні одне перед одним, перед собою й перед вищою істиною. Релігія недосконала, але тільки тому, що й то динедосконала. Якби весь світ подивився на цю Церкву так, як дивлюся я... тобто не обмежуючись лише ритуалами... ти він побачив би сучасне диво... братство недосконалих, простих душ, що прагнуть лише бути голосом милосердя у світі, що мчить стрімголов невідомо куди. – Камерарій кивнув у бік колегії кардиналів, і операторка Бі-бі-сі інстинктивно спрямувала камеру на них. – Мабуть, ми безнадійно застаріли. Мабуть, ці чоловіки – динозаври. Так само, як і я. Хіба світові потрібний голос, що виступає на захист бідних, немічних, знедолених? І на захист ненародженої дитини? Хіба нам потрібні такі люди, що – хай і не досконалі – присвячують усе життя тому, щоб переконати кожного з нас

дотримуватися принципів моральності й не збиватися зі шляху?

Мортаті зрозумів, що камерарій – свідомо чи ні – щойно зробив блискучий хід. Показавши світові кардиналів, він ожив Церкву. Місто Ватикан – це вже не просто комплекс будівель, а люди – такі, як камерарій, що присвятили життя служінню ідеї добра.

– Сьогодні ми опинилися на краю прірви, – вів далі камерарій. – Ніхто з нас не може дозволити собі залишатися байдужим. Хоч би як ви називали це зло – сатаною, корупцією, аморальністю... Темна сила живе і з кожним днем множитьсЯ. Не забувайте про це. – Камерарій стихив голос майже до шепоту, і операторка з камерою підійшла ближче. – Хоч ця сила й могутня, її можна здолати. Добро може перемогти. Слухайтеся своїх сердець. Слухайтеся Бога. Разом ми зможемо відійти від краю цієї прірви.

Нарешті Мортаті зрозумів. Ось де причина. Камерарій перс рвав конклав, бо іншого виходу в нього не було. Тепер він від чайдушно благав про допомогу. Камерарій звертався і до друзів, і до ворогів – Він вмовляв усіх – і прибічників Церкви, і недругів побачити світло й зупинити це божевілья. Хтось із тих, що його і пухлять, неодмінно збагне всю абсурдність цієї змови і прийде на допомогу.

Камерарій вкляк перед вівтарем.

– Помолімося разом.

Уся колегія кардиналів стала навколішки й почала повторювати за ним слова молитви. За стінами каплиці, на майдані Святого Петра і по всіх куточках землі... приголомшений світ теж опустився на коліна.

95

Убивця поклав свій непритомний трофей у задній частині мікроавтобуса і на мить затримався, щоб помилуватися тілом жертви. Вона була не така гарна, як ті жінки, яких він купував, однак у ній була якась тваринна сила, що збуджувала його. Її тіло блищало від поту і пахло мускусом.

Убивця хтиво розглядав свою здобич, забувши про біль у руці. Саркофаг мало не розтрощив йому кістку, однак зараз це вже не мало значення. Заради такої винагороди варто було постраждати. Втішало його те, що американець, який йому це заподіяв, найімовірніше, вже мертвий.

Дивлячись на нерухомого полонянка, убивця уявляв насолоду, що на нього чекала. Він зажав руку їй під майку. Груди під ліфчиком на дотик були просто чудові. Так, усміхнувся він. Ти до і пойна винагорода. Переборовши бажання оволодіти нею негайно, він зачинив дверцята і поїхав кудись у ніч.

Про вбивство не було потреби повідомляти пресу. Вогонь і сам себе викаже.

І Іа Сильвію Боделок промова камерарія справила глибоке враження. Ще ніколи в житті вона так не пишалася тим, що є католичкою, і так не соромилася того, що працює в ЦЕРНі. Коли вона виходила із зони відпочинку, в усіх кімнатах панував похмурий настрій. У приймальні Колера одночасно дзвонили всі сім телефонів. Дзвінки преси ніколи не перемикали до Колера, тож усе це могло означати лише одне.

Прибутки. Телефонують охочі придбати ліцензію.

Технологія виробництва антиматерії вже знайшла перших покупців.

Гюнтер Глік виходив услід за камерарієм із Сікстинської капели і не тямив себе від щастя. Вони з Макрі щойно провели найсен саційніший прямий репортаж за останнє десятиліття. І що це буп за репортаж! Камерарій зачарував весь світ.

У коридорі камерарій повернувся до них і сказав:

– Я попросив швейцарських гвардійців, щоб зібрали для вас фотографії – фотографії кардиналів із таврами на грудях, а також фотографію покійного Папи. Мушу вас застерегти: ці фотографії жахливі. Жахливі опіки. Почорнілі язики. Але я б хотів, щоб ви показали їх світові.

Глік подумав, що свято у Ватикані, схоже, ніколи не закінчиться. Він хоче, щоб я передав в ефір ексклюзивне фото мертвого Папи?

– Ви впевнені? – запитав він, намагаючись приховати радість.

Камерарій кивнув.

– Швейцарські гвардійці покажуть вам монітор, на якому видно контейнер з антиматерією, що відлічує секунди.

Глік не міг отямитись. Свято, свято, свято!

– Ілюмінати скоро дізнаються, що вони сильно переоцінили свої можливості.

96

Як нав'язливий мотив у якійсь демонічній симфонії, задушливий морок повернувся знову.

Ні світла. Ні повітря. Ні виходу.

Ленґдон лежав під перевернутим саркофагом і відчував, що перебуває за крок від божевілья. Він намагався не думати про і моє жалюгідне становище й відчайдушно змушував мозок перемкнутися на щось інше – математику, музику – будь-що. Але

нічого не виходило. У голові стугоніло одне. Я не можу рухатися! Я не маю чим дихати!

Прищемлений рукав піджака у мить падіння саркофага, на щастя, вивільнився, і тепер Ленґдон мав дві вільні руки. Однак користі з них було мало. Він натиснув щосили на стелю крихтної камери, але вона навіть не ворухнулась. Хоч як це дивно, тепер Ленґдон шкодував, що вивільнив рукав із-під каменя. Принаймні так могла б залишитися щілина, крізь яку всередину проника-по б хоч трохи повітря.

Коли Ленґдон спробував підважити саркофаг вдруге, рукав іадерся, і він побачив слабе світіння давнього друга Міккі. Йому здалося, що зеленувате обличчя з мультфільму кепкує і нього.

Ленґдон розглянувся в пошуках ще хоч якогось натяку на і вітло, однак краї саркофага всюди щільно прилягали до підлоги. Кляті італійські перфекціоністи, подумки вилаявся він. Тепер /Іенґдон став жертвою тієї самої художньої майстерності, про їїку завжди так захоплено розповідав студентам... Бездоганні кути, точні паралелі і, звичайно ж, тільки найякісніший кар-ічірськиймармур.

Виявляється, досконалість може задушити.

— Та підніми ж ти цю заразу, — сказав він собі вголос, силь-іііше впираючись долонями в дно, до якого поприставали кістки. Саркофаг ледь зрушився. Стиснувши щелепи, він зробив

11 це одне зусилля. Цього разу кам'яна брила піднялась на чверть дюйма. По периметру блиснула смужка світла і зникла — з глу-ім стуком саркофаг знову впав на підлогу. Ленґдон лежав в темряві й віддихувався. Він спробував підважити саркофаг ногами так, як раніше. Але тепер, коли той лежав повністю на підлозі, всередині не залишилося місця навіть, щоб розігнути коліна.

Ленґдона охопив панічний страх, і йому почало здаватися, що саркофаг стискається навколо нього. Він відчайдушно боровся з цим відчуттям, чіпляючись за рештки здорового глузду.

— Саркофаг, — вимовив він уголос безстороннім тоном науковця. Але сьогодні навіть ерудиція була йому ворогом. Слово «саркофаг» походить від грецького «сарк», що означає «плоть», і «фа/eін», що означає «їсти», «пожирати». Я ув'язнений у скрині, призначеній буквально «пожирати плоть».

Ленґдон мимоволі уявив, як мертва плоть сповзає з кісток, і це нагадало йому, що він лежить під людськими останками. Від цієї думки його занудило й кинуло в холодний піт. Але водночас і з'явилась ідея.

Полапавши руками довкола себе, він знайшов уламок великої кістки. Може, ребра? Це не мало значення. Йому був потрібний якийсь клин. Якби вдалося припідняти саркофаг хоч трішечки і пропхати під нього кістку, то, може, хоч якесь повітря...

Однією рукою він вставив кістку загостреним кінцем у щілину між підлогою і краєм кам'яної труни. Другою вперся в дно і щосили штовхнув. Саркофаг не ворухнувся. Анітрохи. Він спробував іще раз. У якусь мить здалося, що камінь затремтів, але цим усе й обмежилось.

Від нудотного смороду людських останків і браку кисню Ленґдонові стало млосно, і

він зрозумів, що часу в нього залишилося ще тільки на одну спробу. Крім того, він знав, що йому будуть потрібні обидві руки.

Змінивши позу, він вставив кістку під край саркофага збоку від голови і, присунувшись, уперся в неї плечем. Обережно, намагаючись не зрушити кістку з місця, підняв обидві руки. Дихати ставало щораз важче, і раптом його охопила паніка. Удруге за сьогодні він опинився у пастці без повітря. З голосним криком Ленґдон щосили штовхнув дно саркофага. Той відірвався від підлоги лише на мить. Але цього виявилось достатньо. Кістка, у яку Ленґдон впирався плечем, прослизнула в щілину. Падаючи, саркофаг її розтрощив, але Ленґдон побачив, що над підлогою залишилась-таки вузька щілина, у яку просочувалося світло.

Знесилений, він упав на підлогу. Сподіваючись, що дихати от-от стане легше, Ленґдон чекав. Але секунди спливали, а спазм у горлі не відпускав: крізь щілину просочувалось дуже мало повітря. Невідомо, чи вистачить його, щоб не вмерти, подумав Ленґдон. Як довго він зможе так протриматись? Якщо ж він знепритомніє, то ніхто й не здогадається шукати його під саркофагом.

Із зусиллям піднісши руку, Ленґдон знову подивився на ГОДИННИК: 22:12. Стримуючи тремтіння в пальцях, він розіграв свою останню карту. Повернув один із крихітних регуляторів і натиснув кнопку.

Свідомість тьмяніла, стіни стискалися щораз більше, і Ленґдона знову опанував давній страх. Він намагався уявити – як уявляв безліч разів, – що перебуває на відкритому полі. Однак від картини, що сплила перед очима, легше не стало. Жахиття, що переслідувало його з часу дитинства, накопилось знову.

Квіти тут немов намальовані, думав хлопчик, зі сміхом бігаючи лугом. Йому хотілося, щоб батьки їх теж побачили. Однак вони саме ставили намет.

– Не відходь далеко, – наказала йому мама.

Він удав, що не чує, й побіг, до лісу.

І тепер, ідучи цим чудовим полем, хлопчик натрапив на купу каміння. Він подумав, що це, мабуть, фундамент садиби, що колись тут стояла. Ні, туди він не піде. Він знає, що це небезпечно. До того ж він щойно побачив щось цікавіше – 'туфельку Вене-/ш –рідкісну й найгарнішу квітку в Нью-Гемпширі. Досі він бачив її лише на малюнках.

Радісний і схвилюваний, хлопчик попрямував до квітки. Став навколішки. Земля під ним була пухка й волога. Він зрозумів: його квітка знайшла собі найродючіший ґрунт. Вона росла з купи згни-пого дерева.

Уявляючи, як принесе свій трофей додому, хлопчик простягнув руку...

Але стебла так і не торкнувся.

Із моторошним тріском земля під ним провалилась.

Охоплений смертельним жахом, він летів униз і знав, що зараз помре. Затамував подих і приготувався до страшного удару. Однак, приземлившись, не відчув ніякого болю. Він упав не щось м'яке.

І холодне.

Хлопчик упав обличчям у якусь рідину і занурився в неї весь Відчайдушно борсаючись, він натрапляв на гладкі стіни з усіх боків. Якимось дивом йому вдалося сплисти на поверхню.

Світло.

Дуже слабке. Високо над головою. Здавалося, що до нього багато миль.

Він борсався, обмацував стіни, шукаючи, за що вхопитися. Алі всюди був тільки гладкий камінь. Він провалився до якоїсь покинутої криниці крізь кришку. Хлопчик кликав на допомогу...але крш тільки відлунював у вузькій шахті. Він кликав знову й знову. Світло над головою поступово згасало.

Настала ніч.

У темряві час зупинився. Від холоду тіло почало німіти, але він кричав і кричав. Йому ввижалося, що стіни. валяться, щоС поховати його живцем. Руки боліли від втоми. Кілька разів йому здалося, що він чує голоси. Він кричав знову, але голос був якийсь приглушений... наче уві сні.

Ніч тривала, – і шахта здавалась дедалі глибшою. Стіни поступово звужувались. Хлопчик упирався в них з усіх сил, щоб вони не зімкнулися остаточно. Він втомився і вже готовий був здатися. Проте відчував, що вода його тримає, охолоджує, заспокоює. За якийсь час він уже не відчував нічого.

Коли рятувальна служба його знайшла, він був майже непри томний. Хлопчик пробув у холодній воді п'ять годин. Через ден дні на першій сторінці «Бостон /лоб» вийшла стаття «Малень кий плавець, що не здався».

Убивця, усміхаючись, заїхав мікроавтобусом до велетенської кам'яної споруди, що височіє над Тибром. Він поніс свій трофей нагору... піднімаючись вище й вище закрученим кам'яним тунелем, радий, що ноша не дуже важка.

Нарешті він дістався до дверей.

Храм Просвітлення, захоплено думав він. Давнє місце зустрічі ілюмінатів. Нікому й на гадку не спало б, що воно саме тут.

Він увійшов досередини і поклав свою ношу на розкішну канапу. Тоді вправно зв'язав їй руки- й ноги. Він знав: винагорода мусить зачекати, доки він не впорається з останнім завданням. Вода.

Однак, подумав він, є ще хвилька, щоб трохи розважитись. Він опутився біля полонянки на коліна і провів рукою по її нозі. Шкіра була надзвичайно гладка. Трохи вище. Темні пальці ковзнули під край шортів. Іще вище.

Він зупинився. Терпіння, сказав собі, відчувши, що збуджується. Роботу ще не закінчено.

Він вийшов на кам'яний балкон. Нічний вітерець поступово остудив його жар. Далеко вниз вирував Тібр. Убивця подивився на маківку собору Святого Петра, що лише за три чверті милі, беззахисну перед вогнями сотень прожекторів.

– Настав твій останній час, – сказав убивця вголос, подумавши про тисячі мусульман, жорстоко вбитих під час хрестових походів. – Опівночі зустрінешся зі своїм Богом.

Жінка на канапі ворухнулась. Убився повернувся. Подумав: а може, варто дати їй прокинутись? Страх в очах жінки збуджував його, як ніщо інше.

Утім, він вирішив не ризикувати. Краще, якщо на час його відсутності вона залишиться непритомною. Хоч вона зв'язана й не може втекти, він не хотів, повернувшись, застати її втомленою від марної боротьби з путами. Я хочу, щоб ти зберегла сили... д/ія мене.

Підтримуючи її голову, він налапав ззаду на шиї ямку, відразу під черепом. До цього прийому він вдавався вже безліч разів. Із неймовірною силою натиснув великим пальцем на м'який хрящ і потримав його так кілька секунд. Жінка моментально обм'якла. Двадцять хвипин, подумав він. Це буде розкішним завершенням чудового дня. Коли вона задовольнить його пристрасть і умре, він вийде на балкон і милуватиметься нічним феєрверком у Ватикані.

Залишивши полонянку на дивані непритомною, убивця зійшов сходами у підземелля, освітлене смолоскипами. Останнє завдання. Він підійшов до стола і з благоговінням подивився на священні металеві форми, залишені там для нього.

Вода. Це вже остання.

Він зняв зі стіни смолоскип, як знімав уже сьогодні тричі, і почав нагрівати форму з одного боку. Коли метал розжарився до білого, він поніс його до камери.

Усередині мовчки стояв один-єдиний чоловік.

– Кардинале Бадджіа, – прошипів убивця, – ти вже помолився?

В очах італійця не було страху.

– Тільки за спасіння твоєї душі.

Шестеро пожежників, що відреагували на повідомлення про пожежу в церкві Санта-Марія делла Вітторія, згасили вогнище за допомогою вуглекислого газу. Водю було б дешевше, але пара, що утворилась би при цьому, знищила б фрески, а Ватикан щедро платив римським пожежникам за дбайливе ставлення до його майна.

Пожежникам, з огляду на їхню роботу, доводилося бути свідками трагедій чи не щодня, але того, що відбулося в цій церкві, вони ніколи не, забудуть. Розп'яття, повішення і спалення на вогнищі одночасно – щось таке можна побачити хіба що в

якомусь готичному фільмі жахів.

Преса, на жаль, як завжди, з'явилась раніше від пожежників. Доки пожежники очистили церкву, репортери вже встигли гарненько все зафіксувати на відеоплівці. Нарешті, відв'язавши жертву від тросів і поклавши на підлогу, жоден із них вже не мав сумнівів щодо того, хто цей чоловік. -

– Cardinale Guidera, – прошепотів один. – Di Barcellona.

Кардинал був голий. Нижня частина тіла перетворилася на багряно-чорне місиво, з повністю відкритими берцевими кістками, а з ран на стегнах сочилася кров. Одного з пожежників знудило. Інший вибіг на вулицю подихати повітрям.

Однак найбільшим жахіттям був символ, випалений у кардинала на грудях. Начальник пожежної бригади обійшов тіло в німому жаху. Lavoro del diavolo, пробурмотів він собі під ніс. Сам. дідько це зробив. Він перехрестився – уперше з дитячих літ.

– Un' altro corpo! – почувся крик. Хтось із пожежників знайшов ще один труп.

Другу жертву брандмейстер упізнав відразу. До суворого командира швейцарських гвардійців мало хто з римських правоохоронців ставився приязно. Брандмейстер спробував зателефонувати у Ватикан, але всі лінії були зайняті. Проте він знав: це нічого не змінює. За лічені хвилини швейцарські гвардійці дізнаються про все з телевізійних новин.

Оглядаючи попелище й намагаючись зрозуміти, що ж тут насправді відбулося, брандмейстер зауважив, що стіна однієї ніші прошита кулями. Саркофаг, що стояв у ній, тепер лежав на підлозі, перекинутий догори дном. Тут явно відбулася якась боротьба. Але це нехай з'ясовує поліція і Святий престол, подумав він і повернувся, щоб іти.

Але раптом зупинився. З-під саркофага почувся звук. Такого звуку боявся кожний пожежник.

– Bomba! – крикнув він. – Tuttifuori!

Сапери, що прибули на виклик, підняли кам'яну труну і здивовано витріщились на джерело електронного сигналу.

– Medico! – нарешті закричав один. – Medico!

– Від Оліветті нічого не чути? – втомлено спитав камерарій, повертаючись у супроводі Рошера з Сікстинської капели до кабінету Папи.

– Ні, сеньйоре. Я побоююсь найгіршого.

Коли вони дійшли до кабінету Папи, камерарій мовив глухим голосом:

– Капітане, я більше нічого зробити не можу. Боюсь, я й так уже зробив забагато. Тепер я йду до цього кабінету молитися. Прошу мене не турбувати. Решта – в руках Божих.

– Так, сеньйоре.

– Часу майже не залишилося, капітане. Знайдіть контейнер.

– Пошуки тривають. – Рошер завагався. – Зброя, схоже, схована дуже добре.

– Так. – Камерарій скривився, наче від болю. – Рівно о 23:15, якщо церква й далі перебуватиме в небезпеці, ви розпочнете евакуацію кардиналів. Відповідальність за їхню безпеку я покладаю на вас. І прошу лише про одне. Нехай ці чоловіки покинуть це місце гідно. Нехай вони вийдуть на майдан Святого Петра і стануть пліч-о-пліч із рештою світу. Я не хочу, щоб останнім епізодом в історії цієї Церкви були злякані кардинали, що втікають через чорний хід.

– Добре, сеньйоре. А як же ви? По вас теж прийти о 23:15?

– У цьому не буде потреби.

– Перепрошую?

– Я піду тоді, коли Господь дасть мені знак.

Рошер застановився, чи камерарій збирається йти на дно разом із кораблем.

Камерарій відчинив двері до кабінету й увійшов.

– До речі... – сказав він, повернувшись. – Хочу вас попросити ще про щось.

– Слухаю, сеньйоре?

– Сьогодні в цьому кабінеті чомусь дуже холодно. Я весь тремчу.

– Електричне опалення вимкнуте. Дозвольте, я розпалю нам камін.

– Дякую. Дуже дякую, – і камерарій втомлено усміхнувся.

І'ошер вийшов із кабінету Папи, залишивши камерарія молитися при світлі каміна перед невеличкою статуєю Діви Марії. Це (іула дивна, моторозна картина – чорна зіщулена тінь у мерехтливому світлі вогню. Рошер пішов довгим коридором. За мить: і іншого боку з'явився гвардієць. Він біг. йому назустріч. Навіть при світлі свічок Рошер упізнав лейтенанта Шартрана – молодого, зеленого, завзятого.

– Капітане, – звернувся Шартран, простягаючи мобільний телефон. – Здається, звернення камерарія таки подіяло. Тут на лінії чоловік, який каже, що має для нас важливу інформацію. Нін подзвонив на один із приватних телефонів у Ватикані. Не уявляю, звідки він узяв номер.

Рошер зупинився.

– Як ти сказав?

– Він хоче говорити тільки з найстаршим за званням.

– Від Оліветті нічого не чути?

– Ні, сер.

Він узяв телефон.

– Це капітан Рошер. Я найстарший за званням.

– Рошере, – почув він, – я поясню вам, хто я такий. А тоді скажу, що робити далі.

Коли незнайомиць закінчив говорити й відімкнувся, Рошер стояв приголомшений. Він зрозумів, хто йому наказує.

Л в ЦЕРНі Сильвія Боделок насилу встигала реєструвати всі запити щодо придбання ліцензії, які надходили на голосову пошту Колера. Коли ж на столі директора задзвонив приватний телефон, Сильвія аж підскочила. Цього номера не знав ніхто. Вона взяв слухавку.

– Так?

– Міс Боделок? Це директор Колер. Зв'яжіться з моїм пілотом Літак має бути готовий за п'ять хвилин.

100

Роберт Ленґдон розплющив очі і побачив над собою розкішний розписаний фресками купол. Він не знав ні де він знаходить, ні скільки часу пробув без свідомості. Угорі клубочився дим Щось затуляло йому рот. Киснева маска. Він скинув її. У приміщенні стояв жахливий сморід – наче від паленого м'яса.

Ленґдон скривився від болю в голові. Спробував сісти. І I,II(ним схилювався чоловік у білому халаті.

– Riposati! – сказав він і легко натиснув Ленґдонові на груди, намагаючись покласти назад на спину. – Son ilparamedico.

Ленґдон не опирався. Думки кружляли, як той дим ш/| куполом. Що, чорт забирай, сталося?У свідомість знову:i.i повз страх.

– Sorcio salvatore, – сказав лікар. – Мишеня... рятівник. Ленґдон розгубився ще більше. Мишеня-рятівник?

Чоловік показав на годинник з Міккі-маусом у Ленґдона п і руці. У голові почало прояснюватись. Він пригадав, що ввімкнув будильник. Збентежено дивлячись на циферблат, він зауважив годину. 22:28.

Він різко сів.

І враз усе згадав.

За хвилину Ленґдон уже стояв біля головного вітара з брайд мейстером і кількома пожежниками. Вони засипали його заи і.шпами, але він не слухав. У нього були свої запитання. У всьому тілі відчувався гострий біль, але він знав, що мусить діяти негайно.

До Ленґдона підійшов іще один пожежник.

– Я ще раз все оглянув, сер. Ми знайшли тільки тіла кардиналі Гідери і командира швейцарських гвардійців. Жінки немає.

– Grazie, – подякував Ленґдон, не знаючи, радіти чи жаха-ся. Він пам'ятав, що бачив Вітторію на підлозі непритомну. І еі іер вона зникла. Єдине пояснення, яке спадало на думку, було невтішне. Убивця висловився по телефону чітко. Жінка з силою чолі. Це мене збуджує. Можливо, я перший тебе до ранку знайду. І тоді...

Ленґдон розглянувся.

– Де швейцарські гвардійці?

– Не можемо до них додзвонитися. Усі лінії Ватикану заблоковано.

Ленґдон почувався розбитим і самотнім. Оліветті мертвий. Кардинал мертвий. Вітторія зникла. І півгодини його життя як не бувало.

Було чути, що під церквою вже юрмились репортери. Ленґдон підозрював, що кадри страшної смерті третього кардинала неза-(і.іром з'являться в ефірі, якщо ще не з'явилися. Ленґдон надіав- и, що камерарій уже давно приготувався до найгіршого й ужив індповідних заходів. Евакуй клятий Ватикан! Досить бавитись! Ми програли!

Раптом Ленґдон усвідомив, що всі бажання, що керували ним.(осі, – прагнення врятувати Ватикан, визволити чотирьох кар-ципалів, побачити на власні очі братство, яке він досліджував імгато років, – усе це враз утратило значення. Війну вони про-ірали. Тепер він був одержимий тільки одним бажанням. Дуже простим. Палким і примітивним.

Знайти Вітторію.

Він несподівано відчув у душі порожнечу. Ленґдон неоднора-юво чув, що напружені ситуації іноді зближують людей більше, ніж десятиліття спільного життя. Тепер він у це повірив. Залишившись сам, без Вітторії, він відчув щось таке, чого не відчувші уже багато років. Самотність. Біль додав йому сили.

Викинувши з голови все зайве, Ленґдон зосередився на голом ному. Він відчайдушно надіався, що вбивця дбатиме насамперед про справу, а вже потім про задоволення.

Бо інакше він заіі ниться. Ні, сказав він собі ,у тебе ще є час. Убивця ще не завершив і своєї місії. Він мусить вигулькнути ще раз, перш ніж назавжди! зникнути.

Останній олтар науки, думав Ленгдон. Убивці залишило сь одне, останнє завдання. Землія. Повітря. Вогонь. Вода.

Він подивився на годинник. Півгодини. Ленгдон швидко пішов повз пожежників до «Екстазу святої Терези». Цього разу, дивлячись і. на вказівник Берніні, Ленгдон точно знав, що його цікавить.

Хай янголи у пошуку ведуть...

Просто над тілом святої на тлі золотого полум'я застиг янгол Берніні. В одній руці він стискав гострого вогненного списа. Лені дон простежив очима за напрямком списа – у правий бік церкви. Погляд його натрапив на стіну. У тому місці, куди показував спис, не було нічого особливого. Проте Ленгдона це не збентожило: він бо ж знав, що янгол показує на щось, розташоване десь, посеред Рима, далеко за стінами храму.

– Який це напрямок? – рішуче запитав Ленгдон, звертаючись до брандмейстера.

– Напрямок? – Брандмейстер подивився в бік, куди поки зував Ленгдон, і збентожено відповів: – Не знаю... мабуть, західний.

– Які храми розташовані в цьому напрямку?

Брандмейстер іще більше збентожився.

– Їх там десятки. А що?

Ленгдон спохмурнів. Ну звичайно. Я й сам мав би здогадатись.

– Мені потрібна карта міста. Якнайшвидше.

Брандмейстер попросив когось побігти по карту до пожежної машини. Ленгдон знову повернувся до статуї. Земля... Повітря. Вогонь... ВІТТОРІЯ.

Останній вказівник – Вода, казав він собі. Вода роботи Берніні. Установлена в якійсь із церков Рима. Голка в копиці сіна. Він гарячковито перебирав у пам'яті всі роботи Берніні, які знав. Мені потрібний пам'ятник Воді!

Раптом Ленгдон згадав скульптуру Берніні з назвою «Тритон» – грецький бог моря. Але він швидко збагнув, що вона розташована на майдані біля цієї самої церкви і до того ж зовсім не в тому напрямку, що потрібно. Він змушував себе думати. Яку фігуру міг би вирізьбити Берніні на честь води? «Нептун і Тритон»? Але ця статуя, на жаль, перебуває в музеї Вікторії й Альберта в Лондоні.

– Сеньйоре? – До нього біг пожежник із картою.

Ленгдон подякував йому і розклав карту на віттарі. Він одразу прозумів, що звернувся до тих людей, що треба, – такої детальної карти Рима він іще ніколи не бачив.

– Де ми?

Пожежник тицьнув у точку на карті.

– Поряд із п'яца Барберіні.

Аби краще зорієнтуватися, Ленґдон іще раз подивився на спис у руці янгола. Брандмейстер не помилився. Карта підтвердила, що спис і справді вказує на захід. Ленґдон провів пальцем на карті пряму від церкви Санта-Марія делла Вітторія на захід. Надія відразу почала згасати. Його палець раз по разу натрапляв на будівлю, позначену маленьким чорним хрестиком. Храми. Місто було просто всіяне ними. Нарешті церкви закінчились, і палець іаїхав у передмістя Рима. Ленґдон зітхнув і відійшов на крок від карти. Прокляття.

Розглядаючи загальний план міста, Ленґдон затримав погляд на трьох храмах, де було вбито перших трьох кардиналів. Каплиця Кіджі... собор Святого Петра... тут...

Побачивши їх усі одночасно, він помітив у їхньому розташуванні щось несподіване. Раніше Ленґдон чомусь думав, що храми і вказівниками розкидані по Римі навмання, без жодної закономірності. Але, очевидно, це було не так. Три храми були розташовані приблизно на однаковій відстані один від одного й утні рювали велетенський трикутник, що охоплював півміста. Ленґдон подивився ще раз. Так і є, йому це не здалося.

– Реппа, – раптом сказав він, не підводячи голови.

Хтось дав йому кулькову ручку.

Ленґдон обвів три храми колами. Серце забилося швидше. Він утретє перевірів своє припущення. Симетричний трикутник!

Спершу він подумав про велику державну печатку на однодо ларовій банкноті – трикутник зі всевидючим оком усередині. Але це не мало сенсу. Адже він позначив лише три точки. А всьо го їх мало бути чотири.

То де ж, чорт забирай, Вода? Ленґдон знав: хоч би де він по ставив четверту точку – трикутник буде зруйновано. Єдиним способом зберегти симетрію було розмістити четвертий вказін ник всередині трикутника, у центрі. Він подивився на це місці' на карті. Нічого. Але ця ідея не давала йому спокою. Чотири елс менти науки вважалися рівними. Вода нічим не вирізнялась, а отже, не могла знаходитися в центрі.

Але інтуїція підказувала йому, що таке симетричне розташування не могло бути випадковим. Я ще не бачу цілої картини. Залишався тільки один варіант – чотири точки утворювали не трикутник, а якусь іншу фігуру.

Ленґдон подивився на карту. Може, квадрат? Квадрат, щоправ да, не має жодного символічного значення, але принаймні він симетричний. Ленґдон поставив палець в одну із точок на карті, яка мала б перетворити трикутник на квадрат. Він відразу поб;і чив, що правильного квадрата не вийде. Кути в первинного три кутника були неоднакові, і з нього міг утворитися хіба що непра вильний чотирикутник.

Він розглянув іще кілька варіантів розташування четвертої точки відносно трикутника, і раптом сталося щось несподіване. Він зауважив, що пряма, якою він

позначив напрямок списа, про ходить точнісінько крізь одну з гіпотетичних точок. Вражений, Ленґдон обвів це місце колом. Тепер він дивився на чотири По тачки на карті, розташовані у формі нерівного ромба, схожого формою на повітряного змія.

Він наморщив чоло. Ромби теж не були символом ілюмінатів. Нін задумався. Проте...

Ленґдон згадав знаменитий «діамант ілюмінатів». Ідея, звісно ж, була недоладна, і він відразу її відкинув. До топ ж ромб на карті був довгастий, як повітряний змій. Навряд чи його можна <>уло вважати зразком тієї бездоганної симетрії, якою славився «діамант ілюмінатів».

Схилившись, щоб краще роздивитись, біля чого опинилась четверта позначка, Ленґдон із подивом виявив, що вона стоїть у самому центрі славнозвісної римської п'яца Навона. Він знав, що на цьому майдані є велика церква, але він уже раніше креслив пальцем пряму крізь цей майдан і подумав про цю церкву. Наскільки він пам'ятав, у ній не було жодних скульптур Берніні. Ця церква мала назву Свята Агнеса ін А/оне— на честь святої Аг-песи, молодой чарівной дівчини, відданої в довічне сексуальне рабство за небажання зректися віри.

Що ж такого є в цій церкві?Ленґдон напружував пам'ять, намагаючись уявити, як ця церква виглядає всередині. Але жодних робіт Берніні він у ній не пригадував, а тим паче таких, що мали б якийсь зв'язок із водою.Фігура, утворена на карті, теж не давала йому спокою. Ромб. Надто правильний, щоб бути збігом, але не достатньо правильний, щоб мати сенс. Повітряний змій?Невже він вибрав не ту точку? Чого я не второпаю?

Відповідь прийшла за тридцять секунд, і Ленґдон відчув таке піднесення, якого не переживав ще ніколи за все своє професійне життя.

Геніальність ілюмінатів, схоже, не мала меж.

Фігура,! на яку він дивився, задумувалась зовсім не як ромб. І'омб утворився лише тому, що він сполучив суміжніточки. Ілюмінати ж вірили у протилежності!Коли Ленґдон креслив прямі між протилежними вершинами, пальці в нього тремтіли. На карті утворився велетенський хрест. Це хрест!Чотири елементи науки постали перед його очима... у формі величезного хрести, що розкинувся на все місто.

Він зачудовано дивився на карту, і в голові в нього зазвучлн рядок з вірша... наче давній друг з новим обличчям.

Крізь Рим сюди прокласти світла путь...

Крізь Рим...

Туман почав розсіюватись. Ленґдон зрозумів, що відповіді, була в нього перед очима весь вечір! У вірші ілюмінатів було сказано, як самерозташовані олтарі науки. Навхрест!

Крізь Рим сюди прокласти світла путь!

Ленґдон зрозумів: хрест на карті відображав найвищий ду алізм ілюмінатів. Це був релігійний символ, утворений із еле ментів науки. Галілеєва стежка світла вшановувала водночас інауку, іБога!

Усі інші деталі складанки стали на місце майже миттєво.

П'яца Навона.

У самому центрі п'яца Навона перед церквою Святої Агнеси ін Аґоне стояла одна з найзнаменитіших скульптур Берніні. Уся к, хто бував у Римі, приходив подивитися на неї;

«Фонтан чотирьох рік»!

Безпомилковий символ води, фонтан чотирьох рік Берніні прославляв чотири найбільші ріки світу – Ніл, Ґанґ, Дунай і Ла-Плату.

Вода, думав Ленґдон. Останній вказівник. Досконало.

А ще досконаліше те, збагнув Ленґдон, що над чудовим фон таном Берніні височіє величний обеліск.

Залишивши спантеличених пожежників, Ленґдон побіг через усю церкву до бездиханного тіла Оліветті.

22:31, подумав він. Часу вдосталь. Уперше за сьогодні він від чував, що випереджає події.

Присівши біля командира, що лежав поза рядами лав, Лет дон непомітно для пожежників узяв його пістолет і рацію. Він знав, що доведеться викликати підмогу, але тут було не від повідне для цього місце. Розташування останнього олтари науки мусило поки що залишатися таємницею. Репортери й пожежники, що мчатимуть із сиренами до п'яца Навона, тільки псе зіпсують.

Ленґдон тихо вислизнув на вулицю й обійшов журналістів, які ' групами заходили до церкви. Він перетнув п'яца Барберіні і, схо- навшись у тіні будинків, увімкнув рацію. Спробував зв'язатися t Ватиканом, але в рації тільки тріщало. Або він був поза зоною ік'язку, або ж для користування рацією потрібно було набрати якийсь код. Ленґдон крутив регулятори, натискав кнопки, але нічого не допомагало. Він зрозумів, що викликати підмогу, мабуть, не вдасться. Озирнувся в пошуках телефону-автомата. Жодного. Зрештою, до Ватикану й так зараз Не додзвонитися.

Він почувся дуже самотньо.

Відчуваючи, як упевненість тана, Ленґдон якусь мить постояв, оцінюючи своє жалюгідне становище: весь обсипаний уламками зогнених кісток, поранений, смертельно втомлений і голодний..

Він озирнувся на церкву. Над маківкою, освітленою прожекторами медій і пожежними машинами, звивався дим. Може, варто повернутися й покликати когось на допомогу? подумав він. ()днак інтуїція підказувала, що помічники без спеціальної підготовки можуть тільки зашкодити. Якщо убивця нас побачить... Нін подумав про Вітторію й усвідомив, що це його остання нагода зустрітися з її викрадачем.

П'яца Навона, думав він, знаючи, що може дістатися туди добряче заздалегідь і підстерегти вбивцю. Він розглянувся в пошуках таксі, але вулиці були майже порожні. Навіть таксисти все покинули заради телевізора. До п'яца Навона була

тільки миля, але Ленґдон не збирався витратити дорогоцінні сили на пішу прогу-/іанку. Він іще раз глянув на церкву, застановляючись, чи не міг (ш він позичити в когось авто.

Пожежну машину? Мікроавтобус інформантства? Жартуєш, чи що? ~ '

Відчуваючи, що хвилини невблаганно спливають, Ленґдон прийняв рішення. Витягнув з кишені пістолет і вчинив дещо, настільки на нього не схоже, що він аж запідозрив, що став одержимий дияволом. Ленґдон підбіг до одного-єдиного «сітроена», що зупинився перед світлофором, і націлився крізь опущене вікно на водія:

— Fuori!

Переляканий чоловік хутко вийшов з авта. Ленґдон ускочив за кермо й натиснув на газ.

101

Гюнтер Глік був в офісі швейцарської гвардії. Він сидів на лаві в кімнаті для тимчасово затриманих і молився всім богам, яких тільки знав. Ох, тільки б це НЕ виявилось сном.Сьогодні він оприлюднив сенсацію, про яку не міг навіть мріяти. Про яку ніхто б не міг мріяти. Кожний журналіст на землі бажав би зараз бути на місці Гліка. Ти не спиш,казав він собі. Ти став зіркою. Ден Разер у цю мить гірко плаче.

Макрі сиділа поруч і здавалася трохи приголомшеною. Глік на неї не сердився. Після ексклюзивної трансляції звернення камерарія вони вдвох показали світові страхітливі фотографії вбитих кардиналів і Папи — з отим страшнучим язиком! — а також монітор, на якому видно контейнер з антиматерією, що відлічує секунди. Неймовірно!

Звісно ж, усе це відбулося з благословення камерарія, і під замком в офісі швейцарської гвардії вони опинилися з іншої причини. Гвардійцям не сподобалося те, що Глік додав до репортажу на власний розсуд. Він знав, що розмова, яку він прокоментува н у прямому ефірі, не призначалася для його вух. Але це був його зоряний час. Іще одна сенсація!

— Теж мені самаритянин одинадцяті години, — невдоволено буркнула Макрі.

— Суперово вийшло, правда? — усміхнувся Глік.

— Тупіше не буває.

Вона просто заздрить,подумав Глік. Невдовзі після промови камерарія Глік знову випадково опинився в потрібному місці і? потрібний час. Він підслухав, як Рошер роздавав своїм людям накази. Здається, Рошерові подзвонив якийсь таємничий тип і

сказав, що має важливу інформацію. Рошер говорив, що цей чоловік може їм допомогти, й наказував гвардійцям приготуватися до його візиту.

Хоч ця інформація явно не призначалась для сторонніх пух, Ґлік учинив так, як учинив би на його місці усякий порядний репортер – без сорому й совісті. Він знайшов темний закуток, наказав Макрі ввімкнути камеру й поділився новиною зі світом.

– Несподіваний поворот подій у Божому місті, – оголосив він, грізно примружившись. Тоді повідомив, що до Ватикану їде таємничий гість, який врятує Церкву. Ґлік охрестив його самаритянином одинадцятої години – чудове прізвисько для безликого незнайомця, що з'являється в останню мить, аби зробити добру справу. Інші інформагентства підхопили сенсаційну новину, і Ґлік іще раз увічнив своє ім'я.

Я неперевершений, із задоволенням думав він. Пітер Дженнін/с сховається.

Звісно ж, на цьому Ґлік не зупинився. Доки загальна увага була прикута до нього, він на додаток поділився зі світом власними міркуваннями про всю цю змову.

Блискуче. Просто блискуче.

– Ти нас обох підставив, – заявила Макрі. – Ти все зіпсував.

– Чому це? Я був неперевершений!

Макрі подивилась на нього недовірливо.

– Колишній президент Джордж Буш – ілюмінат?

Ґлік усміхнувся. Невже це не очевидно? Ні від кого не таємниця, що Джордж Буш був масоном тридцять третього ступеня і саме він очолював ЦРУ у той час, коли воно припинило розслідування у справі ілюмінатів через брак доказів. А всі ці промови про «тисячу точок світла»! І про «новий світовий лад»... Буш, поза всяким сумнівом, був ілюмінатом.

– А навіщо ти приплів ще й ЦЕРН? – докоряла Макрі. – Завтра під твоїми дверима вишикується довжелезна черга з адвокатів.

– ЦЕРН? Ой, ну що ти! Це ж так очевидно! Подумай лишень. Ілюмінати зникають у п'ятдесятих роках приблизно в той самий час, коли з'являється ЦЕРН. ЦЕРН – це рай для всіх просвітлених людей на землі. Мільйонні пожертви від приватних осіб. Вони створюють зброю, яка може знищити церкву, і раптом... її в них викрадають!

– І це ти вважаєш достатньою підставою, щоб заявляти на весь світ, що ЦЕРН – новий плацдарм ілюмінатів?

– Звичайно! Братства ж просто так не зникають. Ілюмінати мусили кудись подітися. ЦЕРН для них – ідеальний притулок. Я не стверджую, що кожний науковець у ЦЕРНі – ілюмінат. Мабуть, це схоже на велику масонську ложу, більшість членів якої – невинні люди. А от верхні ешелони...

– Ґліку, ти колись чув про наклепи? А про відповідальність?

– А ти колись чула про справжню журналістику?.

– Журналістику? Ти вигадуєш нісенітницю і називаєш це журналістикою! Мені треба було вимкнути камеру! А що за фігню ти наплів про корпоративний логотип ЦЕРНу? Символ сатаністів? Ти що, з глузду з'їхав?

Глік усміхнувся. Макрі явно йому заздрила. Логотип ЦЕРНу був його найблискучішою здогадкою. Після звернення камерарія всі інформанти заговорили про ЦЕРН і антиматерію. На деяких каналах логотип ЦЕРНу красувався як фон. Він доволі стандартний – два кола, що символізують прискорювачі частин – нуклонів, і п'ять рисок, що відходять від них і символізують інжектори. Весь світ зараз споглядав цю емблему, але тільки він, Глік, який сам трохи цікавився символами, побачив у ній приховані символи ілюмінатів.

– Ти ж не символіст, – не вгадала Макрі, – ти просто репортер, якому несподівано пощастило. Символами нехай би займався професор із Гарварда.

– Професор із Гарварда це проґавив, – відповів Глік. '

Зв'язок цього логотипа з ілюмінатами неможливо не помітити!

Від радості він увесь аж сявав. Хоч ЦЕРН має багато прискорювачів, на емблемі їх лише два. Два – це число, що символізує дуалізм ілюмінатів. Хоч більшість прискорювачів має лише один інжектор, на логотипі їх зображено аж п'ять. П'ять – це число, що символізує пентаграму ілюмінатів. Але головний фокус був після цього. Глік звернув увагу глядачів на те, що логотип ЦЕРНу містить велику цифру «6», утворену одним колом і рисою. А якщо малюнок обернути, з'являється ще одна шістка... а тоді ще одна. Тобто логотип ЦЕРНу містить три шістки! 666! Число диявола! Знак звіра!

Глік був генієм.

Макрі готова була його вдушити.

Глік знав, що заздрість рано чи пізно мине, й особливо не переймався. Йому спало на думку інше. Якщо ЦЕРН – штаб-квартира ілюмінатів, то чи не там тепер зберігається славнозвісний «діамант ілюмінатів»? Глік читав про нього в Інтернеті – «дивовижний алмаз, народжений давніми стихіями, – такий досконалий, що всяк, хто його бачив, застигав у німому подиві».

Глік замислився: можливо, цього вечора йому судилося розкрити ще, одну таємницю – довідатись, де знаходиться «діамант ілюмінатів»?

Ночі в Римі, так само як і в пустелі, можуть бути дивовижно холодними, навіть після теплого дня. Ленґдон зіщулювся на узбіччі п'яца Навона, закутавшись у свій твідовий піджак. По всьому місту було чути випуски теленовин, що зливалися в суцільний гомін і нагадували далекий шум вуличного руху. Він подивився на годинник. П'ятнадцять хвилин. Щастя, що можна кілька хвилин перепочити.

На майдані не було нікого. Чудовий фонтан Берніні шипів і дивно зачаровував. Над пінистою поверхнею води здіймався химерний туман, підсвічений знизу підводними прожекторами. Відчувалась наелектризованість повітря.

Найзахопливіша особливість цього фонтана – його висота. Сама центральна частина композиції – невідшліфована брила італійського вапняку – має висоту двадцять футів. Вона пронизана безліччю отворів і гротів, із яких б'ють струмені води. Брилу з усіх боків обліпили поганські фігури. А нагорі стоїть обеліск, що здіймається в небо ще на сорок футів. Ленґдон побачив на його вершечку невиразну тінь – це примостився на ніч самотній голуб.

Хрест, думав Ленґдон, усе ще вражений тим, як ілюмінати розташували по Римі свої вказівники. «Фонтан чотирьох рік» був останнім олтарем науки. Ще кілька годин тому Ленґдон стояв у Пантеоні, переконаний, що стежки світла більше не існує і що він нізащо не зайде аж так далеко. Виявилось, що він дуже помилявся. Насправді стежка повністю збереглася. Земля, Повітря, Вогонь, Вода. І Ленґдон пройшов нею... від початку до кінця.

Не зовсім до кінця, нагадав він собі. На стежці було не чотири, а п'ять зупинок. Четвертий вказівник – фонтан – якосі. указував на кінцеву точку всього маршруту – священне сховище ілюмінатів, храм Просвітлення. Ленґдон застановився, чи цей храм і досі стоїть. Можливо, саме туди вбивця відвіз Вітторію.

Ленґдон мимоволі почав розглядати фігури на фонтані, шукаючи підказки, у якому напрямку слід шукати сховище ілюмінатів. Хай янголи у пошуку ведуть. Він майже відразу збагнув, що янголів на цьому фонтані немає взагалі. Принаймні з того місця, де він стояв, не було видно жодного... І він не пригадував, щоб колись бачив їх тут раніше. «Фонтан чотирьох рік» був поганським пам'ятником. Фігури людей і тварин на ньому ніяк не стосувалися християнства. Янгол серед них виглядав би прос то недоладно.

Може, я прорахувався? Він згадав хрест на карті, утворений чотирма обелісками. Стиснув кулаки. Цей фонтан ідеально вписується в загальну картину.

О 22:46 з темного провулка з протилежного боку майдану виїхав чорний мікроавтобус. Ленґдон не звернув би на нього жодної уваги, якби той не їхав із вимкненими фарами. Наче акула, що патрулює вночі затоку, авто проїхало по всьому периметру майдану.

Ленґдон присів, сховавшись за величезними сходами, що вели до церкви Святої Агнеси. Він стежив за мікроавтобусом, відчуваючи, як пришвидшилось серцебиття.

Авто двічі об'їхало майдан і рушило до фонтана Берніні. Автобус проїхав кілька метрів уздовж бордюру й зупинився. Відсувні дверцята опинилися за кілька дюймів від спіненої води.

Над фонтаном клубочився туман.

У Ленґдона з'явилося недобре передчуття. Що це – вбивця з'явився так рано? І в мікроавтобусі? Ленґдон уявляв, що той потягне свою останню жертву через увесь майдан, так само як біля собору Святого Петра, отже, стріляти в нього буде легко. Але той приїхав на мікроавтобусі. Отже, правила гри змінилися.

Раптом дверцята відсунулися.

На підлозі в автобусі корчився в муках голий чоловік. Він був обмотаний важкими ланцюгами. Чоловік відчайдушно намагався визволитися з пут, але ланцюги були надто важкі. Одне кільце затискало йому рот, як вуздечка в коня, і кричати він не міг. Тоді Ленґдон побачив і другу постать – хтось рухався в глибині автобуса позаду бранця. Очевидно, убивця готувався до останнього акту трагедії.

Ленґдон знав, що в нього залишилися лічені секунди.

Він витягнув пістолет, тоді зняв з себе піджак і кинув на землю. Ленґдон хотів, щоб ніщо не сповільнювало його рухів, а крім того, боявся замочити сторінку з Галілеєвої «Діаграми». Нехай краще безцінний документ залишається тут, подалі від небезпеки.

Ленґдон обережно перебіг праворуч. Обійшовши фонтан, він зупинився навпроти автобуса. Центральна брила у фонтані заступала йому огляд. Він швидко, підбіг до краю фонтана, сподіваючись, що плескіт води заглушить його кроки. Переліз через бордюр і скочив у спінену воду.

Вода сягала йому пояса й виявилася крижаною. Зціпивши зуби, Ленґдон побрів по слизькому дну. Пересування ускладнювали іще й монети, що їх туристи накидали «на щастя». Ленґдон відчував, що самого «щастя» сьогодні йому буде замало. Його огорнув туман, і він застановився, від чого тремтить пістолет у руці – від холоду чи від страху?

Він дійшов до центральної частини фонтана і, тримаючись за мармурові фігури, зробив іще кілька кроків ліворуч. Сховавшись за величезним конем, Ленґдон не зводив очей з мікроавтобуса, до якого тепер було лише футів з п'ятнадцять. Убивця присів, поклавши руки на обв'язаного ланцюгами кардинала, збираючись, очевидно, зіштовхнути його через відчинені двері просто у фонтан.

Стоячи по пояс у воді, Роберт Ленґдон підняв пістолет і вийшов із туману. Він почувався якимось водяним ковбоєм, що виходить на вирішальний герць..

– Ані руш. – Голос був твердіший, ніж рука із затиснутим пістолетом.

Убивця підвів голову. Якусь мить на його обличчі з'явилося збентеження, так наче він побачив привида. Тоді скривив уста в злостивій посмішці і здійняв руки догори.

– Он які справи.

– Виходь з автобуса.

– Ти наче змок.

– Щось ти рано з'явився.

– Мені не терпиться повернутись до свого трофея.

– Я вистрелю без вагань'. – Ленґдон наставив пістолет. -

– Ти вже вагаєшся.

Ленґдон відчув, як напружився палець на спусковому курку. Кардинал лежав нерухомо, без сил. Здавалося, він умирає.

– Розв'яжи його.

– Облиш. Ти ж прийшов по жінку. Не вдавай, що це не так. Ленґдон боровся з бажанням покінчити з усім негайно.

– Де вона?

– У надійному місці. Чекає на моє повернення.

Вона жива. У Ленґдона в серці зажевірла надія.

– У храмі Просвітлення?

– Тобі його нізащо не знайти, – усміхнувся убивця.

Ленґдон не йняв віри. Таємне сховище досі існує. Він прицілився.

– Де він?

– Це місце залишалося таємницею багато століть. Навіть мені його відкрили зовсім недавно. Я швидше умру, ніж зраджу довіру.

– Я знайду його й без тебе.

– Ти надто самовпевнений.

Ленґдон показав на фонтан.

– Я ж дійшов до цього місця.

– Сюди багато хто доходив. Останній етап – найважчий. Ленґдон зробив кілька кроків уперед, насилу втримуючись на слизькому дні. Убивця здавався дивовижно спокійним. Він сидів навприсядки у глибині автобуса зі здійснятими вгору руками. Ленґдон націлив пістолет йому на груди, роздумуючи, чи не варто вистрілити й разом з усім покінчити. Ні. Він знає, де Вітторія. Він знає, де антиматерія. Мені потрібна інформація!

Убивця дивився на свого нападника з глибини мікроавтобуса і майже жалів його. Американець був хоробрий, це він уже довів. Але не мав жодного досвіду. І це він теж довів. Відвага без відповідних навичок – це самогубство. Існують споконвічні правила виживання. Американець не дотримав жодного.

Ти мав перевагу – елемент несподіванки. Ти бездарно її втратив. Американець поведився нерішуче... Можливо, чекав допомоги... або ж сподівався, що убивця ненароком сам збовкне важливу інформацію.

Допитуй жертву тільки після того, як повністю знешкодиш Ворог, загнаний у кут, – смертельно небезпечний.

Американець знову заговорив. Шукав підходів. Маневрував.

Убився мало не розсміявся вголос. Це тобі не голлівудське кіно... Тут перед розв'язкою не буде довгої дискусії під дулом пістолета. Тут усе закінчиться швидко. Просто зараз.

Не відводячи погляду від Ленґдона, убивця пересунув руки по стелі мікроавтобуса, знайшов те, що шукав, і схопився, а тоді...

.. тоді перейшов до рішучих дій.

Того, що сталося, Ленґдон аж ніяк не чекав. На мить йому здалося, що закони фізики перестали діяти. Убивця ніби повис у повітрі, а його ноги зі страшною силою вдарили в обмотаного ланцюгами кардинала. Той вилетів з автобуса у фонтан, здійнявши хмару бризок.

Вода хлюпнула Ленґдонові в обличчя, і він надто пізно збагнув, що ж насправді відбулося. Убивця вхопився руками за верхній поручень і вивільнив ноги. Тепер він летів на нього, ногами вперед.

Ленґдон натиснув на курок, і пістолет вистрілив. Куля влучила в носок лівого черевика убивці. Тієї ж миті обидві ноги вдарили Ленґдона в груди, і він повалився назад.

Обидва чоловіки разом упали в забарвлений кров'ю басейн.

Спершу у крижаній воді Ленґдон відчув тільки біль. Тоді прийшов інстинкт виживання. Він збагнув, що пістолета в його руці вже немає – убивця вибив його одним ударом. Ленґдон пірнув і почав обмацувати слизьке дно. Рука вхопила щось металеве. Жменю монет. Він кинув їх. Розплющив очі й розглянувся у підсвітленому басейні. Вода навколо клекотіла, наче в холодному джакузі.

Попри бажання вдихнути повітря, страх утримував його на дні. І змушував весь час рухатися. Він не знав, звідки чекати наступного удару. Треба знайти пістолет! Руки відчайдушно обмацували дно.

У тебе є перевага, казав він собі. Ти у своїй стихії. Навіть у мокрому гольфі й штанах Ленґдон плавав чудово. Вода – твоя стихія.

Коли пальці вдруге наткнулися на метал, Ленґдон був упевнений, що нарешті йому пощастило. Те, що він тримав, не було жменею монет. Він схопив і потягнув до себе, але той предмет не зрушив з місця. Ленґдон сам присунувся до нього. Здавалося, металевий предмет прикріплений до дна..

Ще до того, як він опинився над кардиналом, що корчився в передсмертній агонії, Ленґдон зрозумів: він ухопився за один із ланцюгів, якими був обмотаний старий. Він на мить застиг, побачивши під собою спотворене жахом обличчя, що дивилось на нього з дна фонтана.

Кардинал був іще живий. Ленґдон вхопився обома руками за ланцюги й спробував

підняти бідолашного на поверхню. Тіло повільно відірвалось від дна... немов важкий якір. Ленґдон потягнув сильніше. Коли голова кардинала виринула з води, той кілька разів судомно хапнув широко розтуленим ротом повітря. Тоді його тіло різко обм'якло, і Ленґдон не втримав слизького ланцюга. Бадджія каменем пішов на дно і зник під пінистою водою.

Ленґдон пірнув із широко розплющеними очима й відразу знайшов кардинала. Вій знову вхопився за ланцюги, але цього разу металеві пута трохи розсунулися і Ленґдон побачив іще одне жажіття. На грудях у Бадджія чорніло тавро.

Наступної миті перед очима Ленґдона з'явилася пара черевиків. З одного сочила кров.

Як завзятий, гравець у водне поло, Ленґдон мав чималеньким досвід підводних бійок. Запеклі сутички, що точилися під ПО верхнею води, невидимі для суддів, часом не поступалися най жорстокішим змаганням з боротьби. Ленґдона вже били ногами, дряпали, силоміць утримували під водою, а один роззлючений захисник, від якого той постійно вивертався, якось навіч і. укусив.

Тепер же, відбиваючись від нападника у крижаній воді фон тана Берніні, Ленґдон розумів, що ця сутичка не йде в жодне порівняння з підводними бійками в гарвардському басейні. Тут він боровся не за м'яч, а за життя. Вони билися вже вдруге – бп суддів і без шансу на реванш. Руки супротивника притискали його обличчя до дна фонтана з такою силою, що в нього не зали шалося сумнівів: його хочуть убити.

Ленґдон інстинктивно, як торпеда, рвонув уперед. Вирвись! Але нападник тримав його міцно, користуючись перевагою, якої не мав жодний ватерполіст-захисник: обома ногами він стояв на твердому ґрунті. Ленґдон спробував вивернутися й собі знайч'и опору. Здавалося, однією рукою вбивця тримає трохи слабше... Однак вирватися не вдавалося.

Тоді Ленґдон вирішив, змінити тактику і зробив те єдине, що йому залишалося. Він перестав рватися нагору. Якщо не можна їхати на північ, то їдь на схід. Зібравши останні сили, він від штовхнувся ногами, а руками зробив гребок, як плавець батерфляєм – тіло пересунулось уперед.

Зміна напрямку, схоже, заскочила вбивцю зненацька. Через той несподіваний ривок він утратив рівновагу й послабив хвач' ку. Ленґдон іще раз брикнувся... Відчуття було таке, наче порвався буксирний трос. Раптом він вивільнився – видихнув з легенів повітря і щосили рвонув до поверхні. Вдихнути він устиг лише раз. З неймовірною силою вбивця знову навалив ся на нього, схопив за плечі і притиснув вагою тіла до дна.

Ленґдон спробував стати на ноги, але вбивця зробив йому підніжку і він упав.

Він знову лежав на дні.

Ленґдон несамовито звивався під водою, усі м'язи в нього пекли. Однак цього разу його маневри були марні. Крізь бульбашки у воді він вдивлявся в дно, шукаючи

пістолет. Але побачити щось було неможливо. У цьому місці бульбашок було більше. Убивця притискав його щораз глибше, у бік прожектора, прикріпленого до дна фонтана. В обличчя вдарило сліпуче світло. Ленґдон витягнув руки перед собою і вхопився за прожектор. Спробував ішрватись від нападника, тримаючись за прожектор, але той був встановлений на шарнірах і повернувся в нього під рукою. Ленґдон відразу ж утратив точку опори.

Убивця притиснув його ще глибше.

І тоді Ленґдон це побачив. З-під монет, що вкривали дно, виглядав вузький чорний циліндр. Глушитель пістолета! Ленґдон простягнув руку і схопив цей циліндр, але відчув під пальцями не метал, а пластик. Він потягнув його до себе й побачив, що тримає в руці схожий на змію гнучкий гумовий шланг, близько двох футів завдовжки, з якого виходили бульбашки повітря. Ленґдон знайшов аж ніяк не пістолет Оліветті. Це був один із численних *spumanti*... безневинних пристроїв, призначених створювати у фонтані бульбашки.

Кардинал Бадджіа лежав на дні фонтана за кілька футів від них і відчував, як душа залишає його тіло. До цієї миті він готувався все життя, однак ніколи не думав, що кінець буде саме такий. Його фізична оболонка жорстоко страждала... обпалена, побита й притиснута до дна басейну важкими залізними ланцюгами. Він нагадав собі, що ці страждання— ніщо порівняно з тим, що довелося пережити Ісусові.

Він прийняв смерть за мої гріхи....

Бадджіа чув, що неподалік б'ються. Йому нестерпно було про це думати. Його кат от-от відбере ще одне життя... життя чоловіка з добрими очима, який намагався йому допомогти.

Біль посилювався. Бадджіа лежав на спині і дивився крізь воду на чорне небо над собою. На мить йому навіть здалося, що він бачить зорі.

Час настав.

Повністю звільнившись від страху й сумнівів, Бадджіа розтулив вуста і випустив подих, який, він знав, буде останнім. Він дивився, як його душа у вигляді зграйки прозорих бульбашок відлітає до неба. Тоді рефлексивно вдихнув. Вода полилася в легені, і йому здалось, що в нього вп'ялося безліч крижаних кинджалів. Біль тривав лише кілька секунд.

А тоді... спокій.

Не звертаючи уваги на пекучий біль у нозі, убивця зосередився на американцеві, якого усім тілом притискав до дна фонтана. Покінчи з ним. Він сильніше вхопився за плечі жертви, знаючи, що цього разу Робертові Ленґдону не вижити. Як він і сподівався, опір дедалі слабшав.

Раптом тіло Ленґдона вклякло, а потім він несамовито затрясся.

Нарешті,зрадів убивця. Дрожі. Вони починаються, коли води потрапить у легені. Він знав, що дрожі триватимуть близько п'яти секунд.

Вони протривали шість.

Тоді, як і очікував убивця, тіло Роберта Ленґдона враз обм'якло, немов здулась велика повітряна куля. Усе скінчилось. Убивця вичекав ще з тридцять секунд, щоб вода заповнила всю тканину легенів. За якийсь час він відчув, що суперник лежить на дні самотійно, без жодних зусиль з його боку. Тоді убивця відпусти 11 його. У фонтані чотирьох рікпресу чекає подвійний сюрприз.

– Tabban! – вилаявся вбивця, вилізши з фонтана й побачив-ши закривавлену ступню.

Носок черевика був пошматований, а кінчик великого пальця, мабуть, відірвало кулею. Сердячись через власну необережність, він відірвав обшлаг з однієї штанини і запхав тканину в діру в черевикові. Біль стрелив у ногу.

– Ibn alkalb! – Він стиснув кулаки і заштовхав ганчірку глибше. Кровотеча поступово припинилась.

Сідаючи за кермо, убивця більше не думав про біль. Він згадав про насолоду, що його чекала. Роботу в Римі завершено. Він чудово знав, яку дістане винагороду за всі старання. Зв'язана Вітторія Ветра чекала його повернення. Убивця, навіть змоклий і наскрізь промерзлий, відчув, як у тілі наростає збудження.

Я заслужив свою винагороду.

Вітторія Ветра прокинулась від болю. Вона лежала на спині. Усі м'язи затерпли і немов скам'яніли. Вона хотіла ворухнутися, але Плечі звела судом. Вітторія не відразу збагнула, що руки її зв'язані за спиною. Спершу вона нічого не розуміла. Я що – сплю? Але коли спробувала підвести голову, різкий біль у потилиці переконав її, що це не сон.

Розгубленість переросла на страх. Вітторія розглянулась. Вона була у кімнаті з каменю – великій, гарно обставленій, освітленій смолоскипами. Якесь давнє місце для таємних зустрічей. Поряд колом стояли старовинні лави.

Вітторія відчула на тілі прохолодний вітерець. Вона побачила розчинені подвійні двері, а за ними балкон. Вітторія могла запрягтися, що крізь щілини у балюстраді вона побачила Ватикан.

104

Роберт Ленґдон лежав на монетах, що товстим шаром укривали дно фонтана чотирьох рік. У зубах він і досі стискав пластиковий шланг. Повітря, що йшло від насоса, було просякнуте машинним мастилом, і в горлі пекло. Проте Ленґдон не нарікав. Головне, що кін живий.

Він не знав, наскільки вдало зімітував утоплення, але, проживши все життя біля води, безумовно, чув не раз, як саме це відбувається. Він старався, як міг. Наостанок навіть видихнув з легенів усе повітря й перестав дихати, щоб тіло

пішло на дію під власного вагою.

На щастя, убивця купився на цей спектакль і відпустив йот.

Причаївшись на дні фонтана, Ленґдон вичікував так довго, як міг. Він уже мало не почав задихатися. Він не знав, чи вбивця вже забрався геть. Вдихнувши зі шланга ще раз їдке повітря, він па решті відпустив його і поплив низько над дном, доки не наткнувся на слизький мармур центральної композиції. Безшумно піднявся на поверхню і випірнув, невидимий у тіні величезних мармурових фігур.

Мікроавтобуса не було.

Це все, що Ленґдон хотів побачити. Вдихнувши на повні груди свіжого повітря, він кинувся до того місця, де зник під водою кардинал Бадджіа. Ленґдон знав, що старий уже непритомний і повернути його до життя навряд чи вдасться, але спробувати він мусив. Знайшовши тіло, він став над ним, широко розета вивши ноги, нагнувся й потягнув обома руками за ланцюги. Коли голова кардинала виринула з води, Ленґдон побачив, іди очі в нього вже закотилися і вилізли з орбіт. Кепський знак. І її пульсу, ні дихання.

Знаючи, що нізащо не подужає підняти й перетягнути обплутане важкими ланцюгами тіло через бордюри фонтана, Ленґдон потягнув кардинала Бадджіа по воді до розщелини в центральній брилі скульптурної композиції. Тут було мілко і камінь спускався у воду похило. Ленґдон витягнув голе тіло якнайвище па кам'яний виступ.

Тоді взявся до справи. Стискаючи скуті ланцюгами груді, Ленґдон відкачав кардиналові воду з легенів. Тоді заходився робити штучне дихання. Старанно відлічував секунди. Стимувався, щоб не думати надто сильно чи надто часто. Три хвилини Ленґдон намагався повернути старого до життя. Через п'ять хвилин він зрозумів, що все скінчено.

II preferito. Чоловік, що мав стати Папою. Лежить перед ним мертвий.

Навіть розпластаний на холодному камені, голий і наполовину занурений у воду, кардинал Бадджіа зберігав вираз спокійної гідності. Вода тихо плескалася на його грудях... Здавалося, вона кається... немов просить вибачення за те, що стала його вбивцею... і намагається змити жакливу рану з її ім'ям.

Ленґдон м'яко провів рукою по обличчю кардинала і прикрив над заковченими очима повіки. І в цю мить він відчув, що назовні рвуться сльози. Це його вразило. І вперше за багато, багато років Ленґдон заплакав.

Ленґдон нарешті відійшов від мертвого кардинала знову на глибше місце. Туман утоми поволі розсіювався. Спустошений і самотній, Ленґдон думав, що зараз упаде.

Але натомість він несподівано відчув новий приплив енергії. М'язи налилися силою, а мозок, тимчасово забувши про біль у серці, відкинув минуле і зосередився на єдиному відчайдушному завданні.

Треба знайти сховище ілюмінатів. Я мушу визволити Вітторію.

Ленґдон повернувся обличчям до велетенського творіння Бер-ніні і, зібравши рештки надії, почав шукати очима останній вказівник ілюмінатів. Він знав: десь, серед цієї химерної купи фігур криється ключ, що вказує на храм Просвітлення. Проте надія швидко згасла. У дзюрчанні води йому вчувалися насмішкуваті слова segno: Хай янголи у пошуку ведуть. Ленґдон у відчай дивився на вирізьблені фігури перед собою. Цей фонтан поганський! На ньому немає жодних клятих янголів!

Коли Ленґдон оглянув скульптурну композицію і не виявив нічого вартого уваги, його погляд мимоволі ковзнув угору на височенну кам'яну колону. Чотири вказівники думав він, розставлені по Риму у формі велетенського хреста.

Розглядаючи ієрогліфи, що вкривали обеліск, він застано вився-, чи не криється була підказка десь у єгипетських символах, Але одразу ж відкинув цю ідею. Ці ієрогліфи з'явилися на баї л то століть раніше від Берніні, а розшифрували їх тільки після того, як знайшли Розетський камінь. Хоча, наважився припуск тити Ленґдон, може, Берніні вирізьбив на обеліску якийсь до датковий символ? Такий, що був би непомітний серед інших ієрогліфів?

З новою надією Ленґдон обплив фонтан іще раз, уважно огля даючи всі чотири грані обеліска. Це зайняло дві хвилини, і коли він дійшов до останньої грані, надія згасла. Серед ієрогліфів не бу ло нічого такого, що скидалося б на більш пізнє вкраплені їм Янголів, звісно, не було теж.

Ленґдон подивився на годинник. Була рівно одинадцята. Піп не знав, летить час чи повзе. Він брів у холодній воді фонтана, і його почали переслідувати страхітливі сцени з убивцею і Ві і торією. Укотре обійшовши обеліск і знову нічого не побачивши, Ленґдон остаточно впав у відчай. Стомлений і зневірений, він мало не валився з ніг. Закинув голову назад і був готовий голосно закричати з відчаю.

Але крик застряг у нього в горлі.

Ленґдон дивився вгору на обеліск. Те, що стриміло на його вершечку, він уже бачив раніше, але не надав цьому значення Тепер же він вкляк на місці. Це був не янгол. Аж ніяк. Насправді спочатку Ленґдон навіть подумав, що це взагалі не є частиною фонтана Берніні. Вирішив, що це – жива істота, птах, що при мостився на вершечку величній піраміді.

Голуб.

Ленґдон примружився, придивляючись крізь підсвіченни туман до об'єкта на вершечку піраміді. Це ж голуб, хіба ні? Іла тлі зоряного неба чітко було видно голову з дзьобом. Однак відтоді, як Ленґдон прийшов сюди, птах навіть не поворухнувся, попри те, що внизу під ним точилася бійка. Він сидів точ нісінько так само, як і тоді, коли Ленґдон тільки-но прийшов па і (ей майдан. Птах вмовився на самому вершечку обеліска і спокійно дивився на захід.

Якусь мить Ленґдон поспостерігав за ним, а тоді занурив руку у воду і витягнув жменю монет. Щосили жбурнув монети вгору. Вони дзвінко вдарились об граніт і

полетіли вниз. Птах не зреагував. Ленґдон повторив експеримент. Цього разу одна з монет влучила в ціль. Метал брязнув об метал, і слабка луна пішла порожнім майданом.

Клятий голуб був із бронзи.

Тобі потрібний янгол, а не голуб, почув він внутрішній голос. Але було запізно. Ленґдон уже все зрозумів. На вершечку обеліска сидів не голуб.

Це була голубка.

Не зовсім усвідомлюючи, що робить, Ленґдон, голосно хляпаючи, кинувся до центру фонтана і поліз нагору, чіпляючись за мармурові руки й голови. На півдорозі до підніжжя обеліска він виринув із туману і побачив голову пташки чіткіше.

Сумніву не залишалося. Це була голубка. Оманливо темного кольору вона набула через забруднення атмосфери в Римі. Бронза, колись блискуча, окислилась і потьмяніла. Цієї миті Ленґдон і ювністю збагнув значення цього символу. Кілька годин тому він бачив у Пантеоні пару голубів. Параголубів не означає нічого. І (я ж голубка сиділа самотньо.

Самотня голубка в поганських віруваннях символізує янгола миру.

Від цієї здогадки Ленґдон злетів до підніжжя обеліска, немов на крилах. Берніні обрав для свого янгола поганський символ, щоб приховати його серед інших фігур фонтана. Хай янголи у пошуку ведуть. Голубка – це янгол! Кращого постаменту для останнього вказівника ілюмінатів, ніж цей обеліск, Ленґдон не уявляв.

Пташка дивилась на захід. Ленґдон спробував простежити за напрямом її погляду, але через будинки нічого не бачив. Він поліз вище. У пам'яті несподівано спливла цитата зі святого Григорія Ніського: Коли душа стає просвітленою... то набуває форми прекрасної голубки.

Ленґдон дерся до неба. До голубки. Він тепер майже летів. Дістався до платформи, на якій стояв обеліск. Далі лізти було неможливо. Утім, розгледівшись навколо, він зрозумів, що ці' й не потрібно. Увесь Рим розстилався перед ним як на долоні. Вид був приголомшливий.

Ліворуч – хаотичне скупчення прожекторів медій під собором Святого Петра. Праворуч баня Санта-Марія делла Вітторія, з якої ще йде дим. Попереду вдалині – п'яца дель Пополо. А під ним четверта й остання точка. Величезний хрест із обелісків.

Тремтячи всім тілом, Ленґдон подивився вгору на голубку. Тоді повернувся обличчям у той бік, куди дивилася пташка.

І відразу побачив.

Це ж так очевидно. Так просто. І так зухвало.

Цієї миті, дивлячись на сховище ілюмінатів, Ленґдон не міг повірити, що воно стільки років залишалося таємницею. Він за чудовано споглядав велетенську кам'яну споруду на протилеж ному березі річки, і все місто для нього немов розтануло... Ця була одна з найзнаменитіших будівель у Римі. Вона височіла па

березі Тібру-неподалік від Ватикану. Її геометрія просто вража ла – круглий замок, оточений квадратним муром, а навколо парк у формі пентаграми.

Давні оборонні мури видовишно підсвітлювали прожектори, а вгорі на старовинному замку височів величезний бронзовий янгол. Янгол показував мечем униз – у саме серце замку. І, на чебто цього було замало, прямісінько до головного входу він знаменитий міст Янголів... прикрашений дванадцятьма пре гарними скульптурами янголів, яких вирізьбив не хто інший, як сам Берніні.

І тут Ленґдон зробив іще одне – останнє – відкриття. Заду маний Берніні величезний хрест із обелісків вказував на сувору фортецю суто в стилі ілюмінатів: його поздовжнє рамено прохило дило точнісінько через центр замкового мосту, ділячи його на дні рівні половини.

Ленґдон взяв із землі свій твідовий піджак, намагаючись тримати його подалі від тіла, з якого стікала вода. Тоді вскочив у крадений седан, щосили натиснув мокрим черевиком на газ і помчав у ніч.

106

0 23:07 авто Ленґдона мчало вздовж Тібру набережною Тор ді

1 Іона. Попереду він уже бачив велетенську кам'яну споруду.

Castel Sant' Angelo. Замок Святого Янгола.

Несподівано ліворуч, без жодного знаку, з'явився міст Святого Янгола – Ponte Sant' Angelo. Ленґдон загальмував і різко звернув. Він встиг вписатися в поворот, але виявилось, що міст перекрито. Автомобіль проїхав футів із десять і з розгону налетів на ряд низьких бетонних стовпчиків, що перегороджували шлях. Від різкої зупинки Ленґдона кинуло вперед. Він геть забув, що міст Святого Янгола зробили повністю пішохідним, щоб той менше нищився.

Оговтавшись, Ленґдон вийшов із пом'ятого авта, шкодуючи, що не поїхав іншою дорогою. Він змерз і весь тремтів. Надягнув твідовий піджак поверх мокрої сорочки, подумавши з вдячністю про подвійну фірмову підкладку. Аркуш з «Діаграми» залишиться сухим. Перед Ленґдоном по інший бік мосту, як гора, здіймалась велетенська кам'яна фортеця. Пересилюючи біль і втому, він побіг.

Обабіч вузького мосту, немов одвічні вартові, вишикувались янголи Берніні, пропускаючи Ленґдона до кінцевої мети. Хай янголи у пошуку ведуть. Із кожним кроком замок здавався йому (і більшим і тепер нагадував неприступну скелю, грізнішу навіть: і собор Святого Петра. Ленґдон щодуху біг до круглого бастіону, гнаний тривогою, і дивився вгору на величезного бронзового янгола з мечем у руці.

Здавалося, у замку немає нікого.

Ленґдон знав, що упродовж століть ця будівля слугувала май золеєм, фортецею, сховищем для Пап, в'язницею для ворогів Церкви і музеєм. Очевидно, у замку були й інші мешканці – ілюмінати. І тепер це зовсім не здавалося дивним. Хоч замок Свято го Янгола був власністю Ватикану, Церква користувалась ними лише час до часу, а Берніні за довгі роки немало в ньому змінив. Ходили чутки, що в замку було безліч потаємних дверей, перо ходів і кімнат. Ленґдон не сумнівався, що і Янгол нагорі, і п'яти кутний парк довкола замку – теж справа рук Берніні.

Ленґдон підбіг до величезних подвійних дверей замку і з усієї сили пхнув їх. Вони навіть не ворухнулись. Цього варто було очікувати. Приблизно на рівні очей висіли два важкі залізні кілі, ця. Але Ленґдон вирішив, що стукати нема сенсу. Він відступив на крок і подивився вгору на височенний мур. Свого часу ці мури встоювали перед навалами берберів, маврів та інших поганців. Ленґдон відчув, що його шанси проникнути всередину дуже невисокі.

Вітторія, із сумом подумав він. Чи ти там?

Ленґдон побіг уздовж муру. Тут мусить бути ще один вхід!

Звернувши за ріг, він зупинився, відхемуючись, на невеличкій автостоянці відразу біля набережної Янгола. У західній стіні був іще один вхід – підйомний міст, від якого, проте, зараз було мало користі, бо він був у вертикальному положенні. Ленґдон знову подивився вгору.

Світло йшло тільки від прожекторів, що освітлювали фасад. Усі крихітні вікна замку були чорні. Погляд Ленґдона ковзнув вище. На самому вершечку центральної вежі, на висоті сто футів, прямісінько під мечем Янгола зі стіни виступав один-єдиний балкон. Ленґдонові здалося, що на мармуровому парапеті мерехтить якась слабка сяйво, так немов у кімнаті горить смолоскип. Ленґдон завмер. Він знову раптом затремтів, наче з холоду. Яка і. тінь? Він напружено чекав. Тінь мелькнула знову. По спині за(и) гали мурашки. Там хтось є!

– Вітторіє! – закричав він, не в силах далі стримуватись, але звук його голосу потонув у ревінні Тібру. Він розглядався навко/ю, відчайдушно сподіваючись, що от-от сюди наспіють швейцарські гвардійці. Хоч, зрештою, невідомо, чи вони взагалі отримали його повідомлення.

На автостоянці Ленґдон побачив великий фургон преси і побіг до нього. У кабіні сидів огрядний дядечко в навушниках і крутив мкісь регулятори. Ленґдон постукав по шибці. Дядечко підскочив, побачив мокрий одяг Ленґдона і скинув навушники.

– Що сталося, друже? – Він говорив з австралійським акцентом.

– Мені потрібний твій телефон. – На ввічливість Ленґдона мже не вистачало.

Чоловік знизав плечима.

– Дзвонити неможливо. Сам весь вечір намагаюсь. Мережі перевантажені.

Ленґдон голосно вилаявся.

– Скажи, ти бачив, щоб хтось туди заходив? – Він показав на підйомний міст.

– Бачив. Якийсь чорний мікроавтобус їздить туди-сюди цілий вечір. – У Ленґдона всередині похололо. – От пощастить-но, – сказав австралієць, глянувши заздрісно на високу вежу, а тоді на свій мікроавтобус. – Закладаюся, що Ватикан звідти пидно чудово. Я не зміг прорватися до Святого Петра, тож мушу шіматити звідси.

Ленґдон не слухав. Його мозок гарячковито шукав виходу.

– Як думаєш, цей самаритянин одинадцятій години – це серйозно? – запитав австралієць.

Ленґдон повернувся.

– Хто?

– Ти що, не чув? Капітанові швейцарських гвардійців подзвонив якийсь тип і сказав, що має цінну інформацію. Зараз він мстить сюди. Знаю лише, що він має все врятувати... Тут тобі й рейтинги! – Чоловік розсміявся.

Ленґдон розгубився. Якийсь добрий самаритянин летить на допомогу? Отже, він звідкись знає, де схована антима́терія? То чому просто не скаже швейцарським гвардійцям? Навіщо аж летить сюди сам? Щось тут не клеїлось, але Ленґдон не мав ч. к думати, що саме.

– Гей! – звернувся австралієць, уважніше придивляючись до Ленґдона. – Це тебе показували по телебаченню? Ти той молоті, що намагався врятувати кардинала на майдані Святого Петра Ленґдон не відповів. Він дивився на хитромудру конструкцію на даху мікроавтобуса – супутникову тарілку на розкладній опорі. Ленґдон знову подивився на замок. Зовнішній мур мли ВИСОТУ Приблизно П'ятдесят футів. Внутрішня фортеця була II|і вища. Багатоступенева оборона. Верхня вежа була неймовірно високо, але якщо він подолає перший мур, то можливо...

Ленґдон різко повернувся до репортера і показав на антену.

– Як високо вона піднімається?

– Що? – Той розгубився. – На п'ятнадцять метрів. А що?

– Під'їдь до стіни. Мені потрібна допомога.

– Яка допомога?

Ленґдон пояснив.

В австралійця розширились очі.

– Ти що, збожеволів? Це опора для телескопічної антени варить тисту двісті тисяч доларів. Це тобі не драбина!

– Тобі потрібний рейтинг? Я маю інформацію, яка тобі м с компенсує сторицею. – Ленґдон був у відчаї.

– Інформацію, що коштує двісті тисяч доларів?

Ленґдон сказав йому, що саме готовий розповісти в обмін їм послугу.

Через дев'яносто секунд Роберт Ленґдон хитався на вітрі м'ятдесят футів від землі, тримаючись за вершечок опори для супутникової антени. Він ухопився рукою за край першого муру, підтягнувся і переліз на нижній бастион замку.

– Тепер кажи, що обіцяв! – крикнув знизу австралієць.

Де він?

Ленґдон почувався винним за розголошення цієї інформації, але домовленість є домовленість. До того ж убивця, мабуть, так чи інакше, поінформує пресу.

– П'яца Навона, – крикнув Ленґдон. – Він у фонтані.

Австралієць склав антену і помчав за найбільшою сенсацією і ного репортерського життя.

У кам'яній кімнаті високо над містом убивця стягнув з ніг мокрі черевики і перебинтував поранений палець. Нога боліла, але не настільки, щоб зіпсувати йому задоволення.

Він повернувся до свого трофея.

Вона лежала на спині на простій канапі в кутку кімнати. Руки їй були зв'язані за спиною, рот заклеєний скотчем. Убивця рушив до неї. Вона вже прийшла до тями. Це йому сподобалось. Дивно, і/або в її очах він побачив не страх, а полум'яну ненависть.

Страх прийде пізніше.

107

І'оберт Ленґдон побіг по зовнішньому муру замку, радий, що той

11 ідсвічують прожектори. Внутрішній двір унизу нагадував музей старовинної зброї – катапульти, купи мармурових гарматних ідер і цілий арсенал інших страхітливих знарядь убивства. Удень іамок був відчинений для туристів, тож двір частково повернули до первинного стану.

Ленґдон подивився на центральну будівлю фортеці. Кругла цитадель здіймалася до неба на сто сім футів. На даху в самому центрі на постаменті стояв бронзовий янгол. На балкон і досі надало зсередини слабке світло. Ленґдон хотів крикнути, однак передумав. Треба було знайти вхід до замку.

Подивився на годинник.

23:12.

Ленґдон збіг униз кам'яним пандусом, що прилягав до муру асередини, й опинився у внутрішньому дворі. У темряві він помчав довкола круглої будівлі за годинниковою стрілкою. Про минув три портики, але двері всюди були наглухо замкнені. Як же вбивця проник досередини? Ленґдон nobіг іще швидше. Побачив ще двоє з вигляду сучасних дверей, але на них ззовні висіли замки. Не через ці двері. Ленґдон не зупинявся.

Він майже оббіг весь замок, коли побачив, що двір перетинає посила гравієм дорога. Один її край упирався в підйомний міст у стіні, що вів назовні, другий зникав у замку. Дорога вела у своєрідний тунель – великий темний отвір, що з'яв у стіні будівлі. II traforo! Ленґдон читав про traforов цьому замку – ве летенський спіральний пандус, що йде догори і первинно був призначений для того, щоб лицарі могли швидко пересуватися вгору і вниз на конях. Убивця виїхав нагору! Ґрати, що перекри вали тунель, були підняті. Ленґдон кинувся до тунелю, немов на крилах. Але щойно він добіг до входу, як від радості не залишилося й сліду.

Тунель вів униз.

Значить, це не той шлях, що треба. Очевидно, ця секція traforоведе не нагору, а в підземелля.

Ленґдон стояв на порозі темного ходу, що, здавалося, сягас неймовірних глибин Землі, і вагався. Знову подивився на балкон. Він міг заприсягтися, що там хтось рухається. Вирішуй! Не маю чи інших варіантів, він кинувся вниз у тунель.

Високо вгорі вбивця стояв над своєю жертвою. Він погладив її руку. Шкіра була ніжна як шовк. Думка, що за мить він насолоджува́тиметься її тілом, п'янила. Цікаво, скільки він вигадас спо собів, як її ґвалтувати?

Убивця знав, що заслужив цю жінку. Він досконало виконав усе, чого хотів Янус. Вона була військовим трофеєм, і коли він зробить з нею все, що схоче, то стягне її з канапи і поставить п,і коліна. Вона обслужить його ще раз, востаннє. На знак остаточ ної покори. А тоді, у мить оргазму, він переріже їй горло.

Ghayat assaadah, так кажуть його мовою. Найвища насолодо.

Пізніше він, пишаючись собою, вийде на балкон і споглядатиме найвищий триумф ілюмінатів... Акт помсти, якого багато людей чекало так довго.

У тунелі було темно. Ленґдон спускався нижче й нижче.

Він зробив одне повне коло, і тунель поринув у суцільну пітьму. Спуск закінчився. Ленґдон пішов повільніше. Луна від кроків змінилась, і він зрозумів, що увійшов до якогось просторого приміщення. Йому здалося, що попереду в темряві щось ледь помітно виблискує. Він випростав руку і ступив іще кілька кроків. Налапав якусь гладеньку поверхню. Хром і скло. Це було авто. Він налапав дверцята і відчинив.

В автомобілі спалахнуло світло. Він відступив на крок і відразу впізнав чорний мікроавтобус. Якусь мить він з огидою дивився на нього, тоді зайшов досередини, сподіваюсь знайти там якусь зброю, що замінила б йому загублений у фонтані пістолет. Зброї він не знайшов. Натомість знайшов мобільний телефон Вітторії.

Він був розтрощений — з нього не було жодної користі. Побачивши його, Ленґдон налякався. Він молив Бога, щоб іще не було запізно.

Увімкнув фари мікроавтобуса, і приміщення освітілося — різкі тіні на голих кам'яних стінах. Ленґдон подумав, що колись тут, мабуть, тримали коней і амуніцію. Крім того, це був глухий кут.

Іншого виходу немає. Я пішов не туди!

Ленґдон уже готовий був впасти у відчай. Він вийшов з мікроавтобуса і уважно оглянув стіни камери. Жодних дверей. Жодних ґрат. Він подумав про янгола над входом до тунелю і застановився, чи це не може бути збігом. Ні! Він згадав, що сказав йому вбивця біля фонтана. Вона у храмі Просвітлення... чекає мого повернення. Ленґдон зайшов надто далеко, щоб тепер схи-бити. Серце калатало. Відчай і ненависть заважали йому мислити спокійно.

Побачивши на підлозі кров, Ленґдон спершу подумав про Вітторію. Але, придивившись уважніше, він зрозумів, що це чиїсь сліди. Кроки були довгі, і криваві плями були тільки на місці лівої ступні. Убивця!

Ленґдон пішов кривавим слідом. Довга тінь на підлозі щораа слабшала і зливалася з навколишнім мороком. Із кожним кроком його спантеличення зростало: здавалося, криваві сліди ведуть. Прямісінько в кут кімнати і там обриваються.

Дійшовши до самого кута, Ленґдон не повірив очам: гранітний блок у підлозі тут виявився не квадратним, як усі інші. Вік указував на ще один знак. Цей блок мав форму правильного п'ятикутника й однією вершиною впирався в кут. Там, майстерно прихована за стінами, що заходили одна на одну, видніла ся щілина в камені, що слугувала виходом. Ленґдон прослизнув у неї й опинився у підземному переході. Попереду були залишки дерев'яних ґрат, що колись перекривали цей тунель.

А за ними вдалині виднілося світло.

Ленґдон побіг. Переліз через уламки дерева й попрямував до світла. Незабаром тунель вивів його в іншу, більшу камеру, де на стіні горів єдиний смолоскип. Ленґдон зайшов у ту частину замку, де не було електрики... і куди не пускали туристів. Тут і вдень було доволі моторошно; вночі ж при світлі смолоскипа це Приміщення просто жало.

II prigionie.

В'язниця була поділена на дюжину крихітних камер. Залізні ґрати на більшості давно проіржавіли наскрізь. Лише одна з більших камер залишилася функціональною, і на підлозі в ній Ленґдон побачив щось таке, від чого в нього мало не зупинилося серце. Чорні мантиї та червоні пояси. Ось де він тримав кардиналів!

У стіні поряд із цією камерою він побачив залізні двері. Вони були розчинені настільки, і за ними Ленґдон побачив якийсь перехід. Він уже побіг було туди, але за кілька кроків зупинився. Крива тінь сліди не вели в цей перехід. Прочитавши напис над дверима, Ленґдон збагнув чому.

II Passetto.

Він був приголомшений. Про цей тунель він чув не раз, однак не знав, де знаходиться вхід до нього. Il Passetto –Малий перехід – це вузький тунель, завдовжки приблизно три чверті милі, що сполучає замок Святого Янгола з Ватиканом. Ним Папи рятувалися під час облог... ним бігали на таємні побачення з коханками або ж просто перебиралися до замку Святого Янгола, щоб поспостерігати за тортурами своїх недругів. Вважається, що в наш час обидва входи до тунелю надійно зачинені, а ключі від замків зберігаються в якомусь із сейфів у Ватикані.

Раптом Ленґдон збагнув, як ілюмінати потрапляли до Ватикану і виходили назовні. Він мимоволі замислився, хтосає у святих стінах зрадив Церкву і добув ключі. Оліветті?Хтось із швейцарських гвардійців?Зрештою, тепер це вже було неважливо.

Криваві сліди на підлозі вели у протилежний бік. Ленґдон пішов туди. Тут вхід до в'язниці заступали іржаві металеві двері, і яких звисали ланцюги. Двері без замка були розчинені настільки, і з ними круто йшли вгору гвинтові сходи. У підлозі теж був один п'ятикутний блок. Тремтячи, Ленґдон дивився на нього й запитував себе: невже цей камінь різьбив сам Берніні? Над аркою красувався маленький херувимчик. Ось воно!

Криваві сліди вели нагору по сходах.

Ленґдон розумів: йому потрібна зброя, хоч якась. Біля однієї з камер він знайшов залізний прут завдовжки чотири фути, із гострим кінцем. Щоправда, він був страшенно важкий, але нічого кращого Ленґдон не мав. Він сподівався, що ефект несподіванки та ще поранена нога вбивці схилить терези на його користь. Л найбільше він сподівався, що з'явиться не запізно.

Сходи були дуже стерті від часу й похилені. Ленґдон обережно йшов догори, прислухаючись, чи не чути якихось звуків. Але навколо панувала тиша. Світло від смолоскипа у в'язниці віддалялося і невдовзі зникло зовсім. Він ішов у суцільній пітьмі, тримаючись рукою за стіну. Вище й вище. У темряві Ленґдонові ввижався привид Галілея, що вибирається нагору цими ж сходами, щоб поділитися своїми уявленнями про небо з іншими 40 ловіками, так само відданими науці й вірі.

Ленґдон і досі не оговтався від потрясіння, яке пережив, довівшись, де саме знаходиться сховище ілюмінатів. Місцем їхніх зустрічей була будівля, що належала Ватикану. Охоронці Ватикану обшукували льохи й будинки відомих учених, а тим часом ілюмінати зустрічалися тут... під самим носом у Святого престола. Ленґдонові раптом це здалося просто ідеальним рішенням. Берніні як архітектор, що керував тут усіма будівельними роботами, мав необмежений доступ до всіх частин цієї споруди. Він міг перебудовувати її як хотів, і ніхто ні про що не запитував. Скільки потаємних входів створив Берніні? Скільки всього при красі непомітно вказують шлях?

Храм Просвітлення.

Ленґдон знав, що він уже близько.

Сходи почали звужуватись, і Ленґдонові здалося, що стіни стискаються навколо нього. У темряві шепотіли тіні минулого, але він не зупинявся. Побачивши попереду горизонтальний промінь світла, він зрозумів, що за кілька сходинок наткнеться на двері, з-під яких пробивається світло смолоскипа. Він рушив далі, намагаючись ступати тихо.

Ленґдон не знав, у якій частині замку він зараз перебуває, але відчував, що перебуває достатньо високо і, мабуть, уже недалеко від найвищої вежі. Він уявив величезного янгола на даху і подумав, що тепер той, мабуть, просто в нього над головою.

Охороняй мене, янголе, подумав він, міцно стиснувши в руці залізний прут. Тоді тихо взявся за клямку.

Вітторія лежала на канапі. Руки боліли. Коли вона отямилася і зрозуміла, що руки зв'язані за спиною, то подумала, що, може їй вдасться розслабитися і якось вивільнитися. Але часу не було лишено. Звір повернувся. Тепер він стояв над нею з оголеним могутнім торсом, на якому виднілися шрами від минулих битв. Очі, яких він не зводив з її тіла, нагадували дві чорні щілини. Вітторія відчула, що він у цю мить малює в уяві свої майбутні ш подвиги з нею. Повільно, наче дражнячи її, убивця розстебнув свій просякнутий водою пасок і скинув на підлогу.

Вітторію пронизали жах і огида. Вона заплющила очі. Коли розплющила їх знову, убивця витягнув розкладний ніж і різко випустив лезо просто в неї перед обличчям.

У блискучій сталі Вітторія, як у дзеркалі, побачила своє перестрашене обличчя.

Убивця повернув ніж і провів тупим боком леза по її животі. Від дотику холодного металу вона здригнулась. Презирливо посміхаючись, убивця запхав лезо під пасок її шортів. Вона затамувала подих. Він водив лезом туди-сюди, повільно, небезпечно... щораз нижче. Тоді нахилився до неї і, обпалюючи гарячим подихом, зашепотів на вухо:

— Це лезо вирізало око твого батька.

У цю мить Вітторія відчула, що здатна вбити.

Убивця знову повернув лезо і почав розрізати її шорти знизу догори. Раптом він зупинився й озирнувся. У кімнаті хтось був.

— Відійди від неї! — почувся від дверей сердитий голос.

Вітторія не бачила того, хто це сказав, але голос упізнала відразу. Роберт! Він живий!

У убивці був такий вигляд, наче він побачив привида.

— Містере Ленґдон, ви, певно, маєте янгола-охоронця.

іа ту частку секунди, яку Ленґдон мав, щоб оглянути приміщення, він зрозумів, що перебуває в священному місці. Оздоблення цієї продовгастої кімнати хоч і зблякло від віку, проте рясніло знайомими символами. П'ятикутні плити на підлозі. Фрески з планетами. Голубки. Піраміди.

Храм Просвітлення.Простий і чистий. Кінцевий пункт маршруту.

Просто перед ним навпроти дверей, що вели на балкон, стояв убивця. Поруч лежала Вітторія, зв'язана, однак жива й сповнена рішучості. Побачивши її, Ленґдон відчув величезне полегшення. На мить їхні погляди зустрілися, і в її очах він прочитав безліч емоцій – вдячність, відчай, жаль.

– Отже, ми зустрілися ще раз, – сказав убивця. Він подивився на залізну палицю в Ленґдона в руці і голосно розсміявся. – І цього разу ти прийшов до мене з оцим?

– Розв'яжи її.

Убивця підніс ніж Вітторії до горла.

– Я її вб'ю.

Ленґдон анітрохи не сумнівався, що вбивця на це здатний. І тому заговорив миролюбніше:

– Думаю, вона б воліла цього... зважаючи на можливу альтернативу.

У відповідь на образу вбивця посміхнувся.

– Ти маєш рацію. Вона розкішна жінка. Це було б марнотратством.

Ленґдон зробив крок уперед, підняв іржавий прут і націлився гострим кінцем просто на вбивцю. Порізана долоня нагадала про себе сильним болем.

– Відпусти її.

Здавалося, вбивця обмірковує пропозицію. Він зітхнув і опустив плечі. Це був чіткий знак, що він здається. Але тієї ж миті його рука різко метнулася вгору. Блискавичний рух темних м'язів

і Ленґдонові в груди полетів ніж.

Ленґдон не знав, від чого в нього підігнулися коліна – від страху чи від смертельної втоми – але, так чи інакше, ніж просвистів у нього над лівим вухом і брязнув об підлогу за кілька кроків ззаду. Убийцю це не збентежило. Він усміхнувся Ленґдонові, який тепер СТОЯВ на колінах, стискаючи в руках залізний прут. Убивця залишив Вітторію і рушив до Ленґдона, як лев, що скрадається до жертви.

Ленґдон швидко підвівся і знову наставив на ворога прут. Мокрий гольф і штани прилипли до тіла і сковували рухи. Напівголій убивця був значно меткіший. Рана на нозі, схоже, зовсім йому не заважала, і Ленґдон подумав, що цей чоловік звик терпіти біль. Уперше в житті Ленґдон пошкодував, що не має при собі великого пістолета.

Убивця повільно, немов розважався, обходив його. Тримаячись весь час на відстані, він просувався до ножа на підлозі. Ленґдон відрізав йому шлях. Тоді вбивця рушив назад до Вітторії. Ленґдон знову став у нього на шляху.

– Ще є час, – ризикнув почати перемовини Ленґдон. – Скажи мені, де схована антима́терія. Ватикан заплатить тобі в сто разів більше, ніж ілюмінати.

– Ти наївний.

Ленґдон зробив випад. Убивця ухилився від удару. Ленґдон рушив в обхід довгої лави, тримаючи зброю перед собою. Він намагався загнати вбивцю в кут. В овалному приміщенні. У цій клятій кімнаті немає кутів! Дивно, але вбивця не намагався ані напасти, ані втекти. Він просто грав у гру, яку пропонував йому Ленґдон. І спокійно вичікував.

Чого він вичікує? Убивця далі ходив по колу, весь час залишаючись недосяжним. Це нагадувало якусь нескінченну партію и шахи. Залізна палиця у Ленґдона в руці ставала дедалі важчою, і він раптом збагнув, чого чекає вбивця. Він хоче, щоб я втомився. І цей розрахунок виявився правильним. Ленґдона огортала дедалі більша втома. Самого адреналіну вже було недостатньо, щоб підтримувати його у формі. Він зрозумів, що мусить діяти.

Наче прочитавши ці думки, убивця повів його за собою, ніби навмисне, до столу, що стояв у центрі кімнати. Ленґдон бачив, що на столі щось лежить. У мерехтливому світлі смолоскипів щось виблискувало. Зброя? Не зводячи погляду з убивці, Ленґдон пересувався ближче до стола. Вбивця кинув на стіл довгий простодушний погляд. Ленґдон зробив зусилля, щоб не ковтнути очевидну приманку. Але інстинкт виявився сильнішим. Він крадькома зиркнув на стіл. Цього було достатньо.

Там була не зброя. Цей предмет на коротку мить прикував увагу Ленґдона.

На столі стояла проста мідна скриня, вкрита від давності зеленим нальотом. Вона була п'ятикутна, з відкинутою кришкою. У середині у п'яти оксамитових відділеннях лежало п'ять тавр, викутих із заліза – великі рельєфні печатки з грубими дерев'яними держакми. Щодо їхнього змісту Ленґдон не мав жодних сумнівів.

ІЛЮМІНАТИ, ЗЕМЛЯ, ПОВІТРЯ, ВОГОНЬ, ВОДА.

Ленґдон різко скинув вгору голову, боячись, що вбивця скористається моментом і кине́ться на нього. Але той і не думав нападати. Він вичікував, так начебто ця гра лише додавала йому енергії. Ленґдон намагався зосередитися, як раніше. Він знову дивився суперникові у вічі й розмахував залізною палицею. Але скриня на столі не йшла з голови. І не лише тому, що його просто-таки загіпнотизували тавра ілюмінатів – знаряддя тортур, у саме існування яких мало хто з науковців вірив. Ленґдон раптом збагнув, що його недобре передчуття виникло через щось інше, пов'язане з цією скринєю. Убивця далі маневрував, і Ленґдон іще раз крадькома зиркнув на стіл.

Боже милосердний!

П'ять тавр лежали у відділеннях по периметру. Але в центрі було ще одне відділення – порожнє, але явно призначалось для іще одного тавра... значно більшого, ніж інші, і до того ж квадратного.

Напад був блискавичний.

Убивця кинувся на нього, як яструб. Ленґдон, чия увагу той так майстерно відвернув, спробував дати відсіч, але прут у нього в руках став важкий, наче колода. Він зреагував недостатньо швидко, і убивця ухилився від удару. Ленґдон хотів було замахнутися знову, але убивця спритно вхопився за прут обома руками. Тримав Ленґдон міцно; здавалося, рука, на яку йому вгіан саркофаг, вже зовсім не болять. Суперники мовчки тягнули за лізну палицю кожен до себе. Ленґдон відчув, що іржаве залізо вислизає йому з рук, і долоню пронизав пекучий біль. Наступної миті гострий кінець прута вже був націлений на його груди. Мисливець сам став здобиччю.

Ленґдон почувся так, наче на нього налетів ураган. Убивця з усміхом ходив довкола, намагаючись притиснути його до стіни.

– Яка там у вас, американців, є приказка? – жартівливо дорікнув він. – Щось про цікавість і про ката?

Ленґдон не міг зосередитись. Убивця наступав, і він проклинав власну легковажність. Але те, що він побачив, не давало йому спокою. Шосте тавро ілюмінатів? У відчаї в нього вихопилось:

– Ніколи не читав про шосте тавро ілюмінатів!

– Мабуть, таки читав, – глузливо кинув убивця, відтісняючи Ленґдона вздовж овальної стіни.

Ленґдон геть розгубився. Він був упевнений, що ніколи не чув про шосте тавро ілюмінатів. Він відступав, розглядаючись у пошуках бодай якоїсь зброї.

– Досконале поєднання давніх елементів науки, – сказав убивця. – Останнє тавро найбездоганніше з усіх. Проте боюся, ти його так і не побачиш.

Ленґдон відчував, що ще трохи – і він уже взагалі нічого не побачить. Він задкував, гарячковито шукаючи виходу.

– А ти сам бачив це останнє тавро? – запитав, намагаючись виграти час.

– Колись, можливо, мене удостоять цієї честі. Коли я доведу, що гідний. – Він зробив випад у бік Ленґдона, немов забавляючись.

Ленґдон знову відступив назад. У нього було відчуття, що убивця навмисне відтісняє його вздовж стіни до якось конкретного місця. Якого? Озирнутися Ленґдон не мав змоги.

– Це тавро, про яке ти кажеш, – знову запитав він, – де воно?

– Не тут. Очевидно, Янус нікому його не довіряє.

– Янус? – Це ім'я Ленґдонові було незнайоме.

– Вождь ілюмінатів. Він незабаром буде тут.

– Вождь ілюмінатів їде сюди?

– Щоб поставити останнє тавро.

Ленґдон злякано глянув на Вітторію. Вона здавалася на диво спокійною – лежала, заплющивши очі, і дихала рівно... глибоко. Схоже, вона повністю абстрагувалась від зовнішнього світу. Отже, це вона буде останньою жертвою? Чи вінсам?

– Яка самовпевненість, – презирливо посміхнувся вбивця, простеживши за поглядом Ленґдона. – І ти, і вона – ніщо. Звісно ж, ви обоє помрете, це поза сумнівом. Але остання жертва, про яку я говорю, – Це справді небезпечний супротивник.

Ленґдон намагався збагнути, на кого натякає вбивця. Небезпечний супротивник? Найвпливовіші кардинали мертві. Папа мертвий. Ілюмінати усіх їх знищили. Відповідь Ленґдон прочитав у порожніх очах убивці.

Камерарій.

Відколи розпочалась ця жахлива трагедія, камерарій Вентрес-ка був для світу єдиним променем надії. Він за один вечір дискредитував ілюмінатів більше, ніж усі історики разом за багато десятиліть. За це, очевидно, йому доведеться поплатитися. Він був останньою мішенню ілюмінатів.

– Ти нізачо до нього не дістанешся, – рішуче сказав Ленґдон.

– Не я, – відказав убивця, змушуючи Ленґдона задкувати далі. – Ця честь належить самому Янусові.

– Ватажок ілюмінатів збирається власноручвипалити каме-рарієві тавро?

– Влада має свої привілеї.

– Але ж зараз до Ватикану нікого не впустять!

– Впустять, якщо йому призначено зустріч, – із самовдово-леним усміхом відповів убивця.

Ленґдон був спантеличений. Єдиною людиною, яку чекали у Ватикані, був той, кого преса нарекла «самаритянином одинадцятої години» і хто, за словами Рошера, мав інформацію, яка могла б урятувати...

Ленґдон вкляк на місці. О Господи!

Зауваживши збентеження Ленґдона, вбивця зловтішно хмикнув.

– Мені теж було цікаво, як Янус планує потрапити до Ватикану. Але потім в авті я почув по радіо про самаритянина одинадцятої години. – Він посміхнувся. – Ватикан прийме Януса з розкритими обіймами.

Почувши це, Ленґдон заточився. Янус – це той самаритянин!Незбагненний обман! Ватажка ілюмінатів з королівськими почестями проведуть прямісінько в палати камерарія. Але як він зміг обдурити Рошера? Чи Рошер і сам до цього причетний? Ленґдонові мороз пішов по шкірі. Щиро кажучи, він перестав довіряти Рошерові відтоді, як мало не задихнувся в архівах Ватикану.

Убивця зробив різкий випад і трохи зачепив Ленґдонові бік. Ленґдон відскочив і крикнув із люттю:

– Янус нізащо не вийде звідти живий!

– Є речі, за які варто віддати життя, – знизав плечима убивця.

Ленґдон відчув, що вбивця не жартує. Янус їде до Ватикану зі смертельною місією? Як пілот-камікадзе? Що це – справа честі? Раптом, як у світлі блискавки, він побачив увесь жахливий ланцюжок подій. Змова ілюмінатів знову привела їх до того, з чого все почалося. Священик, якого вони, вбивши Папу, мимоволі привели до влади, виявився достойним супротивником. [як вияв найвищого зухвальства, ватажок ілюмінатів особисто його знищить.

Раптом Ленґдон відчув, що стіна за ним зникла. У спину повіяв прохолодний вітерець, і він відступив кудись у темряву. Балкон! Нарешті він зрозумів, куди вбивця весь цей час намагався його відтіснити.

Ленґдон відчув, що буквально висить над безоднею – від балкона до землі було приблизно сто футів. Він помітив це дорогою сюди. Вбивця часу не гаяв. Він різко кинувся до Ленґдона, цілячись прутом у живіт. Ленґдон відскочив в останню мить, і залізо зачепило тільки його сорочку. Убивця знову зробив випад. Ленґдон відступив іще на крок і вперся в низьку балюстраду. Розуміючи, що наступний випад буде для нього фатальним, Ленґдон зважився на щось геть нерозважливе. Різко повернувшись, він ухопився за металевий прут. Долоною прострелив гострий біль, але він терпів.

Убивцю це, схоже, зовсім не збентежило. Якусь мить вони боролися – так близько, що Ленґдон чув на обличчі неприємний подих убивці. Прут почав вислизати в нього з рук. Убивця був надто дужий. У відчаї Ленґдон, ризикуючи втратити рівновагу, виставив уперед ногу, намагаючись із силою наступити вбивці на поранений палець. Але його суперник був професіоналом і вміло захищав своє вразливе місце.

Невдало розігравши останню карту, Ленґдон зрозумів, що втратив свій шанс.

Убивця різко скинув руки вгору і штовхнув Ленґдона знову до самої балюстради. Той уперся в неї ногами трохи вище колін і відчув за спиною безодню. Тримавши прут горизонтально, убивця натиснув ним Ленґдонові на груди. Тіло в того прогнулось над прірвою.

– Ma-assalamah, – вишкірився вбивця. – Прощай.

Із диявольським блиском в очах він пхнув його іще раз, востаннє. Центр ваги Ленґдона змістився назад, і ноги відірвалися від підлоги. Падаючи, він інстинктивно вхопився за перила. Ліва рука зісковзнула, зате правою він тримався міцно. Ленґдон повис над безоднею униз головою, зачепившись за балюстраду ногами й однією рукою...

Над ним замаячила постать убивці, готового одним ударом скинути його вниз. Палиця вже опускалась, і раптом Ленґдон побачив марево. Можливо, це було передчуття неминучої смерті або й просто сліпий страх, але цієї миті він раптом відчув довкола вбивці якусь ауру. Позаду нього виникло, просто з нічого, якесь дивне саяво... неначе наближалась кульова блискавка.

Раптом убивця випустив палицю з рук і несамовито закричав.

Заліззяка брязнула об балюстраду неподалік від Ленґдона і полетіла в темряву. Убивця повернувся. На спині в нього був сильний опік. Ленґдон підтягнувся і побачив Вітторію. Вона стояла перед убивцею й розмахувала смолоскипом. Очі її палали ненавистю і жагою помсти. Як їй вдалося вивільнитися – цього Ленґдон не знав, та, зрештою, його це й не цікавило. Він поліз назад на балкон.

Сутичка не могла тривати довго. Убивця був страшним супротивником. Із лютим ричанням він кинувся на Вітторію. Вона спробувала ухилитися, але він схопив смолоскип і почав виривати його. Ленґдон не зволікав. Зіскочивши з балюстради, він щосили заїхав кулаком в опік на спині вбивці.

Той закричав так, що луна, мабуть, докотилася аж до Ватикану.

Убивця на мить завмер, скорчившись від болю, відпустив смолоскип, і Вітторія вперіщила його вогнем по обличчю. Щось зашипіло, і вбивця позбувся лівого ока. Він знову закричав і підніс руки до обличчя.

– Око за око, – процідила крізь зуби Вітторія і, розмахнувшись, іще раз вдарила вбивцю смолоскипом. Той заточився й відступив на балкон. Ленґдон і Вітторія підійшли одночасно і разом штовхнули його в груди. Убивця перекинувся через балюстраду й полетів униз. Крику не було. Почувся тільки хрускіт зламаного хребта. Убивця впав горілиць на купу гарматних ядер.

Ленґдон повернувся й розгублено подивився на Вітторію. На поясі та на плечах у неї висіли ослаблені мотузки. Очі палали пекельним вогнем.

– Насправді Гудіні знав його.

109

А тим часом на майдані Святого Петра швейцарські гвардійці, вишикувавшись стіною, вигукували накази й намагалися відтіснити натовп на безпечнішу відстань. Здебільшого їм це не вдавалося. Натовп був надто щільний. Близький кінець Ватикану, схоже, цікавив глядачів набагато більше, ніж власна безпека. І І.і величезних екранах, встановлених на майдані, тепер з дозволу камерарія в прямому ефірі показували контейнер з антиматс рією – так, як його було видно на моніторі в пункті стеження швейцарської гвардії. Прикро, але навіть крихітний дисплей ми контейнері, що вів зворотний відлік секунд, не відлякував цікавих. Очевидно, люди на майдані вважали, що малесенька крап лінки рідини, яку вони бачили на екранах, не настільки небезпечна, як вони спершу гадали. Крім того, вони бачили, що до вибуху залишилося ще трохи менше за сорок п'ять хвилин. Морс часу, щоб стояти на майдані й спостерігати.

Водночас швейцарські гвардійці одностайно визнали, що сміливе рішення камерарія

розповісти світові правду й надати медіям матеріали, які наочно підтверджують зраду ілюмінаті!'. , було мудрим-маневром. Ілюмінати, поза всяким сумнівом, сію дівалися, що Ватикан, як завжди, намагатиметься все приховати. Сьогодні вийшло інакше. Камерарій Карло Вентреска виявився достойним супротивником.

У Сікстинській капелі кардинал Мортаті не знаходив собі місця. Було вже за 23:15. Багато кардиналів і досі молилися, проте інші тупцювали біля дверей, не приховуючи тривоги. Дехто почав гримати кулаками в зачинені двері.

Капітан Шартран, що стояв з іншого боку дверей, чув цей грію кін і не знав, що робити. Він подивився на годинник. Час був пізній. Капітан Рошер суворо наказав – не випускати кардиналів без його дозволу. У двері загрюкали сильніше, і Шартран занепокоївся. Можливо, капітан просто забув? Після того загадково го дзвінка капітан взагалі поведився дивно.

Шартран витягнув рацію.

– Капітане? Це Шартран. Визначений час уже минув. Відчинити Сікстинську капелу?

, – Двері мають залишатися на замку. Здається, я вам чітко наказав.

– Так, сер, я тільки...

– Наш гість от-от буде тут. Відправ нагору кількох гвардійців, нехай чергують під дверима папського кабінету. Камерарій не повинен звідти виходити.

– Пробачте, сер, як ви сказали?

– Тобі щось незрозуміло, лейтенанте?

– Усе зрозуміло, сер. Уже йду.

Нагорі в кабінеті Папи камерарій дивився на вогонь і спокійно розмірковував. Боже, дай мені сили. Сотвори чудо. Він по-тицяв кочергою вугілля, застановляючись, чи судилося йому пережити цю ніч.

110

Одинадцять двадцять три.

Вікторія, тремтячи всім тілом, стояла на балконі замку Святого Янгола і дивилася на нічний Рим очима, повними сліз. Їй дуже хотілось обійняти Роберта Ленґдона, але вона не могла. Усі м'язи заніміли. Вона поволі приходила до тями після пережитого потрясіння. Чоловік, що вбив її батька, лежав далеко внизу, мертвий, і сама вона мало не загинула від його руки.

Коли Ленґдон торкнувся її плеча, вона відчула тепло, яке вмить розтопило кригу.

Її тіло поверталось до життя. Туман розсіювався. Вона повернулась обличчям до Роберта. Вигляд він мав жохливий – весь мокрий, пом'ятий. Очевидно, щоб урятувати її, йому довелося пройти крізь пекло.

– Дякую... прошепотіла вона.

Ленґдон втомлено усміхнувся і нагадав їй, що це воназаслугує подяки – її вміння змішувати суглоби врятувало життя їм обом. Вітторія витерла очі. Вона б могла так стояти з ним нескінченно довго, але відпочивати не було часу.

– Треба йти звідси, – сказав Ленґдон.

Вітторія думала про щось інше. Вона дивилась у бік Ватикану. Найменша держава світу здавалася зовсім близько. Ось вона – залита яскравим світлом численних прожекторів інформантств. Вітторія вжахнулась, побачивши, що на майдані Святого Петра досі повно людей. Очевидно, швейцарським гвардійцям вдалося відтіснити натовп лише на якихось сто п'ятдесят футів – тільки ділянка перед самим собором було вільна від людей, а це менше від третини п'яца. Усі вулиці, що прилягають до майдану, були вщерть заповнені автомобілями й людьми. Ті, що перебували на безпечнішій відстані, напірали на передніх, так що зсередини вийти взагалі було неможливо. Вони стоять надто близько! думала Вітторія. Дуже близько!

– Я йду туди, – рішуче сказав Ленґдон.

Вітторія здивовано подивилась на нього.

– У Ватикан?

Ленґдон розповів їй про «самаритянина» і про те, що він задумав. Ватажок ілюмінатів, чоловік на ім'я Янус, їхав сюди, щоб власноруч поставити тавро камерарію. Це мало символізувати остаточну перемогу ілюмінатів.

– Ніхто у Ватикані про це не знає, – пояснив Ленґдон. – Подзвонити їм я не можу, а цей тип буде тут з хвилини на хвилину. Треба попередити швейцарських гвардійців, щоб не впускали його.

– Але ж ти не прорвешся крізь цей натовп!

– Є інший шлях, – упевнено сказав Ленґдон. – Можеш мені повірити.

Вітторія знову відчула, що цей історик знає щось таке, що їй невідомо.

– Я йду з тобою.

– Ні. Навіщо ризикувати нам обом...

– Треба якось змусити цих людей забратися звідти! Вони в страшній небез...

Раптом балкон у них під ногами затрясся, і весь замок здригнувся від заглушливого гуркоту. Над майданом Свято-то Петра спалахнуло яскраве світло. На думку Вітторії, могло статися лише одне. О Господи! Антиматерія вибухнула передчасно!

Але замість вибуху до них долинуло радісне ревіння натовпу. Вітторія

примружилась, намагаючись розгледіти, звідки взялося це сліпуче світло. Виявилось, що воно йшло від прожекторів, які тепер, здавалося, – було спрямовано на них! Усі дивилися в їхній бік, кричали й на щось показували. Гуркіт погучнішав. На майдані несподівано запанував загальний ентузіазм.

Ленґдон був спантеличений.

– Що за дідько...

У небі щось заревіло.

З-за вежі несподівано виник папський гелікоптер. Він летів на відстані якихось п'ятдесят футів у них над головами і тримав курс на Ватикан. Коли він опинився просто над ними, осяяний світлом прожекторів, замок затремтів. Прожектори невідступно слідували за гелікоптером, і, коли він пролетів, Ленґдон і Вітторія раптом знову опинилися в темряві.

Спостерігаючи, як велетенська машина зависла над майданом Святого Петра, Вітторія з тривогою думала, що вони навряд чи встигнуть попередити камерарія. Здійнявши хмару пилу, гелікоптер приземлився на очищену від людей ділянку майдану, біля самих сходів собору.

– Ось як треба заходити, – сказала Вітторія. На тлі білого мармуру вона побачила, що з Ватикану хтось вийшов і попрямував до гелікоптера. Вона б нізащо не впізнала, хто це, якби не червоний берет. – Зустрічають з усіма почестями. Це Рошер.

Ленґдон вдарив кулаком по балюстраді.

– Хтось мусить їх попередити. – Він повернувся, щоб іти.

Вітторія схопила його за руку.

– Зачекай!

Вона щойно побачила щось таке, що аж не повірила власним очам. Тремтячою рукою вона показала на гелікоптер. Навіть з такої відстані помилитися було неможливо. По трапу хтось спускався... і рухався так своєрідно, що це міг бути тільки один чоловік. Він сидів у кріслі, однак, опинившись на майдані, по'їхам впевнено й без зусиль і до того ж дивовижно швидко.

Король на електричному троні.

Це був Максиміліан Колер.

Від розкоші Бельведера Колера занудило. Самого лише золота, що пішло на оздоблення стелі, мабуть, вистачило б на фінансування онкологічних досліджень упродовж цілого року. Рошер вів Колера до папського палацу обхідним пандусом, призначеним для інвалідів на візках.

– А що, ліфта немає? – поцікавився Колер.

– Електрику відімкнули. – Рошер показав на свічки, що освітлювали темну будівлю.
– Це елемент нашої стратегії щодо пошуку антиматерії.

– І ця стратегія, поза сумнівом, нічого не дала?

Рошер кивнув.

У Колера почався черговий напад кашлю. Він знав, що цей напад – можливо, один із останніх у його житті; Ця думка його не дуже засмутила.

Коли вони дісталися до останнього поверху й рушили довгим коридором до кабінету Папи, назустріч їм вибігло четверо чимось стурбованих швейцарських гвардійців.

– Капітане, навіщо ви прийшли сюди? Мені здалося, цей чоловік знає щось про...

– Він розмовлятиме тільки з камерарієм.

Гвардійці презирнулися. Було очевидно, що це пояснення їх не переконало.

– Скажіть камерарію, – з притиском мовив Рошер, – що з ним хоче зустрітися директор ЦЕРНу Максиміліан Колер. Просто зараз.

– Слухаюсь, сер!

Один із гвардійців побіг до кабінету Папи. Троє інших не зрушили з місця.

– Доведеться хвильку зачекати, сер. Ми мусимо доповісти камерарію про приїзд гостя.

Колер, проте, не мав наміру чекати. Він різко розвернув свій візок і об'їхав вартових.

Гвардійці кинулися за ним.

– Fermati! Сер! Зупиніться!

Колер відчув до них відразу. Виявляється, навіть найелітарніша у світі служба безпеки не позбавлена жалю до калік. Був би він здоровим чоловіком, гвардійці з ним би не цяцкались. Каліки безсилі. Принаймні так уважає світ.

Колер знав, що має дуже мало часу, щоб виконати те, по що сюди з'явився. Крім того, він знав, що може не дожити до ранку. Дивно, як мало це його турбувало. Смерть була тією ціною, яку він готовий був заплатити. Він надто багато стерпів у житті, щоб тепер дозволити якомусь камерарію на ім'я Карло Вентреска знищити його працю.

– Сеньйоре! – кричали гвардійці. Вони забігли вперед і заступили йому шлях. –

Зупиніться! – Один витягнув пістолет і націлився на Колера.

Колер зупинився.

– Прошу вас, містере Колер, – втрутився Рошер винувато. – Це буде лише хвилька. До кабінету Папи ніхто не заходить без попередження.

З виразу обличчя Рошера Колер зрозумів, що зачекати таки доведеться. Що ж, подумав він. Зачекаємо.

З боку гвардійців було жорстоко спинити Колера якраз навпроти високого дзеркала в позолоченій оправі. Дивитися на власне скалічене тіло йому було огидно. Давня лють закипіла в його душі з новою силою. І додала впевненості, що діє він правильно. Зараз він в оточенні ворогів. Власне, цілюди позбавили його гідності. Через них йому не довелося в житті пізнати дотику жінки. Через них він не міг гордо випростатись, одержуючи нагороди за наукові досягнення. Якою істиною володіють ці люди? Які, чорт забирай, вони можуть навести докази? Книж ку з давніми байками? Обіцянки нових чудес? Наука щоденно творить чудеса!

Якусь мить Колер дивився у власні холодні очі в дзеркалі. Сьо годні я можу загинути в лапах релігії, подумав він. Але це буде не вперше.

Раптом він знову побачив себе одинадцятирічним хлопчиком у просторому батьківському будинку у Франкфурті. Він лежить у ліжку на найтонших лляних простирадлах, наскрізь просякі і у тих його потім. Юному Максові здається, що він горить у вогні, усе його тіло терзає неймовірний біль. Біля ліжка третю до(у) поспіль стоять навколішках мати й батько. Вони моляться.

Трохи далі, у тіні, стоять троє найкращих лікарів Франкфурт;!

– Прошу вас, подумайте ще раз! – каже один із лікарів. Погляньте на хлопця! Температура в нього підвищується. Він терпить страшний біль. Він у небезпеці!

Але Макс, навіть не почувши відповіді, чудово знає, що скаже мати.

– Gott wird ihn beschuetzen.

Так, думає Макс. Бог мене захистить. Упевненість у голої і матері додає йому сили. Бог мене захистить.

Через годину Максові здається, що по його тілу проїхало*, в авто. Він уже не може ні дихати, ні кричати.

– Ваш син дуже страждає, – каже інший лікар. – Дозвольте, я хочу б дати йому знеболювальне. Одна проста ін'єкція...

– Ruhe, bitte! – не розплющуючи очей, обриває лікаря батько і знову поринає в молитву.

«Тату, прошу тебе! – хоче закричати Макс. – Дозволь їм по легшити біль!» Але слова тонуть у нападі кашлю.

Ще через годину біль стає просто жахливим.

– Вашого сина може паралізувати, – бідкається один із лі карів. – Він навіть може померти! У нас є ліки, що врятують йот 1.

Фрау і герр Колери не допускають лікарів до сина. Вони не вірять у медицину. Хто вони такі, щоб втручатися в плани самої Господа? Вони моляться ще завзятіше. Зрештою, це ж Бог дав їм цього хлопчика. Навіщо Йому відбирати його в них? Мати шепоче йому, щоб був сильний. Вона пояснює, що Бог його випробовує... так само, як колись випробовував Авраама... перевіряє, наскільки міцна його віра.

Макс намагається вірити, але біль стає просто нестерпним.

– Я більше не можу на це дивитись! – у розпачі вигукує один із лікарів і вибігає з кімнати.

До світанку Макс уже ледь притомний. Усі м'язи звело судомою. Де ж Ісус? застановляється він. Він що, мене не любить? Йому вдається, що життя виходить з його тіла.

Мати заснула навколішках біля ліжка, обіймаючи його. Батько стоїть біля вікна і дивиться на схід сонця. Здається, він перебуває в якомусь трансі. Макс чує, як він безперестанку бурмоче молитви, благаючи Бога змилосердитися над його сином.

І цієї миті Макс зауважує когось над собою. Хто це? Янгол? Він уже майже нічого не бачить. Повіки в нього розпухли й не піднімаються. Цей хтось шепоче йому на вухо, але голос, який він чує, не схожий на голос янгола. Макс упізнає одного: і лікарів... Того, що два дні просидів в'кутку кімнати, без упину благаючи Максових батьків дозволити дати хлопцеві якісь нові ліки з Англії.

– Я ніколи собі не пробачу, – пошепки каже лікар, – якщо не зроблю цього. – Він обережно піднімає худеньку руку Мак-са. – Шкода, що я не зробив цього раніше.

Макс відчуває легкий укол – через біль він майже не помітний.

Тоді лікар тихо пакує свої речі. Перед тим як піти, він кладе долоню Максові на чоло.

– Це врятує тобі життя. Я дуже вірю в силу медицини.

Уже за кілька хвилин Максові здається, що його жили наповнюються якимось чарівним духом. Тепло розтікається по всьому тілу, і біль стихає. Нарешті, вперше за багато днів, Макс іасинає.

Наступного дня температура спадає, і мати з батьком прого-мошують, що Бог сотворив чергове чудо. Однак, коли з'ясовується, що їхній син залишиться калікою, вони впадають у відчай. Садм гь хлопця в інвалідний візок і везуть до церкви, щоб порадитися: і священником.

– Цей хлопець вижив тільки з ласки Божої, – каже їм спи* щеник.

Макс мовчки слухає.

– Але ж наш син не може ходити! – плаче фрау Колер.

Священик із сумом киває.

– Мабуть, Господь покарав його за брак віри.

– Містер Колер? – Це повернувся швейцарський гвардієць. який побіг доповісти камерарію про приїзд гостя. – Камерарій готовий вас прийняти.

Колер щось пробурчав і поїхав по коридору.

– Ваш візит його здивував, – сказав гвардієць.

– Авжеж, – відповів на ходу Колер. – Я хотів би зустрітись з ним віч-на-віч.

– Це неможливо, – заперечив гвардієць. – Ніхто...

– Лейтенанте, – гаркнув Рошер. – Зустріч відбудеться так, як хоче містер Колер.

Гвардієць тільки здивовано закліпав очима.

Перед дверима кабінету Рошер дозволив своїм гвардійцям ужити стандартних заходів безпеки щодо Колера. Проте через чотири ціленні електронні прилади на інвалідному кріслі від портативного металшукача не було жодної користі. Гвардійці обшукали Колера, однак, ніяковіючи перед його каліцтвом, зробили це не зовсім ретельно... Револьвера, прикріпленого знизу до крісла, вони не знайшли. Не відібрали вони й іншого предмета... того, що мав поставити ефектну крапку в подіях цього вечора.

Коли Колер в'їхав до кабінету, камерарій Вентреска стояв біля колінах перед каміном, у якому ледь жеврів вогонь, і молився. Інн не розплющив очей-

– Містере Колер, – звернувся він. – Ви з'явилися сюди, щоб зробити з мене мученика?

Ленгдон і Вітторія бігли вузьким тунелем, що мав назву II Passetto і простягався до Ватикану. Смолоскип, який Ленгдон тримав у руці, освітлював лише кілька ярдів попереду. Тунель був такий вузький, що йти в ньому можна було тільки поодиночі. Стеля висіла низько над головою. Повітря було вологе й тхнуло пліснявою. Ленгдон мчав у темряву. Вітторія не відставала.

За межами замку Святого Янгола тунель різко пішов угору і потягнувся під якимсь кам'яним бастіоном, що нагадував римський акведук. Тоді знову вирівнявся і взяв курс на Ватикан.

Ленгдон біг, а в голові у нього, як у калейдоскопі, мигтіли дивні, незрозумілі образи – Колер, Янус, убивця, Рошер... шосте тавро? Ти напевно чув про це шосте тавро, сказав убивця. Воно найбездоганніше з усіх. Ленгдон точно знав, що ніколи нічого такого не чув. Навіть у легендах, якими обросла історія ілюмінатів, ніколи не згадувалось ніяке шосте тавро. Ходили чутки про золоті злитки і діамант ілюмінатів, який буцімто не має жодного дефекту, але про яке шосте тавро ніде не було жодного слова.

– Колер не може бути Янусом! – заявила Вітторія мимохідь. – Це неможливо!

Слова неможливо Ленгдон віднедавна вирішив уникати.

– Не знаю, – кинув він через плече. – По-перше, Колер не зносить Церкви, по-друге, він має серйозний вплив.

– Ця криза зробила із ЦЕРНу монстра! Макс ніколи в житті не поставив би під загрозу репутацію ЦЕРНу!

З одного боку, Ленгдон розумів, що цього вечора ЦЕРНу добряче перепало, оскільки ілюмінати доклали всіх зусиль, щоб влаштувати публічну виставу. Але водночас він не був упевнений, що ЦЕРН насправді дуже постраждав. До критики з боку І Церкви ЦЕРН уже давно звик. Чим більше Ленгдон розмірковував над цим, тим більше схилявся до думки, що ця криза могла, по суті, піти ЦЕРНу на користь. Якщо у цій грі йшлося про рекламу, то джек-пот сьогодні виграла антиматерія. Про неї заговорив увесь світ.

– Знаєш, як висловився підприємець Барнум? – запитав Ленгдон. – «Говоріть про мене що завгодно, тільки правильно вимовляйте моє ім'я!» – Можу закластися, що охочих придбати ліцензію на виробництво антиматерії вже більш ніж достатньо. А після того як опівночі вони побачать її у всій красі...

– Нелогічно, – заперечила Вітторія. – Ніхто не рекламує наукове досягнення, демонструючи його руйнівну силу! Повір мені, для антиматерії вся ця історія – просто смерть!

Смолоскип у руці Ленгдона почав пригасати.

– Тоді, можливо, усе набагато простіше. Можливо, Колер сподівався, що Ватикан мовчатиме про антиматерію, не бажаючи грати на руку ілюмінатам. Адже інформація, що вони заволоділи такою потужною зброєю, тільки підвищила б їхній статус. Колер розраховував, що Ватикан, як завжди, нічого не розголошувати, однак камерарій сплутав йому карти.

Вітторія нічого не відповіла. Раптом такий сценарій здався Ленгдонові дуже вірогідним.

– Справді! Колер ніколи б не подумав, що камерарій поведеться саме так. Той порушив традицію Ватикану тримати все в таємниці і розповів про кризу всьому світові. Він був максимально щирий. Подумати тільки, він показав антиматерію по телебаченню! Це був блискучий хід, і Колер ніколи на таке не сподівався. Але, за іронією долі, змова ілюмінатів обернулася проти них самих. Самі того не бажаючи, вони створили нового лідера Церкви в особі камерарія. І тепер Колер прилетів, щоб його вбити!

– Макс – пройдисвіт, – сказала Вітторія. – Але не вбивця. І він ніколи не пішов би на вбивство свого батька.

У Ленгдона в голові зазвучали слова Колера, які могли послужити відповіддю. Багато хто в ЦЕРНі вважав Ветру небезпечним. Поєднувати науку з релігією – найвище блюзнірство.

– А може, Колер довідався про антиматерію кілька тижнів тому і йому не сподобалось, що ваш проект може зміцнити позиції релігії?

– І через це він убив свого батька? Дурниці! Крім того, Макс Колер нічого не знав про наш проект.

– Можливо, поки тебе не було, твій батько обмовився Коле рові і спитав у нього поради. Ти ж сама казала, що батька непокоїла моральна відповідальність за створення речовини з такою руйнівною силою. '

– Звертатися з моральними проблемами до Максиміліана Колера? – фиркнула Вітторія. – Не думаю!

Тунель трохи повертав на захід. Чим швидше вони бігли, тим темнішим ставало полум'я смолоскипа. Ленґдон уже почав боятися, що той зовсім згасне і вони опиняться в суцільній темряві.

– Крім того, – додала Вітторія, – навіщо Колерові було дзвонити тобі сьогодні вранці і просити про допомогу, якщо він сам ініціатор змови?

Ленґдон про це вже думав.

– Колер перестрашувався. Він подбав, щоб ніхто не зміг звинуватити його в бездіяльності в умовах кризи. Він, мабуть, не сподівався, що ми просунемося аж так далеко.

Думка, що Колер його використав, розлютила Ленґдона. Його участь у всіх цих подіях робила ілюмінатів в очах світу, так би мовити, реальнішими. По телебаченню весь вечір цитували публікації Ленґдона; і хоч як це було смішно, присутність професора з Гарварда надавала усій цій історії серйозного звучання й переконувала скептиків в усьому світі, що братство ілюмінатів – не лише історичний факт, а й потужна сила, на яку слід зважати.

– Той репортер Бі-бі-сі, – сказав Ленґдон, – думає, що ЦЕРН – нова штаб-квартира ілюмінатів.

– Що? – Вітторія аж спіткнулась і мало не впала. – Він так сказав?!

– У прямому ефірі. Він порівняв ЦЕРН із масонською ложею – такою собі невинною організацією, що, сама того не знаючи, прихистила ілюмінатів.

– О Боже. ЦЕРНу кінець.

Ленґдон не був у цьому впевнений. Але так чи інакше, ця гіпотеза вже не здавалась йому аж такою безглуздою. ЦЕРН – справжнісінький рай для науковців. Під його дахом зібралися дослідники з десятків країн світу. І вони мали невичерпне фі нансування. А Максиміліан Колер був їхнім директором.

Янус – це Колер.

– Якщо Колер до цього не причетний, – знову заговорим Ленґдон, – то що він тут робить?

– Можливо, намагається зупинити це божевілля. Висловити підтримку. Може, він і справді виявиться самаритянином! Можливо, він якось довідався, хто ще знав про наш проект, і прилетів, щоб поділитися інформацією.

– Убивця сказав, що він з'явився, щоб поставити тавро каме-рарію.

– Ти розумієш, що ти говориш? Це було б самогубством! Макс нізащо не вийшов би звідти живий.

Ленґдон задумався. Можливо, цього він і прагнув.

Попереду замаячили металеві двері. У Ленґдона мало не зупинилося серце. Однак, наблизившись, вони з Вітторією побачили, що старовинний замок висить розкритий – двері не замкнено.

Ленґдон полегшено зітхнув, переконавшись, що, як він і здогадувався, цим давнім тунелем користувалися. Зовсім нещодав но. Точніше, навіть сьогодні. Він уже не мав сумнівів, що карди налів убивця вивів із Ватикану саме цим шляхом.

Вони побігли далі. Ліворуч Ленґдон уже чув якийсь безладний галас. Це був майдан Святого Петра. Отже, залишилося недалеко.

Незабаром вони натрапили на ще одні двері, цього разу важчі. Вони були теж незамкнені. Звуки, що долинали з майдану Святого Петра, стихли в них за спиною, і Ленґдон збагнув, що воші проминули зовнішній мур міста Ватикан. Він застановлявся, ді* саме у Ватикані закінчується цей давній перехід. У садах? У базилиці? У папській резиденції?

А тоді тунель несподівано закінчився.

Важкі двері, що заступили їм шлях, були стіною з клепаного заліза. Навіть у слабкому світлі смолоскипа, що вже ледь жеврів, Ленґдон розгледів, що ці двері абсолютно гладкі. Ні клямки, ні петель, ні замкових щілин.

Його охопила паніка. Архітектори називають цей рідкісний вид дверей *senza chiave*. Такі двері робили з міркувань безпеки, і відчинити їх можна було лише з одного боку – у даному разі з протилежного. Надія Ленґдона згасала., так само, як і смолоскип, який він тримав у руці.

Він подивився на годинник. Циферблат світився в темряві.

23:29.

Із криком відчаю, Ленґдон відкинув смолоскип і почав щосили гатити в двері.

113

Щось тут на так.

Лейтенант Шартран чатував під дверима папського кабінету. З напруженої пози солдата, який стояв поруч, він розумів, що той поділяє його тривогу. Зустріч, що відбувалася за зачиненими дверима, за словами Рошера, могла врятувати Ватикан від знищення. То звідки ж це недобре передчуття? І чому Рошер поводить ся так

дивно?

Щось тут явно не так.

Капітан Рошер стояв праворуч від Шартрана і дивився просто перед собою. Його погляд, завжди такий гострий, тепер був якийсь відсторонений. Шартран не впізнавав свого капітана. Останню годину Рошер був сам не свій. Його рішення видавалися нелогічними.

Хтось мусить бути присутній при цій зустрічі! думав Шартран. Він чув, як Максиміліан Колер, увійшовши, замкнув двері на ключ. Чому Рошер це дозволив?

Однак значно більше Шартрана непокоїло інше. Кардинали. Кардинали й досі були замкнені в Сікстинській капелі. Це бо жевілля! Камерарій хотів, щоб їх евакуювали ще п'ятнадцять, хвилин тому! Рошер скасував це рішення, не повідомивши камс рарія. Коли Шартран висловив занепокоєння з цього приводу, Рошер мало не відірвав йому голову: у швейцарській гвардії не заведено обговорювати накази начальства, а Рошер тепер був най вищим командиром.

Півгодини, думав Рошер, непомітно глянувши при тьмяному мерехтінні свічок, що освітлювали коридор, на свій швейцарський хронометр. Будь ласка, поквапся!

Шартран шкодував, що не чує розмови, яка відбувається по той бік дверей. Проте він знав, що немає у світі людини, яка о упоралася з цією кризою краще, ніж камерарій. Цьому чоловікові сьогодні випали важкі випробування, і він з честю їх ви тримав. Він мав тверду позицію... і був щирий, відвертий... показав приклад усім. Зараз Шартран пишався, що він католик. Ілюмінати зробили велику помилку, кинувши виклик камерарію Вентресці.

Раптом думки Шартрана перервав несподіваний звук. Якесь грюкання. Воно долиняло звідкись знизу. Звуки були приглушені, але не стихали ні на мить. Рошер насторожено підвів голову. Тоді повернувся до Шартрана й мовчки показав на коридор. Шартран зрозумів. Він увімкнув ліхтар і пішов з'ясовувати, у чому річ.

Грюкання ставало дедалі відчайдушнішим. Шартран пробіг і ярдів зо тридцять до перетину з іншим коридором. Звуки, схоже, долинали з-за рогу, з-за Климентійської зали. Шартран був спав теличений. У тому закутку лише одна кімната – особиста бібліотека Папи. Але бібліотека Його Святості стояла замкнена від дня його смерті. Там нікого не могло бути!

Шартран побіг другим коридором, знову звернувшись за ріг і кинувся до бібліотеки. Дерев'яні двері були невеличкі і в темряві нагадували суворого стража. Грюкання долиняло звідкись зсередини. Шартран завагався. Він іще ніколи не бував в особистій бібліотеці Папи. Там узагалі мало хто бував. До бібліотеки можна заходити тільки в супроводі самого Папи.

Шартран невпевнено натиснув на клямку. Як він і думав, двері були замкнені. Він приклав вухо. Грюкання погучнішало. Тоді він почув іще щось. Голоси! Хтось кличе на допомогу!

Слів він не розрізняв, але виразно чув у голосах відчай. Когось замкнули в бібліотеці? Швейцарські гвардійці евакуювали з будинку не всіх? Шартран на мить замислився, чи не варто побігти й порадитися з Рошером. До біса Рошера! Свого часу Шартрана вчили ухвалювати рішення самотійно, і зараз він так і зробить.

Він витягнув пістолет і вистрілив у замок. З дверей полетіли тріски, й вони відчинилися.

За порогом була темрява. Шартран посвітив ліхтарем. Він побачив східні килими, високі дубові стелажі, вщерть наповнені книжками, шкіряну канапу і мармуровий камін. Про цю бібліотеку ходили легенди – три тисячі старовинних томів стояли тут разом із сотнями сучасних журналів і газет – усе, чого просив Його Святість. На низькому столику лежали наукові й політичні журнали.

Грюкання тут було чути виразніше. Шартран спрямував світло ліхтаря в протилежний бік кімнати, звідки долинали звуки. У дальній стіні, за кріслами й столиком, він побачив величезні залізні двері. У них були чотири масивні замки. У центрі дверей були вигравірувані маленькі літери, від яких у Шартрана перехопило подих.

IL PASSETTO

Шартран здивовано витріщився. Потаємний хід! Він, звісно ж, чув про Il Passetto. До нього навіть доходили чутки, що колись вхід у цей тунель був тут, у бібліотеці. Але ж цим переходом уже кілька століть ніхто не користувався! Хто може грукати в двері з того боку?

Шартран постукав по дверях ліхтарем. З того боку почулися приглушені звуки радості. Грюкання припинилося, натомість люди закричали голосніше. Шартран насили розрізняв окремі слова, що долинали з-за масивної загорожі.

– ... Колер... збрехав... камерарій...

– Хто ви? – крикнув Шартран якомога голосніше.

– ...ерт Ленгдон... Вітторія Ве...

Шартран почув достатньо, щоб збентежитися ще більше. А я думав, ви загинули!

–двері, – кричали голоси. – Відчиніть!..

Шартран подивився на залізну перешкоду і подумав, що усунути її можна хіба що динамітом.

– Не можу! – крикнув він. – Двері надто масивні!

– ...зустріч... зупиніть... камерарій... небезпеці...

Хоч Шартрана вчили, що впадати у паніку небезпечно, останні кілька слів його не на жарт налякали. Чи правильно він зрозумів? Серце закалатало. Він уже хотів було бігти назад до кабінету, але раптом вкляк на місці. Погляд його випадково натрапив на щось на дверях... щось іще дивовижніше, ніж слова, які він щойно почув. З усіх чотирьох масивних замків стирчали ключі. Шартран знову витріщився. Ключі тут? Він зморгнув, думаючи, що це йому ввижається. Ключі від цих дверей мали зберігатися в якомусь сейфі! Тунелем ніхто не ходив – осі. уже кілька століть!

Шартран поклав ліхтар на підлогу і взявся за перший ключ. Механізм заіржавів, але піддався. Хтось його недавно відмикав. Шартран відімкнув наступний замок. Тоді ще один. Коли піддався останній засув, Шартран потягнув двері на себе.

Металева плита зі скрипом відхилилася. Він схопив ліхтар і посвітив у темний хід за дверима.

Роберт Ленгдон і Вітторія Ветра були схожі на привидів. Заточуючись, вони зайшли до бібліотеки. У пошматованому одязі, вони на вигляд були страшенно втомлені, але сповнені рішучості.

— Що це таке? — грізно запитав Шартран. — Що тут відбувається? Звідки ви взялися?

— Де Макс Колер? — замість відповіді запитав Ленгдон.

Шартран показав пальцем за спину.

— На зустрічі з камер...

Ленгдон і Вітторія, не дослухавши, кинулись повз нього у темний коридор. Шартран повернувся й інстинктивно націлив їм у спину пістолет. Але швидко опустив його й побіг за ними. Рошер, очевидно, почув у коридорі кроки, бо коли вони добігли до кабінету Папи, він рішуче заступив двері і націлив на них зброю.

— Alt!

— Камерарій у небезпеці! — крикнув Ленгдон, здіймаючи руки догори. — Відчиніть двері! Макс Колер хоче вбити камерарія!

Рошер тільки сердито дивився на них.

— Відчиніть двері! — сказала Вітторія. — Швидше!

Але було запізно. З кабінету почувся дикий крик. Кричав камерарій.

114

Сутичка тривала кілька секунд.

Камерарій Вентреска іще кричав, коли Шартран ступив повз Рошера і розчахнув двері. Гвардійці увірвались до папського кабінету. Ленгдон і Вітторія вбігли за ними.

Сцена, яку вони побачили, була жахливою.

Кімнату освітлювали лише свічки та відблиски вогню в каміні. Біля каміна незграбно стояв перед своїм кріслом Колер. У руці він тримав пістолет і цілюся в камерарія. Той лежав на підлозі біля його ніг, скорчившись від болю. Сутана камерарія була розірвана, і на голих грудях чорнів опік. З такої відстані Ленгдон не бачив, що це був за символ, але на підлозі біля Колера лежало велике

квадратне тавро. Метал досі був розпечений до червоного.

Двоє швейцарських гвардійців, не вагаючись, почали стріляти. Кулі вдарили в груди Колера, і той повалився назад у своє крісло. Із ран на грудях хлюпнула кров, а пістолет полетів на підлогу.

Приголомшений Ленґдон стояв у дверях. Вітторія заціпеніла.

— Макс... — прошепотіла вона.

Камерарій, усе ще звиваючись на підлозі, підкотився до Роше-ра і з фанатичним жахом на обличчі, що нагадував давніх «мисливців на відьом», показав на нього пальцем і прокричав одне єдине слово:

— ІЛЮМІНАТ!

— Ах ти мерзотнику! — кинувся до нього Рошер. — Ти нік чемний святенник...

Цього разу не витримав Шартран. Він всадив Роше-рові в спи ну три кулі, одну за одною. Капітан упав долілиць. Так він і лс жав — бездиханний, у калюжі власної крові. Шартран та інші гвардійці підбігли до камерарія, що бився в конвульсіях від неймовірного болю.

Обидва гвардійці, побачивши символ, випалений в камерарія на грудях, скрикнули з жаху. Один гвардієць побачив тавро догори ногами і відсахнувся. Шартран, приголомшений не менше, ніж його товариші, прикрив страшний опік розірваною сутанню.

Ленґдон ішов через кімнату, як п'яний. Крізь туман божевілля й жорстокості він намагався досягнути побачене. Науковець-калі ка, щоб іще раз — остаточно — продемонструвати вищість науки, прилетів до Ватикану й поставив тавро на грудях найвищого ієрарха Церкви. Є речі, за які варто віддати життя, казав убити ця. Ленґдон дивувався, як чоловік на інвалідному кріслі зміг не ремогти камерарія. Щоправда, Колер мав пістолет. Яка різниця, як саме він це зробив? Так чи інакше, Колер виконав свою місію!

Ленґдон рушив до місця подій. Камерарієм опікувалися швей царські гвардійці, тож увагу Ленґдона привернуло розпечене там ро біля інвалідного крісла Колера. Шосте тавро? Чим ближче Ленґдон підходив до нього, тим більшим ставало його збентс ження. Тавро було квадратне, доволі велике, і, поза сумнівом, походило зі священного центрального відділення скрині, що збері галася в сховищі ілюмінатів. Шосте й останнє тавро, так сказав убивця. Найбездоганніше з усіх.

Ленґдон став навколішки біля Колера і простягнув руку до загадкового предмета. Метал досі випромінював тепло. Ленґдон вхопився за дерев'яний держак і підніс предмет до очей. Він не був упевнений, що саме сподівався побачити, але точно не те, що побачив.

Ленґдон довго дивився, нічого не розуміючи. Чому гвардійці, побачивши тавро, скрикнули з жаху? Це ж просто квадрат із якихось нісенітних каракулів. Найбездоганніше з усіх? Воно, щоправда, симетричне, думав Ленґдон, обертаючи тавро, однак не має жодного сенсу.

Відчувши, що хтось поклав йому на плече руку, Ленґдон озирнувся, сподіваючись, що це Вітторія. Але рука була вимазана кров'ю. Це була рука Максиміліана Колера. Той дотягнувся до нього зі свого крісла.

Ленґдон впустив тавро і зірвався на ноги. Колер іще живий!

Обм'яклий у своєму інвалідному кріслі, директор іще дихав, хоч переривчасто і з хрипом. Їхні погляди зустрілися, і Ленґдон побачив той самий холодний вираз, яким Колер зустрів його вранці в ЦЕРНі. Затуманені передсмертною пеленою очі Колера здавалися навіть жорсткішими, ніж завжди. Ненависть і злоба, іцо їх Колер зазвичай тамував у собі, тепер виплеснулись на поверхню.

Тіло науковця судомно здригнулося, і Ленґдон відчув, що той хоче щось зробити. Усі інші в кімнаті були зайняті камерарієм. Ленґдон хотів когось покликати, але не зміг. Він укляк на місці. Його паралізувала енергія, що виходила від Колера в ці останні секунди його життя. Тремтячою рукою директор відчепив від ручки інвалідного крісла якийсь невеличкий пристрій, завбільш ки як сірникова коробка. Спершу Ленґдон злякався, що це якась зброя. Але це було щось інше.

– Від-дайте... – прохрипів з останніх сил Колер, – від-дай те це... репортерам. – Його голова нерухомо повисла на грудях, і пристрій упав йому на коліна.

Ленґдон, вражений, дивився на мініатюрний пристрій. Очевидно, він був електронний, бо мав напис «Sony RUVI». За мить Ленґдон зрозумів, що це найновіша кишенькова відеокамера. Та пішов ти до біса! подумав він. Колер, мабуть, записав на камеру своє останнє передсмертне звернення до світу і хотів, щоб ЙОГО показали по телебаченню... Це стовідсотково якась урочиста проповідь про значення науки і шкідливість релігії. Ленґдон ви рішив, що сьогодні він уже достатньо попрацював на Колера. Він швидко сховав камеру в найглибшу кишеню піджака, поки ту не побачив Шартран. Передсмертному зверненню Колера пряма дорога на смітник!

Тишу порушив голос камерарія. Він намагався сісти.

– Кардинали... – вимовив насили.

– Вони досі в Сікстинській капелі! – вигукнув Шартран. – Капітан Рошер наказав...

– Евакууйте... негайно. Усіх.

Один із гвардійців побіг щоДуху до Сікстинської капели, що(> випустити кардиналів.

Камерарій кривився від болю.

– Гелікоптер... на майдан... відвезіть мене в лікарню.

Швейцарський гвардієць, що сидів у гелікоптері на майдані Свл того Петра, тер скроні. Гамір довкола стояв такий, що не чути було звуку пропелера, який крутився на неробочому ході. Ні, це не урочисте чатування зі свічками. Пілотові було дивно, що під Ватиканом досі не спалахнув справжній бунт.

До півночі залишалося двадцять п'ять хвилин, а на п'яца, як і раніше, було повно люду. Хтось молився, хтось оплакував Церкву, хтось вигукував непристойності й заявляв, що Ватикан цього заслужив, а ще хтось цитував біблійні пророцтва.

Голова в пілота розколювалась. У вітрове скло били сліпучі промені прожекторів. Примружившись, він подивився на ошалілий натовп. Над головами людей майоріли лозунги:

АНТИМАТЕРІЯ – ЦЕ АНТИХРИСТ! НАУКОВЕЦЬ = САТАНІСТ І ДЕ ТЕПЕР ВАШ БОГ?

Пілот застогнав. Голова заболіла ще сильніше. Він би із задоволенням натягнув на вітрове скло захисний чохол, щоб не бачити цього всього, однак знав, що за кілька хвилин доведеться злітати. /Іейтенант Шартран щойно передав по рації жакливу новину. Максиміліан Колер напав на камерарія і серйозно його поранив. Шартран., американець і та жінка несуть камерарія до гелікоптера, щоб відвезти в лікарню.

Пілот відчував особисту відповідальність за цей напад. Він докоряв собі, що вчасно не послухався інтуїції. Забираючи Колера з аеропорту, пілот побачив у холодних очах науковця щось дивне. Він не міг зрозуміти, що саме, але воно йому однозначно не сподобалось. Утім, тоді він і так би нічого не змінив. Усім керував Рошер. Це він наказав привезти цього типа до Ватикану. Очевидно, Рошер помилився.

На майдані почулися вигуки, і пілот побачив вервечку. кардиналів, що невесело виходили з Ватикану на майдан Святого Петра. Полегшення, яке кардинали відчували, опинившись у безпеці, швидко змінилось розгубленістю від того, що вони побачили під стінами церкви.

Тиснява на майдані посилювалась. Пілотові здавалося, що її голові в нього гупає молот. Треба випити аспірину. Краще

15 Янголи і демони відразу три. Він волів не літати, наївшись ліків, але від кількох таблеток аспірини, безумовно, буде менше зла, ніж від цього нестерпного болю. Він витягнув аптечку, що разом із картами й інструкціями лежала в закріпленому між двома передніми сидіннями багажнику. Спробував відкрити її, але виявилось, що вона замкнена на ключ. Пілот розглянувся в пошуках ключа і, не знайшовши його, махнув на все рукою. Сьогодні – явно не мій день, подумав він, і знову заходився масувати скроні.

А тим часом Ленгдон, Вітторія і двоє швейцарських гвардійців, вибиваючись із сил, просувались темним собором Святого Пст ра до головного виходу. Не знайшовши нічого відповіднішого, вони вчотирьох несли камерарія на вузькому столі, весь час намагаючись втримати нерухоме тіло в рівновазі. З-за дверей до линав приглушений гомін. Камерарій був напівпритомний.

Час спливав.

Коли Ленґдон та інші вийшли з собору' було 23:39. В очі їм уда рило сліпуче світло. Білий мармур виблискував у променях прожекторів, неначе сніг під яскравим сонцем. Ленґдон примружився і спробував сховатися за велетенськими колонами портика Проте світло било звідусіль. Попереду над юрбою височів кола і. із величезних екранів.

Перед широкими сходами, що спускалися до майдану, Ленґдон почувався актором, що всупереч волі опинився на найбільшій сцені світу. Десь за сліпучим світлом було чути гудіння гелікон тера і рев сотні тисяч голосів. Ліворуч на майдан виходила при цесія кардиналів. Тепер усі вони зупинилися і з жахом спостерігали за тим, що відбувалося на сходах.

— Обережно тут, — стурбовано сказав Шартран, коли вони почали спускатися сходами.

У Ленґдона було таке відчуття, наче вони рухаються під водою. Руки боліли від ваги камерарія і стола. Він ішов і думав, що принизливішої сцени просто не буває. Проте вже наступної миті зрозумів, що буває. Двоє репортерів Бі-бі-сі саме перетинали вільний простір до місця, де стояла преса. Але, почувши ревіння натовпу, вони повернулись. Тепер Глік і Макрі бігли назад до них. Камера вже працювала. Стерв'ятники, сердито подумав Ленґдон.

— Alt! — закричав Шартран. — Назад!

Але репортери не зупинились. Ленґдон подумав, що секунд за шість інші канали теж підхоплять прямий репортаж Б-бі-сі. Він помилився. Вистачило двох секунд. Немов з'єднані єдиною глобальною свідомістю, усі, без винятку, екрани на п'яці одночасно переключилися від годинників зі зворотним відліком секунд та експертів з питань релігії до трансляції того, що відбувалось на сходах собору. Куди б Ленґдон не подивився — всюди великим планом показували нерухоме тіло камерарія.

Так не можна! подумав Ленґдон. Йому хотілося збігти зі сходів і припинити це неподобство, але він не міг. Однаково ніхто б його не послухався. Що саме так подіяло на камерарія — ревіння натовпу, чи прохолодний нічний вітерець — Ленґдон не знав, але наступної миті сталося щось незбагненне.

Наче пробудившись від жахливого сну, камерарій широко розкрив очі і різко сів. Ленґдон та інші аж ніяк цього не сподівалися й насилу втримали стіл. Передня частина стола опустилася під додатковою вагою, і камерарій почав сповзати. Вони спробували відновити рівновагу, опустивши стіл, але не встигли. Камерарій злизнув на землю. Неймовірно, але він не впав. Якусь мить він стояв, похитуючись, наче не розуміючи, де він, але вже наступної миті, доки хтось устиг його спинити, попрямував, заточуючись, сходами до Макрі.

– Ні! – закричав Ленґдон.

Шартран кинувся за камерарієм, щоб його спинити. Але той повернувся й подивився на нього диким, безумним поглядом.

– Облиш мене!

Шартран відсахнувся.

Далі сталося ще гірше. Розірвана сутана, яку Шартран накину н камерарію на груди, почала сповзати. На якусь мить Ленґдономі здалося, що вона таки втримається, але надія не справдилась Сутана з'їхала з плечей, оголивши камерарія до пояса.

Зойк, що вирвався з натовпу, здавалося, облетів довкола Землі і вмить повернувся назад. Запрацювали відеокамери, замигли фотоспалахи. На всіх екранах з'явилися великим планом груди камерарія зі страшним чорним тавром. Деякі канали навіть зупинили картинку і повернули на сто вісімдесят градусів.

Остаточна перемога ілюмінатів.

Ленґдон вражено дивився на тавро на екранах. Хоч це буй відбиток тієї квадратної форми, яку він зовсім недавно тримає у руках, зміст її дійшов до нього аж тепер. Зміст безпомилково її Дивовижна суть тавра вразила Ленґдона, наче блискавка.

Розташування. Він забув перше правило науки про символи Коли квадрат не є квадратом? А ще він забув, що залізне тавро – так само як і гумова печатка – виглядає інакше, ніж його відбиток. Вони – як дзеркальні відображення. У кабінеті Папи Ленґдон бачив негативи.

Хаос наростав, і раптом давній вислів ілюмінатів набув для нього нового змісту: «Дивовижний алмаз, народжений давніми стихіями, – такий досконалий, що всяк, хто його бачив, застити у німому подиві».

Тепер Ленґдон знав, що цей міф – не вигадка.

Діамант ілюмінатів.

Ленґдон точно знав, що такого хаосу й істерії, які охопили майдан Святого Петра, Ватикан не бачив за дві тисячі років свого існування. Жодна битва, жодне розп'яття, жодний хрестовий похід, жодне містичне видіння... ніщо не можна порівняти з тією драмою, що відбувалась тут цієї миті.

Трагедія розгорталась, а Ленґдон раптом почувся дивно відстороненим. Йому здалося, що він відірвався від землі і спостерігає за всім цим божевіллям з якогось іншого виміру...

Камерарій із тавром на грудях... сам не свій, і весь світ на нього дивиться...

Діамант ілюмінатів... у всій своїй диявольській красі...

Годинник, що відлічує останні двадцять хвилин в історії Ватикану...

Драма, однак, тільки розпочиналась.

Камерарій, наче в якомусь посттравматичному трансі, раптом відчув у собі неймовірну силу, немов став одержимий демонами. Він щось забурмотів, звертаючись до невидимих духів. Тоді подивився вгору і здійняв руки.

– Кажи! – прокричав він, звертаючись до неба. – Я Тебе чую!

Ленґдон усе зрозумів, і в нього стиснулося серце.

Вітторія, очевидно, теж зрозуміла. Вона сполотніла.

– Він переживає шок, – сказала. – У нього галюцинації. Він думає, що говорить із Богом!

Хтось мусить це припинити, подумав Ленґдон. Це був сумний і жалюгідний кінець. Треба відвезти його до лікарні.

Нижче на сходах стояла Чиніта Макрі, старанно знімаючи все на камеру. Схоже, вона знайшла ідеальний ракурс. Відзняті кадри моментально з'являлися на екранах по той бік майдану і нагадували якийсь безконечний фільм жахів.

У всій цій трагедії було щось героїчне. Камерарій у розірваній с утані з чорним опіком на грудях скидався на лицаря, якому довелося пройти крізь пекло заради цієї єдиної неповторної миті одкровення. Він кричав до неба;

– Ti sento, Dio! Ячую Тебе, Господи!

Шартран позадкував із виразом благоговійного жаху на обличчі.

Над майданом раптом запанувала цілковита тиша. На якусь мить здалося, що тихо стало на цілій планеті... немов усі ті, хто зараз сидів перед телевизором, теж разом затамували подих.

Камерарій стояв на сходах собору Святого Петра, здійнявши до неба руки, і за ним напружено стежив увесь світ. Напівголий і з раною на грудях, він чимось нагадував Ісуса Христа. Звертаючись до неба, він вигукував:

– Grazie! Grazie, Dio!

Натовп мовчав.

– Grazie, Dio! – ще раз проказав камерарій. Його обличчя осяяла усмішка. Здалося, що крізь грозові хмари проглянули сонце.

Дякую, Боже? Ленґдон нічого не розумів.

Камерарій дивно перемінився. Тепер він весь світився радістю. Він знову глянув на небо й енергійно закивав. Тоді закричав:

– «І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Цр квусвою»!

Цю фразу Ленґдон знав, але не мав ані найменшого поняття, з якої рації камерарій зараз її процитував.

Камерарій повернувся обличчям до людей і ще раз прокричим у темряву:

– «І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я церкму свою!» – Тоді здійняв до неба руки і голосно засміявся. – Grazie. Dio! Grazie!

Чоловік явно збожеволів.

Світ спостерігав за ним, немов зачарований.

Проте того, що сталося потім, не сподівався ніхто.

З останнім радісним криком камерарій рвонув назад до собору Святого Петра.

Одинадцята сорок дві.

Ленґдон нізачо б не подумав, що буде одним із тих, хто знову кине́ться до собору за камерарієм... Ще менше він сподівався, що зробить це першим. Але він стояв найближче до дверей і діяв інстинктивно.

Він тут загине, думав Ленґдон вбігаючи у чорну порожнечу.

– Камерарію! Зупиніться!

У соборі панував суцільний морок. Від яскравого світла на майдані зіниці в Ленґдона звузились, і його поле зору тепер обмежувалось лише кількома футами. Він різко загальмував. Десь попереду шурхотіла сутана камерарія, який, не тямлячи себе, біг у безодню.

Услід за Ленґдоном до собору ввірвалися швейцарські гвардійці й Вітторія. Спалахнули ліхтарі, але їхнє світло було вже зовсім тьмяне й не сягало до глибин бази́ліки. Промені металися туди-сюди, вихоплюючи з темряви лише колони й мармурову підлогу. Камерарія ніде не було видно.

– Камерарію! – загукав Шартран зі страхом у голосі; – Зачекайте! Сеньйоре!

Якась метушня біля Входу змусила всіх озирнутися. У двері ввалилася Чиніта Макрі з камерою на плечі. Червоний вогник свідчив, що камера й досі працює. За нею вбіг Ґлік. Він тримав у руці мікрофон і кричав до Макрі, щоб зачекала на нього.

Ленґдон не повірив власним очам. Зараз аж ніяк не відповідний момент!

– Геть! – гаркнув Шартран. – Це не для ваших очей!

Але Макрі й Ґлік не зупинялися.

– Чиніто! – злякано крикнув Ґлік. – Це самогубство! Я далі не йду!

Макрі не звертала на нього уваги. Вона натиснула якусь кнопку, і на камері спалахнула яскрава лампа, моментально усіх засліпивши.

Ленґдон прикрив очі рукою і відвернувся. Прокляття! Коли очі трохи призвичаїлись,

він побачив, що прожектор на камері освітлює храм у радіусі тридцяти ярдів.

Цієї миті звідкись здалеку долинув голос камерарія.

– «І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Церкву свою»!

Макрі спрямувала камеру в бік звуку. Далеко попереду, там, де світло вже зливалось з темрявою, замаячила чорна тканина. Центральним нефом собору бігла знайома постать.

Від цього химерного видовища всі на мить розгубилися. Першим опам'ятався Шартран. Він обійшов Ленґдона й кинувся наздоганяти камерарія. Ленґдон помчав услід. За ними побігли гвардійці й Вітторія.

Макрі приєдналась до процесії останньою. Вона освітлювала всім шлях і водночас транслювала цю моторошну картину світові. Глік голосно вилаявся й побіг за нею, коментуючи в мікрофон тремтячим від страху голосом усе, що бачив.

Лейтенант Шартран одного дня вирахував, що центральний неф собору Святого Петра довший, ніж футбольне поле олімпійського стадіону. А цієї ночі воно здавалося довшим щонайменше вдвічі. Доганяючи камерарія, Шартран розмірковував, куди той прямує. Зазнавши під час жاخливої сутички в кабінеті Папи важкої фізичної й моральної травми, камерарій іще не отямився від шоку й марив.

Десь попереду, там, куди не сягав прожектор камери Бі-бі-сі, лунав його радісний голос:

– «І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Церкву свою»!

Шартран знав, що це слова зі Святого Письма – з Євангелія від Матвія, глава 16, вірш 18, якщо він не помилявся. Зараз, коли до знищення Церкви залишалось якихось кілька хвилин, ці слова здавались особливо недоречними і навіть жорстокими. Камс рарій стовідсотково збожеволів.

А може, ні?

На мить Шартранова душа затрепетала. Він завжди вважав, що всі чудесні видіння і послання від Бога – це лише бажані галюцинації, плід надміру збудженої уяви, яка чує те, що хоче чути. Бог не контактує з людьми безпосередньо.

Проте за мить Шартранові самому сталося видіння, начебто сам Святий Дух спустився, щоб переконати його в своїй силі.

Попереду, приблизно за п'ятдесят ярдів від нього, з'явився привид... якийсь безтілесний сяючий контур. Блідий силует нагадував напівголого камерарія. Привид здавався прозорим і випромінював світло. Шартран зупинився, серце в нього завмерло. Камерарій світиться! Привид засяяв іще яскравіше, а тоді почав кудись опускатися... глибше й глибше... і, немов за чарами, зовсім зник у чорноті підлоги.

Ленґдон теж бачив це диво. На мить йому теж здалося, що це було чудесне видіння. Коли ж, обминувши ошелешеного Шартрана, він кинувся до того місця, де зник камерарій, то зрозумів, що ж насправді сталося. Камерарій добіг до ніші паліїв – крипти, у якій горіло дев'яносто дев'ять лампад. Лампади підсвітили його знизу, тому здалеку він став схожий на привида. Тоді камерарій зійшов сходами вниз, а

їм здалося, що він зник під підлогою.

Захеканий, Ленґдон добіг до сходів, що вели в нішу паліїв, і подивився вниз. У золотавому сяйві лампад він побачив камерарія – той біг до скляних дверей, що вели до приміщення, де зберігалася знаменита золота скринька.

Що він робить? здивувався Ленґдон. Не думає ж він, що в цій золотій скриньці...

Камерарій розчахнув двері і вбіг до кімнати зі скринькою. Дивно, але він не звернув на неї жодної уваги, а натомість кинувся до залізних ґрат, що заступали отвір у підлозі. Ставши навколішки, він намагався підняти ґрати.

Ленґдон із жахом спостерігав за цим. Нарешті він збагнув, куди прямує камерарій. Боже милосердний, ні! Він кинувся сходами вниз.

– Отче! Не треба!

Відчинивши скляні двері і підбігши до камерарія, Ленґдон побачив, що той тягне важкі ґрати на себе. Урешті-решт залізним люк піддався й голосно брязнув об мармурову підлогу. За ним Ленґдон побачив вузьку шахту й круті сходи, що вели в чорну безодню. Камерарій рішуче ступив до отвору в підлозі. Ленґдон схопив його за голі плечі й потягнув назад. Шкіра в того була слизька від поту, але Ленґдон тримав міцно.

Камерарій обернувся, щиро здивований.

– Що ви робите?

Подивившись йому в очі, Ленґдон збентежився. Погляд камо рарія вже не блукав і не був безумний, як у людини, що перебуває в трансі. Його очі дивилися ясно, і в них світилась спокійна рішучість, попри тавро на грудях, яке виглядало жакливо.

– Отче, – звернувся Ленґдон якомога спокійніше, – не спус кайтесь туди. Нам треба йти звідси.

– Сину мій, – відказав камерарій на диво лагідно, – я щой но дістав звістку. Я знаю...

– Камерарію! – Це був Шартран. Він та інші гвардійці саме збігли вниз у супроводі Макрі та її відеокамери.

Побачивши відкритий отвір у підлозі, Шартран сплотився. Він перехрестився і з вдячністю глянув на Ленґдона, радий, що той спинив камерарія. Ленґдон зрозумів. Він достатньо читав про архітектуру Ватикану і знав, що знаходиться за цими ґратами. Це було найсвятіше місце в усьому християнському світі і Terra Santa. Свята земля. Хтось називав це некрополем. Хтось катакомбами. За розповідями тих небагатьох священнослужителів, що спускалися туди, некрополь був темним лабіринтом підземних переходів і міг назавжди поглинути того, хто заблукає в ньому. Шукати камерарія в підземному некрополі було й ой як нелегко!

– Сеньйоре, – благав Шартран, – ви переживаєте шок. Треба йти звідси. Туди спускатись зараз не можна. Це самогубство.

Камерарій відреагував несподівано стримано. Він спокійно поклав Шартранові на

плече руку.

– Дякую, що турбуєшся про мене, сину. Я не можу тобі цього пояснити. Але мені було одкровення. Я знаю, де знаходиться антиматерія.

Усі здивовано витріщились на камерарія. Той повернувся до всіх обличчям.

– «І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Церкву свою»! Я почув ці слова. І мені все стало зрозуміло.

Ленґдон далі не міг повірити, що камерарій щойно спілкувався з самим Богом. Ще скептичніше він поставився до заяви, що гой буцімто розшифрував послання. «І кажу Я тобі, що ти скеля, і на скелі оцій побудую Я Церкву свою»? Ці слова промовив Ісус, обравши Петра своїм першим апостолом. Як вони можуть стосуватися теперішньої проблеми?

Макрі підійшла ближче, щоб зняти камерарія більшим планом. Глік уже нічого не коментував.

Камерарій заговорив швидко:

– Ілюмінати поклали своє знаряддя знищення на сам наріжний камінь цієї церкви. У її фундамент. – Він показав униз, туди, куди вели сходи. – На ту саму скелю, на якій побудована ця церква. І я знаю, де ця скеля.

Ленґдон іще раз переконався, що треба просто силоміць вивести камерарія із собору. Попри ясний і спокійний погляд, він явно плів нісенітницю. Скеля? Наріжний камінь у фундаменті? Сходи, що були перед ними, вели не у фундамент, а в місто мертвих!

– Цей вислів метафоричний, отче! Насправді ніякої ске-пінемає!

Камерарій дивно посмутнів.

– Скеля є, мій сину. – Він показав у чорну діру. – *Pietro e la pietra.*

Ленґдон вкляк. Умить йому все стало зрозуміло.

Від простоти розгадки його кинуло в холодний піт. Стоячи разом з іншими перед довгими сходами й дивлячись униз, Ленґдон збагнув, що там, у темряві, під цією церквою, і справді є скеля.

Pietro e la pietra. Петро – це скеля.

Віра Петра була така непохитна, що Ісус назвав його «скелею». Це був відданий апостол, на плечах якого Ісус збирався побудувати свою Церкву. Ленґдон згадав, що власне на цьому місці – на Ватиканському пагорбі – Петра розіп'яли і поховали. Перші християни збудували над його могилою маленьку капличку. Із поширенням християнства ця капличка розросталась і з часом перетворилась на цей величезний собор. Уся католицька віра побудована буквально на святому Петрі. На скелі.

– Антиматерія – на могилі святого Петра, – мовив камерарій дуже чітким голосом.

Попри явно надприродне походження цієї інформації, Ленгдон відчув у ній досконалу логіку. Те, що ілюмінати поставили антиматерію на могилу святого Петра, тепер здавалося до болю очевидним. Як найвищий вияв зухвальства, вони заклали бомбу в саме серце християнства, як у прямому, так і в переносному значенні. Абсолютне проникнення.

– А якщо вам потрібний матеріальний доказ, – нетерпляче додав камерарій, – то знайте, що ці ґрати були незамкнені. – Він показав на залізні двері на підлозі. – Такого не буває ніколи. Це означає, що хтось туди спускався... нещодавно.

Усі мовчки подивилися вниз.

Наступної миті камерарій несподівано спритно схопив одну з лампад і рішуче попрямував до сходів.

119

Кам'яні сходи круто спускалися в глиб землі.

Тут я й помру, думала Вітторія. Тримаючись за грубу мо тузку, що слугувала поручнем, вона бігла вузьким переходом за іншими. Ленгдон спробував було ще раз спинити камерарія, але Шартран схопив його за руки й відтягнув убік. Очевидна, молодий гвардієць переконався, що камерарій повністю свідомий своїх дії.

Вивільнившись від Шартрана, Ленгдон поспішив услід за камерарієм. Шартран теж побіг. Вітторія інстинктивно кинулась за ними.

І тепер вона мчала стрімголов цими крутими сходами, де кожний невдалий крок міг обернутися смертельним падінням. Далеко вниз вона бачила сяйво лампади, яку ніс камерарій, Позаду чула квапливі кроки репортерів Бі-бі-сі. Прожектор на камері освітлював Шартрана й Ленгдона, і від нього перед Вітторією тяглися довгі химерні тіні. Їй не хотілося вірити, що за цим божевіллям спостерігає весь світ. Та вимкни ж ти цю кляту камеру! З іншого боку, вона усвідомлювала, що тільки завдяки прожектору вони всі бачать, куди йдуть.

Чудернацька, незбагненна гонитва тривала, а думки Вітторії кружляли вихором. Що камерарій може там зробити? Навіть якщо знайде антиматерію? Часу вже не залишилося!

Дивно, але тепер інтуїція підказувала Вітторії, що камерарій, мабуть, таки має рацію. Рішення ілюмінатів поставити контейнер з антиматерією на глибині трьох поверхів тепер здавалося майже благородним і милосердним. Глибоко під землею – так само як і в камері для небезпечних матеріалів у ЦЕРНі – наслідки від анігіляції будуть м'якші. Не буде ні вибуху, ні уламків, що розлітаються на всі боки і можуть поранити людей, – просто земля розверзеться, як сказано в Біблії, і величезний собор провалиться у кратер.

Що це — Колер так виявив гуманність? Пожальов людські життя? Вітторія досі не могла повірити, що все це — справа рук директора. Його нелюбов до релігії вона могла зрозуміти... але Ця страшна, неймовірна змова була аж ніяк не в його стилі. Невже ненависть Колера така сильна? Щоб аж наважитися знищити Ватикан? Найняти вбивцю? Убити її батька, Папу й чотирьох кардиналів? Це здавалося немислимим. І як Колер зумів завербувати когось у самому Ватикані? Агентом Колера був Рошер, сказала собі Вітторія. Рошер був ілюмінатом. Капітан Ро-шер, поза сумнівом, мав ключі до чого завгодно — до апартаментів Папи, II Passetto, входу в некрополь, де могила святого Петра, — до всього. Ніщо не заважало йому поставити контейнер з антиматерією на гробі святого Петра — куди доступ мають одиниці — а тоді наказати своїм гвардійцям не витрачати часу на обшук закритих зон Ватикану. Рошер знав напевно, що антиматерію ніхто не знайде.

Але Рошер аж ніяк не міг передбачити, що камерарію буде одкровення.

Одкровення. Повірити в таке чудо Вітторії досі було важко. Невже Бог справді промовляв до камерарія? Інтуїція підказувала Вітторії, що це неможливо. Проте як науковець вона досліджувала взаємозв'язок між різними елементами в природі і чи не щодня спостерігала, як виявляються різні дивовижні зв'язки: морські черепашки-близнюки, розвезені в різні лабораторії за тисячі миль одна від одної, вилуплюються з яєць одночасно до секунди... Скупчення медуз площею кілька акрів пульсують досконало в такт, немов ними керує якась вища свідомість. Увесь світ пронизаний невидимими зв'язками, думала вона.

Але щоб такий зв'язок був між Богом і людиною?

Вітторія шкодувала, що з нею немає батька. Він би вдихнув у неї віру. Колись він уже пояснював їй суть контакту з Богом із наукового погляду, і вона його тоді зрозуміла. Вона досі пам'ятала той день, коли, побачивши, що він молиться, запитала:

— Тату, навіщо ти молишся? Бог однаково ж не може тобі відповісти.

Леонардо Ветра відволікся від медитації і подивився на неї з батьківською усмішкою:

— Моя скептична донечко! То ти не віриш, що Бог промовляє: до людини? Добре, я поясню тобі це твоєю мовою. — Він зняв з полиці макет людського мозку і поставив перед нею. — Тобі, мабуть, відомо, Вітторіє, що зазвичай люди використовують дужі незначний відсоток свого розумового потенціалу. Однак, коли людина опиняється в екстремальних умовах — зазнає фізичної травми, переживає велику радість або страх або ж поринає в глибоку медитацію — усі її нейрони раптом починають спалахувати, як скажені, що призводить до неймовірної ясності думки.

— То й що? — запитала Вітторія. — Ясність думки ще не означає, що ти спілкуєшся з Богом.

— Ага! — вигукнув Ветра. — Але чудове осяяння, як розв'язати те чи інше надскладне завдання, часто приходить саме в такий момент ясності. Гуру називають це вищою свідомістю. Біологи — зміненним станом. Фізіологи — надчутливістю. — Він помовчав. — А християни вважають це відповіддю на їхні молитви. — Широко усміхаючись, він додав: — Іноді божественне одкровення означає лише, що розум налаштувався чути те, що серце вже давно знає.

Тепер, швидко збігаючи крутими сходами в темряву, Вітторія відчувала, що батько мав рацію. Не так важко було повірити, що від травми розум камерарія прийшов у такий стан, коли той просто «збагнув», де схована антиматерія.

Кожен із нас — Бог, казав Будда. Кожен із нас знає все. Тільки треба відкрити розум, щоб почути власну мудрість.

Власне, в цю мить ясності, спускаючись щораз глибше під землю, Вітторія відчула, що її розум відкрився... і її мудрість вийшла на волю. Вона раптом дуже ясно відчула, що збирається зробити камерарій. І ця ясність принесла з собою такий страх, якого вона ще ніколи не знала.

— Камерарію, ні! — закричала вона в темну безодню. — Ви не' розумієте! — Вітторія уявила ті тисячі людей, що зібралися під стінами Ватикану, і в неї всередині все похолело. — Якщо ви винесете антиматерію нагору... усі загинуть'.

Ленґдон тепер перестрибував через три сходинок, наздоганяючи камерарія. Тунель був вузький, проте він не відчував клаустрофобії. Її витіснив інший, набагато потужніший страх.

— Камерарію! — Ленґдон був щораз ближче до світла лампади. — Антиматерію треба залишити там, де вона є! У нас немає вибору!

Навіть ще не договоривши, Ленґдон не міг повірити, що вимовляє такі слова. Із них випливало, що він не тільки прийняв божественне одкровення камерарія за чисту монету, а й закликає пожертвувати собором Святого Петра — одним із найбільших архітектурних див на землі... а також усіма творами мистецтва, що є всередині нього.

Але люди на майдані... Іншого виходу немає.

Жорстока іронія полягала в тому, що заради порятунку людей треба було знищити церкву. Ленґдон подумав, що така символічна альтернатива, мабуть, неабияк потішила ілюмінатів.

Повітря, що линуло вгору з дна тунелю, було вологе й прохолодне. Десь там унизу лежав священний некрополь— місце, де покоїться святий Петро і безліч інших раннях християн. Ленґдо-ну стало моторошно. Він дуже надіявся, що їхня місія не виявиться самогубством.

Раптом рух лампади припинився. Ленґдон швидко наближався до камерарія.

Кінець сходів несподівано виринув із темряви. Далі шлях перекривали залізні ґрати з трьома викарбуваними черепами. Камерарій уже тягнув їх на себе, намагаючись відчинити. Ленґдон підскочив до нього й рвучко притиснув ґрати. За мить усі інші теж були внизу. У білому світлі прожектора вони скидалися на привидів... особливо Ґлік. Він із кожним кроком полотнів дедалі більше.

Шартран схопив Ленґдона за плечі.

— Пропустіть камерарія!

— Ні! — крикнула, відхекуючись, Вітторія. Вона стояла на кілька сходинок вище. — Треба негайно звідси йти! Антиматерію не можна забирати звідси! Якщо ви винесете

її нагору, то всі, хто там є, загинуть!

Голос камерарія був дивовижно спокійний.

– Усі ви... ми мусимо вірити. Часу залишилося мало.

– Ви не розумієте, – благала Вітторія. – Якщо вибух станеться на поверхні, то він завдасть значно більше шкоди, ніж тут, унизу!

Камерарій подивився на неї яким, проникливим поглядом.

– Хто сказав, що вибух станеться на поверхні?

Вітторія витріщилась.

– То ви залишаєте її тут?

Упевненість камерарія діяла, як гіпноз.

– Смерті сьогодні більше не буде.

– Отче, але...

– Прошу вас... майте трохи віри. – Камерарій стихив голос до настійливого шепоту. – Я нікого не прошу йти зі мною. Нікого тут не затримую. Я прошу лише, щоб ви не заважали вершитися його волі. Дайте мені змогу зробити те, що я покликаний зробити. – Погляд камерарія посуворішав. – Я мушу врятувати цю церкву. І я можу її врятувати. Присягаюсь життям!

Тиша, яка настала після цих слів, була ефектніша за грім.

120

Одинадцята п'ятдесят одна.

Некропольдослівно означає місто мертвих.

Про це місце Ленґдон багато читав, однак ніщо з прочитаного не підготувало його до тієї картини, яку він побачив. Величезна підземна порожнина була заповнена напівзруйнованими мавзолеями, що нагадували крихітні будиночки, розсіпані по дну печери. Навіть повітря тут здавалося мертвим. Поміж надгробками звивалися вузькі стежки. Здебільшого гробниці були побудовані з цегли, яка давно покришилася, й обкладені мармуром. Гори невивезеної землі, неначе колони з праху, підпирали низьке кам'яне небо, що нависало над цим темним царством.

Місто мертвих, думав Ленґдон, розриваючись між цікавістю науковця і примітивним страхом. Разом з усіма він біг вузькими переходами. Невже я помилився?

Шартран перший піддався чарам камерарія. Він відчинив залізні ґрати й заявив, що вірить йому беззатережно. Ґлік і Макрі, на прохання камерарія, великодушно погодились освітлювати шлях. Проте, якщо зважати на те, які «лаври» чекали їх нагорі – за умови, що вони вийдуть звідси живими, – то благородство їхніх мотивів видавалося вельми сумнівним. Вітторія найменше з усіх хотіла йти далі, і в її очах Ленґдон побачив якусь настороженість, що дуже скидалась на жіночу інтуїцію.

Надто пізно, думав він, крокуючи поруч із Вітторією за іншими. Ми приречені.

Вітторія мовчала, але Ленґдон знав, що вона думає те саме, що й він. Дев'яти хвилин не достатньо, щоб забратися з Ватикану у разі, якщо камерарій помилився.

Пробігаючи повз численні мавзолеї, Ленґдон відчув біль у ногах. Із подивом він виявив, що тепер вони йдуть під гору. Коли він збагнув, у чому річ, у нього мороз пішов по шкірі. Місцевість, якбу вони йшли, залишилась незмінною з часів Ісуса. Він сходили на давній Ватиканський пагорб! Історики стверджують, що могила святого Петра розташована недалеко від вершиницього пагорба, і Ленґдон завжди дивувався, звідки вони це знають. Тепер він зрозумів. Клятий пагорб досі існує!

У Ленґдона було таке відчуття, наче він біжить сторінками історії. Десь попереду була могила святого Петра – найсвятіша реліквія християнства. Важко було повірити, що колись над цією могилою стояла тільки скромна капличка. Ті часи давно минули. Статус святого Петра в християнстві зростав, і над першою капличкою надбудовували нові й нові храми. Теперішній пам'ятник здіймається вгору на чотириста сорок футів аж до вершечка Мікеланджелового купола, розташованого точ нісінько над гробом апостола.

Вони сходили вище й вище, маневруючи поміж гробів. Ленґдої і подивився на годинник. Вісім хвилин. Він почав уже побоюватись, що вони з Вітторією можуть навіки залишитися в товаристві похованих тут ранніх християн.

– Обережно! – закричав ззаду Ґлік. – Зміїні нори!

Ленґдон уже й сам побачив на стежці перед ними безліч невеличких дірок. Ленґдон перестрибнув через них і побіг далі.

Вітторія й собі перестрибнула і ледь не втрапила ногою в одну ямку.

– Це зміїні нори? – з тривогою спитала вона Ленґдона, не зупиняючись.

– Не зовсім так. Насправді, вони були призначені для дечого іншого, – відповів Ленґдон. – Повірте, вам це буде нецікаво. – Він щойно збагнув, що ці діри – це так звані «труби воз-ливання». Ранні християни вірили у воскресіння тіла, і через ці отвори буквально «годували» мертвих, ллючи в кriptи під землю молоко й мед.

Камерарій знесилився.

Він уперто біг вперед, гнаний обов'язком перед Богом і людьми. Майже на місці. Його терзав неймовірний біль. Думки можуть завдати набагато більше страждань, аніж тіло. І все одно він смертельно втомився. Але знав, що

дорогоцінного часу майже не залишилося.

– Я врятую Твою церкву, Отче. Присягаюся.

Попри прожектор Бі-бі-сі, за який камерарій був вдячний репортерам, він, як і раніше, тримав лампаду високо над головою. Я – промінь у пільмі. Я – світоч. Лампада в його руці хиталась, і він на мить злякався, що з неї вихлюпнеться олія й обпече його. Опіків сьогодні вже було більш ніж достатньо.

З камерарія лився піт, і він насилу дихав. Однак, дійшовши до вершини, він наче відродився. Заточуючись, вийшов на рівний клаптик землі, де йому доводилося стояти безліч разів. Тут стежка закінчувалась. Далі височіла земляна стіна, на якій маленькими літерами було написано: Mausoleum S.

La tomba di San Pietro.

У стіні, приблизно на рівні грудей, з'явив отвір. Тут не було ні позолоченої таблички, ні якихось інших атрибутів слави.

Тільки діра в стіні, а за нею – невеличкий грот з простим, поспутим від часу саркофагом. Камерарій зазирнув досередини і втомлено усміхнувся. Він чув, що інші вже йдуть сюди. Поставив лампаду на землю й опустився на коліна, щоб помолитися.

Дякую, Боже. Залишилось зовсім мало.

Приголомшений кардинал Мортаті стояв на майдані Святого Петра в оточенні інших кардиналів і, затамувавши подих, стежин за драмою, що розгорталася в підземному некрополі. Він уже не знав, чому вірити. Невже весь світ теж був свідком того, що побачив вінсам? Невже Бог дійсно промовляв до камерарія? Невже антиматерія справді виявиться на могилі...

– Дивіться! – охнув натовп.

– Ось воно! – Усі, як один, раптом почали показувати на екран. – Це чудо!

Мортаті звів очі. Камера трохи хиталась, але загалом зображення було доволі чітке. Картина на екрані справді була незабутня..

Камерарій стояв на колінах спиною до камери й молився. Перед ним була земляна стіна, у якій виднівся нерівний отвір. Усередині печери серед уламків давнього каменю стояв теракотовий саркофаг. Хоч Мортаті бачив цю труну лише раз у житті, він відразу безпомилково зрозумів, чиї останки там покуються.

San Pietro.

Мортаті був не настільки наївний, щоб думати, що бурхливій ' радисть, яка запанувала на майдані, зумовлена тим, що люди по бачили одцу з найбільших святинь християнства, Не могила свя того Петра змусила їх упасти на коліна і спонтанно молитися, дякуючи Господові за чудо. Причиною радисті був предмет, що стояв на гробі.

Контейнер, з антиматерією. Пристрій був там... там в.ін і про стояв увесь день, схований у темряві некрополя. Гладені. кий. Безжальний. Смертоносний. Одкровення

камерарія було правдивим.

Мортаті зачудовано дивився На прозорий циліндр. Крапля рідини досі плавала всередині. У гроті ритмічно блимало червоне світло – електронний дисплей відлічував останні п'ять хвилин свого існування.

За кілька дюймів від контейнера на гробі стояла бездротова камера швейцарських гвардійців. Вона була спрямована на контейнер і весь час передавала сигнал у пункт стеження.

Мортаті перехрестився. Страшнішої картини він іще не бачив, скільки живе. Утім, уже наступної миті він збагнув, що становище от-от погіршиться іще більше.

Камерарій різко підвівся, схопив антиматерію і повернувся до інших. На обличчі в нього читалася зосередженість. Ні на кого не зважаючи, він почав швидко спускатися з пагорба тим самим шляхом, яким прийшов сюди.

У кадрі мелькнуло перелякане обличчя Вітторії Ветри.

– Куди ви?! Камерарію! Ви ж, здається, казали...

– Майте віру! – не зупиняючись, крикнув він через плече.

Вітторія кинулась до Ленґдона.'

– Що робити?

Роберт Ленґдон спробував спинити камерарія, але йому перешкодив Шартран, який, очевидно, тепер повністю довіряв священику.

Кадри, що з'явились після цього на екранах, нагадували зйомки з кабінки на американських гірках. Зображення крутилось, звивалось, підскакувало. Мелькали перестрашені, розгублені обличчя. Спіткаючись у темряві, всі в паніці бігли назад до виходу з некрополя.

Мортаті злякано охнув.

– Він що – несе це сюдиі.

Увесь світ, сидючи перед телевізорами, дивився, як камерарій мчить до виходу з некрополя, тримаючи перед собою контейнер з антиматерією.

– Смерті сьогодні більше не буде. Але він помилявся.

заточився в сліпучому світлі прожекторів, тримаючи антиматерію обома руками перед собою, наче якийсь священний дар Господові. Мружачись, він бачив на екранах довкола майдан у велетенське зображення себе самого, напівголою й пораненого. Такого ревіння, яке вирвалося з натовпу при його появі, камерарій іще не чув відколи жив. У ньому було все: плач, крик, спів, молитва... суміш благоговіння і жаху.

Сохрани нас від злого,прошепотів він.

Після біганини підземним некрополем він був геть знесилений. Усе мало не закінчилося лихом. Роберт Ленґдон і Вітторія Ветри спробували йому перешкодити. Вони хотіли кинути контейнер з антиматерією назад у підземний сховок і бігти нагору, подалі звідти. Сліпці!

Раптом камерарій з моторошною ясністю усвідомив, що в будь яку іншу ніч він нізащо не переміг би в цих перегонах. Сьогодні ж Бог знову був на його боці. Роберт Ленґдон уже наздоганяв його, але його стримав Шартран, глибоко віруючий і беззастережно відданий камерарію. Репортери, звісно ж, були надто захоплені видовищем і до того ж мали на собі надто багато обладнання, щоб зупиняти Йоп >.

Незбагненні шляхи Господні.

Камерарій уже чув за собою кроки інших... бачив їх на екранах... Вони вже його наздоганяли. Зібравши рештки сил, він підняв антиматерію високо над головою. Тоді, немов кидаючи виклик ілюмінатам, розправив, плечі, щоб увесь світ побачив тавро в нього на грудях, і побіг сходами вниз.

Залишився один, останній акт.

З Богом,думав він. З Богом.

Чотири хвилини...

Вибігши з собору, Ленґдон майже нічого не бачив. Яскраве світло прожекторів знову різонуло по очах. Єдине, що він зауважив, то це невиразну постать камерарія, що збігав сходами. Оточений білим сяйвом, камерарій на мить здався йому неземною істотою, наче якесь сучасне божество. Сутана висіла в нього на поясі, як плащаниця, на тілі були рани, яких завдали недруги, а він усе терпів. Камерарій мчав уперед, гордо випроставшись, закликаючи світ не втрачати віри; мчав до людського натовпу зі зброєю масового знищення в руках.

Отямившись, Ленґдон побіг за ним. Що він робить? Він уб'є їх усіх!

— Творінню рук диявола, — вигукував камерарій, — не місце в Божому храмі! — Він щодуху біг до нажаханих людей.

— Отче! — кричав йому наздогін Ленґдон. — Там немає куди йти!

— Дивися на небо, сину! Ми забуваємо дивитися на небо!

І цієї миті, побачивши, куди прямує камерарій, Ленґдон нарешті все зрозумів, і його охопила радість. Через прожектори він не бачив того, що мало стати їм порятунком, але знав, що воно просто над головою.

Усіяне зорями небо Італії.

Гелікоптер, що мав доправити камерарія до лікарні, стояв зовсім недалеко. Пілот уже сидів в кабіні, пропелер ліниво крутився на нейтральній передачі. Камерарій біг туди, і Ленґдон раптом відчув неймовірне піднесення.

Думки посипалися одна за одною...

Спочатку він уявив широченні простори Середземного моря. Скільки до нього? П'ять миль? Десять? Він знав, що до пляжу у Ф'юмичинопоїзд їде якихось сім хвилин. А гелікоптером, при швидкості двісті миль за годину, без зупинок... Якщо вивезти антиматерію достатньо далеко в море і там скинути... Є й інші варіанти, думав він мимохідь, почуваячись майже невагомим. La Cava Romana! Мармурові кар'єри, що на північ від міста, лише за три милі звідси. Яка їхня площа? Дві квадратні милі?

0 цій порі там стовідсотково нікого немає! Якщо скинути антиматерію там...

– Усі назад! – кричав камерарій, відчувши різкий біль у грудях. – Відійдіть! Швидко!

Побачивши камерарія, швейцарські гвардійці, що оточили гелікоптер, роззявили від подиву роти.

– Назад! – крикнув священик.

Гвардійці позадкували. Увесь світ спостерігав, як камерарій, оббігши гелікоптер, смикнув двері кабіни.

– Виходь, сину! Швидко!

Переляканий пілот зістрибнув на землю. Камерарій глянув на високо розташоване сидіння пілота і зрозумів, що в його виснаженому стані, щоб вилізти туди, потрібні будуть обидві руки. Повернувшись до пілота, що тремтів поруч, він тицьнув контейнер йому в руки.

– Потримай-но. Коли я вилізу, віддаси мені назад.

Залазячи до кабіни, камерарій чув, що до гелікоптера з радісним криком біжить Роберт Ленґдон. Тепер ти розумієш, думав камерарій. Тепер ти, нарешті, віриш.

Камерарій сів на місце пілота, порухав кілька знайомих важелів

і повернувся до вікна, щоб забрати контейнер з антиматерією.

Але в руках у гвардійця нічого не було.

– Це він забрав! – прокричав гвардієць.

У камерарія стиснулося серце.

– Хто?!

Гвардієць показав пальцем.

– Він!.

Роберт Ленґдон здивувався, що контейнер виявився таким важким. Він підбіг до гелікоптера з іншого боку і заскочив у відсік для пасажирів, де вони з Вітторією сиділи лише кілька годин тому. Залишивши двері відчиненими, він застібнув пасок безпеки. Тоді крикнув камерарію, що сидів спереду:

– Летіть, отче!

Камерарій повернувся до Ленґдона. Його обличчя сплотніло з жаху.

– Що ви робите!

– Викеруйте гелікоптером! Я скину контейнер! – нетерпляче крикнув Ленґдон. – Часу немає! Летімо швидше!

Камерарій на мить заціпенів. У яскравому світлі прожекторів, що проходило крізь скло кабіни, складки в нього на обличчі потемнішали.

– Я можу зробити це сам, – прошепотів він. – Я повинен зробити це сам.

Ленґдон його не слухав. Летіть! почув він власний крик. Швидше! Я допоможу вам! Він подивився на контейнер і в нього перехопило подих.

– Трихвилини, отче! Три!

Ці слова повернули камерарія до дійсності. Він рішуче повернувся до панелі керування. Гелікоптер різко заревів і відірвався від землі.

Крізь вихор пилюки Ленґдон побачив Вітторію. Вона бігла до гелікоптера. Їхні очі зустрілися, а за кілька секунд вона вже була далеко внизу.

122

Від ревіння двигуна й сильного вітру, що вривався у відчинені двері, усі чуття Ленґдона поринули в хаос. Сила тяжіння зросла в кілька разів – камерарій піднімав гелікоптер різко вгору. Залитий саявом майдан Святого Петра швидко перетворився на нечіткий овал світла посеред моря міських вогнів.

Контейнер з антиматерією видавався Ленґдонові важким як камінь. Він стиснув його міцніше в долонях, що вже стали слизькими від поту й крові. Крапля антиматерії спокійно висіла всередині, пульсуючи червоним у світлі дисплея, що відлічував останні хвилини.

– Дві хвилини! – крикнув Ленґдон, застановляючись, де камерарій збирається скинути антиматерію.

Вогні міста під ними розбігалися в усіх напрямках. Далеко на заході Ленгдон бачив мерехтливу лінію середземноморського узбережжя – нерівний кордон з вогнів, за яким простягалося безкрає темне ніщо. Море тепер здавалося далі, ніж Ленгдон уявляв раніше. Крім того, скупчення вогнів на узбережжі нагадало про те, що вибух може мати руйнівні наслідки, навіть якщо станеться далеко в морі. А про шкоду від десятикіло-тонної хвилі, яка здійсниться від цього вибуху, Ленгдон навіть не подумав.

Він повернувся й подивився в переднє скло кабіни і відчув деяке полегшення. Просто по курсу гелікоптера в темряві видні-лися пологі схили Римських гір. Вони були поцятковані вогниками – там стояли вілли дуже заможних людей – але приблизно через мильо на північ гори поринали в темряву; Жодного вогника, нічогісінько – лише величезний клопот чорноти.

Кар'єри! подумав Ленгдон. La Cava Romana!

Уважно вдивляючись у безлюдну територію внизу, Ленгдон відчував, що вона достатньо велика. Крім того, до неї було не далеко. Значно ближче, ніж до моря. Його охопило радісне збудження. Очевидно, саме там камерарій планує скинути антима терію! Гелікоптер прямує саме туди! До кар'єрів! Проте Ленгдон з подивом зауважив, що, хоч двигун реве дедалі голосніше, а гелікоптер набирає швидкість, кар'єри зовсім не наближаються Збентежений, він виглянув крізь відчинені двері, щоб зорієнтуватися. Від того, що він побачив, його кинуло в холодний ціп. Просто під ними, за тисячі футів внизу сяяв прожекторами майдан Святого Петра.

Ми досі над Ватиканом!

– Камерарію! – видихнув Ленгдон. – Летіть уперед! Ми вже достатньо високо! Треба рухатися вперед! Ми не можемо скинути антима терію на Ватикан!

Камерарій не відповів. Здавалося, він повністю зосереджений на керуванні машиною.

– Залишилося менше двох хвилин! – кричав Ленгдон, піднявши контейнер. – Я вже їх бачу! La Cava Romana! Лише кілька миль на північ! Часу не...

– Ні, – нарешті відповів камерарій. – Надто небезпечно. Мені шкода. – Гелікоптер піднімався вище й вище в небо. Камерарій повернувся до Ленгдона з сумною усмішкою: – Вам не треба було летіти зі мною, друже. Ви принесли найвищу жертву.

Ленгдон подивився у безмежно втомлені очі камерарія і раптом зрозумів. У середині в нього все похололо.

– Але... мусить же бути хоч якесь місце!..

– Небо, – твердо відказав камерарій. – Це єдине безпечне місце. '

Ленгдон не міг отямитись. Він абсолютно неправильно зрозумів план камерарія. Дивися на небо!

Небо, як тепер збагнув Ленгдон, було тим місцем, куди вони прямували. Камерарій від самого початку не збирався скидати антима терію. Він просто відвозив її якомога далі від Ватикану.

Це був політ в один бік.

123

Вітторія Ветра стояла на майдані Святого Петра і напружено вдивлялася в небо. Гелікоптер перетворився на малесеньку цятку, світло прожекторів уже його не досягало. Навіть гуркіт двигуна стих до ледь чутного гудіння. Здавалося, весь світ завмер в очікуванні і пильно дивиться в небо... Усі люди, усіх конфесій... усі серця б'ються, як одне.

Вітторія страждала. Серце в неї розривалося. Коли гелікоптер зник з очей, вона згадала обличчя Роберта, що швидко віддалялося вгору. Що він собі думав? Невже не зрозумів?

Усі телевізійні камери на майдані дивилися в темне небо. Чекали. Люди задерли голови, подумки відлічуючи секунди. На всіх величезних екранах була та сама мирна картина... Римське небо, всіяне тисячами мерехтливих зірок. Вітторія відчула, що до очей підступають сльози.

Позаду неї стояли кардинали. Вони теж із німим благоговінням дивилися вгору. Дехто склав долоні в молитві. Більшість були приголомшені і немов заціпеніли. Дехто плавав. Секунди минали.

По всьому світу в будинках, барах, на підприємствах, в аеропортах, лікарнях люди затамували подих і думали про одне. Чоловіки й жінки взяли за руки. Батьки притиснули до себе дітей. Здавалося, час застиг. Душі всіх людей разом завмерли.

Тоді в соборі Святого Петра безжально задзвонили дзвони.

Вітторія більше не стримувала сліз.

Тоді... весь світ побачив... як час сплив.

Мертва тиша, що повисла над майданом, була найстрашнішою.

Високо в небі над Ватиканом з'явилася крихітна цятка світла. На коротку мить народилось нове небесне тіло... Такого чистого й білого світла ще ніхто ніколи не бачив.-

А тоді це сталося.

Спалах. Цятка почала ширитись і перетворилася на сліпучо-білу кулю. Куля з неймовірною швидкою розросталася навсід, поглинаючи темряву, і водночас яскравішала, неначе диявольський вогонь, готовий пожерти ціле небо. Набираючи швидкості, вона мчала вниз, до людей.

Засліплені люди разом зойкнули. У різкому білому світлі чітко було видно їхні

перелякані обличчя. Усі прикривали очі руками й кричали від страху.

Але потім сталося неймовірне. Світло, що нестримно мчало в усіх напрямках, раптом, немов скорившись Божій волі, зупи нилося. Вибух неначе утримувався у велетенській скляній сфері Відскочивши від невидимої перешкоди, хвилі світла повернули назад. Сяйво стало ще разючішим. Здавалося, вогняна куля до сягла якогось наперед визначеного діаметра й завмерла. Якусі. мить над Римом сяяло нове світило правильної сферичної форми Ніч перетворилася на день.

А тоді це світило вибухнуло.

Земля під ногами затрусилася – з неба, як грім, ударила вибухова хвиля. Вона накотилася на людей, неначе гнів Божий. Граніт, на якому стояв Ватикан, здригнувся; одним перехопило подих, інші попадали. Колонада довкола майдану затремтіла. Тоді раптом повіяв гарячий вітер. Зловісно виючи, він гуляв майданом, свистів між колонами і вдарявся об стіни. Над головами кружляли хмари пилу. Люди, налякані цим Армагеддоном, боязко тулилися одне до одного.

А тоді сліпуча сфера швидко почала стискатися й знову перетворилась на таку саму крихітну цятку світла, з якої раніше з'явилася.

124

Такої тиші ще не бувало.

Люди на майдані Святого Петра одне за одним відводили погляди від темнілого неба й опускали голови. Кожен по-своєму переживав диво, свідком якого щойно став. Промені прожекторів теж опустилися до землі, немов уклоняючись темряві, що огорнула їх знову. Здавалося, цієї миті весь світ одночасно схилив голову.

Кардинал Мортаті став на коліна, щоб помолитися. Інші кардинали зробили те саме. Швейцарські гвардійці мовчки опустили свої довгі мечі. Ніхто не вимовив ані слова. Ніхто не рухався. Усіх переповнювали почуття. Сум. Страх. Подив. Віра. І поклоніння перед новою потужною силою, яка щойно явилась їм у всій своїй величчі.

Вітторія Ветра, тремтячи, стояла біля підніжжя сходів собору Святого Петра. Вона заплющила очі. Попри сум'яття, що охопило її душу, у свідомості, немов звук далекого дзвону, вперто звучало одне-єдине слово. Чисте. Жорстоке. Вона гнала його геть, а воно лунало знову і знову. Біль був занадто сильний. Вона намагалась відволіктися тим, що займало в цю мить інших... приголомшлива потужність антиматерії... порятунок Ватикану... камерарій... неймовірна відвага... чудеса... самопожертва. Але слово не йшло з голови... воно пробивалось крізь хаос думок і почуттів, сповнюючи серце безмежною самотністю.

Роберт.

Він прийшов по неї в замок Святого Янгола.

Він її врятував.

І тепер він загинув від їїтворіння.

Кардинал Мортаті молився і розмірковував, чи й він колись так само, як камерарій, почує голос Бога. Чи для того, щоб пережити чудо, неодмінно треба самому вірити в чудеса? Мортаті був сучасною людиною, що сповідувала давню віру. Чудеса ніколи не мали для нього великого значення. Звичайно, його релігія твердила про чудеса... про долоні, що кривавлять... про воскресіння з мертвих... про відбитки на плащаницях... Однак раціональний розум Мортаті завжди вважав ці розповіді міфами. Вони – просто вияв найбільшої людської слабкості – потребувати докази. Чудеса – це лише легенди, за які ми так уперто чіпляємося, бо дуже хочемо, щоб вони були правдою.

Але...

Невже я настільки сучасний, що не здатний повірити в те, що бачили мої очі? Це ж було чудо, хіба не так? Так! Господі, шепнув камерарію на вухо кілька слів і врятував цю церкву, Чому в це так важко повірити? Що можна було б подумати про Бога, якби Він не зробив нічого? Що Всевишньому байдужо? Що Він був безсилий відвернути це лихо? Чудо було єдиною можливою реакцією!

Стоячи на колінах, Мортаті молився за душу камерарія. Він дякував молодому священику за те, що той, попри свої молоді літа, зумів відкрити йому, старцю, очі на дива, які може твори́ти беззастережна віра.

Треба сказати, Мортаті і не підозрював, якого величезної випробування от-от доведеться зазнати його вірі...

Майданом Святого Петра спочатку прокотився тихий гомін. Гомін погучнішав і за мить переріс на гучне ревіння. Увесь натовп в один голос заволав:

– Дивіться! Дивіться!

Мортаті розплющив очі й подивився на людей. Усі показували кудись позад нього, у напрямку собору Святого Петра. Обличчя сплотніли. Хтось упав на коліна. Хтось зомлів. Хтось нестримно зарідав.

– Дивіться! Дивіться!

Збентежений Мортаті подивився туди, куди показували тисячі рук. А вони показували на найвищий рівень базиліки – терасу на даху, звідки на майдан дивляться величезні статуї Ісуса й апостолів.

Там, праворуч від Ісуса, простягнувши руки до світу... стояв камерарій Карло Вентреска.

Роберт Ленґдон уже не падав.

Не було більше панічного страху. Ні болю. Ані навіть свисту вітру. Чувся тільки тихий плескіт води, ніби він мирно спить десь на пляжі.

Десь у глибині свідомості Ленґдон відчував, що це смерть, і радів їй. Він дозволив цьому дивному заціпенінню опанувати його повністю. Нехай воно несе його куди завгодно. Біль і страх притупилися, і він не бажав їхнього повернення нізащо на світі. Останнє, що він пам'ятав, можна було уявити хіба що в пеклі.

Забери мене. Прошу...

Але хлюпотіння води, що заколисувало його й навіювало спокій, водночас повертало до дійсності. Воно намагалося пробудити його від забуття. Ні! Я хочу залишитися тут! Він не бажав прокидатися. Відчував, що на кордонах його блаженства збираються демони, які от-от порушать його спокій. У свідомості закружляли якісь невиразні образи. Почулися крики. Завив вітер. Будь ласка, не треба! Чим більше він опирався, тим ближче підступали демони.

А тоді він різко повернувся до життя...

Гелікоптер піднімався вище й вище. Він опинився у пастці. Вогні Рима за відчиненими дверима кабіни віддалялися з кожною секундою. Інстинкт самозбереження казав йому викинути антима терію просто зараз. Ленґдон знав, що півмилі контейнер пролежить менше ніж за двадцять секунд. Але він падатиме на місто з людьми.

Вище! Вище!

Цікаво, на яку висоту вони вже піднялися, думав Ленґдон. Він знав, що невеличкі літаки з пропелером літають на висоті при близько чотири милі. Цей гелікоптер мусивуже піднятися на значну частку цієї відстані. На дві милі? Три? Шанс іще залишався, якщо точно розрахувати час, то контейнер вибухне на півшляху до землі і водночас на безпечній відстані від гелікоптера. Ленґдон подивився вниз, на величезне місто під ними.

— А якщо ви розрахуєте неправильно? — несподівано запитав камерарій.

Ленґдон був вражений. Камерарій навіть не дивився на нього. Очевидно, він прочитав його думки з туманного відображення у вітровому склі. Дивно, але камерарій вже не вів гелікоптер. Він навіть відпустив важіль керування двигуном. Здавалося, машини тепер летить на автопілоті, запрограмована на підйом. Камерарій тим часом підняв руку до стелі кабіни й витягнув з-за оболонки кабелю якийсь ключ.

Ленґдон розгублено спостерігав, як камерарій швидко відімкнув металевий багажник, закріплений між сидіннями, і витягнув звідти великий чорний нейлоновий ранець. Він поклав ранець на сидіння біля себе. Думки в Ленґдона закружляли вихором. Усі рухи камерарія були спокійні й виважені, так начебто він усе давно знайшов вихід.

– Дайте контейнер мені, – суворо сказав він.

Ленґдон уже не знав, що й думати. Він тицьнув контейнер священику.

– Дев'яносто секунд!

Те, що вчинив камерарій, Ленґдона цілковито спантеличило. Обережно тримаючи контейнер двома руками, він поставив його в багажник. Тоді опустив важку металеву кришку і двічі повернув ключ у замку.

– Що ви робите?! – закричав Ленґдон.

– Відводжу нас від спокуси, – незворушно відказав камерарій і викинув ключ у відчинене вікно.

Ключ полетів у темряву, і Ленґдонові здалося, що разом із ним полетіла і його душа.

Камерарій надів нейлоновий ранець на спину і затиснув на талії пасок. Тоді повернувся до зацікавленого Роберта Ленґдона.

– Мені шкода, – сказав він. – Усе мало статися інакше. – Із цими словами він відчинив двері і вистрибнув у темряву.

Цей образ палив непритомний мозок Ленґдона, і з ним повернувся біль. Реальний біль. Фізичний біль. Він ламав усе тіло. Обпікав вогнем. Ленґдон відчайдушно благав невидимі сили повернути його туди, де він щойно був, просив припинити його страждання, але вода плескотіла щораз голосніше, а в свідомості замигтіли нові образи. Пекло для нього тільки розпочиналося. Перед очима пролітали якісь уривки, безладні картини панічного страху. Він перебував на межі між смертю й жахіттям, благав про порятунок, але страшні образи тільки яскравішали.

Контейнер з антиматерією був недосяжний. Він невблаганно відлічував секунди, а гелікоптер злітав усе вище. П'ятдесят секунд.Вище. Вище. Ленґдон панічно метався по кабіні, намагаючись досягнути побачене. Сорок п'ять секунд.Він попорпався під сидінням у пошуках іще одного парашута. Сорок секунд.Парашута не було! Мусить же бути якийсь вихід! Тридцять п'ять секунд.Він кинувся до відчинених дверей, у які вривався різкий прохолодний вітер, і подивився вниз на вогні нічного Рима. Тридцять дві секунди.

І тоді він зробив вибір.

Незбагнений вибір...

Роберт Ленґдон скочив униз без парашута. Ніч поглинула його тіло. Гелікоптер стрімко полетів угору, і звук двигуна незабаром потонув у заглушливому свисті вітру.

Летячи до землі, Роберт Ленґдон відчув щось таке, чого не відчував від часу, коли захоплювався стрибками у воду – невблаганну дію сили тяжіння під час вільного падіння. Чим швидше він летів, тим сильніше притягувала його земля, засмоктуючи вниз. Проте це не був стрибок з п'ятдесятифутової вишки у басейн. Цього разу він мав пролетіти тисячі футів і під ним був не басейн, а місто – нескінченні милі бруківки й бетону.

Десь у вихорі вітру й відчаю йому почувся голос покійного Колера... Слова, що їх він сказав уранці в ЦЕРНі біля камери вільного падіння. Один квадратний ярд поперечної поверхні сповільнює падіння тіла майже на двадцять відсотків. Ленґдон подумав, що двадцять відсотків при такому падінні його аж ніяк і.е врятують. Але радше машинально, ніж свідомо, він досі стискав у руках єдиний предмет, який прихопив із собою, вистрибуючи з гелікоптера. Це був доволі дивний сувенір, але на коротку мить він вселив у Ленґдона надію.

Захисний брезент для вітрового скла лежав ззаду в кабіні гелікоптера. Він був прямокутний – приблизно чотири на два ярди – і випуклий... найпримітивніша подoba парашута, яку тільки можна уявити. На ньому не було жодних ремінців – тільки по одній петлі з кожного боку, щоб закріплювати його на вигнутій! поверхні кабіни. Ленґдон схопив його, затиснув петлі в долонях

і вискочив у порожнечу.

Останній наївний виклик лихий долі.

Тепер ілюзій у нього не залишилося.

Ленґдон падав, як камінь. Ноги внизу. Руки вгорі, долоні стінкають петлі захисного брезенту. Той тріпотів над головою, немов капелюх гриба. У вухах різко свистів вітер.

Десь угорі почувся глухий вибух. Він здавався далі, ніж Ленґдон очікував. Майже одночасно його накрила вибухова хвиля. Він відчув, як йому стиснуло легені. Тоді раптом повіяло теплом. Ленґдон намагався триматися. Згори ринув потік гарячого повітря. Край брезенту почав плавитися... але швидко згас.

Ленґдон стрімко летів униз на самій межі світлової сфери, відчуваючись, як серфінгіст, що намагається випередити тисячфу-тову хвилю. Тоді тепло несподівано відступило.

Він знову падав у темну прохолоду.

На якусь мить у нього зажеврила надія. Але вона швидко зникла, так само як і спека над головою. Попри напруження в руках, яка свідчила, що брезент таки сповільнює його падіння, вітер свистів у вухах щораз сильніше. Ленґдон не сумнівався, що летить надто швидко, щоб вижити після такого падіння. Від удару об землю він розіб'ється на смерть.

У голові мелькали якісь цифри, але він був надто приголомшений, щоб реально щось поррахувати... Один квадратний ярд поперечної поверхні... сповільнює падіння тіла на двадцять відсотків. Єдине, що Ленґдон знав, – то це те, що брезент, який він тримає над головою, достатньо великий, щоб сповільнювати його падіння більше, ніж на двадцять відсотків. Однак свист вітру свідчив, що, попри всю користь від цього брезенту, його, на жаль, замало. Ленґдон все одно летів надто швидко... Удару об бруківку йому не пережити.

Під ним навсбіч розлягався Рим у вогнях. Згори місто було схоже на безкрає зоряне небо. Досконалий візерунок зірок порушувала тільки темна смуга, що розтинала місто надвоє, – широка неосвітлена стрічка, що звивається між вогнів, наче товста змія. Ленґдон подивився вниз на нерівну чорну латку.

Раптом, як гребінець нової хвилі, що несподівано виникає з-за обрїю, у нього знову з'явилась надія.

Правою рукою він несамовито потягнув свій імпровізований парашут донизу. Брезент затріпотів сильніше і, обираючи лінію найменшого опору, з'їхав праворуч. Ленгдон відчув, що його теж зносить убік. Він потягнув іще раз, сильніше, не зважаючи на біль у долоні. Брезент роздувся сильніше, і Ленгдон відчув, що його тіло зміщується вбік. Не дуже. Але зміщується! Він знову подивився вниз на чорну звивисту стрічку: Вона була ще далеченько праворуч, але й він був іще досить високо. Чому він так довго чекав? Він потягнув брезент щосили і сказав собі, що тепер усе в руках Божих. З надією дивився він на найширший відрізок ріки і... вперше в житті молив про чудо.

Усе інше відбулося, як у сні.

Темрява мчить йому назустріч... інстинкти пірнальника повертаються... він автоматично напружує м'язи спини і відтягує носки... глибоко вдихає повітря, щоб захистити внутрішні органи... напружує ноги, готуючись до зіткнення з водою... і нарешті... радіє, що Тібр такий бурхливий... що вода в ньому спінена, з безліччю бульбашок... і втричі м'якша за стоячу воду.

Тоді удар... і чорнота.

Голосне лопотіння брезенту привернуло увагу групи людей, що спостерігали за вогняною кулею в небі. Цієї ночі в небі над Римом видовищ не бракувало... Гелікоптер, що стрімко, як ракета, злітні вгору, вибух неймовірної сили, а тепер от ще й цей дивний об'єм, що звалився з неба в бурхливі води Тібру просто біля крихітно го острівця, що має назву Ізола Тіберіна.

Від 1656 року, коли під час епідемії чуми на цей острів звозили хворих, йому почали приписувати містичні цілющі властивості і з цієї причини пізніше тут на руїнах храму Ескулапа збудували лікарню.

Тіло, яке люди витягнули на берег, було сильно потовчене! Потерпілий іще мав слабкий пульс, що видалося дуже дивним. Цікаво, подумали люди, чи це завдяки цілющим властивостям Ізола Тіберіна його серце досі б'ється? А через кілька хвилин коли чоловік почав кашляти і повільно приходить до тями, вони вирішили, що цей острів і справді має чудодійну силу.

Кардинал Мортаті знав, що в жодній мові світу немає слів, щоб описати цю дивовижну мить. Тиша, що запала над майданом Святого Петра від чудесного видіння, промовляла голосніше, ніж цілий хор янголів.

Дивлячись на камерарія Вентреску, Мортаті відчував, як його серце відчайдушно бореться з розумом. Видіння здавалося цілком реальним. Але... як таке можливо? Усі бачили, як камерарій сідав у гелікоптер. Усі спостерігали, як у небі з'явилась вогняна куля. А тепер камерарій стоїть високо над ними на терасі собору Святого Петра. Чи це янголи його туди перенесли? Чи сам Господь Бог дав йому нове життя?

Це неймовірно...

Серце Мортаті дуже хотіло вірити, але розум жадав пояснення. Утім, усі інші кардинали, зацікавлені з подиву, теж задерли голови; очевидно, вони бачили те саме,

що й він.

На терасі собору, поза сумнівом, був камерарій Вентреска. Але виглядав він тепер інакше. У ньому відчувалося щось божественне. Він немов очистився. А може, це дух? Чи таки людина? У яскравому світлі прожекторів його біле тіло сяяло й здавалося невагомим.

На майдані лунали радісні вигуки, плач, спонтанні оплески. Група черниць упала на коліна й голосно заспівала *saetas*. Натовп хвилювався. Раптом усі разом почали скандувати ім'я камерарія. Кардинали теж приєдналися до натовпу. У декого текли сльози. Мортаті розглядався навколо й намагався досягнути те, що бачив. Невже це відбувається насправді?

Камерарій Карло Вентреска стояв на верхній терасі собору Святого Петра і дивився вниз на тисячі повернених до нього облич. Це наяву чи вві сні? Йому здавалося, що він переродився, немов побував в іншому вимірі. Камерарій застановлявся, чи це його тіло спустилося з небес у темні сади Ватикану, чи лише душа? Він приземлився на безлюдній галявині, неначе тихий янгол, а величезна будівля собору приховала чорний парашут від очей збудженого натовпу. Він роздумував, що це – тіло чи дух – дало йому сили зійти давніми Сходами медальйонів аж сюди, на верхню терасу, де він зараз стояв.

Він почувався легким, наче привид.

Хоч люди внизу скандували його ім'я, він знав, що, насправді вони вітають не його. Вони кричали від нестримної радості, тієї радості, яку він сам переживав щодня, коли думав про Всевишнього. Зараз вони переживали те, чого кожен із них завжди відчайдушно прагнув... упевненість, що Бог існує. Вони на власні очі пересвідчилися у всемогутності Творця.

Про цю мить камерарій Вентреска молив Бога все життя, проте навіть він не уявляв, що Бог виявить свою силу таким чудесним способом. Йому хотілося гукнути людям: Ваш Бог – живий Бог! Озирніться і побачите чудеса навколо!

Якийсь час він постояв, зацікавлений, сповнений почуттів, яких ніколи раніше не знав. Тоді, підкоряючись велінню духа, схилив голову і відступив від краю тераси.

Залишившись сам, камерарій опутився на коліна і почав палко молитися.

Образи довкола нього розпливалися; то з'являлися, то зникали. Картина перед очима поступово чіткішала. Ноги боліли, а в тілі було таке відчуття, наче по ньому проїхалась вантажівка. Він лежав на землі на боці. Щось різко смерділо, наче жовч. Ден і чувся монотонний плескіт води, але він уже не заколисував. До Ленґдона долинали й інші звуки: десь недалеко хтось розмовляв. Він побачив

невиразні білі постаті. Чому всі одягнені в біле? Лемі дон вирішив, що він або на небесах, або в божевільні.

– Блювота припинилась, – сказав італійською чоловічий голос. – Переверніть його.
– Голос звучав твердо і професійно.

Ленгдон відчув, як чийсь руки повільно перекочують його на спину. У голові паморочилось. Він спробував сісти, але ті самі руки м'яко вклали його назад. Тіло не опиралося. Ленгдон відчув, як хтось риється в його кишенях і все звідти витягує.

А тоді він знову знепритомнів.

Доктор Джакобус не був набожною людиною; медицина вже давно відучила його вірити в надприродні сили. Однак сьогоднішні події у Ватикані стали для його раціонального розуму серйозним випробуванням. А тепер ще й люди падають з неба?!

Доктор Джакобус помацав пульс чоловіка, якого вони щойно витягнули з Тібру, і вирішив, що тут не обійшлося без втручання Господа. Від удару об воду бідолашний утратив свідомість, і якби цієї миті доктор Джакобус і його помічники не стояли на березі й не спостерігали за небесною виставою, то він неодмінно потонув би, ніким не помічений.

– E Americano, – сказала медсестра, оглядаючи вміст портмоне.

Американець? Римляни часто жартували, що американців у Римі розвелось стільки, що саме час проголосити гамбургери офіційною італійською стравою. Але щоб американці падали з неба? Джакобус посвітив спеціальним ліхтариком чоловікові в очі, перевіряючи реакцію зіниць на світло.

– Сер? Ви мене чуєте? Ви знаєте, де ви?

Чоловік знову знепритомнів. Джакобус не здивувався. Після того, як він зробив йому штучне дихання, той виблював чимало води.

– Si chiama Robert Langdon, – сказала медсестра, читаючи, що написано у водійському посвідченні.

Усі, хто стояв на березі, зацікавилися з подиву.

– Не може бути! – вигукнув нарешті Джакобус. Роберт Ленгдон – це той чоловік, якого показували по телебаченню, американський професор, що допомагав Ватикану. Джакобус бачив містера Ленгдона лише кілька хвилин тому – той сів у гелікоптер на майдані Святого Петра і злетів у небо. Джакобус та інші вибігли на берег, щоб подивитись, як вибухне антиматерія. Такої велетенської вогняної сфери вони ще зроду не бачили. Як це може бути той самий чоловік?!

– Це він! – вигукнула медсестра, відкинувши чоловікові з обличчя мокре волосся.
– Крім того, я впізнаю його твідовий піджак!

Раптом біля дверей лікарні хтось несамовито закричав. Це була одна з пацієнток. Вона бурхливо раділа – підняла до неба радіоприймач і голосно славila Господа. Здається, камерарій Вентреска якимось дивовижним чином з'явився на даху собору Святого Петра.

Доктор Джакобус твердо вирішив, що як тільки його зміна о восьмій ранку закінчиться, він відразу піде до церкви.

Світло в Ленґдона над головою тепер було яскравіше і якесь чистіше. Він лежав на оглядовому столі. У повітрі різко пахло ліками. Хтось щойно зробив йому укол. Одяг з нього зняли.

Це явно не цигани, промайнуло в його напівпритомному мозку. Може, прибульці? Він чув такі історії. На щастя, ці істоти не за подіють йому лиха. Усе, що їм потрібно, це його...

— Нізащо! — Ленґдон різко сів, широко розплющивши очі.

— Attento! — закричала одна з істот, намагаючись знову вкласти його на стіл. На бейджику в істоти було написано «Доктор Джакобус». Вона дивовижно скидалася на людину.

— Я... думав... — пробурмотів Ленґдон.

— Спокійно, містере Ленґдон. Ви в лікарні.

Туман поволі розсіювався. Ленґдон відчув неймовірне полегшення. Він ненавидів лікарні, але це все ж краще, ніж прибульці, що полюють на твої статеві органи.

— Мене звуть доктор Джакобус, — відрекомендувався чоловік. Він розповів Ленґдонові, що відбулося. — Вам неймовірно іно щастило, що ви врятувались.

Ленґдон аж ніяк не відчував, що йому пощастило. Він намагався скласти докупи уривки спогадів... гелікоптер... камерарій. У нього все боліло. Лікар дав йому води, і він прополоскав рот. На долоні була нова пов'язка.

— Де мій одяг? — запитав Ленґдон. На ньому був якийсь паперовий халат.

Одна з медсестер показала на купу мокрого твіду й хакі.

— Ваш одяг був наскрізь мокрий і пристав до тіла. Нам довелося його розрізати, щоб зняти з вас.

Ленґдон подивився на пошматований твідовий піджак і спохмурнів.

— У вас у кишені була якась серветка, — сказала медсестра.

І тут Ленґдон побачив рештки папірусу, що поприставали до підкладки його піджака. Аркуш з Галілеєвої «Діаграми»! Останній примірник на землі щойно розчинився у воді. Ленґдон був надто приголомшений, щоб якось реагувати. Він тільки мовчки дивився.

— Ваші особисті речі ми врятували. — Медсестра взяла зі стола пластикову коробку. — Портмоне, відеокамеру і ручку. Камеру я сушила, як могла.

— У мене немає ніякої камери.

Медсестра наморщила чоло і простягнула йому коробку з його речами. Ленґдон

побачив біля портмоне і ручки мініатюрну відеокамеру «Sony RUVI». І раптом він згадав. Камеру вручив йому Колер, попросивши передати журналістам.

– Ми знайшли її у вас в кишені. Хоч, думаю, вам усе одно доведеться купити нову.
– Медсестра відкрила дводюймовий екран. – Екран тріснув. – Обличчя її просвітліло. – Але звук іще є. Ледь чутний. – Вона піднесла прилад до вуха. – Якийсь сюжет повторюється знову й знову. – Вона знову прислухалась. – Здається, двоє чоловіків продцось сперечаються. – Вона простягнула камеру Ленгдонові.

Спантичений, Ленгдон узяв камеру і підніс до вуха. Голоси були скрипучі, металічні, але слова можна було зрозуміти. Один голос звучав ближче. Другий долинав наче здалеку. Ленгдон відразу впізнав обидва.

Сидячи на хірургічному столі в паперовому халаті, Ленгдон з величезним подивом слухав розмову. Він не бачив того, що при ній відбувалося, але, дослухавши все до кінця, подякував долі за те, що позбавила його цього видовища.

О Боже!

Коли запис знову пішов спочатку, Ленгдон опустив камеру і кілька секунд сидів мовчки, приголомшений. Антиматерія... гелікоптер... Його розум нарешті запрацював.

Але це означає...

Його знову занудило. Несамовитий з люті, він зіскочив зі столу. Ноги в нього тремтіли.

– Містере Ленгдон! – спробував зупинити його лікар.

– Мені потрібний одяг, – рішуче заявив Ленгдон, відчувши на спині протяг. «Халат», що був на ньому, мав тільки перед.

– Але вам треба відпочити.

– Я йду звідси. Уже. І мені потрібний одяг.

– Але, сер, ви...

– Негайно!

Усі збентежено презирнулися.

– У нас немає одягу, – нарешті сказав доктор Джакобус. – Можливо, завтра хтось із друзів вам щось принесе.

Ленгдон глибоко вдихнув повітря, щоб заспокоїтись, і подивився лікарю в очі.

– Докторе Джакобус, я зараз же звідси йду. Мені потрібний одяг. Я йду у Ватикан. У Ватикан не пускають з голим задом. Я чітко висловився?

Доктор Джакобус нервово ковтнув.

– Дайте йому щось одягнути.

Коли Ленґдон, кульгаючи, виходив з лікарні Тіберіна, то почувайся бойскаутом-переростком. На ньому був синій комбінезон мс дика «швидкої допомоги» з «блискавкою» знизу догори і безліччю нашивок, які, очевидно, засвідчували його численні досягнення.

Огрядна жіночка, що його супроводжувала, мала на собі точнісінько такий комбінезон. Лікар запевнив Ленґдона, що вона доправить його до Ватикану за рекордний час.

– Molto traffico, – сказав Ленґдон, нагадуючи супутниці, що всі вулиці довкола Ватикану забиті автомобілями й людьми.

Жінку це, схоже, не збентежило. Вона гордо показала на одну зі своїх нашивок.

– Sono conducente di ambulanza.

– Ambulanza? – Усе зрозуміло. Зрештою, чому б не проїхати-ся в кареті «швидкої»?

Жінка повела його за ріг лікарні. На бетонному майданчику, спорудженому над водою, стояв їхній транспорт. Коли Ленґдон те побачив, у нього мало не зупинилося серце. Це був старий військовий гелікоптер. На корпусі було написано Aeromblanza.

Він похнюпився.

– Летіти до Ватикану. Дуже швидко, – усміхнулася жінка.

128

Радісні й збуджені кардинали гуртом рушили назад до Сікстинсь-кої капели. Мортаті ж охоплювало дедалі більше сум'яття. Кардинал вірив у давні чудеса зі Святого Письма, однак те, що він щойно спостерігав, було вище його розуміння. Після сімдесяти дев'яти років самовідданого служіння Церкві такі події мали б сповнити його душу блаженством... запалити щиру, беззастережну віру. А натомість він відчував дедалі більшу тривогу. Щось тут було не так.

– Сеньйоре Мортаті! – гукнув швейцарський гвардієць, що вбіг до коридору.

– Ми пішли на дах, як ви просили. Камерарій... у плоті! Він жива людина! Не дух! Точнісінько такий, яким ми його знали!

– Він говорив із вами?

– Він стояв на колінах і молився! Ми не наважились його відвертати!

Мортаті розгубився.

– Скажіть йому... кардинали чекають.

– Сеньйоре, оскільки він жива людина... – гвардієць завагався.

– То що?

– Його груди... У нього сильний опік. Може, спочатку перев'язати йому рани? Він, мабуть, дуже страждає.

Мортаті задумався. Довгі роки служіння Церкві не підготували його до такої ситуації.

– Якщо він людина, то обходьтеся з ним як з людиною. Омийте його. Перев'яжіть рани. Одягніть у чистий одяг. Ми чекатимемо на нього в Сікстинській капелі.

Гвардієць побіг виконувати розпорядження.

Мортаті рушив до капели. Решта кардиналів уже були там. Дійшовши до Королівських сходів, він побачив Вітторію Ветру. Засмучена, вона самотньо сиділа на лаві біля підніжжя сходів, безсило спершись об стіну. Бачачи, як їй важко, він хотів підійти і якимось-розрадити її, але знав, що це мусить зачекати. Спершу він має виконати свій обов'язок... хоч Мортаті не зовсім уявляв, у чому саме тепер цей обов'язок полягає.

Він увійшов до капели. Там панувала бурхлива радість. Він зачинив за собою двері. Боже, допоможи мені.

Гелікоптер Aerombulanza, що належав лікарні Тіберіна, підлітай до Ватикану з протилежного від собору Святого Петра боку. Лет дон зціпив зуби і запрягнувся перед Господом, що це останній у-його житті політ на гелікоптері.

Переконавши жінку-пілота, що правила поведінки в ін> вітряному просторі над Ватиканом зараз хвилюють Святіш престол найменше, він попросив її потайки пролетіти пал муром і приземлитися на гелікоптерному майданчику всерс дині Ватикану.

– Grazie, – подякував він, із зусиллям зійшовши на землю. Вона послала йому повітряний поцілунок, швидко здійнялась у повітря і зникла в темряві за муром.

Ленгдон видихнув, намагаючись зібратися з думками і краще усвідомити те, що він збирався зробити. Тримавши в руці відео-камеру Колера, він сів до того самого електричного авта, яким уже їхав удень. Акумулятори майже розрядилися, стрілка була практично на нулі. Ленгдон вирішив не вмикати фар, щоб заощадити енергію.

А крім того, він волів, щоб його ніхто не бачив.

Кардинал Мортаті стояв біля дверей і здивовано спостерігав за тим, що відбувалося в Сікстинській капелі.

– Це справжнє чудо! – кричав один кардинал. – Десниця Господа!

– Так! – погоджувався з ним другий. – Господь явив нам свою волю!

– Камерарій буде нашим Папою! – т волав третій. – Він не кардинал, але Бог дав

нам чудесний знак!

– Так! – підтримав іще хтось. – Закони конклаву створили люди. А зараз ми маємо перед очима волю Бога! Закликаю всіх негайно провести голосування!

– Голосування?! – перепитав Мортаті, підходячи до них. – Здається, це мійобов'язок.

Усі повернулися.

Мортаті відчув на собі насторожені погляди. Кардинали здавалися йому далекими, розгубленими, ображеними його тверезістю. Мортаті дуже хотів би відчувати те саме радісне піднесення, яке бачив на обличчях довкола себе. Але не відчував. У його серці були біль і сум, яким він не знаходив пояснення. Він дав обітницю керувати конклавом із чистою душею, а тепер не міг позбутися цих дивних сумнівів.

– Друзі, – почав Мортаті, підійшовши до вівтаря. Власний голос здавався йому чужим. – Боюся, до кінця своїх днів я так і не зможу збагнути суті того, що побачив цієї ночі. Однак те, що ви пропонуєте стосовно камерарія... це не може бути волею Бога.

У капелі запала тиша.

– Як... ви можете таке казати? – нарешті вимовив один із кардиналів. – Камерарій урятував Церкву. Бог промовляв до нього! Цей чоловік переміг саму смерть! Якого ще нам треба знаку?!

– Камерарій зараз до нас прийде, – сказав Мортаті. – Зачекаймо на нього. Послухаймо, що він сам скаже, перш ніж голосувати. Можливо, він нам щось пояснить.

– Пояснить?

– Коли ви призначили мене головним виборцем, я дав обітницю дотримуватися правил конклаву. Вам, поза сумнівом, відомо, що, за законом, камерарій не може претендувати на Святий престол. Він не кардинал. Він лише священик... простий камергер. Крім того, він замолодий, щоб стати Папою. – Мортаті відчув, що кардинали вже дивляться на нього з відвертою ворожістю. – Навіть якщо я просто дозволю таке голосування, то це автоматично означатиме, що я прошу вас підтримати людину, яка, за законами Ватикану, не має права бути обраною на папський престол. Тобто таким чином я проситиму кожного з вас порушити священну обітницю.

– Але те, що трапилось цієї ночі, – запинаючись, вимовив хтось, – безумовно, стоїть над нашими законами!

– Невже? – голосно запитав Мортаті, сам не знаючи, звідки беруться ці слова. – Невже Бог хоче... щоб ми відкинули закони Церкви? Невже Бог хоче, щоб ми відмовилися від здорового глузду і впали в безумство?

– Але хіба ви не бачили того, що бачили ми? – сердито запитав хтось. – Як ви взагалі наважуєтеся піддавати сумніву такий вияв вищої сили?!

Голос Мортаті програв так гучно, як він сам не сподівався.

– Я не піддаю сумніву силу Господа! Саме Бог дав нам розум і обережність! Виявляючи обачність, ми служимо не кому іншому, як Йому!

Вітторія Ветра сиділа в німому заціпенінні на лаві під дверима Сікстинської капели. Побачивши того, хто зайшов у коридор крізь задні двері, вона подумала, що це ще один привид. Перебинтований привид, що кульгав і мав на собі якусь медичну уніформу.

Вона підвелася... не вірячи власним очам.

– Ро... берт?

Він не відповів. Просто підійшов і рвучко обійняв її. Тоді припав вустами до її вуст. Це був імпульсивний, гарячий поцілунок, сповнений вдячності.

У Вітторії сльози потекли по обличчю.

– О Боже... дякую, дякую Тобі, Боже.

Він поцілував її ще раз, уже пристрасніше, і вона притиснулася до нього, загубилась у його обіймах. Їхні тіла сплелися, наче вони знали одне одного довгі роки. Забувши страх і біль, вона заплющила очі і почувалася невагомою.

– Це Божа воля! – кричав хтось, і його голос відлунював від стін Сікстинської капели. – Хто ще, як не обранець Божий, міг пережити цей диявольський вибух?

– Я, – долинув голос від дверей каплиці.

Мортаті й інші здивовано витріщилися на забинтованого чоловіка, що йшов до них центральним проходом.

– Містер... Ленґдон?

Не кажучи ні слова, Ленґдон повільно підійшов до віттаря. Вітторія Ветра увійшла за ним. Тоді з'явилися двоє гвардійців – вони тягли візок, на якому стояв великий телевізор. Ленґдон чекав, доки гвардійці встановлять телевізор – екраном до кардиналів – і ввімкнуть в електромережу. Тоді показав їм жестом, щоб вийшли.

Коли гвардійці зникли за дверима, Ленґдон під'єднав до телевізора крихітну відеокамеру «Sony RUVI» і натиснув play.

Екран ожив.

На ньому з'явився папський кабінет. Зображення було не дуже якісне, ніби знімали прихованою камерою. Приблизно в центрі у тьмяному світлі можна було розгледіти камерарія – він стояв біля каміна. Спочатку було враження, що він говорить просто в камеру, але незабаром з'ясувалося, що він розмовляє з кимсь – тим, хто це знімає. Ленґдон пояснив, що фільм зняв Максиміліан Колер, директор ЦЕРНу. Лише годину тому Колер потайки записав свою зустріч із камерарієм на мініатюрну відеокамеру, сховану під підлокітником його інвалідного крісла.

Мортаті й інші кардинали збентежено дивилися на екран. Хоч розмова вже якийсь

час тривала, Ленґдон не завдав собі клопоту перемотати плівку на початок. Очевидно, те, що мали побачити кардинали, було попереду...

– Леонардо Ветра вів щоденник? – говорив камерарій. – Якщо так, то для ЦЕРНу це добра новина. Якщо в щоденнику описано технологію створення антиматерії...

– Її там не описано, – сказав Колер. – Ти зрадієш, коли я тобі скажу, що ця технологія загинула разом із Леонардо. Проте у його щоденнику є інша цікава інформація. Про тебе.

Камерарій начебто занепокоївся.

– Не розумію.

– Там написано про одну зустріч, яку Леонардо мав місяці, тому. Зустріч з тобою.

Камерарій повагався, тоді, глянувши на двері, мовив:

– Рошер не повинен був тебе впускати, не спитавши мене. >1 к тобі вдалося його переконати?

– Рошер знає правду. Я подзвонив йому і розповів про те, що ти скоїв.

– Що я скоїв? Та хоч би яку байку ти йому розповів, Рошер – швейцарський гвардієць і надто відданий цій Церкві, щоб повірити озлобленому науковцеві, який намагається очорнити камерарія.

– Насправді він занадто відданий, щоб не повірити. Він їм стільки відданий, що, попри очевидні факти, не міг змирити і з думкою, що хтось із його вірних гвардійців зрадив Церкву. Цілий день він шукав іншого пояснення.

– І ти йому дав це пояснення?

– Я розповів йому правду. Доволі приголомшливу, як ти розумієш.

– Якби Рошер тобі повірив, то давно заарештував би мене.

– Ні. Я цього не допустив. Я запропонував йому своє мовчання в обмін на цю зустріч.

Камерарій якось дивно засміявся.

– Ти плануєш шантажувати Церкву байками, у які ніхто не повірить?

– Я не збираюся нікого шантажувати. Я просто хочу почути правду від тебе. Леонардо Ветра був моїм другом. – Камерарій нічого не відповів. Він мовчки дивився згори вниз на Колера. – Я тобі допоможу, – різко мовив Колер, – Приблизно місяць тому Леонардо Ветра подзвонив тобі й попросив термінової аудієнції в Папи. Ти організував йому цю аудієнцію, по-перше, тому що Папа давно захоплювався працею Леонардо, а по-друге, тому що Леонардо сказав, що справа невідкладна.

Камерарій відвернувся до вогню. Він знову нічого не відповів.

– Леонардо таємно приїхав до Ватикану. Так він зрадив довіру доньки, і його це дуже непокоїло, але він відчував, що не має вибору. Дослідницька праця відродила в його душі глибокі сумніви, і він Потребував від Церкви духовного наставництва. Під час конфіденційної зустрічі він розповів Папі й тобі, що зробив наукове відкриття, яке має дуже серйозне значення для релігії. Він довів, що з погляду фізики біблійна версія походження світу можлива і що за допомогою потужного джерела енергії, яке Ветра називав Богом, можна продублювати мить створення світу.

Мовчання.

– Папа був вражений, – вів далі Колер. – Він хотів, щоб Леонардо оприлюднив це відкриття. Його Святість подумав, що воно може стати тим містком, який поєднає науку з релігією. Про це Папа мріяв усе життя. Тоді Леонардо пояснив вам обом, у чому полягає негативний бік його досягнення – тобто про те, що, власне, й змусило його шукати поради в Церкві. У його моделі великого вибуху все утворювалося парами – точнісінько, як написано у вашій Біблії. Парами протилежностей. Світло і темрява. Ветра виявив, що, крім матерії, він створив і її протилежність – антиматерію. Говорити далі?

Камерарій мовчав, нахилившись над каміном, і ворухив кочергою вугілля.

– Після візиту Леонардо до Ватикану, – сказав Колер, – тисам поїхав до ЦЕРНу, щоб на власні очі побачити його працю. У щоденнику Леонардо написав, що ти був у його лабораторії.

Камерарій підвів голову.

– Папа не міг подорожувати, не привертаючи уваги преси, – вів далі Колер, – і тому він послав тебе. Леонардо потайки повім тебе до своєї лабораторії. Він показав тобі анігіляцію – великий вибух в мініатюрі – енергію, з якої утворився всесвіт. Крім того, він показав тобі великий зразок антиматерії, який зберігався в окремому сховищі і мав слугувати доказом того, що за допомогою цієї технології антиматерію можна виготовляти у великих кількостях. Ти був вражений. Ти повернувся до Ватикану й розповів Папі про все, що бачив.

Камерарій зітхнув.

– І що тебе не влаштовує? Те, що я, дотримуючи слова, якого дав Леонардо, цієї ночі удавав перед світом, буцімто нічого не знаю про антиматерію?

– Ні! Мене не влаштовує те, що Леонардо Ветра, по суті, довівіснування вашого Бога, а ти за це підіслав до нього вбивцю!

Камерарій повернувся до Колера. Його обличчя не виражало нічого. Тишу порушувало тільки потріскування вогню.

Раптом камера хитнулась, і в кадрі з'явилась рука Колера. Він нахилився вперед і ніби намагався дістати щось з-під свого кріс ла. Коли Колер знову сів рівно, у руці в нього був пістолет. Ракурі був моторошний... камера знімала ззаду... дуло пістолета... на цілене просто на камерарія.

– Зізнавайтесь у гріхах своїх, отче. Швидко!

– Ти ж не вийдеш звідси живий. – Камерарій наче злякався.

– Смерть буде довгожданим звільненням від того жалюгідного становища, на яке з самого дитинства приречла мене твоя віра. – Тепер Колер тримав пістолет обома руками. – Даю тобі вибір. Або ти зізнаєшся в гріхах... або зараз же вмире. – Камерарій глянув на двері. – Рошер стоїть за дверима, – побачивши його погляд, зневажливо сказав Колер. – Він теж готовий тебе вбити.

– Рошер дав обітницю захищати...

– Рошер впустив мене сюди. Зі зброєю. Твоя брехня йому остогидла. У тебе немає вибору. Зізнайся мені. Я мушу почути це від тебе самого.

Камерарій завагався.

Колер звів курок.

– Ти що, не віриш, що я тебе пристрелю?

– Хоч би що я казав, – відповів камерарій, – такий, як ти, ніколи мене не зрозуміє.

– А ти спробуй.

Камерарій якусь мить стояв нерухомо. Його силует чітко вирізнявся в темному світлі вогню. Коли він заговорив, у його голосі зазвучала гідність, неначе мова йшла щонайменше про подвиг во ім'я людства, а не про вбивство.

– З давніх-давен, – почав камерарій, – ця Церква боролася з ворогами Господа. Коли – словом, коли – мечем. І ми завжди перемагали.

Камерарій говорив палко й переконано.

– Але демони минулого, – вів далі він, – були огидними... з ними ми могли боротися, бо вони в усіх викликали страх. Однак сатана хитрий і винахідливий. Із часом він позбувся своєї страхітливої зовнішності і набув нового обличчя... обличчя чистого розуму. Прозорого й підступного, проте все одно бездушного. – Голос камерарія несподівано забринів гнівом, очі спалахнули фанатичним вогнем. – Скажіть мені, містере Колер! Як може Церква засуджувати те, що здається логічним для нашого розуму?! Як ми можемо ганити те, що стало самим фундаментом нашого суспільства?! Варто нам тільки подати голос, щоб нагадати про небезпеку, як винакидаєтесь на нас і називаєте невігласами! Параноїками, що прагнуть усе взяти під контроль! І так зло, що йде від вас, розростається, прикрившись личиною само-вдоволеної освіченості. Воно поширюється, наче ракова пухлина. Освячене чудесами власних технологій, воно само себе проголошує богом! Намагається переконати всіх, що воно не що інше, як істинне добро! Наука прийшла, щоб урятувати нас від хвороб, голоду й страждань! Дивіться, ось вона наука – новий бог-чудотворець, всемогутній і милостивий! Не звертайте уваги на зброю і хаос! Забудьте про тоскную самотність і безконечні загрози! З вами наука! – Камерарій ступив убік до пістолета, націленого на нього. – Але я бачив зловтішну усмішку сатани... я бачив загрозу...

– Що ти торочиш! Відкриття Ветри практично довело існування твого Бога! Він був твоїм союзником!

– Союзником? Ні, наука і релігія в цьому не єдині! Ти і я, кожен із нас шукає свого Бога! Хто твій Бог? Протони, маси й електричні заряди? Як твій Бог надихає? Як твій Бог досягає серцець і нагадує людині, що вона відповідальна перед вищою силою? Перед іншими людьми? Ветра дуже помилявся. З погляду релігії, його праця була не добродійна, а блюзнірська! Не може людина покласти божественне чудо творіння в пробірку й рої махувати нею перед усім світом! Це не возвеличує Бога, а навпаки – принижує! – Камерарій говорив із фанатичним жаром, встромивши нігті собі у тіло.

– І тому ти вирішив убити Леонардо!

– Заради Церкви! Заради людства! Подумай лишень, що це за божевільня! Людина не дозріла до того, щоб володіти могутнією творчістю Творця! Бог у пробірці? Крапля рідини, що може знищити ціле місто? Його треба було зупинити! – Камерарій раптом змінив і відвернувся до вогню. Здавалося, він обдумує варіанти дій.

– Ти у всьому зізнався. Кари ти не уникнеш. – Колер підпий пістолет.

Камерарій сумно розсміявся.

– Хіба ти не розумієш? Сповідь – це й є спосіб уникнення кари. – Він подивився на двері. – Коли Бог на твоєму боці, то в тебе завжди є можливості, яких такому, як ти, не збагнути. – З цими словами камерарій вхопився обома руками за комір своєї сутани й різко розірвав її, оголивши груди.

– Що ти робиш?! – здивовано вигукнув Колер. – Камерарій не відповів. Він зробив крок назад до каміна і витягнув з жару якийсь предмет. – Припини! – крикнув Колер, не опускаючи пістолета. – Що ти робиш?!

Коли камерарій повернувся, у руках у нього було тавро, розпечене до червоного. Діамант ілюмінатів. В очах з'явився дикий блиск.

– Я збирався зробити це на самоті. – Голос камерарія звучав моторошно. – Але тепер... бачу, тебе сюди послав сам Бог. Тимій порятунок.

Доки Колер устиг зреагувати, камерарій заплющив очі, вигнув спину і з силою притиснув розпечене тавро до власних грудей. Шкіра зашипіла, обвуглюючись.

– Мати Маріє! Блаженна Маріє... Дивися, як страждає твій син! – Він дико заволав од болю.

У кадрі з'явився Колер... Він незграбно стояв на ногах, рука з пістолетом сильно тремтіла.

Камерарій закричав голосніше і захитався на ногах. Тоді кинув тавро до ніг Колера і повалився на підлогу, корчачись з болю.

Далі все відбулося дуже швидко.

До кімнати ввірвались швейцарські гвардійці. Загрімилі постріли. Колер схопився за груди і, стікаючи кров'ю, впав назад у крісло.

– Ні! – закричав Рошер, намагаючись зупинити гвардійців, що стріляли в Колера.

Камерарій, усе ще звиваючись на підлозі, підкотився до Роше-ра і фанатично тицьнув на нього пальцем:

— ІЛЮМІНАТ!

— Ах ти мерзотнику! — закричав Рошер. — Ти нікчемний святенник...

Шартран трьома пострілами його зупинив. Рошер упав мертвий.

Гвардійці підбігли до попеченого камерарія. У кадрі з'явилося приголомшене обличчя Роберта Ленґдона. Він стояв навколішках біля інвалідного крісла й розглядав тавро. Тоді зображення сильно захиталося. Колер прийшов до тями і спробував відчепити мініатюрну відеокамеру від підлокітника крісла. Упоравшись, він простягнув її Ленґдону.

— Від-дайте... — прохрипів Колер, — від-дайте це... репортерам.

Після цього екран погас.

130

Камерарій відчував, як чудесний туман потроху розсіюється, а рівень адреналіну в крові поступово знижується. Коли швейцарські гвардійці вели його Королівськими сходами до Сікстинської капели, він почув спів на майдані Святого Петра і зрозумів, що гори зрушились.

Grazie Dio!

Він молив Бога, щоб дав йому сили, і Бог почув його молитву. Коли в нього виникали сумніви, Господь промовляв до нього, У тебе священна місія, казав Господь. Я дам тобі силу. Але навіть із силою, яку дав йому Бог, камерарій відчував страх і не бум упевнений, що обрав правильний шлях.

Якщо не ти, переконував його Господь, то ХТО?

Якщо не тепер, то КОЛИ?

Якщо не так, то ЯК?

Ісус, нагадав йому Бог, урятував їх усіх... урятував від збаїї дужіння. Двома діяннями Ісус відкрив їм очі. Страх і надія Розп'яття й воскресіння. Він змінив світ.

Але це було дві тисячі років тому. Від часу чудо зблякло. Люди забули. Вони звернулися до фальшивих ідолів — технологій і чудес розуму. А як же чудеса серця?

Камерарій часто молив Бога навчити його, як змусити людей повернутися до віри. Але Бог мовчав. І тільки в найтемнішу мить його життя Бог прийшов до нього. Тієї жахливої ночі!

Камерарій досі пам'ятає, як лежав тоді на підлозі в пошматованій піжамі й роздирав собі нігтями груди, намагаючись очистити душу від болю, що його завдали ті огидні слова... «Цього не може бути!» – кричав він, розуміючи, що це є. Брехня, про яку він дізнався, ярила йому серце, наче пекельний вогонь. Єпископ, який взяв його до себе, чоловік, який став йому за батька, клірик, поруч із яким камерарій був весь час, доки той ішов до папського престолу... виявився брехуном. Звичайним грішником. Він приховував від світу вчинок, настільки віроломний за своєю суттю, що камерарій сумнівався, чи й сам Бог би його пробачив.

– А як же ваша обітниця? – кричав камерарій Папі в обличчя. – Ви порушили обітницю, дану Богові! Як ви посміли?!

Папа намагався щось пояснити, але камерарій не слухав. Він вибіг з кімнати і, нічого не бачачи перед собою, помчав коридорами. Він блював, роздирав на собі шкіру, доки не отямився, закривавлений і знесилений, перед могилою святого Петра. Мати Маріє, що мені робити? І в ту мить, мить болю і зради, коли камерарій лежав на холодній землі некрополя і благав Бога забрати, його з цього бездушного світу, Господь прийшов до нього.

Голос, який він почув у голові, пролунав, наче грім.

– Чи давав ти обітницю служити Богові?

– Так! – вигукнув камерарій.

– Чи готовий ти вмерти за свого Бога?

– Так! Забери мене!

– Чи готовий ти вмерти за свою Церкву?

– Так! Прошу, звільни мене від цієї нечисті!

– Але чи готовий ти вмерти за... людство?

Запала тиша, і камерарієві здалося, що він летить у безодню. Він падав далі, швидше, не міг зупинитися. Але відповідь він знав. Він знав її завжди.

– Так! – закричав він у морок безумства. – Я готовий віддати життя за людей! Я умру за них, як умер Твій Син.

Минуло багато годин, а камерарій досі лежав, тремтячи, на холодній землі. Він побачив обличчя матері. Бог має великі плани щодо тебе, казала вона. Камерарій іще глибше поринув у безумство. Саме тоді Бог заговорив до нього знову. Цього разу без слів. Але камерарій усе зрозумів.

Віднови їхню віру.

Як не я... то хто?

Як не тепер... то коли?

Коли гвардійці відімкнули двері Сікстинської капели, камерарій Карло Вентреска відчув, як по його жилах розтікається сила... точнісінько так само, як відчув колись у дитинстві. Бог обрав його. Давним-давно.

Нехай вершиться воля Твоя.

Камерарієві здавалося, наче він знову народився. Швейцарські гвардійці забинтували йому груди, омили його й одягнули в чисту білу мантию. Щоб полегшити біль, вони зробили йому ін'єкцію морфію.' Камерарій шкодував, що йому вкололи знеболювальне. Ісус терпів біль три дні і аж тоді вознісся на небо! Він уже відчував, як наркотик притуплює його відчуття... як паморочить-ся в голові.

Увійшовши до каплиці, він зовсім не здивувався, що кардинали з подивом розглядають його. Вони благоговіють перед Богом, нагадав він собі. Не переді мною, а перед тим, як Бог ЧЕРЕЗ мене вершить свою волю. Йдучи центральним проходом, він у кожному обличчі читав збентеження. А крім того, у поглядах кардинал і п було іще щось. Що саме? Камерарій намагався було уявити, як кардинали його зустрінуть. З радістю? З пошаною? Він заглядає їм у вічі і не бачив ані того, ані іншого.

Тоді камерарій подивився на вівтар і побачив Роберта Ленгдон.і.

Камерарій Карло Вентреска зупинився в центральному проході Сікстинської капели. Кардинали з'юрилися біля вівтаря й мовчки дивилися на нього. Роберт Ленгдон був поряд із телевизором, який знову й знову прокручував той самий сюжет. Камерарій відразу впізнав сцену на екрані, але не мав поняття, звідки вона там узялась. Вітторія Ветра зі змарнілим обличчям стояла поруч із Ленгдоном.

Камерарій на мить заплющив очі, сподіваючись, що це під впливом морфію у нього виникли галюцинації, і коли він розплющить очі знову, картина зміниться. Але нічого не змінилось.

Вони все знають.

Дивно, але він не відчував страху. Укажи мені шлях, Отче. Підкажи слова, які змусять їх зрозуміти Твій задум.

Але відповіді камерарій не чув.

Отче, разом ми подолали надто довгий шлях, аби тепер відступити.

Мовчання.

Вони не розуміють, що Ми з Тобою зробили.

Камерарій не знав, чий голос він почув у голові, але зміст його був абсолютно чіткий.

І правда тебе звільнить...

Високо скинувши голову, камерарій Карло Вентреска рушив до вівтаря Сікстинської

капели. Коли він наблизився до кардиналів, то навіть мерехтливе світло свічок не могло пом'якшити жорстких поглядів, зосереджених на ньому. Поясни свої дії, говорили обличчя. Розтлумач це божевілля. Скажи, що наші страхи безпідставні!

Правда, сказав собі камерарій. Тільки правда. Ці стіни зберігали надто багато таємниць... і одна з них була настільки темна, що довела його колись до божевілля. Але з цього божевілля з'явилося світло.

– Якби ви могли віддати душу, щоб урятувати мільйони, – почав камерарій, йдучи до віттаря, – чи ви б погодилися?

Кардинали лише мовчки дивились на нього. Ніхто не ворухнувся. Ніхто не вимовив ані слова. Крізь стіни з майдану Святого Петра долинав радісний спів.

Камерарій підійшов ближче.

– Що більший гріх? Убити ворога? Чи стояти осторонь, коли душать того, кого ви любите? – На майдані Святого Петра співають! Камерарій на мить замовк і глянув на стелю Сікстинської капели. Згори на нього дивився Бог, створений пензлем Мікеланджело... і він здавався задоволеним.

– Я більше не міг стояти осторонь, – сказав камерарій. Він уже був зовсім близько, однак ні в кого в очах не побачив ані найменшої іскри розуміння. Невже вони не розуміють блискучої простоти його дій? Невже не розуміють, що ці дії були конче необхідні?

Розрахунок був такий простий.

Ілюмінати. Наука й сатана в одному.

Треба воскресити давніх демонів. А потім їх розгромити.

Страх і надія. Вони змусять їх знову повірити.

Цієї ночі могутність ілюмінатів виявилася знову... із чудови ми наслідками. Байдужості як не було. Страх, неначе блискавка, пронизав увесь світ й об'єднав людей. А тоді Бог у всій своїй величі переміг тьму.

Я більше не міг залишатися осторонь!

Натхнення камерарію прийшло від самого Бога – в ту жах ливу ніч страждань воно було наче промінь світла. Ох, цей бел душний світ! Хтось мусить їх звільнити. Ти. Якщо не ти, то хто? Тебе Бог урятував задля високої мети. Покажи їм давніх демонів. Воскреси в їхніх душах страх. Байдужість – це смерть. Без темряви немає світла. Без зла немає добра. Нехай вони самі зроблять вибір. Темрява чи світло. Де страх? Де герої? Якщо не зараз, то коли?

Камерарій ішов центральним проходом просто до кардиналів. Він почувався Мойсеєм – море з червоних пасків і шапок ро і ступалося перед ним. Роберт Ленгдон вимкнув телевизор, узяв Вітторію за руку й відійшов від віттаря. Камерарій знав: Роберт Ленгдон міг вижити тільки волею Бога. Бог урятував Роберта Ленгдона. Камерарій не розумів навіщо.

Тишу порушив голос єдиної жінки, присутньої в Сікстинській капелі.

– Ти вбив мого батька? – запитала вона, виступивши вперед.

Камерарій подивися на Вітторію, і вираз її обличчя його здивував. Біль – це зрозуміло, але чому гнів? Не може ж вона не розуміти... Геній її батька був небезпечний. Його треба було спинити. Заради блага людства.

– Він робив Божу справу, – сказала Вітторія.

– Божу справу не можливо робити в лабораторії. Вона вершиться в серці.

– У батька було чисте серце! І своєю працею він довів...

– Своєю працею він тільки зайвий раз довів, що розум людини розвивається швидше, ніж душа! – Голос камерарія прозвучав різкіше, ніж він сподівався. Він заговорив тихше: – Якщо така духовна особа, як твій батько, змогла створити зброю, потужність якої ми мали нагоду спостерігати цієї ночі, то уяви, що зробила б із цією технологією звичайна людина.

– Така, як ти?

Камерарій глибоко вдихнув. Невже вона не бачить? Людська мораль прогресує не так швидко, як наука. Людство духовно не дозріло до тих можливостей, які має. Ми ще ніколи не створювали зброї, якої потім не застосовували б! Утім, він розумів, що антиматерія – це ніщо, просто ще один вид зброї у величезному арсеналі людини. Людина й без неї може знищити світ. Вбивати людина навчилася давним-давно. І кров його матері лилася кривавим дощем. Геній Леонардо Ветри був небезпечний з іншої причини.

– Упродовж століть Церква мовчки спостерігала, як наука відбирає в релігії то те, то інше. Наука розвінчала чудеса! Наука навчила розум панувати над серцем. Наука засудила релігію як опіум для народу. Наука заявила, що Бог – це лише галюцинація, ілюзорна опора для тих, хто надто слабкий, щоб визнати, що життя не має сенсу. Я не міг мовчки спостерігати, коли наука зазіхнула на могутність самого Бога! Доказ, кажете ви? Так, доказ невігластва науки! Чому просто не визнати, що існує щось вище за наше розуміння? Що в цьому поганого? Як тільки наука доведе існування Бога в лабораторії, віра стане людям непотрібна!

– Ти маєш на увазі, їм стане непотрібна Церква, – з викликом сказала Вітторія, підходячи ближче. – Сумнів – це те єдине, що ще дає вам владу. Не що інше, як сумнів приводить людей до вас. Нам треба знати, що життя має сенс. Невпевненість людини в собі й потреба в якійсь просвітленій сутності, яка б гарантувала їй усе, – це частина великого задуму Божого. Але Церква – не єдина просвітлена сутність на цій планеті! Кожен іде до Бога своїм шляхом. Чого ти боїшся? Що Бог явиться комусь поза цими стінами? Що люди знайдуть Його у власному житті й забудуть ваші допотопні ритуали? Релігії еволюціонують! Розум знаходить відповіді, серце звикає до нових істин. Мій батько був разом із вами! Він ішов паралельним шляхом! Як ти цього не розумієш? Бог – це не якась всемогутня істота, що дивиться згори й погрожує кинути нас за непокору до геєн і огненної. Бог – це енергія, що тече крізь синапси наших нервів, вих систем і сповнює наші серця! Бог – у всьому!

– Крім науки, – відрізав камерарій. У його очах був тільки жаль. – Наука, за

визначенням, бездушна. Із серцем її не пов'язує ніщо. Чудеса розуму, такі як антиматерія, приходять у цей світ без інструкцій щодо їх застосування. І вже в цьому криє гі. ся небезпека! А коли наука ще й проголосує свої безбожні до сліди шляхом до світла? І обіцяє відповіді на запитання, крім яких в тому й полягає, що на них немає відповіді? – Він похитав головою. – Ні.

На мить запала тиша. Зустрівшись із суворим поглядом Нії торії, камерарій раптом відчув безмежну втому. Не так усе це мало відбуватися. Чи Бог його ще раз, востаннє, випробовує?

Мовчання порушив Мортаті.

– Preferiti, – з жахом прошепотів він. – Бадджіа й інші. Благаю, скажи, що це не ти...

Камерарій повернувся до нього, здивований, що той вимовив це з таким болем. Хто-хто, а Мортаті мав би розуміти. Про чудеса науки в газетах пишуть щодня. А від часу останнього релігійного чуда минуло багато століть. Релігії потрібне було чудо! Щось, що пробудило б світ від сну. Навернуло б на праведний шлях. Preferiti, так чи інакше, не були лідерами. Вони були реформаторами – лібералами, готовими прийняти світ таким, яким він став, і відмовитися від давніх традицій! Іншого виходу не було. Церкві потрібний був новий лідер. Молодий. Сильний. Енергійний. Породжений чудом. Своєю смертю preferiti зробили для Церкви набагато більше, ніж могли б зробити до кінця своїх днів, якби залишилися жити. Страх і надія. Чотири душі, принесені в жертву, щоб урятувати мільйони. Світ назавжди запам'ятає їх як мучеників. Церква славитиме їхні імена. Скільки тисяч віддали життя во славу Господа? А тих лише четверо.

– Preferiti, – повторив Мортаті.

– Я розділив їхні страждання, – нагадав камерарій, показавши на груди. – І я теж готовий умерти за Бога, але моя праця тільки-но розпочалась. Чуєте спів на майдані Святого Петра?

Камерарій побачив жах на обличчі Мортаті і знову відчув збентеження. Що це – морфії так діє? Мортаті дивився на нього так, наче він власноруч убив чотирьох кардиналів. Заради Бога я зробив би і це, думав камерарій, але насправді він цього не робив. Цю місію він поклав на убивцю – дикуна й безбожника, який свято вірив, що служить ілюмінатам. Я – Янус, сказав йому камерарій. Я доведу тобі свою могутність. І довів. Ненависть зробила убивцю пішаком у руках Бога.

– Слухайте цей спів, – усміхаючись, мовив камерарій. Серце його тріумфувало. – Ніщо так не єднає серця, як присутність зла. Спалить церкву – і вся громада, узявшись за руки й співаючи гімни, дружно кинеться її відбудовувати. Дивіться, як ці люди сьогодні згуртувалися. Це страх їх об'єднав. Сучасній людині потрібні сучасні демони. Байдужості як не було. Нехай вони бачать обличчя зла – сатаністів, що ходять поміж нами, керують державами, банками, університетами, загрожуючи знищити сам Дім Божий своєю злочинною наукою. Порок проник усюди. Людина мусить бути пильною. Прагнути до добра. Стати добром!

Знову запала тиша, і камерарій надіявся, що тепер вони нарешті зрозуміли. Ілюмінати не виходили з підпілля. Усі вони давним-давно повмирили. Тільки міф про них іще живий. Камерарій відродив ілюмінатів, щоб нагадати про небезпеку. Хто знав їхню історію – відчув на собі зло, що колись ішли від них. Хто не знав

– довідався про нього й подивувався власній сліпоті. Давні демони воскресли, щоб пробудити світ від байдужості.

– Але... тавра? – Голос Мортаті бринів люттю.

Камерарій не відповів. Мортаті не міг знати, що ці тавра Ватикан конфіскував понад сто років тому. Відтоді вони при падали порохом, усіма забуті, у папському сховищі в апар таментах Борджіа. У цьому сховищі зберігалися предмети, які Церква вважала небезпечними для будь-чиїх очей, окрім очей Папи.

Навіщо вони сховали те, що вселяє страх? Страх приводить людей до Бога!

Ключ до сховища переходив від одного Папи до іншого. К.і мерарій Карло Вентреска викрав його й зайшов туди. За чутка ми, у цьому сховищі зберігалися дивовижні речі – рукописи її чотирнадцяти неопублікованих євангелій, відомих як апокріфічні, а також інформація про місцезнаходження могили Діви Марії. Крім цього, камерарій виявив там так звану колекцію ілюмінатів – усі таємниці, які Церква відкрила, вигнавши бра і стов з Рима... про їхню нікчемну стежку світла... провіролом стов головного скульптора Ватикану Берніні... про те, як ви датні вчені Європи кепкували з релігії, таємно зустрічаючись у замку Святого Янгола, що належав Ватикану. У цій колекції була ще й п'ятикутна скриня, у якій лежало п'ять тавр, у тому числі легендарний діамант ілюмінатів. Усе це було частиною історії Ватикану, про яку Церква воліла забути. Проте камерарій мав іншу думку.

– Але антиматерія... – допитувалась Вітторія. – Ти ж ризикував знищити Ватикан!

– Коли Бог на твоєму боці, ризику немає, – відповів камерарій. – Це була його справа.

– Ти божевільний! – скипіла Вітторія.

– Мільйони були врятовані.

– Люди загинули!

– Душі були врятовані.

– Скажи це моєму батькові й Максові Колеру!

– Світові треба було відкрити очі на зухвальство ЦЕРНу. Краплина рідини, що може знищити все в радіусі півмилі? І ви кажете, це я божевільний? – Камерарій відчув, як в ньому закипає гнів. Невже вони думають, що зробити все це було легко? – Ті, хто вірить, заради Господа проходять важкі випробування! Авраама Бог попросив пожертвувати власного дитиною! Ісусові наказав умерти на хресті! І тому ми ставимо перед очима символ розп'яття – закривавленого, стражденного Ісу-са, – щоб нагадував нам про могутність сил зла! Щоб наші серця залишалися пильними! Рани на тілі куса – яскраве нагадування про темні сили! Мої рани – теж! Зло живе, але Бог його здолає!

Крики камерарія відлунували від задньої стіни, і в Сікстинській капелі запала глибока тиша. Здавалося, час зупинився. За спиною в нього зловісно маячів «Страшний суд» Мікеланджело... Ісус виганяє грішників до пекла. У Мортаті до очей підступили сльози.

– Що ти наробив, Карло? – пошепки запитав він, заплющив очі і відчув, як по щоці скотилася сльоза. – Його Святість?

Кардинали разом зойкнули, наче щойно згадали. Папа. Отруєний.

– Нікчемний брехун, – незворушно сказав камерарій.

Мортаті був приголомшений.

– Що ти кажеш? Він був чесний! Він... любив тебе.

– І я його любив. – Ох, як я його любив! Але той жахливий обман! Порушені обітниці Богові!

Камерарій знав, що зараз вони його не розуміють, але був певний, що зрозуміють пізніше, коли він їм усе розповість. Його Святість був найпідлішим брехуном за всю історію Церкви. Камерарій чітко пам'ятав ту жахливу ніч. Він тоді щойно повернувся з ЦЕРНУ з новинами про експеримент Ветри і страхітливую потужність антиматерії. Камерарій був певний, що Папа відчує загрозу цього наукового досягнення, але Святий Отець бачив у ньому тільки надію. Він навіть запропонував, щоб Ватикан фінансував роботу Ветри як жест доброї волі щодо наукових досліджень, які йдуть на благо релігії.

Безумство! Церква фінансуватиме дослідження, які погрожують перетворити її саму на пережиток минулого? Роботу, що створює зброю масового знищення? Бомбу, що вбила його матір...

– Але... ви не можете цього зробити! – вигукнув Кіі мерарій.

– Я у великому боргу перед наукою, – відповів Папа. – Є щось таке, що я приховував усе життя. Коли я був молодші, наука зробила мені чудесний подарунок. І я про нього ніколи не забував.

– Не розумію. Що може дати наука людині, яка присвятила себе Богові?

– Це складно, – сказав Папа. – Щоб ти мене зрозуміи, потрібний час. Але є один простий факт, про який ти мусиш знати. Я приховував його всі ці роки. Думаю, настав час ро і повісти тобі.

І Папа відкрив йому жахливу правду.

Камерарій лежав, скоцюбившись, на землі перед гробницею святого Петра. У некрополі було холодно, але на холоді швидше застигала кров із ран, які він сам роздряпав на своєму тілі. Його Святість тут його не знайде. Ніхто його тут не знайде...

«Це складно, – звучав у голові голос Папи. – Щоб ти мене зрозумів, потрібний час...»

Та камерарій знав, що ніякий час Не допоможе йому зрозуміти.

Брехун! Я в тебе вірив! БОГ у тебе вірив!

Одним-єдиним реченням Папа розбив його світ. Усе, що камерарій знав про свого

наставника, умить розлетілося на друзки. Страшна правда з такою силою врізалася йому в серце, що він, заточуючись, вибіг із кабінету Папи й виблював у коридорі.

– Зачекай! – кричав йому наздогін Папа. – Дай мені пояснити!

Але камерарій не зупинився. Як Його Святість міг сподіватися, що він терпітиме це далі? Яке жахливе падіння! А що, як іще хтось довідається? Яка це буде ганьба для Церкви! Невже священні обітниці Папи нічого не важать?

Його охопило безумство. Воно гриміло у вухах, доки він не отямився біля гробниці святого Петра. Саме тоді йому явився розгніваний Господь.

ТВІЙ БОГ ЖАДАЄ ПОМСТИ!

Удвох вони все спланували. Разом вони захистять Церкву. Відновлять віру в цьому безбожному світі. Зло проникло всюди. А світові до нього байдуже! Разом вони виведуть зло на чисту воду... і Бог переможе! Страх і надія. І тоді світ повірить знову!

Перше випробування, якому піддав його Господь, було не таким страшним, як він припускав. Камерарій прокрався до папської спальні... наповнив шприц... затиснув долонею рот нечестивця, доки той бився в передсмертній агонії. У місячному світлі камерарій побачив у сповнених жаху очах Папи, що той хоче щось сказати.

Надто пізно.

Папа вже сказав достатньо.

133

– Папа мав дитину.

Камерарій вимовив це незворушним тоном. Три коротких слова, у яких крилась страшна таємниця. Кардинали разом відсахнулись. Осуд на обличчях змінився виразом розгубленості й безмежного жаху, немов кожен присутній у Сікстинській капелі в душі молив Бога, щоб камерарій помилявся.

Папа мав дитину.

Ленґдон відчув, як приголомшення хвилиною накрило і його. Долоня Вітторії, яку він тримав у своїй, здригнулася. Його розум, що й так заціпенів від безлічі запитань без відповіді, тепер відчайдушно шукав хоч якоїсь точки опори.

Здавалось, останні слова висітимуть у повітрі довіку. У безумних очах камерарія Ленґдон бачив тільки впевненість в істинності страшного звинувачення. Ленґдон хотів вирватися з цього божевілля, сказати собі, що це просто жахливий сон і незабаром він прокинеться у світі, де все буде звичним і зрозумілим.

– Це брехня! – крикнув один із кардиналів.

– Нізачо не повірю! – озвався інший. – Його Святість бум відданий Церкві, як ніхто інший!

Тоді заговорив Мортаті. У його голосі чулось страждання.

– Друзі мої... Те, що сказав камерарій, – правда. – Карди нали здригнулися, так наче Мортаті виголосив якусь страшну непристойність. – Папа справді мав дитину.

Кардинали сполотніли з жаху.

– Ви знали? Але... звідки ви могли це знати? – вражено пг репитав камерарій.

Мортаті зітхнув.

– Коли Його Святість обирали... саме я був у ролі адвоката диявола.

Усі разом охнули.

Ленґдон зрозумів, про що йдеться. Це означало, що звинувачення камерарія – мабуть, таки правда. Славнозвісний «адвокат диявола» був у Ватикані авторитетним джерелом скандальної інформації про кандидатів на Святий престол. Приховані факти, що могли скомпрометувати Папу, становили загрозу для Церкви, і тому перед конклавом один із кардиналів таємно перевіряв минуле кандидатів. Цього кардинала називали «адвокатом диявола», і його обов'язком було «відкопати» причини, чому того чи іншого кандидата неслід було обирати Папою. Адвоката диявола призначав заздалегідь чинний Папа, коли відчував наближення смерті. Його ім'я мало назавжди залишатися для всіх таємницею.

– Я був адвокатом диявола, – повторив Мортаті. – Тому я знаю.

Усі зацікавилися. Очевидно, цієї ночі всі канони летіли на смітник.

Камерарій відчув, що в ньому закипає лютя.

– І ви... нікому не сказали?

– Я зажадав пояснень від Його Святості, – сказав Мортаті. – І він усе пояснив. Він розповів мені все, від початку до кінця, і попросив лише про одне – щоб, вирішуючи, відкривати його таємницю чи ні, я прислухався до свого серця.

– І серце підказало вам, що про цей факт треба забути?

– На тому конклаві Його Святість був безумовним фаворитом. Люди любили його. Скандал дуже зашкодив би Церкві.

– Але ж він мав дитину! Він порушив священну обітницю утримання! – Камерарій перейшов на крик. Йому чувся голос матері. Обіцянка, яку даєш Богові, – найважливіша з усіх обіцянок. Ніколи не порушуй обіцянок Богові. – Папа порушив свою обітницю!

Мортаті стривожився ще більше.

– Карло, його кохання... було цнотливе. Він не порушував жодних обітниць. Хіба він тобі не пояснив?

– Не пояснив чого? – Камерарій згадав, як вибіг тоді з кабінету, а Папа кричав йому наздогін: «Дай мені пояснити!»

Повільно, із сумом, Мортаті розповів усю історію. Багато років тому, коли Папа був іще простим священиком, він покохав молоду черницю. Обоє вони дали обітницю утримання й ніколи навіть подумки не припускали порушити вірність Богові. З часом їхнє кохання зміцніло, і хоч вони знаходили сили не піддаватися поклику плоті, обоє несподівано самі для себе почали мріяти про щось інше – про найвище чудо божественного творіння – дитину. Спільнудитину. Це томління, особливо в неї, просто доводило до божевілля. Але Бог все одно залишався на першому місці. Через рік, коли їхні страждання сягли апогею, вона прийшла до нього радісна й збуджена. Виявилось, вона щойно прочитала статтю про нове чудо науки, яке давало змогу двом людям зачати дитину, не вступаючи в статеві стосунки. Вона вирішила, що це знак від Бога. Побачивши, що очі коханої світяться щастям, священик погодився. Ще через рік завдяки чуду штучного запліднення вона народила дитину...

– Це... неправда, – запинаючись, вимовив приголомшений камерарій, сподіваючись, що це морфій так діє на його органи чуттів. Ну звісно, у нього почалися галюцинації.

У Мортаті в очах стояли сльози.

– Ось чому Його Святість завжди так симпатизував науці, Карло. Він почувався в боргу перед нею. Наука дала йому змогу відчувати радість батьківства, не порушивши обітниць утриманні!). Його Святість сказав мені, що шкодує лише про одне – про те, що сходження церковною ієрархією не дозволило йому бути ПО руч із коханою жінкою й бачити, як росте його дитинча.

Камерарій Карло Вентреска відчув, що його знову поганіші безумство. Йому хотілося вп'ятися нігтями собі в тіло. Звідки я міг знати?

– Папа не згрішив, Карло. Він був невинний.

– Але... – Камерарій шукав у своєму розбурханому мозкові бодай якогось аргументу. – Подумайте про загрозу для Церкви... від такого його вчинку. – Його голос тепер звучав невпевнено. – А якби ця його хвойда раптом з'явилася? Або, не дай Боже, його дитина? Уявіть, якої ганьби натерпілася б Церква!

– Його дитина вже давнотут. – Голос Мортаті тремтів.

Усе зупинилося.

– Карло... – Мортаті зовсім знесилів. – Дитина Його Святості – це ти.

Цієї миті камерарій відчув, що полум'я віри в його серці тьмяніє. Тремтячи, стояв він перед вівтарем на тлі Мікеланджелового «Страшного суду». Він знав, що тільки-но побачив пекло. Він розтулив було рот, аби щось сказати, але уста затремтіли, і з них не вилетіло ні звуку.

– Хіба ти не розумієш? – схвильовано говорив Мортаті. – Саме тому Його Святість

прийшов до тебе в лікарню у Палермо, коли ти був іще хлопчиком. Саме тому він забрав тебе до себе й виховував. Черниця, яку він кохав, – це була Марія... твоя мати. Коли ти народився, вона пішла з монастиря, але ніколи не порушувала вірності Богові. Папа, довідавшись, що вона загинула під час вибуху, а ти, його син, дивом урятувався, за-присягся Богові, що більше ніколи тебе не залишить. Карло, твої батьки обоє зберегли цноту. Вони не порушили обітниць Богові. Проте знайшли спосіб привести у світ тебе. Ти був їхнім спільним чудом.

Камерарій затиснув долонями вуха, щоб не чути цих слів. Заціпенілий, він стояв перед віттарем. Тоді, відчувши, що світ вислизає в нього з-під ніг, безсило впав на коліна й дико закричав.

Секунди. Хвилини. Години.

Здавалося, у стінах Сікстинської капели час утратив сенс. Вітторія повільно приходила до тями від заціпеніння, що скувало всіх присутніх. Вона відпустила руку Ленґдона й почала протискатися крізь юрбу кардиналів до виходу. Їй здавалося, що до дверей каплиці багато миль і що всі її рухи сповільнені... наче під водою.

Вона маневрувала поміж мантиями, і її рух, схоже, вивів із трансу інших. Дехто почав молитися. Дехто плакав. Інші повернулися й дивились їй услід, і вираз розгубленості на обличчях поступово змінився тривогою. Вона вже протиснулася майже крізь увесь натовп, коли хтось схопив її за руку. Дотик був слабкий, але впевнений. Вона повернулася і побачила перед собою старого кардинала зі зморшкуватим лицем. У його очах застиг страх.

– Ні, – прошепотів кардинал. – Не йдіть.

Вітторія зупинилась, здивована.

З іншого боку підійшов іще один кардинал.

– Перш ніж щось робити, треба подумати.

Тоді ще один:

– Це може спричинити страшний біль...

Кардинали оточили Вітторію з усіх боків. Вона дивилася на них, вражена.

– Але все, що тут сьогодні сталося... Світ обов'язково мусить почути правду.

– Серцем я вас підтримую, – сказав кардинал зі зморшкуватим лицем, не відпускаючи її руки, – але це шлях, з якого немає вороття. Треба подумати про розбиті надії. Цинізм. Як після цього го люди зможуть знову вірити?

Раптом у проході виникло ще більше кардиналів. Тепер перед нею була суцільна стіна з чорних мантий.

– Прислухайтесь до людей на майдані, – сказав один. – І [с розіб'є їм серця. Ми мусимо бути обережні.

– Нам потрібен час, щоб подумати й помолитися, – мовим інший. – Мусимо діяти

обачно. Наслідки цього...

– Він убив мого батька! – вигукнула Вітторія. – Він убим власного батька!

– Я впевнений, що він заплатить за свої гріхи, – із сумі їм сказав кардинал, що тримав її за руку.

Вітторія теж була в цьому впевнена, але вона хотіла подбати особисто, щоб він заплатив. Вона спробувала проштовхнутися до дверей, але кардинали стали ще щільніше. На їхніх обличчях був страх.

– Що ви збираєтеся зробити? – вигукнула вона. – Вбити мене?

Кардинали сполотніли, і Вітторія відразу ж пошкодувала про ці слова. Вона бачила, що в цих чоловіків добрі серця. Вони вже достатньо сьогодні надивились на насильство. Вони не хотіли їй погрожувати. Вони просто опинилися в безвиході. Налякані. Розгублені.

– Я тільки хочу... – сказав кардинал зі зморшкуватим лицем, –.. щоб ми вчинили так, як буде правильно.

– У такому разі ви її відпустите, – почувся в неї за спиною низький голос. Слова прозвучали спокійно, але категорично. Роберт Ленгдон став поруч із нею і взяв її за руку. – Ми з міс Ветрою йдемо звідси. Негайно.

Кардинали невпевнено почали розступатися.

– Зачекайте! – Це був Мортаті.

Він ішов до них центральним проходом, залишивши нещасного камерарія самого перед вівтарем. Здавалося, за останню годину Мортаті дуже постарів. Він згорбився, неначе ніс на плечах важкий тягар ганьби. Він підійшов до них і поклав одну руку на плече Ленгдонові, другу – Вітторії. Вітторія відчула в його дотику щирість. Очі кардинала були повні сліз.

– Звичайно, ви можете йти, – сказав Мортаті. – Звичайно. – Він змовк, його горе здавалося безмежним. – Прошу вас тільки про одне... – Він довго дивився собі під ноги, тоді знову звів очі на Вітторію й Ленгдона. – Дозвольте, я зроблю це сам. Зараз я вийду на майдан і знайду спосіб, як їм розповісти. Ще не знаю, як я це зроблю... але я їм усе розповім. Церква мусить сама зізнатися у своїх гріхах. Про наші поразки ми мусимо сказати людям самі.

Мортаті повернувся до вівтаря і з глибоким сумом мовив:

– Карло, ти привів цю Церкву на край прірви. – Він змовк, розглядаючись. Біля вівтаря нікого не було.

У боковому проході щось зашурхотіло, і всі почули, як зачинилися двері.

Камерарій зник.

Камерарій Карло Вентреска швидко йшов коридором, і його біла мантия гойдалася в такт крокам. Швейцарські гвардійці здивувалися, коли він вийшов сам із Сікстинської капели і сказав, що хоче побути на самоті. Але вони скорилися і пропустили його.

Коли камерарій повернув за ріг і гвардійці вже не могли його бачити, його охопив несамолюбний вихор почуттів. Він ніколи не думав, що людина здатна таке пережити. Він отруїв чоловіка, якого називав «святим отцем» і який звертався до нього «сину мій». Камерарій завжди вважав, що слова «отець» і «син» були лише даниною релігійній традиції, а тепер він дізнався страшну правду – вони мали буквальный зміст. І

Так само, як тієї фатальної ночі кілька тижнів тому, камерарій відчув, що блукає, як божевільний, у темряві.

Того ранку йшов дощ. Хтось із обслуги Ватикану постукав у двері камерарія і розбудив його від тривожного, неглибокого сну. Пап;\. сказали йому, не відповідає ні на стукіт у двері, ні на телефонні дзвінки. Духовенство налякалось. Камерарій був єдиною особою, яка могла заходити в апартаменти Папи без запрошення.

Камерарій зайшов до спальні і побачив Папу таким самим, яким залишив попереднього вечора. Святий отець лежав у ліжку, і його обличчя, перекошене передсмертною судорою, нагадувало > обличчя самого сатани. Язик був чорний як смерть. У ліжку Піііііі спав сам диявол.

Камерарій ні про що не шкодував. Бог сказав своє слово.

Ніхто не дізнається про зраду... поки що. На все свій час.

Він оголосив жахливу новину – Його Святість помер від інсульту. Тоді заходився готувати конклав.

Мати Марія шепотіла йому на вухо: «Ніколи не порушуй обітниці Богові».

– Я чую тебе, мамо, – відповів він. – Цей світ безбожний. Його треба повернути на праведний шлях. Страх і надія. Це єдиний спосіб.

– Так, – сказала вона. – Як не ти... то хто? Хто виведе Церкву з пітьми?

Зрозуміло, що не хтось із preferiti. Усі вони старці... живі покійники... ліберали, що підуть шляхом покійного Папи – підтримуватимуть у пам'ять про нього науку, шукатимуть сучасних прибічників і відмовляться від давніх традицій. Старці, що безнадійно відстали від життя й жалюгідно вдають, що це не так. Звісно, у них нічого не вийде. Сила Церкви в традиціях, а не в пристосуванні. У світі не залишилось нічого стабільного. Нічого святого. Але Церкві не потрібно змінюватись, вона просто має нагадати світові, що її роль не вичерпалась! Зло живе! Бог переможе!

Церкві потрібний лідер. Старці не здатні запалювати віру в серцях! Ісус запалював віру! Молодий, енергійний, сильний... І він умів творити чудеса.

— Смачного, — побажав камерарій чотирьом preferiti, залишаючи їх за чаєм в особистій бібліотеці Папи. До конклаву було ще кілька годин. — Ваш провідник скоро прийде по вас.

Preferiti подякували, радісні й схвильовані від того, що камерарій запропонував їм подивитися на славнозвісний Passetto. Рідкісна честь! Перед тим як піти, камерарій відімкнув замки, і точно у визначений час двері, що вели до старовинного тунелю, відчинилися, і в них з'явився священик з екзотичною зовнішністю і смолоскипом у руці. Він запросив кардиналів до тунелю.

Вони звідти так і не повернулися.

Вони будуть страхом. А я буду надією.

Ні... Це я страх.

Камерарій, заточуючись, блукав у темному соборі Святого Петра. Якимсь незбагненим чином крізь божевілья й відчуття провини, крізь образи батька, крізь біль і одкровення, навіть крізь дію морфію... до нього прийшла дивовижна ясність. Відчуття долі. Я знаю, у чому моє призначення, думав він, дивуючись, що це так очевидно.

Цього вечора все від самого початку йшло не зовсім так, як він задумав. Постійно виникали непередбачені перешкоди, але камерарій давав собі з ними раду, вносячи сміливі корективи в первинний план. Однак він ніколи не думав, що все закінчиться саме так, і аж тепер зрозумів, у чому полягає велич і логічність такого кінця.

Інакше це закінчитися просто не могло.

Ох, який жах переживав він у Сікстинській капелі, коли запитував себе, чи Бог справді його покинув! Ох, нащо Він його прирік! Камерарій упав на коліна, охоплений сумнівами. Він напружував слух, щоб почути голос Божий, але чув тільки тишу. Він благав послати йому знак. Скерувати. Наставити їм путь істинний. Чого Бог хоче? Зруйнувати Церкву скандалом і ганьбою? Ні! Адже це Бог наказав камерарію діяти! Хіба не так?

І тоді він побачив. Просто на вівтарі. Знак. Божественну вказівку — щось звичне постало перед ним у новому світлі. Розп'ятті! Просте, з дерева. Ісус на хресті. І цієї миті йому все стало ари зуміло... він не самотній. Він ніколи не буде самотній.

Це була Його воля... Його задум.

Бог завжди вимагав найбільших жертв від тих, кого людина найбільше. Чому камерарій так довго не міг цього збагнути? Може, він надто боявся? Або ж уважав себе недостойним? Тоді це вже не мало значення. Бог знайшов спосіб його просвітити і вибачити.

Тепер камерарій навіть зрозумів, чому Бог урятував Роберта Ленгдона. Щоб

відкрити правду. Щоб такий кінець став неминучим.

Це був єдиний спосіб урятувати Церкву!

Коли камерарій спускався в нішу паліїв, йому здавалося, що він пливе над сходами. Морфій діяв дедалі сильніше, але він знав – його веде Бог.

Десь удалині чулися збентежені голоси. Кардинали вибігли із Сікстинської капели й роздавали накази швейцарським гвардійцям.

Але вони його нізащо не знайдуть. Принаймні доки не стане запізно.

Камерарій відчував, як. якась сила тягне його вниз... дедалі швидше... туди, де в заглибленні яскраво сяють дев'яносто дев'ять лампад. Бог повертає його на Святу землю. Камерарій рушив до ґрат, що перекривали вхід у підземелля. Ця ніч скінчиться в некрополі. У священній темряві під землею. Він узяв одну лампаду й хотів було спускатися.

Але за кілька кроків зупинився. Щось було не так. Як його самопожертва послужить Богові? Самотній і тихий кінець? Ісусстраждав на очах в усього світу. Ні, це не може бути волею Бога! Камерарій намагався почути голос Божий, але у вухах стояв тільки шум, зумовлений дією наркотику.

«Карло. – Це був голос матері. – Бог має великі плани щодо тебе».

Спантичений, камерарій пішов далі.

Тоді, без жодного попередження, явився Господь.

Камерарій вкляк на місці й дивися. На мармуровій стіні поряд, із ним застигла його тінь. Величезна й страхітлива. Невиразний контур, оточений золотим сяйвом. Навколо мерехтіло полум'я лампад, і камерарій був схожий на янгола, що возноситься на небо. Він постояв хвилику, здійнявши руки та дивлячись на свою тінь. Тоді повернувся й подивився вгору на сходи.

Він зрозумів знак.

Метушня в коридорах біля Сікстинської капели тривала вже цілих три хвилини, але камерарія так ніхто й не бачив. Здавалося, його просто поглинула ніч. Мортаті вже хотів було організувати пошуки по всьому Ватикану, аж раптом майдан Святого Петра вибухнув тріумфальним криком. Люди бурхливо раділи. Кардинали здивовано презирнулися.

Мортаті заплющив очі.

– Боже, допоможи нам.

Удруге за цю ніч колегія кардиналів висипала на майдан Святого Петра. Ленґдон і Вітторія у тій юрбі теж опинились на вулиці. Усі прожектори й камери були спрямовані на собор. Там, на лоджії Благословення, що розташована точно посередині фасаду, стояв, здійнявши руки до неба, камерарій Карло Вентреска. Навіть здалеку він здавався втіленням чистоти. Постать у білому, залита яскравим сяйвом.

Майдан вирував, як бурхливе море, і за кілька хвилин кордони зі швейцарських гвардійців не витримали. Охоплений ейфорією натовп кинувся під стіни собору. Люди плакали, кричали; мигтіли фотоспалахи. На майдані було справжнє істинне стовпотворіння. Люди скупчувалися перед сходами. Хаос посилювався, і здавалося, його вже ніщо не зупинить.

Але щось таки зупинило.

Камерарій, високо вгорі, зробив найпростіший жест, і долоні перед грудьми. Тоді схилив голову в мовчазній Люди знизу – спочатку по одному, тоді десятками, а нями – зробили те саме.

На майдані запала тиша... немов його хтось зачарував.

Молитви, що вихором кружляли в запамороченій свідомості камерарія, були безладною сумішшю жалю й надії ...пробач мені, Отче... Мамо... ваші серця сповнені милосердя... ви Церква... зрозумійте цю жертву, що її приносить син, якого ви привели у світ.

О Ісусе... спаси нас від геєни огненної... забори всі душі до раю, особливо ті, що найбільше потребують Твоєї милості...

Камерарій не розплющував очей, щоб побачити натовп упи зу й телевізійні камери, що показували його всьому світові.

Він відчував усе це душею. Попри нестерпні муки, він разом з усіма переживав цю п'янку мить єднання. Здавалося, від нього в усіх напрямках тягнуться по світу невидимі ниточки. Перед телевізорами, у домівках, в автомобілях – усі молилися. Немов клітини однієї велетенської нервової системи, люди разом звернулись до Бога – десятками мов, у десятках країн. Слова, що їх вони шепотіли, були для них новими й водночас знайомими, як звук власного голосу... Це були давні істини... навічно вкарбовані в душу.

Здавалося, ця гармонія триватиме вічно.

На зміну тиші знову прийшов радісний спів.

Він зрозумів, що час настав.

Свята Трійце, Тобі віддаю найдорожче – тіло, кров, душу... як плату за насильство, блюзнірство й байдужість...

Камерарій уже почав відчувати фізичний біль. Він розповзався по його шкірі, немов чума, і йому хотілося знову вп'ястися нігтями в тіло, як він це зробив кілька тижнів тому, коли Господь явився йому вперше. Не забувай, які страждання терпів Ісус. У горлі він уже відчував дим. Цього болю не заглушить навіть морфій.

Свою місію тут я виконав.

Страх випав йому. Надія – їм.

У ніші паліїв камерарій, скорившись Божій волі, намастився олією. Покропив

волосся. Обличчя. Мантию. Тіло. Він наскрізь просяк священною ароматною сумішшю з лампад. Вона пахла солодко, як його мати, й дуже добре горіла. Це буде легке воз-несіння. Чудесне й швидке. І за собою він залишить не ганебний скандал... а нову силу й відроджену віру в чудеса.

Він сягнув рукою до кишені й налапав маленьку золоту запальничку, яку прихопив у ніші паліїв.

Пошепки проказав вірш із Біблії. І коли вогонь піднявся до небес, янгол Божий вознісся в цьому полум'ї.

Стиснув запальничку в долоні.

На майдані Святого Петра лунав спів...

Того видовища світ не забуде довіку.

Немов душа, що звільняється від земної оболонки з грудей, високо на лоджії Благословення, де стояв камерарій, вирвалося яскраве полум'я. Вогонь злетів угору і вмить охопив усе його тіло. Камерарій не закричав. Він підніс руки над головою й дивився в небо. Довкола нього вирувало полум'я, і знизу він виглядав, як суцільний стовп світла. Приголомшеному світові здавалося, що це дійство триває цілу вічність. Світло розгоралось дедалі яскравіше. А тоді вогонь поступово розсіявся. Камерарія не було. Чи він упав за балюстрадою, чи просто випарувався – цього знати було неможливо. Залишилася тільки хмарка диму, що тонкими пасмами здіймалася в небо над Ватиканом.

135

Світанок прийшов до Рима пізно.

Вранішня злива змила натовп із майдану Святого Петра. Журналісти залишилися. Прикрившись парасолями або сховавшись у мікроавтобусах, вони коментували події минулої ночі. У храмах по всьому світу було велелюдно. Це був час роздумів і розмов... для представників усіх релігій. Запитань було безліч, а відповіді, здавалося, тільки породжують нові – ще складніші – запитання. Ватикан мовчав. Жодних /офіцш-них заяв не зроблено. /

Глибоко у Ватиканських гротах кардинал Мортаті стояв па колінах перед відкритим саркофагом. Він підніс руку і стулин почорнілий рот померлого. Його Святість тепер здавався уми ротвореним. Він знайшов, нарешті, вічний спокій.

Біля ніг Мортаті стояла золота урна, наповнена попелом. Мор таті сам зібрав його й приніс сюди.

– Шанс на пробащення, – сказав він Його Святості, кладучи урну в саркофаг поряд із тілом. – Немає любові сильнішої, ніж любов батька до сина. – Мортаті прикрив

урну краєм папської мантиї. Він знав, що ці священні гроти призначені тільки для останків Пап, але чомусь мав відчуття, що вчинив правильно.

– Сеньйоре? – покликав хтось, заходячи до гротів. Це був лейтенант Шартран. Його супроводжували троє швейцарських гвардійців. – Вас чекають на конклаві.

Мортаті кивнув.

– Ще хвилю. – Він востаннє подивився в саркофаг і підвівся. Повернувся до гвардійців. – Час Його Святості спочити з миром. Він цього заслужив.

Гвардійці підійшли і з величезним зусиллям посунули кришку саркофага назад. З глухим стуком вона стала на місце.

Мортаті йшов сам через двір Борджіа до Сікстинської капели. Свіжий вітерець ворухив краї його мантиї. Із папського палацу вийшов один кардинал і наздогнав його.

– Чи можу я мати честь супроводжувати вас на конклав, сеньйоре?

– Це буде честь для мене.

– Сеньйоре, – звернувся кардинал. Він був стурбований. – Кардинали просять у вас пробачення за минулу ніч. Нас засліпило те...

– Прошу вас... – перебив його Мортаті. – Іноді наш розум бачить те, чого прагне серце.

Кардинал довго мовчав. Тоді мовив:

– Вам уже сказали? Ви вже не головний виборець.

– Так, – усміхнувся Мортаті. – Я вдячний Богові за маленькі милості.

– Колегія кардиналів схотіла, щоб ви мали право бути обраним.

– Схоже, милосердя в цій Церкві ще не вмерло.

– Ви мудрий чоловік. Ви добре нами керуватимете.

– Я старий чоловік. Я керуватиму вами недовго.

Обоє розсміялися.

Коли вони дійшли до краю двору Борджіа, кардинал завагався, наче хотів про щось запитати й не наважувався. Він подивився на Мортаті з дивним виразом, неначе йому в серце знову закрався благоговійний страх минулої ночі.

– Ви знаєте, – пошепки зацітав він, – що на балконі ми не знайшли жодних останків?

Мортаті усміхнувся.

– Можливо, їх змив дощ.

Кардинал подивився в похмуре небо.

— Так, можливо.

136

Перед полуднем небо над Римом усе ще вкривали важкі хмари, коли над Сікстинською капелою з'явилися легкі пасма білого диму. Звиваючись, вони здіймались до неба й повільно розсіювались.

Гюнтер Глік стояв на майдані Святого Петра й задумливо дивився на білу хмарку. Останній акт...

Чиніта Макрі підійшла до нього ззаду і, поставивши камеру на плече, сказала:

— Пора.

Глік понуро кивнув. Він повернувся до неї, пригладив волосся і глибоко вдихнув. Моя остання передача, подумав. Довкола них зібрався невеличкий натовп.

— Ефір через шістдесят секунд, — оголосила Макрі.

Глік глянув через плече на дах Сікстинської капели.

— Можеш захопити дим?

Макрі терпляче кивнула.

— Повір, Гюнтере, я вмію вибирати ракурс. І

Глік почувся бовдуром. Ну звичайно, вона вміє. Кадри, що їх Макрі відзняла минулої ночі, мабуть, здобудуть їй Пулітцерівсі. ку премію. А от він відзначився... Навіть думати про це не хотілося. Він був певен, що Бі-бі-сі пошле його під три чорти; тепер

їм доведеться відбиватися від позовів з боку кількох впливових суб'єктів... Серед них ЦЕРН і Джордж Буш.

— Ти виглядаєш чудово, — покровительським тоном сказала Макрі, відірвавшись від камери. Здавалося, її щось непокоїть. — Ти не образишся, якщо я тобі щось... — Вона змовкла, не наважуючись договорити.

— Порадиш?

— Я тільки хотіла сказати, що не конче йти зі скандалом, — зітхнула Макрі.

– Знаю, – сказав він. – Ти хочеш простої й швидкої кінцівки.

– Якнайпростишій і якнайшвидшій. Покладаюсь на тебе.

Глік усміхнувся. Простої й швидкої кінцівки? Вона що, жартує?

Історія, що почалась минулого вечора, заслуговує значно більшого. Несподіваного повороту. Ще однієї «бомби». Приголомшливої сенсації.

На щастя, таку сенсацію Глік уже приготував і тільки чекав відповідного моменту...

– Увага! Ти в ефірі... п'ять... чотири... три...

Чиніта Макрі подивилася в камеру й зауважила у Гліка в очах лукаві іскорки. Я ненормальна, що дозволила йому вести репортаж, промайнуло в неї в голові. І що я собі думала?

Але міняти щось було пізно. Вони вже були в ефірі.

– Прямий репортаж із Ватикану, – оголосив Глік після того, як Макрі дала йому знак. – Я Гюнтер Глік. – Він урочисто подивився в камеру, давши глядачам нагоду помилуватися білим димом, що здіймався над Сікстинською капелою. – Пані й панове, до вашої уваги офіційне повідомлення. Сімдесятидев'ятирічного кардинала Саверіо Мортаті щойно обрали наступним Папою Римським. Ще напередодні конклаву Мортаті не здавався серйозним претендентом, але колегія кардиналів проголосувала за нього одностайно.

Коли Макрі почула цю промову, їй трохи полегшало. Сьогодні Глік поведився на диво професійно. Навіть суворо. Уперше в житті Глік виглядав і говорив, як справжній репортер.

– Як ми вже повідомляли, – вів далі Глік упевненим голосом, – Ватикан поки що не дав жодних офіційних пояснень щодо чудесних подій минулої ночі.

Добре. Чиніта ще більше заспокоїлась. Поки що все добре.

Обличчя Гліка посмутніло.

– Хоч минула ніч була ніччю чудес, вона водночас була й ніччю трагедій. У вчорашньому конфлікті загинуло четверо кардиналів, а також головнокомандувач швейцарської гвардії Оліветті і капітан Рошер. Обоє пішли з життя, виконуючи службові обов'язки. Інші жертви – це Леонардо Ветра, відомий фізик із ЦЕРНу й піонер у технології виробництва антиматерії, а також Максиміліан Колер, директор ЦЕРНу, який, вочевидь, прибув до Ватикану, щоб допомогти врегулювати кризу. Ватикан поки що не назвав офіційної причини смерті містера Колера, але, за попередньою інформацією, він помер через різкого загострення давньої хвороби.

Макрі кивнула. Репортаж ішов досконало. Точнісінько, як вон и домовлялись.

– Після вибуху в небі над Ватиканом технологія виробництва антиматерії стала темою номер один у наукових колах. Навколо неї почались гарячі дискусії. У заяві ЦЕРНу, яку сьогодні вранці оприлюднила асистентка містера Колера в Женеві Сильвія Бодс лок, було сказано, що, попри величезний потенціал антиматерії, рада директорів цієї шановної установи призупиняє всі дослідження в цій сфері до

часу, коли можна буде гарантувати більшу безпеку цих технологій.

Прекрасно, подумала Макрі. І на завершення.

– Неможливо не зауважити відсутності сьогодні на наших екранах, – вів далі Ґлік, – Роберта Ленґдона, професора з Гарварда, що прибув до Ватикану вчора, аби поділитися знаннями про ілюмінатів, які могли б допомогти врегулювати кризу. Хоч ми мили вагомими підстави припускати, що містер Ленґдон загинув під час вибуху, пізніше нас повідомили, що його бачили на майдані Синього Петра вже після цього вибуху. Як він там опинився, достеменно і невідомо, але працівники лікарні Тіберіна стверджують, що кілька хвилин за північ містер Ленґдон упав з неба в Тібр; у лікарні йому надали медичну допомогу й відпустили. – Ґлік звів брови. –

І якщо це правда... то минула ніч і справді була ніччю чудес.

Чудово! Макрі мимоволі широким усміхнулась. Бездоганна кінцівка! Тепер прощайся!

Але Ґлік не думав прощатися. Він витримав паузу і, загадково усміхаючись, підійшов ближче до камери.

– Та перш ніж попрощатися...

Ні!

–.. я хотів би запросити гостя.

Чиніта сторопіла. Гостя? Якого дідька він виробляє?! Які ще можуть бути гості! Прощайся! Утім, вона розуміла, що вже пізно. Ґлік уже оголосив.

– Людина, яку я запросив, – казав Ґлік, – це американець... відомий науковець.

Чиніта не знала, що й думати. Затамувавши подих, вона дивилась, як Ґлік повернувся до невеличкого натовпу, що зібрався довкола нього і жестом підкликав свого гостя. Макрі подумки молилася. Боже, зроби так, щоб це був Роберт Ленґдон... а не якийсь псих, схиблений на ілюмінатах.

Однак коли гість вийшов уперед, у Макрі всередині все похололо. Це був ніякий не Роберт Ленґдон. Поруч із Ґліком стояв лисий чоловік у синіх джинсах і фланелевій сорочці. Він носив окуляри з товстим склом і спирався на палицю. Макрі стало зле. Псих!

– Дозвольте відрекомендувати, – проголосив Ґлік, – професора університету Де Пола в Чикаго, відомого фахівця з історії Ватикану, доктора Джозефа Ванека.

Чоловік з'явився в камері. Макрі трохи заспокоїлась. Це був не псих; насправді про цього професора вона чула.

– Докторе Ванек, звернувся Ґлік, – ви стверджуєте, що маєте якусь приголомшливу інформацію стосовно минулого конклаву.

– Це правда, – підтвердив Ванек. – Після ночі таких неймовірних сюрпризів важко повірити, що залишилися ще якісь приголомшливі факти... але... – Він замовк.

Ґлік усміхнувся:

– Проте є щось таке, що надає певним подіям несподіваного змісту.

Ванек кивнув:

– Хоч як це дивно звучить, але мені здається, що за останню добу колегія кардиналів, сама того не усвідомлюючи, обрала двох Пап.

Макрі мало не впустила камеру з рук. Ґлік хитро усміхнувся.

– Кажете, двох Пап?

Професор кивнув.

– Передусім мушу сказати, що я все життя вивчаю закони про вибори Папи. Процедури проведення конклаву надзвичайно складні, багато правил тепер забуто або їх вважають застарілими. Того, що я зараз скажу, не знає, мабуть, навіть головний виборець. Згідно з давнім забутим положенням, сформульованим у *Romano Pontifici Eligendo, Numero 63*...Папу можна обрати не тільки через голосування. Є й інший, не такий раціональний спосіб. Він називається «вибір шляхом одностайного схвалення». – Він помовчав. – Саме це й трапилося минулої ночі.

Ґлік уважно подивився на гостя.

– Будь ласка, продовжуйте.

– Ви, мабуть, пригадуєте, – вів далі професор, – як уночі камерарій Карло Вентреска стояв на терасі собору, а всі кардинали в один голос скандували його ім'я?

– Пригадую.

– Так от, дозвольте зачитати вам уривок з давнього закону про вибори. – Доктор Ванек витягнув з кишені якісь папірці, прокашлявся і почав читати: – «Вибір шляхом одностайного схвалення відбувається... коли кардинали, немов за велінням Святого Духа, вільно й спонтанно, гучно й одностайно, проголошують ім'я однієї особи».

Ґлік усміхнувся.

– Отже, ви стверджуєте, що коли минулої ночі кардинали разом скандували ім'я Карло Вентрески, то насправді вони обрали Папою? 4

– Саме так. Ба більше, згідно з цим законом, вибір шляхом одностайного схвалення поширюється не лише на кардиналів відповідного віку, а й на будь-яку духовну особу – незалежно, чи це простий священник, єпископ чи кардинал. Тому, як бачите, камерарій мав абсолютно законне право бути обраним Папою таким шляхом. – Доктор Ванек подивився просто в камеру. – Тобто те, що відбулося, належить тлумачити так... вночі Карло Вентреску обрали Папою. Він правив трохи менше сімнадцяти хвилин. І якби він чудом не обернувся на вогняний стовп, то його б поховали у Ватиканських гротах поряд з іншими Папами.

– Дякую, докторе Ванек. – Ґлік хитро підморгнув Макрі. – Ви нас дуже просвітили....

Вітторія Ветра сміється до нього й гукає з верхнього ярусу римського Колізею:

– Роберте, швидше! Я так і знала, що треба було пошукати собі молодшого чоловіка! – Її усмішка зачаровує.

Він намагається не відставати, але ноги немов налиті свинцем.

– Зачекай, – благає він. – Будь ласка...

У голові щось гупає.

Роберт Ленґдон здригнувся й прокинувся.

Темно.

Він довго лежав у незнайомій м'якій постелі, не розуміючи, де він. Чудові величезні подушки були набиті гусячим пухом. Повітря приємно пахло сухими квітами. З протилежного боку кімнати виднілись подвійні скляні двері. Вони були відчинені, і з розкішного балкона віяв легкий вітерець. У небі поміж хмарами сяяв місяць. Ленґдон намагався згадати, як він тут опинився... і що це за місце.

У свідомості пролітали якісь безладні фантастичні картини...

Сніп магічного вогню... з натовпу виходить янгол... ніжно бере його за руку й тягне в ніч... веде його вимучене, побите тіло вулицями міста... приводить сюди... до цієї розкішної кімнати... підтримує його, напівсонного, під гарячим душем... веде до ліжка... а тоді дивиться, як він засинає мертвим сном.

У темряві Ленґдон розгледів друге ліжко. Постіль була зім'ята, але в ній нікого не було. Десь за стіною монотонно шуміла вода.

На ліжку Вітторії він побачив подушку з вишитою емблемою: ГОТЕЛЬ БЕРНІНІ. Ленґдон не втримався від усмішки. Вітторія зробила чудовий вибір. Розкішна будівля Старого світу, що виходить вікнами на фонтан «Тритон» роботи Берніні... В усьому Римі не знайти готелю, який би краще їм пасував.

Раптом Ленґдон почув якесь гупання і збагнув, що його розбудило. Хтось стукав у двері, причому дедалі голосніше.

Спантеличений, Ленґдон встав із ліжка. Ніхто ж не знає, що ми тут, подумав він із легким занепокоєнням. Накинув розкішний готельний халат і пішов до передпокою. Повагавшись якусь мить, відчинив важкі дубові двері.

На порозі стояв дужий чоловік у розкішному лілово-жовтому однострої.

– Я лейтенант Шартран, – відрекомендувався він. – Швейцарський гвардієць із Ватикану.

Ленґдон і так чудово знав, хто він такий.

– Як... як ви нас знайшли?

– Я побачив, як ви вночі пішли з майдану. Простежив за вами. Щастя, що ви ще тут.

Ленґдона раптом охопила тривога. Невже кардинали послали Шартрана, щоб він привів їх із Вітторією назад до Ватикану? Адже, крім колегії кардиналів, правду знали тільки вони двоє._ Вони становили загрозу.

– Його Святість попросив мене передати вам оце, – сказав Шартран, простягнувши конверт із папською печаткою.

Ленґдон розірвав його і прочитав листа, написаного від руки:

Містере Лендон і міс Ветро!

Хоч як мені хочеться попросити вас тримати в таємниці події останніх двадцяти чотирьох годин, я розумію, що не маю права вимагати від вас іще чогось після всього того, що ви вже для нас зробили. Тому я покійно мовчу і надіюсь, що серце підкаже вам правильне рішення. Здається, світ сьогодні став трохи кращий... Можливо, деякі запитання мають навіть більшу силу, ніж відповіді.

Мої двері завжди для вас відчинені.

Його Святість, Саверіо Мортаті

Ленґдон перечитав листа двічі. Колегія кардиналів, поза сумнівом, обрала достойного й благородного лідера.

Перш ніж Ленґдон устиг щось сказати, Шартран витягнув невеличкий пакунок.

– На знак вдячності від Його Святості.

Ленґдон узяв пакунок. Він був важкий, загорнутий у коричневий папір.

– Згідно з указом Його Святості, – сказав Шартран, – Ватикан позичає вам цю пам'ятку з папського сховища на невизначений термін. Його Святість просить лише про одне – щоб у своєму заповіті ви зазначили, що її належить відіслати назад до Ватикану.

Ленґдон розгорнув пакунок і зацікавився. Це було тавро. Діамант ілюмінатив.

Шартран усміхнувся.

— Щастя вам. — Він повернувся й зібрався йти.

— Дякую... — нарешті вимовив Ленґдон, стискаючи в тремтячих руках безцінний дарунок.

Гвардієць затримався в коридорі.

— Містере Ленґдон, можна вас про щось запитати?

— Звичайно.

— Мені й моїм товаришам не дає спокою одна річ. Ті останні кілька хвилин... Що насправді трапилося тоді, у гелікоптері?

Ленґдон занепокоївся. Він знав, що момент істини неодмінно настане. Вони з Вітторією вже обговорили це вночі, дорогою з майдану Святого Петра. І вже тоді все вирішили. Задовго до того, як одержали листа від Папи.

Батько Вітторії мріяв, що відкриття антиматерії стане поштовхом до духовного пробудження. Він, безумовно, не хотів нічого такого, що сталося минулої ночі, проте залишався один незаперечний факт... Цієї миті люди по всьому світу сприймали Бога так, як не сприймали ніколи раніше. Скільки ще діятимуть ці чари — Ленґдон і Вітторія не мали уявлення, однак твердо знали, що не псуватимуть цього духовного свята скандалом і сумнівами. Незбагненні шляхи Господні, казав собі Ленґдон. А може... усе те, що сталося вночі, зрештою, було такою Божою волею? потайки застановлявся він.

— Містере Ленґдон? — знову озвався Шартран. — Я запитав вас про гелікоптер.

— Так, знаю... — Ленґдон сумно усміхнувся. Він відчував, що слова йдуть у нього не з голови, а з серця. — Можливо, це через шок від падіння... але щось сталося з моєю пам'яттю... якесь провалля...

— Ви нічого не пам'ятаєте? — розчаровано запитав Шартран.

Ленґдон зітхнув.

— Боюся, це назавжди залишиться таємницею.

Повернувшись до спальні, Ленґдон вкляк на місці від того, що побачив. Вітторія стояла на балконі спиною до балюстради і дивилася на нього. Вона здалася йому небесним видінням... Тендітний силует на тлі місяця. У білосніжному махровому халаті вона скидалася на римську богиню. Туго зав'язаний пасок підкреслював її витончену фігуру. За нею над фонтаном Берніні здіймався легкий туман, і складалося враження, ніби її об'єднує сяючий німб. /

Ленґдон раптом відчув нестримний потяг... якого ще не відчував ніколи до жодної жінки. Він тихо поклав діамант ілюмінатив

і листа від Папи на тумбочку біля ліжка. Пояснення можуть і зачекати. Він пішов

до неї на балкон.

– Ти прокинувся, – грайливо прошепотіла вона. – Нарешті.

– День був довгий. – усміхнувся Ленґдон.

Вона провела долонею по своєму розкішному волоссю. Халат угорі трохи відхилився.

– А тепер... наскільки я розумію, ти чекаєш винагороди.

Ці слова заскочили Ленґдона зненацька.

– Як... ти сказала?

– Роберте, ми дорослі люди. Ти ж не заперечуватимеш цього. Тебе змагає бажання. Воно написане в твоїх очах. Первісний тваринний голод. – Вона усміхнулась. – Я відчуваю те саме. І ця жага от-от буде задоволена.

– Справді? – Підбадьорений, він зробив крок до неї.

– Абсолютно. – Вона простягнула йому меню. – Я замовила все, що в них є.

Бенкет був розкішний. Вони вечеряли на балконі при світлі місяця... смакуючи frisee, трюфелі й різото і запиваючи все це вишуканим Dolcetto.

Ленґдон не мусив бути символогом, аби зрозуміти знаки, які подавала йому Вітторія. За десертом, що складався з вершків, ягід, тістечок і запашної кави, Вітторія притискала під столом свої голі ноги до його ніг і спопеляла його пристрасним поглядом. Схоже, їй не терпілося, щоб він поклав виделку і схопив її в обійми.

Проте Ленґдон не реагував. Він залишався бездоганим джентльменом. Чому б трохи не пограти в цю гру? думав він, ховаючи лукаву усмішку.

Коли вже все було з'їдене, Ленґдон пішов з балкона й самотньо сів на край свого ліжка. Він узяв із тумбочки діамант ілюмінатів і почав крутити його в руках, захоплюючись уголос чудом симетрії. Вітторія дивилась на нього, нічого не розуміючи, і за якийсь час її спантеличення змінилось неприхованим розчаруванням.

– Тобі ця амбіграма страшенно цікава, правда? – нарешті не витримала вона.

– Неймовірно, – кивнув Ленґдон.

– І нічого цікавішого в цій кімнаті для тебе немає?

Ленґдон почухав потилицю з таким виглядом, наче розмірковує над відповіддю.

– Насправді, є одна річ, яка цікавить мене більше.

Вона усміхнулась і наблизилась до нього.

– І що це за річ?

– Мені страшенно цікаво, як тобі вдалося за допомогою тунців спростувати теорію Айнштейна.

Вітторія в розпачі здійняла руки.

– Dio tío! Досить уже про тунців! Попереджаю тебе, припиняй ці ігри!

Ленґдон широко всміхнувся.

– У наступному експерименті ти можеш зайнятися, наприклад, камбалою і довести за її допомогою, що земля пласка.

Хоч Вітторія вся аж кипіла з люті, на її вустах раптом з'явилася слабка усмішка.

– Якщо хочете знати, професоре, мій наступний експеримент матиме історичне значення. Я збираюся довести, що нейтрино мають масу.

– Що мають? Месу? – Ленґдон подивився на неї спантеличено. – Я навіть не знав, що вони католики!

Одним блискавичним рухом вона вклала його на спину, а сама сіла зверху.

– Сподіваюся, ви вірите в життя після смерті, Роберте Ленґдон? – Вітторія сміялась, притискаючи його до ліжка. У її очах грали пустотливі бісики.

– Щиро кажучи, – відповів він теж зі сміхом, – мені завжди було важко уявити щось поза межами цього світу.

– Справді? Ти ніколи не переживав релігійного екстазу? Не повторної миті божественного одкровення?

Ленґдон покрутив головою.

– Ні, і я маю великі сумніви, що в принципі здатний відчувати щось подібне.

Вітторія скинула халат.

– Мабуть, ти ще ніколи не був у ліжку з майстром йоги?

ПОДЯКА

Висловлюю щиру подяку моєму редакторові й дорогому другові Джексонові Кауфману за те, що відразу повірив у символіста Роберта Ленґдона... й уявив, як усі ці події могли б розгортатися.

Я вдячний незрівнянній Гайде Ланґе, до якої привели мене «Янголи і демони», за те, що дала цій книжці нове життя вдома й винесла її у світ.

Дякую Емілі Бестлер з «Атрії», а також Бену Каплану й усім іншим із видавництва «Покет букс» за постійну підтримку й завзяття в роботі над цією книжкою.

Дякую легендарному Джорджеві Візеру за те, що переконав мене писати книжки, а також своєму першому агентові Джекові Елвеллу за своєчасну допомогу й за те, що продав цю книжку «Покет букс».

Дякую дорогому другові Ірву Сіттлеру, який влаштував мені аудієнцію в Папи Римського, показав частини Ватикану, бачити які можуть лише обрані, та зробив моє перебування в Римі незабутнім.

Дякую одному з найвинахідливіших і найталановитіших ху дожників сучасності Джонові Ленгдону, який сміливо ВЗЯВСЯ Зі! надскладне завдання – створити амбіграми для цього рома ну – і блискуче з ним упорався.

Дякую Стенові Плентону, директорові бібліотеки Університету Огайо в місті Чиллікоте, за те, що був для мене найважливішим джерелом інформації з найрізноманітніших питань.

Дякую Сильвії Кавацціні, яка люб'язно провела мене таємним переходом Passetto.

А також дякую найкращим батькам, про яких тільки може мріяти дитина, – Дікові й Конні Браунам... за все.

Висловлюю подяку ЦЕРНу, Генрі Бекетту, Бреттові Троттеру, Папській Академії наук, Брукгевенському інституту, бібліотеці лабо раторії Фермі, Ользі Візер, Донові Ульшу з Інституту національної безпеки, Керолайн Г. Томпсон з університету Уельса, Катрін Гергард та Омарові Аль Кінді, Джонові Пайку та Федерації американських науковців, Гаймліху Візерголдери, Корінні й Девісові Гаммондам, Айзазові Алі, проєктові «Галілей» університету Райса, Джулі Лінн і Чарлі Раяну з «Мокінгберд пікчерз», Гері Гольдштейну, Дейву (Вілас) Арнольду й Андрі Кроуфорд, «Глобальній братській мережі», бібліотеці Академії Філіпса в Екзетері, Джимові Беррінгтону, Джонові Маєру, винятково пильній Маржі Вотчел, інтернет-форуму alt.masonic.members, Алану Вулі, організаторам виставки старовинних рукописів Ватикану в Бібліотеці конгресу, Лайзі Калламаро й агентству «Калламаро», Джонові А. Стовеллу, Музеям Ватикану, Альдо Бадджіа, Ноа Аліреза, Гарріет Волкер, Чарльзові Террі, «Майкрон електрикс», Мінді Ренселер, Ненсі та Дікові Кертінам, Томасові Д. Надо, «Нуво медіа» та «Рокет е-букс», Франкові й Сильвії Кеннеді, Римському бюро туризму, маестро Грегорі Брауну, Велові Брауну, Вернерові Брандесу, Полові Кру-піну з «Дайрект контакт», Полові Старку, Томові Кінгу з «Комп'ю-ток нетверк», Сенді й Джеррі Ноланам, гуру всесвітньої павутини Лінді Джордж, Національній академії мистецтв у Римі, фізикові й колезі-письменнику Стіву Гову, Робертові Вестону, книжковій крамниці на Вотер-стрит в Екзетері, штат Нью-Гемпшир, та Ватиканській обсерваторії.

* * *

notes

1

Талса – місто в штаті Оклахома.

2

Служба безпеки. Зупиніться (фр.).

3

Нутрощі, кишки (англ.).

4

Grand Unification Theory (янгл.).

5

Англійською «іонний» та «іонічний» звучить однаково – Ionic.

6

Viper (англ.)– «гадюка» на військовому жаргоні також означає «начальство».

7

The British Broadcasting Corporation – BBC.